M D K

Junk Henricus, Várad Váralja.

fertő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Miv. Írt. 1952. 1.sz. 138 l.

dr. RUDOLF JUNK, grafikus

--4--

A koronarendszer papírpénzeit Gara Arnold, Hegedüs László Helbing Ferenc, dr. Rudolf Junk, R, Leffler, kolomsn Mojer, Joseff Pfeiffer, Rudolf Rössler, Ferdinsnd Schirnböck és Alois Hans Schramm tervezték. 17.old

RÁDÓCZY GYULA: Adatok a legújabkori magyar pénztörténethez 14.old

AZ ÉREM, XXVII.évf. 1971. 2.szám, Bp.

MDK

Junker és Wermuth lipcsei éremvésők.
XVIII.sz.

1.
BerkTemérmei 1908.113.1. /19.sz./
M O B kvt. 4c52.

és
B TEmléké. 113.1.

MDK

Falka, Junker és Czetter
irás- és rézmetszők

Görög Demeter /Bécs/ támogatásában részesültek.

? : A táblabiró-világ gyüjtöi és mecénásai. 1800-1850.
A Mübarát. 1922. II.évf. 1.sz. 10.l.

Junker és

Wermuth

Mincs lid

lipcsei áremvésők

XVIII. sz.

l.

Berk Temérmei 1908

113. l. (19. sz)

K.

MOB kvt. 4052.

JUNKER *Keresztély*, rézmetsző, • Pozsony 1757., † Bécs 1841. szept. 22. Bécsben tanult s állandóan ott működött. Főleg térképeket metszett. Számos magyar kiadvány részére 1789—1820 között J. készítette a metszeteket.

E-G. I. 516 l.

1024. Olasz festő.

A XVII–XVIII. századbo

Alvó Ámor.

Derékig látható
~~[illegible]~~ és ~~[illegible]~~
lá~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ jobb kezés ~~[illegible]~~
Talon lévő és bojtokb
ben nyilat tart. K
Kendo ~~[illegible]~~ vél köpötte (köröl, m
nyait ~~[illegible]~~ kiterjef

Vászon, me
A Nemzet

525

233-34. *Beznák Pál (beznákfalvi és kerneczi),* esztergomi kanonok. († 1814.) Rézmetszet 1787-ből. Két változat.

VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

235. *Bosnyák József.*
1771-ből.

VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

236. *Kámánházy Ferencz.*

VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

237. *Kámánházy Sándor és László.*

VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

238. *Marosvásárhelyi ref. főiskola könyvtára.*

VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

239. *Bobics Ker. János.*
1800-ból.

VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

240. *Csáky Antal gróf (keresztszeghi).*
Abauj vármegye főispánja † 1764.

VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

226-227. *Miller (brassói) család.*
Rézmetszet a XVIII. századból. Kétféle nagyság. VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

228. *Gyurikovits-család (ivanóczi).*
Rézmetszet. VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

231. szám.

229. *Eszterházy.*
VARJÚ ELEMÉR
Budapest.

230. *Széchényi Karolin grófnő.*
Rézmetszet. COUDENHOVE-BREUNNER GRÓFNŐ, *Zseliz.*

231-32. *Széchényi Ferencz gróf.*
(1754—1820.) Rézbe metszette JUNKER. Két változat. COUDENHOVE-BREUNNER GRÓFNŐ, *Zseliz.*

Csakó ex lib. 43. l.

M. D. R

JUNKER Keresztély rézmetsző
(1757 – 1841.)
pozsonyi származású, Bécken élt.
gr. Szechenyi Ferenc ex librisenek készítő-
je

Drescher P.: Bibl. Tars. 8. Ziáll. 9., 58. l.

M.D.K.

Furrer Kereszlély, magyar származású
bécsi rézmetsző (1757-1841)

készítette Sinérszéri Kereszlury
József könyvének címlapját (Bécs,
1788.), mely a budai királyi palota
Csáthépét keletről ábrázolja
(8.4 x 14.4 cm.)

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/
Bp. 1963. 277-278. old. XC. t

Junker Keresztély
Grafikus

M.D.K.

A 18-19 század fordulóján a sokszorosító grafikát
választja hivatásul.

Rózsa György: Czetter Sámuel
M.M.M. Évkönyve 1952, 97 l.

Junker C

1. A Görög Demeter-féle 1802-ben Bécsben megjelent Magyar Átlás czímlapja, Rézm.

2. n. o. A Jegyek Magyarázatja. Rézm.

A MAGYAR NEMZETI MUZEUM
SZÉCHÉNYI ORSZ. KÖNYVTÁRA

Könyvt. ..... *szám.*

mint a .....

Felkérem a t. Szerkesztőséget: s

Könyvtárába b. lapjának itt még hiányz

Junker Keresztély

pozsonyi szemetsző

második neve

Ch. - el kezdődik

szül. Pozsony

1757

megh. Bécs 1841

szept. 22

Jünher Keresztély
rézmetsző

M.D.K.

Rózsa György: Cretter Sámuel

M.M.M. Évkönyve 1952, 99 l.

Jinker Keresztély.
rézmetsző

M.D.K.

Rózsa György: Cretter Sámuel
M.M.M. Évkönyve, 1952, 109 l.

Junker Ch

vézm.

Porsony 1788

l.

Eperjessy 1929

32. l.

Jünker C.

1791

l.

Epernay 1929

38. l.

39. l.

Jünker Chris.

verm 1792

l.

Eperjesy 1929

15. l.

Budapest IX. Ker. népi - és
iskolai könyvtár X. 174, 176.

HDK

Junker Keresztély rézmetsző

a XIX. sz. elején: Pozsonyi. (Más adat nincs.)

Tóth Ervin: Fejezetek Debrecen grafikai múltjából.

Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 115. l.

OLDK

Junker Keresztély rézmetsző

(Bécsben [redacted] nála tanult Karacs Ferenc.)

[redacted] Tóth Ervin: Fejezetek Debrecen grafikai múltjából.
Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 116. l.

MDK

Junker, rézmetsző

készitette Széchenyi Ferenc gróf ex-librisét.

Czakó Elemér: Az Iparmüvészeti Muzeum
ex-libris kiállitása.
Magyar Iparmüvészet. ?

10a

Junker

rézmetsző

Terjedelmes, gazdagon szinezett rézmetszet, melyet áradozó dicsérettel halmoz el maga a szerkesztőség is, mely szinte dicsekedik, hogy ily kiváló műlappal kedveskedhetett olvasóinak.[1]) Szignálva ez a metszet sajnos, nincs, de úgy vélem, Junker, a ki különben is a legnevesebb rézmetszők egyike volt Bécsben, metszette. A kép közepét egy sima, egyszerű nagy oszlop foglalja el, melynek talapzatára e szavak vésvék:

A'
MAGYAR
LOVASSÁGNAK
MDCCLXXXIX.

Ez oszloptól balra ül Hungaria, szőke fürtös fején a magyar koronával, vállán aranyos palást. Kék ruha van rajta. Bal kezében a királyi pálcza s egy hosszú fehér lap van, a melyre jobb kezével mutat, s a melyről egy szinten szőke fürtű rozsaszín ruhás, hosszuszárnyú angyal, a Historia, írja be a történet könyvébe a csaták hőseinek neveit.

E lapra a következő nevek vannak irva:

Gen. B. Vétsey
Gen. Fabry
Gen. Filó
Gen. Otto
Gen. Mészáros
Ob. Képiró
Ob. Gr. Nemes
Ob. Boros
Ob. Kosztolányi
Ob. G...szky
B...gyer
(több nem látszik.)

Az angyal térdén lévő könyvbe

---

1) Hadi 's más nevezetes Történetek 1789. I szakasz. 380-384. l.

10 b

eddig már a következő nevek vannak beírva:

London
Coburg
Hohenlohe
Wartensleben
alatt
G. B. Véts... sitt kezdődik az sor, a melyre Hungaria mutat. Hungaria lábainál Magyarország és Erdély borostyánágakkal körül font czimerei vannak. E csoport előtt a földre három feher lap van elszórva. A első felirata: A' Tsászár, / és a Toskánai / Tő Hertzeg Leopold / Seregeiknek Vitézei /. A második felirata: Gróf Erdődy, / Wurmser, és Báró / Barko Regementje- / iknek vitézei / ~~...~~ A harmadik felirata: Nemes Székely / és Báró Greven / Regementje iknek vitézei /.

Az oszloptól jobbra egy barok páncélos tollas sisakos, landsás, szent Florián sablonos szobraira emlékeztető harczos, Mars, áll, a ki merően néz a baloldali csoportot. Lábainál tudi trofeunok vannak. A háttérben balról ütközetet látunk a Gróf Greven huszárjai és a törökök között, míg a képet e részen égő házak, távolabb pedig hegyes vidék zárja be. A háttérben jobbról egy magas hegy, emelkedik, a melynek tetején egy oszlopos épitmény, a dicsőség temploma, áll, a mely mögött a nap fényes sugarakat szór az egész képre. E hegyen apró fák láthatók, s ott a hol a felhők kezdődnek, Herculest (a magyar lovasság jelképe) látjuk, a mint a hétfejű hydrát (a törökséget) bunkójával leütni készül.

A napsugarak közt, részben az oszlop által elfedve egy angyal — a Hír — száll,

(10c

kezében a győzelem harsonájával s az örökkévelőség jelképét, egy tulajdon farkát szájában tartó kígyót emelve.

A kép alatt a sorok:

Ti bátor Seregel
Bellona' ugaz magzati
Zöl vitézkedtetek.

Faludi.

A kép mit emlitetten szignálva nincs, e helyett jobb sarkán, a metszö neve helyén e felirás olvasható: A Hazai Szeretet készittette.

Érdemes végül megemlékezni e mintszet szinezéséröl is, a mely természetesen nem géppel, hanem kézzel történt s valóban bámulatba ejti az embert, ha elgondolja, hogy talán nehány száz készült ezzel a gazdag szinezéssel és gondos kivitellel.

Sablon? vigyázni

loknál etc. — Itt Ujhelyben Rhédey Ferencz, a' Lajos atyja, eggy czifra bolondságot állíta a' fija sírja felett, ki itt patvaristáskodván, megholt. Valamikor ott elmegyek, mindég vagy elkaczagom, vagy elkáromkodom magamat. Óhajtanám, hogy Te a' kinek lelkében a' Csokonai emlékezet köve' gondolatja támadott, valaha határoznád meg magadat, melly formájú légyen az a' monumentum, a' mellyel sírja fog megtiszteltetni. Czifrát úgy sem igen állíthatunk, mert legalább itt kevés jött-bé. Gróf Desőffy Jósef 20 fr — Fabchich 16ot küld kezemhez. Ez még csak 36 ft. Más helyekről sem várok pedig sokat. Azonban tedd a' mit akarsz, mert a' munka úgy is egyedül a' tiéd: Én csak útkészítője voltam, barátságod által választatván reá, 's örűlvén azon, hogy ez a' dolog barátságunkat hirdeti.

Miolta írok, sokszor vertek-fel az asztal mellől: pedig a' meghábortást nem türöm; azonban sietek, hogy el ne szalasszam a' Póstát. — A' VI vagy VIIdik Nrus alatt jött Articulus a' Csokonai sírköve eránt nékem tetszett. Nem tudom ki írta, de akár ki írta, jót írt, csak hogy hamarább hagyta abba, mint kellett volna. Te készítsd a' sírkövet, én munkájit adom-ki úgy, hogy ha Csokonai feltekintene a' sírból, azt mondhatná, hogy barát kézzel dolgoztam. 'S Praefatiójában szó lesz a' sírköve 's annak históriája felől 's a' sírkövet rézbe is metszetem. Élj szerencsésen. — Azt hiszem, hogy a' Kultsár levelét olvasván, azonnal írtál, és így leveledet e' napokban venni fogom. Tiszteletre méltó Ipadnak ajánlj kegyes emlékezetébe, még munkáját nem vevém, de az el nem vész, Nagy Gábornál lévén letéve. Grófnéd kezeit csókolom, Aranka Urat tisztelem. — Élj szerencsésen, édes barátom! Tisztelőd:

Kazinczy.

[Eredetije az erdélyi múzeum-egylet könyvtárában.]

1067.

Kazinczy — Kis Jánosnak.

Széphalom, febr. 2d. 1807.

Igen kedves barátom!

Ocsovszky úr — örömmel írom ezt — reá akadt Junkernél a' John által metszett réztáblára, mellynek nyomtatványai Epistolád előtt fognak állani. Tegnap vett levelében tesz eggy Projectumot a' kép' lenyomattatása eránt a' szerint, a' hogy azt Junker

tanácsolja, 's én ma írok néki, hogy fogadja szavát, 's a' képeket szállítsa-le Pozsonyba Wéberhez, kit megkértem, hogy a' könyvkötő munkáját fizesse ki, 's 200 exemplárt Néked küldjön, a' többit pedig juttassa Eggenbergerhez, hogy így a' nyomtatásra 's képre tett költség legalább eggy részben megtérüljön. Martius első napjáig mind ez megeshetik; sietek tehát, édes barátom, tudtodra adni miben van a' dolog, hogy a' 200 exemplár eránt magad is vagy Webernek, vagy Prof. Fábrinak írhass, ha jónak látod. A' Te 200. exemplarjaid békötések is ki lesz fizetve, és így oda semmi pénzt ne küldj.

Borodat eggy ládácskába csináltattam-be 's úgy veszed. Féltem, hogy külömben a' Vivő megszívja, melly nálok szokásban vagyon. A' bor isteni ital, de még ifjú. Csak Hercules tépte-el már a' bölcsőben a' kígyókat. Ennek érni kell. Májusban azonban már érzeni fogod hogy van tüze.

A' tegnapi postával vettem Kultsárnak azon két levelét, mellyben a' Kis Imre és Fazekas Mihály Urakat illető feleletem áll. Fazekas Mihályt nagy megvetéssel illettem, a' mint tegnapi elolvasásom alatt látám, (mert párban nem vala meg nálam a' Kultsárnak küldött Replica) de zavaros feje 's a' Virgilből tett marha citatio, 's az a' kis hazugságocska, a' mellyet Kultsár soknak látott annak nevezni — ('s köszönöm neki hogy a' szót csak vonásokkal jegyzette-ki) — nem érdemlenek egyebet. Fazekas Mihálynak Souffleurje volt Debreczenben. Szeretném látni mit mond mind maga, mind a' Souffleur, midőn a' *Pipa Czéh*-et publicummá téve látja. Az az arrogáns tónus talán alább hágy valamit, 's az Ifjúság 's némelly jó fej, a' kit a' Tudósok ott nyomnak, örvendeni fog, hogy valaki ostort mert mutatni az imádott, vagy csak magokat imádtatni akaró Nagyoknak. — A' világot a' szörnyetegektől kipusztítgatni kedvetlen dolog: de nem szereti eléggé az igazságot, a' ki ezen kedvetlen dologra is nem kész, a' hol azt reményli, hogy hasznos lesz szóllása. Gyűléseinken így látni sok Bölcset hogy hallgat 's fejet csóvál, midőn némelly jó, de talán heves fej felkél és valami rendkivül valót mer; 's azzal hízelkedik magának (mint Tacitus mondja a' Nero alatt élők felől, hogy nálok ignavia pro sapientia ducebatur), hogy az ő hallgatása bölcseségből ered. Jól teszi, a' ki csendesen megyen elébb tovább a' maga útján, 's nem igyekszik mindent a' mi görbe egyenessé tenni: de valóban szomorú volna az ember élete ezen a' szép és jó világon, ha minden csak azt cselekedné. A' jónak heves

fejű védelmezőkre is van szüksége, 's csak arra kell vígyázni, hogy a' modus tartattassék meg.

Szeretném, ha Epistolád recensióját valaki a' szomszéd Predikátorok közzűl akár a' Bécsi Annalisok' Kiadójának, akár Ruminak Teschenbe megküldené, de igen bőven elő adván annak érdemeit. Én nálánál nem ismerek szebb magyar munkát, 's óhajtanám, hogy a' Külföld lássa, mint halad elő a' Magyar Génie is, 's a' Kisé mint mérkezik öszve a' Schillerével. Örök kár, hogy azt Schiller nem olvashatá, 's a' maga lelkét a' Tiédbe nem szemlélheté, nagy és nemes szívű halhatatlan Férjfi!

'S Gőthe a' Francziák ágyújinak ropogása alatt eskedteté magához azt a' személyt, a' kit szeretett! Minden élő Iróji köztt az annihilált Római Szent Birodalomnak ő az, a' kit én leginkább szeretek; inkább mint Wielandot, noha ennek ismerem több érdemeit: 's örvendek hogy a' nagy ember elfelejtkezett az udvari gőgről, és azt a' személyt, a' kit anyává tett, feleségévé, azokat a' teremtéseket, a' kiket nemzett, gyermekeivé is tette, 's így a' természet' szent szabásai eránt tiszteletet mutatott. Az az ő originalitásaihoz tartozik, hogy a' lépést akkor tette, solennizálta. Én nem voltam soha abban az esetben: de ha abban voltam volna, elég erőm volt volna bravirozni az ostobák' vélekedését, azt feltévén, hogy a' személy érdemes volt volna választásomra. Sok napokig ennek hallása után csak Gőthe' szép lépése tartotta foglalatosságban lelkemet. — Miért nem adatott nékem az a' szép sors, hogy őtet láthattam volna! — Élj szerencsésen édes barátom. A' Gondviselés őrizze életedet, szemed' erejét, 's mind azt, a' mi néked kedves.

barátod, tisztelőd
Kazinczy Fer. mpr.

Midőn ezen levelemet olvasnám, nyílik az ajtó, 's az én kedves Sophiem lyányi szép növésében belép, 's kiterjesztett karral szalad felém, 's öszve ölel. Nem szóllottam semmit, de szemeim elnedvesedtek. Was weinst denn du? kérdé Sophie. — Den Kis zum Freund, dich zum Weibe, Sophie! felelék. — Boldogabb volt e Gessner a' maga kedvese' birtokában, mint én volnék, ha Phigie élne, kit gyakran, igen gyakran siratok?

[Eredetije Kis Gyula birtokában.]

1068.

Kézy Mózes — Kazinczynak.

S. Patak 4. Febr. 1807.

Nagy érdemű drága Tekintetes Ur!

érdemem felett való Jó-akaró Uram!

Betses levelét 's ajándékát melly nagy örömmel vettem, 's azoknak szemlélésekkor miket érzettem légyen, azt vóltaképpenn le nem írhatom. Sem Bárótzy a' Marmontel, sem maga a' Tekintetes Ur a' Gessner levelét nagyobb örömmel nem olvashatta — Az én szivem igaz érzete ez a' mit írok: méltóztasson tehát a' Tekintetes Ur is azt annak venni. Azon levél, a' melléje tétetett két könyvekkel eggyütt, szivbéli elragadtatással fog éngemet mindenkoron a' Tekintetes Úr nemes lelkére, és indulatira emlékeztetni. De e felől többet nem írok: mert akarmennyit irnék, érzéseimet eléggé ki nem magyarázhatnám. Által menek tehát azon dólgokra, a' mellyeket a' Tekintetes Ur reám bízni méltóztatott. A Pray Index Librorum rariorumába a' Honterus tzikkelje ez:

Honteri (Joan.) Coronensis (in Transsilvania) Rudimentorum Cosmographicorum Libri III. cum Tabellis Geographicis 1520. in 8°. Sine loci nota. Liber raro obvius.

A Széchenyi Catalogusába a Michaelis de Hungaria Evagatoriuma nem találtatik: a' Pelbartus munkái közzűl pedig ottan ezek találtatnak:

Pelbarti de Temesvár Ord. S. Franc. Sermones Pomerii de Sanctis. Pars hyemalis (Sermon. XCVII) et aestiva (Sermon. CXXIV.) in fol. Hagenaw.

— — Sermones Pomerii de Tempore. Pars hyemalis (Sermon. XLIV.) Paschalis (XLIII.) Aestivalis (LXXX.) Hagenaw MCCCCC. 8°. Kal. Mar. in fol.

— — Sermones Quadragesimales Pomerii. Hagenaw MCCCCC. X. die Mensis Julii in fol.

— — Iidem Quadragesimales etc. Hagenaw MCCCCCI. die X. Mensis Junii.

— — Stellarium Coronae benedicte Marie Virginis, in laudes eius predicationibus elegantissime cooptatum. Hagenaw MCCCCCI. VIII. Kal. Apr. in fol.

Innker

jelas rezrematsfrük.

Telesnjak. Tud. Gyűjt. 1817. III. 154l

Junker

vérmetsző

Erod

Magyar szorgalom és mesterségek történeti rajzolatja. Honnuvén 1833. 238. l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Grafika, rézmetszet
Térképek, havi történetek, 1789. és
II. József az orosz cár és a török
közti háboru, Junker

Művészet, III., 1904. 206.

Adatok művészetünk történetéhez.

Junker

Rath I. 501

Junker

vermetstö

Bröd

Ex libris Kall. Cat.

43 l.

Jünker

regm.

laid

Exlibr. 43

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Juncker

Müvészet 1903

28.2

Junker

l.

LykaMagyműI300-50

107, 210, 411. l.

KERESZTMETZET. AB.

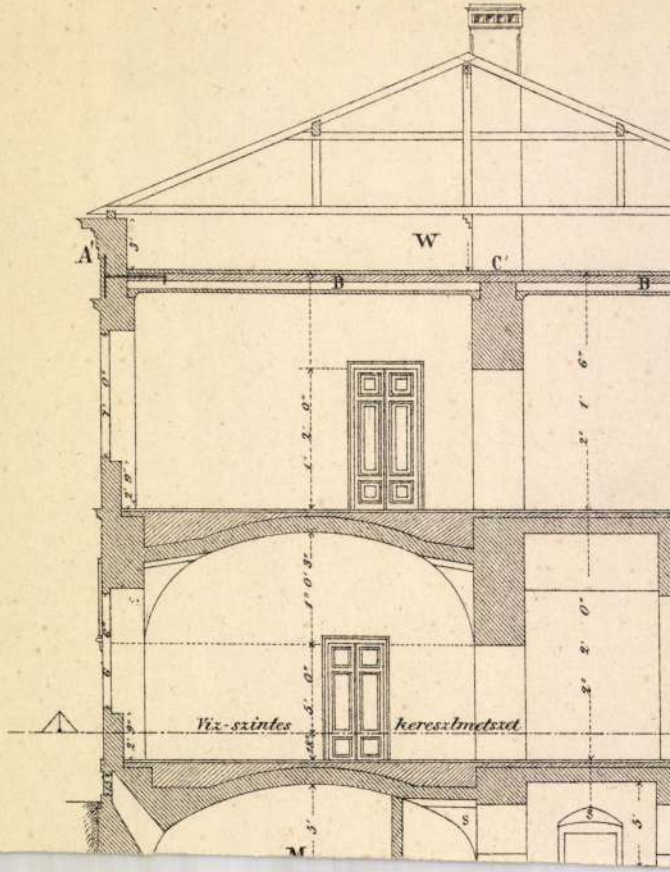

MDK

Junker pozsonyi rézmetsző

Magy. Hirmondó 18o1. V.15. 19.szakm 64o.1.

Művészek. XIX. szd.

Czimmermann (...?) festő

Religió és Nevelés 1841. V. ysz.
58-59. old.

Köves János: Az enyéngi temp
lom.

Junker rajzoló, Pozsony.

Magy. Hirmondó. 1798. XIII. szak. IV. 10.
496. l.

Grafika, rézmetszet
Kazinczy Ferenc arcképe, John, a
felirat- Junker

Müvészet, III., 1904. 206.

Adatok müvészetünk történetéhez.

MDK

Junker pozsonyi metsző

metszette Kindermann pesti tudós által készitett Stájerország térképét.

Magy.Hirmondó.18o1.V.15. 19.szak.64o.1.

MDK

Junker pozsonyi metsző

rézremetszette Kindermann pesti tudós
"Stájerország" térképét

Magy.Hirmondó.18o1.V.15. 19.szak.64o.1.

Junker
rezin

l.
Kazinczy Ferenc
levelezése
X. k. 424. l.

Sárosvármegyei Múzeum
IX. 186.

Junker

rerin

l.

Kazinczy len

V. h. 47, 53. 90. l.

Junker

rezin

l. Kazinczy Lev

III. 544. l.

333, 356, 392, 393. l.

Budapest.

IV. Rákos-u. 10.

Junker

Charte des Kanals, welcher in drey Hauptabtheilungen A von Wien bis an die Leitha bey Neustadt B, von der Leutha bis Oedenburg, C, von Oedenburg bis Raab unter dem unmittelbaren Schutze seiner Kaiserlich Königlichen Apostolischen Majestät Franz II. und der Obersten Leitung Sr. Excellenz des K. und K.K. Hofkammer = Präsidenten und Finanzministers Grafen Franz von Saurau, als Hof = Commissär von der K.K. Canal = und Bergbau = Compagnie in Wien gebauet wird.

2 drb Regalfolio tit. rep. fenti tol metsvo. irod

Bre Sa III. 39. l

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Junker

laid

Ecsedi 1912 23. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Junker

Görög: Magyar Atlas
1802. Bécs-
-ben
több tábla tőle

wied
=

Bre Sa III. 33 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Junker

laid

Ecsedi 1912. 85-l
87. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Junker

pozycji dźwiękowej

wiad

Magyar Könyvszemle.

1902. 531 l. (Gróf Széchenyi Ferenc Könyvjelzői)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi min'a

Junker

Stab T. 105

Junker

Stab II. 72

Junker

Müvénét 1904

206

Junker ügyességéről egy
originált és két originálatban
vézmetszet tanuskodik. Ezek:

1., A' / Román, Orosz s' Török /
Császárok között folyó / Hadakozásnak / Teátrouma / 1789. Igen
ügyesen rajzolt térkép. Felirata:
„Pósonyi Fi, Junker mettzette".
~~[illegible]~~ (Hadi történetek I. Kötet)

2., Illyennek írták (rajzolták)
eddig Tudósaink a' Magyar
szent Koronát. Mi Illyennek
találtuk 1790-ben Febr. 16ik nap-
jáni. (Hadi történetek III. Kötet.)

3. A magyar lovasság oszlopa
(apotheozisa) [ ] (Hadi
történetek I sö Kötet).

Junker

rézmetsző

Pozsonyi fi. XVIII. század végén ell.

II. József császár az orosz csár és török közti háboru földképe. 1789.

1) Hadi történetek Béto. 1789. 8 r. I. kot.

2) Tudom. Gyűjt. 1819. V. K 117. l.

Nagy Iván: Magyarosszaji Képző művészet a legrégibb időktől 1850 ig. Szárados. 1874 évf. 87. l.

Junker
rézm.

JUNKER, RÉZMETSZŐ. Rézmetszetei alá maga jegyezte, hogy „pozsonyi fi“. Élt a XVIII. század végén. Térképeket is metszett, mint ezt a „Havi Történetek“ Béts, 1789. I. kötet. (8r.) közölt „II. József császár, az orosz czár és török közti háború“ című térképe bizonyítja. —110.

Művészet 1904. 206.1.

szava szóll. A' hely nem engedi, hogy az ének legszebb strophájit kiirjuk: legyen elég csak a' geniális berekesztést említenünk:

Melly változás! etc. — Válasszon vezérnek.

Szerencsés gondolat vala az éneket németre is lefordítani és a' magyar textussal szembe lenyomtatni, hogy a' német Criticusok, kik literaturánkat csak salakos mívekből ösmerik (Lássd Annal. der Liter. des oesterr. Kaiserthumes, ez idén a' Martiusi csomóban) annak szerencsés előmenetele felől igazábban itélhessenek. A' Recensens ohajtotta volna, hogy ezt Schiller, kinek geniusa egész erejében megülte a' mi Poetánkat, ezen ének költése alatt olvashatta volna, 's láthatná, hogy az ő példája közttünk mit szült.

A' kép olly szép munka, a' millyet J o h n tól, kit Német ország úgy néz mint első rendü Müvészét a' maga nemében, 's Kiningernek ecsetjétől várni lehetett. A' mennyire tudnunk lehet, ez első Magyarnak képe, mellyet ő metszett. A' bal oldalt eggy szépen vetett posztózat fedi, hihető, hogy a' mente sok pikkelyei által okozható monotonia kerültessék-el. A' felhőkben villám lobban-fel 's elvész a' mélységben. A' név és ez a' Terentiusból vett mondás: placere bonis quam plurimis! Junker Pozsonyi Hazánkfijának vésése. —

Eddig van és ebből áll a' Recensio. Uj levélre terjedvén ez, még tovább lehet veled szóllanom, 's hasznomra fordítom az üreséget. —

Azt fogod tudni akarni, hogy Sophienak a' fejében mennyi fény van? — 8 esztendős korában ment a' Bécsi Klastromba, 's 16 korában jött vissza, 's már ott bizonyos institutiók alatt ollyanokat mondott minden Naseweis-ság nélkül, hogy az Apáczák nagy haraggal azzal rettentették: die heurathet zuletzt einen Ketzer, und verdient nichts bessers. Ő dogmáról soha nem gondolkozik, mert — «az nem fér az ember fejébe» — reggel és estve, igen ritka eseteket kivévén, imádkozik; a' Pápista Religiót szereti, mert az néki Religiója, ahhoz szokott, 's nem látja miért ne kelljen 's lehessen azt szeretni; azok ugyan, a' kik azt hitték, hogy a' Kalvinéra vezetem, nagyon megcsalatkoztak benne, azt ő tenni soha nem fogja. A' Religió néki Angelegenheit des Herzens und angewöhnte Nahrung. Nem töri magát holmin, de ha szó esik valamiről, józanon ítél; 's mondd-meg, kell e *több?* Az imádságos könyve illy czim alatt jött ki: Gebethbuch in der Sprache des Herzens. Én szebbet, okosabb calculussal irottat

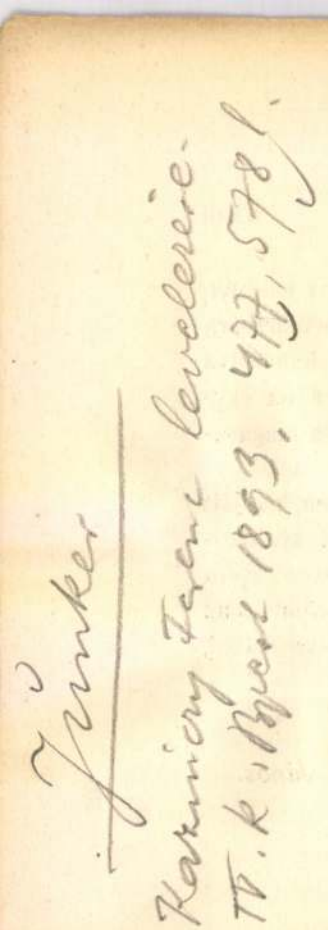

általa úgy nevezett portentum scientiarum is, még is alkalmasint Orosz batykói forma ember az, a' ki magát Wielandot is úgy nézi mint ez az ember nézett engemet. — De élj szerencsésen.

Recensio. Ez a' szép ének K. J. N. D. Ev. Pr. urnak nevét halhatatlanná fogná tenni, ha az a' Múzsa, kinek szolgálatjában áll, egyéb szép és sok munkájiért már régen meg nem fűzte volna az elvirithatatlan koszorút. Az ének plánuma igen bölcsen van elrendelve, a' gondolat elejétől fogva mind végiglen, hathatós és teljes erővel; az ideák újak, csillogók; a' kifejezések igazak és kényesen vannak válogatva; a' vers könnyű és kellemes folyamatú; mindenünnen soknemű tudomány, kivált mythologiai, 's a' görög Classicusokkal való szoros ismeretség tündöklik; 's rajta az életnek legjózanabb Philosophiája ömlött-el. De leginkább azt a' kifogyni nem tudó ubertást lehet csudálni, melly tárgyát, mellynek érzésétől elmelegedett, új meg új képekben 's gondolatokban adja elő. A' vers nem a' személyt magasztalja, nyavalyás alkalmatossági versezeteinknek szokások szerint, hanem a' dolgot; a' páros élet boldogságait festi, és ahol magasztal, ott nem a' hideg hizelkedés, hanem a' barátság' forró

Grafika, rézmetszet
Kis János episztoláihoz, Junker

Művészet, III., 1904. 206.

Adatok művészetünk történetéhez.

MDK

Junker Keresztély (1754-1841)

pozsonyi származásu rézmetsző

Friedrich John sogora; ő véste John minden metszetére a feliratot.

226.o.

Rózsa György: Friedrich John és a magyar felvilágosodás irói.
Mkv. Ért. 1955. IV.évf. 2. sz. 223-229.o.

Junker Karsten

rerum

1757 – 1841

l.

Drescher rerum

58. l.

Junker Ch

resin -

l -

Soproni Szemle

1942 26. l

Junker Károly Sajos
rézm.

Szécheny Ferenc gróf
ex-librise
fentitól.

Fenti opertshofeni plébános,
műrédvelő rézm. † 1797
Nagler VI 510 l.

MÜBELE... BIZOTTSÁGA
617 1034
1034. dec. 07 n.

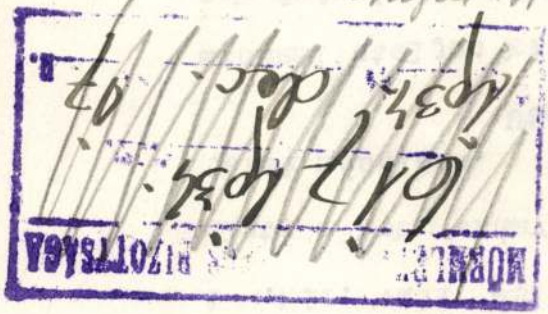

Az esztergomi, főegyházmegyei könyvtár „ex-libris" könyvjegyeinek lajstroma. Esztergom.
1903. 36. l.

A m.kir. vall. és közokt.

alatt a keb. szám. VII.

ténak másolata.

Utasitom,

azonnal utaljon ki a nógr

sok fedezésére 200 P-t, a

magyar nemzeti muzeumi I.

14/16.:/. Budapest, 1934

helyett: Ifj.báró Wla

Ch. Junker

rejm

Lásd

Somogyi könyvtár

G. h. 48.

mellékletéb

ŰVÉSZEK LEXIKONA

TARTALMAZZA AZ ÖSSZES MAGYAR ÉPITÉSZEK,
TB. ÉLETRAJZAIT A XII-IK SZÁZADTÓL NAPJAINKIG.

SZÁGI MŰVÉSZ ÉLETRAJZA.

ÖZOKT. M. KIR. MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL.

YOS AKADÉMIA TAGJA, (LAKIK: BUDAPEST, I., ATTILA-UTCA 23. SZÁM ALATT)
: SZEGED, TISZA LAJOS-KÖRUT 23. SZÁM ALATT.)

MŰVÉSZ ÚR!

ül a könyvpiacra kerül a
EXIKONÁNAK első kötete,

Junker Keresztély, grafikus

Honművész, 1833. 238-239.

Magyar szorgalom ...rajzolatja

Junker vézmetsző".

Tud. gyűjt.

1819., V., 117. l.

K.: Bérekesztése a honnyi Mivészekről és az ő Mivészekről való tavali Tudósitásoknak.

Junker rézmetsző.

Trid. gyűjt.
1819. V., 114-119.

JUNGFERHAYER /TIBURTIUS/,aranymüves

Családi nevén Jungferhayer,a Szepességből került Körmöcre.1525,1529,1533,1538,1541-ben városbiró.1538.febr. 5.én Haller Bertalannak adnak el 10 aranyforintot aranygaras készitésére.Az emékérmet nem a pénzverő éremvésője,de még csak a bélyegvasmetsző sem készitette te,hanem egy polgári aranymüves,az akkori városbiró, Tiburtius. 32-34.jegyz. 40.old

Dr.PAULINYI OSZKÁR: Adatok a körmöcbányai éremvésők és emlékérmek kérdéséhez a XVI.század első felében 35.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950. Bpest.Egyetemi Nyomda. 1950

JUNGFERHAYER /Tibultius /, aranymüves

Jungfrau Andre.lakatosm.

Pesten dolgozott.Szül.Werschitz,Vessec.Róm.k.Pesten polgárjogot nyert,1791,II.19. 247.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica.XVII.1965.Bpest.Múzeumi Ismeretterjesztő Központ.Bp.

M.D.K.

Jungher Antal

ötvösmester

Innsbruckban született, de 1782-től herdve Kassán működött. Grim Andrással közösen készített beadványa az ötvösmunkák egséges fémjelzését illetőleg rendkívül érdekes kortörténeti dokumentum. Védelmet kér a kontárok és a háraló zsidók ellen.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert, Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

264. old. és 265. old.

Jungfer József

mülakatos

élet

l.

Karczagmagyállam

610. h.

M. kir. Adóhivatal
MISKOLCZON
kj 1905 Apr 8
4066.
II

Elő iratott Hetel vám fogló
könyv.. 398. lapon

Jungfer József

• IN MEMORIAM •

JUNGFER JÓZSEF, m. kir. kormányfőtanácsos, az Országos Iparegyesület alelnöke, társulatunk alapító tagja s sok esztendőn át igazgatósági tagja, a magyar fémipar egyik vezető férfia 54 éves korában elhúnyt.

Halála a magyar ipari társadalomra nézve nagy veszteség. Társulatunk régi hűséges tagját gyászolja őbenne, hiszen társulatunknak fáradhatatlan, buzgó támogatója s lelkes híve volt ő mindig.

Temetésén társulatunk nevében Seenger Béla alelnök helyezett koszorút sírjára gyászbeszéd kíséretében.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni!

MAGYAR IPARMUVESZET
1934. 124. c.

Jungfer József

mulatatos

lásd

Lex Magy Társ

264. b. l.

Jungfer József

műlakatos

Élet. arck.

Szefeltlex 7'8. f.

R SÁNDOR

TELEFON
58-8-35

ITOZOTT BUTOR-KÉSZITŐ

IIKLÓS-UT 53. (VOLT I. KER.)

ó új találmány!

-BUTOR

nélkülözhetetlen!

MAGYAR SZABADALOM
111.025. sz. a.

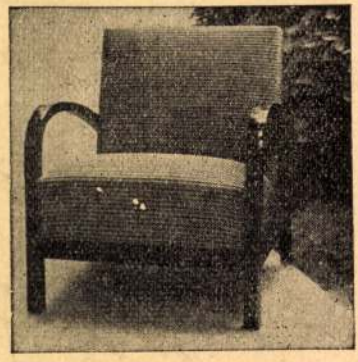

„Fidor" fotel-ágy összecsukva.
Uj rendszerü. Készités minden formában.
Árjegyzék bérmentve.

nyokat és pedig azok minden fajtá-
tok, a rojtok, a különféle csomózások igen sokféle
képpen érvényesülnek ülőbútorokon, függönyök szélein
s terítőkön egyaránt. Még a lámpák akasztásánál
is szeretik igénybe venni a gazdag paszományt.
Itt természetesen sok minden régies minta, amely
nem elég szép, elesik, de így is érvényesül a jó
kézművesség minden kvalitása. Elsősorban az anyag
jósága, friss színe és a feldolgozás módja az, amivel itt hatást lehet elérni. A bútor paszományának
többnyire azonos színűnek kell lennie a bútor huzatával, vagy legalább is meg kell azt közelítenie.
Ezért azt a régi kényelmes módszert nem lehet
követni, hogy a „jó és alkalmas paszományok"
mintakollekciójából választ ki az iparos valamilyen
szint. Ám a megfelelő paszományt ma már úgyszólván pár óra alatt akármelyik kis mester is
szállítani tudja. Éppen nálunk e szépmultú iparnak
még igen jeles műhelyei vannak. Csak éppen tervezőművészeinknek kellene kissé szívesebben nyúlniok e
visszatérő s külföldön nagyon felkarolt díszítőmódhoz.

DR. HENNYEYNÉ, MÁRKUS ERZSI szentesi úriasszony már évek óta hazafias lelkesedéssel, önzetlenül fárad a csipkekészítés művészetének a nép asszonyaival való megkedveltetése érdekében. Rajzolja
a szebbnél szebb terveket s maga vezeti a csipkekészítők munkáját. Raktáron mindig nagyobb készlet
csipkét tart, de elfogad megrendeléseket is. Újabban az
Orsz. M. Iparművészeti Társulat állandó kiállításán láthatók ezek az artisztikus hatású, nagy gonddal varrott tűcsipkék, amelyekből e számunkban mutatunk
be néhány szemelvényt. Melegen ajánljuk a derék
szentesi úriasszony csipkéit a választékosabb ízlésű
közönség figyelmébe és pártfogásába.

A MAGYAR SZAKLAPOK EGYESÜLETE, amelynek kötelékébe folyóiratunk is tartozik, folyó év
január havában ünnepelte ügyvezető elnökének,
Radványi László dr.-nak 30 éves szakírói és 20 éves
szerkesztői jubileumát egy e célra egybehivott díszközgyűlés és ünnepi lakoma keretében. Radványi
nagy érdemeket szerzett a magyar szakirodalom szervezése körül és ő szívós és bátor munkásságával
erélyesen védi a szakirodalom erkölcsi és anyagi érdekeit. Méltán szolgált rá tehát szakíró kollégáinak
szeretetteljes meleg ünneplésére. Az egész szakirodalom megbecsülését látjuk abban, hogy Radványi ünneplésében a szakirodalom munkásain kívül a kormány,
a székesfőváros, a kereskedelmi és iparkamara, az
Ujságíróegyesületek és még sok más előkelő, tekintélyes testület is részt vett, sőt eljött az ünnepi
bankettre a magyar ujságírás ősz atyamestere, *Rákosi*
Jenő is, aki lendületes beszédben méltatta az ünnepeltnek és általában a hazai szakirodalomnak érdemeit.

TERVEZŐK ÉS ASZTALOSOK. Most, amikor a tervezők sokat panaszkodnak nem eléggé méltányolt bútorterveik miatt, az asztalosiparosok pedig
művészi megoldásokat keresnek, nem lehet érdektelen,
ha itt röviden ismertetjük annak a cikknek tartalmát,
melyet a *Magyar Iparművészet* szerkesztője, *Györgyi*
Kálmán írt az Asztalosmesterek Lapja karácsonyi
számába. Györgyi cikke bevezetésében elmondja,
hogy a régi magyar asztalosmesterek legkiválóbbja:
Steindl Ferenc még maga tervezte az ő híressé vált
biedermeier-bútorait. A hetvenes évek úgynevezett
neo-renaissance-a idején az építészek kezdtek bútorterveket rajzolni s ekkor nehézkes építészeti formák

...ak e
... tesszük ezt
... József nem csupán
... hazánk első és legnagyobb
...ajdonosa és vezetője iparművészeti
...asművességünk fejlesztése érdekében igen
...rdemes munkásságot fejt ki, hanem mert különösen megbecsüljük benne az Orsz. M. Iparművészeti Társulat törekvéseinek lelkes támogatóját és a Társulat volt igazgatóságának és mostani választmányának munkás és áldozatkész tagját. Sokat köszön neki az Országos Iparegyesület is, melyet az első Kézműipari Kiállítás sikeres rendezésével válságos időben súlyos bonyodalmaktól mentett meg. Hogy ez az egyesület őt köteles hálája és ragaszkodása jeléül az egyesület alelnöki székébe emelte, azt nemcsak etikai okokból, hanem jól felfogott saját érdekében is tette, mert vele erélyes, eszes és köztiszteletben álló vezetőt biztosított magának. Közhasznú tevékenységet fejt ő ki több más egyesületben és intézményben is. Az ipari körök nagyrabecsülésüknek adták jelét azzal, hogy a legutóbb megtartott főrendiházi tagsági jelöléseknél az ipari érdekeltségek részéről választott póttagok egyik jelöltje Jungfer József.

BESZÉLJÜNK A LAKÁSOKRÓL! Idestova ásni fogják azoknak a házaknak alapjait, melyekben ötezer család fog pár hónap mulva elhelyezkedni. De még mindig csak ott tartunk, hogy a házak pénzügyi, vállalkozói és téglaszállítási kérdései foglalkoztatják a közvéleményt és igen kevés szó esik a lakókról. Azokról, akik számára e házak lakást, otthont, sőt a boldogság egy piciny alkatrészét is fogják jelenteni. Ötezer család otthona milyen legyen, hogy emberséges, kényelmes, sőt bizonyos fokig ízléses is lehessen, — oly kérdés, mely megérdemel legalább is annyi szót, mint a téglakartell örökös hánytorgatása. Mégis azt látjuk, hogy a társadalmat s az ő szócsövei: az újságokat ez a kérdés alig érdekli. De még a főváros vezetőköreiben sem találjuk meg a jövő nagy problémájának megoldására vonatkozó terveket. Pedig csöppet sem volna érdektelen tudni, hogy a lakások tervezésében minő szempontokat fognak kidomborítani. Ma már a nagyvárosi bérlakásnak egész sereg frisskeletű reformja van: a meleggazdaság, a közös helyiségek, a villany és gáz, a porszívók stb. alkalmazására vonatkozólag. De magának a belső architektúrának is vannak célszerű szociális újításai. Hogy egyebet ne említsünk: a beépített szekrények rendszerével is sok szociális építkezésben értek el sikereket. Nagyobb tért, tisztább otthont s több kényelmet nyernek ezzel. A lakók költözködése is könnyebbé válik, de egyúttal az a lehetőség is megvan, hogy a legigénytelenebb bútorok megtakarításával annál több gondot és pénzt áldozhatnak egyéb bútorok beszerzésére. Ez és még számos belső építészeti kérdés vár itt tisztázásra. A főváros dolga és az érdekelt építtetők dolga, hogy a problémák megoldására pályázatokat írjanak ki s így is megérleljék azt a gondolatot, mely minálunk tizenöt éve pihen: a jó lakás kultúrájának részletkérdéseit.

Magyar Iparművészet
1927. 23. l. K.

Jungferek

Magyar Müvészet 1925.128-129.o.
Lyka Károly: Az Iparmüvészeti Társulat
negyven éve.

dr. ing. Bierbauer Virgil: A korszerü épitészet: forma vagy Tartalom.

Tér és forma. V. é. f. 1932. 1-27 l. 85 ábra

MDK

Jungfer József, vasm.-ip.müv.

ipari életünk egyik legrokonszenvesebb és igen érdemes alakját - a kormányfőtanácsosi címmel ruházták fel. - A vasművesség terén hazánk első és legnagyobb gyárának tulajdonosa és vezetője. Lelkes támogatója az O.M.K.Iparm. társ. törekvéseinek.Erélyes, eszes, nagyműveltségü, sokat köszönhet neki az Orsz. Iparegyesület;[illegible] válságos időben rendezett Kézműipari Kiállitás sikerét az ő közbejötte mentett meg a bonyodalmaktól.
A törendiház tagsági jelöléséné1 az ipari érdekeltségek részéről választott póttagok egyik jelöltje J.J..

Jungfer József kitüntetése.
Magyar Iparmüvészet. 1927. 23.l.

M.D.K.

Jungfer József

A Jungfer Gyula cég tagja, a kézmüvesipari tárlat ügyvezetõ elnöke a "Jungfer Gyula cég udvari mü és épitõlakatos gyár.." képviselõjeként emliti a lap és bemutatja a kovácsolt vas berendezéseket anélkül, hogy a cikk megemlitené külön, hogy Jungfer József-e a tervezője a tárgyaknak.
Fénykép a kiállitásról.

A kézmüvesipari tárlat dióhéjban c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 16-22. XVIII. évf
38. sz. 118-124. l.

MDK

Jungfer József

Az Orsz. Magyar Iparmüv. Társulat XLIV. közgyülése.
Magyar Iparmüvészet 1929. 125.l.

M. D. K.

JUNGFER J. iparmúvész

Az 1899-i oroszországi osztrák-magyar kiállitáson ~~szerepe~~ szerepel kovácsolt vas kandeláberek

Magy. or. iparmúv. tk.

Weinerné: ~~K~~ orosz kapcs. 153.

ABBAZIÁBAN DR. HORVÁTH SZANATORIUM és PENZIÓ
nyujt igazán kifogástalant. Diéták, kúrák, fürdők felár nélkül. Rendkívüli kedvezményes árak. **Dr. Horváth személyesen tárgyal Budapesten: Hotel Astoria,** délelőtt 11—3-ig. Telefon: 87-8-40.
Pünkösdi utazás! 12 nap 155 P utazással együtt, naponta fürdéssel

— **Él és óceánjárón hazafelé tart dr. Wolf Ferenc szegedi tisztifőorvos, akiről az a hír terjedt el, hogy Kínában meghalt.** Néhány hét előtt az a hír terjedt el Szegeden, hogy dr. *Wolf* Ferenc tisztifőorvos, aki másodmagával világkörüli útra indult, Kínában maláriában *megbetegedett és meghalt.* Most a főorvostól magától érkezett hír a szegedi városházára. Levelében közli dr. Wolf Ferenc, hogy valóban nagyon beteg és egy óceánjáró fedélzetén ápolják. Útban van hazafelé és reméli, hogy élve ér haza. Az értesítés az óceánjáróról érkezett a városházára.

— **Letartóztattak egy zsaroló álhírlapírót.** A főkapitányságon szerda este zsarolás miatt őrizetbe vették *Vajda* László 40 éves állítólagos hírlapírót, aki egy hétfői lap munkatársának mondta magát. Néhány nappal ezelőtt férjhez ment *Sputz* Sándor gazdag fővárosi csipkekereskedő leánya. Az esküvő idején jelentkezett *Vajda Sputznál,* elmondta, hogy *kompromittáló adatokat tud a leányról és azt közli a fiatal férjjel, ha nem kap 50 pengőt.* A kereskedő látszólag elfogadta az alkut és randevút adott Vajdának egy kávéházban azzal, hogy hozza el magával a leleplező cikket, közben jelentést tett az esetről a főkapitányságnak, ahonnan detektívek mentek a kávéházba és megfigyelték, amint *Vajda* gépírásos cikket ad át *Sputznak,* átveszi az 50 pengőt. *Melléje léptek és feltünés nélkül a főkapitányságra kisérték.* A tettenért zsaroló további sorsáról csütörtökön döntenek.

— **Grabovszkyné, aki ellen elfogató parancsot adtak ki, házasságot kötött.** Az V. kerületi anyakönyvvezető előtt házasságot kötött özv. *Grabovszky* Józsefné *Bánó* Böske, aki ellen dr. *Janovics* Tibor törvényszéki bíró a mult héten *elfogatóparancsot* adott ki, mert nem jelent meg ügyének főtárgyalásán. Grabovszkyné Szokody József 25 éves felsőgödi magántisztviselővel kötött házasságot. Szerdán detektívek keresték Falk Miksa uccai és Olasz Fasori lakásán, de nem találták meg. A főkapitányság értesítette a bejelentő hivatalt, hogy ha valahol Grabovszkyné új nevén bejelenti magát, *értesítsék a bűnügyi osztályt, hogy az elfogatási parancsot foganatosíthassák.*

— **Házasság.** *Dembitz* Emmit, Dembitz Gyula m. kir. kormányfőtanácsos, elnökigazgató és felesége leányát eljegyezte *Fleiner* Károly taszilópusztai földbirtokos.

Pataky Lilly hegedűművésznő és Henry *Gesell,* a rotterdami Holland Triplex Import tulajdonosa Budapesten házasságot kötöttek.

Dózsa Adrienne okl. középiskolai tanárnő és *Eisler* János okl. gépészmérnök házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Pajor László és özv. *Polgár* Károlyné szül. Szilágyi Mária e hónap 9-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Feuerman Manci és *Korda* Béla mai napon házasságot kötöttek.

Schwitzer Mária (Budapest) és dr. *Grün* Albert ercsii főrabbi jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

AZ IDŐ. *(A legközelebbi napokban esetleg az ország keleti részei is kaphatnak kevés esőt.)* Az időjárás fejlődése olyan irányban halad, hogy a Dunántúl, ahol a legutóbbi napokban, ha nem is sok, de bizonyos mennyiségű eső mégis csak volt, szárazzá válik az idő és ezzel az ország egész területén újból uralkodóvá lesz a szárazság. Van ugyan egy kevés remény arra, hogy északkelet felől Oroszország déli részeiről valamivel hüvösebb légtömegek szivároghatnak a kárpáti átjárókon keresztül és ezek az ország keleti vidékein esetleg néhány zivatart is okozhatnak. Sajnos, azonban a Kárpátok hegysorompója útjában áll ennek az áramlásnak és ezért nagyon kétséges, hogy ebből a folyamatból a magyar mezőgazdaság számára jelentékenyebb mennyiségű eső származhatik-e. Valószínű, hogy csak jelentéktelen zivatarok lesznek, de mégis említést érdemel az a változás, hogy most már azok a keleti fekvésű területek is részesülhetnek esőben, ahol eddig csapadék nem volt. A hőmérsékletben sok változás nem lesz, az évszakhoz képest magas hőmérséklet tovább fog tartani.

A Meteorológiai Intézet jelenti május 9-én este 10 órakor:

Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt északi légáramlás, változó felhőzet, néhány helyen esetleg zivatar. A hőmérséklet alig változik.

— **Vízállás.** A Duna Regensburgnál, Passau—Struden és Dunapentele—Mohács között árad, máshol apad. Alacsony vízállású. Dunai vízállások: Passau 196, Struden 166, Stein —45, Bécs —72, Pozsony 75, Komárom 206, Budapest 144, Paks 40, Baja 116, Mohács 162. A Dráva Barcsnál 194. A Tisza végig apad. Igen alacsony vízállású. Tiszai vízállások: Tiszabecs —41, Vásárosnamény —134, Tokaj —40, Tiszafüred —20, Szolnok —54, Csongrád —130, Szeged —45. A Szamos Csengernél —25. A Körös Békésnél —80, Gyománál —70. A Balaton Siófoknál 86. A Velencei tó Agárdnál 37.

DR. LAKATOS
személyesen vesz fel vendégeket
ABBAZIAI ÉS BADENI
szanatóriumaiba. A pünkösdi ünnepekre is az eddigi mérsékelt pausálárak maradnak érvényben. Felvilágosítás az állandó irodában: Carlton-szálló, telefon: **88-9-70**

— **Címadományozás.** Mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, a kormányzó a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére *Csizmadia* András országgyűlési képviselőnek a hazai mezőgazdaság fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi gazdasági főtanácsosi címet adományozta.

— **Könyv a kertészkedőknek.** Petrányi Ferenc, a Kertészeti Tanintézet kiváló tanára könyvet írt, *Virág és Díszkertészet* címen. Nagy öröme ez a könyv nemcsak a kertészeknek, hanem minden kerttulajdonosnak is és mindazoknak, akik szeretik a virágot. Kertészeti szakirodalmunkban ezideig ilyen tárgyú könyv nem jelent meg, természetes tehát, hogy a munka megjelenését nagy érdeklődés előzte meg. A pompás kiállítású, 360 oldalas kötet tárgyalja a *kertépítést, növényházak építését, fák és cserjék szaporítását, valamint az üvegházi és szabadföldi virágok nevelését.* 160 szövegközti kép diszíti Petrányi tanár könyvét, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg. Kapható minden könyvkereskedésben. Ára 8 pengő.

— **A Pesti Tőzsde 16 oldalas új számában** *Chorin* Ferenc, *Fenyő* Miksa, *Buday Goldberger* Leó, *Éber* Antal, *Hoyos* Miksa, *Host Venturi* olasz országgyűlési képviselő és mások nyilatkoznak.

— **Halálozás.** *Kenyeres* Adolfné, kir. törvényszéki elnök özvegye élete 89. évében május 7-én elhunyt. Temetése szerdán délután öt órakor ment végbe a Kerepesi úti melletti temetőben. Az elhunytban dr. Kenyeres Árpád egyetemi tanár és Hoós Ernőné édesanyját gyászolja.

MOZI MŰSOR: **Alkotás mozgó** (Alkotás ucca 11. Telefon: 553—74): Eszkimó (V. S. Van Dycke rendezése). A szerelem iskolája (Lilian Harvey). (Előadások: ½2-től folytatólag.) — **Belvárosi mozgó** (Irányi ucca 21. sz. Tel.: 883—29): Jenny Gerhardt (Tóviskoszorú; Sylvia Sidney). Ahány város, annyi lány (Madelaine Caroll). (Jobbterem: ½4, 6 és ½9; balterem: 5, ⅛8 és 10 órakor.) — **Budai Apolló** (Csalogány ucca 46. Telefon: 51—5—00): Ne félj a szerelemtől (Liane Haid). Koraéretlek (La Maternelle). Híradó. (Előadások kezdete: ½2, ½5, 7 és 10 órakor). — **Capitol filmpalota** (Baross tér, Keleti pályaudvar mellett. Telefon: 343—37): Jönnek a huszárok (Fritz Schultz). Rettegés városa (Maureen O'Sullivan). (Előadások kezdete: ½5, 7 és ½10 órakor.) — **Casino filmszínház** (Eskü tér 5. szám. Telefon: 881—02): Mind a kettőt szeretem! (Miriam Hopkins). Híradók. (4, 6, 8, 10 órakor.) — **City filmszínház** (Vilmos császár út 36. Telefon: 111—40): Kacagó tarka tavasz! Legújabb 4 színes trükkrajz: 2 eredeti Micky-egér, 2 híradó, 1 sportkép. (Előadások: D. e. 10, ½12, d. u. 1, ½3, 4, ½6, 7, ½9, 10.) — **Corso mozgó** (Váci u. 9. Telefon: 874—02): A rettegés városa (Maureen O'Sullivan). Luxushajón a Földközi tengeren (utazási film). Híradók. (¾4, ¾6, ⅝8 és ¾10 órakor.) — **Corvin filmszínház** (József körút és Üllői út sarok. Telefon: 395—34): Angelika nővér (Suzanne Marvelle). Majomcsinyek (Ufa-kultúrfilm). Híradó. (¼4, ½6, ⅛8 és ½10.) — **Décsi mozgó** (Teréz körút 28. Telefon: 213—43): Mámor meg muzsika (revüfilm). Továbbá az angol—magyar futballmeccs. Híradók. (4, 6, 8 és 10 órakor.) — **Elit hangos mozgó** (Lipót körút 16. Telefon: 161—51): Vágyak ritmusa (Joan Crawford). Nápolyi szerenád (Lauri Volpi). (4, 7 és 10-kor.) — **Fórum filmszínház** (Kossuth Lajos ucca 18. Telefon: 897—07): Prolongálva! A cárnő (Elisabeth Bergner). Híradók. (4, 6, 8 és 10 órakor.) — **Glória filmszínház** (Thököly út 56. Tel.: 448—00): Csibi (Gaál Franciska, Hermann Thimig). Ahány város, annyi lány (Madelaine Caroll). (½2, 4, 6.10, 8.20.) — **Kamara mozgó** (Dohány ucca és Nyár ucca sarok. Telefon: 440—37): Rasputin (John Ethel, Lionel Barrymore). Rio de Janeiro (tájkép). Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10 órakor. — Kedvező idő esetén nyitott tető! — **Kert mozgó** (Aréna út és Vilma királynő út sarok. Telefon: 130—17): Ne félj a szerelemtől (Liane Haid). A tavak királya (úti kép). Híradó. (Előadások kezdete: ⅜8 és ¾10 órakor.) — **Nyugat mozgó** (Teréz körút 41. szám. Telefon: 271—62): Az álompalota (Liane Haid). Lidói kaland (Szőke Szakáll). (Előadások: 2, ½5, ⅛8 és 10.) — **Olympia mozgó** (Erzsébet körút 26. szám. Telefon: 429—47): Csibi (Gaál Franciska, Hermann Thimig). Vágyak ritmusa (Joan Crawford). Híradók. (Előadások: ½3, 5, ⅛8 és 10.) — **Omnia filmszínház** (József körút és Kölcsey ucca sarok. Tel.: 301—25): Jönnek a huszárok (Fritz Schultz). A rettegés városa. Híradó. — (Előadások kezdete: 2, ½5, 7 és ½10 órakor.) — **Palace mozgó** (Erzsébet körút 8. szám. Telefon: 365—23): Panoptikum (Lionel Attwill). Híradók. (Előadások: 4, 6, 8, 10 órakor.) — **Pátria mozgó** (Népszínház ucca 13. sz. Telefon: 456—73): Csibi (Gaál Franciska). Vágyak ritmusa (Joan Crawford). (Előadások kezdete: 2 órától folytatólagosan.) — **Phönix filmszínház** (Rákóczi út 63. szám. Telefon: 379—10): Sorsok a fergetegben (kémtörténet; Barbara Stanwyck). Szeress és nevess (Lucy Englisch). Zürzavar a studióban (amerikai vígjáték). (Előadások kezdete: 2, ½5, 7 és ½10-kor.) — **Rádius-Metro filmpalota** (Nagymező u. 22—24. Tel.: 220—98): Rasputin (John, Ethel és Lionel Barrymore). Bál a mesekirálynál. Rio de Janeiro (tájkép). Híradó. (2, 4, 6, 8 és 10.) — **Royal Apolló** (Erzsébet körút 45. sz. Telefon: 419—02, 429—46): Márciusi meso (Kabos Gyula, Turay Ida). Híradók. (Előadások: 4, 6, 8 és 10.) — **Tivoli mozgó** (Nagymező ucca 8. Tel.: 230—49): Jenny Gerhardt (Tóviskoszorú; Sylvia Sidney). Sorsok a fergetegben (Barbara Stanwyck). Zürzavar a studióban (vígjáték). Híradó. (Előadások: 2-től folyt.) — **Turán mozgó** (Nagymező ucca és Mozsár ucca sarok. Tel.: 264—30): Csibi (Gaál Franciska, Hermann Thimig). Vágyak ritmusa (Joan Crawford). (¾3, ½5, 7, ¾10.) — **Ufa filmszínház** (Teréz körút 60. Telefon: 197—67): Nyitott tető! A rettegés városa (Lew Ayres). Luxusutazás a Földközi tengeren. Híradó. (Előadások kezdete: ¼4, ½6, ⅛8, ½10 órakor.) — **Uránia filmszínház** (Rákóczi út 21. Telefon: 460—46): Angelika nővér (Suzanne Marvelle). Majomcsinyek (Ufa-kultúrfilm). Híradó. (Előadások kezdete: ½6, ⅛8 és ¾10-kor.) — **Vesta mozgó** (Erzsébet körút 39. szám. Telefon: 32—6—39): Álompalota (Liane Haid). Bakfisasszony (Jenny Jugó). (¾2-től folyt.)

Havi 50 fillérért béreljen VOGEL-csillárt! Mária Terézia tér 3. és Jókai ucca 12.

Ólomkristály, díszporcellán!
Herendi, Zsolnay és külföldi gyártmányok **olcsó áron a 70 éve fennálló** **SZITTNER FERENC** szaküzletben IV., Mária Valéria u. 1. (Petőfi térnél)

BÚTOR házak LÁZÁR u. 3 és 4

CSILLÁRT METEOR csillárgyárban
vásároljon.

4 lángú modern ebédlő-csillár..... P 17.—
Modern állólámpa P 4.—
SAJÁT ÜZLETEINK
Podmaniczky ucca 27. | József körút 44
Váci ucca 2. | Vámház körút 11.
SZEGED, PECS | DEBRECEN MISKOLC
Óriási választék. Részletre is! Kérje árjegyzékünket
1934. évi **új típusainkat** a Nemzetközi Vásáron mutatjuk be.

A BBTE teniszversenye

A Budapesti Budai Torna Egylet nemzetközi teniszversenye során a szerdai eredmények a következők:

Férfi egyes nemzeti bajnokság: Bánó—Arató 6:1, 8:6. Ferenczy—Kiss Kálmán 6:0, 4:6, 6:3.

Férfi páros nemzeti bajnokság: Bánó, Nagy Ödön—Somogyi, Hubert 6:1, 6:3.

Női egyes nemzetközi bajnokság: Sárkány—Horváth Ida 6:0, 6:0. Sárkány—Soós Márta 6:2, 6:1. Latesz—báró Piretné 7:5, 6:3, Kallós—Ritscherné 6:2, 4:6, 6:0.

Vegyes páros nemzetközi bajnokság: Friedrich, Ritscherné—Bikár, Bruckné 6:1, 6:2. Ferenczy, Tihanyiné—Majoros, Sterntal 6:8, 6:1, 6:4. Somogyi, Szlávik—vitéz Szánthó, Pallai 6:3, 6:2. Tóth, Kallós—Csipka, Véghelyi 7:5, 6:2. Emmanuel, Krivácsyné—Szaplonczay, Mikeczné 6:4, 4:6, 7:5. Balázs, Latesz—Bánó Gy., Lykáné 6:2, 6:0. Hubert, Petry Éva—Fischer, Franz 2:6, 6:1, 7:5. Szőllős, Ortnerné—Palásthy, Issekutzné 3:6, 6:3, 6:2. Dr. Jacobi, báró Piretné—Weiner, Weinerné 6:1, 3:6, 6:4. Gróf Zichy, Jankovics—Balázs, Gösi 6:0, 6:2. Gróf Zichy, Jankovics—dr. Jacobi, báró Piretné 8:6, 6:2, Nagy, Kiss—Heinrich, Balkányi 6:0, 6:1.

— **A BBTE atlétikai versenye.** Albrecht királyi herceg díszelnökké avatása alkalmával ma atlétikai versenyt rendez a BBTE. A versenyen esetleg indul az olasz *Gonalli,* akinek Kovács, Sir, Raggambi dr., Gyenes, Pajzs és Minachhal való találkozása az idény elején rendkívül érdekesnek ígérkezik. *Barsi* első 400 méteres startja, *Szabó* 1500 m-es futása, a BBTE 4×100 m-es stafétájának bemutatkozása szintén pompás versenyt ígér. Az atlétikai számok között *tornabemutató* lesz, amelyen a BBTE kiváló férfi és női csapatai a teljes világbajnoki programmot mutatják be. A versenyeket *a nemzeti férfi páros teniszbajnokság* döntője rekeszti be.

RADIÓ MŰSOR: Május 10. **Budapest I. 8.45:** Hírek. **9.10:** Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. **10.00:** Egyházi ének és szentbeszéd a győri székesegyházból. Szentbeszédet mond Közi-Horváth József dr. Énekel a Győri Palestrina Kórus és a Szent Gergely kórus. Orgonál és vezényel Halmos László. **11.15:** Görögkatolikus istentisztelet a Rózsák terén levő gör. kat. magyar plébániatemplomból. Szentbeszédet mond Bányay Jenő nagyprépost. Népénekek Ordelt Lajos kántor vezetésével. **12.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **12.30:** Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. **2.00:** Hanglemezek. **3.00:** »Az utolsó lopás.« Schöpflin Aladár elbeszélése. **3.30:** Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. **5.00:** A földmívelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata. Puskás Károly: »Okszerű takarmányozás, olcsó tejtermelés«. **5.30:** Magyari Imre és cigányzenekara (közvetítés a Nemzetközi Vásár studiójából). **6.30:** Angol—magyar labdarúgómérkőzés második félidejének közvetítése az Üllői úti FTC-pályáról. Konferál Pluhár István. **7.30:** Színműelőadás a Studióból. »Azra.« Mese 3 felvonásban. Írta Szép Ernő. Rendező Odry Árpád. Utána kb. **9.00:** Hírek, sport- és lóversenyeredmények. **9.20:** Közvetítés a Keszeyétteremből. A Bachmann szalónkvintett műsora. **9.50:** Közvetítés a Zöldfa-vendéglőből. Lakatos Gyula és Lakatos Vince cigányzenekara muzsikál. **10.40:** Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. Vezényel Fridl Frigyes. Közreműködik Relle Gabriella és Halmos János. — **Budapest II. 5.00—5.30-ig:** Hanglemezek. — **Telefonhirmondó. 5.00-ig:** Budapest I. műsora. **5.00—5.30-ig:** Budapest II. műsora. **Utána:** Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások:** Egész nap Budapest I. műsora. — **Május 11. 6.45:** Torna. **Utána:** Hanglemezek. **9.45:** Hírek. **10.00:** 1. Időszerű apróságok; 2. Ifjúsági közlemények (felolvasás). **Közben:** Hanglemezek. Groh Herbert lemezei. **11.15:** Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** Losonczi-Schweitzer Oszkár szalónzenekara (közvetítés a Nemzetközi Vásár studiójából). **Közben:** Hírek. **1.10:** Időjelzés, időjárásjelentés. **1.15:** Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. **2.40:** Hírek, árak. **3.30:** Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. **4.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **5.00:** A Rádióélet játékórája. Harsányi Gizi előadása. **5.20:** Szécsi Magda hegedül zongorakísérettel. **5.50:** Vidámságok. Előadja Eszenyi Olga, Hosszú Zoltán és Kabók Győző (közvetítés a Nemzetközi Vásár studiójából). **6.20:** Sportközlemények. **6.30:** Hanák Árpád zongorázik. **7.00:** »A költő Zrinyi magyarsága.« Pethő Sándor dr. előadása. **7.25:** Az Operaház előadásának ismertetése. **7.30:** Az Operaház előadásának közvetítése. »Don Carlos.« Opera 4 felvonásban, 8 képben. Szövegét írta Méry és Camille du Locle. Átdolgozta Werfel Ferenc és Wallerstein Lothar. Fordította Lányi Viktor. Zenéjét szerzette Verdi. Vezényel Failoni Sergio. Rendezik ifj. Oláh Gusztáv és Nádasday Kálmán. Az I. felvonás után kb. **8.40:** A rádió külügyi negyedórája. A II. felvonás után kb. **9.45:** Hírek, időjárásjelentés. Az előadás után kb. **11.20:** Közvetítés a Pátria-kávéházból. Toll Árpád és Toll Jancsi cigányzenekara muzsikál. — **Budapest II. 7.40:** Az Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara. Vezényel Melles Béla. **9.05:** Közvetítés a Pátria-kávéházból. Toll Árpád és Toll Jancsi cigányzenekara muzsikál. Szántó Gyula énekel. — **Telefonhirmondó:** Egész nap Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások. 7.30-ig:** Budapest I. műsora. **7.40—9.45-ig:** Budapest II. műsora. **Utána:** Budapest I. műsora.

Ha fáj a feje és szédül, ha teltséget, bélizgalmat, gyomorégést, vértódulást, szorongást vagy szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi **„Ferenc József"** keserűvizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epekiválasztást fokozza, az anyagcserét megélénkíti és a vérkeringést felfrissíti.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Szerdán megdrágították az úgynevezett szegény-tejet. Szegény tej nem tud védekezni, akármit csinálhatnak vele.

Az állatkerti gólya a zsiráf után az elefántnál tesz látogatást. Hír szerint maga a gólya is várja a gólyát.

Beszélgetés a kávéházban: »Labdajátékért bevittek a rendőrségre egy kilencéves kis fiúcskát.« »Bizonyára kinyomozták, hogy megrögzött játékos.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon az angol csapat feltűnően meg lesz elégedve a magyar válogatással?«

A nap hőse: a tisztelt Ház, amely látogatást tett a Nemzetközi Vásáron. Remélik, a vásár visszaadja ezt a látogatást és akkor a parlamentben igazán jó ház lesz.

Legalább négy hétig tart a Dréhr-ügy főtárgyalása, amely júniusban kezdődik. A tárgyalásra megidézett tanuknak és vádlottaknak tehát már nincs gondjuk nyaralásra.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Az osztrák nácik könnyfakasztó bombát dobtak a Burgszínház előadásán.« »A hatás kedvéért. Azt akarták, hogy mindenki sírjon a megható drámánál.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Lapunk legközelebbi száma Áldozócsütörtök ünnepe miatt szombaton reggel a rendes időben jelenik meg.**

— **A holland királynő férje Budapestre érkezett.** Szerda este tíz óra 40 perckor a nyugati pályaudvaron Budapestre érkezett *Henrik* herceg, a holland királynő férje. A pályaudvaron *Borwin* mecklenburgi herceg, Henrik herceg unokaöccse várta. A herceggel együtt érkezett *Schmidt* ezredes szárnysegéd és *Moorman* Jakab, a holland távirati iroda igazgatója, egy inas, és egy sofőr. A herceg a Dunapalotába hajtatott, ahol azt a lakosztályt tartották fenn a számára, amelyben a télen néhány napot töltött. *Henrik* herceg május 24-ig marad Magyarországon.

— **A Friedrich-párt beszámológyűlése Budán.** Csütörtök délután ½6 órakor tartja meg *a Friedrich-párt a budai Vigadó nagytermében beszámológyűlését*, melyen *Friedrich* Istvánon kívül dr. *Csapó* Ferenc, dr. *Bieber* József törvényhatósági bizottsági tagok és *Ravasz* Illés szólal fel.

— **Kertészeti és vikendkiállításra** kedvezményes belépőjegy kapható 60 fillérért *Az Est* kiadóhivatalaiban: Erzsébet körút 18—20 és Vilmos császár út 62.

= **Páratlanul olcsó és eredményes az üdülési tartózkodás Bad Luhacovice-n, CSR.** Felvilágosítások: Magyar-Cseh Iparbank (Budapest, V., Nádor ucca 6.), vagy a fürdőigazgatóság útján.

= **Változik a divat.** A Meteor Csillárgyár Rt. (Podmaniczky ucca 27.) a legújabb, rendkívül változatos modeleket a Nemzetközi Vásáron mutatja be.

= **Csodásan szép és kellemes** az ujonnan átalakított *Belvedere* a Budagyöngyénél. (Budakeszi út 10.)

= **Megelégedett akar lenni önmagával?** Mi hozzásegítjük! Igazán csinos és elegáns csak akkor lehet, ha ruházatát Grünbaum nőidivatáruházában (VII., Rákóczi út 28.) szerzi be. A cég jelmondata: *Mindig ami divat legolcsóbban.*

= **40.000 ember hangja** zúg fel ma délután a rádióban. Az angol-magyar válogatott labdarúgómérkőzésről helyszíni közvetítést ad a rádió. Akinek még nincs rádiója vagy régi készüléke helyett jobbat akar, forduljon a legközelebbi Orion rádiókereskedőhöz, ahol készséggel bemutatják az Orion rádiókészülékek különféle típusait, melyek mindenki igényének és ízlésének megfelelő választékot nyujtanak.

= **A páratlan gyógyerő,** ami az »Igmándi«-ban rejlik, évezredek óta föld gyomrában érik! Öregedő egyéneknél, ha az erek meszesednek, Igmándival segíthetnek s évekkel tovább élnek.

Elhájasodásnál, köszvénynél és cukorbetegségnél, oxaluria és phosphaturia képződésénél, húgysavas sók lerakódásánál a természetes **„Ferenc József"** keserűvíz javítja a gyomor és a belek működését s tartósan előmozdítja az emésztést.

— **Postautalvány a május 15-én lejáró előfizetések megújítására.** Vidéki előfizetőink lappéldányaihoz, amennyiben előfizetésük május 15-én lejár, ma postautalványt mellékelünk. Kérjük előfizetőinket, hogy a megújításra szánt összeget mielőbb adják fel, nehogy a lap küldésében fennakadás legyen.

— **Június 4-én kezdődik Dréhr Imre főtárgyalása.** *Dréhr* Imre volt népjóléti minisztériumi államtitkár bünügyében — az eddigi tervek szerint — június 4-én kezdi meg a főtárgyalást dr. *Töreky* Gézának, a büntető törvényszék elnökének tanácsa. A tárgyalás előreláthatólag hetekig fog tartani s a vádat *Dréhr* Imre ellen dr. *Bary* Zoltán és vitéz dr. *Széchy* István ügyészek képviselik. A tárgyaláson többszáz tanut fognak kihallgatni.

— **Disztagjává választotta az AGOT Fabinyi minisztert.** A *Nemzeti Utazási Irodák Szövetsége* (AGOT) kedden tartotta kongresszusát Budapesten *Bársony* Oszkár elnökletével. A kongresszus külön bizottságot küldött ki, melynek feladata, hogy *a devizakorlátozások enyhítése és a kölcsönös idegenforgalom megszervezése érdekében terjesszen elő javaslatokat.* Elhatározták továbbá, hogy a szövetségben egyesült tagok a jövőben egymás propagandáját állandóan kirakataikban tartják, s így mintegy *ezer irodában kap nyilvánosságot ez az anyag, ami Magyarország szempontjából is természetesen különös jelentőséggel bir.* Kimondották,, hogy *mindegyik tag külön egy AGOT-vonatot, vagy nagyobb csoportot indit Magyarországba.* A kongresszus *Fabinyi* kereskedelemügyi minisztert, az idegenforgalom terén szerzett különös érdemeire való tekintettel *a szövetség disztagjává választotta.* A szövetség ugyancsak ez alkalommal választotta tiszteletbeli elnökévé *Grand Ufficiale Mickele Ora-t*, a CIT vezérigazgatóját, a szövetség alapítótagját.

— **Meghalt Jungfer József.** *Jungfer* József kormányfőtanácsos, a Jungfer Gyula udvari lakatosárugyár társfőnöke szerdán reggel rövid szenvedés után elhúnyt. A kiváló műiparos nagy érdemeket szerzett az ipari közéletben. Az Országos Iparegyesületnek alelnöke volt. A legutóbbi milánói iparművészeti kiállításon a Grand Prix-t kapta műlakatosmunkáiért. Az Országos Iparegyesület elnöki tanácsa szerdán gyászülést tartott Jungfer elhúnyta alkalmából. *Tolnay* Kornél elnök méltatta Jungfer érdemeit. Jungfer József temetése *péntek délután 4 órakor lesz a Kerepesi temetőben.*

— **Ügyvédi hír.** Dr. *Weiss* István ügyvéd, néhai dr. Weiss Ödön ügyvéd fia, irodáját V., Lipót körút 3. II. 22. alá helyezte át. Telefón 231—08.

— **Borsod—Gömör törvényhatósági bizottsági ülése.** *Miskolci* tudósítónk jelenti: Borsod—Gömör vármegye törvényhatósági bizottsága szerdán tartotta évnegyedes ülését *Borbély-Maczky* Emil főispán elnökletével. A bizottság elsősorban *Bónis* István jelentését hallgatta meg a megyei székházak működéséről, majd a jelentés kapcsán *Mocsáry* Lajos azt fejtegette, hogy a katolikus egyház húsvétnapjait a mezőgazdasági munka folytonossága érdekében ajánlatos lenne vasárnapra tenni. *Borbély-Maczky* főispán azonnal válaszolt és kérte a bizottsági tagokat, hogy olyan kérdéseket, amelyek bármely egyházzal vagy felekezettel vannak vonatkozásban, ne hozzanak kellő előkészítés nélkül az ülés elé. Annál nagyobb meglepetést keltett *Diószeghy* Dezső beszéde, amelyben miután az osztrákokat és a Habsburgokat szidta, a következőket mondotta: »A magyar föld a gazdáké. Akié a föld, azé az ország, még sincsen hatalma a gazdáknak. A munka a gazdáké, a pénz a zsidóké«. *Borbély-Maczky* főispán azonnal erélyesen rácsöngetett a szónokra. A teremben tartózkodó zsidó bizottsági tagok egymásután elhagyták az üléstermet. A szónok beszéde a továbbiak során derültségbe fulladt. Ezután a közgyűlés dr. *Fekete* Bertalant megválasztotta miskolci főszolgabírónak, a megválasztatásával megüresedett ózdi főszolgabírói tisztet pedig dr. *Hubay* Gyula főispáni titkárral töltötte be. Ezután a közgyűlés üdvözölte *Gömbös* miniszterelnököt római útja alkalmából.

— **Árumintavásár Debrecenben.** Nagyban folynak a Kereskedelmi és Iparkamara vezetésével és az összes debreceni érdekképviseletek közreműködésével a »Tiszántúli Ipari Kiállítás és Árumintavásár« előkészületei. A Nagyerdő legpompásabb részén épül fel az a sátortábor, amely már az eddigi jelentkezések szerint is több mint 300 kiállítót fogad majd magába. Az ugyanakkor felavatandó *Stadion* és a »Debreceni Hét« elszámlálhatatlan látványossága teszik felejthetetlenné azt a pár napot, amelyet az ország különböző részéről ideözönlő érdeklődők Debrecenben fognak eltölteni júniusban.

— **Férfiak kopaszodását** megakadályozni nem lehet, de megelőzhető a haj korrekt ápolásával. A dr. med. László-féle férfi hajápolókészítmények külön készülnek a száraz, normális és zsíros haj részére. Kapható: Múzeum Gyógyszertár, IV., Kossuth Lajos ucca 22. Postai csomagok utánvéttel. Romániában Nagyvárad: Farkas, Apolló-drogéria.

— **Neuman László** tisztelettel közli a mélyen tisztelt hölgyközönséggel, hogy üzletét a Nemzetközi Vásárra való tekintettel Áldozócsütörtökön kivételesen egész nap nyitva tartja. Rákóczi út 64. Régebben a Kálvin téren.

Sodronyágybetét,
összecsukóságy, csőbútor, rézbútor **PROHÁSZKA-gyárból**
legolcsóbb. Javítást, festést olcsón készítek. — Telefon: 29—0—30
VI. Gróf Zichy Jenő ucca 46. Főüzlet VI., Teréz körút 58.

A Nemzetközi
Tavaszi Vásár-ról
ne menjen addig haza, míg az üzletemben
áraim előnyösségéről
meg nem győződött

Matt finom harisnya, nagyon megbízható...	1.75
Női mosóbőrkesztyű, slupfos	2.40
Női mosóbőrkesztyű, slupfos, minden párért garancia	3.20
Női kesztyű, bőrszerű slupfos, minden színben.....	—.80
Női rayeblúz, félujjas	1.50
Férfi teniszing, finom porózus anyagból ...	1.98
Férfi sportharisnya, cérnamintás.....	1.48
Frottirköpeny, komplett nagyság.....	8.80
Női sarmőznadrág, finom svájci kötés	1.45

Ezen közismert beszövött márkájú harisnyát most P 2.20 árban adjuk

Fürdőtrikók és fürdőkabátok nagy választékban a legmodernebb fazónokban mérték után is

HEILIG HARISNYAHÁZ
Budapest, VII., Rákóczi út 26.

Az újpesti nemzetközi sakkverseny

Az újpesti nemzetközi sakkverseny szerdai hetedik fordulójában sokkal élesebben és szívósabban játszottak a mesterek, mint az előző napon. A küzdelem nagyságát mutatja az a körülmény is, hogy a játszmák fele függőben maradt és a függőben maradt játszmákban sincs egészen nyert állás. Az első befejezett játszma a *Pirc—Flohr* közti hollandi védelmű játszma volt, Pirc tisztet áldozott, melyet később visszanyert, de az állás egyik félnek sem volt nyerhető. *Havasi* ellen *Lilienthal* a vezércsel szláv védelmét választotta, a megnyitás után rosszabbul állt, de Havasi túlgyorsan akart döntést provokálni, ami rendesen az ellenfél javára szolgál. Itt is úgy történt, Lilienthal jobb végjátékot kapott, gyalogost nyert, ami elég volt a játszma megnyeréséhez.

A *Thomas—Grünfeld* spanyol játszmában, Grünfeld a vezérszárnyon kezdett támadást, ami sikerrel is járt, mert elfoglalta az összes fontos stratégiai pontokat és megnyerte a játszmát. Az *Eliskases—dr. Widmár* közti vezércsel korán békés döntetlennel végződött. Függőben maradt a *Stahlberg—Steiner* Endre Niemzovics védelmű vezércsel, melyet Steiner kitünően játszott és a végjátékban gyalogelőnye van, a *Sterk—Réthy* vezérgyalogjátszma, amelyben mindkét félnek vannak esélyei, a *Frydmann—dr. Treybal* vezércsel, melyben Frydmannak minőségelőnye van és a *Steiner* Lajos—dr. *Tartakover* Aljechin védelmű játszma, melyben Steinernek minőségelőnye van, de a nyerés még nagyon problematikus.

A verseny állása a hetedik forduló után: Lilienthal 4½, Réthy 4 (1), dr. Vidmár, Flohr, Grünfeld, Pirc 4, Frydman 3½ (1), Eliskases 3½, Tartakover, Stahlberg 3 (1), Steiner Lajos, dr. Treybal 2½ (1), Havasi 2½, Steiner E., Sterk 2 (1).

A csütörtöki nyolcadik fordulóban a következő párok mérkőznek: *Lilienthal—dr. Treybal, Flohr—Frydman, dr. Vidmár—Pirc, Réthy—Eliskases, Steiner E.—Sterk, dr. Tartakover—Stahlberg, Grünfeld—Steiner L.*, Havasi—sir *Thomas*.

Hölgyek jelszava:
Igazán olcsón és jól vásárolhatunk a pazar választékú
Klein Antal
nagyáruházában
Király ucca 49, szemben a Nagymező uccával

Junker, pozsonyi rézmetszö.

Magy. Hirmondó. 1801. V. 15. 19. szak. 39. sz.
640. l.

Ybl.

Giorgione, festőművész/1477-1510/

Két festménye az Orsz. Képtárban

/Thausing cikke/

Budapesti Hirlap 1882.VIII.5.

214.sz.l./Sz.és M./

Junk

Läb IV. 34 l.

Temesvár emlékérmei.

Irta: Dr. Berkeszi István.

Nevezetes eseményeket érmekben megörökíteni, igen régi szokás. Hogy csak a hozzánk úgy térben mint időben közelebb eső rómaiakat hozzam fel: a Pannonia és Dácia elfoglalására vonatkozó arany, ezüst és bronz érmeknek egész hosszú sorozata van. Mai napság a nagy eseményeket világgá kürtöli a sajtó úgy hírlapjaival mint szakkönyveivel. A régi világban a közkézen forgó pénzdarabok vitték el messze földre a megtörtént nagy események hiteles hírét, mert a római császárok, hogy hírnevöket öregbítsék, minden jelentősebb esemény emlékére verettek a rendes éremrendszernek megfelelő és így fizetési eszközül is használt arany-, ezüst- és bronzpénzeket, amelyek hátsó lapjaikon feltüntetett jelenetekkel, alakokkal és köriratokkal a megtörtént nagy esemény különféle részleteit hirdették.

Egészen eltérő az ilyen érmektől az emlékérem (medaille), melynek sohasem volt az a rendeltetése, hogy fizetési eszköz legyen, hanem az, hogy valamely eseménynek, vagy személy emlékének a megörökítésére szolgáljon. Ilyenek voltak a római császárkori medaillonok, amelyek a renaissance korában mintául szolgáltak Itáliában az ujra ébredező medaillonkészítés művészetének. Olaszország példáját követték az emlékéremkészítés terén Német- és Franciaország.[1])

Magyar tárgyú emlékérmekkel először Mátyás király idejében találkozunk. Magát a nagy királyt örökítik meg, de ezek minden valószínűség szerint olasz művészek munkái. Itthon készült első emlékérmeink II. Ulászló király uralkodásának idejére esnek. Körmöcön, a magyar éremverés főhelyén a XVI. és XVII. században az éremvésők foglalkoztak egyszersmind medaillonok készítésével. Erdélyben pedig a nemzeti fejedelmek korában virágzott ez a művészeti ág.

---

[1]) L. Ráth Györgynek az éremről írt nagy művét. Iparművészet Könyve. I. 65—307.

A XVIII. század óta hazánkban az éremművészet nagyon alálhanyatlott. III. Károly, hogy a művészet színvonalát emelje, az emlékérmek készítését elvonta a közönséges éremvésőktől és a külföldről Bécsbe hívott medailleurökre bízta. Ennek a körülménynek, továbbá a bécsi graveur-akadémia felállításának, valamint a pénzverési ügy teljes központosításának az lett a következménye, hogy bécsi éremművészek látták el Magyarországot az emlékérmekkel egész a legújabb időkig. Ha voltak is e téren magyar művészeink, azok is külföldre, leginkább Bécsbe mentek, mint a magyar születésű Böhm József Dániel s ennek fia Böhm József Edgár és a Wiener testvérek. Böhm József D. Temesvár számára is készített egy szép emlékérmet: a magyar orvosok és természetvizsgálók 1843. évben tartott nagygyűlése emlékérmét.

Délmagyarország, s ennek élén Temesvár, történetünkben mindig nagy szerepet játszott. Mikor megindulnak a török háborúk, sőt még inkább akkor, amikor a tizenhatéves török háború (1683—1699) folytán a karlovici béke következményeként Magyarország az u. n. Bánság kivételével felszabadult a török uralom alól, sok nagy győzelmet arat a császári hadsereg, sok várat és várost foglal vissza a töröktől. A győzelmi eseményekre számos emlékérmet vernek. Igy például Buda visszafoglalását oly nagy eseménynek látta az akkori világ is, hogy az ebből az alkalomból vert és idáig ismert emlékérmek száma megközelíti a másfélszáz darabot.[1]) Épen így vernek emlékérmeket a zalánkeméni, zentai győzelmekre s az egyes városok és várak visszafoglalása alkalmára. Minél nagyobb horderejű volt a végrehajtott fegyvertény, annál több emlékérem készült abból az alkalomból s hirdette és hirdeti, valamint fogja hirdetni igen-igen sokáig annak jelentőségét.

1716-ban a pétervárad diadal, majd Temesvárnak ugyanebben az évben, Belgrádnak 1717-ben történt visszafoglalása és a passarovici béke megkötése alkalmából is egész sorozata jelent meg az emlékérmeknek; ezek részint Bécsben, részint Lipcsében, Nürnbergben, Augsburgban, Rómában, sőt Antwerpenben is jelennek meg.

Temesvár legelső emlékérme az 1596. évi ostrom emlékére vert nagy érem. Ezután hosszú szünet áll be; csak az 1716. évi visszafoglalás ad alkalmat újabb emlékérmek készítésére.

Az 1716. évi visszafoglalás alkalmából megjelent érmek mind a császár, vagy Savoyai Jenő herceg és a hadsereg dicsőségét zengik. Az érmek előlapján legtöbbnyire a császár — III. Károly király — vagy Jenő herceg képe van; hátlapjaikon legtöbbször Temesvár képe, Temesvár térrajza, Temesvár ostroma a repülő bombákkal, az Erdélyt

[1]) Gohl Ödön: Budapest Emlékérmei. I. Rész. Az 1686. évi visszavétel emlékérmei c. munkában 138 különféle darabot ismertet.

ábrázoló geniusz, a Janus temploma, vagy végre a Temesvár és Belgrád elfoglalására készült érmen az előlapon Jenő herceg sisakos feje, hátsólapján piramis győzelmi jelvényekkel és két felfüggesztett medaillonon Temesvár és Belgrád neve. Az emlékérmek köriratai hirdetik, hogy mily nagy jelentőséget tulajdonítottak Temesvár felszabadításának. Belgrád visszafoglalása mellett Temesvár visszavételét tekintették a hadjárat legnagyobb eseményének. A köriratok hirdetik például, hogy Erdély a félelemtől és leselkedéstől megszabadult; Erdély biztonsága helyre van állítva; Temesvár visszafoglalásával a magyar királyság határa először állíttatott helyre, stb.; van tréfás körirat is, mint: Temesvár kömmt an den wieder, dem-es-war.

A visszafoglalás alkalmából vert temesvári emlékérmek 12 főtipusra vezethetők vissza, de e főtipusoknak számos alsó fajai, variánsai vannak, nemcsak a tervező művészek, de aszerint is, amint az anyag (arany, ezüst, réz, bronz, ón, aranyozott bronz, ezüstözött réz), a felirat, vagy az érem előlapján feltüntetett uralkodó ruházata bárminemű kis változatosságot mutat. Mindezeknek az összegyűjtése ma már igen nehéz, annál is inkább, mert közöttük több olyan darab van, amely szerfelett ritka. Még a legnagyobb muzeumokban sem találjuk e 12 főtipust valamennyi variánsaival egyetemben összegyűjtve. A bécsi cs. kir. éremtár a régibb időben csakis arany és ezüst példányokat gyűjtött, az egyéb fémből vert emlékérmekre nem terjesztette ki figyelmét és még itt sincsenek meg még a főtipusok sem valamennyien; de a legritkább aranypéldányok itt vannak. Temesvári emlékérem még legtöbb van a M. Nemzeti Muzeumban; vannak olyanok, amelyek a mi gyűjteményünkből még hiányoznak, de még több van, amelyek nálunk vannak meg és ott hiányoznak. A N. Muzeumban nincsenek a Temesvár visszafoglalására vert emlékérmeknek arany példányai, de vannak ezüst, réz, bronz, ón példányok. A délmagyarországi tört. és régész. muzeumban a Temesvár visszafoglalására vert 12 főtipus közül hét tipus van képviselve tizenötféle változatban. Nem nagy szám; de ha meggondoljuk, hogy az igen gazdag Montenuovo gyűjteményben Temesvár 1716. évi visszafoglalására vert érmek közül csak 13, a szintén gazdag herceg Windisch-Grätz-féle éremgyűjteményben pedig az ugyanezen alkalomra vert érmek közül csak hét darab, az osztrák hadsereg dicsőségét hirdető bécsi Heeres-Muzeumban pedig csak három darab van, úgy meg lehetünk elégedve eddigi gyűjtésünk eredményével. Ha pedig Temesvár összes emlékérmeit, amelyek 1596 óta a legutóbbi időkig verettek, vesszük tekintetbe, akkor méltán mondhatjuk el, hogy a példányok számára nézve, a délmagyarországi muzeum a leggazdagabb, mert nem kevesebb mint hetven darab, különféle változatu temesvári emlékérmet és jelvényt tudunk felmutatni.

Temesvár visszafoglalása után jó hosszú ideig csak a *várépítési bárca* képviseli a temesvári érmeket. Ezután ismét hosszú idő múlik el, mig temesvári emlékérem jelenik meg. Nincsenek megörökítve II. József császárnak és I. Ferenc királynak, sem Károly főhercegnek és I. Ferenc József királynak temesvári többszörös látogatásai (az 1891. évi látogatás kivételével, mely alkalommal egy nagyon egyszerű réz emlékérem készült), úgy mint az megvan Erdélyben. Hosszú idő múlva, 1843-ban jelenik meg ismét egy temesvári emlékérem, a magyar orvosok és természetvizsgálók temesvári gyűlésére; 1849-ben megjelennek a szerencsétlen temesvári csatára vonatkozó osztrák emlékérmek. Csak alkotmányunk visszaállítása után lesznek gyakoriabbak a temesvári emlékérmek, de még sem oly gyakoriak mint az kívánatos volna, pedig több oly kiváló esemény zajlott le városunkban, amelyek nagyon is megérdemelték volna, hogy emlékérmekben is megörökíttessenek, mert ez érmek sokkal maradandóbbak az írott emlékeknél, s évről-évre mindjobban gyarapodik az emlékéremgyűjtők száma. Minél több emlékérmet tud egy-egy város felmutatni, annál nagyobb annak jelentősége. Az osztrák kormány annak idején sietett minden itten lefolyt jelentőséges eseményt érmekben is megörökíteni, mi magunk pedig kevés súlyt helyezünk reá, hogy az alkotmányos magyar korszakban történő nevezetesebb események érmekben is megörökíttessenek.

Mint följegyzésre méltó dolgot kell itt megemlítenem, hogy emlékérmek és jelvények készítésével immár temesvári műiparosok is foglalkoznak. Förk Ernő, temesvári születésü, budapesti ipariskolai tanár tervezte és Piffl Alajos temesvári lakos készítette az 1891. évi temesvári kiállítás emlékérmét és érdemérmeit, ugyancsak Piffl A. készítette az 1903-ban városunkban lefolyt országos dalosünnepély emlékérmét és a délmagyarországi földmivelők 1907. évi temesvári borkiállítása érdemérmeit, Osztern Miksa ékszerész pedig a Temesvári Önkéntes Mentő-Társulat zománcos jelvényét és egyéb kisebb jelvényeket.

A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Muzeumnak egyik főfeladatát képezi a helyi vonatkozású érmek és emlékérmek gyűjtése. Az általános érmészet terén megelégszik annyival, hogy csak a főtipusokat gyűjtse. Évek hosszú során kifejtett buzgólkodása révén sikerült idáig a következő helyi vonatkozású éremcsoportokat összegyűjteni és mindeniket külön tárlókban kiállítani: 1. *Temesvár emlékérmei.* — 2. *Délmagyarország emlékérmei.* — 3. *Dácia meghódítására vert római érmek.* — 4. *Viminaciumi és dáciai veretü római érmek.* Természetes, hogy e csoportok nem teljesek, de szerény anyagi tehetségünk szerint évről-évre gyarapítjuk, sőt Délmagyarországra vonatkozó újabb csoportok összeállításával is foglalkozunk.

Ezúttal Temesvár emlékérmeit és jelvényeit kívánom ismertetni, amelyből immár 70 darab van gyűjteményünkben. Hogy minél teljesebb átnézetem legyen, nemcsak a szakirodalmat tekintettem át, hanem átnéztem a M. Nemzeti Muzeumban a temesvári emlékérmek csoportját, Bécsben ugyane szempontból a cs. kir. éremgyűjtemény ide vonatkozó csoportját, valamint ugyancsak Bécsben a Heeres-Muzeum emlékérmeit. Köszönettel adózom Gohl Ödön úrnak, a M. N. Muzeum éremtára igazgató-őrének, Dr. Lehr úrnak, a cs. k. éremtár segédőrének és John Vilmos főmérnök úrnak, a Heeres-Muzeum conservatorának, kik jelen tanulmányom létrejöttét elősegítették.

Kétségkívül nagyon elősegítette volna tanulmányunk teljességét, ha Temesvárnak valamennyi emlékérmét képekben is bemutathattuk volna, de ez oly költséget igényelt volna, amelyet egy vidéki szerény társulat irodalmi kiadványa meg nem bir. E miatt csak a gyűjteményünkben lévő főbb tipusokat közöltük, a többinél meg kellett elégednünk az érmek lehető pontos leírásával, vagy amennyiben annak rajza már valamely tudományos munkában megjelent, annak idézésével.

A leírt érmek közül csak az arany és ezüst példányoknak a súlyát mértük meg, míg a többinél nem tartottuk ezt elég érdemesnek. Minden példánynál megjegyezzük, hogy gyűjteményünkken megvan-e, vagy ha nem, akkor hol található.

A temesvári emlékérmeket és jelvényeket a következő osztályokra osztjuk: I. Temesvár legrégibb emlékérme. — II. Az 1716. évi visszafoglalás emlékérmei. — III. Várépitési érembárca. — IV. Magyar orvosok és természetvizsgálók emlékérmei. — V. Személyi és alkalmi emlékérmek. — VI. Jubileumi emlékérmek. — VII. Kiállítási érmek. — VIII. Kongresszusok, testületek érmei. — IX. Versenyérmek. — X. Egyesületek jelvényei.

I. Temesvár legrébibb emlékérme.

1. Temesvár 1596. évi ostroma alkalmából vert kerek alakú bronz emlékérem. Átmérő 51 mm. Előlap: Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem jobbra néző mellképe fedetlen fővel, jobbjában buzogány. Körirat: SIGIS. TRANSIL. WAL. MOL. PRINC. Hátlap: az ostromlott Temesvár képe, ezen felül: TEMESWAR. Valószínű, hogy a szerzője valamelyik erdélyi ötvös volt. Ez érem igen ritka. Rajzát közli: Weszerle, Érmészeti Táblái D. III. 6. és utána Resch: Siebenbürgische Münzen u. Medaillen 219. és Tafel 63. 18. és 64. 18. Resch csak bronz példányt említ. Gyűjteményünkből hiányzik.

II. Az 1716. évi visszafoglalás emlékérmei.

(A vastagabb számmal jelzett példányok a főbb tipusokat jelzik.)

2. Arany emlékérem, kerek, átmérő 29 mm., súlya 10.2 gr. Előlap: III. Károly király quadrigás diadalkocsin áll, jobbjában a gyeplőt, baljában imperatori pálcát tartva; a kocsi jobbra halad a letiport ellenség felett. Az uralkodó háta mögött a repülő Victoria őt megkoszoruzza. Körirat AD SAVVM CAESAR TVRCAS PROSTERNIT. Lent a szelvényben: D. V. AUG. Hátlap: Temesvár látképe, elől két ágyú sánckosárral, kitűzött zászló. Körirat: EVGENIO PRINCIPE TEMESVARIA RED.T. Alúl a szelvényben: D. XII. OCT. Igen ritka, gyűjteményünkben megvan.[1])

3. Ugyanaz, ezüst példány. Súlya 8·2 gr. Gyűjteményünkben megvan. A M. N. Muzeumban és a bécsi Heeres-Muzeumban is van egy-egy ezüst példány. A Heeres-Muzeum példányán fül is van, ami annak a jele, hogy a mellen is viselték.

4. Ezüst érem, kerek, átmérő 43 mm. Súlya 26·2 gr. Előlap: III. Károly jobbra néző hajfürtös mellképe, testén páncél s e felett

[1]) Sem a bécsi cs. k. éremtárban, sem a M. N. Muzeumban, sem a Montenuovo-, sem a Windisch-Grätz-féle gyűjteményben nincs meg. — Collectio Montenuovo: Die ungarischen Münzen. Frankfurt a. M. 1886. — Fiala: Collection Ernst Prinz zu Windisch-Grätz. I. K. — Rajzát közli a Tabulae Numismaticae . . . . Széchenyi, Tabula 53., 35. alatt.

köpeny s az aranygyapjas rend lánca. Alúl az éremkészítő művész jegye: W. (= Werner.) Körirat félkörben: IMP: CAES: CAROL: VI. D: G: GE: HI: HU: B: REX. AR: AUS: Hátlap: Temesvár térrajza. Alúl a szelvényben három sorban: TEMESWARIA TUR= | CIS EREPTA | 12. OCT. Körirat félkörben: ARMIS CONSTANTIA ET FORTITVDINE CAESARIS AB EVGENIO. Megvan gyűjteményünkben.[1])

5. Az előbbinek alfaja, hasonló nagyságban ónból, bronzszeggel átütve. Előlap: a III. Károly király alakja az előbbitől némileg eltérő viseletben, alúl a művész jegye: VB. (= Brunner.) Körirat félkörben: CAROL⁹ VI. D. G. ROM. IMP. S. A. GERM. HISP. HVNG. ET BOH. REX. Hátlap teljesen ugyanaz mint a 4-nél. Megvan gyűjteményünkben.

6. A 4-nek alfaja bronzból, hasonló nagyságban, szintén Brunnertől. Előlap: III. Károlynak a két előbbitől némileg eltérő alakja. Körirat: CAROLVS VI. D. G. ROM. IMP. SEMP. AVG. Hátlap teljesen ugyanaz, mint a 4. és 5. Gyűjteményünkben megvan.

7. Ezüst érem, kerek, átmérő 44 mm., súlya 30 gr. Előlap: III. Károly jobbra néző mellképe köpenyben, a páncélnak semmi nyoma. Körirat félkörben: CAROLVS VI · D · G · ROM · IMP · SEMP · AUG · Alúl a művész jegye: V. (= Vestner). Hátlap: Az ostromlott Temesvár térrajza a repülő bombákkal. Körirat szalagban: TRANSYLVANIA MEIV AC INSIDIIS LIBERATA. Alúl szelvényben két sorban: THEMESWARIO OCCVP. | D. 12. OCT. 1716. Megvan gyűjteményünkben.[2])

[1]) Rajzát közli a Tabul. Numis. Széchenyi, 53., 34. A Windisch-Grätz-féle gyűjteményben csak vörösre festett réz példánya van. A bécsi cs. k. éremgyűjteményben ennek arany és ezüst példánya van.

[2]) A bécsi cs. k. éremgyűjteménynek ebből arany és ezüst, a M. Nem. Muzeumnak ezüst példánya van. A Tabul. Széchenyi, tab. 53., 33. alatt a mienkhez nagyon hasonló példány rajzát közli, de míg a mi példányunkon III. Károly király csakis köpenyt visel, addig a Széchenyi táblán feltüntetett rajzon még a páncéling egy része is látszik.

8. Ugyanaz, mint az előbbi, ónból, bronzszeggel átütve. Előlapján a király képe némi eltérő vésettel s a művész jegye: v. (kisebb alakban mint az előbbin). Körirat és hátlap teljesen ugyanaz, mint a 7.-nél. Gyűjteményünkben megvan.[1])

9. Ezüst érem, kerek, átmérő 44 mm., súlya 30 gr. Előlap III. Károly bakérkoszorús mellképe, köpennyel, alatta a művész jegye: V. (= Vestner). Körirat félkörben: CAROLVS VI D G ROM · IMP · SEMP · AVG Hátlap: Erdély álló geniusza, előre tartott jobbjában babérkoszorú, baljában bőségszarut tart, balcombjához simul egy kerülék alakú paizs, rajta Erdély címere. Körirat félkörben: SECVRITAS TRANSSYLVANIAE RESTITVTA. Alúl szelvényben: THEMESVARIO OCCVP. | D. 12. OCT. 1716. Gyűjteményünkben megvan.[2])

10. Teljesen ugyanaz ónból, bronzszeggel átütve, gyűjteményünkben.

11. Ugyanaz, mint a 8. és a 9., de vörösre festett réz, ugyanattól a művésztől, de jegye a nagyobb V., az uralkodó ruházata is némileg eltérő. Előlap körirata, a hátlap képe és körirata teljesen az mint a 8. és 9-nél; gyűjteményünkben.

12. Ugyanaz, mint a 10., de barnára festett réz; saját gyűjteményünkben.

13. Ugyanaz, mint a 8., 9., 10., 11. ezüstérem galvano-plasticai utánzata, az előlapon a király alakja itt nagyobb és némileg eltérő, mert páncélt is visel, a körirat ugyanaz, de kisebb betűkkel. Hátlap teljesen ugyanaz, mint a négy előbbinél.[3]) A mellkép alatt: P. P. Werner. Gyűjteményünkben.

---

[1]) Rajzát közli Resch: Siebenb. Münzen u. Medaillen. Tafel 70. Nr. 129.

[2]) A bécsi cs. k. éremtárnak ebből arany és ezüst, a M. N. Muzeumnak ezüst, bronz, réz, ón, a Heeres-Muzeumnak csak egy ón példánya van. Rajza közölve van még Weszerle, Érmészeti Táblái, D., XVI. tábla 3. és Resch: Siebenb. Münzen und Medaillen. Tafel 170. Nr. 126.

[3]) Tabulae Num. Széchenyi 53 32.

14. Rézérem ezüstözve, kerek, átmérő 49 mm. Előlap: III. Károly jobbra néző mellképe, fején babérkoszorú, vállán páncél s e felett köpeny, nyakában az aranygyapjas-rend szallagon lógó jelvénye. Körirat szabadon, félkörben: IMPERAT · CAES · AVG · CAROLVS VI · Alul R. a művész jegye (= Richter). Hátlap: a háttérben Temesvár kilenc félholdas minarettel, az előtérben ülő, jobbra néző Pannonia előre tartott baljában rudat tart, melynek végén lófej van, jobbjában koronát tart, jobb könyökét paizsra támasztja, amelyen hármas halomból kiemelkedő kettős kereszt van. A genius előtt egy ember sánckosárral a vállán, földön fekszik. Körirat félkörben: TEMESWARO EXPVGNATO. Alul szelvényben három sorban: R. HVNG. TERMIN. DECVMAN. | PRIMVM RESTITVTVS | MDCCXVI.[1]) Gyűjteményünkben van.

15. Az előbbihez hasonló, de kisebb emlékérem, kerek, átmérője csak 43 mm. Előlap: III. Károly jobbra néző mellképe páncél és köpeny nélkül. Alúl írott betűkkel a művész neve: Richter. Körirat: IMP. CAES. CAROLVS. VI. AVG. P. FEL. P. P. Hátlap: Temesvár képe, mint a 13. szám alatt leírt példányon, előtte Hungaria, kinyujtott baljában szamárfejes botot tart, jobbját, melyben koronát tart, fatörzsre támasztja, amelyen kettős kereszt van. Alul a szelvényben három sorban: R. HVNG. TERMIN9 DECVMAN9 | PRIMVM RESTITVTVS. | MDCCXVI. Höff||| (a művész jegye). Miután úgy nagyságra mint a köriratra nézve nagy különbséget tüntet fel az előbbitől, sőt más művész munkája is, azért főtipusnak kell vennünk. Ennek is különféle variánsai vannak: aranyból, ezüstből, bronzból, ónból stb. Gyűjteményünkből hiányzik, sem a Széchenyi Catalogusban,

---

[1]) Weszerle XXI 5. és Széchenyi Tab. Num. 53. 31. A bécsi csász. k. éremgyűjteménynek ebből arany és ezüst, a M. N. Muzeumnak ezüst példánya van, míg a Heeres-Muzeumban egy ón példány van kiállítva.

sem Weszerlénél nincs meg; a M. N. Muzeumban van egy ón példánya, hova a Delhaes-féle gyűjtménnyel került.[1])

16. Ezüstözött bronz érem, kerek, átmérő 33 mm. Körzete sima. Előlap: III. Károly jobbranéző babérkoszorús fejjel, a köpenynek csak kis része látszik. Alatta a művész jegye: R. (= Rottiers, Antwerpenben). Körirat: CAROLVS VI ROM: IMP: DVX BRABANTIÆ C: FLANDRIÆ. ⁂. Hátlap: az előtérben Temesvár képe 13 toronnyal, felette felhős égbolt. Körirat kettős sorban, félkörben: CESSIT VICTRICIBVS ARMIS. | DETVRCIS CAPTO TEMESVVARO. Alul a szelvény üres. Gyűjteményünkben megvan; ugyanennek egy ezüst és egy bronz példánya van a M. N. Muzeumban. A Széchenyi Catalogusban és Weszerlénél nincs meg. A Collectio Montenuovo leír egy ezüst példányt, melynek súlya 10 gr. és egy bronz jeton példányt.[2])

17. Ezüst érem, kerek, az előbbinek variánsa, átmérője az előbbinél némileg kisebb, csak 32 mm., de kétszer olyan vastag, körzete síma, súlya 19·61 gr. Előlap: III. Károly babérkoszorús mellképe páncél nélkül, a köpenyből is nagyon csekély rész látszik. Körirat: CAROLVS VI ROM: IMP: DVX BRABANTIÆ C: FLANDRIÆ, R vagyis az utolsó három betű felett van a művész jegye. Hátsólap: mint a 16. Gyűjteményünkből hiányzik; megvan a M. Nemzeti Muzeumban. Sem a Széchenyi Catalogusban, sem Weszerlénél nincs meg.

18. Ezüstözött bronz érem, kerek, átmérő 32 mm. Az érem széle recés. Előlap: a III. Károly király mellképe, rajta csakis a köpenynek felső része látszik, alul a művész jegye: R. Körirat: CAROLVS SEXTUS ROM: IMP: ET TERTIVS REX HISP: Ennek tehát a körirata egészen más mint az előbbieké s így főtipusnak tekinthető. Hátsólap: mint a 16. és 17. Gyűjteményünkből hiányzik; megvan a M. Nemzeti Muzeumban. A Széchenyi Catalogusban és Weszerlénél nincs meg.

---

[1]) A bécsi cs. k. éremgyűjteménynek ebből arany és ezüst példánya van.

[2]) Die Ungar. Münzen. 1886., 1482. szám alatt.

19. Bronz érem, kerek, átmérő 31 mm. Előlap: III. Károly jobbra néző mellképe babérkoszorús fejjel, császári díszruhában, az aranygyapjas-rend láncos jelvényével. Körirat félkörben: CAROL9 VI · R · IMP· S· A· G· HISP: HVNG: BO[1])· REX A[D]· A· Alul a művész jegye C· W· (= Wermuth és Junker Lipcsében). Hátlap: a mezőnyben felül fogyó félhold s ez alatt öt sorban e szöveg: MAGOG | DECRESCENS | PEREAT THRAX | GOGYE | TYRANNI. E szövegen keresztül egy futó róka egeret üldöz. Körirat: TEMESWAR, KÖMT AN DEN WIEDER, DEM—ES WAR, (D. XI. OCT.) — Gyűjteményünkben megvan; úgy a M. N. Muzeumban, mint a bécsi cs. k. éremtárban nincsenek példányai, tehát ritka.[2])

20. Ezüst emlékérem, kerek, átmérője 48 mm., súlya 47·7 gr. Előlap: Janus temploma; jobb felől egy a felhők közül kiemelkedő kéz babérgallyal övezett karddal mutat a Janus templom bezárt ajtajára; a kard hegye kulcsban végződik. Körirat: VICTORI EVGENIO CEDITE TEMESII. Alul a szelvényben két sorban: HAEC CLAVIS RE: | SERARE VALET. Hátlap: Felhőkből leütő villám, a földön két turbános török fő. Körirat, félkörben: + NON SINE STRAGE VALET + A szelvény üres, csak alján van a művész jegye H. A Széchenyi Cathalogusban nincs meg; rajza közölve van a Weszerle érmészeti tábláin, G. 10. 4. alatt. A Montenuovo gyűjteményben egy jól megtartott ezüst példány ára 40 Márka. Ennek is lehetnek többféle variánsai. Gyűjteményünkből hiányzik; a M. Nemzeti Muzeumban egy ezüst példány; a bécsi cs. k. éremtárban aranypéldánya van.

21 Temesvár és Belgrád elfoglalására vert együttes, kerek, ezüst emlékérem. Átmérő 40 mm., súlya 29 gramm. Előlap Savoyai Jenő herceg sisakos feje s e körirat: PRINC · EVGENIVS · MARS · HVNGARICVS. Hátlap: körirat HOC VIRTVTIS OPVS. Alatta piramid, győzelmi tropheumokkal és reá akasztott medaillonnal, Temesvár és Belgrád képével. Valószínű, hogy ebből is több variáns

[1]) A O betű közepén egy kis H

[2]) Sem a Széchenyi-féle Catalogusban, sem Weszerlénél nincs meg. A Montenuovo-gyűjtemény katalogusában leírva 1481. sz. a. ennek ezüst példánya, mely 14 gr. súlyu, értékét 15 Márkára teszi.

van. Kiadatlan; leírva a Montenuovo gyűjteményben, hol ára 60 Márkára van téve.[1]) Sem gyűjteményünkben, sem a M. Nemz. Muzeumban nincs meg, a bécsi cs. kir. éremgyűjteményben megvan az arany példánya.

22. Bronz érem, kerek, átmérő 47 mm. Előlap: III. Károly jobbra néző képe, köpennyel. Alúl a művész neve teljes két sorban. Otto | Amerani. Körirat: CAROLVS VI · IMP. E · III HISP. REX. Hátlap: Szárnyas genius, jobbjában kivont kardot tart felfelé, baljával lefelé mutat. A háttérben két égő város. A genius földgolyón (globus) áll, mögötte győzelmi jelvények. Alúl a szelvényben: ROMÆ. Felül; PATET ORIENS. Gyűjteményünkből hiányzik. A M. N. Muzeumban van egy bronz és egy aranyozott bronz példány. Sem a Széchenyi Catalogus, sem Weszerle nem közli. Habár Temesvár neve nem fordul elő rajta — de a Belgrádé sem — a hátsó lap körirata miatt (Patet oriens = Szabad a Kelet), ezt is tarthatjuk temesvári emlékéremnek.

III. Várépitési és érembárca.

23. A mostani temesvári várat 1723-ban, április 25-én kezdték építeni és folyt az építkezés negyven éven át. Ez alatt az idő alatt a munkásokat gyakran bárcákkal elégítették ki. E fizetőbárcák most már meglehetős ritkák. Anyaga sárgaréz, alakja kerek, átmérő 20 mm. Előlap és hátlap között csekély a különbség. Egyik oldalon a mezőnyben keresztbe tett négyszög; egyik sarkában a következő betük: RE. PF. Körirat: TEMESV · FORTIFIG · BAV · ENTREPRIS A másik oldalán a mezőnyben ugyanaz, de a következő betük: CS. A. Körirat: TEMESVAR FORTIFIG · BAV ENTREPRISE

IV. Magyar orvosok és természetvizsgálók emlékérmei.

Ez érdemes egyesület már két izben tartotta városunk falai között közgyülését. Mindkét alkalommal éremmel örökitették meg az emlékezetes eseményt úgy 1843-ban, mint 1884-ben.

24. Bronz érem, kerek, átmérő 52 mm. Előlap: Aeskulap álló alakja, kinyujtott baljában földgömb, jobbjával egy oszlopra támaszkodik, melyhez pálca van támasztva s ezen felfelé kúszó kigyó. Aeskulap alakja előtt a földön babérággal övezett göreb, mellette könyvek; a szelvényben alúl a készitő művész neve: I. D. BOEHM F. Körirat félkörben: GAZDAGITVA BOLDOGIT. Hátlap: Temesvár sz. kir. város címere és körülte két sorban a következő körirat: SZ. K.

[1]) Die Ungar. Münzen. Frankfurt, 1886. 1537. sz. a.

TEMESVÁR · VÁROSA · A · M. ORVOSOK, 'S · TERMÉSZETBUVÁROK * AZ · 1843. ÉVI · AUG. 8. KEBELÉBEN, TARTOTT · GYÜLEKEZETE EMLÉKEÜL. Gyűjteményünkben megvan.

25. Megemlítjük itt, hogy az 1843. évi közgyűlés előtt, Temesvár város hatósága előbb Karl medallőrrel lépett érintkezésbe egy művészi emlékérem elkészítése végett. Karl a városi tanácsnak benyújottta tervezetét gipszben. Az érem 50 mm. átmérőjü kerek alakú lett volna. Előlapján a bőség geniusa áll, kinyujtott jobbjában babérágat, lefelé tartott baljában bőség szarut tart, melyből gyümölcsök ömlenek ki. A háttérben szikla, azon bagoly, a genius előtt zöldelő faág, a távolban hegycsucsok látszanak s a hegység lábainál egy kétpupu teve. Alúl a művész jegye: KARL P. Körirat: GAZDAGITVA BOLDOGIT. — A művész oly árt kért a tervezet elkészítéséért, hogy azt a város megadni nem akarta s csak ezután fordult az olcsóbb tervezetet benyujtó Boehm-höz. Kár, hogy nem a Karl finom vésetü művét csináltatta meg a város.[1])

26. Ezüst érem, kerek, átmérő 52 mm. Súlya 65 gram. Előlap: Trefort Ágost miniszter szembenéző mellképe és e körirat: * TREFORT ÁGOSTON M. K. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTER. Jobbról e két betü K. B. Hátlap: Babérkoszorú alján Buziás és Temesvár címerei. A koszorú között a mezőnyben 7 sorban

[1]) E gipszpéldányt Preyer János, Temesvárnak 1848 előtti polgármestere ajándékozta a délmagyarországi muzeumnak.

ez a szöveg: A — MAGYAR ORVOSOK — ÉS — TERMÉSZETVIZSGÁLÓK — XXIII. VÁNDORGYŰLÉSE — BUZIÁS—TEMESVÁROTT — 1884.

27. Ugyanaz bronzból. Mindakettő megvan gyűjteményünkben.

V. Személyi és alkalmi emlékérmek.

28. Az 1849. augusztus 9-iki temesvári csata emlékére vert osztrák emlékérem. Kerek, átmérő 59 mm. Előlap: I. Ferencz József császár jobbra néző feje. Körirat: FRANCISCVS IOSEPHVS I. AVSTRIAE IMPERATOR. Alúl a művész neve: W. SEIDAN P. Hátlap: Babérkoszorús genius egész alakjában, lábainál balról hosszúkás paizs terül el a földön, a paizson Magyarország címere van; a genius baljában kihuzott kard, mellyel a címer felé mutat, a genius baljában I. Napoleonra emlékeztető hosszú kormánypálca, a végén kétfejű sassal. A szelvényben alúl: MDCCCIL. A mezőnyben a geniustól balra: D. IX. jobbra AVG. Körirat félkörben: AD TEMESVARIAM AVSTRIA VICTRIX. Gyűjteményünkből hiányzik. Ezüst példánya megvan a bécsi cs. k. éremgyűjteményben, bronz példánya a M. N. Muzeumban.

29. Ugyanabból az alkalomból Haynau tiszteletére vert emlékérem. Kerek, átmérő 57 mm. Előlap: B. Haynau táborszernagy balra néző mellképe egyenruhában, mellén három érdemrenddel, vállain köpeny. Körirat: JULIUS FREIHERR V· HAYNAU K · K · FELDZEIGMEISTER · Alúl kis betűkkel a művész neve: Scharff. Hátlap: babérkoszorú között hat sorban e szöveg: SCHLACHT | BEI | TEMESVAR | DEN | 9 · AUGUST | 1849. Gyűjteményünkben

megvan ennek a bronz példánya; a bécsi cs. k. éremgyüjteményben ezüst és bronz példány.

30. Ormós Zsigmond emlékérem. Kerek, ezüst, átmérő 40 mm. Súlya 13·30 gr. Előlap: Ormós Zsigmond, Temesvármegye és Temesvár sz. kir. város főispánjának balra néző mellképe. Alatta a művész jegye: C. R. Körirat: ORMÓS ZSIGMOND FŐISPÁN. Hátlap: babérkoszorú között négy vízszintes sorban e szöveg: 1888. FEBRUÁR 20. | 70. SZÜLETÉS-NAPJÁN | BARÁTAI ÉS TISZTELŐI | TEMESVÁROTT.

31. Ugyanaz bronzból. Mindakettő megvan gyüjteményünkben.

32. Ő felsége 1891. évi temesvári látogatása alkalmából vert kerek, füles, rézemlékérem; átmérő 25 mm. Előlap: Ferenc József király jobbranéző, babérkoszorus feje. Körirat: I FERENCZ JÓZSEF MAGYARORSZÁG APOSTOLI KIRÁLYA. Hátsólap: Csakis szöveg, 5 sorban: EMLÉKÜL | I. FERENCZ JÓZSEF | KIRÁLY Ő FELSÉGÉNEK | TEMESVÁRI | LÁTOGATÁSÁRA | 1891-BEN. Megvan dr. Bleyer Izsó gyüjteményében Temesvárott.

VI. Jubileumi emlékérmek.

33. Ő Felségeik ezüst lakadalma alkalmából a temesvári sefárd zsidó hitközség által vert arany emlékérem. Kerek, átmérő 28 mm., súlya 10·5 gram. Előlap: Ő Felségeik fejei, körirat: I. FERENCZ JÓZSEF ERZSÉBET Ő FELSÉGEIK — J. CH. Hátlap csakis szöveg hét sorban: EMLÉK-ÉREM | Ő FELSÉGEIK | NÁSZÜNNEPÜK | XXV. | ÉVFORDULÓJÁN | 1854—1879. | ÁPRILIS 24. Alúl, felül és két oldalról zsidó szövegű vésett írás. Megvan gyűjteményünkben. Hogy az arany példányon kívül másféle fémből készült példányai is lennének, nincs tudomásunk.

34. Temesvár szabad királyi várossá emelésének századik évfordulójára vert arany emlékérem; kerek, átmérő 33 mm. Súlya 15·3 gram. Előlap: Temesvár szab. kir. város címere (semmi körirat). Hátlap: Cserkoszorú között öt sor szöveg: TEMESVÁR SZ. KIR. VÁROSSÁ | LÉTELÉNEK SZÁZADIK | ÉVFORDULÓJÁN | 1882. SZEPTEMBER 17-ÉN.

35. Ugyanaz ezüstből, súlya 13 gram.

36. Ugyanaz bronzból.

37. Ugyanaz sárgarézből.

Mindezek megvannak gyűjteményünkben, de hiányzik az ón példány.[1])

[1]) A M. N. Muzeumnak van egy ón példánya is; tehát ötféle anyagból készítették: arany-, ezüst-, bronz-, réz- és ónból.

38. A magyar királyi államvasutak alkalmazottai temesvári temetkezési egyesülete fennállásának 25. évfordulójára vert réz emlékérme, kerek, átmérő 31 mm., füllel. Előlap: Körben belül, legfelül egymást fogó két kéz, alatta kocsikerék, két felül szárnnyal, a szárnyak felett e két szám: 1869—1894. A kerek alatt babérkoszorú. Körirat: A MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK ALKALMAZOTTAINAK TEMETKEZÉSI EGYLETE TEMESVÁROTT. Hátlap: Körösközül pontozás, ezen belül e szöveg öt sorban: HUSZONÖT | ÉVI | FENNÁLLÁSÁNAK | EMLÉKEÜL. | 1894. SZEPTEMB. 2. Gyűjteményünkből hiányzik.[1])

VII. Kiállítási érmek.

39. Az 1891. évi temesvári kiállítás emlékérme; aranyozott bronz, kerek, átmérő 32 mm. Előlap: Baross Gábor jobbra néző mellképe. Körirat: BELLUSI BAROSS GÁBOR M. KIR. KERESKED. MINISTER, A KIÁLLITÁS VÉDNÖKE * Hátlap: a kiállítási nagy iparcsarnok képe, alul szelvényben keresztbe tett babérág. Körirat félkörben: KIÁLLITÁSI EMLÉK TEMESVÁR 1891. Megvan gyűjteményünkben.

40. Az 1891. évi temesvári kiállítás ezüst érdemérme, kerek, átmérő 58 mm., vastagsága 5 mm. Súlya: 84·35 gr. Előlap: a magyar szent koróna fénysugaraktól övezve, alatta széles paizs (üres), az egész babérkoszorúval övezve. Körirat: 1891. ÉVI DÉLMAGY. IPAR- ÉS · MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLÍTÁS · TEMESVÁROTT. Hátlap: az előtérben három munkás a munka jelvényeivel, némileg felettök lebeg az ipar geniusa kiterjesztett szárnyakkal, jobbjában koszorú, melyet az egyik munkás fejére tesz, balját egy másik munkás vállára helyezi. A háttérben balról az iparcsarnok. Alul a szelvényben: ÉRDEM ÉREM. Legalul apró betűkkel jobbról: PIFFL A. Vagyis az érmet, úgymint a fentebbit is, Piffl Alajos temesvári műiparos készítette és így ebben a tekintetben úttörő Délmagyarországon.

[1]) Megvan a M. Nemz. Muzeumban.

Tervezte Förk Ernő temesvári születésü, budapesti középipariskolai tanár. Ez érem megvan gyüjteményünkben és Piffl Alajosnál Temesvárott.

41. Ugyanaz aranyozott bronz, meg van gyüjteményünkben és a M. N. Muzeumban.

42. A temesvári kiállítás állami jutalomdíja. Ezüst, kerek, átmérő 50 mm., súlya 66 gramm. Előlap: a király jobbra néző, babérkoszorús feje, alatta a művész neve: I. T. Utenhayn. Körirat: FERENCZ JÓZSEF I. K. AUSZTRIAI CSÁSZÁR ÉS MAGYARORSZÁG APOSTOLI KIRÁLYA. Hátlap babérkoszorú, ez alatt K. B. betük; a babérkoszorún belül félkörben: ÁLLAMI JUTALOM | vízszintesen, két sorban, keretbe foglalva: AZ IPAR TERÉN SZERZETT | ÉRDEM ELÖSMERÉSEÜL | alul két sorban: TEMESVÁR | 1891. Gyüjteményünkben.

43. Az 1896. évi milleniumi orsz. kiállítástól a délmagyarországi régészeti társulatnak adott kerek, bronz érem. Átmérő: 70 mm. Előlap: a magyar állami cimer, két oldalról egy-egy angyal, a cimer felett a magyar koronát tartja. Körirat: 1896-IKI · EZREDÉVES · ORSZÁGOS · KIÁLLÍTÁS. Hátlap: két röpülő genius, egyik fáklyát, másik babérkoszorút tart. Alattuk a lánchid s előtérben egy pálmagaly. Körirat: KIÁLLÍTÁSI · ÉREM · AZ · ÉRDEM · JUTALMÁUL. Lent keretben három sorban: DÉLMAGYARORSZ. | RÉG. TÁRSULATNAK | TEMESVÁR. A művész: Beck Ö. Fülöp. Gyüjteményünkben.

44. Az 1900. évi párisi világkiállítástól Telbisz Károly temesvári polgármesternek adott kerek, ezüst érem. Átmérő 65 mm., súlya $108^1/_2$ gr. Előlap: Franciaországot jelképező genius feje, tölgyfalevél koszorúval, hátamegett tölgyfa, melynek lombjai feje felé hajlanak. Körirat: REPUPLIQUE | FRANÇAISE. Hátlap: Repülő genius, kinyújtott jobbjában babérkoszorút tart, vállán egy munkás ül, ki baljában világító fáklyát tart, alul a kiállítási épületek körvonalai, legalul négyszögü keretben: C. TELBISZ. Körirat: EXPOSITION · UNIVERSELLE · INTERNATIONALE · 1900.

45. Ugyanaz bronzból. Mindakettő gyüjteményünkben.

46. A temesvári 1907. évi országos mükedvelő és háziipari kiállítás arany érme (tulajdonképen aranyozott réz). Kerek, átmérő 50 mm. Előlap: felső részén az agyagfestészet geniusa ülő helyzetben, baljában edényt, jobbjában ecsetet tart. Ezalatt secessiós modorban bevésve: TEMESVÁR 1907. Hátlap: a középen Temesvár cimere és e körirat: ORSZÁGOS MÜKEDVELŐ ÉS HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁS.

47. Ugyanaz ezüstből. (Ezüstözött réz.)

48. Ugyanaz bronzból. A két előbbivel együtt gyüjteményünkben.

49. A délvidéki földmívelők gazdasági egyesülete 1907. évi borkiállításának érdemérme. Ólomérem, kerek, átmérő 43 mm. Előlap: a mezőny közepén borsajtó, övezve szőlőgetrezdekből alkotott koszorúval. Körirat, felül: ISTEN, KIRÁLY, HAZA! Alul: A MUNKA NEMESIT. Hátlap, körirat: A DÉLVIDÉKI FÖLDMIVELŐK GAZDASÁGI EGYESÜLETE TEMESVÁROTT. Ezen belül öt sorban: AZ | ÉRDEM JUTALMÁUL | BORKIÁLLITÁSA | ALKALMÁBÓL | 1907. Gyűjteményünkben.[1])

VIII. Kongresszusok, testületek érmei.

50. A Temesvárott 1903-ban tartott országos dalünnep emlékérme. Kerek, füllel, átmérő 30 mm., sárgabronz. Előlap: közepén Temesvár város címere. Körirat: „AZ O. M. D. E. XV. ORSZ. DALÜNNEPE. TEMESVÁRT, 1903. AUGUST." Hátlap közepén babérkoszorus lyra. Körirat: ZENGJEN A DAL LELKESÜLTEN A HAZÁNK SZENT DALA. Gyűjteményünkben.

51. Ékszerészek temesvári kongresszusa alkalmára készült kerek, ezüst érem, füllel, átmérő 30 mm. Előlap zöld zománcos alap. Közepén ékszeres jelvények, mint ezüst billikom, lánc stb. Körirat: „TEMESVÁRI KONGRESSZUS ÉS VÁNDORKÖZGYŰLÉS 1904. A hátlap üres. Gyűjteményünkben.

52. A temesvári Schlaraffia-egyesület kerek rézérme, füllel, átmérő 30 mm. Előlap: Toronybástya, alul nyilt kapu, a kapu felett kiterjesztett szárnyu bagoly, alul szalag, melyen ez a szöveg áll: TEMESIA. Körirat: IN ARTE VOLUPTAS. Gyűjteményünkben.

IX. Versenyérmek.[2])

53. A Temesvárott 1892-ben rendezett délmagyarországi kerékpárverseny érdemérme. Ezüst, kerek, füllel, átmérő 40 mm., súlya 26 gr. Előlap: ülő genius, kinyújtott jobbjában babérkoszorut tart. Előtte néző közönséggel telt tribün, a tribün előtt kerékpározók. Hátlap: Az érem szélén köriratban: I. DÉLMAGYARORSZÁGI KERÉKPÁRVERSENY * a közepén négy sorban: ÉRDEM | ÉRME | TEMESVÁR | 1892.

54. A temesvári Velocitas kerékpáregyesület ezüst érme, füllel, kerek, átmérő 35 mm., súlya 20 gr. Előlap: a

[1]) Létezik az éremnek ezüst- és bronzpéldánya is, de csak 10 - 10 példányban készítették, muzeumunkban az éremnek csak próbalenyomata van. Készítette Piffl A. Temesvárott.

[2]) Valamennyi megvan gyűjteményünkben.

közepén három részre osztott paizs, a felső szelvényében: T. K. E., a középső szelvényben egy kerékpár, az alsó szelvényben: VELOCITAS. Körirat: TEMESVARI VELOCITAS KERÉKPÁREGYESÜLET. Hátlap: Babérkoszoru között bevésve: VEZETŐ DÍJ. | 1899.

55. Temesvári állami főreáliskola tornaversenydíja. Kerek, rézérem, füllel, átmérő 34 mm. Előlap: a magyar koronás címer; körirat ÉP ÉSZ CSAK EDZETT TESTBEN ÉL. Hátlap: Körirat: TEMESVÁRI K. ÁLL. FŐREÁLISKOLA * a közepén két sorban: VERSENY | DIJA.

56. A temesvári középiskolák tornaverseny érme 1906-ban. Díszérem, nyolcszegletű, ezüst (ezüstözött réz) aranyozott csipkézettel, füllel. Előlap: Keresztbe tett kard, vivótőr és súlyzó cserkoszorú között, a kardon többszörösen áthajtott szalag; ezen e felirat: ÉP TESTBEN | ÉP LÉLEK. Hátlap: a közepén kör, ezen belül 3 sorban TEMESVÁRI | KÖZÉPISKOLÁK | TORNAVERSENYE. Alul bevésve 1906. A körön kívül tölgyfakoszorú.

57. Ugyanaz, ezüstből (ezüstözött réz) az aranyozott csipkézet nélkül.

58. Ugyanaz mint a 44., bronzból.

59. Temesvári kerületi tornaverseny érme 1907-ből. Kerek, átmérő 35 mm., füllel. Vörösszöldszínű szalagon a mellen viselik: a díszérem ezüst, (ezüstös réz), felül aranyozott babérkoszorú. Előlap: a közepén discost vető ruhátlan ifjú, körirat: EMBER KÜZDJ ÉS BIZVA BIZZÁL. Hátlap: Temesvár címere, körirat: TEMESVÁRI KERÜLETI IFJUSÁGI TORNAVERSENY. 1907.

60. Ugyanaz. Ezüst, (ezüstös réz) az aranyozott babérkoszorú nélkül.

61. Ugyanaz, mint a 47., bronzból.

62. Temesvári középiskolák tornaversenyének díszérme 1908-ból; nyolcszegletű, ezüst, felül aranyozott kis koszorú, füllel, nemzeti színű szalagon a mellen viselhető. Előlap mint a 43. Hátlap szintén, csak a bevésett évszám: 1908.

63. Ugyanaz, mint a 49., aranyozott koszorú nélkül.

64. Ugyanaz, bronzból.

X. Egyesületek jelvényei.[1])

65. Temesvári Lövész Társulat jelvénye. Kerülék alakú, domború réz jelvény, külső lapja vörös, fehér és zöld zománcos. A szöveg arany zománccal: TEMESVÁRI | LÖVÉSZ | TÁRSULAT. Tűvel a ruhára fűzhető.

---

[1]) Valamennyi a gyűjteményünkben van.

66. Temesvári Tornaegyesület jelvénye. Kerek alakú, 35 mm. átmérőjű, domború réz jelvény, tűvel ellátva. Külső része fekete, piros, zöld zománcos; a szöveg arany zománcos. A jelvény közepe szabadon álló paizs harántosan két részre osztva, a felső rész piros, az alsó kék zománcos, a paizs lapján három E betű (= erő, épség, egészség). A paizs körül kerék s ezen a körirat: TEMESVARI TORNAEGYESÜLET. 1876. Budapesti munka.

67. Temesvári Önkéntes Mentő Társulat jelvénye. Kerek alakú, 36 mm. átmérőjű, domború réz jelvény, tűvel ellátva; kívülről fehér és piros zománcos. A szöveg aranyzománc. Közepén fehér zománcos körben aranyszegélyű piros zománcos kettős kereszt emelkedik arany koronán. A jelvény széle piros zománcos, s ebben e körirat: TEMESVARI ÖNK. MENTŐ TÁRSULAT. 1886. Ostern Miksa temesvári műiparos készítménye.

68. Velocitas, temesvári kerékpár egyesület jelvénye. Sárgaréz, széles paizsalak, tűvel ellátva, piros, fehér, zöld zománcos. A szöveg aranyzománc. A paizs vízszintesen három részre van osztva, a felső rész piros, a középső fehér, az alsó zöld zománcos. A felső részben T. K. E., a középső részben egy kerékpár, alul pedig: VELOCITAS. Bécsi gyártmány.

69. Temesvári Hunyady Kerékpár Egyesület jelvénye. Paizs alak, sárgaréz, tűvel, kívülről piros, fehér, zöld zománcos. A paizs felső szélén kiemelkedik egy aranyozott kerékpár. A paizs széle fehér zománcos, ebben ez a körirat: 18 TEMESVÁR 98 | HUNYADY KERÉKPÁR EGYESÜLET. A paizs közepén egy kisebb paizs emelkedik ki, amely harántosan ketté osztva, egyik felén piros, másik felén zöld zománcos. E kisebb paizs közepén a Hunyadyak címere: az arany gyűrűt tartó holló.

Ide sorolhatjuk végül az egyes temesvári dalárdák, mint a Philharmonikusok, Katolikus Legényegylet, Lelkesedés, Iparösszhang stb. nemzeti színű szalagon viselt jelvényeit, az Országos Magyar Dal-egylet tagjai által a XV. országos dalosünnep alkalmával 1903. augusztus hóban Temesvárott hordott nemzeti szalagos jelvényt; az Iparösszhang zászlószentelési ünnepére készült, szintén szalagos jelvényt és az 1906. június 3-án Temesvárott tartott Országos Gyermekvédelmi Kongresszusnak pléhből készült, síma, ovális alakú jelvényét, amelyeket gomblyukban szoktak vagy szokás viselni. Mindezek habár önmagukban csekély jelentőségüek is, hozzátartoznak egy nagy város kulturális életéhez

Temesvár szükségpénzjegyei 1849-ben.

Hazánk sok városát az aprópénz szűke kényszerítette arra, hogy 1849-ben szükségpénzjegyeket nyomassanak. Temesvár város hatóságát más körülmények vitték oda, hogy a vár körülzárolása idejében 5 és 10 forintos utalványokat adjon ki.

Mikor Bem tábornok honvédeivel Erdélyt az ellenségtől megtisztította és Szebent is bevette, Temesváron megérezték, hogy a hős tábornok és a kormány ennyivel nem fog megelégedni, hanem rövid idő alatt az ú. n. Bánságba is betör s annak legfőbb erősségét ostrom alá veszi. A temesvári várőrség erre már jó előre elkészült és a városi tanácsot is felszólította, hogy a polgári lakosság ellátásáról gondoskodjék. A polgári lakosság kötelességévé tétetett, hogy magát három hónapra való eleséggel lássa el, a városi hatóság kötelessége volt a lakosság részére kellő hűseledelről gondoskodni; e végett már áprilisban 350 szarvasmarhát vásárolt a városi hatóság, hozzá kellő mennyiségű szénát és kukoricát. A rendkívüli kiadás, mely a városra háramlott, messze túlhaladta a városi pénztár erejét. Kénytelen volt kölcsönökhöz folyamodni és amikor ez sem vezetett kellő eredményre, akkor határozta el a városi tanács, hogy a városi házi pénztár jövedelmének terhére ötvenezer pengőforint erejéig hat százalékos utalványokat fog kibocsátani, amelyek három év alatt lesznek beváltandók. Egyúttal azt is elhatározták, hogy a kibocsátandó utalványok háromfélék lesznek, ú. m. 5, 10 és 20 forintról szólók.

A közeledő honvédhaderő miatt 1849. április hó 25-én zárták be Temesvár várkapuit. Ugyanezen a napon, Rukavina altábornagy várparancsnok külön engedélye mellett, ülést tartott a városi tanács. Ekkor állapították meg a kibocsátandó városi utalványok ügyét.

A rendkívüli tanácsülésről felvett jegyzőkönyv, mely kortörténelmi jelentőséggel bír, a következő:[1])

„A helybeli főhadi kormányzó és várparancsnok úr engedelme mellett, mai napra összehívott közgyűlés tekintetbe vevén, hogy azon

[1]) Temesvár város jegyzőkönyve, 1849. évi 977. szám.

Beszélgetés Christoph Beckerrel, a zürichi Kunsthaus igazgatójával

Minőség és folyamatosság

A zürichi Kunsthaus eddig sem volt ismeretlen a magyar múzeumlátogatók előtt, ám csak most, a Szépművészeti Múzeumban látható Giacometti-kiállítás kapcsán került az érdeklődés előterébe. E tárlat anyagának egy része ugyanis a Kunsthausból származik. Igaz, a patinás múzeum nem tulajdonosa, csak állandó bemutatóhelye a művek többségének, ám a Kunsthaus és a szobrokat, grafikákat birtokló Giacometti-alapítvány ezer szállal kötődik egymáshoz.

A gazdag Giacometti-anyag az egyik, de korántsem az egyetlen csúcspontja a legnagyobb zürichi múzeum gyűjteményének. A mintegy 3800 festményből és szoborból, valamint 80 ezer grafikából álló kollekció a XIX–XX. századi svájci művészet nagyjainak meghatározó művei mellett a francia impresszionistáktól és poszt-impresszionistáktól (Manet, Monet, Cézanne, Gauguin) és a klasszikus modernektől (Klee, Mondrian, Picasso, Chirico, Matisse, Chagall) is jelentős alkotásokat mondhat magáénak. Különösen rangos művek képviselik Kokoschka, Beckmann és Munch művészetét. Nemzetközi összehasonlításban is egyedülálló a múzeum dadaista anyaga. A szoborkollekciót Rodin, Barlach, Maillol, Moore, Segal, Calder és Tinguely neve fémjelzi. A múzeumot évente 250–350 ezren keresik fel, közel annyian, amennyi lakosa van a városnak.

Christoph Beckerrel, a Kunsthaus igazgatójával a budapesti Giacometti-kiállítás kapcsán beszélgettünk. A 44 éves német művészettörténész 2000-ben pályázat útján, első külföldiként került a múzeum élére. Korábban a Stuttgarti Állami Képtárban dolgozott, ahol többek között Gauguin és Pissarro tárlatainak megrendezésével keltett nemzetközi figyelmet. Zürichi rendezései közül a 2002-es Turner-bemutató volt a legfontosabb.

– Úgy tudom, a Giacometti-kiállítás kapcsán került először szorosabb kapcsolatba Magyarországgal.

– Igen, és ezzel régi vágyam valósult meg. Művészettörténeti tanulmányaim egy részét ugyanis a nyolcvanas években Bécsben végeztem, és itt szereztem első benyomásaimat a magyar kultúráról. Meglepett a magyarországi művészeti élet sokszínűsége, a magyarok erőteljes érdeklődése a képzőművészetek iránt. Máig sem tudom pontosan, hogy ez önöknél új keletű jelenség-e vagy régi hagyományai vannak. Mindenesetre már akkor elhatároztam, hogy munkámban keresem majd a kapcsolódási pontokat Magyarországhoz. Ez a régi szándék – a Giacometti-projekttel – most valósulhat meg először, de remélem, nem utoljára. Bécsi tapasztalataim fényében nem lepett meg a budapesti Szépművészeti Múzeum Monet-tárlatának hatalmas közönségsikere. Bízom abban, hogy Giacometti műveire is nagyon sokan lesznek kíváncsiak.

– A szakirodalom hol az első, hol a második legnagyobb svájci képzőművészeti közgyűjteményként említi a Kunsthaust.

– A bázeli Kunstmuseummal vagyunk nemes versenyben az első helyért. Egyes korszakokból ők rendelkeznek gazdagabb anyaggal, másokból mi. A rangsorban elfoglalt hely nem kardinális kérdés. Úgy gondolom ugyanakkor, hogy a miénk a legdinamikusabban fejlődő gyűjtemény, és az időszaki kiállítások területén is mi vagyunk a legaktívabbak. Viszont ha már elhangzott a „közgyűjtemény" kifejezés, el kell mondanom, hogy a Kunsthaus e tekintetben igazi kuriózumnak számít. A mi fenntartónk ugyanis nem az állam, a kanton vagy a város, hanem az 1787-ben – akkor még más néven – alapított Kunstverein (Művészeti Egyesület), mely a legrégebbi és 18 ezer fő feletti taglétszámával világviszonylatban az egyik legnagyobb is a hasonló intézmények között. A Kunstverein nem tévesztendő össze a legfeljebb tanácsadói jogkörrel felruházott baráti körökkel, hiszen ez az intézmény nálunk valóban az összes tulajdonosi jog gyakorlója – például az igazgató feletti munkáltatói jogokat is beleértve. Legnagyobb pénzügyi támogatónk, Zürich városa is az egyesületen keresztül érvényesíti befolyását. A 18 ezres taglétszám azt jelenti, hogy átlagosan minden huszadik zürichi tagja a Kunstvereinnek. Ez a tagdíjakon keresztül igen komoly anyagi forrást és emellett jelentős erkölcsi tőkét is biztosít, arról nem is beszélve, hogy ennél hatékonyabb és közvetlenebb formában aligha lenne elképzelhető a „köz" kontrollja a múzeum tevékenysége felett.

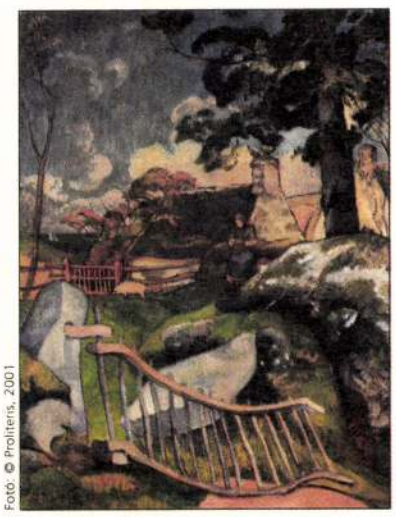

Fotó: © Proliteris, 2001

Paul Gauguin: Kerítés, 1889
olaj, vászon, 92,5x73 cm

– Melyek a Kunsthaus működésének meghatározó elvei?

– A legtömörebben összefoglalva: minőség és folyamatosság. A minőség gyűjteményünk gyarapításában mindig elsődleges szempont volt, messze megelőzve például a földrajzi vagy a műfaji megfontolásokat. A Kunsthaus először csak svájci művészek alkotásait gyűjtötte, hamarosan nyilvánvalóvá vált azonban, hogy a hazai mestereket is sokkal izgalmasabb nemzetközi mércével mérni; bemutatni, hogyan kapcsolódnak a nemzetközi áramlatokhoz, milyen kölcsönhatásban vannak a külföldi alkotók műveivel. Később, amikor a gyűjtési kör bővült, egy ideig még megmaradt az a szabály, hogy a vásárlási keret egy részét csak hazai művészek alkotásaira volt szabad költeni. Még ez is ellentmondott azonban a „csak a minőség számít" követelményének. Most már régóta nincs ilyen megkötés. Ha mai svájci művet vásárolunk, azt nem az előírások miatt, hanem kizárólag az alkotás minősége miatt tesszük. A folyamatosság érvényesülése három szempontból is meghatározó jelentőségű. Egyrészt enélkül nehezen lenne elképzelhető a gyűjtemény következetes fejlesztése. A Kunsthaus eddigi igazgatói átlagosan jó két évtizedet töltöttek el az intézmény élén, közvetlen elődöm ennél is többet. Az én kinevezésemben is szerepet játszhatott viszonylag fiatal korom. Feltehetően most is olyan jelöltet kerestek, aki hosszabb ideig láthatja el funkcióját, ha beválik. Legalább ilyen fontos a folyamatosság a műgyűjtőkkel való kapcsolattartásban is. Svájcban sok nagyszerű gyűjtemény van magánkézben, s a gyűjtőkkel való jó kapcsolatból a múzeum sokat profitálhat. Kaphatunk műveket kölcsön a kiállításainkhoz, tartós letétbe vagy – amint erre is sok a példa – akár ajándékba is. Ezek a gyűjtői döntések azonban sohasem hirtelen elhatározásból születnek, hanem több évtizedes szoros, sokszor baráti együttműködés eredményeként. Én ezen a téren most még inkább elődöm tevékenységének gyümölcseit élvezem, s remélem, hogy utódom egyszer majd az én munkámra építhet. És végül a folyamatosság a szponzorokkal való kapcsolattartásban is nagyon fontos, hiszen az együttműködés többségükkel nem eseti, hanem tartós. A bizalomnak ebben a kapcsolatban is kiemelt szerepe van.

Fotó: © Markus Bühler, 2004

Christoph Becker
asztalán már évek óta ott fekszenek egy új épület tervei

– Melyek az állandó kiállítás, illetve a gyűjteménygyarapítás súlypontjai? Van-e a Kunsthauszal mint vezető közgyűjteménnyel szemben olyan elvárás, hogy legyen „mindenevő", azaz igyekezzen minden régiót, műfajt és irányzatot súlyának megfelelően bemutatni?

– Szerencsére nincsen. Ezt a feladatot meg kell hagyni a lexikonoknak, a szakirodalomnak. Földrajzi értelemben a Kunsthaus kezdettől fogva a nyugati kultúrákra koncentrált. Műfaji tekintetben mindig is nyitottak voltunk az újra; az elsők között alakítottunk ki például jelentős fotógyűjteményt vagy az elmúlt években Európa egyik legnagyobb videokollekcióját. A stílusirányzatok közül általában azok vannak nagyobb hangsúllyal jelen a gyűjteményben, amelyek legalábbis egy-egy időszakban szervesen kapcsolódtak Zürichhez. Erre gazdag dadaista anyagunk a legjobb példa. Ilyen alapon igyekszünk válogatni a legújabb irányzatok között is.

– Hogyan alakul ki az időszaki kiállítások programja?

– Évente hat-nyolc kiállítást rendezünk, többségüket egy-egy művész munkásságának szentelve. A kínálatot úgy állítjuk össze, hogy – szerencsére rendkívül széles – közönségünk minden rétegét legalább egy-két kiállítás „megszólítsa". Ez szükségszerűen nagyon vegyes programot jelent, klasszikusokkal és kortársakkal, külföldi és hazai mesterekkel. Megfelelő arányt kell tartanunk a biztos sikert hozó és a kockázatosabb tárlatok között. Jól szemléltetik ezt a törekvést idei kiállításaink is. A talán legismertebb svájci festő, Ferdinand Hodler alpesi tájképeit felvonultató tavaszi és a Monet kertjei című őszi tárlatunk a legszélesebb rétegekhez szól. A kortársak között az osztrák festészet élő klasszikusa, Maria Lassnig munkássága előtt tisztelegtünk téli tárlatunkkal, nyáron pedig a harmincegy éves svájci Urs Fischer legújabb műveit mutatjuk be. Központi kiállítótermünkben még soha nem mutatkozott be ilyen fiatal művész önálló tárlattal. Izgalommal várjuk közönségünk reakcióját.

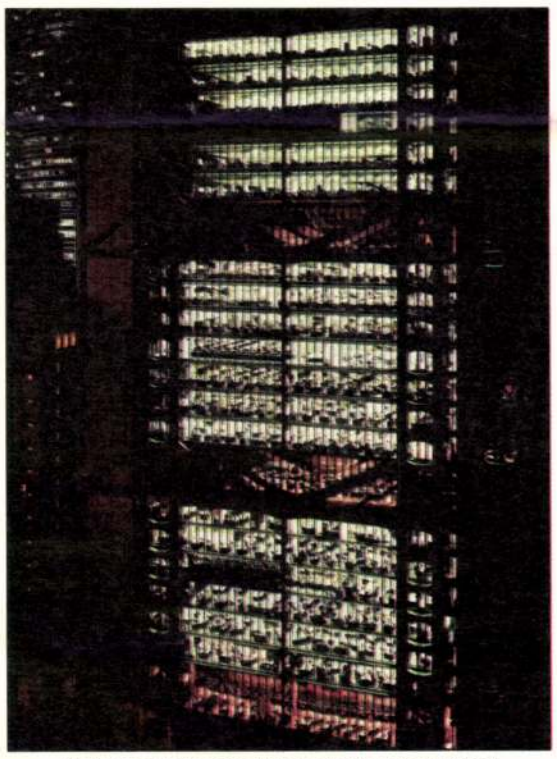

Andreas Gursky: Sanghaj Bank, Hongkong, 1994
színes nyomat, 220x170 cm

– Összeállt már a következő évek programja is?

– Nagyjából igen, hiszen az előkészületek több évet igényelnek: 2005-öt többek között Pieter Claesz, Johann Heinrich Füssli és Sigmar Polke, 2006-ot egy nagy fauve-ista és expresszionista kiállítás, 2007-et pedig Rodin neve fémjelzi majd.

– Essen néhány szó a múzeum gazdálkodásáról is. Egy gazdag országban egy vezető közgyűjtemény anyagi lehetőségei is bizonyára átlagon felüliek.

– Bárcsak így lenne! Éves költségvetésünk 15–16 millió frank körül van. Bevételeink több mint felét magunk teremtjük elő; három fő saját forrásunkat a belépőjegyek, a Kunstverein tagdíjai és a szponzori támogatások jelentik. Zürich város, illetve rajta keresztül a kanton költségeink körülbelül 43 százalékát fedezi. Új beszerzésekre mindössze 500 ezer frankot fordíthatunk. Igaz, a vásárlási keretet az adományok megduplázzák, de ma már akár ez az összeg is könnyen elköltheto egyetlen képre. Nyilvánvaló tehát, hogy klasszikus moderneket nemigen tudunk vásárolni. Néhány régi mű mellett elsősorban kortársakat veszünk, a festmények, grafikák és szobrok mellett fotókat, videókat is. Az elmúlt két évben többek között Sigmar Polke, Dieter Roth, Thomas Hirschhorn és Mario Sala műveit vásároltuk meg. Beszerzéseink teljes listáját a pontos árakkal együtt egyébként éves jelentésünk részeként bárki megnézheti a múzeum honlapján. Egy vonatkozásban persze tényleg nem átlagosak a lehetőségeink. Gyűjtőktől, múzeumunk mecénásaitól, illetve kortársak esetében maguktól a művészektől is számos jelentős művet kapunk tartós letétbe vagy ajándékba. Az elmúlt években mások mellett Sisley, Degas, Picasso, Arp, Morandi, Schwitters, Miró, Ernst, Klee, Appel, Hamilton és Hockney műveivel gyarapodott ily módon gyűjteményünk, s így jutottunk hozzá egy Moholy-Nagy-képhez is.

– Az elmúlt években figyelmét meg kellett osztania a művészeti és a gyakorlati kérdések között, hiszen javában tart a múzeum felújítása.

– A Kunsthaus közel százéves fennállása alatt a mostani az első komolyabb rekonstrukció. Ez nemcsak anyagi értelemben követel áldozatokat, hiszen az átalakítás jelenlegi szakaszában csak korlátozott kapacitással tudunk működni. Jövő tavasztól viszont már kellemesebb környezetben és még gazdagabb programmal tudjuk fogadni látogatóinkat.

– És akkor végre ön is hátradőlhet a székében?

– Szó sincs róla! Asztalomon már évek óta ott fekszenek egy új épület tervei. A gyűjtemény gyarapodása elkerülhetetlenné teszi, hogy előbb-utóbb építkezésbe fogjunk. Ha minden szerencsésen alakul, a tervből talán 2010-re valóság lehet.

EMŐD PÉTER

Festmény és műtárgyfotózás
Budapest, V., Falk Miska utcai műteremben - vagy akár Önnél!
Film mérete kívánsága szerint: 24x36 mm, 6x7 cm és 4x5 inch
Bipolár technika is.
Mike Károly fotográfus, H.P.D.C.
Időpont egyeztetés:
T:31 21 328 • mikefoto@axelero.hu

OPERA
ANTIKVÁRIUM
1065 Budapest Hajós u. 7.
Telefon/fax: 332-0243

ORGOVÁN GALÉRIA
régiségek boltja
RÉGI és KORTÁRS ÉRTÉKEK, MŰTÁRGYAK ADÁSVÉTELE
1055 Bp., Szent István krt. 5.
Tel./fax: 331-3373

Visuart GALÉRIA
www.visuart.hu
XX. századi és kortárs magyar festmények, grafikák
Vétel–csere–eladás
4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 4.
Tel.: 42-407-127

Közgyűjteményi keresztmetszet

Hatalmas tételek

Hazánk szinte mindegyik múzeumában találhatók kisebb-nagyobb grafikai gyűjtemények – a két legjelentősebb és legnagyobb kollekció a Magyar Nemzeti Galériában és a Szépművészeti Múzeumban. A Nemzeti Galéria a hazai művészek alkotásaiból őriz mintegy 50 ezer egyedi rajzot, akvarellt és közel 10 ezer sokszorosított grafikát. A külön egységként kezelt plakátgyűjtemény anyaga nagyjából 14 ezer tételes. A Szépművészeti Múzeum grafikai gyűjteménye a XIV. századtól napjainkig terjedő időszak európai művészetének köréből több mint 8000 rajzot és 100 ezer sokszorosított grafikát tartalmaz. A kollekció jelentős része az 1871-ben megvásárolt Esterházy-gyűjteményből származik. E két múzeumban szinte mindig rendeznek időszaki grafikai kiállításokat. A Szépművészetiben jelenleg éppen XVII. századi olasz rajzokból látható tárlat.

A Győri Városi Múzeum tulajdona Borsos Miklós hagyatéka, a nagy hírű Radnai-gyűjtemény és egy jelentős kortárs nemzetközi grafikai anyag; a grafikai biennálékat rendező Miskolci Galéria jelentős állományából állandó kiállításon mutatja be Kondor Béla alkotásait, ugyanitt Szalay Lajos rajzai is megtekinthetők; a székesfehérvári Deák-gyűjteményben és a nemrég megnyílt Pán Imre-emlékszobában jó néhány grafika látható.

Az egyházi gyűjteményekben is találhatók sokszorosított grafikák. A pannonhalmi főapátságban többnyire rézmetszetek és litográfiák sorakoznak, főként a XVIII. és a XIX. századból. Az esztergomi Keresztény Múzeum több mint hétezer lapot számláló grafikai gyűjteményében a XIV. és XX. század közötti időszak alkotásai szerepelnek. A kollekció nagyobb részét a metszetek teszik ki. A kecskeméti Ráday Múzeum mintegy ötezer darabos grafikai gyűjteménnyel rendelkezik.

A különböző könyvtárak grafikai anyaga szintén igen számottevő. Az Országos Széchényi Könyvtár egyedülálló színházi metszet- és karikatúragyűjteménnyel büszkélkedhet. A plakát- és aprónyomtatványtár 2,5 millió egységet számláló anyaga a Magyarországon 1712 óta megjelent kisnyomtatványokat (röplapokat, szöveges és grafikai plakátokat, képeslapokat, számolócédulákat, ex libriseket, naptárakat, táncrendeket) foglalja magában. A Szabó Ervin Könyvtár Budapest-gyűjteménye több tízezernyi grafikát és aprónyomtatványt őriz. A Magyar Képzőművészeti Egyetem könyvtára XVIII. és XIX. századi metszetekkel illusztrált könyvekkel és jelentős sokszorosított grafikai anyaggal rendelkezik. Az ELTE budapesti könyvtárának metszet- és térképgyűjteménye összesen több mint 15 ezer bibliográfiai egységet számlál.

Egyes életműveket mutatnak be kisebb galériák, például a budapesti Molnár C. Pál Műteremgalériában a fametszetek is részét képezik az állandó kiállításnak, Ruzicskay György szarvasi alkotóházában a művész grafikái és kuriózumnak számító alumíniummetszetei, Kass János munkái pedig a róla elnevezett szegedi galériában várják a látogatókat. J. S.

Nemcsak nézni, tapintani

Csak magyart gyűjt

Fotó: Túry Gergely

Jurecskó László
a biennálékkal kezdődött

A kilencvenes évek elején megindult műkereskedelemben szinte kizárólag a vászonra készült olajfestményeket keresték a vásárlók, más technikák elfogadására csak fokozatosan került sor. Ma már az egyedi rajzok iránt is van érdeklődés, de a sokszorosított grafikát még sokan másodlagos művészeti terméknek tekintik. Hazánkban kevesen gyűjtenek grafikát és még kevesebben nyomatot. Közéjük tartozik Jurecskó László művészettörténész, műkereskedő, akinek neve a szakmai és a műkereskedelmi berkekben egyaránt ismert. A gyűjtő hamar felismerte, milyen lehetőségek rejlenek az egyes technikákban, mit lehet azokból kihozni: „A grafika iránti szeretetem egészen a Miskolci Galériáig vezethető vissza, ahol a nyolcvanas években művészettörténészként dolgoztam. Részt vettem a grafikai biennálék megrendezésében, és nemcsak magát a grafikát, de a különböző sokszorosító technikákat is megismertem. A sokszorosított grafika sajátossága, hogy több levonatban létezik, de ez nem csökkenti az értékét, hiszen műalkotás jön létre. A sokszorosított lapok művészi szempontból teljesen egyenrangúak bármely más technikával készített művekkel. Rippl-Rónai József például sokkal hamarabb elkészített egy pasztellt, mint mondjuk Patkó Károly egy rézkarcot. A nyomat az érzékelés szempontjából is sajátos, mivel a nézésen kívül a tapintás is fontos szerephez jut. Nemritkán valóban meg kell tapintani a művet, hogy az ember megállapítsa, milyen technikával készült. A sokszorosított grafikához technikai szempontból jobban kell érteni, mint a festményhez.”

Jurecskó László mintegy tíz éve gyűjt grafikát, szinte kizárólag magyar művészek munkáit. Egy korszakra, egy stílusra, egy témára koncentrál és az ezekre leginkább jellemző műveket próbálja megszerezni. Gyűjteményének egy része aktrajzokból áll – ezt ma már nehezebben tudja gyarapítani. Az árak folyamatosan emelkednek, egy-egy jó rajz ára közel félmillió forint. Ezért inkább nyomatot vesz, nemcsak akttémában. Egy sokszorosított grafikai lap ára jelenleg nagyon ritkán haladja meg a 100 ezer forintot; ennyi pénzért csak valami nagyon különlegeset lehet eladni. Ma még 30–40 ezer forintért kapni jó Szőnyi István- vagy Aba Novák Vilmos-nyomatot. A kollekció másik része a húszas évek rézkarcoló nemzedékének munkáira épül. A gyűjtő igen kedveli az ebben az időszakban készült Perlrott-Csaba Vilmos, Czóbel Béla, valamint a Bauhausban tevékenykedő Molnár Farkas és Stefán Henrik litográfiáit is.

Külön falat foglalnak el lakásában a szívéhez igen közel álló Mattis Teutsch János linóleummetszetei. Ezek a művek nemcsak a magyar avantgárdban, de az európai művészetben is egyéni vonalat képviselnek. Az 1945 utáni időszakot tekintve Kondor Béla grafikáiból található még jelentősebb számú alkotás a folyamatosan gyarapodó anyagban. J. S.

A litókőtől a printerig

Műhelyek, piacok, aukciók

A grafika megbecsültsége Magyarországon mindig is hiányzott, leszámítva két rövidebb-hosszabb ideig tartó időszakot. Ez legfőképpen azzal magyarázható, hogy önálló kifejezési formaként viszonylag későn jelent meg nálunk. Míg Nyugat-Európa számos országában évszázados hagyománya alakult ki, itthon nagyjából a XX. század elején kezdett megszabadulni a „nagyművészeteknek” alárendelt szerepéből. Azelőtt a rajz elsősorban a festményekhez készült vázlatok, tanulmányok szerepét töltötte be, a sokszorosított grafika a festmények minél tökéletesebb reprodukciójára szolgált. A közönség és maguk a művészek is idegenkedtek tőle, vonalas, analitikus formanyelve távol állt az akadémizmus szerint követendő naturalista szemlélettől.

Hazánkban a grafikai képzés megindulása, a szecesszió összművészeti törekvései járultak hozzá a műfaj elismeréséhez. Majd az I. világháború utáni gazdasági válság idején a műalkotásokat igénylő közönség a drágább olajfestmények, szobrok helyett az alacsonyabb árfekvésű sokszorosított lapokat kezdte vásárolni. A két háború közötti időszak kedvezett a grafikának, megszületett egy új, grafikus művésznemzedék, amelynek hamarosan saját gyűjtői is lettek: a grafika immár önálló, sőt fontos gyűjtési területté vált.

Az ötvenes évektől a rendszerváltásig tömeges forgalmazását a Képcsarnok Vállalat jól kiépített terjesztőhálózata végezte. A cég galériáiban rendszeresen árusították, az országot járó ügynökök pedig magánszemélyeknek, vállalatoknak és közösségi terek díszítésére adták el a kortárs művészek lapjait. A felemelkedő társadalmi réteg, az értelmiség elérhető ára miatt kezdte vásárolni, és 1960–1980 között a sokszorosított grafika a státusszimbólum rangjára emelkedett. A nyolcvanas évektől az állam kivonult e területről, a terjesztői hálózat megszűnt.

Ma a kiállításokon, a galériák és aukciósházak kínálatában elvétve találkozunk grafikákkal, három árverező cég viszont rendszeresen rendez grafikai szakaukciókat. A festményekhez viszonyított eladási arányát és árait szemlélve még szembetűnőbb a műfaj alulértékeltsége. Kevesen gyűjtik, még kevesebben specializálódtak rá. Pedig a húszas-harmincas évek felvirágzó műkereskedelmében, az egyre-másra nyíló galériákban (Alkotás Művészház, Auróra, Tamás, Helikon, Mentor, Belvedere) nagy számban jelentek meg grafikák, később a Képcsarnok kiállítótermeiben is rendszeresen szerepeltek.

Kimondottan grafikával foglalkozó üzletek a kilencvenes évek derekán kezdték meg működésüket. A Grafikai és Érem Kabinetet 1993 és 1996 között a Magyar Grafikusművészek Szövetsége és a Magyar Szobrász Társaság tartotta fenn. Kínálatában több mint ezer lap szerepelt, egytől egyig kortárs hazai alkotók munkáiból. A rendszeresen visszatérő vevők kitermelték a bolt fenntartásához szükséges költségeket, sőt a vállalkozás hamarosan nyereséges lett. Ez annak volt köszönhető, hogy jó helyen, kedvező áron kínált minőségi műalkotásokat – rendkívül sokszínű választékban. Sajnos a helyiség privatizálásakor a bolt megszűnt.

A Ferenczy Galéria néhány év után ugyancsak bezárt. A kezdetekkor szinte egymást érték helyiségében a tárlatok, az érdeklődők a két világháború közötti rajzművészet alkotásai, sokszorosított grafikák mellett kortárs alkotók lapjaival is találkozhattak. Hosszabb távon azonban úgy tűnik, a grafika nem bizonyult kifizetődőnek a tulajdonosok számára, és talán nem is éreztek valódi indíttatást

Emil Orlik: Szélvihar, 1901
fametszet, 335x235 mm

árusítására, hiszen kiállításaikon és bolti kínálatukban egyre több festményt szerepeltettek.

Az 1990-es évek végétől működik az Arte Galéria, amely ma már piacvezető a grafikák aukcionálásában. Évente két-három alkalommal megrendezett árverésein 70–80 százalékos az eladási arány. A tulajdonos-vezető Marsó Diana (Műértő, 2001. január) a siker okát a minőség mellett a barátságos árakban látja, üzletpolitikájának jelmondata lehetne a „minőségi darabok – hétköznapi áron”. Bár számíthat az évek során kialakult gyűjtőkörre, ez azonban meglehetősen szűk. A kevés grafikára specializálódott gyűjtőn kívül jóval nagyobb azoknak a száma, akik időnként más művek mellett grafikát is vesznek – mondhatni, a teljes hazai aukciós piac. És akadnak olyanok is, akik alkalomszerűen, más-más célból – például ajándék gyanánt – vásárolnak grafikát. Ők jelentik az Arte számára a keresleti oldal harmadik csoportját.

A néhány éve működő Abigail Galéria évente két-három alkalommal szervez festményaukcióit mellett egyre sikeresebb grafikai árveréseket. A kényszerszünet után újból megnyílt Belvárosi Aukciósházban a festmények, műtárgyak mellett grafikákra is rendszeresen lehet licitálni. Úgy tűnik azonban, hogy a kisebb üzletekből nem lehet hatékonyan népszerűsíteni a grafikai műfajt. A nagyobb aukciósházak, a tőkeerős műkereskedelem szélesebb piaccal rendelkezik; ha fantáziát látna a grafikákban, a presztízsteremtés folyamata felgyorsulna.

Kieselbach Tamás művészettörténész, aukciósház-tulajdonos szerint a grafika piaca lassan alakul ki. Az árak nagyon alacsonyak, a műkereskedőknek a forgalmazás drágábban már megérné – erre pedig a nagyobb házaknak véleményformáló szerepüknél fogva van esélyük –, a siker azonban megemelné az árakat és felértékelné a grafikát. Az idő vélhetően meghozza a kívánt változásokat, ha felhígul a festménykínálat, a piacvezetők is kénytelenek lesznek a grafikához fordulni.

A hazai grafikai kínálat meglehetősen nagy, különösen a sokszorosított lapokból ma is viszonylag könnyen lehet főműveket venni. Négy-ötmillió forintból nem túl hosszú idő alatt kimagasló gyűjteményeket alapíthatunk. Ezzel együtt a legrangosabb árveréseken felbukkanó néhány neves művésztől származó grafikai alkotás ára sokszor már megközelíti az egymillió forintot (vagy akár meg is haladja, mint éppen az utóbbi évek Kieselbach-aukcióin egy-egy Uitz Béla-, Nemes-Lampérth József- vagy Gulácsy Lajos-rajz). Ennek magyarázata, hogy a legkelendőbb grafikák alkotói elismert festők, ezek a választások tehát elsősorban a festészet szemszögéből történnek.

A jelenkori grafika iránt még alacsonyabb a kereslet, a műkereskedelem jóformán nem is foglalkozik vele. Ennek elismertetésében a művészeti egyesületeknek jut a legnagyobb szerep. Korábban sem volt ez másként; a XX. század első felében működő grafikai szervezetek sikeres kiállításokat szerveztek itthon és külföldön, emellett kiadványokkal, előadásokkal igyekeztek minél szélesebb körben ismertté tenni a grafikai művészeteket. A rendszerváltás után újból megjelentek a különböző művészeti tömörülések, a grafika területén is több szervezet alakult. Elsőként 1992-ben a Magyar Grafikusművészek Szövetsége jött létre, majd a Magyar Grafikáért Alapítvány, a Magyar Rézkarcolóművészek Egyesülete és a Magyar Illusztrátorok Társasága. Ezek a csoportosulások a szakmai érdekvédelem, a szaktevékenység támogatása mellett kiállításokat szerveznek, kiadványokat jelentetnek meg, pályázatok, ösztöndíjak, díjak odaítélésével az egyéni életutakat is támogatják.

Az egyesülések rendszeresen szerveznek olyan országos jelentőségű kiállításokat, amelyeken a grafikusok számára elsősorban új alkotásaik bemutatására nyílik lehetőség. Az utóbbi évek hazai kiállításai megpróbálták összefogni, dokumentálni a grafika helyzetét. A hatvanas évektől a miskolci biennále egyeduralma volt jellemző – jelenleg is ez az egyik legjelentősebb fórum. Időközben felzárkózott mellé Salgótarján, ahol rajzbiennálékat, Szekszárdon színesnyomattriennálékat, Győrben nemzetközi kiállításokat rendeznek, a fővárosban pedig elsősorban a Vigadó, az Újpest vagy a Lipótvárosi Galériában mutatkoznak be a grafikai egyesülések.

A különböző szerveződések technikai hátteret is igyekeznek biztosítani a művészek számára. Jelenleg Magyarországon több grafikai műhely is működik, ezek közül a legfontosabb a Váci, a Miskolci, a Győri és a Makói Grafikai Műhely, valamint a fővárosban a Lónyay utcai Országos Grafikai Műhely. Az alkotók az egyesületektől kapott támogatások alapján számíthatnak a műhelyek szolgáltatásaira. A legkorszerűbb a Váci Grafikai Műhely, amely kereskedelmi alapon működik, ki-ki a maga költségére veheti igénybe. A műhelyek működése létfontosságú, különösen a legfiatalabb generáció számára, mivel az iskolarendszerű oktatásban jelenleg hiányoznak a megfelelő technikai feltételek. Butak András, a Magyar Grafikusművészek Szövetsége elnöke szerint a kortárs magyar grafika világszínvonalú, de félő, hogy a főiskolákról kikerülő, egyébként ígéretes pályakezdők nincsenek a kellő szakmai tudás birtokában, és ez megkérdőjelezheti a műfaj jövőbeli színvonalát.

A tárlatokon egyébként a legfiatalabbak is egyre nagyobb teret kapnak. Közülük sokan a hagyományos műfajok mellett a legújabb technikákat művelik. A számítógépes nyomatok, a fotó alapú, a xerox- és az ofszettechnikák megjelenése azonban új problémákat vet fel, amelyek az elismertetéshez, a gyűjtéshez is kapcsolódnak. Vannak, akik vitatják a művek eredetiségét, a mesterségbeli tudás szintjét, mert szerintük ezekkel ellentétben a hagyományos technikák elsajátításához alapos képzés, műveléséhez komoly szaktudás szükséges. Mindamellett a szemléletváltás és megújulás iránti bizalmatlanság a színvonalas munkáknak és bemutatóknak köszönhetően egyre csökken. Bár a kiállítások mellől hiányoznak a kiemelkedő grafikai rendezvények, vásárok, börzék, összegzésként mégis elmondható, hogy a hazai grafikának van esélye arra, hogy idővel újból elismertté váljon.

IVÁNYI BIANCA

A FŐVÁROSI MOZIK MŰSORA MÁRCIUS 2-TÓL 8-IG

A szövegben a gyártó országot csak kezdőbetűvel vagy rövidítve jelöljük. Egyéb rövidítések mb.: magyarul beszélő, *14 éven alul nem ajánlott; **Csak 16 éven felülieknek; ***18 éven felülieknek; K: kísérőfilm; H: híradót is játszanak. A budapesti mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt egy órával, aznapra és egy napra előre. Csak délután működő mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt másfél órával, aznapra és három napra előre.

A CSONTEMBER (The Bone Collector) Színes, feliratos, amerikai film*** **Campona Ster Century, Cineplex Odeon, Cinema City, Corvin Filmpalota, Hollywood Multiplex Duna Plaza, Lurdy Ház, Westend Ster Century** A MI SZERELMÜNK Színes magyar film* **Művész, Puskin, Szindbád** A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (The Talented Mr. Ripley) Színes, feliratos amerikai film** **Átrium, Campona Ster Century, Cineplex Odeon, Cinema City, Corvin Filmpalota, Duna, Hollywood Multiplex Duna Plaza, Lurdy Ház, Westend Ster Century** PÁR-BAJ (Body Shots) Színes, feliratos amerikai film*** **Cineplex Odeon, Corvin Filmpalota, Hollywood Multiplex Duna Plaza, Westend Ster Century** TAXI, MADRID (Taxi) Színes, feliratos spanyol film** **Toldi, Vörösmarty**

BUDAPEST FILM
SZEMÉLYES FILMINFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT
telefonszáma: 459-5055.
Mindennap 10-20 óráig személyes filminformáció, felvilágosítás filmekről, moziműsorról.

ÁTRIUM (II., Margit krt. 55. Tel.: 212-5398) A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** 3, f6, 8, 3-4-én éjjel f11 is, 4-5-én 10, f1 is.

CAMPONA STER CENTURY MEGAPLEX (XXII., Nagytétényi út 37-45. Tel.: 424-3333) A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** 2, 5, 8, éjjel 11, 4-5-én de. 11 is. A CSONTEMBER (am.)*** 1, 4, 7, éjjel 10. **Sivatagi cápák** (am.)** n3, h5, n8, éjjel h10, 4-5-én de. f12 is. **Amerikai szépség** (am.)** h3, f6, f9. **Anna és a király** (am.)* h2, f8. **Nyomás!** (am.)** h5, éjjel f11. **Egérút** (magyar rajzfilm) 5, 4-5-én f1 is. **Stigmata** (am.)** f3, 7, f10. **Asterix és Obelix** (mb. fr.) 4, 4-5-én h1 is. **Harcosok klubja** (am.)*** f7, este f10. **Állj, vagy jövök!** (mb. am.)* n3, h7. **A szömy** (am.)** f5, n10, 4-5-én de. 12 is. **A kétszáz éves ember** (am.) n7, 4-5-én n1 is. **Zuhanás** (am.)* n4, 9. **Amerikai pite** (mb. am.)** 2, h7. **Hatodik érzék** (am.)** n5, 9. **Rosszfiúk** (magyar)** h4, 6. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* este n9, 4-5-én f1 is.

CINEPLEX ODEON PÓLUS MOZI (XV., Szentmihályi út 131. Tel.: 419-4224/25/26/27, 410-2452/53) KETTŐS KOCKÁZAT (am.)* Premier előtt! 3-4-én este h9. A CSONTEMBER (am.)*** h1, f4, f7, n10, 3-4-én éjjel f12 is, 4-5-én de. 10 is. A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** f1, h4, h7, h10. PÁR-BAJ (am.)*** h3, f8, h10, 3-4-én éjjel 12 is. **Sivatagi cápák** (am.)** h2, n5, 7, f10, 3-4-én éjjel h12 is. **Anna és a király** (am.)* 2-7-ig 12, f6, 8-án 12. **Szeress, ha tudsz!** (am.)* n1, 5. **Amerikai szépség** (am.)** 2-7-ig 3, f9, 8-án 3, f10. Stigmata (am.)** 2-án és 5-8-ig 4, n7, h9, 3-4-én 4, n7, éjjel n12. **Asterix és Obelix** (mb. fr.) f2, 4-5-én de. 11 is. **Amerikai pite** (mb. am.)* 3-4-én éjjel 11, 4-5-én de. 10. **Egérút** (magyar rajzfilm) 4-5-én de. n11. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 4-5-én de. f11. **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) 4-5-én de. h11.

CINEMA CITY CSEPEL PLAZA (XXI., Rákóczi F. út 154-170. Tel.: 425-8111) A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** n3, 5, h8, éjjel f11, 4-5-én de. f12 is. A CSONTEMBER (am.)*** 3, f6, 8, éjjel f11, 4-5-én de. 12 is. **Sivatagi cápák** (am.)** n2, f4, h6, 8, éjjel n11, 4-5-én de. 11 is. **Amerikai szépség** (am.)** 3, f6, 8, éjjel f11, 4-5-én f1 is. **A kétszáz éves ember** (am.) 4-5-én de. 11. **Anna és a király** (am.)* f3, f6, f9. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 2, 4-5-én de. 12 is. **Amerikai pite** (mb. am.)** 4, 6, 8, éjjel 10. **A szömy** (am.)** n3, n5, n7, n9, éjjel n11, 4-5-én n1 is.

CORVIN BUDAPEST FILMPALOTA (VIII., Corvin köz 1. Tel.: 459-5050) A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** 10, f1, 3, f6, n9, éjjel 11, 3-4-én éjjel n1 is. A CSONTEMBER (am.)*** f11, 1, f4, 6, f9, éjjel 11, 3-4-én éjjel n1 is. PÁR-BAJ (am.)*** h3, 8, éjjel n11. **Amerikai szépség** (am.)** n1, f3, 5, f8, éjjel 10, 2-án és 4-8-ig de. 10 is. **Sivatagi cápák** (am.)** n11, f1, f4, 8, 2-án és 5-8-ig éjjel n11 is. **A napfény íze** (mb. magyar-német-kanadai-osztrák, Szabó I.)* 10, h5. **Szeress, ha tudsz!** (am.)* n2, h6. **A kétszáz éves ember** (am.) de. n11. **A szömy** (am.)** h1, f3. **Rosszfiúk** (magyar)** n5. **Anna és a király** (am.)* n7 **Stigmata** (am.)** 9, éjjel 11. KETTŐS KOCKÁZAT (am.)* Premier előtt! 3-4-én éjjel n11.

DUNA (XIII., Hollán Ernő u. 7. Tel.: 320-4947) A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** f2, f7, 9, 2-3-án és 6-8-ig de. 11 is. **Anna és a király** (am.)* h4. **Az idő urai** (magyar-fr. rajzfilm) 4-én de. 11. **Egyiptom hercege** (mb. am. rajzfilm) 5-én de. 11.

FLÓRIÁN (III., Flórián tér 3. Tel.: 368-9250) **Asterix és Obelix** (mb. fr.) h4, 4-5-én de. 10 is. **Sivatagi cápák** (am.)** f6. **A szömy** (am.)* f8. **Harcosok klubja** (am.)*** 9. **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) 4-5-én de. 12. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 4-5-én n3.

HOLLYWOOD MULTIPLEX DUNA PLAZA (XIII., Váci út 178. Tel.: 239-4470) A CSONTEMBER (am.)*** 11, n2, f4, h6, 8, éjjel n11, 3-4-én éjjel f1 is. KETTŐS KOCKÁZAT (am.)* Premier előtt! 3-4-én este h10. **Sivatagi cápák** (am.)** h1, 3, n6, f8, 2-3-án és 5-8-ig de. f11 is, 2-án és 5-8-ig este h10 is, 3-4-én éjjel h10, h12. **Zuhanás** (am.)* n5, 2-án és 5-8-ig éjjel 10 is, 3-4-én éjjel h12 is. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 4-5-én de. h11, 1. A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** h3, f6, n9, éjjel h11, 2-3-án és 6-8-ig de. n12 is. **Amerikai pite** (mb. am.)** de. n11. **A napfény íze** (mb. magyar-német-kanadai-osztrák, Szabó I.)* 1, h7. **Anna és a király** (am.)* 10, f1, n4, n7, 9, 3-4-én éjjel f12 is. **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) 4-5-én de. f11. **Amerikai szépség** (am.)** 2, f5, 7, f10, 3-4-én éjjel 12 is, 2-3-án és 6-8-ig de. f11 is. **A kétszáz éves ember** (am.) f2, 4, 4-5-én de. 11 is. PÁR-BAJ (am.)*** f7, f9, éjjel f11, 3-4-én éjjel f1 is. **Asterix és Obelix** (mb. fr.) f3, 4-5-én de. 10, n1 is. **Stigmata** (am.)** h5, n8, 3-4-én éjjel 11 is. **A szömy** (am.)** este n10. **Állj, vagy jövök!** (mb. am.)* h11, 1, 3. **A napfény íze** (angol nyelven, magyar felirattal, Szabó I.)* 2-8-ig h8. **Szeress, ha tudsz!** (am.)* 5, éjjel h11. **Mátrix** (am.)* 4-5-én de. n12. **Hatodik érzék** (am.)** h4, 6, n9, éjjel f11, 4-5-én h2 is. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* h3, h6. **Hippolyt** (magyar) 4-5-én de. f11, h1. **Harcosok klubja** (am.)*** este h9, 3-4-én éjjel n12 is.

HOLLYWOOD MULTIPLEX LURDY HÁZ (IX., Mester utca és Könyves Kálmán körút sarok Tel.: 456-1165) A CSONTEMBER (am.)*** f3, n6, 8, éjjel h11, 4-5-én de. h12 is. **Sivatagi cápák** (am.)** f1, 3, f6, éjjel h11, 2-5-ig és 7-én este n9 is, 4-5-én de. 10 is. A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** f2, f5, f8, éjjel f11, 4-5-én de. f11 is. **Amerikai pite** (mb. am.)** 4-5-én de. n11, f1. **Amerikai szépség** (am.)** h3, n6, h8, éjjel n11. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 4-5-én de. n11, n1. **Anna és a király** (am.)* n3, f6, f9. KETTŐS KOCKÁZAT (am.)* Premier előtt! 3-4-én éjjel 11. **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) f2, 4-5-én de. 11 is. **Stigmata** (am.)** n5, f7, h9, 3-4-én éjjel n12 is. **A kétszáz éves ember** (am.) n2, 6, 4-5-én de. h11 is. **A szömy** (am.)** 4, 9, 3-4-én éjjel f12 is. **Asterix és Obelix** (mb. fr.) 2-7-ig h1, 4-5-én de. f11 is. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* 3. **Egérút** (magyar rajzfilm) 4-5-én de. 11, 1. **Zuhanás** (am.)* 6, h9, 3-4-én éjjel h12 is. **Árvák hercege** (am.)* f4, n7. **Harcosok klubja** (am.)*** este 9, 3-4-én éjjel h12 is. **Állj, vagy jövök!** (mb. am.)* 4-5-én de. 10, n1. **Hatodik érzék** (am.)** 7, n10, 3-4-én éjjel f12 is. **Rosszfiúk** (magyar)** f3, h5.

HORIZONT (VII., Erzsébet krt. 13. Tel.: 322-2499) **A kétszáz éves ember** (am.) 4. **Zuhanás** (am.)* n7. **Sivatagi cápák** (am.)** f9. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 4-5-én de. 11, f1. **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) 4-5-én 2.

HUNYADI (XIX., Üllői út 283. Tel.: 282-9510) **Oltári nő** (mb. am.) 2-án és 6-8-ig 5. **Sztárom a párom** (angol) 2-án és 6-8-ig 9. **Zuhanás** (am.)* 3-5-ig n5. **Stigmata** (am.)** 3-5-ig f7. **A kétszáz éves ember** (am.) 3-5-ig f9. Matiné: **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) 4-én de. 11. **Asterix és Obelix** (mb. fr.) 4-én n2. **A szömy** (am.)** 5-én de. f10. **Amerikai pite** (am. feliratos változat!)** 5-én de. 11. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 5-én h1. **Rosszfiúk** (magyar)** 5-én n3.

KOSSUTH 4 MOZI (X **klubja** (am.)*** h12, 4, f9 (6. h. prol.). **A szömy** (am.)** 10, 2, f7, éjjel 11 (3. h. prol.). **Hatodik érzék** (am.)** f11, f2, 4, f7, 9 (9. h. prol.). **Asterix és Obelix** (mb. fr.) 10, n1, f3, h5, 7 (11. h. prol.). **Egy sorozatgyilkos nyara** (am.)*** este 9 (5. h. prol.). **Csúcsformában** (am.)* 10, h12, h2 (5. h. prol.). **Nyomás!** (am.)** f4, f6, n8 (8. h. prol). **Tágra zárt szemek** (am.)*** este 9 (16. h. prol.).

MATRIX 3D WORLD (VI., Váci út 1-3. Tel.: 238-7300, 238-7301) **Utazás a múltba** (3D, mb. am. 5'10'') du. 2-4 óráig, 2-3-án és 6-8-ig de. 10-11 óráig is, 4-5-én de. 11-12 óráig és este 8-9 óráig is. **Cápasziget** (3D, mb. am. 5'10'') du. 4-6 óráig, 2-3-án és 6-8-ig de. 11-12 óráig is, 4-5-én este 9-10 óráig is. **Űrháború** (3D, am. 5'10'') 2-3-án és 6-8-ig este 9-10 óráig, 4-5-én de. 10-11 óráig és este 10-11 óráig. **Galaktikus dodgem** (3D, mb. am. 5'10'') 2-3-án és 6-8-ig 1-2 óráig és 8-9 óráig, 4-5-én de. 9-10 óráig és éjjel 11-1 óráig. **Ali baba** (3D, mb. am. 5'10'') 4-5-én 12-1 óráig. **Űrjárat az idegeneknél** (3D, mb. am. 5'10'') 6-8 óráig. 2-3-án és 6-8-ig 12-1 óráig is, 4-5-én 1-2 óráig is.

METRO (VI., Teréz krt. 62. Tel.: 353-4266) **Sivatagi cápák** (am.)** 11, n2, f4, h6. **A napfény íze** (mb. magyar-német-kanadai-osztrák, Szabó I.)* 8. Kamaraterem: **Hippolyt** (magyar) 4-5-én 1. **Sztárom a párom** (angol)* 3, 5, 7. **Idegleléss – The Blair Witch Project** (am.)** 9.

SOTE (IX., Nagyvárad tér 4. Tel.: 459-0351) **Faculty – Az invázium** (am.)*** 4-én este f10. **Egy sorozatgyilkos nyara** (am.)*** 4-én éjjel f12, 2.

SPORT (XIV., Thököly út 56. Tel.: 343-8983) **Amerikai pite** (am. feliratos változat!) 6. **Mátrix** (am.)* 2-3-án 8, 4-5-én f4. **Zuhanás** (am.)* 4-8-ig 8. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 4-én de. 10. **Kegyetlen játékok** (am.)** 4-én de. f12. **Sztárom a párom** (angol) 4-én f2. **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) 5-én de. 10. **Taxi** (mb. fr.)* 5-én n1. **Oltári nő** (mb. am.) 5-én h2.

WESTEND STER CENTURY MEGAPLEX (VI., Váci út 1-3. Tel.: 238-7222) **Amerikai szépség** (am.)** n12, 2, h5, f8, éjjel n11. A CSONTEMBER (am.)*** h12, h3, h6, h9, 3-4-én éjjel h12 is. **Sivatagi cápák** (am.)** h1, n4, h6, n9, éjjel h11. A TEHETSÉGES MR. RIPLEY (am.)** f12, f3, f6, f9, 3-4-én éjjel f12 is. **Anna és a király** (am.)* n11, n2, n5, n8, éjjel n11. PÁR-BAJ (am.)*** 10, f1, 3, f6, 8, éjjel f11, 3-4-én éjjel h1 is. **Stigmata** (am.)** f11, 1, f4, 6, f9, 3-4-én éjjel 11 is. **Szeress, ha tudsz!** (am.)* 11, h2, n5, 7, 3-4-én éjjel n1 is, 2-án és 5-8-ig este h10 is. KETTŐS KOCKÁZAT (am.)* Premier előtt! 3-4-én este h10. **Amerikai pite** (mb. am.)** f12, h8, éjjel 10, 3-4-én éjjel n1 is. **A kétszáz éves ember** (am.) h2, h5. **Hatodik érzék** (am.)** h11, n2, f7, 9, 3-4-én éjjel f12 is. **Asterix és Obelix** (mb. fr.) 4. **A szömy** (am.)** 10, 12, 5, éjjel 10, 3-4-én éjjel 12 is. **Árvák hercege** (am.)* 2, 7. **A napfény íze** (mb. magyar-német-kanadai-osztrák, Szabó I.)* 1, n6, 9. **Zuhanás** (am.)* 2-3-án és 6-8-ig f1, f4, f7, f10, 4-5-én f1, f7, f10, 3-4-én éjjel f1 is. **Oltári nő** (mb. am.) 4-5-én 4. **Harcosok klubja** (am.)** 12, 3, f10, 3-4-én éjjel f1 is. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* 6.

ARTMOZIHÁLÓZAT

BEM (II., Margit krt. 5/B. Tel.: 316-8708) **EXTrémek** (holland)*** 2-án 6. **Elizabeth** (angol)* 2-án 8. **Kis Vakond** (magyar) 3-án 4. **Az angol beteg** (am.) 3-án f6, 4-én n6. **Amistad** (am.)* 3-án n9 **Szeleburdi vakáció** (magyar) 4-én de. 10. **Kék madár** (mb. szovjet-am.) 4-én de. f12. **Jégkirálynő** (mb. szovjet) 4-én f2. **Pinocchio** (mb. angol mesefilm) 4-én f4, 5-én de. h12. **A jaguár** (fr.) 4-én 8. **Dobermann** (fr.)*** 4-én éjjel 10. **Tündér Lala** (magyar) 5-én de. 10. **Mikrokozmosz** (fr.) 5-én f2. **János vitéz** (magyar rajzfilm) 5-én 3. **Nyomorultak I-II.** (mb. német) 5-én f5. **Hét év Tibetben** (am.)* 5-én 8. **Roncsfilm** (magyar)** 6-án 4. **A gyűlölet** (fr.)** 6-án 6. **Keserű méz** (am.)** 6-án 8. **A Suttogó** (am.)* 7-én f6. **Mindenki a napra tör** (angol)** 7-én f9. **Bűvös vadász** (magyar)* 8-án 4. **Patch Addams** (am.) 8-án 6. **Szép remények** (am.)* 8-án n9.

CIRKO-GEJZÍR (V., Balassi B. u. 15-17. Tel.: 269-0904) **Tangó** (sp., C. Saura)* 2-5-ig h7, 6-8-ig 7. **2000. ahogy én látom... Az élet könyve** (am.-fr., H. Hartley), kísérőfilm: **A 9. Almodóvar: Kika** (sp., P. Almodóvar)*** 6-án 9. **Gadjodilo** (T. Gatlif) 7-én 9. **Straight story** (D. Lynch) 6-8-ig 7. **Trainspotting** (ang., D. Boyle)** 2-án h5. **Csinibaba** (Tímár P.) 2-án h6. **Csontváry** (Huszárik Z.) 3-án h5. **Oblomov néhány napja** (Ny. Mihalkov) 3-án n6. **Lost Highway – Útvesztőben** (am., D. Lynch)** 4-én f5. **Sue** (am., A. Kollek)** 4-én f5. **Flört** (H. Hartley)* 4-én n7. **A császár és a gyilkos** (C. Kaige)* 5-én 4. **Mikrokozmosz** (fr., természetfilm) 5-én n5. **Titkom virága** (sp., P. Almodóvar)** 5-én h6. **Eső előtt** (M. Mancevski)* 6-án 5. **Sekély sírhant** (D. Boyle)** 6-án 5. **Csungking expressz** (hongk., Kar-vaj)** 7-én 5. **Tükör** (Á. Tarkovszkij) 7-én 5. **Legényanya** (Garas D.) 8-án f6. **Etűdök gépzongorára** (szovjet, Ny. Mihalkov)* 8-án n6. **Az utolsó belövés** (am. V.C. Hall)** 2-án h9. **A boldogságtól ordítani** (am., T. Solondz)** 3-4-én h9. **Priscilla, avagy a sivatag királynőjének kalandjai** (ausztrál)* 5-én h9. **Születésnap** (dán, T. Vinterberg)** 6-7-én 9. **Túl a felhőkön** (M. Antonioni, W. Wenders)* 8-án 9. Antineuralgika filmklub: **Kárhozat** (Tarr B.) 8-án 9. Gejzír Galéria: Szalai Miklós kiállítása.

EURÓPA (VII., Rákóczi út 82. Tel.: 322-5419) **Zuhanás** (am.)* 2-3-án f4. **Ryan közlegény megmentése** (am.)** 4-5-én n4. **Agyament Harry** (am., W. Allen)** 6-8-ig n5. **Csodás álmok jönnek** (am.)* 2-4-ig 6. **Anyád! a szúnyogok** (Jancsó-Grunwalsky-Hernádi)* 5-8-ig 6. **Szeress, ha tudsz!** (am.)* 8. **Ítéletnap** (am.)** 3-4-én éjjel 10. Kamaraterem: **Good Will Hunting** (am.)* 2-3-án n4. **Star Wars I. rész – Baljós árnyak** (mb. am.) 4-5-én n4. **Angyalok városa** (am.)* 6-8-ig n4. **Félelem és reszketés Las Vegasban** (am., T. Gilliam)* 2-3-án és 6-8-ig f6. **Oltári nő** (mb. am.)* 4-5-én f6. **Szentivánéji álom** (am.)* f8 **A világ nem elég – 007** (am.)* 3-4-én este f10.

HUNNIA (VII., Erzsébet krt. 26. Tel.: 322-3471) **Életfogytig** (am.)* 2-3-án f4. **Vuk** (magyar rajzfilm) 4-5-én f4. **Shopstop** (ff., am.)** 6-án f4. **A kárbecslő** (kanadai)** 7-én f4. **Comic strip – Képtelen képregény** (am.)** 8-án f4. Lolita (am.)*** 2-3-án f6. **Tágra zárt szemek** (am.)*** 4-5-én 5. **Jackie Brown** (am., Q. Tarantino)** 6-án 5. **Szeretmes Shakespeare** (am.)* 7-8-án f6. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* h8. **A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacső** (am.)** 2-án és 8-án éjjel n11. **Idegleléss – The Blair Witch Project** (am.)** 3-7-ig éjjel n11.

MŰVÉSZ (VI., Teréz krt. 30. Tel.: 332-6726) ÍR FILMHÉT – IRISH FILM WEEK 2-8. **Egy kapcsolat vége** (The End of the Affair) (N. Jordan) 3-án 8, Vendégünk Stephen Rea. **Angyal a lépcsőn** (Angela's Ashes) (A. Parker) 4-én 6. **Leróhadás** (I Went Down) (P. Breathnach) 4-én 9. **Agnes Browne** (A. Huston) 5-én f7. **A bűncézár** (The General) (J. Boorman) 5-én f9. **Pogánytánc** (Dancing at Lughnasa) (P. O'Connor) 6-án 8. **Elvált Jacktől** (Divorcing Jack) (D. Caffrey) 7-én 8. **Esti vonat** (Night Train) (J. Lynch) 8-án 8. A vetítésekre eredeti nyelven, szinkrontolmácsolással kerül sor, egyszeri bemutatási joggal! Dokumentumfilmek ír költőkről, írókról: **James Joyce világa** 3-án 4, **A csönd dramaturgiája** (S. Beckett) 6-án 4, **Jayce, Yeats, Wilde + Két kézzel szórt szenialitás** (O. Wilde) 7-én 4. A filmek előtt 3 órától irodalmi beszélgetés Brian Frielről és az ír drámáról a filmek kapcsán. A beszélgetést vezeti Mesterházi Márton. (A belépés díjtalan!) Válogatás a Corki Független Filmfesztivál díjnyertes rövidfilmjeiből: I. blokk 4-én 4, II. blokk 5-én 4. A dokumentumfilmeket és a Corki Filmfesztivál rövidfilmjei szinkrontolmácsolás nélkül vetítjük! A MI SZERELMÜNK (magyar, Packsovszky J.) * 4, 3-án és 6-án 6 is. **Macska-jaj** (jug., E. Kusturica)* 4, n7, f9. **A nő kétszer** (ang.–am., P. Howitt)* 2-án este n10, 5-én 2. **A szibériai borbély** (Ny. Mihalkov)* f5, h8. **Elizabeth** (ang., S. Kapur)* 5-én n3. **Lottózsonglőrök** (ir, K. Jones)* 2-án 4, 7-én 6. **Élet, amiről az angyalok álmodnak** (fr., E. Zonka)** 8-án 4. **A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacső** (am.)** 5-én 2. **A nagy Lebowski** (am., J. Coen)** 5-én h2. **Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten** (Jancsó M.)* 4-én és 7-én 6. **Trainspotting** (D. Boyle)** 7-én éjjel 10. **A boldogságtól ordítani** (am., T. Solondz)** 8-án este h10. **Rosszfiúk** (magyar)** 8. **Az északi sarkkör szerelmesei** (sp., J. Medem)* 2-án 4, 5-én és 8-án 6, 7-én éjjel 10. **Eljövendő szép napok** (kanadai, A. Egoyan)* 2-án 6, 6-án este h10, 8-án éjjel 10. **Lost Highway – Útvesztőmel** (B. Gilbert)*** 3-án 4. **Simon mágus** (magyar, Enyedi I.)* 3-án 6. **Éjszaka a Földön** (am., J. Jarmusch)* 3-án éjjel 10. **Henry Fool** (H. Hartley)** 4-én f4. **Cigányok ideje** (E. Kusturica)* 4-én éjjel 10. **Két angol lány** (M. Leigh)** 5-én 2. **Az alkimista és a szűz** (magyar, Kamondi Z.)**, kísérőfilm: **Zárás** (Kenyeres B.) 5-én 4. **Sekély sírhant** (D. Boyle)** 5-én éjjel 10. **Központi pályaudvar** (brazil)* 6-án 4. **Lőporos hordó** (G. Paskaljevic)** 6-án éjjel 10. **Téli vendég** (angol)* 7-én 4. **Titkom virága** (P. Almodóvar)** 8-án 4. **Egy tél az isten háta mögött** (magyar, C. Togay) 6-án és 8-án 6. **Anyád! a szúnyogok** (Jancsó-Grunwalsky-Hernádi)* f7, f9, éjjel 10. Stefanovics-Kálmánchelyi-Végh: **Pesti mese: Őz, a nagy varázsló, uristen@menny.hu** (31. filmszemle – legjobb kisjátékfilm) 6, 8.

ÖRÖKMOZGÓ (VII., Erzsébet krt. 39. Tel.: 342-2167) **A vádlott** (csehszl.) 2-án f5. **A folyó és a halál** (L. Bunuel) 2-án f7. **Éjjeli menedék** (A. Kuroszawa) 2-án f9. **Napló I-III.** (Szirtes A.) 3-án f7. **Napló IV-VIII.** (Szirtes A.) 3-án f9. **A vád tanúja** (am., B. Wilder) 4-én f5. **Napló IX-XII.** (Szirtes A.) 4-én f7. **Napló XIII-XVI.** (Szirtes A.) 4-én f9. **A hét mesterlövész** (am.) 5-én f5. **Oszlopos Simeon** (L. Bunuel) 5-én f7. **A hét szamuráj I-II.** (A. Kuroszawa) 5-én f9. **Vörös rózsák Angelikának** (olasz-sp.–fr., Steno) 6-án f5. **Téboly** (am., F. Lang) 6-án f7. **A részeg angyal** (A. Kuroszawa) 6-án f9. **Üvöltő szelek** (am., W. Wyler) 7-én f5. **Kramer kontra Kramer** (am.) 7-én f7. **Rejtett erőd** (A. Kuroszawa) 7-én f9. **Diadalmas szerelem** (angol) 8-án f5. **Route one** (USA I-II.) (fr.–angol, R. Kramer) 8-án f7.

PUSKIN (V., Kossuth L. u. 18. Tel.: 429-6080) A MI SZERELMÜNK (Packsovszky J.)* 2-3-án és 6-7-én de. 11, 8-án 2. **Amerikai szépség** (am.)** 11, f2, h4, 6, 7, este n10. **A napfény íze** (mb. magyar-német-kanadai-osztrák, Szabó I.)* f3, 6, f9, 2-án és 4-8-ig de. h11 is, 2-5-ig és 7-8-án h4 is, 3-5-ig de. 10 is. **A szibériai borbély** (or.–ang.–fr., Ny. Mihalkov)* este n10. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* 5-én és 7-én du. 1. **Tágra zárt szemek** (am.)*** 2-án és 4-én du. 1.

SZINDBÁD (XIII., Szent István krt. 16. Tel.: 349-2773) **Tea Mussolinivel** (ol.–ang.)* 2-3-án h5. **Az élet szép** (olasz, R. Benigni)* 4-án h5, 8-án f5. **Az ősz meséje** (fr. E. Rohmer) 5-én h5. **A nyár meséje** (E. Rohmer) 6-án h5. **Káma-Szútra** (am.–indiai)** 7-én h5. **Ragyogj!** (ausztrál)* 8-án h5. A MI SZERELMÜNK (Packsovszky J.)* h7, h9. 2000. ahogy én látom... A lyuk (tajvani)* 7-én f5. **Isten látja lelkem** (fr.)* f9, 2-5-ig n7 is. **Lottózsonglőrök** (ir, K. Jones)* 6-8-ig f7. Hungarian films with english subtitles: **Egy tél az isten háta mögött** (C. Togay) 2-4-ig f5. **Rosszfiúk** (Sas T.)** 5-én f5. **Simon mágus** (Enyedi I.)* 6-án f5.

TABÁN (I., Krisztina krt. 87-89. Tel.: 356-8162) **Valahol Európában** (Radványi G.) 2-án 8. DIÁK FILMKLUB: „Keleti szél" sorozat: **Közel a szerelemhez** (Salamon A.) 3-án 3. **Taxi** (mb. fr.)* 3-án n7, 5-én h7. „ODEON FILMKLUB" 3-án 8. **Süni a ködben** (rajzfilmek) + **Az idő urai** (magyar-fr. rajzfilm) 4-én f4. **Budapest-retró (Életképek a 60-as, 70-es évekből)** 4-én 5. **Amerikai história X** (am., T. Kaye)*** 4-én f7. **Rosszfiúk** (magyar, Sas T.)** 4-én f9. **Süni a ködben** (rajzfilmek) + **A Pál utcai fiúk** (Fábri Z.) 5-én n4. **Csak egy kis pánik** (am.)* 5-én 5. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am. L. Besson)* 5-én n9. **Esterházy-vacsora** (magyar) 8-án f9. Jim Jarmush-sorozat: **Mystery Train** 6-án n7; **Halott ember** 6-án n9; **Florida, a Paradicsom** 7-én n7; **Törvénytől sújtva** 7-én n9; **Éjszaka a Földön** 8-án n7.

TOLDI (V., Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. Tel.: 311-2809) Nagyterem: TAXI, MADRID (sp., C. Saura)** h5, h7, h9. Gémes Györgyterem: **Az élet szép** (olasz)* 2-3-án f5. **Straight story** (am.-fr.) 4-5-én f5. **Szentivánéji álom** (am.)* 6-8-ig f5. **Jeanne d'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* 2-6-ig f7, 4-én 9 is. **Egy sorozatgyilkos nyara** (am.)*** 2-3-án 9. **Szelemkutya** (am.)** 5-6-án és 8-án 9. **Tágra zárt szemek** (am.)*** 8-án f7. BBS-ülés + **Socatel** (C. Archambeau) 7-én f7. „Kedd fél kilenc" BBS-történeti sorozat: **Madarak** (Szirtes A.), **Kalah + Triolák** (Maurer D.), **Női kezekben** (Xantus J.), **Zuárd** (Sólyom A.) 7-én f9.

VÖRÖSMARTY (VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542) TAXI, MADRID (sp., C. Saura)** 3, 5, 7, 9. **Tarzan** (mb. am. rajzfilm) 4-5-

Egypercnyi siklás a Várhegyre

Százharminc éve adták át a budai hegypályát – A kocsikat már villanymotor húzza, de a panoráma ma is a régi

Ki más találhatta ki a budai siklót, mint Széchenyi? Igaz, nem a legnagyobb magyar, a Lánchíd és annyi más jeles mű alkotója, hanem kisebbik fia, Ödön volt az, aki már a kiegyezés pillanatában felvetette a Dunán átvezető kőhíd és a hivatali negyedként szolgáló Várnegyed közti közvetlen kapcsolat szükségességét. Szép sorban meggyőzte Buda város elöljáróságát, a belügyi és a közlekedési minisztériumot, végül pedig a budai császári hadi főparancsnokságot – hiszen a Vár akkoriban a város fölötti befolyást biztosító erődítményként szolgált –, hogy a főváros tán legforgalmasabb pontja, a Lánchíd és az Alagút találkozása, a gőzhajóállomásnak és omnibusz-végállomásoknak is helyet adó tér ideális helyszín egy innen induló hegypálya kiépítésére.

Ma már aligha lehetne kitalálni, milyen csatornákon ment híre a vállalkozásnak a fővárosban, de tény, hogy még 1867-ben világgá kürtölte a szenzációt a sajtó, miszerint két vaslánccal összekötött kocsi közlekedik majd az Alagút bejárata és a Szent György tér között, az egyik a súlyával húzza majd föl a másikat, a szerkezetet pedig egy hat lóerős kis gőzgép támogatja meg a lenti állomáson. Mint Petrik Ottó A fővárosi tömegközlekedés másfél évszázada című kötetben rávilágít, a nagy nyilvánosságot kapott ideából végül csak annyi vált valóra, hogy a siklóra első és másodosztályú jegyeket is árusítottak. A valódi terv azonban, melyet Juraszek Ödön készített el 1868 februárjában, már szakított a fenti, csaknem perpetuum mobilére hajazó ötlettel, és komoly gépészeti berendezésekkel számolt, melyeket a pálya alsó végén, vidéki kúriára emlékeztető épületben kívánt elhelyezni.

Innentől kezdve igazán gyorsan követték egymást az események. Márciusban sor került az első műszaki szemlére, s eldöntetett, hogy a pálya felső végén, a kötélfordító korong felett is emelnek egy kis állomásépületet. Május 25-én Széchenyi Ö[illegible] rítés sem illeti meg. Június közepén koncessziót kapott Buda városától, a szerződésben pedig azt is meghatározták, hogy a hegypályának egy éven belül működnie kell.

A siklót 1868. június 18-án kezdték építeni, Juraszek munkáját azonban hamarosan Wohlfarth Henrik vette át. Ő a pálya eredeti, 32,5 fokos lejtését 30 fokosra mérsékelte, ez viszont odavezetett, hogy a beszállószint a tértől hét és fél méternyi távolságra került, az utasoknak tehát a teljes, ötvenméteres emelési magasság csaknem ötödét gyalog kellett megtolt darabból állították össze, s amelyek a fenti állomáson lévő kocsifordító korongon átvezető kötéllel kapcsolódtak egymáshoz. A vonókötél szakadásának esetére speciális fogókészüléket építettek a pályára: baleset esetén az alvázból karmok vágódtak volna a sínek melletti fa fogógerendákra. A harminc lóerős gépet Theodor Schulz bécsi gyára szállította, a masina arra szolgált, hogy az éppen lefelé haladó kocsit vontassa.

Bár az átadás kicsit késett, s csak 1870. március 2-án történt meg, Buda népe nagy elégedettséggel vette tudomásul, [illegible] szállíthatott, hiszen a menetek másfél percenként követhették egymást. (A pontos regulát az 1888-as keltezésű szolgálati utasításban rögzítették a következőképpen: „A kocsik a közönség arányában indítandók. De ha csak egy utas is jelentkezik, a kocsinak legfeljebb öt perc múlva okvetlenül meg kell indíttatnia. Kik évi bérleti jeggyel bírnak, jogosítva vannak megkövetelni, hogy a legközelebbi vonat, akár van más utas, akár nincs, azonnal megindíttassék.") Az üzemidő reggel hét órától este tizenegyig tartott, a gépész és a fűtő munkáját három kalauz segítette. A viteldíjat négy, illetve hat krajcárban állapították meg, az összeg 1873-ig [illegible] árra emelkedett, [illegible] ulmányában százezer utas gazdaságos üzemvitelt, bár nem túl kiemelkedő profitot biztosított a Budai Hegypálya Rt.-nek. Kiugró utasszámot csak az országos kiállítások éveiben, 1885-ben és 1896-ban könyvelhettek el.

Az utóbbi évben került sor egyébként a sikló történetének egyetlen balesetére. Történt ugyanis, hogy a millenniumi évben, június 17-én báró Bánffy Dezső miniszterelnök estélyt adott a Várban, s az onnan távozó külföldi tudósítók kedvéért a hegypálya üzemzárása után még egy menetet kellett indítani. Mint utólag kiderült, a felső kocsiba túl sokan szálltak be, s a fűtő – akit a gépész, munkaideje lejárván magára hagyott – nem tudta időben lefékezni a járművet. A kocsi a homlokfalhoz csapódott, többen megsérültek az üvegszilánkoktól, a felfelé igyekvő kocsiban tartózkodó egyetlen utas pedig a lábát törte.

A sikló végül ötvenévi működés után, 1920. március 2-án került a főváros tulajdonába, 1932-től pedig a BSZKRT volt felelős a kezeléséért. Modernizációjának terve szinte minden évben felmerült, szó volt a villamosításról, sőt arról is, hogy az Alagútból induló lifttel, esetleg mozgólépcsővel helyettesítsék. Mindebből azonban csak a gőzgépek bizonyos korszerűsítése valósult meg, no meg a viteldíjak szerény mértékű, de állandó emelkedése. A legtöbb utast egyébként – jó néhány hullámvölgy után – 1943-ban regisztrálták: ekkor 2,1 millióan tették meg a rövidke utat.

A második világháború bombázásai alaposan megrongálták a pályát, de a kár nem lett volna helyrehozhatatlan. A gép épen maradt, akárcsak az egyik kocsi. Mégis, 1947-ben a sikló elbontása mellett döntöttek. Gyorsan kiderült persze, milyen elhamarkodott volt ez a lépés: már az 1960-as Vár-programban szerepelt a pálya helyreállítása. Az azt követő évtizedek tervezgetéssel teltek, volt, aki ismét mozgólépcsőt álmodott a Várhegy oldalába, más fedett kötélpályát látott volna ott szívesen. 1986. június 4-én végül mégis az eredetihez nagyon hasonló, igaz, villamosított siklót adtak át a közönségnek. A menetidő egy perc, a panoráma csaknem a régi.

N. Kósa Judit

A háború után lebontották, s csak 1986-ra építették újjá

GÁRDI BALÁZS FELVÉTELE

Jurcsek Károly

Jurcsek Károly első munkája
egy szolgáltatóház tervezése
volt Szekszárdon.

Vámosi Ferenc – Surmai János: A szekszárdi . . .
Művészet, 1980. augusztus – 10. lap.

Jurcsik Károly

Jurcsik Károly a közelmúltban
Állami-díjat kapott. Az építész
1965-ben az egyetemről tervező
irodába került.

Vámossi Ferenc – Surmai János: A szikszardi . . .
Művészet, 1980. augusztus – 10. lap.

M.D.K.

Jurcsik Károly

Az 1946/47 tanévben a Pécsi Képzőművészeti Szabadliceum zárkiállitásn szerpelt

Tanulmány, rajz
"
"

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 327.l.
A MŰVÉSZETI [illegible]OK; KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

M.D.L

Jurcsik Károly
építésterező

A Budai Önkéntes Ezred emlékmüvé-
nek építészeti elemeit lerverte

Pogorny Ó. Gábor: Uj emlékmüveink.
Müvészet, 1967. november – 23 kep.

M.D.K.

Jurcsik Károly

IA KÓTERV

A balatonföldvári Kaszino tervpályázatán dijazva

II. dij

Társtervező: Varga Levente-Bartha Lajos- dr. Wéész burg Pál, Szlávik Tibor

Magyar Epitőmüvészet 1967/3. 2-5.l.

Jurcsik Károly

a Kecseli strand tervezője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest 1966

2721.

Turcsik Károly, épitész

M.D.K.

tervezte Kecelen a Strandfürdőt

Major, Máté: Ungarische Baukunst von heute
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t. 283. old.

Jurcsik Károly

épülőben lévő szekszárdi irodaépület-együttesét emliti

dr. Vámossy Ferenc: Dél-dunántúli épitészet. Széljegyzetek egy kiállitás katalógusán. - Magyar Épitőmüvészet, 197o.l.sz. 48-51. l.

49-50.l.

Jurcsik Károly
valamint Varga Levente, Pilissy György

Fejlenthető művelődésügyi otthonos
tervpáfázata 1967.
I. díjban részesült

Magyar Építőművészet 1969. 1.sz. 2.l.

Jurcsik Károly

J.K.: OTP középmagas lakóház, Békéscsaba. XXXXXXX /ismertetés, képekkel/. Építész: Jurcsik Károly, munkatárs Varga Levente, kertterv: M.Baló Borbála.

Magyar Építőművészet, 197o. 1.sz.

9-11. 1.

Jurcsik Károly

tervei alapján készült épületek rés

részletes, képes ismertetése:

J.K.: Vegyes rendeltetésü irodaházak, Szekszárd, Fő tér. - Magyar Építőművészet, 1970.1.sz. 11-17. l.

JURCSIK KÁROLY

KPÉ 1980 – 1998 f.o.

LAKÓHÁZ 1982

lajdonképpen a szín a fő eleme. Jellegzetes kombinált technikát alkalmazott: képein festék- és papírtétegekkel borított kollázsok, gyűrődések, ragasztások jelennek meg. A sötét, drámai tónusok dominálnak, ritkábban villan fel egy-egy világosabb szín. A festészet és grafika mellett szőnyegtervezéssel kezdett foglalkozni, első faliszőnyeg-kiállítására a Forum Klubban került sor a Forum Képzőművészeti Díj átadásakor. Hatalmas méretű színárnyalatokban gazdag faliszőnyegeket készített, amelyek a világ minden tájára elkerültek.

Ek: 1953: Népszínház, Szabadka; 1958: Városi Kt., Szabadka; 1960: Szabadka; Zenta; Magyarkanizsa; 1961: Zombor; 1963: Szabadka; 1964: Újvidék; 1967: *Retrospektív kiállítás*, Városi Kt., Szabadka; 1974: Újvidék; Dubrovnik; 1983: Franzer G., Szabadka.

Vcsk: 1953: Szakszervezeti Otthon, Szabadka; 1966: *Jugoszláv rajztriennálé*, Zombor; 1972: *Jugoszláv rajztriennálé*, Zombor; *A textil művészete*, Iparműv. M., Zágráb; 1973: *A textil művészete*, Iparműv. M., Belgrád; 1977: *Exposition internationale de tapisserie, la vigne, le vin*, Le sacre Vevey; 1986: Képzőművészeti Találkozó, Szabadka.

Irod.: DURANCI B.: ~, Újvidék, 1988.

(B. A. V.)

A Szép magyar könyv versenyen díjat nyert könyvek: Miklós: *A sárkány szeme*, 1973; Hofer-Fél: *Magyar népművészet*, 1976; Ady: *Gedichte*, 1977; Radocsay: *Falképek a középkori Magyarországon*, 1978; *Corvina Műterem-sorozatterv*, 1979; Kovács-Lovag: *A magyar koronázási ékszerek*, 1980; Szabóky: *Bolgár kolostorok*, 1981; Száraz-Szabóky: *Budapest*, 1982; *Orsz. Alk./Terv. Grafikai B.*, Bcsaba; 1984: *Nkozi Alkalmazott Grafikai B.*, Brno.

Faragó István: Ünnepi Könyvhét, plakát, 1995

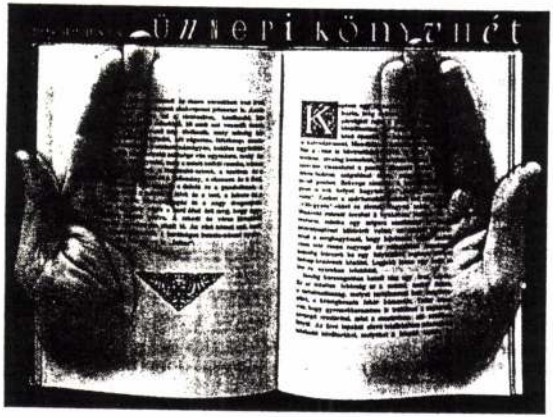

JURCSIK KÁROLY

TKM 481. 7.o.

Bp. XI. ker.

e. A deeper insight into the cult held in the Pieve will
ıg certain iconographic features of the polyptych whic
Secondly, on the basis of newly-discovered documents,
ı will be considered in the context of renewal works in
ɔs. Finally, the original setting of the altarpiece will be
ɔosal for the layout of the choir area, which probably d
do-Romanesque reconstruction of the nineteenth cent

The Administrative Bodies of the Pi

tine Pieve, the baptismal church of Arezzo dedicated
ecclesiastical institution whose religious authority ex
status as a church subject to the suburban cathedral, fro
l. Around the mid-twelfth century, when the bishop
civitatis Aretine, he established his see in a palace adj
ere henceforth granted a higher dignity and, appare
cathedral. Certain of them are mentioned around this
head of the chapter received the title of *prepositus*, subs
plebis.[2] The status of the chapter of the Pieve apparer
thirteenth century. The move of the cathedral chap
ıd the continuous quarrels between the canons of the

Jurcsik Károly

értékes tanácsaiért /a Bp, I. Uri u. 4. sz. ház tervezésében/ köszönetet mond:

Kapsza Miklós: A tervező megjegyzései. - Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 39. l.

JURCSIK KÁROLY

ÉPITÉSZ. (LAKÓTERV). VARGA LEVENTÉVEL EGYÜTT TERVEZI AZ ORGOVÁNYI MÜVELÖDÉSI HÁZAT, A BELÖÉPITÉSZETI RÉSSZEL EGYÜTT.

REPR: 25 DB FOTO (37–45. LAP)
3 + RAJZ

MAGYAR ÉPITÖMÜVÉSZET 1969/5. 37. LAP.

JURCSIK KÁROLY

ÉPITÉSZ (LAKÓTERV). BÉKÉSCSABÁRA TERVEZETT OTP KÖZÉPMAGAS LAKÓHÁZAT, VARGA LEVENTÉVEL EGYÜTT.

2 DB RAJZ REPR.
6 -"- FOTO -"-

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 9-11. LAP.

JURCSIK KÁROLY

(LAKÓTERV) ÉPITÉSZ. MUNKATÁRSAIVAL KÖZÖSEN TERVEZTE A SZEKSZÁRDI FŐTÉRRE A VEGYES RENDELTETÉSŰ IRODAHÁZAKAT.

4 DB RAJZ REPR.

18 -"- FOTO -"-

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 12-17. LAP

JURCSIK KÁROLY

ÉPITÉSZ.

MOST ÉPÜL TERVEI SZERINT A SZEKSZÁRDI IRODAÉPÜLET-EGYÜTTES.

DR VÁMOSSY FERENC: DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPITÉSZET.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 48-49. LAP.

Juresik Károly, építész MDH

Egy évig Angliában dolgozott.

— : Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 21.

Jurcsik Károly

MDK

Az 1963 . évi jó munkájáért a Magyar Épitőművé
vészek Szövetség Elnöksége uj emlékplakettjével
tüntette ki.

--.: MÉSZ-emlékérem.

Magyar Épitőművészet. 1964. 1. szám.

Jurcsik Károly

MDK

Repr:

A Kálvin tér.

/Jurcsik Károly és Kriegler Erzsébet
dijnyertes terve alapján./

Granasztói Pál - Polonyi Károly: Budapest holnap.
Bp. 1959.

49.1.

JURCSIk Károly épitész M.D.K.

Részvétel a pályázaton / szófiai pályaudvar

Társtervező: Weichinger K-Komondy Z.-Brenner J-Mester A

Magyar épitésze terveit vásárel k meg Bulgáriában

Magyar Nemezt 1963. január 10. 2.1.

MDK

Jurcsik Károly

15.500 forintot kapott a Vigadó újjaépitési tervpályázatáért.

Cikk: Milyen lesz a Vigadó?

Népszabadság, 1957.szept.18.(Képpel.)

MDK

Jurcsik Károly

Weichinger, Jurcsik, Virág és Bonta 25.000 F. jutalmazott első díjas pályaművének Vörösmarty téri homlokzata. Repr.

G.J.: Vita a Vigadóról.

Érdekes Ujság, 1957.okt.5.

MDK

Jurcsik Károly

Weichinger Károly, Jurcsik Károly és Virág Csaba harmadik dijban részesült masodik terve. Repr.

G.J.: Vita a Vigadóról.

Érdekes Ujság, 1957.okt.5.

MDK

Jurcsik Károly

Jurcsik Károly egyik tagja volt annak a kollektivának, akik megnyerték az I.dijat a romos pesti Vigadó megtartandó épületrészeivel egybeépülő hangversenyterem elvi megoldására hirdetett nyilvános tervpályázaton.

Cikk: Milyen lesz a Vigadó?

Népszabadság, 1957.szept.18. (Képpel.)

MDK.

Jurcsik Károly

A budai önkéntes ezred emlékművén dolgozik

Népszabadság 1966 márc.12.

MDK.

Jurcsik Károly

A Budai Önkéntes Ezred emlékművén dolgozik

Esti Hirlap 1966 márc.111

MDK.

Jurcsik Károly

A Budai Önkéntes Ezred emlékművének talapzatát ő készitette.

Népszabadság 1966 /olvashatatlan dátum/

MDK'

Jurcsik Károly

A budai önkéntes ezred emlékműről

Magyar Nemzet 1967 ápr.9.p .9.

Jurcsik Károly szobrász M.D.N.

Szabó Iványnal

Budai Önkéntes Ezred emlékműve

a Vérmezőre kerül

G.J.: Milyen uj szobrokat kap három év alatt Budap
magyar Nemzet 1967. jan. 14. 4.l.

Jurcsik Károly

A kecskeméti strandfürdő /1960-63/ épülete. Az utolsó évek egyik jelentős alkotásaként említtetik.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 294. l.

Jurcsik Károly épitész M.D.K.

Budai Önkéntes Ezred emlékmüvésnek épitészeti munkái
Szobrász: Szabó István

G.J.: Uj szobrok és emléktáblák a Várnegyedben
Magyar Nemzet 1 66. okt. 27. 5.1.

Jurcsik Károly, építész MDH

A Budai Ünkéntes Ezred

emlékmüvét: kéríti.

— : Hír 6

ESTI HIRLAP, bp. 1966. márc. 11.

M.D.K.

Jurcsik Károly épitész

Az Orsz Testnevelési és Sportegészségügyi Intézet uj épületének tervpályázatán dijazva,

40ooo Ft -os dij

Társtervező: Varga Levente- Boschán István

Magyar Építőművészet 1965/4, 2-7.l.

MDK

Jurcsik Károly, építész

Ápr. 4-én arattás fel művét a Vérmezőn. (A Budai Önkéntes Ezred emlékműve.)

–: Ünnepségek Budapesten és vidéken 1

EST, HIRLAP Bp. 1967 ápr. 5.

Jurcsik Károly, építész

A bronz-emlékmű építész-tervezője.

– : Új emlékművet avatnak április 4-én a Vérmezőn 7.

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1967. ápr. 1. [Vidéki]

MDK.

Jurcsik Károly

Szoborterveiről

Magyar Nemzet 1967 jan.14.

Jurcsik Károly, építész MDK

Az emlékmű talapzatát tervezte.

–: Megörökítik a Budai Önkéntes Ezred emlékét a Vérmezőn 5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. dec. 17.

M.D.K.

Jurcsik Károly épitész

/ÉKME/

1964-ben Ybl-díjjal kitüntetve

II fokozat

Sokéves épitészeti oktató-nevelö munkájáért

Magyar Építömüvészet 1964/4. 13. l.

Gyurcsik Károly
építész

Ybl-Miklós díj második fokozatát
nyerte el.

.....:.....

Művészet, 1971. május - 43.oldal

Jurcsik Károly

J.K.: Áruház, Budafok. Építész : Jurcsik Károly, munkatársak: Morlin Ákos, Varga Levente, statikusok: Szlávik Tibor, Nagy József. - Ismertetés, képekkel.

Magyar építőművészet, 1971.2.sz.

24-27. l.

Jurcsik Károly, építész

MDK

II. díj az orgonalányi művelődési ház megtervezéséért.

– : Kiosztották az idei építőművészeti Ybl-díjakat 8.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 2.

Jurcsik Károly

A Lakóterv épitészmérnöke az Ybl Miklós dij II. fokozatát kapta az 1971. évi müvészeti dijasok között.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. 2.lap.

Surányi Károly építész

az Ybl díj II. fokozatát
kapta

Magyar Nemzet 1971 április 2
5. old.

K.D.K.

JURCSIK Károly építész

Mozi-tipusterv. pályázat I. díj

Repr.

Magyar Nemzet, 1960 (XVI.) 163. sz. 4. e.

G. J.: Kiállitáson mutatják be az ötéves Terben épülő mozik tipusterveit

Jurcsik Károly festő MDK.

Dunántúli Népstrava 1945. I. évf. szept. 30.
"Vasárnap nyílik meg a Gebauer festőiskola kiállítása." C. I.

MDK

Jurcsik Károly

és Kriegler Erzsébet közös terve:
családi ház — repr.

Négegyszer a családiházról.

Érdekes Ujság, Pop. 1958. március 22. 6. l.

MDK

Jurcsik Károly

és Kriegler Erzsébet közös pályaműve kapta az első díjat a Calvin tér rendezésére kiírt tervpályázatom.

Gárdonyi Jenő: Milyen lesz a Calvin tér?

Érdekes Ujság, Bp. 1958. május 31. 8. l.

MDK

Jurcsik Károly

két társával közös második terve harmadik díjban részesült a Pesti Vigadó koncerttermének megtervezésére kiírdetett pályázatom. (repr.)

Gy. J.: Vita a Vigadóról.

Érdekes Ujság, Bp. 1952. október 5. 12-13.1.

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas építész

~~Jurcsik~~ Rajzok: „Adalék" – Évjárat."

Echte

KOZMAER

Természetes gyümölcspálinka 45°

Vértes kozmai

Jurcsik Szeszgyár

alapítva: 1969

Cégtulajdonos: Jurcsik-Jahoda (repr.)

Kedves Péter!

"Egyenlőre csak ennyi futja az energiámból: egy kozmai pálinka címkét mellékelek, mint bezállást a készülő kiadványotokba. Ha tudom kiegészítem pár tudálékos sorral, vagy bélyegszerű ábrával, de ez nem biztos... Baráti üdvözlettel, Karcsi. Győr, 1986. XII. 12."

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, borító belső oldalán

Jurcsik Károly

[illegible] egészen más a helyzet a Dísz tér és a Krisztina felé néző északi, illetve nyugati oldalon. A Dísz tér felé eső volt Honvédelmi Minisztérium kiégett jellegtelen tömbje lebontásra kerül, a nyugati oldalon egyedül a Teleki palota áll, az is József főherceg céljaira történt szecessziós átépítés következtében szörnyen átalakított formában. Kétségtelen, hogy ennek az épületnek sorsa döntő az egész nyugati térfal, sőt az egész tér szempontjából. Ha fel kell adni, mert nyomokban megmaradt eredeti homlokzat képzése, főként tömege és korszerűtlen beépítési módja nem teszi lehetővé a fenntartást, a nyugati és az északi térfalon teljes modern épületek emelkednek s könnyen elvész, amit feltétlenül megtartani szándékozunk: a Szent György tér mint tér, mint történeti alakulat emléke is. A pályázat a tervezőkre bízta a döntést, azzal a megkötéssel, hogy a Teleki palotát csak akkor szabad elbontásra javasolni, ha helyette lényegesen nagyobb művészi értéket nyújt a terv.

Nem kívánok itt kitérni a Szent György téri tervpályázaton szereplő számos igen nagyjelentőségű problémára, az itt elhelyezendő épületek jól funkcionáló megoldására, a forgalom, a parkolás stb. kérdéseire, mert elsődlegesen a régi és az új, a műemléki környezetben történő új építkezés kérdésére szeretném a figyelmet irányítani.

A pályázók valamennyien korszerű, mai formálású épületekkel oldották meg a kitűzött feladatot, az eltérések a történeti környezetbe való beilleszkedés, a Teleki palota bontása, vagy megtartása és a Hunyadi János út illetve Palota út torkolatát szegélyező épületek körül sűrűsödnek. Ezek közül a legsúlyosabb problémának a történeti környezetbe illeszkedés kérdését tekintem, hiszen e témában való állásfoglalás többé-kevésbé a többi kérdés megoldására is kihat.

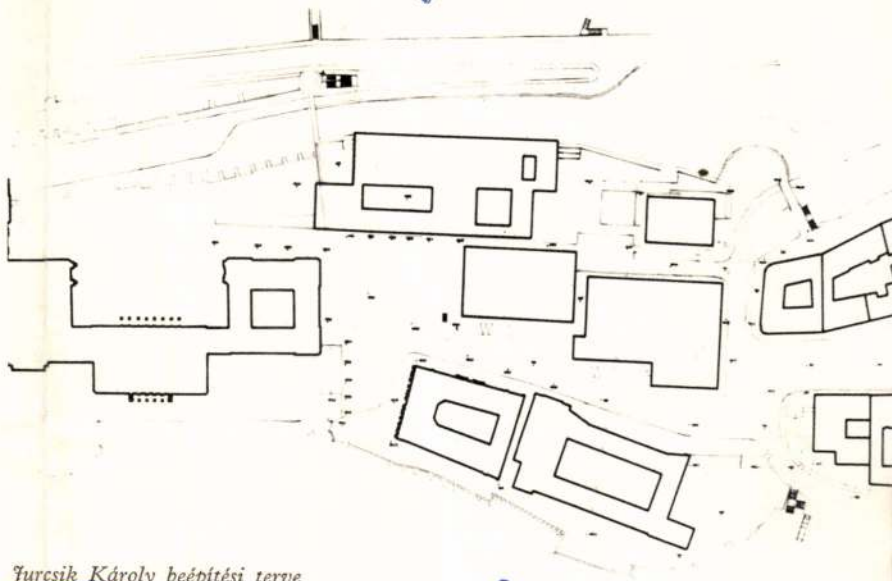

Jurcsik Károly beépítési terve
Projet d'urbanisme, par Károly Jurcsik
Проект застройки Кароя Юрчика

Derecsényi Degső
Új épületek történeti környezetben
Művészet 1963 Nov. 40–42 le

ha ki merem mondani, nem tudta eredményesen megoldani feladatát. Éppen ez a pályázat bizonyítja be, hogy a Teleki palotára szükség van a Szent György téren, nélküle a tér korszerű kialakítása feltétlenül nehezebb, majdnem megoldhatatlan feladat. Más kérdés, ha azt vizsgáljuk, milyen szerepet tölt be és ennek megfelelően milyen mértékben tartandó meg. A zsüri úgy vélte, hogy szerepe elsősorban városképi s így homlokzatának, vagy homlokzata egy részének megtartása is elegendő, hogy a tér egykori nyugati lezárását jelezze, jelképezze. (Az épület teljes helyreállítására, még műemléki szempontból aggályosan óvatos tervező, mint Sedlmayr János — sem gondolt.) Ez a megoldás műemléki szempontból még elfogadható, viszont a pályázat tanúsága szerint a palota teljes lebontása helytelen lenne. Mint annyi nagy kérdésben, itt is a lépték, a mérték kérdésére kell a helyes választ megtalálni.

Ugyancsak súlyos kérdés a várba vezető utak menti beépítés, a „kapuk" megoldása. Sajnos a legexponáltabb helyen, a Hunyadi János út érkezésénél a volt külügyminisztérium és a vele átellenben levő ún. tábori esperesi palota hiányzik, az utóbbi romosan, de helyreállíthatóan maradt ránk a háború után. Igy a várnegyed Pest felőli zárt „homlokzatából" elég sok hiányzik. A pályázók legtöbbje magastetős, de modern formálású épülettel zárta a Dísz tér keleti falát s mivel a telek nagy, a Hunyadi út torkolata szűk és kanyarban érkezik, a beépítési vonal hátrahúzásával igyekeztek a helyzeten segíteni. Az átellenben levő telken az egykori karmelita kolostor mellé legtöbben éttermet, esetleg eszpresszót terveztek, egy javaslat volt az egykor itt álló ház tömegének visszaépítésére. Alighanem a kistömegű s a gyönyörű kilátást felhasználó vendéglátóipari létesítmény elhelyezése a legjobb megoldás. Ha a két foghíjt nagyobb tömegű, modern épületekkel zárnánk, kettős hátrány származna: a várnegyed egységes pesti nézetében túlsá-

újat mondtak és szemléletesen mutatták képzőművészetünk utóbbi években megtett útját.

A mindennapi munka ábrázolásának igénye mellett, a változatos formai megjelenítés és a kifejezett belső tartalom adja meg az újszerűséget, az értéket, mely a nézőket megragadta. Emberi téma, mely a munka változatos megjelenítésével az embert helyezi a középpontba, egyben művészi állásfoglalásról is tanúskodik, mert célja — az ember és a munka viszonyát helyesen érzékeltetni. Úgy érezzük, az ilyen szerencsés próbálkozást nem kellene a feledés porával takarni, hanem alkalomadtán megismételni, hogy a széles néprétegek is megismerhessék provinciális viszonyok között az országos közkincseket. A látogatók között nagy tetszést aratott Fenyő A. Endre Gyümölcsöse, mely modern felfogásával ragadja meg az embert. Az ismert portrétista tájképfestőként is mondanivalója lényegét keresi.

Az alvó kisfiú — Imre István festménye — aratta egyik legosztatlanabb sikert, talán azért, mert színeiben, tónusában közel áll a bajai nagyközönség által ismert alkotásokhoz.

Czene Béla Este a Petrovszky utcában című képe egyszerűen megfogalmazott, mondanivalóját kiemelő festmény. Újszerűen és kissé különösen hat számunkra a szokatlan sztaniolos megoldás, melyet a képen használt, s ami érzésünk szerint nem emeli a különben jó kép értékét.

Merész formai megoldások, hatásos színek és kellemes tónusok jellemezték, ezért tetszettek: Kling György „Leckeírás", Miháltz Pál „Szentendre" és Kántor Antal „Fák a Dunaparton" című festményei.

A grafikák és rézkarcok közül kiemelendő az idősebb mester, Czóbel Béla Női fej című képe. Álomszerűen lágy, tónusos, lírai

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jurida Károly
grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1980 DEC 2 5

1021

JURIDA KÁROLY
RAJZA

ken

OKT

a az okok feltárásában: a
ista szemlélete — tisztelet a
áig terjed, hogy „mi hasz-
ebből?" Kikalkulálják, hogy
ándéka nélkül az általános
yok befejezésére fordított
il meg anyagilag, más belső
hiányoznak. Érdekes, hogy
ók viszont egy 1975-ös fel-
következő négy fő motívum-
a munkahelyi követelmé-
kásbizonyítvány megszerzé-
a házastárs igénye, a fize-

Jurida Károly

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

KISALFÖLD
1980 DEC 25

1021

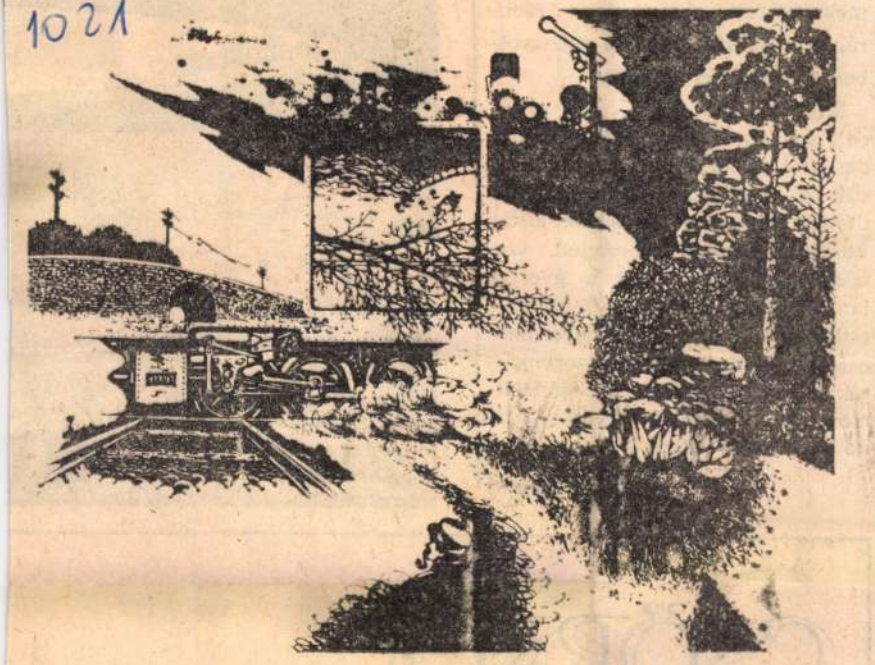

■ Jurida Károly rajza

kek, hallgathatják a rádió
mekműsorait, rajzolhatnak
ra, az apróbbak pedig a raj
ban tölthetik el az időt.

Mint minden évben, idén
rült fenyőfa a Kisalföldi Er
daságtól a kórház udvarára,
rült a gyermekosztályra is.
utóbbit pizsamás apróságok
körül az ünnep előestéjén
mükben táncot lejtett a g
lángja, s cigánykereket hánytak a
csillagszórók szikrái. A gyermek-
osztály lakói kezükben szorongat-
ták a meséskönyvet, az ajándék-
csomagot, énekeltek együtt Edina
nővérrel szép dalokat...

Hámor Vilmos

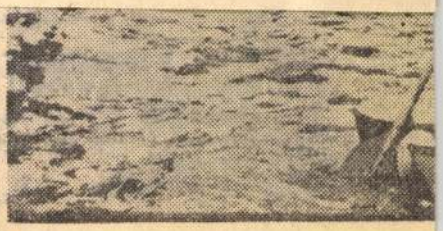

CSÖRKÖL
ESZTER

Jurida Károly

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

SOMOGYI NÉPLAP
1980 DEC 25

1021

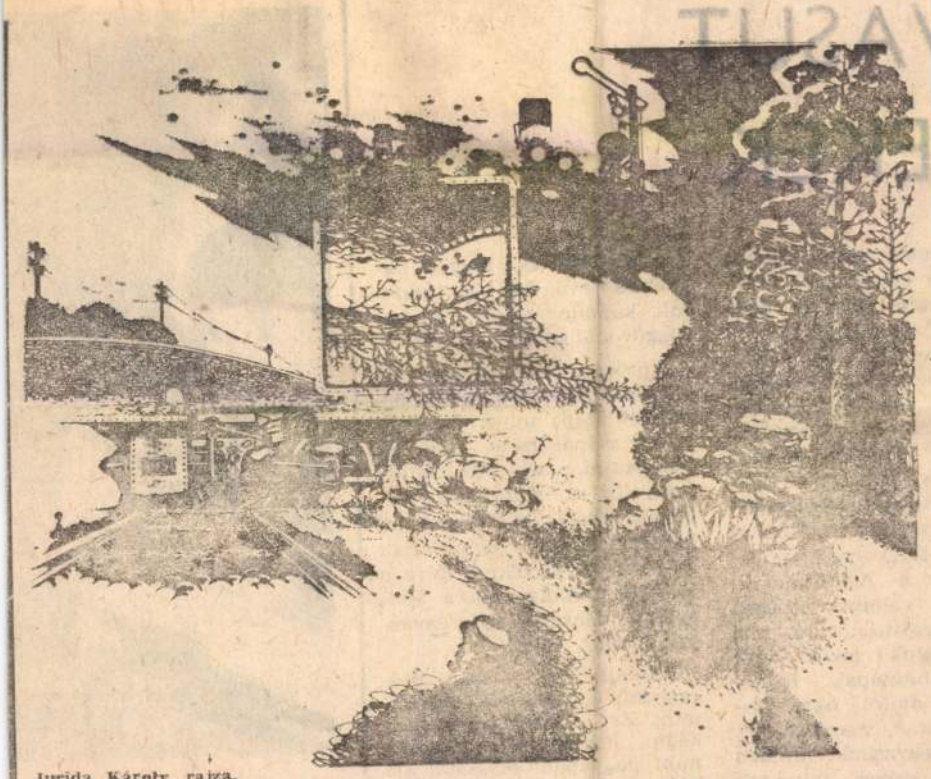

Jurida Károly rajza.

VASÚT
ÉKEK

gmaradnak? Fiaink
y emlékeznek majd
rténetekre, és elfe-
özelmúltat? Kérde-
regeket, és velem
lékeznek gyerekko-
felnőttként élték
zt, s ugyanolyan
bennük minden
y. Tehát nem hiá-
Ahogy visszaperge-
mlékeket, feltűnik
fölgyorsult esemé-
r a hétköznapok-
valóban sebesen
egymást, de mai
aink mellé téve
hatnának. Köny-
átélni őket, to-
ttak, maradt idő,
egyzzünk minden
akkori felnőttek
ek lekottáztak"

kot feledtető és mégis nagyobbá tevő. Ma is tudom, mit kaptam akkor, amikor függővonatoztunk.

Apróság. És mégsem! A „no, még ezt bontsd ki; no, milyen szép; ugye, ezt szeretted volna, most menjünk vacsorázni, ne szöszmötölj már, ülj az asztalhoz" fölkiáltásokkal tűzdelt mostani karácsonyokból elmaradtak az ilyen élmények. S mire a kölykök földolgozzák a rengeteg újdonságot, már zavarjuk is őket aludni.

Elfelejtettünk játszani. Szórakozni. Pöfögni és sípolni, mint Zs... bátyám, s brekegni, hápogni, kukorékolni, mint nagyapám és asztal alá bújó nagyanyám, aki kifelé-

játszóh

JURIDA Károly

A Tatabányai Képzőművészeti Szabadiskola 1947-1949. = Uj Forrás, 1987.5. 72.p.

seite zeigt in ganz anderer Weise als die bisher angeführten Bilder die Überwindung von Satan und Tod, *Abb. 537*. Von einer Wolken-Engel-Glorie umgeben thront der Auferstandene, mit der großen Osterfahne in der Hand, auf einer Wolke und setzt seine Füße auf den Rand eines Sarkophags, in dem Tod und Teufel gleichsam begraben sind. Auf dem Sarkophag steht der Missionsbefehl, Mt 28. Der Auferstandene ist hier als Richter verstanden, denn auf der Predella ist die Auferstehung der Toten dargestellt (nicht mit abgebildet). Dennoch geben die Seitenflügel die beiden alttestamentlichen Präfigurationen zur Kreuzigung wieder, die in der protestantischen Kunst oft wiederkehren: das Abraham-Opfer und die erhöhte Schlange.

Eine Tafel »Sündenfall und Erlösung«, um 1530 bis 1540, von Cranach d.J. in Regensburg, *Abb. 536*, rückt die alt- und neutestamentlichen Geschehnisse ganz an den Rand (Mose empfängt auf dem Berg die Gesetzestafeln – er zerschmettert sie angesichts des Tanzes um das Goldene Kalb – die vor dem Zeltlager erhöhte Schlange – Christus am Kreuz und das Lamm – Anbetung des Kindes – Hirtenverkündigung – Himmelfahrt Christi) und setzt in die Mitte vor den zur Hälfte verdorrten und zur Hälfte Früchte und Blätter tragenden Baum Adam und Eva. Der Mann weist das Weib auf die Erlösung durch Christus hin, beide gehören

Jurcsik Károly, Ybb-i állami-díjas építész

Gyula Szabadság tér és Vényelke Rendezése, 1984-85. Tervpályázat.

Hallgatók – mester munkacsoport:

Cserhalmi Győző és Czigány Tamás – Jurcsik Károly.

Magyar Epítőművészet, 1989, 1-2 szám, 14-old.

Jurcsik Károly, Ybl-állami-díjas építész
(a MÉSZ Mesteriskolája VIII. ciklusának hallgatói).

Mesterek: Janáky István,
Jurcsik Károly (és még többen)

Magyar Építőművészet, 1984., 1-2 szám, 2-old.

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas építész 3) Folytatás,
a Mesteriskola VIII. ciklusának programja, 1984–85.

szept. 20. Ismerkedés Vérteskozmán. Vendéglátók:
Molnár Péter és Jurcsik Károly.

Június 7. „Építészeti praxis" – Jurcsik Károly
vezető építész műhelybemutatója.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2. szám, belső borító

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas építész 2.) Folytatás.

A MÉSZ Mesteriskola Előadásai.

III. ciklus 1974-76.

Jurcsik Károly, Tokár György: Iskolaépítés iparosított építésmódokkal.

IV. ciklus 1976-78

Jurcsik Károly: Kispanelos és vázpanelos kommunális épületek.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 4-old.

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas Építész 1.) Folytatás

Á MÉSZ Mesteriskola Előadásai

II. ciklus 1972-74.

Farkasdy, Jurcsik, Tomsár: a művelődési, házak és szabadidő központok aktuális kérdései.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 4-old.

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas építész
Kápolna terve, Győrújbarát, 1987.

2. Folytatás.
Építész: Jurcsik Károly.

lent: homlokzatok

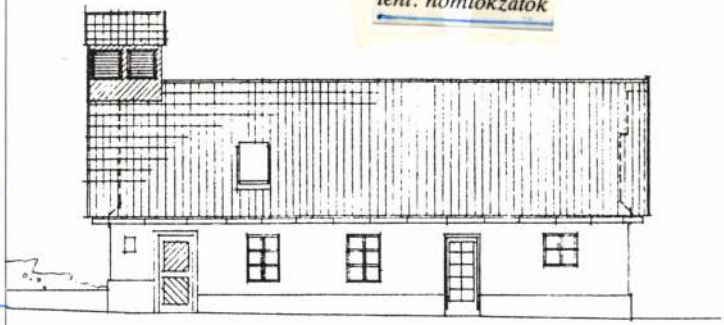

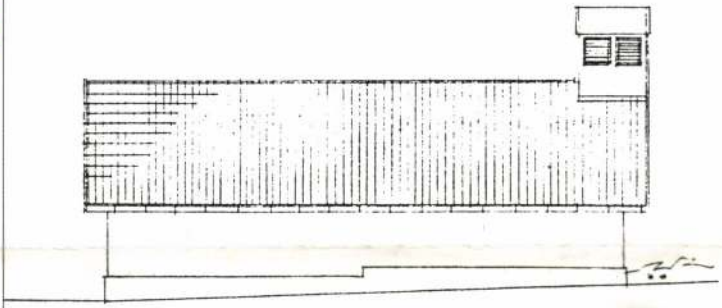

Magyar Építőművészet, 1988. 4-5. 32-old.

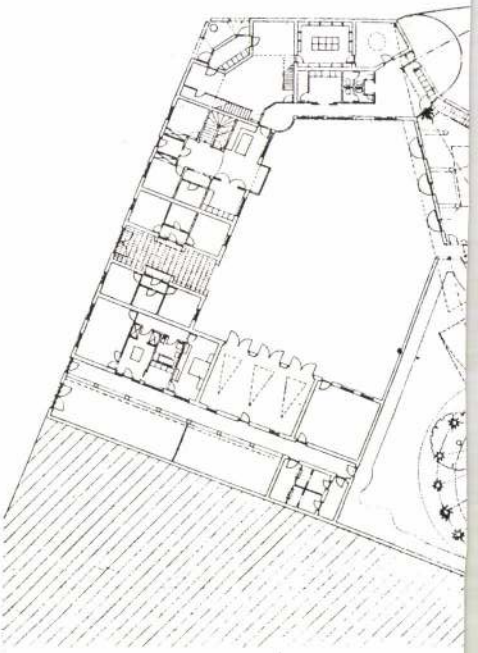

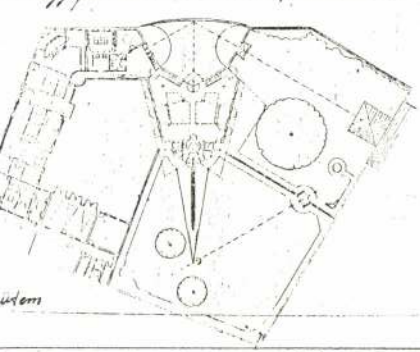

II. ütem

Jurcsik Károly Ybl- és Állami-díjas építész 1.) Folytatás.
Kápolna terve, Győrújbarát. Építész: Jurcsik Károly

Kápolna terve, Győrújbarát, 1987. Építész: **Jurcsik** Károly. Fönt: alaprajzok, **metszetek**;

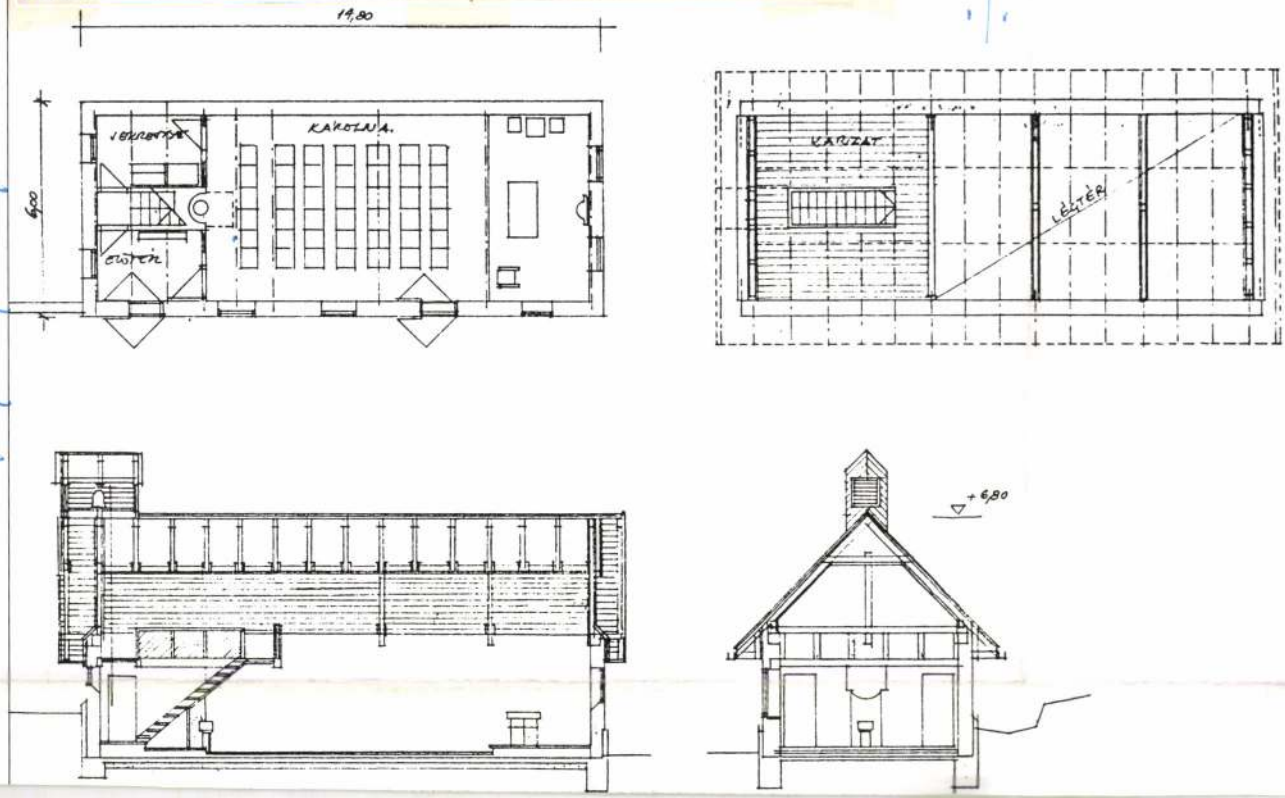

Magyar Építőművészet, 1988., 4–5. 32. old.

és leggyakoribb ellenzulás, emberiség-méretű ellenzulás nagy ezekben a kapcsolat
mellérendelés helyett alárendelés érvényesül, a másik emberrel szemben agresszió,
rtású vagyok, a természetet leakarjuk győzni és kizsákmányolyuk. • Ezen főbb
ásával tűzi ki maga elé ez a tér is, forcinek differenciált szervezésével, lehetősé
elmélyülését a térsáv örökkévalóig. Az épületegyüttes szervező rendjét, egymásról
ualisan összekötött 4 különböző tér, a gyülekezeti terem és a meglévő templom
1, Átvezető vagy bevezető tér. A kisebbik tér két ütközőnek felelnek meg felszer
részben tartoznak hozzá. Lehetőséget ad a külső vagy belső körmenetekre való el
tőkészítésére. Döntésre kényszerít 3 különböző bejáratával, melyek a Templomba
át, a Gyülekezeti terembe, és a lelkészi lakásba vezetnek. • Templomkert a görögös
et nyújt az Istentiszteletre érkezők számára a találkozásra, beszélgetésekre, mo
templomkertnek közvetlen kapcsolata van a templommal, a gyülekezeti teremmel és
ettel. • Meditációs kert, az elmélyülés helye. Ez a kert tartalmazza a köz
vetlen természettel való kapcsolat kulcsát. A
kertben a Nap - Hold - Csillagoszlop, valamint a
Kelet-i kerítésen lévő „Keleti kapu" és a gyülekező
tér a csillagképek közötti
összefüggés rendszerét. A közvetlen kapcsolatot
tavaszi és őszi napéjegyenlőség idején a kiemelt
pontra elhelyezett tükör segítségével teszik lehetővé
a Gyülekezeti terem félkörívének megható
részét a feszítő középpontjára korrigálva. A
kiemelt pontból induló déli irányon helyezkedik
el a tökéletes harmónia jelképe, melynek
két főpontjában található a csillagnézés és a
tűzrakás helye. A csillagnézés egy másik de
menzióba a rögtelenbe, és időtlenségbe a kozmikusba való átlendülést segíti elő. A tűznézés
kapcsolat az őselemmel. A Gyülekezeti Terem
és a kozmikus jelző rendszer fénypályáinak metszés
pontjával aranymetszésnél szerkesztett spirál
helyezkedik el kúttal. A víz keletkezésétől
egy folyókán keresztül jut el a Szeretőtől
körülölelő medencéig. • 4, Az udvar az élet
helye. Az udvar szervezi a mindennapi élet je
reit a munkahelytől a szobáig. A munkahely
a napi sikerek, az önbecsülés, a szoba a test-lelki
energiagyűjtés helyei. Az udvar zenélésre
is alkalmas hely. • 5, A gyülekezeti terem.
Minden irányban nyitott, szervesen kapcsoló
dik a szentélyen keresztül a természethez s fog
hatóan integrálódik a szónak fénybe való
áradása.

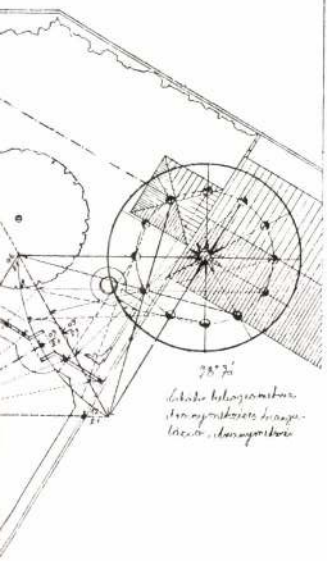

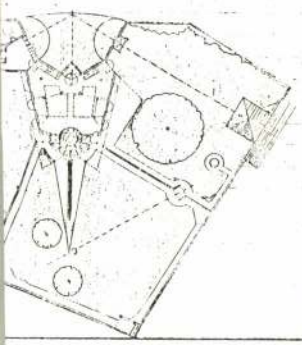

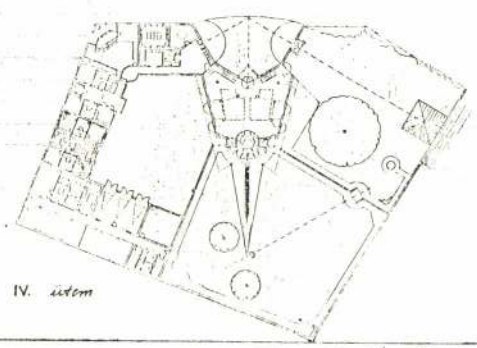

IV. ütem

Terv: Kosáss László

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas építész

54. Művelődési otthon, Orgovány. Építész: Jurcsik Károly, Varga Levente. 1969

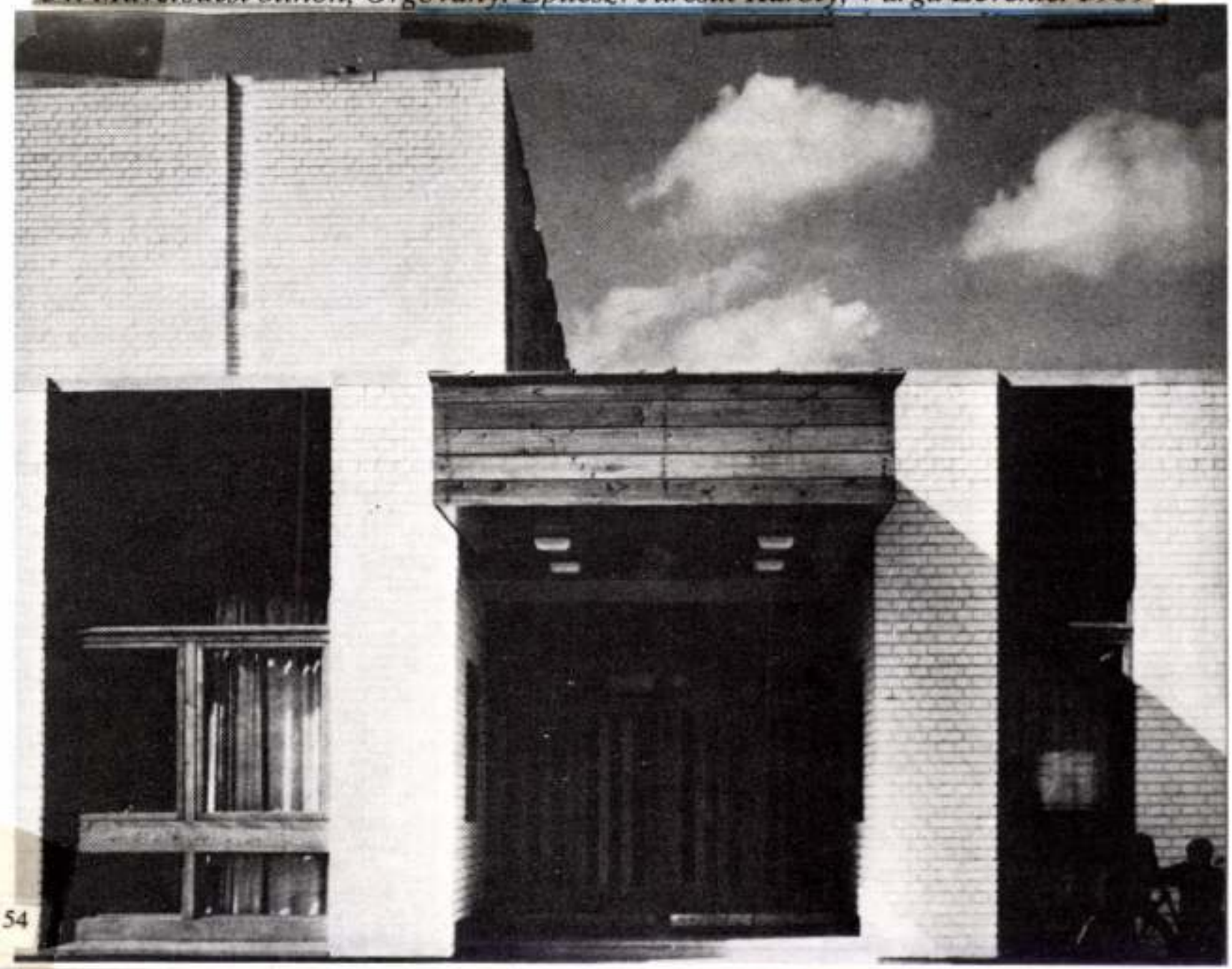

Magyar Építőművészet, 1968, 3. 1, 63-old.

List of dialogues from the film "Today or tomorrow", 1963—1964. Director: András Kovács. Assistant of the director: Mara Luttor 48

Miklós Hofer: Ernő Goldfinger (1902—1987) .. 53

"Architect Ernő Goldfinger, member of the British Royal Acacemy, an outstanding personality of the great generation of modern architecture, died in London on 15th November, 1987, at the age of 85.
His passing is an exceptionally great loss for us, Hungarians, as he was an honorary member of the Association of Hungarian Architects and his membership meant a living connection, help and support for all of us. He was the first in the 1960s to provide an opportunity for the Hungarian architects to get acquainted with British architecture and its practice. Thanks to him, through his personal connection and the architects who had visited England we could get a glimpse of the British architecture, that peculiarly traditional and always sensible European practice, which didn't lose its humanity even in the decades of the technical revolution.

"The most European British archite
about him. He was the British archit
origin, who hadn't entered the cou
but had come by his own choice. S
wrote in 1963, in a special issue of
Design dedicated to the 60 year old
World War has carried Gropius a
from us but retained Ernő Goldfing
the most excellent in today's archite
amazing to see how the reserved an
tain, the British architects and artist
ted and at last accepted Goldfinger
personality.
He was poeta doctus, a consciously
chitect. He was able to introduce cl
himself as well but in his office th
books always present as a memento
the "Theorie", the other was the "C
The way to understanding Ernő Go
lead necessarily and only through
followed a constant, almost static a
years and this rational and constru
had never conflicted with either the

Шестидесятые годы

Les années soixante

MDK

Jurcsik Károly

és három társa közös pályaműve nyerte a 25000 Ft-os első díjat a Pesti Vigadó koncerttermének megtervezésére kiírdelet pályázaton. (A pályamű Vörösmarty téri homlokzatának rajza repr.)

G. J.: Vita a Vigadóról.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. október 5. 12-13. l.

M.D.K

JURCSIK Károly építész

Részvétel a pályázaton (1957.) Repr.

Társtervezők: Weichinger K. Virág

Bozta J. I. díj

Borosnyai Pál: A pesti Vigadó tervpályá-
zata

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 1–3. sz.
92–93. l

M.D.K

JURCSIK Károly építész

Részvétel a pályázatban (1957.) Repr

Társtervezők: Virág Cs. Weichinger K

III. dij

Borosnyai Pál: A pesti Nigadó tervpályázata

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 1–3. sz.

15. e

M. D. K.

JURCSIK Károly építész

Calvin tér rendezése pályázat

(I. díj)

Társtervező: Krieger Erzsébet

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. o.

M. D. K.

JURCSIK Károly építész

Lásd: Kriegler E – Jurcsik

Bölcsőde. tér (II. dij) Resz.

Pintér Béla: Bölcsődék tervezésének áttekintése az első ötéves terv idő-szakából

magyar Epítőművészet 1956 (V.) 6. 18.

174. l.

M. D. A.

JURCSIK Károly építész

I. díjas terv (Repr. alapvaji, tóoldi rép)

Hegedűs Béla: 350 személyes felin-szinház terepályázata

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 28. l.

MDV 1

Jurcsik Károly
épétés

Az 1964 es Ybe díj második
fokozatával jutalmazták.

—: Hivek

Művészet, 1964. junius – 44 kep.

M D P

M. D. K

JURCSIK Károly építész

Weichinger K. munkatársa a terve-
zésben (Repr.)

Komondy Zoltán: A sztálinvárosi tür-
dőtelep
Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 45-55. l.

M. D. K.

JURCSIK Károly építész

Filmszínház I. díj

Tervpályázati eredmények

magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

M. D. K

JURCSIK Károly epítész

Mezőgazdasági kiállítás: Növény-Termeszlési pavillon

Társtervező: Reimer János

Helyesbítés (1959. 9-10. számból)

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 63. l.

JURCSIK Károly épitész M.D.K.

Résztvesz a pályázaton

Magyar épitészek müvei Szófia uj városközpontjának tervezési pályázatán

Magyar Nemzet 1962. október 20. 7.l.

JURCSIK Károly épitész M.D.K.

résztvett a pályázaton / 8000 Ft-os dijazás/

repr.

Társtervező: Gulyás Z oltán

Boresnyay Pál: A "zabadonálló üzletházak Tervpályáza

Magyar Epitőmüvészet 1962/ 2. 36-39.l.

JURCSIK Károly épitész M.D.K.

résztvett a pályázaton / csökkentett megvétel 4000 Ft/

Társtervező: Gulyás Zoltán

Boroxnyay Pál: A ˜zabadonálló üzletház Tervpályázata

Magyar Épitőművészet 1962/2 36-39.1.

M.D.

Jurcsik Károly
építész

Beépítési terve "(repró)
" Építészeti tervei.

Dercsényi Dezső: Új épületek történeti környezetben
Művészet, 1962. november — 40 lap

Jurcsik Károly épitész M.É.K.

Résztvett a Sófiai főpályaudvar nemzetközi tervpályázatán

Társtervező: dr. Weichinger Károly, Komendy Zoltán, Brenner János, Mester Árpád

Magyar Építőművészet 1963/2. 2-3.l.

Jurcsik Károly épitész
/ÉKME/

Uszoda és fürdö Kecel / tervezés: 1960/
kivitelezés: 1961-63/

repr.

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 36- 47.1.

36- 47.1.

Jurcsik Károly épitész MDK

27.sz. terv repr.

Schmiedl Ferenc:Négytantermes felsőtagozatu általános iskola Tervpályázata Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 230.l.

dított, nemcsak magánszorgalomból, hanem hivatalos megbízásból is, s a szláv, román, germán nyelveket általában ismerte annyira, hogy szakozásukban és katalogizálásukban nem szorult mások segítségére. Élete utolsó éveiben, önértékében kételkedve, a szanszkrit nyelv tanulásával próbálta igazolni magát — önmaga előtt, mert másoknál nem volt erre szüksége. Írt is szanszkrit grammatikát, melynek kézirata halála után elkallódott.

Óvakodnom kell, hogy ne essem túlzásba, amikor egy régi, kedves barátom és volt lakótársam emlékezetét idézem föl, de viszont kötelességem úgy megemlékezni róla, hogy a magyar könyvtártörténetben érdemeinek ismeretében maradjon fenn neve. Mert mint könyvtárnok is több volt sok más prédikációs halottnál, emlékbeszédes, nekrológos pályatársánál s mint reference-szolgálatos több volt sokaknál, akiknek neve mint elismert könyvtári szakértőé vagy „polihisztoré" forog.

Festő szeretett volna lenni. Szülei kívánságára azonban előbb elvégezte a jogot, doktorátust szerzett s azután ment ki Münchenbe, festőiskolába. De nem volt önbizalma, nem hitt tehetségében s a művészetből egy időre kiábrándulva, hazajött. Könyvtárakban mindenkor szívesen fogadták tisztviselőül a több nyelven beszélő jelölteket s Plechl Bélát az Országgyűlés Könyvtára alkalmazta. Ebben a könyvtárban különösen szükség volt nyelveket jól tudó tisztviselőre, nemcsak azért, mert a világ összes parlamentjeinek hivatalos kiadványai befutottak ide cserepéldányképen, melyeket katalogizálni kellett, hanem azért is, mert a külföldi politikusok és államférfiak budapesti látogatásuk alkalmával a képviselőház épületét és könyvtárát elsősorban tekintették meg s politikai és kulturális kérdésekben a könyvtár tisztviselőitől is kértek tájékoztatást. Nyelvismereteivel, széleskörű tudományos tájékozottságával, szorgalmával egyre jobban kiérdemelte felettesei elismerését s amikor előde, Fülöp Áron, az epikus költő meghalt, egy pillanatig sem volt vitás, hogy a könyvtár igazgatója csak ő lehet.

Nem alkotó, inkább receptív és didaktív természetű tudós, professzor-lélek volt. Bár jogásznak készült, nem annyira a jog és politika, mint inkább a bölcselet, társadalomtudomány, irodalom s később a nyelvészet kérdéseivel foglalkozott a legszívesebben. Hihetetlenül sokat és sokfélét olvasott, és mindig tiszta fejjel. S amit így magába szívott, mint reference-tisztviselő továbbadta, valósággal professzor módjára prelegálta képviselők, újságírók, könyvtárlátogatók, barátai előtt. Félénk, szobatudós volt, szakadozott, de világos előadású. Akik ismerték, a legműveltebb magyar emberek között tartották nyilván.

Legszűkebb barátai köréből már csak HORVÁTH JÁNOS és PAIS DEZSŐ egyetemi tanárok, SZABÓ MIKLÓS, az Eötvös-kollégium igazgatója, TÓTH FERENC közigazgatási bíró, ÁGNER LÁSZLÓ nyugalmazott felsőházi osztályfőnök, TRÓCSÁNYI GYÖRGY a Magyar Országgyűlés Képviselőháza Könyvtárának igazgatója és jómagam vagyunk életben. Mindannyian beismerjük, hogy sokat tanultunk ennek a nemíró tudósnak szerény, szinte bocsánatot kérő baráti előadásaiból. Ő tájékoztatott bennünket a tudományunk területén kívül történt eseményekről, új könyvekről és szellemi mozzanatokról. Tudományának nyomtatott cikkekben, könyvekben nincs nyoma. Egy fordítása jelent meg.

A fenti társaságnak volt szeretett és becsült tagja az országgyűlési könyvtár másik tisztviselője, a harctéren 1915-ben hősi halált halt NAGY SÁNDOR, történelem szakos tanár, igen jeles latinista is, aki a középkori magyar történelem területén alkothatott volna, ha ily ifjú korban el nem ragadja a halál. Irodalmi munkássága nincs, mindössze az egyik középkori akadémiai okmánytár bevezetésében mond neki köszönetet az okmánytár sajtó alá rendezője a bécsi levéltárban számára végzett latinnyelvű levelek lemásolásáért.

Többek kívánságának teszek eleget, amikor jelen soraimmal föleleventem emlékezetét e két kiváló könyvtártisztviselőnek, akik megérdemlik, hogy a könyvtárosok történetében ne merüljön el végképen, nyomtalanul szürke, de valamikor sok és nagy értéket takaró nevük.

TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

Előkerült a „Csíki Gyutacs" két száma. A Magyar Könyvszemle 1941. évi IV. számában, e sorok írójának tollából *„Katonai hírlapok a magyar honvédség felállításáig"* címmel nagyobb tanulmány jelent meg. A tanulmányba, az eddig ismert adatok alapján a következő megállapítás került: „A *Csíki Gyutacs*"-ból egyetlen példány sem ismeretes. Hogy SZALÁDY honnan vette adatait, nem állapítható meg."

A szerző e tanulmányát különlenyomatként eljuttatta a m. kir. Hadilevéltárba, többek között az 1848—49-es iratokat őrző osztály vezetőjéhez, vitéz SZÖLLŐSY SÁNDOR ezredeshez is. Vitéz SZÖLLŐSY ezredesnek feltűnt a cikk előbb idézett megállapítása, mely szerint a „Csíki Gyutacs"-ból egy példány sem ismeretes, mert úgy emlékezett, hogy egy pár évvel ezelőtt, e jellegzetes lapból látott valahol egy példányt. Kutatni kezdtek a 48-as anyag rendezetlen iratcsomagjaiban s pár nap mulva értesítették a szerzőt a nagy meglepetésről: Előkerült a *„Csíki Gyutacs"* 1. és 2. száma.

Mint ismeretes, a 48-as magyar szabadságharc e jellegzetes „tűzéri szaklapjából" mindössze három szám jelent meg, 1849. június 4. és 19.

Junggabel Jenőné É. A.

1925/26 - 1928/29

Ferképzomfoiskèvk

97.l.

Az egyiptomi G.-k általában művészetileg kevésbbé értékesek, munkailag is többé-kevésbbé durvák. Később, midőn a görög kultúra Egyiptomban virágzásra jut, készülnek itt is kiváló G.-k, melyek, bár megtartják a hagyományos nemzeti formákat, a görög es római mitológia erős hatását mutatják. Indiában a gemmametszés talán még régibb, mint Egyiptomban. Ez valószínű azért is, mert India az anyagul használt drágakövek lelőhelye, de azért is, mert tényleg maradtak ránk igen régi indiai kövek gránátba vagy smaragdba vésve, melyek mitikus állatokat ábrázolnak. Koruk pontosan nem állapítható meg. Későbbi indus G.-k a Kr. e. VII., VIII. sz.-ból már emberi alakokat mutatnak nem rossz kivitelben. A zsidók, főniciaiak, babiloniak és etruszkok is nagy számmal készítettek vésett köveket s azokat vagy amulettként vagy aranyba foglalva gyűrűnek viselték, vagy hengeres alakban, feliratokkal pecsétnek használták. Hogy Görögország G.-művészete Egyiptomból vagy inkább Ázsiából kapta-e az első benyomásokat, azt most megállapítani nem lehet, mert az egészen korai darabok hiányzanak. Az, hogy a virágzás korában találunk skarabensokat, nem bizonyít Egyiptom mellett, mert az etruszkokkal folytatott élénk érintkezés lehetővé teszi a kedvelt és hatásos formának innen való átvételét. Kr. e. 500 körül a gemmametszés Görögországban már teljes virágjában van, s a többi művészetekkel együtt eljut a szépség és munkai tökéletesség legmagasabb fokáig, melyet Nagy Sándor uralkodása alatt ér el. Harmonikus, tiszta, egyszerű elrendezés, nyugodt, szép mozgású alakok, természetes, keresetlen és szobrászatilag hatásos állásban, pontos, jellegzetes, de soha sem aprólékos rajz és a kövek bámulatos csiszolása ezeket a munkákat a legjobb görög plasztikák közé sorozzák. Ezen a színvonalon marad a görög G.-művészet a Kr. e. II. századig. Ónix, achát,

Jungwürth Károly

MDK

győri építőmester

biztosan tervező is volt.

Jenei Ferenc: Régi győri házak.
Bp. 1959. 10.o.

Jungwürth Károly épitész MDK.

épitette a győri régi városházát 1753-74 között.

Genth.Müeml.1959 I. 122

Jungwürth Károly
építész MDK

irányitja a győri régi városháza épitkezéseit
A tervező is ő lehetett/ 1753./

Jenei Ferenc: Régi győri házak.
Bp. 1959. 24.o.

repr. 25.o. 10. kép.

Jungwürth Károly

MDK

ausztriai származásu
/könüves/ építőmester

neve a XVIII század közepén szerepel az uj polgárok közt az Album Dominorum Civium-ban.

Jenei Ferenc: Régi győri házak.
Bp. 1959 . 9-10.o.

JUNIKUS 1. JINKUS

MDK

Jungvirt Béla, festő
Dési Huber Kör.

Pihenö munkás.

A katalogus ugyanezeket a müveket mint szebrász-alkotásokat is felsorolja! /266./

Nagy.Ifj. Képszm. Kiáll. /VII/
Föv.Képtár. 1949 aug.16.-szept. 1o.

Jungvirt Béla

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 7.-8. sz. 346-347. o. Kiállítások.

Sebestyén György beszámolója:

Munkások művei között.

Szobor „Pihenő munkás"

Jungvirt Béla

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 7.-8. n. 346-347. o. Kiállítások.

Sebestyén György beszámolója:

Munkások művei között.

MDK

Jungwirth Béla, I.é.kerámikus

Ifjusági képzőm és iparm. kiáll. N.Szal. 1950.jun.

Jungwirth Károly

polgári könnivesmester

Gyorben 1749-ben

Az alábbi kórház céljaira kisajátitandó épületek és telek értékének megállapitására felkért sparos szakértők közt szerepel.

Petz Győr 20, 21. l.

Jungwirth Károly

győri polgári könnüves-
mester

1749-ben mint varosi
szakértő reszt vett a re-
formátusoktól elvett
templom és lakházak
becslésében.

Liszkay József:

A nagygyőri evangeliomi
lag reformátt egyház
multja és jelene. Győr
1868. 206. l. 207. l.

Jungmayr János Kristof MDK

építéshivatali irnok

Ceresola bizalommal fogadta az ujonan szervezett katonai mérnökcsoport vezetőjét, Kayserfeld Mátyást / 1681/ és Juniusban Jungmayr János Kristof épitési irnokkal jegyzékbe vette a löportárolásra használt és létesitendő budai pincéket.

57.o.

SCHOEN ARNOLD: Ceresola capo maestro budai korszaka.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.

LUDVICH JUNGMITSCH, pintér

A Székesfehérvari Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt osztályba való sorolást jelzik. 2~~6~~x 263.old

/.1,2./ V. pintér. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.Istgán Király Múzeum.Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68- Székesfehérvár

Jungwirth Géza

alakrász.

1918.

Ismeretlen festő.
A XIX-századból.

751. Kossuth Lajos.

(látható, kissé

Mellig, balra fordul, de v
bajusza és leberetvált álla körüli s
lérja lehajtott, nyakkendője aranyro
zetiszinü kardhordó, [redacted] vetett á
~~aranyzsinor.~~

Vászon, méretei 68.5: 56.3
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az 1896: IV. 8-

zsinór-

904:V.5.

Jungmayr

MDK

építéshivatali irnok

1702 márciusában a kamara Diez JánosÁdám vizimérnököt a budavárbeli meg a svábhegyi vizimüvek létesitésével vizi ésországos épitési mérnök minőségben évi 1200 forint zsolddal alkalmazta. Ugyanakkor Ceresol, Spazz épitésmesterek és Jungmayr épitéshivatali irnok zsoldját megszüntette.

58.o.

SCHOEN ARNOLD:Ceresola capo maestro budai korszaka.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.

Jungmayer János

Kristóf

császári építészeti írnok

1696. háztulajdonos Budán

l. Gerő Bvár

47. l.

JUNGMAYR János Krisztóf építési írnok XVII. sz. vége. MDK.

Tóth Andrásné Polányi Nóra: A mérnöki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. multjából 1956. XI. köt. 78. l.

MDK

Jungmayr János Kristóf épitési irnok

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Jungmayer János
Kristóf

cs. építészeti írnok
1688 ban haza volt
a várban Budán

Lehmann L. Adalékok
Bp. 1899. II. 206

Jungmayer János
Kristóf

cs. építészeti ernok
1688-ban egy háza
volt a budai
várban

Schmall
II. 206-l.

VÁGÓ és TÁRSA
BUDAPEST,
IV., Kammermayer Károly-utca 3.

Budapest, 1927 II. 9
Telefon: L. 902—93.

Mai napon Dr. Szentivanyi ut fizetett

K P 24, azaz Huszonnégy pengő

koronát az alanti részletezés szerint köszönettel javára/javukra irtuk.

Részletezés:

Teljes tisztelettel

VÁGÓ és TÁRSA
Budapest, Kammermayer Károly-utca 3.

Jungfer or Gyula
műlakatos

M.D.K.

A magyar ipar egyik meg-
honosítója.

Dr. Belitzky János: A pest-budai magyar polgár születése
Városi Szemle, 1947 — 466 lap

Jungferek (Gyula, Ferenc, József)

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 128.

Jungfer József

1929. 360

3437. ~~Lindberg Erik.~~
~~Sz. Stockholmban 187~~

Svedelius G. E.

Sima karimájú s ugani

előlapján ~~a neveret~~ van, mellig [redacted]
~~ható.~~ Pápaszemet visel. Haja
leberetvált. Öltözete: álló
Felirata: GUIL. ER. SVEDELIUS
a jobb karnál: 19 EL 04. ~~Az~~
~~ben van feltűntetve e~~ körira
EXALTAVIT és SOCIO SUO DIVER
MCMIV.

Az előlapon

Bronz-érem, méretei
Vétetett az 1907. ja
50 Kán (160-907).--

A hátlapjan ülve van

Pl.
Vét 1907

2

Jungferek

(Gyula, Ferenc, József)

Magyar Művészet

1925. 128

Illyria térképe 1561 körül IV. 220. —
XVII. századból Blaeu Jánostól
IV. 222. — XVII. századból C. Bunotól IV. 224.

Jurcsek Károly

Jurcsek Károly névéhez fűződik a szekszárdi áruház megtervezése.

Vámosi János – Szirmai János: A szekszárdi...
Művészet, 1980. augusztus – 10. lap.

Samuel
Avril

Jurcsek Károly

Jurcsekre angliai tartózkodása nagyon nagy előrelépést jelentett a művész munkásságában. Jurcsek romantikus építész volt és romantikus építész lesz.

Vámosi János – Szirmai János: A szekszárdi . . .
Művészet, 1980. augusztus – 10. lap.

Jurcsik Károly épitész

MDK

43.sz. terv repr.

Halász Imre:Nyolctantermes általános iskola tervpá-
lyázata Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.7-8.sz.
236.l.

Jurcsik Károly

A Budai Önkéntes Ezred emlékmű
vének egyik alkotója.

Horváth György: Tizenhárom új
szobor Budapesten.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 9. 9. o.

Jurcsik Károly építőmérnök

2 pesti Vigadó pályázat öskevont II. és III. díját ugyanis weichinger K., és vizág G.-al együtt.
55-59 l. 9, 10 ábra.

Benta János, Vigadó-Koncerthár építése 1958/59 [Kleny. Építőipari és Közlekedési Műhatt Egyetem tud. Közleme Jei.

55-59

Jurcsik Károly

építőm. – tanársegéd,
részt vett a pesti Vigadó
pályázaton, Weichinger K. Virág
G. és Bouta J.-al együtt.
A terv I. díjat jert. 50, 51, 52,
53, 54, 55 lap; 3, 4, 5, 6, 7, 8 ábra

Bouta János, Vigadó-koncerthás építése
1958 (1959) (Kelny: Építőipari és Közle-
kedési Műszaki Egyetem tud. közleményei 46.

Furcsik-kriegler

Szabadon álló 2 1/2 szobás házikó terve. (Tele: Buvári 11.)
Rövid leírása.

Családi ház tervek. 1959. Szerk.: Bene László, Kárpáti Andorné. Rajzokat készitette: Balogh István, Finta József, stb. Bp. 1959. Sztl. 1., képes.

T. 14. 12. lapon

MDK

Jurcsik Károly, építész

A szekszárdi városközpont tervezője.

–: A fejlődő Szekszárd új városközpontja 9.

NEPSZABADSÁG, Bp. 1969. máj. 1.

Jurcsik Károly

M.D.K.

MÉSZ-emlékéremmel kitüntetve / 1963/

Magyar Építőművészet 1964/1. 60. l.

Jurcsik Károly

Építési kaceli strandfürdője

Magyar M.: Gondolatok — tettek: építésze-
tünk mozgatói

Kritika 1965 10 sz. 23. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

MDK

Jurcsik Károly, ép.

I. dijjal kitüntetett pályaterv:

Budapesti Epitöipari Egyetem. Munkatársai:

Weichinger Károly, dr. Ba dos Jenö,
Rimmer János, Bonta János,
Komondi Zoltán, Krizka György,
Polónyi Károly, Kapsza Miklós.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 23.1.

J urcsik Károly épitész M.D.K.

részvétel a pályázaton. Pályamunkáját 8000 forinttal jutalmazták

társtervező: Gulyás Zoltán

G.J. Kiállitották a szupermarket- pályázat anyagát

Magyar Nemzet 1961. október 4. 5.l.

Juresik Károly, építén

L: Novák J.

Tandi L: Közösen alkotni 83–92

Tiszatáj, Szeged, 1981. febr. XXXV/2

Gyurcsik Károly

az idei Ybl Miklós-díj második fokozatával tüntették ki, az országunk művelődési hálás megbecsülését.

Népszabadság, 1971. ápr. 2.

Jurcsik Károly

1971-ben az Ybl Miklós-dij II. fokozatával tüntették ki. Képét közli

Magyar Épitőművészet, 1971.4.sz.9.l.

Jurcsik Károly

A Vigadó újjáépitésére kiirt első tervpályázaton /1957/ Weichinger Károly - Jurcsik Károly - Virág Csaba - Bonta János kollektivája nyerte az első dijat.

Czegány István: A pesti Vigadó épülettömbje. Építud. 1970. /II.köt./ 1-2.sz. 173-268.l.

2o4.l.

Jurcsik Károly

Parádi Károly: Hétvégi ház, Tahitótfalu, 1969.

/Rövid életrajz + ismertetés, képekkel. Vezető építész: Jurcsik Károly/

Magy. Ép. műv. 1972. 4.sz. 41.l.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Jurcsik Károly

Pintér Gábor: Négylakásos társasház, Budapest, II.
Bányiszkó utca 36.
/rövid életrajz + ismertetés, képekkel. Vezető építész:
Jurcsik Károly/

Magy. Ép.műv., 1972. 4. sz. 43.l.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Jurcsik Károly

J.K.: Áruház, Szekszárd, T.Gy.: Belső berendezés. - Építészek: Jurcsik Károly, Varga Levente, statikus Tóth Joachim, belsőépitész Tóth György. /ismertetés, képekkel/.

Magy.Ép.mův. 1972. 5.sz. 5o-54.1.

Jurcsik Károly

Békéscsaba, OTP középmagas lakóház. Építész Jurcsik Károly, munkatárs Varga Levente, statikus Paludy György. /képes ismertetés/

Mely.ép.ip. 1971.1.sz. 3-5.1.

Jurcsik Károly

Az 1971. évi Ybl Miklós-díj második fokozatát kapta az orgoványi művelődési ház megtervezéséért.

Magyar Hirlap, 1971. ápr. 2.

Juresik Károly

cikke: Autós-bratró Szerepályárat. - Műszaki Terverés, 1968. 2.sz. 40-43. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971. 2.sz. 149-182. l.

153. l.

Jurcsik Károly

Középmagas OTP lakóházak, Békéscsaba. /Jurcsik Károly Varga Levente építészek, M.Baló Borbála kertterv./ Müszaki Tervezés, 1968. 2.sz. 26-27. l.

Az 1968. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l. 153. l.

Jurasik Károly

és Szabó Iván alkották a budai Vér-
mezőn elhelyezett bronz emlékművet /1967/

Bereza László, Bernáth György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest lexikon, Budapest
1973 1335/

140/

Jurcsó Károly építész

neve xxxii említve

Művészettörténeti Értesitő 1972

300. old.

Jurcsik Károly

Jurcsik Károly és Varga Levente tervezték az orgoványi művelődési házat.

/rövid képes ismertetés/

Magyar Építőművészet, 1972.3.sz.
/építész et és szabadidő/

54.1.

Turcsik Károly

az alábbi tervpályázaton megvételben részesült 3. azá-
mú pályaterv ~~egyik~~ szerzője ~~munkatársa~~.

Galambos Ferenc: Székesfehérvár, Arany János utca
7.számú lakóház-tervpályázat a. 1971.
Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 2-7.l.

Jurovsik Vándy

Jurcsik Károly

Áruház, Budafok. - Építész Jurcsik Károly, munkatársak Morlin Ákos, Varga Levente, statikusok Szlávik Tibor, Nagy József. - Ism.

Magy.Ép.Ip. 1972.1.sz. 46-47.l.

Jurcsik Károly
épetés

Jurcsik Károly és tesvuőtársai
készítettek az orgoválnyi müve-
lődési házat.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek a Barbariumból.
Müvészet, 1975. junius - 7. oldal.

Jurcsik Károly
építész

Az orgoványi művelődési
otthon építészei Jurcsik Károly
és Varga Levente.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.....
Müvészet, 1975. junius - 7 oldal.

Jurcsek Károly
építész

Bejárati részlet

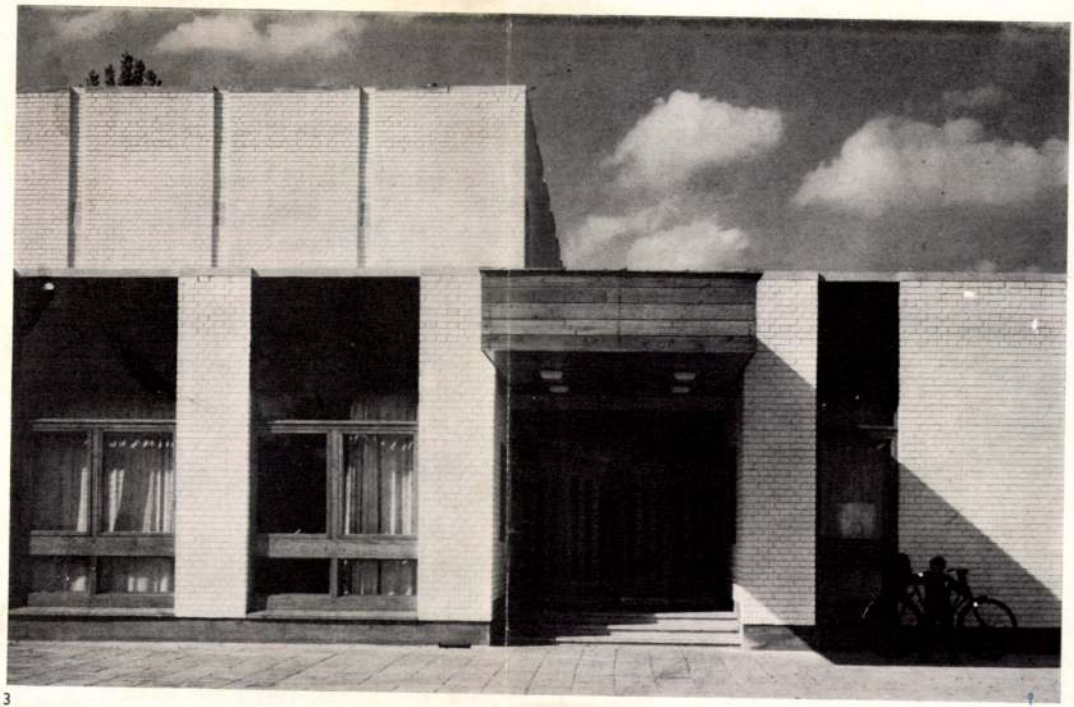

Vaciossy Ferenc: Az orgoványi
Művészet, 1975. jun. - 22 old.

→ Művelődési Otthon

Turcsek Károly
épített

könyvtár (részlet)

Vámossy Ferenc: Az országos Művelődési Otthon.
Művészet, 1975. június - 22 oldal

Jurcsek Károly
épület

Büffé előtér

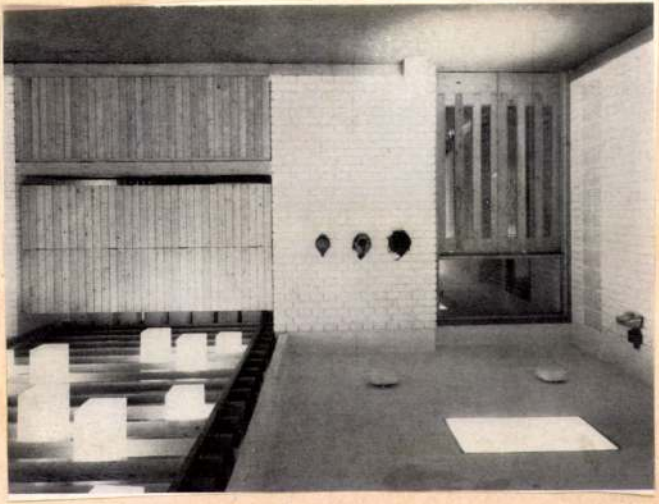

Varnecky Ferenc: Az orgoványi Művelődési Otthon
Művészet, 1975. június - 22 oldal.

Jevcsen Károly
építész

Nagyteremi (részlet)

Vámossy Ferenc: Az org
Műveszet, 1975. jemius

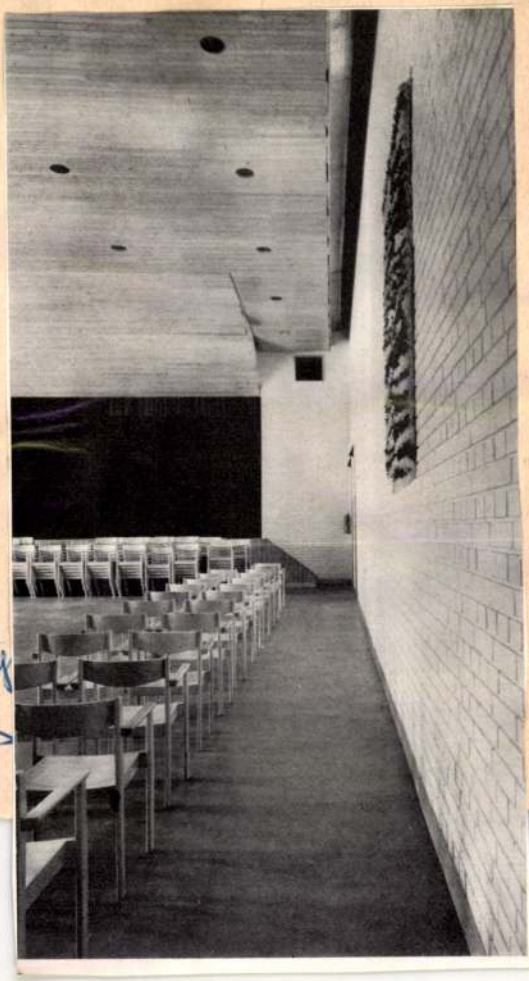

1974. X. 5. Televízió 12.45 Gué /45/
Uj építészet Magyarországon.

Jurcsik Károly építész

Őszinteség, elfogulatlanság, elmélyülés. Ezek a jellemző szemléleti vonásai ma is az uj épitészet világának. Az uj épitészet elveinek mai értelmezésére mai lehetőségeire, talán Jurcsik Károly és Varga Levente müve az orgoványi müvelődési ház a legjellemzőbb példa. Megkeresték azokat az elemeket, amelyek az adott helyre alkalmazhatók, s megtalálták a téglában, a fában, az üvegben és olymódon próbálták egymáshoz illeszteni ezeket, mint ahogy a népi épitészet tette azt. Nem a formai jelleget, hanem a népi épitészet belső logikáját követték az épület megalkotásánál. Fehér meszelt téglafalak, natur szinü pácolt fanyilászáró ablakok, ajtók, kék padlószönyeg, függőny, harmónikus egységet teremtenek. Szinte odanőtt épületet sikerült teremtenie, amelyben minőségében, formájában, környezetében nem idegen, horizontálisan elnyuló fehér tömegével belesimul az alföldi tájba.

-

Jurcsik Károly
Ördisz

Várady Sándor - Jurcsik Károly
a XI Goldmann György téri mélk-
mű pályázatot, részt vesz.

----:Pályázatok és megbizások.

Művészet, 1975. április - 45. oldal

Jurcsik Károly építész

a Budafoki Árubáz építészeként

említve

Magyar építészet 1945-70

138. old.

Jurcsik Károly

a nekrásdi vegyes rendeltetésű
irodalmának építészeként említve

Magyar építészet 1945-70
137. old.

Jurcsik Károly

az orgoványi Művelődési Otthon
építészeként említve

Magya építészet 1945-70
107. old.

Jurcsik Károly, építész

Az Építők Klúszaki klubjában
számol be terveiről.

– Tavaszi nyitány a klubokban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. márc. 11.

Jurcsik Károly

Szekszárd, városközpont, vegyes rendeltetésü irodaházak, áruház /Jurcsik Károly, Bartha Lajos, Varga Levente építészek, M.Baló Borbála kertterv./ - Müszaki Tervezés, 1968.8.sz.11-12.l.

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Ért. 1971.1.sz.149-182.l.

156.l.

Jurcsik Károly

"Iparositott épitészet" cimmel négy müvész kiállitása nyilt meg a Józsefvárosi Kiállitó Teremben. Finta József, Jurcsik Károly, Kaszab Ákos, Kévés György nevét emlitve, -Vadas József: "Mérnök-e az épitész?" cimmel- mind a négy müvész munkáját külön és közös programjuk, valamint az épitészettel kapcsolatos problémák szerint is tárgyalja.
A részletekre kiterjedő kritikát lásd: Finta József nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 12. XXI. évf. 7. sz. 12. lap.

építéshez jól illeszkedő, egyemeletes lakóház Jurcsik Károly építész munkája.

Az épület helyén földszintes, rossz állagú, ugyanakkor jellegzetes tömegű és beépítési konfigurációjú, boltozott pincéjű ház állott. A megvalósult épület átveszi, illetve megőrzi a régiből azt, ami szép és értékes (beépítési formáció, pince), ugyanakkor a létrehozott újjal egyedi, korszerű és az építtető használati igényeit is teljes értékűen kielégíteni tudó megoldást nyújt.

A győri épület kiváló példája annak, hogy lehet igényesen, a kiváló beépítési (és talán anyagi) lehetőségeket is kihasználva, ugyanakkor egyszerűségével és tisztaságával is hatni tudóan építeni.

— A Makó, Megyeház u. 23/A–B sz. alatti kétlakásos ház (tervezője: Madarász József) „előtörténete" is érdekes. A lakóház műemlékileg védett környezetben épült. Helyén közel százéves, eklektikus stílusban épült, helyi védettségű lakóház feküdt, amely gázrobbanás következtében életveszélyessé vált és le kellett bontani.

Az új épület megtartja az eredeti beépítési kontúrméreteket, felhasználja a sajátos helyi oromzat-motívumokat, mindezek mellett jól funkcionáló, a kisvárosi környezet hangulatába szépen illeszkedő megoldást eredményez.

A külső megjelenés — környezeti motiváción alapuló — igényes anyag- és szerkezetválasztéka egyszerű és gazdaságos belső elrendezést takar.

— Az idei év harmadik díjazott épülete Horváth Sándor építész Nagykovácsiban felépült saját lakóháza. Egyszerűség, szerkezeti tisztaság, a család összetételéhez teljes mértékben alkalmazkodó alaprajzi elrendezés, (relatív) olcsóság, illetve gazdaságosság, mindezek mellett jó arányú tömeg és apró építészeti finomságok jellemzik.

Ez az épület bízvást kielégíti a bevezetőben említett „követhető jó ízlés" példa-jellegét.

A dicséretben részesített többi épület közül

— Kistelegdi István mohácsi családi háza a környezeti lehetőségek (sarokház) magas színvonalú kihasználásával és sajátos, egyéni építészeti látásmódjával és formavilágával;

— a Debrecen, Berzsenyi u. 8. sz. alatti 4 lakásos társasház egyszerre mozgalmas- és mégis nyugodt megjelenésével, derűs hangulatot árasztó részleteivel (tervező: Kiss Imre);

— a Székesfehérvár, Fürst Sándor u. 17/B alatti, zártsorú beépítésű, emeletes családi ház (tervező: Göde Ferenc) hangulatos, a kisvárosi környezetet kiválóan tükröző homlokzatával és mindenekelőtt egyszerű, szép és színezésében is konzekvens belső tereivel;

— a Hajdúszoboszló, Bajcsy-Zsilinszky u. 60. sz. alatti épület (tervező: Maglóczki Tibor) a sajátos építtetői igények (kertész építtető) összehangolásával, a családi ház és gazdasági épület jól összefogott közös tömegével, tiszta anyaghasználatával

tűnt ki és aratott méltán elismerést.

*

Az 1991-ben meghirdetett „Az Év Lakóháza" pályázat országos bírálatának eredménye:

Rangsorolás nélkül díjazott pályaművek:

— Családi lakóház: Győr, Újkapu u. 23
Tervező: Jurcsik Károly
Építtetők: Dr. Kincs Árpád és neje
Kivitelező: Nagy Lajos

— Kétlakásos ház: Makó, Megyeház u. 23/A-B
Tervező: Madarász József
Építtetők: Giba Lajos és neje
Dancsi György és neje

A Lakáskultúra szerkesztőségének különdíját kapta:

— Családi ház: Nagykovácsi, Hársfa u. 8/B.
Tervező és építtető: Horváth Sándor

Dicséretben részesített pályaművek:

— Családi lakóház: Mohács, Sallai u. 69.
Tervező: Kistelegdi István
Építtető: Cselinácz János

— Négylakásos ház: Debrecen, Bessenyei u. 8.
Tervező: Kiss Imre
Építtető: Kollár József és társai

— Családi lakóház: Székesfehérvár, Fürst S. u. 17/B.
Tervező: Göde Ferenc
Építtetők: dr. Pozsonyi András és neje

— Családi lakóház Hajdúszoboszló, Bajcsy Zsilinszky u. 60.
Tervező: Maglóczki Tibor
Építtető: Farkas Gábor

A díjakat 1992. február 5-én adta át Keresztes K. Sándor környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter.

Jurcsik Károly

Rangsorolás nélkül díjazott pályaművek:

Családi lakóház: Győr, Újkapu u. 23
Tervező: Jurcsik Károly

Építtetők: Dr. Kincs Árpád és neje
Kivitelező: Nagy Lajos

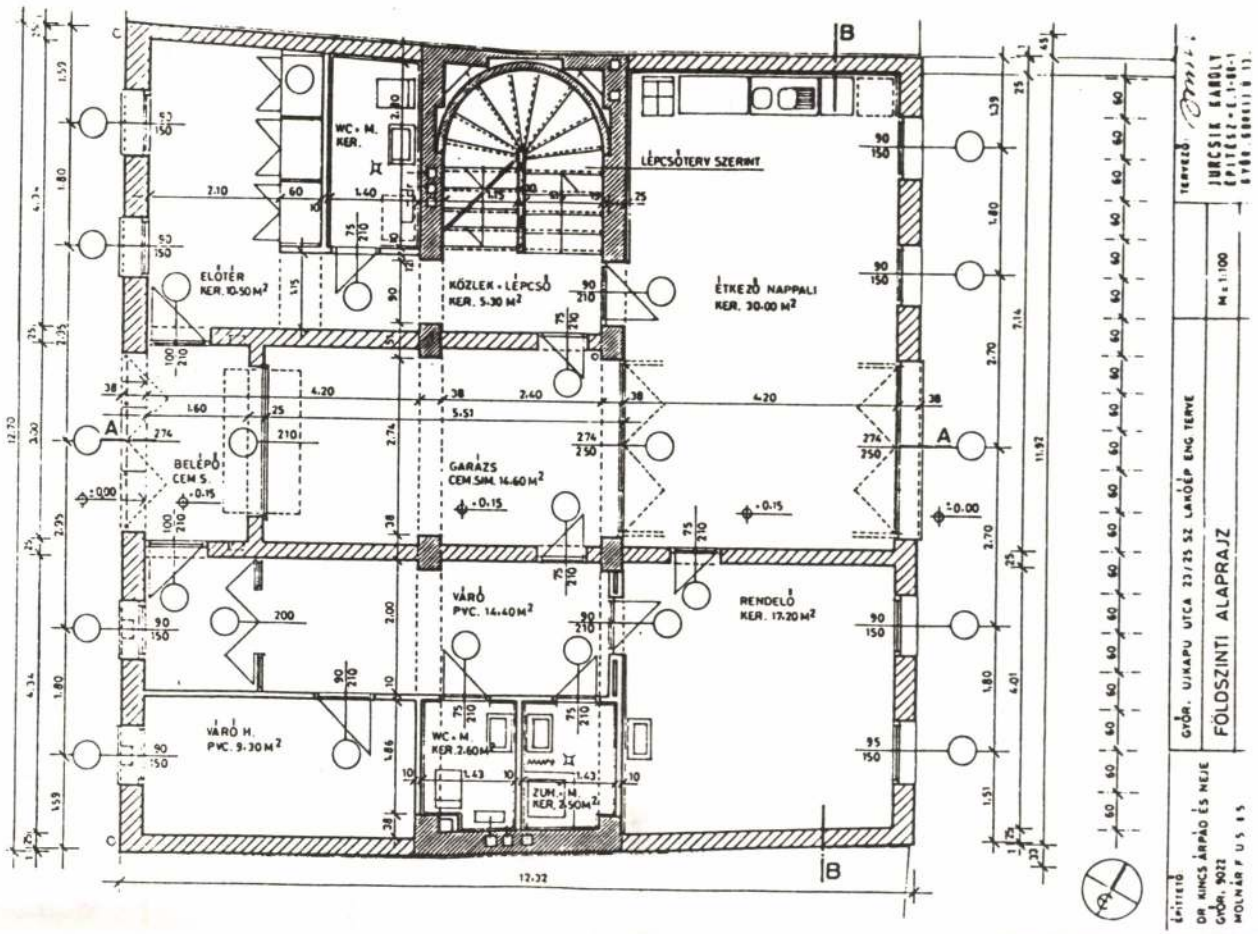
LÉPCSŐTERV SZERINT
WC + M. KER.
ELŐTÉR KER. 10.50 M²
KÖZLEK + LÉPCSŐ KER. 5.30 M²
ÉTKEZŐ NAPPALI KER. 30.00 M²
BELÉPŐ CEM S.
GARÁZS CEM SIM. 14.60 M²
VÁRÓ PVC. 14.40 M²
RENDELŐ KER. 17.20 M²
VÁRÓ H. PVC. 9.30 M²
WC + M. KER. 2.60 M²
ZUH. + M. KER. 2.50 M²
12.32
12.70
11.92
GYŐR, UJKAPU UTCA 23/25 SZ. LAKÓÉP ENG TERVE
FÖLDSZINTI ALAPRAJZ
M = 1:100
TERVEZŐ
JURCSIK KÁROLY
ÉPÍTÉSZ-E.1-88-1
ÉPÍTTETŐ
DR KINCS ÁRPÁD ÉS NEJE
GYŐR, 9022
MOLNÁR F U S 8 5

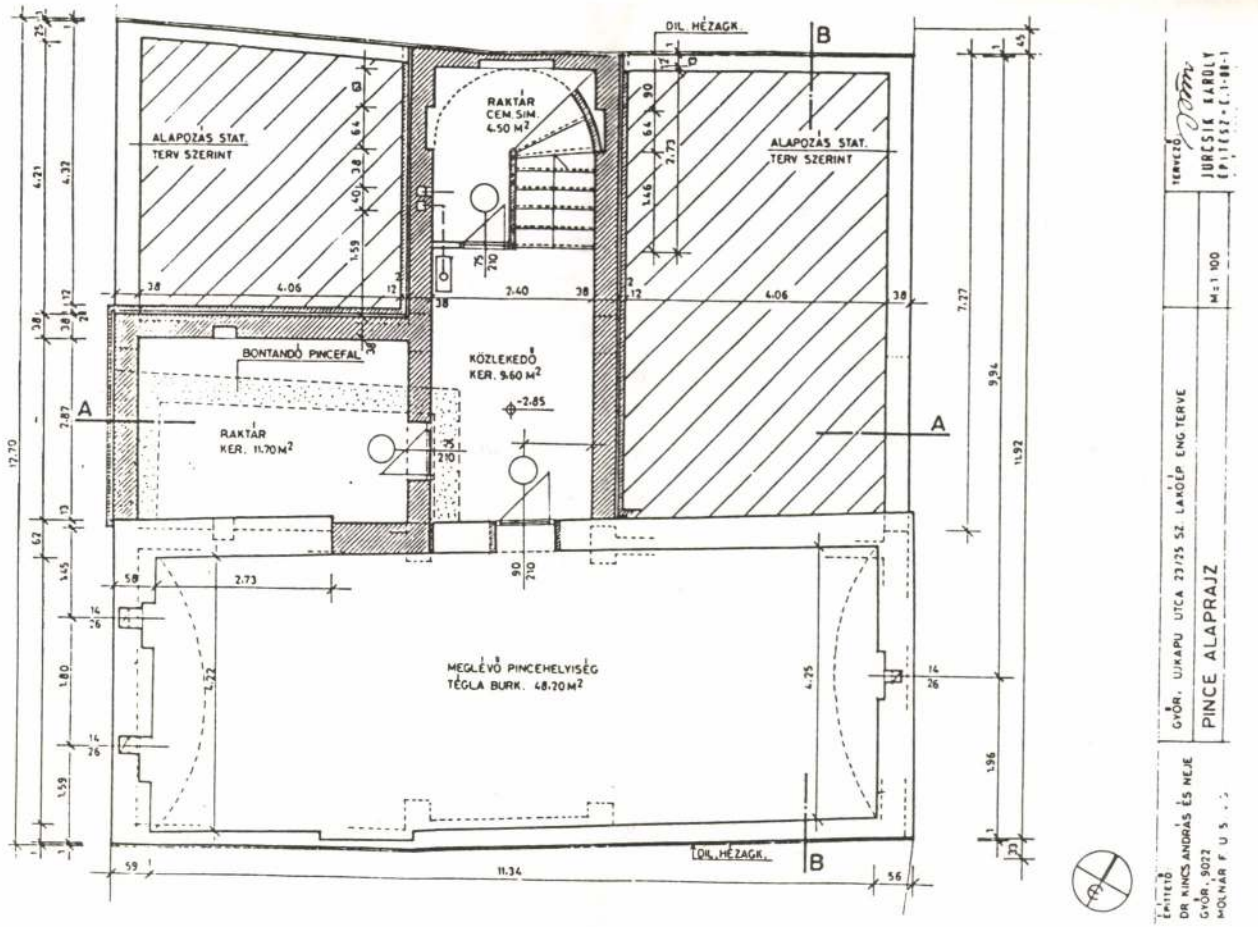
DIL. HÉZAGK.
ALAPOZÁS STAT. TERV SZERINT
RAKTÁR CEM SIM. 4.50 M²
BONTANDÓ PINCEFAL
KÖZLEKEDŐ KER. 9.60 M²
RAKTÁR KER. 11.70 M²
MEGLÉVŐ PINCEHELYISÉG TÉGLA BURK. 48.20 M²
11.34
12.70
11.92
GYŐR, UJKAPU UTCA 23/25 SZ. LAKÓÉP ENG TERVE
PINCE ALAPRAJZ
M = 1:100
TERVEZŐ
JURCSIK KÁROLY
ÉPÍTÉSZ-E.1-88-1
ÉPÍTTETŐ
DR KINCS ANDRÁS ÉS NEJE
GYŐR, 9022
MOLNÁR F U S

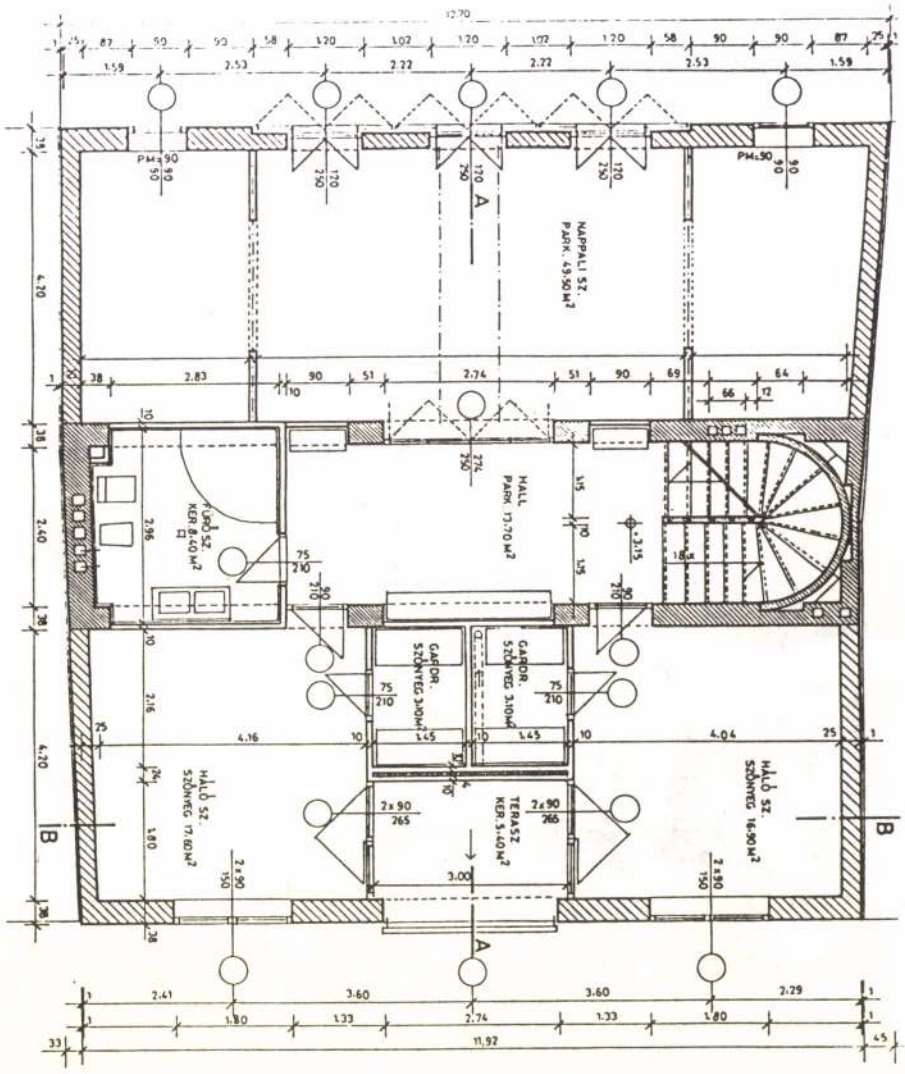

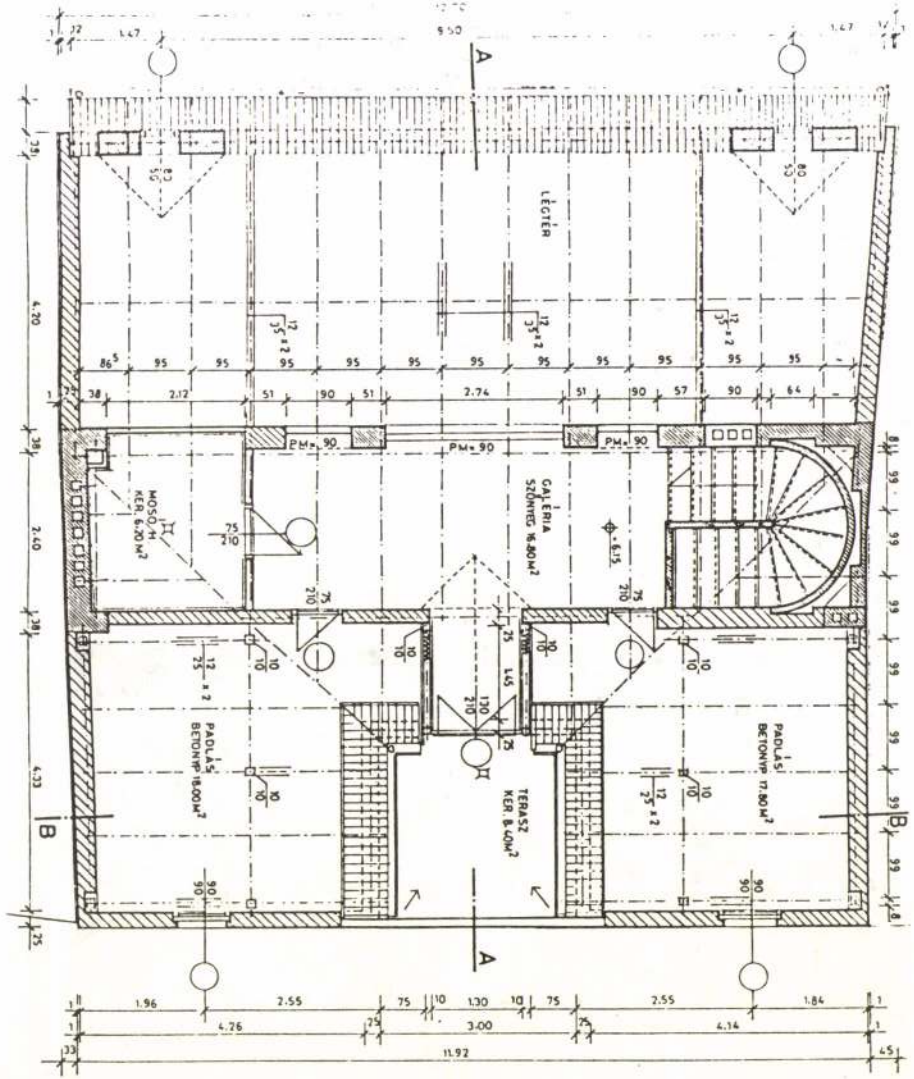

ÉPÍTTETŐ: DR KINCS ÁRPÁD ÉS NEJE GYŐR, 9022	GYŐR, UJKAPU UTCA 23-25 SZ. LAKÓÉP ENG. TERVE ELSŐ EMELETI ALAPRAJZ	M=1:100	TERVEZŐ: JURCSIK KÁROLY ÉPÍTÉSZ-TERVEZŐ

ÉPÍTTETŐ DR KINCS ÁRPÁD ÉS NEJE GYŐR, 9022	GYŐR, UJKAPU UTCA 23/25 SZ LAKÓÉP ENG TERVE TETŐTÉRI ALAPRAJZ	M=1:100	TERVEZŐ JURCSIK KÁROLY ÉPÍTÉSZ-TERVEZŐ

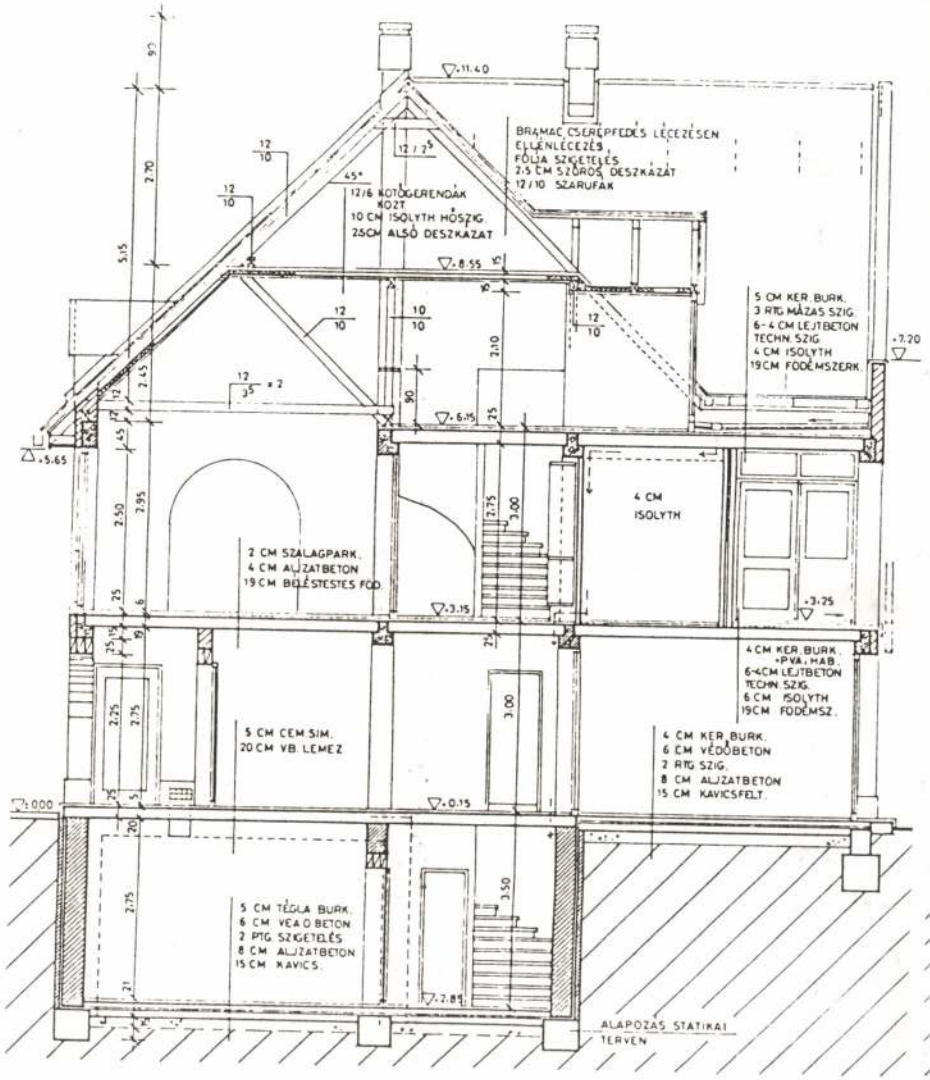

ÉPÍTTETŐ DR. KINCS ÁRPÁD ÉS NEJE GYŐR, 9022 MOLNÁR F. U. 5. I. 5	GYŐR, UJKAPU UTCA 23/25 SZ. LAKÓÉP. ENG. TERVE	M=1:100	TERVEZŐ JURCSIK KÁROLY ÉPÍTÉSZ-[illegible] GYŐR [illegible]
	A – A METSZET		

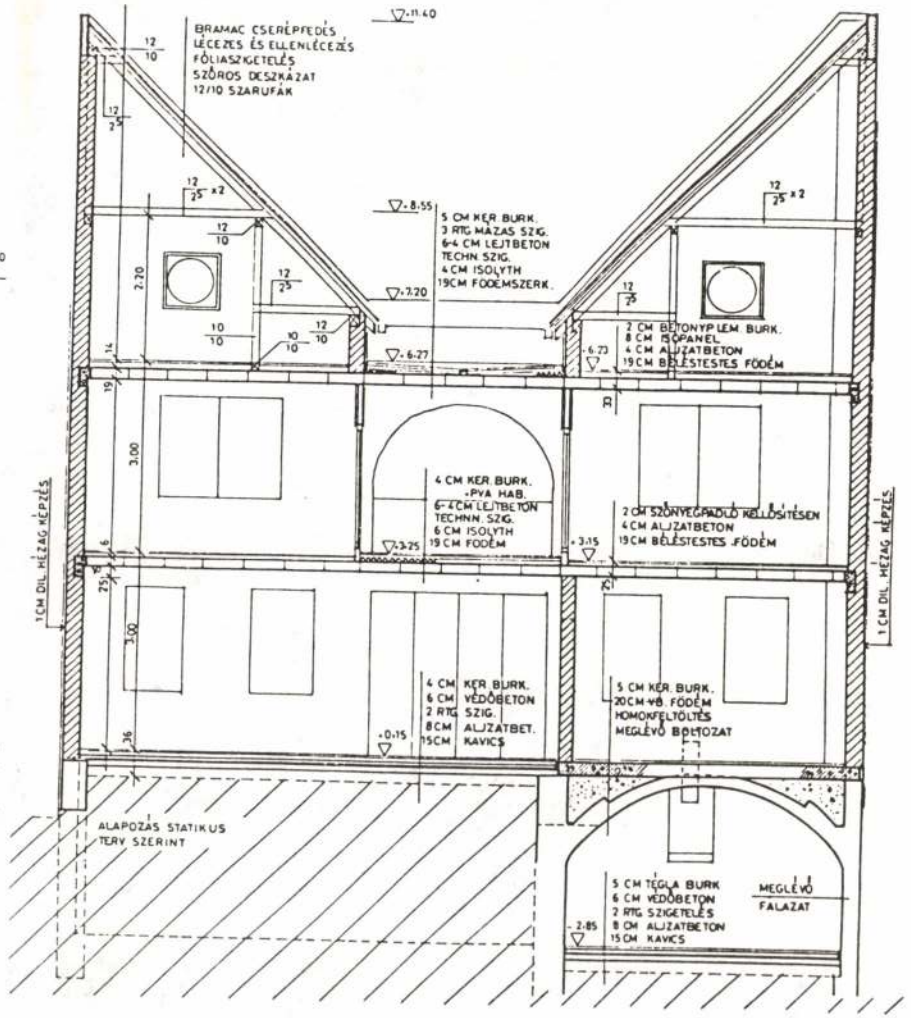

ÉPÍTTETŐ DR. KINCS ÁRPÁD ÉS NEJE GYŐR, 9022 MOLNÁR F. U. 5. I. 5	GYŐR, UJKAPU UTCA 23/25 SZ. LAKÓÉP. ENG. TERVE	M=1:100	TERVEZŐ JURCSIK KÁROLY ÉPÍTÉSZ-[illegible] GYŐR [illegible]
	B – B METSZET		

Rangsorolás nélkül díjazott pályaművek:

Kétlakásos ház: Makó, Megyeház u. 23/A-B
Tervező: Madarász József
Építtetők: Giba Lajos és neje
Dancsi György és neje

Jurcsik Károly, zpěvák

Láttuk, hallottuk ...

1977. II. 6. Petőfi 11.40 (Kisné).

JURCSIK KÁROLY

8 TÍZÉVES RAVATALOZÓJÁRÓL

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1955, 6, 42

...ellmünket Antall József halálával, de kormánya - a ...zánkat az átalakulás kezdeti időszakán.

...érzem magam, hiszen belőlük áll a magyar nemzet nagy ...olgálatban a háztartásokat vezető nők példája ad erőt! ...n kötelességtudásukkal, a viszálykodókat kibékítő tapin...tő formáival, a jövőbe vetett hitükkel és hűségükkel. Az ...t Önök napról-napra, és ahogy a család, úgy az állami

...m Önöket, megköszönöm az ország népének az elmúlt ...rejét. Tudom, hogy ezt elsősorban a nők sugározták szét a ...éséért, az új Magyarország megteremtéséért többet tettek,

...assa a Magyar Demokrata Fórum listáját és helyi jelöltjét. ...nek tisztét.

...eretével, a lelkiismeretes politika légvárakat elutasító ...etén minden családnak jobb életet fog biztosítani. Kérem, ...változások folytatódhassanak.

Bizalommal és tisztelettel:

Dr. Boross Péter
miniszterelnök

JURCSIK Károly épitész

Pákovics Miklós: A nyolcadik épitész [interju]. = Uj Magyarország, 1993. április 6. lo.

JURCSIK Károly ejtőre

III. Mohn u. 2. Napóra 1983

Kosztkefi S.: Mo. napórái. Bp., 1998. 32-33., ill

nd dasselbe.
nicht beim Kubismus stehen. Er gesellte sich der *Stijl*-kam zu abstrakten Flächenbildern, die auch die letzten nständlichen Bindung von sich gestreift haben und jede, umliche Vertiefung zu vermeiden bemüht sind (Tafel 67). ment dieser Kunst ist das Quadrat, dessen spannungs-derung oder baugesetzliche Verbindung mit anderen pla-bilden (Oblongum z.B.) das Bild erstehen läßt. Jede Glie-l-mäßigen Bildes ist in sich gleichmäßig farbig und wird Umgebung abgegrenzt. Allmähliche Übergänge aus und Modulationen der Linie sind verpönt. Die zur Bewe-starrte, in ihren senkrechten und wagerechten Akzenten geglichene Statik: Das ist das malerische Ideal der Stijl-

JURCSIK KÁROLY

Kispaneles kommunális épületek, Budapest

Vezető építész: Jurcsik Károly (LAKÓTERV)

Építészek:

Iskola:
Varga Levente

Óvoda:
Reiner Miklós
Dellagramatika Hara

Bölcsőde:
Reiner Miklós
Turányi Gábor
Bálint Imre

Belsőépítészek:
Jahoda Maja—Tildi Béla

Statikusok:
Tóth András—S. Szablya Ildikó
Baranyai Zsófia

Épületgépészek:
Arnold Károly
Beczássy Gyula
Oravecz Béláné
Kurucz Lászlóné

Elektromos tervezők:
Wolf Tamás—Hallgató György

Környezettervező:
Andor Domokosné

Kivitelező:
43. sz. ÁÉV
Szabolcs megyei ÁÉV

Fajlagos költségek
Iskola: 12,9
Óvoda: 7,8
Bölcsöde: 8,6 e Ft/brutto m²

Fényképek:
Penner Gyuláné
Turányi Gábor

1—3. Az óbudai lakótelep I—III. ütemében felépült kommunális épületcsoportok, M=1 : 5000

Amikor 1971-ben megbízást kaptunk néhány óvoda, iskola megtervezésére az óbudai lakótelepeken, az alkalmazandó szerkezeti „rendszer" már hosszú évek óta ismert volt: a kispaneles elemeket a 43. ÁÉV gyártotta és használta fel a lakásarányosan megvalósítandó célcsoportos közösségi épületek kivitelezésére. A rendszer szót a fentiekben azért tettük idézőjelbe, mivel ebben az esetben építési rendszerről tulajdonképpen nem beszélhettünk, szerkezeti rendszerről is alig-alig. Az emeletmagas, általában 150 cm széles (90 cm kiegészítő elemekkel is gyártott) külső és belső teherhordó panel volt az egyetlen sajátos eleme a rendszernek. A 30 cm szélességű szerkezeti elemek nedves kötésű csomópontjaikkal, belső helyszíni kifalazást igénylő hőszigetelési módjukkal távolról sem voltak korszerűnek nevezhetők, de a korábbi hagyományos eljárásokkal szemben így is előrelépést jelentettek. Az egyéb alkalmazott szerkezetek általában hagyományosnak mondhatók. Amikor a tervezés során kisebb módosításokat, korszerűsítéseket akartunk végezni a szerkezeten, hamar be kellett látnunk — megismerve az építőipari nehézségeket és nehézkességeket —, hogy ennek még nem jött el az ideje.

A szerkezettel korábban megépült épületek különböző tervezői irodáknál születtek, különösebb egységes városrendezési, telepítési, vagy szerkesztési elvekhez nem alkalmazkodtak. A kialakult gyakorlatnak megfelelően a kommunális épületek a lakásépítéshez viszonyítva nemcsak kivitelezés, hanem tervezés vonatkozásában is általában lemaradtak. A várostervezés időszakában általában a tervezőnek fogalma sem volt még arról, hogy a nagyságrenden kívül milyen jellegű és típusú közintézmények kerülnek elhelyezésre: a beépítési terveken ezeket általában valami fantasztikus kontúr, legjobb esetben egy tömbbelsőben, a normatíva által előírt

4

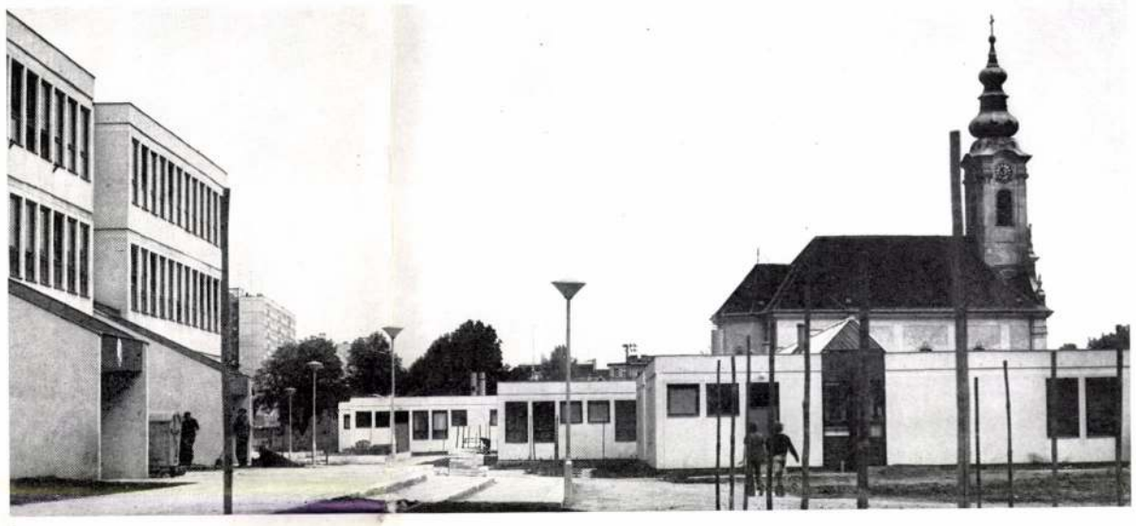

5

Magyar Építőművészet 1978/2

Edificios para instituciones públicas edificadas de pequeños paneles

Arquitecto principal: Károly Jurcsik

En 1971, cuando recibimos el encargo de planificar algunos jardines infantiles y escuelas para la Colonia de Buda la Vieja el sistema de estructura disponible era el de pequeños paneles. Los elementos característicos de este sistema eran los paneles altos de un piso y generalmente 150ms de largo. Por los 30 cm de ancho y por el trabazón húmedo éstos distaron de ser modernos.

El encargo de entonces era para algunos edificios comunales pero los arquitectos sabiendo que el mismo sistema de estruc-

Edifices communaux à petits panneaux
Architecte en chef: Károly Jurcsik

Quand en 1971 les auteurs du plan étaient chargés de la planification de quelques jardins d'enfants, de quelques écoles pour le centre d'habitation de Óbuda, le «système» de structure était donné de la composition des éléments à petits panneaux. Les seuls. éléments spéciaux du système étaient les panneaux porteurs extérieurs et intérieurs ayant la hauteur d'un étage et généralement larges de 150 centimètres.

Quand les auteurs du plan avaient obtenu la charge de planifier quelques bâtiments

Public buildings erected of small size panels
Leading architect: Károly Jurcsik

When in 1971 the architects were commissioned to plan a small number of schools and kindergertens for the new residential settlement in the Obuda District, the structural system employed was the small building plate system. The characteristic elements of this system were storey-high, generally 150 cm broad internal and external load bearing panels. These units with their thickness of 30 cm, and their nodal points of wet joinings, were by no means up to date.

When dealing with the few commissions in

1. Edificio de dirección con los albergues al fondo
2. Vista de los albergues desde el Danubio
3. Comedor estudiantil
4. Las terrasas de los albergues

1. Bâtiment administratif, au fond le foyer des étudiants
2. Rangée des foyers d'étudiants du côté du Quai du Danube
3. Restaurant de la cantine
4. Rangée de terrasses des collèges

1. Administration buildings with the student hostel in the background
2. The row of the student hotels from the Danube-shore
3. The dining room of the canteen
4. The row of terraces of the colleges

2

3

4

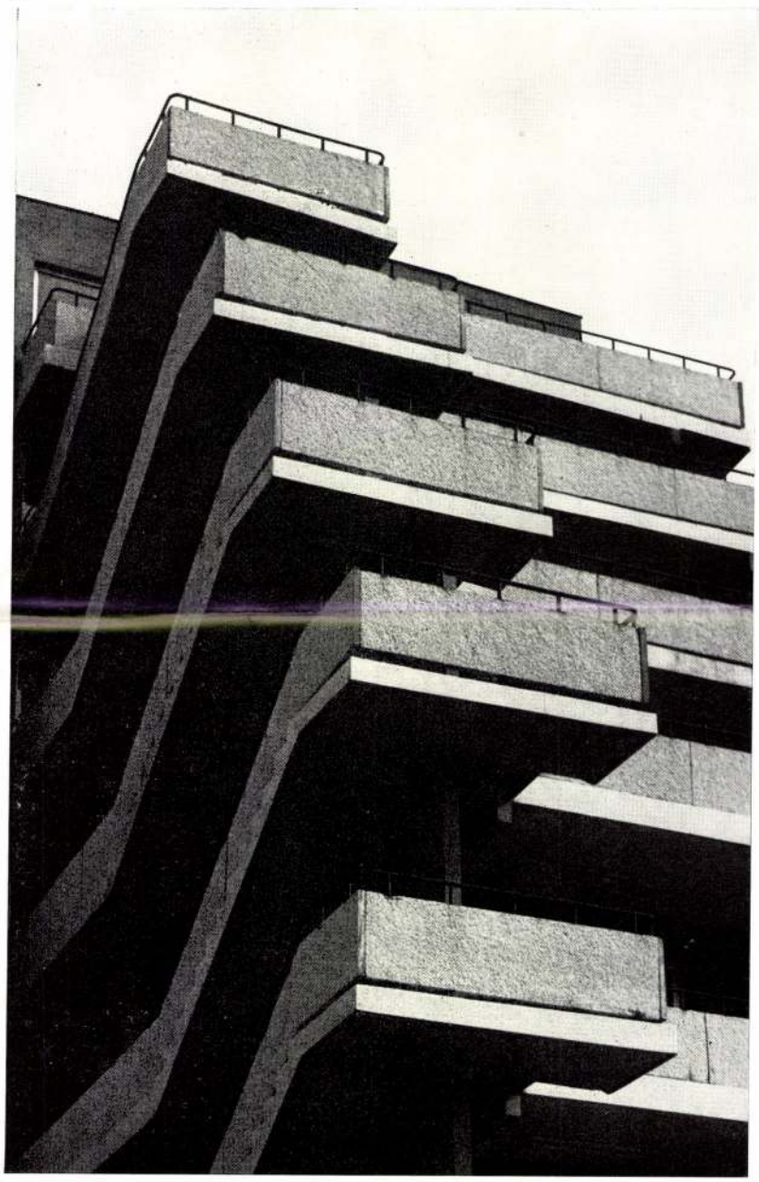

edificios de 6 pisos puede albergar 468 estudiantes en cuartos de a tres personas. Los cuartos tienen sus baños con acceso directo, los baños son elementos completos prefabricados.

ment-spatial fait dans les usines, se rattache directement aux chambres d'habitation.

can accomodate 468 students in three-bed rooms. The prefabricated spatial wet cabins are directly attached to the rooms.

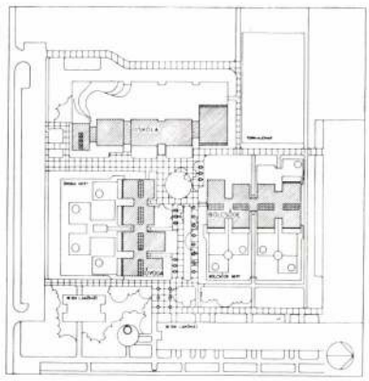

4. Óbuda, I. ütem
5. Békásmegyer
6. Óbuda ,III. ütem

1—3. Grupo de edificios de tipo comunal construidos en la I—III etapa de la construcción de la colonia en Buda la Vieja y Békásmegyer
4. Buda la Vieja en la I etapa
5. Békásmegyer
6. Buda la Vieja en la III etapa

1—3. Groupes de bâtiments communaux construits au centre résidentiel de Óbuda dans les étapes I—IIIe
4. Óbuda, IIIe étape de contruction
5. Békásmegyer
6. Óbuda, IIIe étape

1—3. Groups of communal buildings erected on the residential settlement of Óbuda during the first to third building period
4. Óbuda, first period
5. Békásmegyer
6. Óbuda, third period

6 1 2 3

tura era dada para los años siguientes también por lo tanto para la aceleración y el ahorro de la planificación y la edificación buscaron principios de orientación. Los dos de estos principios básicos fueron los siguientes:

1. En las colonias en Hungaría no se ha logrado el ambiente unbano anhelado. Las instituciones públicas edificadas en el primer período de las construcciones en la colonia se encuentran separados sea dispersos en medio de bloques de viviendas o ubicados accidentalmente junto a vias de comunicación sin formar una unidad. Desde el punto de vista de la urbanización no se desfilan alrededor de algun sistema de comunicación y tampoco al-

communaux, ils avaient reconnu qu'encore pendant des années ils ont à compter avec l'utilisation de la structure donnée, c'est pourquoi ils avaient cherché des principes systématiseurs dans le but de rendre la planification et l'exécution plus économiques et de l'accélérer. Les deux principes fondamentaux les plus essentiels étaient les suivants:

1. A nos centre d'habitations l'ambiance d'une atmosphère urbanisée, exigée par tout le monde, ne pouvait se développer et les institutions primaires publiques, construites déjà dans la première période étaient installées à l'intérieur des blocs, séparées les une s des autres, ou le long des chemins de circulation occasionnelle-

regard of these public buildings the architects recognized that they have to calculate for still many years with these given structural elements. In order to increase the speed and economy of planning the construction work they have searched for new principles of systematization. the two main basic principles of which being the following:

1. Within the new residential settlements the atmosphere of townlike spirit demanded by everybody had no chance to develop. The basic public institutions erected already during the first building period, were situated within the blocks of houses separated from each other, or along the communication roads quite accidentally.

1. Az iskola bejárata
2. Iskola földszinti alaprajza, M=1 : 800
   1. Tanulószoba
   2. Úttörő-szoba
   3. TV-olvasó
   4. Könyvtár
   5. Játékszoba
   6. Műhelyterem
   7. Műhelyraktár
   8. Orvosi rendelő
   9. Öltöző
   10. Tornaszertár
   11. Tornaterem
   12. Aula
   13. Hőközpont
   14. Gondnoki lakás
   15. Zsibongó-folyosó
   16. Közlekedő-étkező
   17. Tálaló
   18. Fehér mosogató
   19. Fekete mosogató
   20. Főzőkonyha
   21. Húselőkészítő
3. Iskola emeleti alaprajza, M=1 : 800
   1. Osztályterem
   2. Igazgató
   3. Igazgatóhelyettes
   4. Titkári szoba
   5. Tanári szoba
   6. Műhely
   11. Tornaterem légtér
   12. Aula légtér
   15. Zsibongó-folyosó
4. Óvoda alaprajza, M=1 : 800
   1. Foglalkoztató
   2. Öltöző
   3. Mosdó, W. C.
   4. Közlekedő
   6. Konyha, tálaló
   7. Vezető szoba
   8. Orvosi szoba
   9. Mosoda
   11. Személyzeti szoba
   12. Óvonők szobája
   14. Tornaszoba
   15. Bútorraktár
   16. Hőközpont
   17. Gondnoki lakás
   18. Elkülönítő
5. Bölcsőde alaprajz, M=1 : 800
   1. Gyermekszoba
   2. Fürösztő
   3. Átadó
   4. Váró
   5. Szervizkonyha
   6. Közlekedő
   7. Előtér
   9. Földesáru raktár
   10. Zöldségelőkészítő
   11. Húselőkészítő
   12. Főzőkonyha
   14. Tálaló
   16. Iroda
   17. Mosoda
   18. Szárító
   19. Öltöző
   20. Iroda
   21. Vezető szoba
   22. Orvosi szoba
   23. Hőközpont
   24. Raktár
   25. Elkülönítő
6. Iskola-metszetek
7. Iskola-konyha felülvilágító és tornatermi ablak csomópontjai
8. Iskola-lépcsőház
9. Óvoda és bölcsőde felülvilágító csomópontok

1. Entrada a la escuela
2. Plano de la planta baja de la escuela
3. Plano de un piso de la escuela
4. Plano de un jardin infantil
5. Plano de un nido infantil

1. Entrée de l'école
2. Plan du rez-de-chaussée de l'école
3. Plan de l'étage de l'école
4. Plan de l'école maternelle
5. Plan de la crèche

1. Entrance of the school
2. Ground-plan of the school
3. Ground-plan first floor of the school
4. Ground-plan of the kindergarten
5. Ground-plan of the nursery

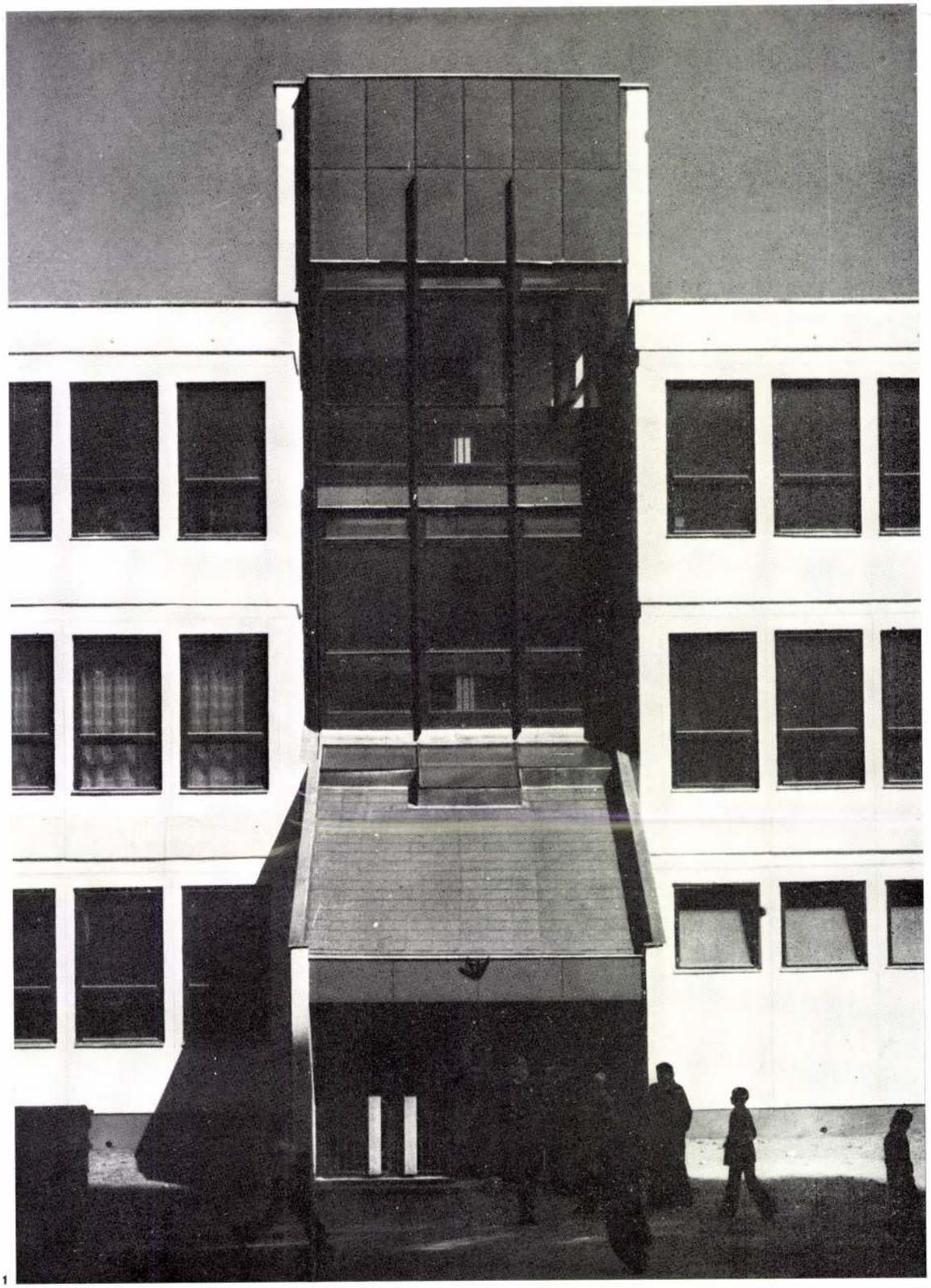

1

canzan el grado de concentración tal que podrian requerir unidad arquitectónica. Los arquitectos determinaron la necesidad de crear una planificación uniforme para el mayor número posible de instituciones públicas de nivel básico porque en la planificación urbana esto es un médio mediante el cual las formas de los edificios con las funciones determinadas pueden ser planificadas en la estructura de las colonias. Es obvio que estos "subcentros comunales" deben ocupar un citio entre los puntos de comunicación masiva y las zonas pobladas con orientación adecuada y con entradas exclusivamente para calles y plazas con tráfico para peatones.

2. Según las normas establecidas y el nu-

ment. Du point de vue de la structure de ville, elles ne se rattachaient pas logiquement au système de trafic, et ne formaient non plus une concentration qui puisse créer un ensemble architectural quelconque. On avait constaté, que pour le domaine aussi large que possible des institutions primaires publiques, il faut développer des thèmes de plans uniformes; cela représente déjà au cours de la planification urbaine un moyen par l'utilisation duquel on peut faire les plans de ces bâtiments pour qu'ils puissent être intégrés organiquement dans la structure de la colonie d'habitation. Il va de soi que ces «vice-centres communaux» soient rattachés avec une exposition convenable

They possessed no logical connection urbanistically with a communication system of any kind, nor did these form a concentration creating some kind of architectural ensemble.

It was further established that a standardized design-material should be created for a possibly large circle of the basic public institution. At the start of the urbanistic planning already this would offer the means by the employment of which these buildings could be don han of their building-forms, and considering their functions organically arranged into the structure of the new settlement. It is further selfevident that these "communal sub-centres" should be stringed exclusively

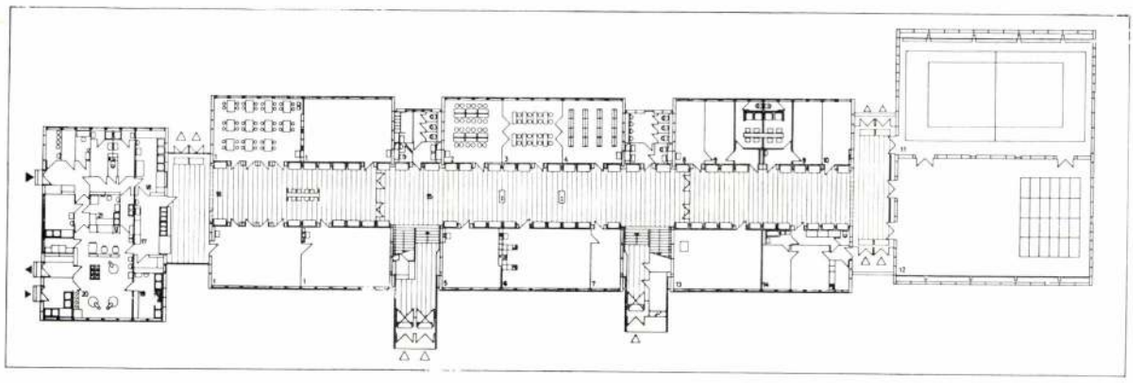

2

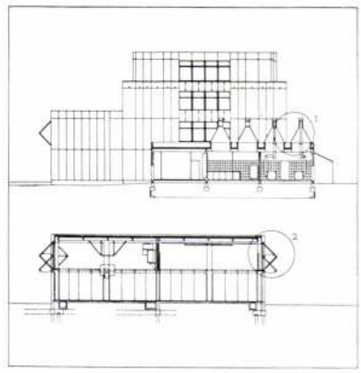

7

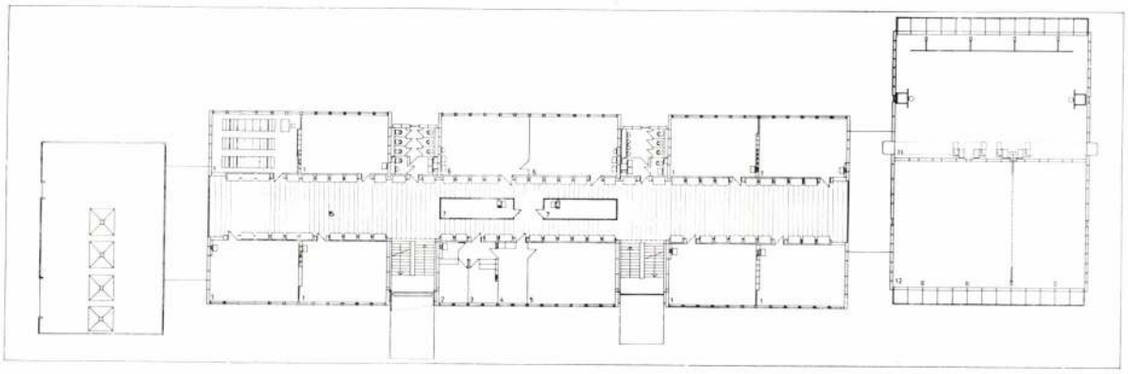

3

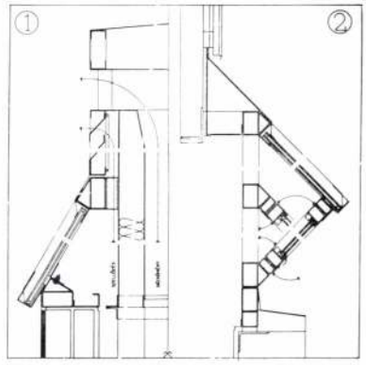

8

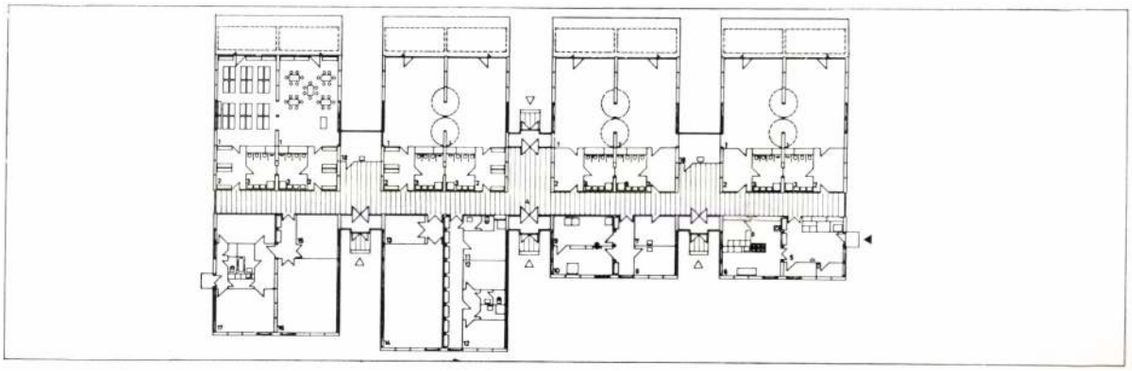

4

9

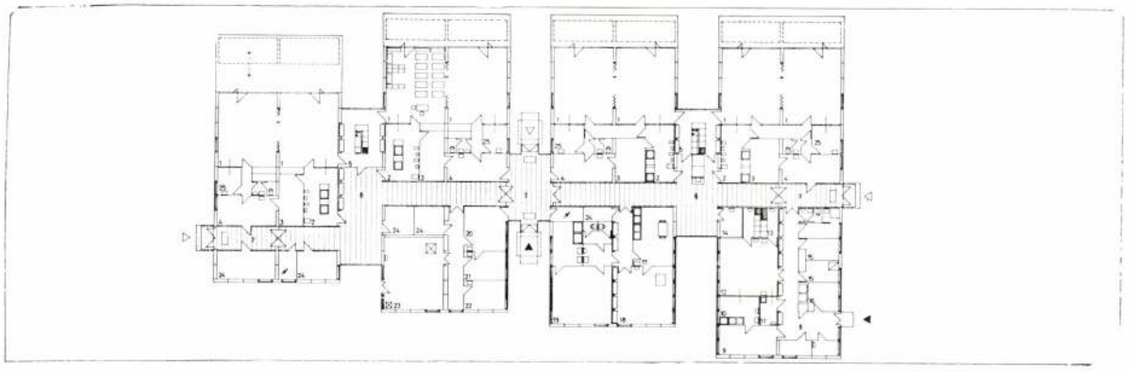

5

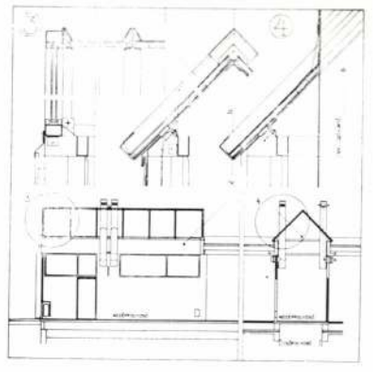

mero de los habitantes hacen falta diferente magnitud de jardines infantiles, nidos y escuelas, necesidades que vienen modificadas en cada caso concreto por factores adicionales. (Vivienda para un encargado, edificio del transformador, el modo de las comidas, la magnitud de la sala de deportes.)

A causa de todo eso tanto la planificación como la construcción se atrasan grandemente.

Era obvio la necesidad de formar una serie de planes, "familia de planes" cuya aplicación flxcible facilitaria la labor de planificación y de las construcciones.

En base a este principio determinaron aquellas unidades de función en cada tipo

et dans un classement raisonnable entre les arrêts de la circulation de masse et les terrains d'habitation, uniquement sur les rues et sur les places pour piétons.

2. Les différentes normes de terrain en fonction du nombre des habitants desservis veulent une échelle, de plus variée possible, pour les institutions primaires publiques comme les écoles, les jardins d'enfants, les crèches etc. Les exigences résultant de certaines particularités locales peuvent contribuer à tout cela (logement du gérant, cabine de transformateur, les moyens de réfection, la grandeur voulue de la salle de gymnastique etc.) Cela prolonge en grande mesure la durée de passage de

along the pedestrian streets and squares with appropriate orientation and sensible ranging in relation to the stops of the public means of communication and the living quarters.

2. The various norms of the area in relation to the number of the population served by them, demand the most diversified size of the basic public institutions viz.: schools, nurseries, kindergartens, etc. Attached to all these the particular requirements resulting from the local conditions must be also taken into consideration (Flats for caretakers, transformers, ways of catering, sizes of gymnastic halls, etc.) which are all increasing very considerably

de los edificios para dichas instituciones públicas de los cuales pueden componerlas. De esta manera se logró el principio de secciones funcionales en el caso de los edificios comunales con paneles pequeños que en el caso de las viviendas ya estaba en uso hace tiempo. Ademas de la racionalidad de la composición es un medio que asegura la armonía arquitectónica de estos edificios. Por los limites del encargo que los planificadores recibieron sólo se hicieron los planes para las variaciones de diferente número de salas y diferente número de capacidad de escuelas básicas. El sistema componible de escuela se integra de tres unidades funcionales: la unidad docente, la cocina y la sale de deportes. La unidad

la planiflcation, de même que celle de l'exécution.

Il était concordant de créer une série de plans flexible, une «famille de plans» à l'aide de quoi les solutions structurales se répétant fonctionnellement, les travaux de l'exécution et de la planification sont rendus plus efficaces. L'idée s'est présentée de chercher à chaque genre de bâtiment des unités de fonction identiques — leur échelle différente — qui après être composées et classées peuvent donner le bâtiment exigé. C'est de cette façon que pour les bâtiments à petits panneaux le principe de section fonctionnel s'est formé, il était déjà depuis longtemps utilisé pour la construction des logements.

the time required by planning, and the construction transit time.

Thus it became evident that a sequence of flexible designs, a "family of projects" should be created by which the repeated functional and structural solutions as well as the construction work and planning activity can be made more efficacious. This has led to the idea to select the identical functional units and their dilfferent orders of magnitude for all these buiadings, from which by proper selection and rpnging the required building can be comlosed. In this way the principle of funciona section has been developed for the communal buildings erected of small size building plates too, a principle employed for housing

nagyságú lehatárolt terület jelezte. Még ugyanazon szerkezeti adottságok esetében sem léphetett fel ilyen körülmények mellett a telepítési vagy szerkesztési elvek azonosságának igénye.

A pár épületre szóló tervezési megbízáskor azonban felismertük, hogy az adott szerkezet alkalmazásával reálisan még évekig kell számolni, különböző nagyságrendű alapfokú kommunális épületek lakótelepi megvalósításánál. A kapott konkrét feladaton túlmenően ezért mind saját jövőbeli munkánk megkönnyítése, a kivitelezés és tervezés gazdaságossága és gyorsítása, továbbá a tervezés korszerűsítése céljából valamely átfogó, a kérdést rendszerező elveket próbáltunk keresni és lefektetni. Végülis a tervekben rögzített nyert két leglényegesebb alapelv a következő volt.

1. Hogy lakótelepeinken nem tudott kialakulni a mindenki által igényelt városias hangulatú környezeti légkör, az nem utolsó sorban annak a következménye, hogy a már megépült alapfokú közintézmények szétdobálva, gyakran egymástól szeparált tömbbelsőben, vagy közlekedési utak mentén esetlegesen helyezkedtek el. Sem városszerkezetileg nem fűződtek rá általában logikusan valamely forgalmi rendszerre, sem olyan koncentrációt nem képeztek, mely valamely építészeti együttest alkothatna. Alapelvként szögeztük le tehát, hogy az alapfokú közintézmények minél szélesebb körére valamely oly egységes tervanyagot kell létrehozni, mely a tervező kezében már a várostervezés idején olyan eszközt jelent, melynek felhasználásával konkrét épületformák, funkciók mérlegelésével ezen épületeket szervesen tudja beletervezni a lakótelep szerkezetébe. Nyilvánvaló, hogy ezen koncentrációk, „kommunális alközpontok" telepítése az egyes legfontosabb tömegközlekedési megállóhelyek és a lakóterületek között értelemszerű sorolásban a megfelelő tájolási szempontok figyelembevételével, lehetőleg kizárólag gyalogosforgalmi utcákra, terekre kell, hogy legyenek felfűzve. Ezt az elvet a mindenkori városrendezőkkel együttműködve — ahol csak lehetett — igyekeztünk következetesen alkalmazni.

2. A különböző területi normativák a kiszolgált lakosszám függvényében az alapfokú közintézmények (iskolák, óvodák, bölcsődék stb.) legváltozatosabb nagyságrendjét követelik meg. Ehhez a nagyságrendi változatossághoz még az egyes helyi telepítési sajátosságból adódó követelmények is hozzájárulhatnak. (Gondnoki lakás, trafóház, étkeztetés módja, kívánt tornatermi nagyság stb.) S bár a vonatkozó tervezési előírások ezen épülettípusok funkcionális rendjét, a helyiségek nagyságát egyértelműen megszabják, a fentiek következtében szükségszerűen esetenként más és más épületek születnek. Ez mind a tervezés, mind a kivitelezés átfutási idejét nagy-

docente consta de unidades de variable número de niveles. Cada nivel tiene cuatro unidades con aula de estudio cada uno los cuales rodean un espacio común para el recreo. Colocando varias unidades docentes uno al lado de otro o encima de otro se puede obtener el número de aulas deseado. El tamaño de la cocina —lo cual es considerada unidad a parte— se determina ante todo por el número y capacidad de los jardines infantiles cercanos. El número y la capacidad de la sala de deportes se determina por las normas aplicadas sin la necesidad de modificar notablemente este sistema.

Se determinó que desde el punto de vista funcional en el caso de los nidos y jardines

Ce principe de structure était non seulement rationnel, mais il créait une parenté qui dépassait l'identité structurale et par cela il assurait l'harmonie des bâtiments installés en commun. Etant vu que la commission de faire des plans était limitée, les séries de plans ne se sont faites que pour l'édifice de l'école communale qui devait avoir une place variable et des variations pour différents nombres de salles de classe.

Le système d'école ajustable se compose de trois él émentsde base fonctionnels: l'unité de l'enseignement, la cuisine et la salle de gymnastique. L'unité de base de l'enseignement est une unité rattachée une cour de récréation médiane ayant

for a considerable time. Apart of the rational property of this constructional principle, it has created a relationship exceeding the structural identity assuring the harmony of the buildings settled simultaneously. In consequence of the limitations of the planning assignement project-sequences were elaborated only for elementary schools with varying number of school-rooms and for their building with varying accommodation capacity.

The composition school system is composed of three functional basic elements, viz.: educational unit, kitchen and gymnasium.

The educational unit is a functional unit composed of a central waiting area of va-

mértékben meghosszabbítja, nem beszélve a szakhatósági egyeztetések és engedélyeztetések tortúrájáról, mely még sorozattervek, vagy típustervek egyértelmű alkalmazása esetén is néha elképesztő újabb és újabb kívánságokhoz, tervmódosításokhoz, a tervszerű munka lelassításához vezet.

A fenti meggondolások miatt egyértelmű volt számunkra, hogy valamely oly rugalmas sorozattervet, „tervcsaládot" kell létrehoznunk, mellyel az ismétlődő funkcionális, szerkezeti stb. megoldások következtében a kivitelezői és szakhatósági egyeztetés lerövidíthető, a tervezési munka hatékonyabbá tehető. Ez vezetett bennünket arra a gondolatra, hogy minden épületfajtánál megkeressük azokat az azonos funkcióegységeket — ezeknek különböző nagyságrendjeit, melyeknek összetételéből, sorolásából az igények által megkívánt épület összerakható. Így alakult ki kispaneles kommunális épületeinknél az a funkcionális szekcióelv, mely a lakásépítésnél már régóta használatos. Ez a szerkesztési elv racionális volta mellett a gondolkodásmód azonossága, a szerkesztés rokonsága alapján, az egyes különböző rendeltetésű épületek között, a szerkezeti azonosságon túlmenő rokonságot is teremtett, alapvetően biztosítva a közösen telepített épületek összhangját. Tervezési megbízásunk lehatároltsága folytán sorozatterveinket ebben a fázisban csak az általános iskola (8+2, 12+3, 16+4, 24+6, 32+8 tantermes) variációira, valamint az óvoda (100, 150, 200 személyes), továbbá a bölcsőde (80, 100, 120 fős) épületére tudtuk kidolgozni.

Az összerakható iskolarendszer tulajdonképpen három funkcionális alapelemből tevődik össze: oktatási egység, konyhaüzem és tornaterem. Az oktatási alapegység különböző szintszámú, négyes tantermi egységekből álló, középzsibongóra szervezett funkcionális egység, melyeknek kapcsolását egy összekötő tag — melyben a vertikális közlekedést biztosító lépcsőház, valamint a higiéniai blokk helyezkedik el — biztosítja. Ezen oktatási egység egymás fölé, vagy egymás mellé történő sorolásával a kellő tanteremszámú iskolaegység biztosítható, mindig úgy, hogy a szükséges lépcsőházak és WC-blokkok a szükséges arányban képződnek. A konyhaegység, mint önálló funkcionális egység biztosítja annak lehetőségét, hogy a helyi telepítési sajátosságoktól függően méretezett konyhaüzem legyen alkalmazható. A tornatermi egység terv szerinti kapcsolata biztosítja, hogy a normatíva által előírt számú és nagyságrendű tornaterem a rendszer lényegi változtatása nélkül alkalmazható legyen.

Mint a bevezetőben jeleztük, a szerkezeten korszerűsítést, módosítást végrehajtani nem volt módunk. Ebben a vonatkozásban a legfájóbbnak az bizonyult, hogy a belsőpanelek kötelező alkalmazása az iskolaépület belső traktusában a távlatban megkövetelhető alaprajzi flexibilitást kellőképpen nem biztosította. A szerkezeti adottságok mellett az egyes tércsoportok ésszerű csoportosításával, az épületgépészeti szerelvényeknek racionális tömörítésével igyekeztünk korszerű alaprajzokat és épületeket tervezni, felhasználva a funkcióból és szerkezetből adódó külső-belső tömeg- és térformálási lehetőségeket. Pl.: iskolai bejárati motívum, tornatermi ablak, óvoda-bölcsőde felülvilágított elosztótere, az itt alkalmazott, formailag hangsúlyosan kezelt szellőző elemek stb. Az alapfokú kommunális épületek beruházási gyakorlatának megfelelően a beépített berendezéseken túlmenően, a belsők kialakítására, a mobiliák kiválasztásának kontrolljára minden igyekezetünk ellenére is csak korlátozott módon volt lehetőség. Igyekeztünk azonban az általában fehér színű DEKOLIT homlokzatfestésű épületeknél a külső-belső mázolt szerkezetek, a színezett homlokzatburkoló elemek (eternitlapok), belső függönyök stb. színeit egyegy épületcsoportban úgy megválasztani, hogy összefüggő és változatos színösszhang alakuljon ki.

Az 1973 és 1977 között megvalósult 14 kispaneles épület jogosan mondható — úgy gondoljuk — előrelépésnek a hazai alapfokú kommunális épülettervezés területén. A kispaneles tervcsalád megszületése, ezen épületek megvalósulása teremtette meg a szükséges előfeltételét egy olyan komplex építési rendszer létrehozásának és bevezetésének, mint a „Vázpaneles Kommunális Rendszer".

Az építésztervezőknek jó partnerev olt a környezettervező. Az épületek és telepítésük alapvető célkitűzését megértő, gondos kertészeti kialakítású sétálóutcák nagymértékben elősegítik, hogy ezen együttesek kedvelt és organikus részei legyenek az egyes lakótelepeknek.

J. K.

2 1

1. A bölcsőde bejárata
2. Fedett terasz a bölcsődei gyermekszobák előtt
3. Iskolai konyha
4. Tornatermi belső részlet
5. Vizesblokk az oktatási szárnyban
6. A bejárat és a lépcsőház részlete

1. La entrada del nido infantil
2. Terraza cubierta del nido infantil
3. Cocina de la escuela
4. Interior de la sala de educación fisica
5. Bloque canalizado en la sección docente
6. Imagen parcial de la entrada y de la escalera

1. Entrée de la crèche
2. Terrasse couverte devant les chambres d'enfants de la crèche
3. Cuisine d'école
4. Détail de l'interieur de la salle de gymnastique
5. Bloc sanitaire dans l'aile d'enseignement
6. Détail de l'entrée et de la cage d'escalier

1. The entrance of the nursery
2. A covered terrace in front of the children's room in the nursery
3. Kitchen, school
4. Interior detail of the gymansium
5. Wet block in the educational wing
6. Detail of the entrance and the staircase

infantiles la forma mas favorable es la construcción de un solo piso. Las unidades básicas de estos edificios constan de dos salas para actividades que pueden ser entreabiertas, cada uno con sus camarines y baños respectivos. Las salas propiamente de educación dan al jardín con techo movedizo mediante el cual es posible graduar la intensidad de la asolación y permite que las actividades y el reposo de los niños esté protejido de la lluvia y de los vientos.
La construcción de 14 edificios de paneles pequeños entre 1973—77 significa avance en la planificación de edificios comunales. La realización de estos ha sido la condición de crear un sistema de edificación complejo.

des unités à quatre salles de classe et des nombres de niveau différents et dont la liaison est assurée par une partie de communication. En classant les unités d'enseignement les unes au-dessus des autres ou les unes près des autres, on peut assurer une unité d'enseignement à nombre de salle de classe voulue. La grandeur de l'unité de cuisine, comme unité fonctionnelle indépendante, est déterminée généralement tout d'abord par le fait que dans son rayon combien y a-t-il de bâtiments d'école maternelle installés qui exigent le service de la cuisine en dehors du service de l'école jointe. Conformément aux plans, la liaison de l'unité de la salle de gymnastique assure de pouvoir développer sans essen-

rious levels, and of units with four classrooms each. Their interconnection is assured through connecting members. Placing the educational units above or side by side to each other a school unit with the required class-rooms can be assured.
The size of the kitchen unit as an independent unit is determined in the first line by the fact generally that apart of the school to which it is connected, how many kindergartens within its district require its catering service.
The connection of the gymnastic unit as per the project assures that gymnasiums in number and size as foreseen in the projects should be employed without the essential alteration of the system.

Jurcsik Károly

Önálló zeneiskolák c. tervpályázat 1979.

II. díjat nyert a 20-as bírálati sorszámú terv.

Tervezők: Jurcsik Károly
Sch. Bihari Erzsébet
Zala Kurtné
Kotschy András
Thoma Levente

Munkatárs: Scheidler Alice

Magyar Építőművészet

1979/4.

Jurcsik Károly. építész

1

-1

MIÉRT SZÉP?

OR MŰV

A napjainkban oly nagy számban épülő *lakóházak* egyhangúsága miatt egyre több kritika éri építészeinket: az előre gyártásnak amúgy is csekély lehetőségeit sem használják ki eléggé. *Középületeinkkel* kapcsolatban már jóval kevesebb bírálat hangzik el, hiszen az egyedi tervezés változatosabb, színesebb kialakításra ad módot. Egy-egy épületnek az értékét azonban nemcsak kialakítása, hanem környezetéhez való viszonya is meghatározza. A legutóbbi években elkészült épületek között sok olyan is akad, amelyeket ma is szépnek látunk, s talán későbbi korokban is megbecsült alkotások lesznek.

Ilyen építészeti alkotásként tartjuk nyilván azt a *művelődési házat*, amelyet 1969-ben avattak fel a Bács-Kiskun megyei *Orgovány* községben.

Orgoványnak — a nemrég természetvédelmi területté nyilvánított *Kiskunság* e községének — a neve szomorúan ismerős: a *Tanácsköztársaság* után tomboló fehérterror, a *Héjjas*-különítmény vérengzései tették hírhedtté.

Az új épületet a Tanácsköztársaság kikiáltásának *ötvenedik* évfordulója alkalmából avatták fel — hódolva ezzel az ott kivégzett foradalmárok emlékének is.

A művelődési ház homlokzata. A meszelt téglafalon – sajnos – zavaróan hatnak az oda nem illő neonbetűk

A két tervezőépítész — *Jurcsik Károly* és *Varga Levente* — a *Fejleszthető művelődési otthonok* című tervpályázaton elért első helyezése alapján kapott megbízást a tervek elkészítésére. Az építészeknek és az építővállalatnak mindössze *tíz hónapjuk* volt rá, hogy a terveket elkészítsék, s a művelődési házat e tervek alapján felépítsék.

Az építészek abból a fel-

nak, s csaknem mindegyik *emberi* betegség (tehát spontán — önmagától — még a magasabb rendű emlősállatokban sem fordulnak elő). Legtöbbször erős érzelmi megterhelések, válságok idején alakulnak ki.

Némely klinikus és kutató föltételezi, hogy *egyvalamely* pszichoszomatikus betegség *bizonyos személyiségvonású*, -tulajdonságú emberekben nagyobb valószínűséggel lép fel, mint másokban. Ezeket a vonásokat azonban nehéz elkülöníteni azoktól a *„másodlagosan"* kifejlődő személyiségjellemzőktől, amelyek a betegség *következtében* keletkeznek. Másrészt igen gyakran ugyanaz az ember egyszerre vagy egymás után *többféle* pszichoszomatikus betegségben is szenved. Tehát nem valószínű, hogy volnának *egy* meghatározott betegségre (magas vérnyomásra, gyomorfekélyre stb.) vezető személyiségjegyek.

Ám az az összefüggés kimutatható e betegségek és a beteg személyiségszerkezete között, hogy a *neurotikusokban* alakulnak ki. A felnőttkori személyiségzavarnak, neurózisnak a kialakulását legtöbben a kora gyermekkorban átélt különféle károsító hatásokra vezetik vissza. (Lásd lapunk ez évi 35. és 37. számait. — *A szerk.*) A neurózist *elsősorban* a rosszul alkalmazkodó, *célszerűtlen magatartás* jellemzi, de az meghatározott *testi* tünetekben — pszichoszomatikus betegségekben — is megnyilvánulhat, illetőleg a viselkedési zavar és a testi tünet *együtt* is megjelenhet. Neurózis és pszichoszomatikus betegség esetén is gyakran előfordul, hogy a beteg személyiségében *nem* találunk semmiféle rendellenességet. Ezek a betegek *nem* neurotikusok, hanem *normálisak*.

Ezek a betegek *nem* neurotikusok, hanem *normálisak*. Ezeknek még a látszata sincs megengedve, magas igényszint, szigorú önértékelés és erős önbírálat. Az ő betegségüket úgy magyarázhatjuk, hogy a túlfeszítettség az érzelmeknek, a szorongásoknak, az indulatoknak és minden lelki feszültségnek a belső megrekedését és felduzzadását idézi elő. Ezeket a személyiség-„fékek" — az önkontroll — *nem engedik ki a külvilágba*, bár a beteg *meg akar szabadulni tőlük*. Ő kóros feszültségéről és levezetetlen indulatáról nem tud, sőt, a szélsőséges feszültség az ő számára *megszokott* létállapot, amellyel megtanult együtt élni. Az ilyen személyiség „megalázó teher"-ként viseli a feszültséget levezető betegséget (a munkapad mellett esik össze fekélybetegségben, gyomorátfúródás vagy szívkoszorúsér-betegség, szívizomelhalás miatt).

A klinikai tapasztalatokat aszerint is összegezik, hogy e betegségek hol, milyen mértékben fordulnak elő. Ezzel foglalkozik a *transzkulturális pszichoszomatika*. Eredményei közül csak egyet említünk meg: a fekélybetegség nemcsak a legfejlettebb civilizációjú társadalmakban gyakori, hanem nagyon elterjedt a *természeti* népek között is. Ez a megfigyelés arra utal, hogy bár e téren is sok tapasztalattal rendelkezik az orvostudomány, s mindennapos dolog az ilyen betegek gyógyítása, még távol vagyunk attól, hogy pontosan ismerjük e betegségek keletkezésének törvényszerűségeit.

Dr. Császár Gyula

belgyógyász főorvos

szerelem vagy a mámor emlékeit. Folyamatosan telnek otthon a vitrinek nemzedékek életének eme fontos rekvizitumaival.

A herendi porcelán Magyarországon még ennél is fontosabb: a normális hétköznapok jelképévé és pótlékává vált. Minden család őrzi – így vagy úgy – egy jobb élet herendi készletét.

A 16. században jelenik meg Európában a kínai porcelán, és az alapanyag, a díszítés tökéletessége ámulatba ejti az egész kontinenst. A technológia nem is marad sokáig titokban.

(Magyar csoda...)

Az 1826-os cégalapítás óta a herendi gyár folyamatosan működik, és a néhány fős másoló manufaktúrából világhírű üzemmé nőtte ki magát, átvészelve az 1990-es évek drasztikus gazdasági válságát is. Ez igazi csoda: Úgy látszik, óriási a vágy világszerte a személyesség, a kézművesség utolsó maradványai után.

Végigsétálva az üzemen a csoda valósággá válik: 1500 herendi és környékbeli ember önkéntes fegyelmezettségben és szervezettségben, egymástól tanulva dolgozik a saját tulajdonú üzemben, és a világ minden részéről özönlenek az érdeklődők.

Ez a csodaszámba menő normalitás ihlette meg Turányi Gábort, aki 21. századi kisvárosi főteret álmodott a klasszicista manufaktúramúzeum elé, ez a normalitás-vágy vezette Magyari Éva ceruzáját is.

Megszabadulva a fellengzős formai nagyzolás és a gyötrő kisebbségi érzés veszélyeitől visszatalálni – amíg lehet – az építés saját törvényeihez.

Minden ház mesél valamiről, a régi épületekben különös történetek szálai szövődnek össze. Ma az építészek büntetlenül keverik és váltogatják történeteiket és idézeteiket.

Magyari Éva építészete arról tanúskodik, hogy némi önfegyelemmel és fantáziával megtalálhatjuk és bemutathatjuk az építés normalitásban rejlő igazi arcát.

Golda János

„Az építészet hosszútávfutás"

Jurcsik Károly Steindl Imre-díjas

„A húszas éveimben úgy éreztem, hogy nincs olyan, amit el ne tudnék érni. Hittem magamban. És ez nem mond ellen a mának, a mai énemnek, csak átalakult, lehiggadt, elcsendesedett a dolog. És meg kellett nyugodni abban, hogy ezt tudom, ezek a sajátosságaim, nem akarok más lenni, mint ami vagyok. (...) Csak azt csinálom meg, amiről tudom, hogy nekem való. Nem a pénztől függ, hogy elvállalom-e a munkát vagy sem. Így vagyok az elismerésekkel is... Fiatalon az ember vágyik arra, hogy amit tesz, vegyék már észre... akkor és nem később. De már régen rájöttem, hogy ez nem így működik. Az építészet hosszútávfutás. (...) Ezt a szakmát, hogy elismerjék, hogy egy-egy produktum maradandó legyen, nagyon hosszú ideig kell csinálni. (...) ...nem bánt, hogy kicsit későn jöttek az elismerések. Az viszont igenis zavar, hogy idős koromra ömlesztik. (...) Úgy érzem, megváltoztam, és amit most kapok, az már nem nekem szól...(...)"

„NEM VAGYOK TEORETIKUS építész, soha nem voltak olyan elveim, amelyekhez körömszakadtáig ragaszkodtam volna.

Nem hiszek az építészetet megváltó szólamokban és receptekben.

Mesterembernek tartom magam, és a mesterségbeli fogásokat próbálom tanulni közel ötven éve. (...)

Mindig az adott szituáció, a megrendelő, az adott pénzügyi lehetőség, vagy akár egy fa határozza meg, hogy abból az épületből mi lesz. Mondható az is, hogy nincs stílusom, nincs egy olyan kézjegy, amely minden épületen megtalálható, felfedezhető, árulkodna... (...)"

Jurcsik Károly: Nem vagyok teoretikus építész, Új Magyar Építőművészet, 1998/4., 8-9.

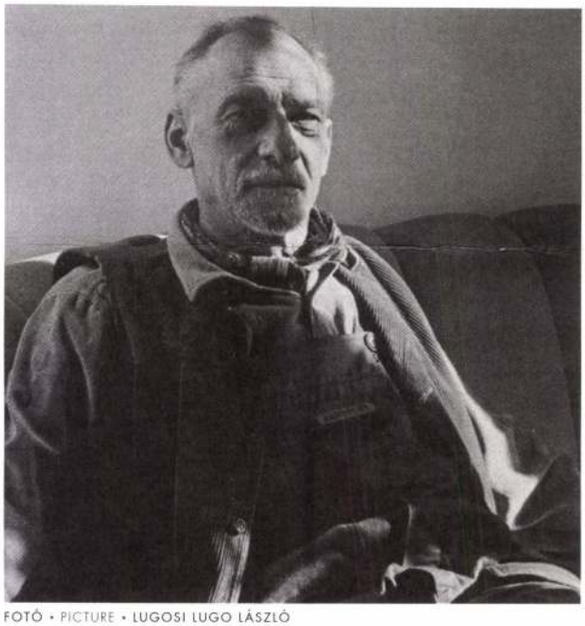

FOTÓ • PICTURE • LUGOSI LUGO LÁSZLÓ

„Jurcsik szigorú tanár, szigorúan pontos alkotó. (...) Engem Jurcsik következetessége és a bennem lévő adottságok, a felvetések, az ötletek, konok, konzekvens végiggondolására készettek, olykor már a normális kreativitás kárára. Éppen ő volt, aki mindig rám szólt és kifigurázta a dolgok megismerhetőségébe vetett hitemet. (...)

Az egyetem vastag falai közé nehezen áramlottak be a nemzetközi szakmai teljesítmények keltette hullámok. Jurcsik ennek ellenére mindig tudta, hogy merre hány óra. Egy tanár nem lehet tájékozatlanabb, mint érdeklődő hallgatói. Jurcsik nem csak látott, de mindent fel dolgozott. Ez időtájt épülő keceli fürdője szellemileg a kor éllovasságával vágtató – reménytelen kísérlet a betonra, amely talán épp a mi nyers körülményeink között lett volna nagyon jó alternatíva (mint Indiában Le Corbusier).

Egy ilyen szivacsszerűen mohó elme, mint Jurcsiké a 60-as évek építészetét meghatározó Angliában egy életre szóló feltöltekezik. Azonos levegőt szív egy évig Stirlinggel, Colin Wilsonnal, Ove Aruppal, Henry Moore-ral, Ahrens-Burton Koralekkel, kiruccanásként a madridi opera pályázatát is elkészíti Gulyással. (...)

Biztosan sokan szemére vetették már Jurcsiknak azt, amit Szekszárdon a jogérvényes városrendezési tervvel csinált. Talán az egyetlen megvalósult, de biztosan az első kontextualista városi együttest hozta létre Magyarországon, jogosan nem sokat törődve azzal a monumentális „városfejlesztési" akarattal, amely átszabni készült (...) a város központját, hanem (zárványként) továbbnövesztette a várost. Urbánussá tette, térrendszerré a lebomló zártsorú beépítést, változatos kontúrokkal, mozgalmas tömegeket húzott fel teljesen új anyaghasználattal, arány- és formarenddel, változatos magassággal. Házai között „megmozdult" a tér, vonzó, élhető gyalogosfelületek keletkeztek. (...) Orgovány is hordozza az angolszász tapasztalatokat, bár nem tudom, hogy nem pontosan ilyenre csinálták volna Vargával és Jahoda Majával akkor is, ha nincs az angliai út. Felépült egy ház, amelyik hosszú ideig arra figyelmeztetett mindenkit, hogy milyen közel vagyunk az építészethez, és hogy igazán mi vagyunk okolhatók akkor, ha egy ház nem ilyenre sikerül. (...)"

Reimholz Péter: A mester. Megjelent az Országépítő 2003 őszi számának Jurcsik Károly munkái 1990-1999 című mellékletében.

„Későn kerültem hozzá. Lekéstem a 60-as évek Jurcsik-korszakát, az orgoványi kultúrházat, a szekszárdi városközpontot. (...) Későn érkeztem, de a levegőben ott maradt a nagy művek szelleme. Már réges-rég kispanel-házakat gyártottunk, de én azt játszottam magamban, hogy az igazi Jurcsik-Varga időbe csöppentem. Hogy még mindig igazi épületeket tervezünk. Jurcsik el tudta hitetni velem, hogy ez így is van. Szigetet épített nekünk a hetvenes évek buta közegében."

Turányi Gábor: Jurcsik. Megjelent az Országépítő 2003 őszi számának Jurcsik Károly munkái 1990-1999 című mellékletében.

Juresik Károly, építén

2-3

A homlokzati falat Pálfi Gusztáv szobrászművész térplasztikája díszíti

Jobbra: A művelődési ház közlekedő tere a ruhatárral

Lent: Az emeleti helyiségekbe vezető lépcsőház paraszti eszközöket őrző házimúzeumnak adott helyet (Bojtár Ottó felvételei)

társítható építőanyaga [illegible] szolid színezése.

népművelés, a közművelő-

Az orgoványi művelődési ház alaprajza jól mutatja, hogy ez az épület ugyanúgy egy tengelyre épült, mint az alföldi parasztházak; a különbségek a bonyolultabb rendeltetésből fakadnak

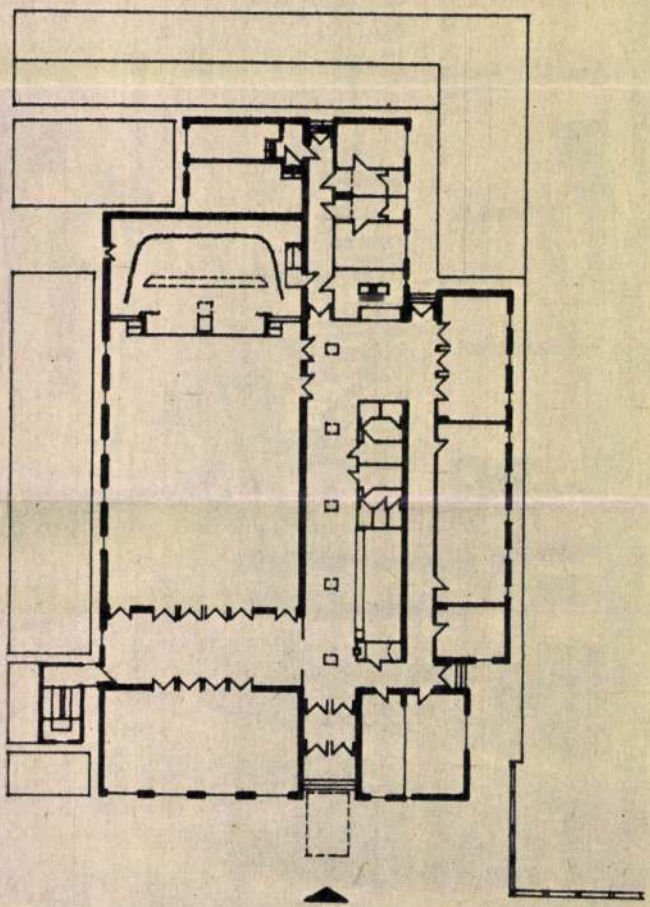

Jellegzetes – egy tengelyre épült – alföldi parasztház alaprajza

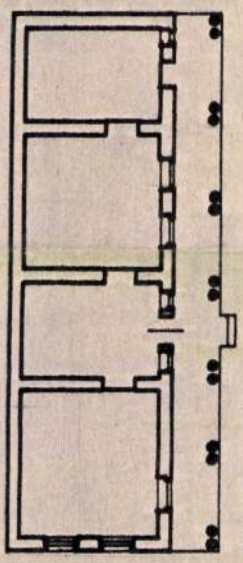

Jurcsik Károly, építész

4

4

dés mai igényeinek megfelelően ez a — tulajdonképpen nem nagy alapterületű — művelődési központ sokféle csoportos és egyéni foglalkozásra ad helyet és alkalmat. Az egyszerű, ízlésesen bebútorozott, meghitt hangulatú nagyterem kivételével minden közösségi helyisége *mozgatható falakkal* van ellátva: így ezeknek az igényeknek megfelelően összenyithatók vagy elválaszthatók egymástól.

A szétágazó, mégis egyetlen egységet alkotó előtérrendszer — amely tagoltságával a különféle foglalkozások és rendezvények szünetében jó alkalmat teremt a beszélgetésre, járásra-kelésre — úgy kapcsolja össze a társas helyiségeket, hogy mindegyikükben zavartalanul folyhat a munka.

Az orgoványi művelődési ház építőanyaga, a *meszelt tégla* a magyar népi építészet sajátosságának, a sárral tapasztott, meszelt falnak egyik mai változata. Itt és ma fölösleges lett volna — csupán a „hűség" kedvéért — tapasztani, illetőleg vakolni a falat: a nagy gonddal készített mezőtúri tégla önmagában is kellemes hatású burkolóanyag.

A tégla az Alföldön nagyon gyakori vályognak „fejlettebb változata". A falak meszelése viszonylag későn honosodott meg Magyarországon: a XVIII. századtól, amikor a *szlovák* mészégetők megtelepedtek nálunk. (Korábban az alföldi házak színezésére a helyi sárgás *földfestéket* használták.) A fehérre meszelt falak és a természetes állapotukban meghagyott — „natúr" — faszerkezetek, fagerendák, ablak- és ajtókeretek ellentéte s egyúttal összhangja jellemző volt az egész magyar népi építészetre.

Ha az alkotók nem népi építészetünk eme alapvonásainak, hanem külsőségeinek — a magas zsúptetőnek, oromzatos végfalnak, oszlopos tornácnak stb. — a felhasználásával akartak volna az alföldi tájba illő, annak hangulatát őrző épületet emelni, a művelődési ház formája ellentmondott volna rendeltetésének, korunk építészetének, s nem *népi*, hanem *népies* alkotás született volna.

Az ősi építőanyagoknak — a meszelt téglának és a természetes fának — együttes alkalmazása egyszersmind a jelenkori építészet egyik fő áramlatához, a *romantikus skandináv* téglaépítészethez is kapcsolódik. Ez az építészeti irányzat világszerte népszerű, mert hirdetői az ősi anyagok alkalmazásán kívül a tájjal való *azonosulást*, az *egyszerűséget* hirdetik, s ez a program könnyen utat talál a természetközelbe vágyó városlakókhoz.

Az orgoványi művelődési ház alkotóinak tehát rendkívüli érdemük, hogy a határozottan hazai jelleg hangsúlyozásán felül egy nemzetközileg is értékesnek minősülő építészeti irányhoz is kapcsolódni tudtak.

Jurcsik Károly és Varga Levente alkotása ilyenformán — főképp a táj népének ősi épületeit idéző egyszerű szerkezetével, valamint a felhasznált anyagoknak természetes állapotukban való alkalmazásával — olyan épület, amely jelenkori építészetünknek kiemelkedő alkotása, mondhatni „potenciális műemléke". Korunkat fejezi ki: a múltból merít, de úgy, hogy a régen és a ma alkalmazott elveket egy új célnak — itt egy község művelődésének — szolgálatába állítja.

Szirmai János
művészettörténész

A tudományos kutatásban és a műszaki gyakorlatban egyre több olyan feladat akad, amelyet csak a környezetünkétől eltérő állapotú, összetételű (hőmérsékletű, nyomású stb.) légtérben vagy úgynevezett *inert* gáztérben* végezhetünk el. Ilyen különleges körülményeket — szabályozott légállapotú munkatereket — légmentesen zárt „dobozok"-ban (fülkékben, kamrákban) teremthetünk. Cikkünkben a különleges atmoszférát igénylő feladatokról, a megjelenésükben egyszerű, ám sok-sok fejtörés árán megalkotott kamrákról és fülkékről szólunk, s arról, hogy ezekben a zárt terekben miként lehet a megfelelő légállapotot létrehozni és fenntartani.

Néhány példa a sok közül

Zárt munkakamrákkal kutatóintézetekben, laboratóriumokban és ipari üzemekben egyaránt találkozhatunk, ám szinte *mindenütt* más és más feladat hárul rájuk, s ezért e munkahelyek légállapotával kapcsolatos kívánalmaink is sokfélék.

A leggyakoribb követelmény az, hogy a fülke légterében vízgőz vagy egyáltalán ne, vagy csak nagyon kis mennyiségben legyen. Olykor az oxigént kell száműznünk a kamrából, máskor meg a szén-dioxidot, a kénvegyületeket, az oldószergőzöket, esetleg a nitrogént, az ammónianyomokat stb. (Persze előfordul az is, hogy egyszerre több anyagot kell távol tartanunk a kamrától.) Nem kevésbé gyakori, hogy valamely művelethez portól és biológiailag aktív mikroorganizmusoktól mentes környezetet kell teremtenünk. Nézzünk néhány példát!

Az *órajavító* megelégszik a munkahelye fölött elhelyezett üveglappal, amely a levegőben levő s lassan ülepedő *porszemcséket* távol tartja az alkatrészektől és a szerszámoktól. A finommechanikai és vákuumtechnikai szerelőhelyeken a munkaasztalokat olykor átlátszó lapokkal fedik le, s a munkatérbe a szerelést végző személynek csak a keze fér be. Itt a fedőlap nemcsak a port, hanem az ember által kilehelt, *vízgőzzel* telített és sok szén-dioxidot tartalmazó levegőt is távol tartja az összeszerelendő alkatrészektől. Bizonyos precíziós műszereket és készülékeket azonban már csakis *teljesen* zárt munkaterekben lehet szerelni, ellenőrizni és csomagolni: ha ugyanis e műszereknek, készülékeknek pontosan illeszkedő felületeire por vagy korróziót okozó vegyi anyag kerül, pontatlanná — s használhatatlanná — válnak.

A *gyógyszerek* és más orvosi, biológiai és biokémiai készítmények kezelése és csomagolása, a mikroorganizmusokkal végzett különféle kutatások és termelési műveletek gyakran teljesen *csíramentes* környezetet kívánnak. Ezt is csak zárt munkakamrákban valósíthatjuk meg, hiszen a körülöttünk levő legtisztább levegő is nagyon sok mikrobát, spórát és vírust tartalmaz. Az ilyen célú munkaterektől a külső levegőt rendszerint a kamrában létesített némi túlnyomással tartják távol.

Jurcsik Károly, építész

Jurcsik Károly—Varga Levente: Kispaneles iskola

Jurcsik

L Á T

iskola

rilis

38.5.

Jurcsik Károly, építész

Jurcsik Károly

Jurcsik Károly—Reiner Miklós: Kispaneles óvoda

LÁTÓ

63.5.

Jurcsik Károly, építész

Jurcsik Károly—Reiner Miklós: Kispaneles óvoda

Jurcsik K voda

LÁTÓH

130.5

igény mértékével. (Például ha egységnyi összeggel emelik a hitel összegét vagy az állami támogatást — a fogyasztói piac adott kínálati helyzetében —, hogyan változik a megtakarítási hajlandóság a

Jurcsik Károly építész

Szekszárd város új arculatának
építésén dolgozott Jurcsik Károly,
Varga Levente építészek.

Unokáink is látni fogják.

1975. X. 23. 20.21 TV. 2. Műsor. N.

Gyurcsik Károly

A gyulai Felszabadulási emlék építésze Gyurcsik Károly.

------:Köztéri munkák.

Művészet, 1977. január - 48. oldal

Jurcsik Károly, épitém

h : finta fórsch

— : Hit

8.

Népszabadság, Bp. 1977 febr. 15.

Jurcsik Károly, építész

Felszabadulásunk 32. évfordulója alkalmából Váradi Sándor szobrász-művész és Jurcsik Károly építész emlékművét avatják fel Gyulán, ma.

Déli Krónika,

1976. X. 6. Kossuth, 12.00 Gné.

Károly Jurcsik

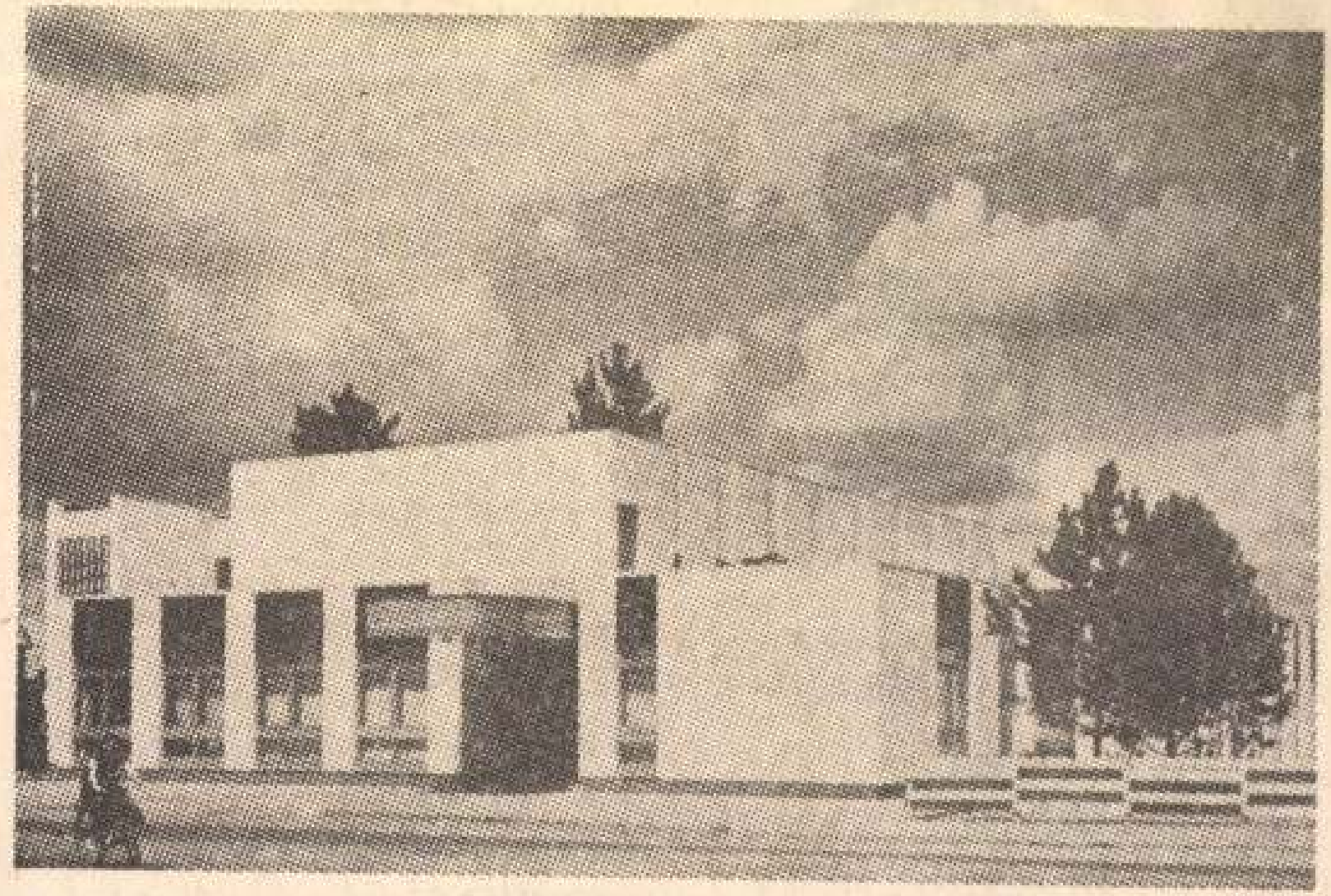

Kulturhaus in Orgovány
Arbeit der Architekten Károly Jurcsik und Levente Varga

Budapester Rundschau,
1941. aug. 12

DIREKTION

1364 Budapest
Felszabadulás tér 5
Tel.: 180—860
Telex: 22 49 70

Unterhaltungs- und Folkloreprogramme

in Budapest
am Balaton
in der Puszta
am Donauknie

VERTRETUNGEN
RENT A CAR

WENDEN SIE SICH
AN UNSERE
IN DEN GROSS-STÄDTEN
EUROPAS!

Vegyesrendeltetésű OTP-épületek Budapest XX. Csarnok tér

Építész: „A" épület: Jurcsik Károly, Varga Levente „B" épület: Jurcsik Károly, Reiner Miklós (LAKÓTERV)

1

3

4

2

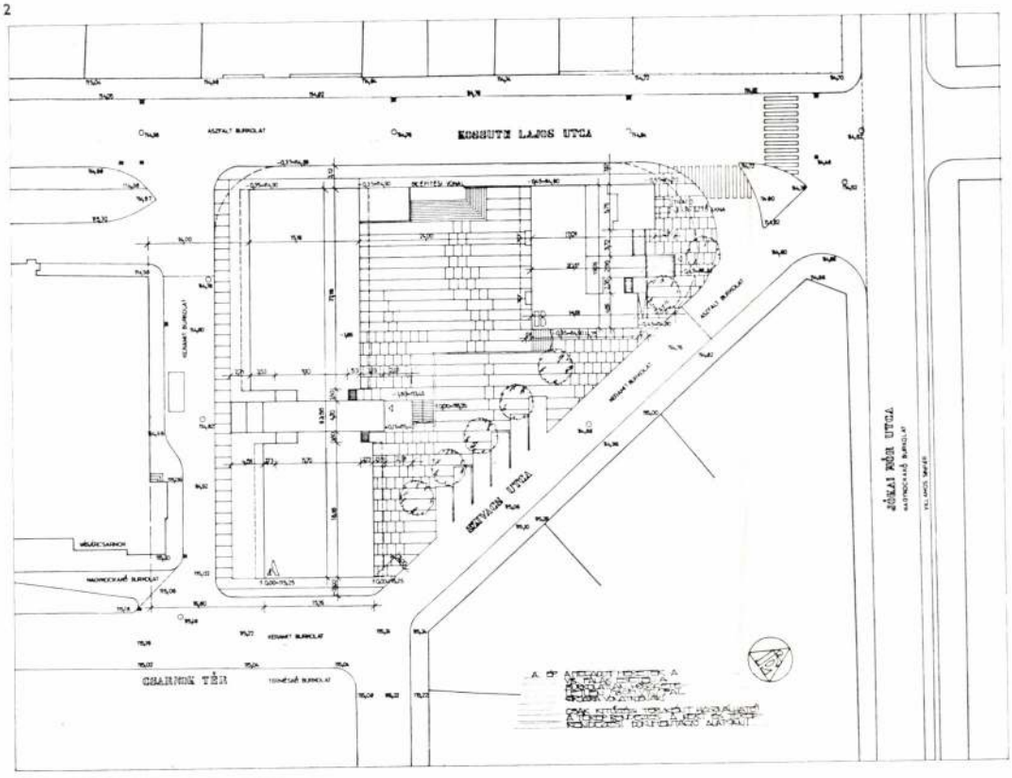

Jurcsik Károly

Magyar Építőművészet
1980/5

ütt perforált és sima rejtettbordás OWA lap.

Épületgépészet

Az épület teljes mértékben klimatizált, FÜTŐBER gyártmányú építőelemes klímaközpontokkal. Fűtőfelületi hőcserélői +80/60 °C-os melegvízzel fűtöttek. A gőzbeporlasztó készülék import, Devemet típusú. Az egységek szabályozó elemei Billman gyártmányú, automatikus működtetésűek. A helyiségek álmennyezete nyomott és szívott mezőkre van osztva, s innen túlnyomással a perforált álmennyezet lyuksorán áramlik a kondicionált térbe. A konyhaüzemben ködtelenítő berendezés is van. A mellékhelyiségek és gépészeti terek szellőztetettek, az előírt légcsereszámok és légmennyiségek biztosításával. A szükséges hőigényt összesen 6 db különböző teljesítményű ROHLEDER-ERKA SUPER víz- és gőzüzemű gázkazán biztosítja.

Z. A.

1. Szerkezeti csomópont
2—3. Eszpresszó részletei
4. Az előcsarnokból felvezető lépcső
5. Többcélú nagyterem részlete
6. Nagyterem előtere
7. Étterem részlete

1. Noeud structural
2—3. Détails du café-bar
4. Escalier menant en haut du vestibule
5. Détail de la grande salle à but multiple
6. Vestibule de la grande salle
7. Détail de restaurant

6

7

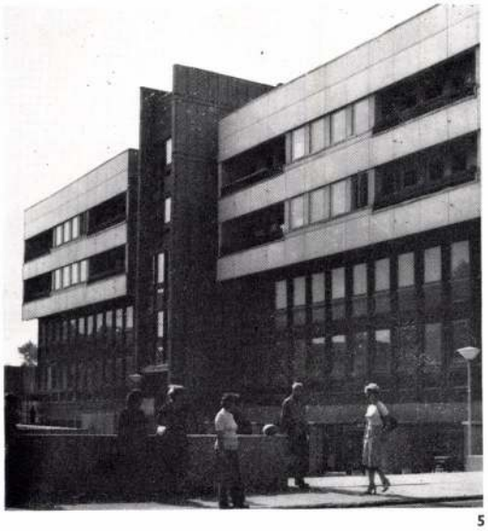

5

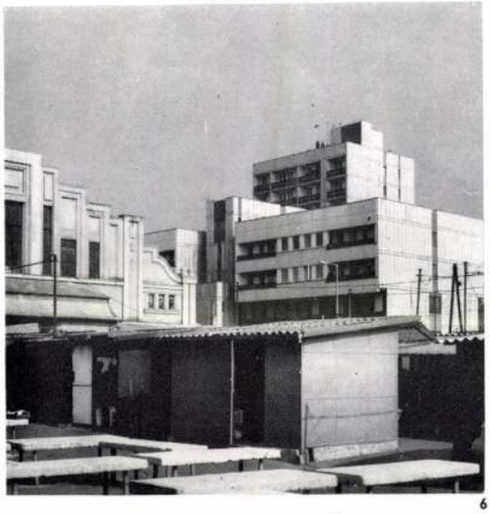

6

1., 6. „A" és „B" épület
2. Helyszinrajz
3., 4., 5., 7. Az „A" épület részletei

1., 6. Bâtiments „A" et „B"
2. Plan de situation
3., 4., 5., 7. Détails du bâtiment „A"

Statika: Faludy György
Gépészet: Brecz Lajos, Chatel Ottó, Pálinkás Béla
Terep-kert: M. Baló Borbála
Tervezés: 1969—1970
Kivitelezés: 1971—1979
Kivitelező: 23. sz. ÁÉV
Fotók: Penner Gyuláné (LAKÓTERV)

Telepítés

A területre vonatkozó beépítési tervet a tervezési programban rögzített konkrét igényeknek megfelelően módosítottuk: új beépítési tervünkben a terület komplexebb beépítését véve figyelembe, javaslatunkat a Dobsina és Jókai utcák által határolt területre is kiterjesztettük.

Első ütemben a 10 szintes középmagas lakóház (B. ép.), valamint az ötszintes vegyesrendeltetésű épület (A. ép.) épült meg.

Későbbi ütemben a Dobsina utca teljes megszüntetését javasoltuk, mivel ennek megtartása mind a beépítés, mind a Kossuth és Jókai utcák kereszteződésének forgalma szempontjából igen kedvezőtlen lenne.

Javasoltuk a Toldy Ferenc utcának a Tátra tér irányába történő meghosszabbítását is, az itt levő épületek avulás utáni szanálását és a területen emeletes üzletház létesítését.

A telepítésnél messzemenően a meglevő Csarnok, ill. piactér forgalmát, jellegét és kialakult képét is figyelembe vettük.

Az újonnan megvalósult két épület között, süllyesztett — csak gyalogosforgalomra tervezett zónát alakítottunk ki piazzettaszerűen; ide nyílnak az épület földszintjére tervezett kereskedelmi, vendéglátási létesítmények.

7

„A" épület

Vegyesrendeltetésű épület, melynek alsó szintjén bisztró — a felette levő két szinten irodák (cca 200 munkahely), továbbá a II. és III. emeleten 20 db OTP-lakás helyezkedik el.

Az épület alaprajzi és tömegkialakítását ez a vegyes funkció alapvetően meghatározta. A megkívánt funkcionális igényeket ily összetett rendszerben is biztosítani tudtuk. A különböző funkciók egymásra épülését a homlokzatképzésben is érvényesülni engedtük.

Az épület monolit vb. vázzal épült — vég és harántfalain „Dotrokomb" típusú előre gyártott kéregburkolattal. A bisztrónál portálszerkezet, az irodáknál szerelt szakipari falrendszert (fa!) alkalmaztunk. A lakásoknál tégla kifalazás és fehér Glasal homlokzatburkolat készült. Beépített térfogat: 13 000 m³.

1

1—3. Détails du bâtiment „A"
4. Schéma d'étage général
5—6. Détails du bâtiment „A"

2

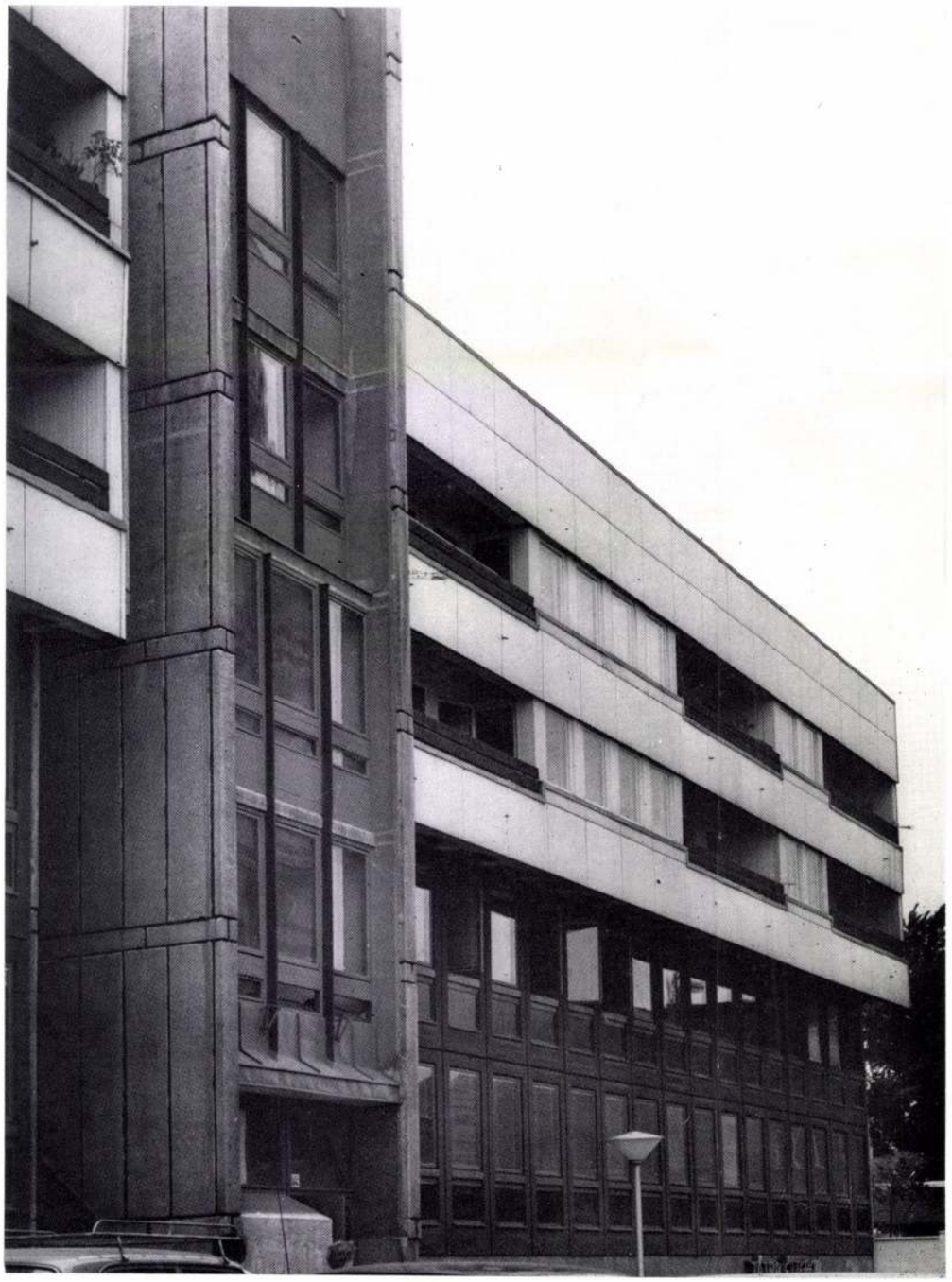

3

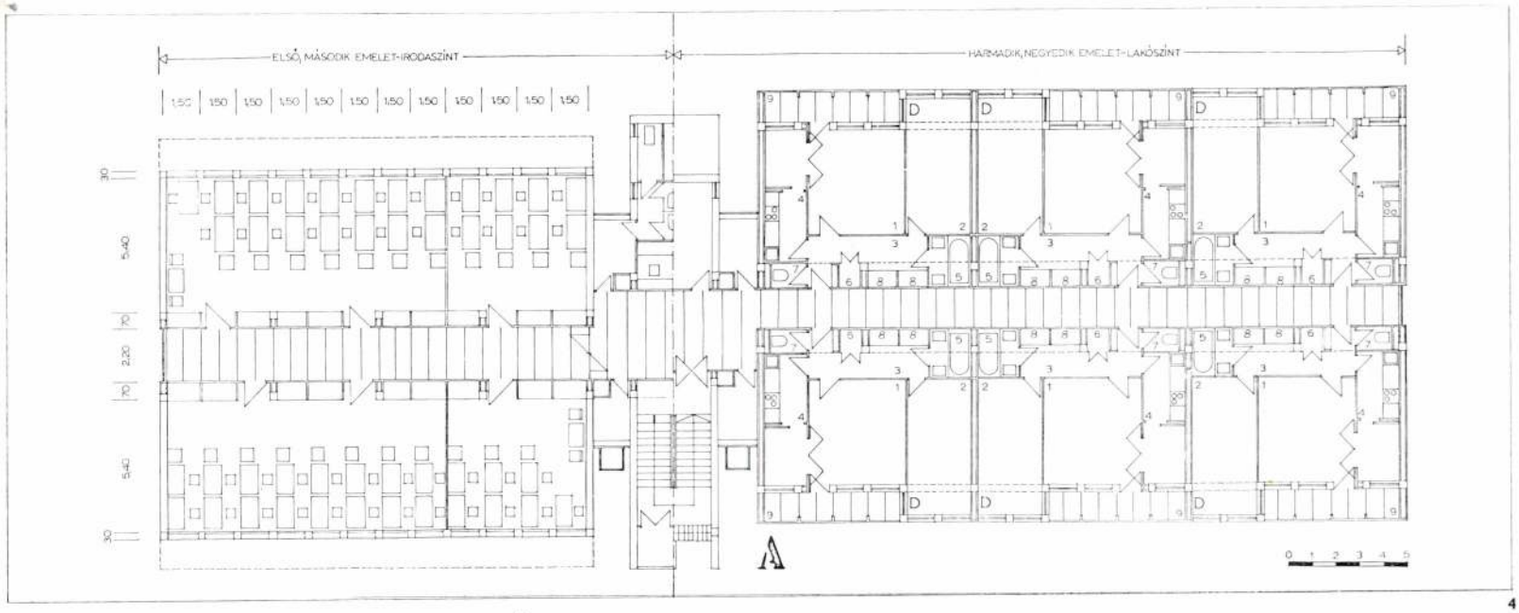

4

5

6

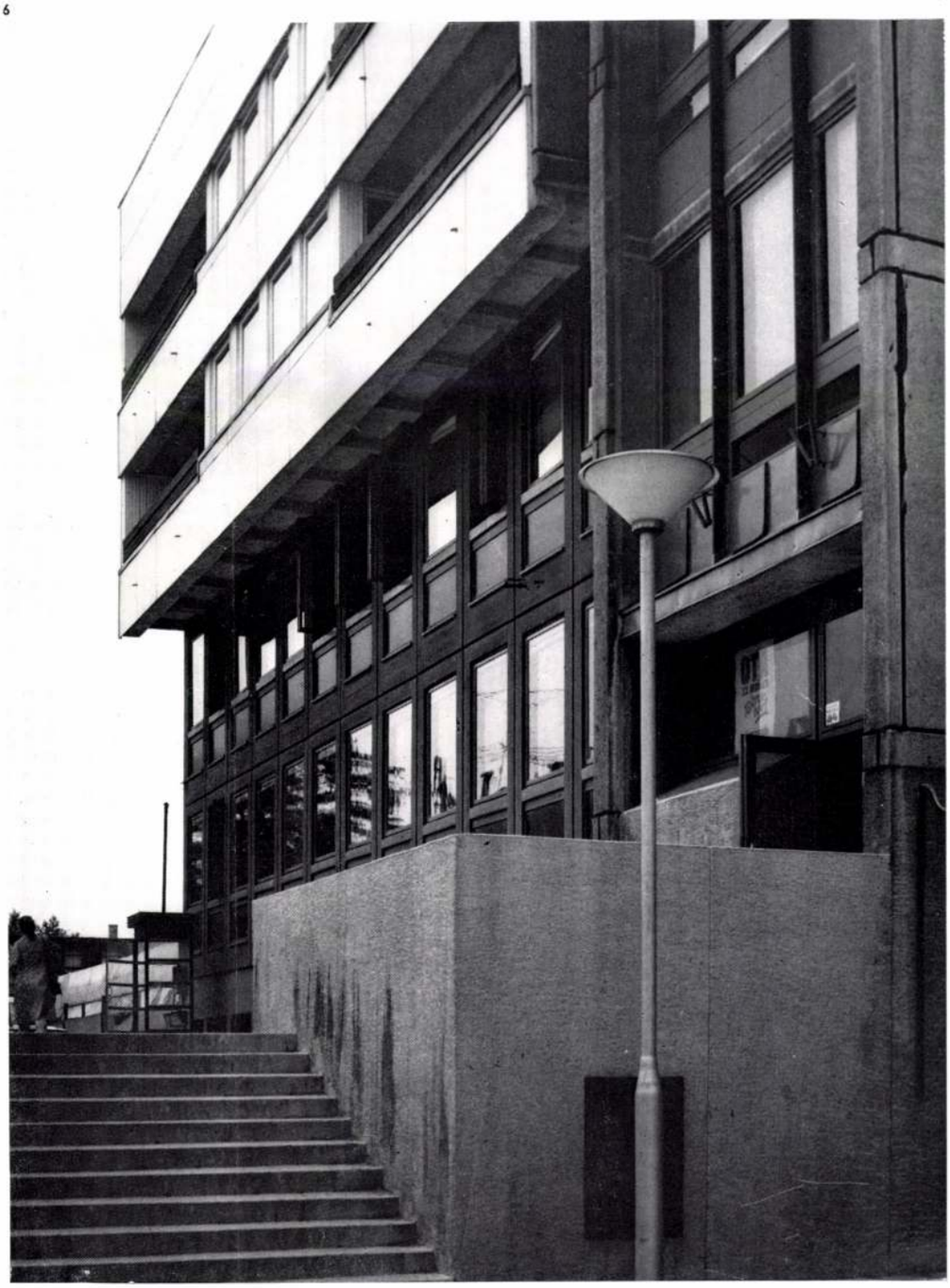

1—3. „A" jelű épület részletei

4. „A" épület általános emeleti alaprajza

1. Nappali 2. Hálószoba. 3. Előszoba, garde-robe. 4. Konyha, étkező. 5. Fürdőszoba 6. Kamra. 7. W. C. 8. Beépített szekrények. 9. Loggia

5—6. „A" jelű épület részletei

2

1

„B" épület

Öntöttfalas, harántvázas, középmagas (10 emeletes) OTP-lakóház, szintenként 4 db különböző nagyságú és kialakítású lakással. Az épület földszintjén — a süllyesztett gyalogostérről egy könyvesbolt, illetve totó-lottó iroda közelíthető meg. A tetőfelépítményekben helyeztük el a mindkét épületet kiszolgáló gázkazánházas hőközpontot.

Az alaprajzi kialakításnak, tájolásnak, valamint a harántszerkezetnek megfelelően alakítottuk az épület homlokzatait; a lakószobák oldalán végigfutó loggiasorral, a lépcsőházi oldalon a vegyes funkciót tükröző erőteljesen vertikális tagozással. Az épület homlokzatképzésénél ugyancsak jellemzően jelentkezik a

3

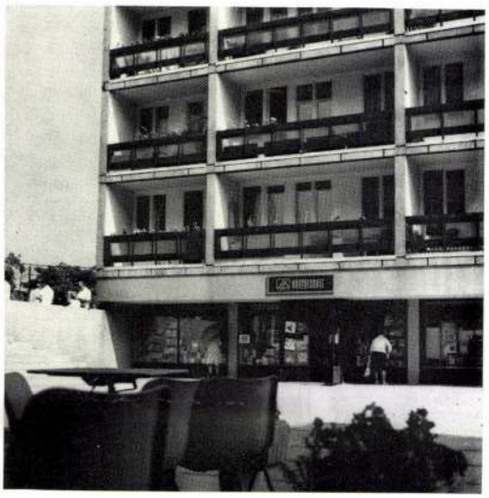

4

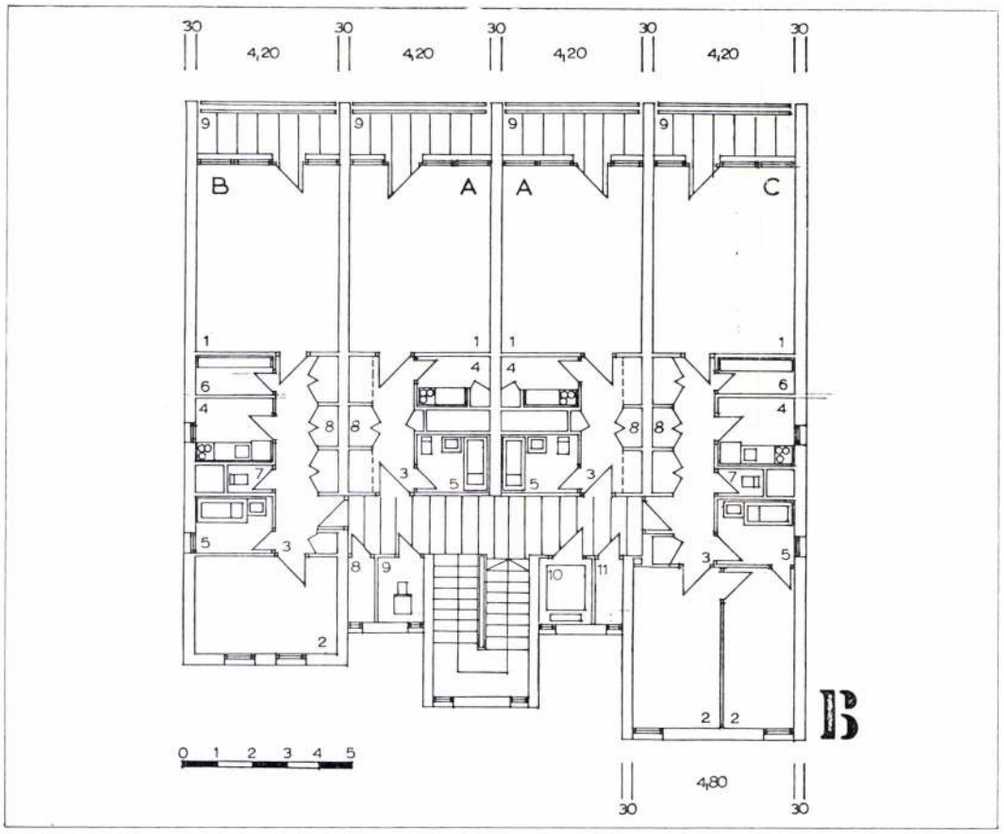

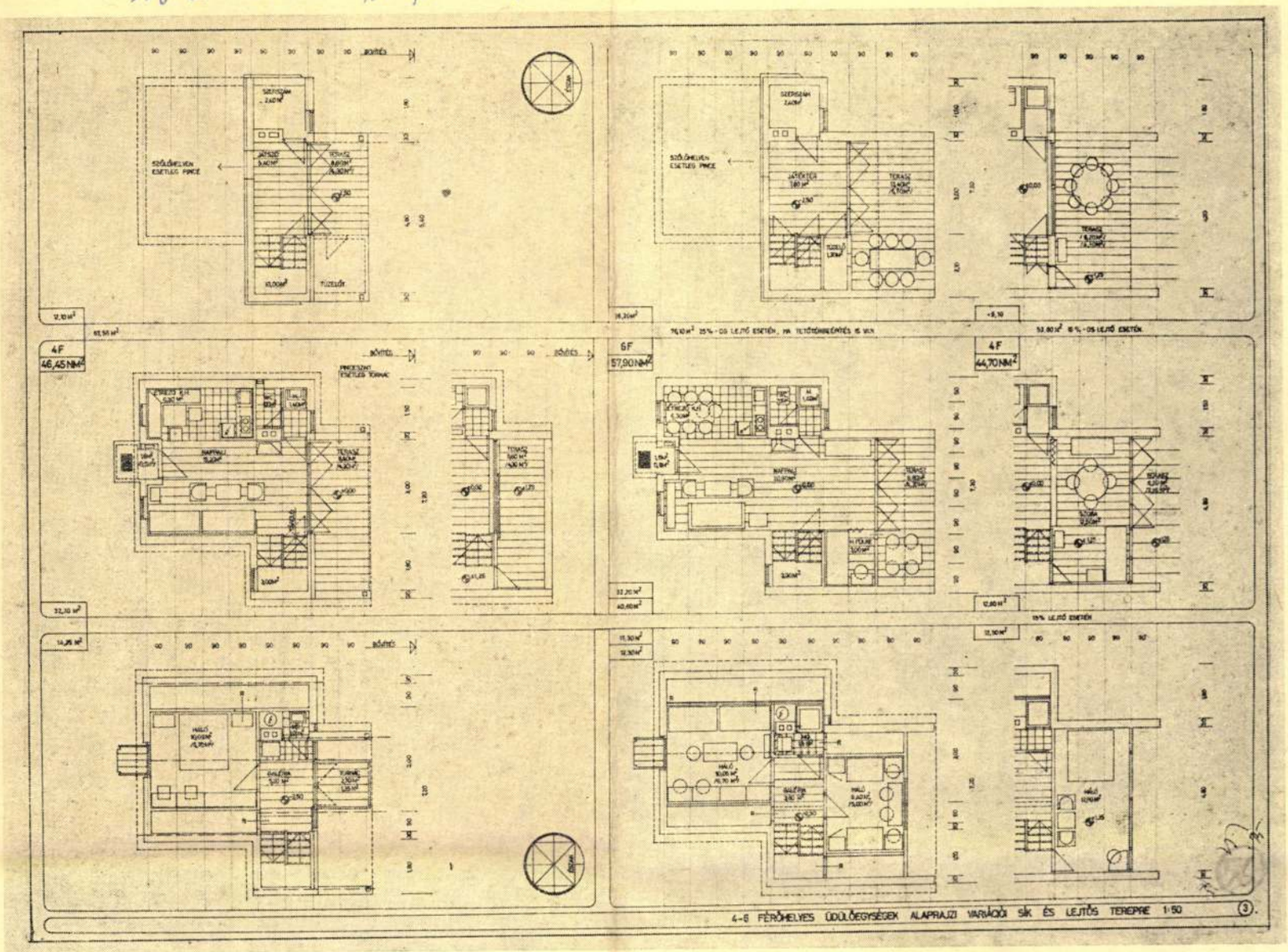

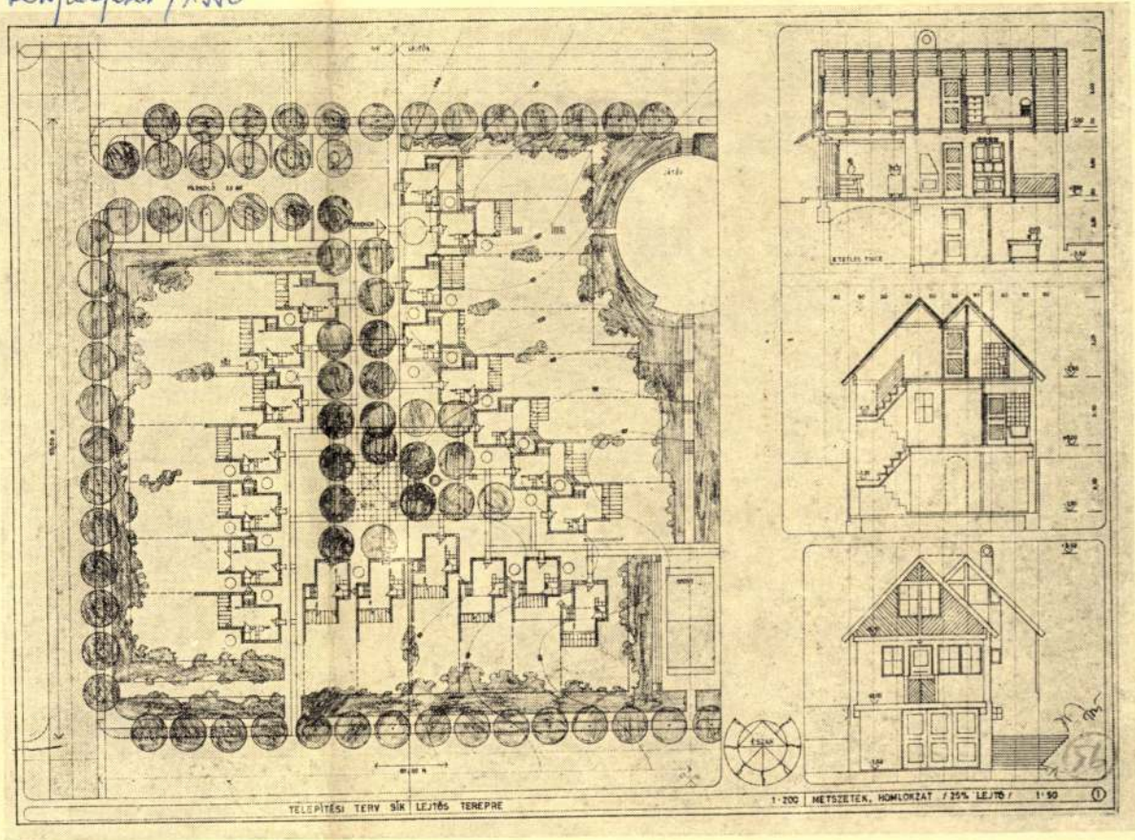

I. díj (rangsorolás nélkül) az 56. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: Jurcsik Károly
Jahoda Maja

A pályamű üdülőegységei mint önálló épületegységek jellegzetesen hagyományos hangulatú hazai stílust képviselnek, mind alaprajzukban, mind tömegképzésükben, mind formai részletképzésükben, ugyanakkor alaprajzi funkciójuk, belső térkapcsolataik, a bővítési lehetőségeik, a mai igényekhez igazodnak és mind a többgenerációs családi üdülés, mind a szűkebb körben várható vendéglátás feltételeit is gondosan megtervezetten biztosítják. A belső térképzése, bútorozhatósága, használhatósága, a nappali térnek a külső környezettel való kapcsolata is megoldott. Az épületegységek jól tájolhatók és a lejtős terepre illeszthetők.

A tervjavaslat faigényes megoldása — a mai fatakarékos követelmények ellenére is — éppen szerkezeti egyszerűsége, jó belső térkihasználása és könnyű, akár házilagos építhetősége következtében gazdaságos.

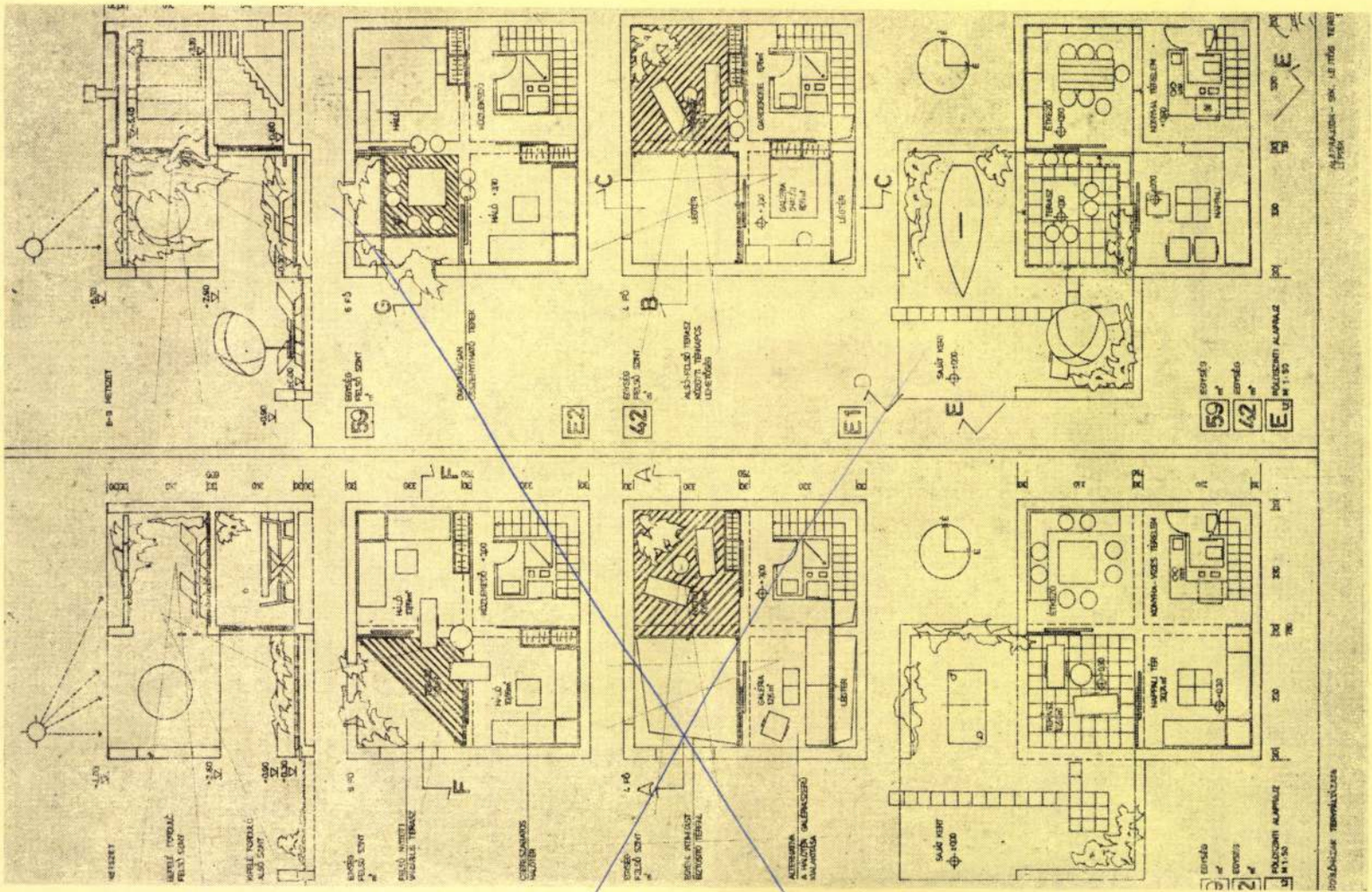

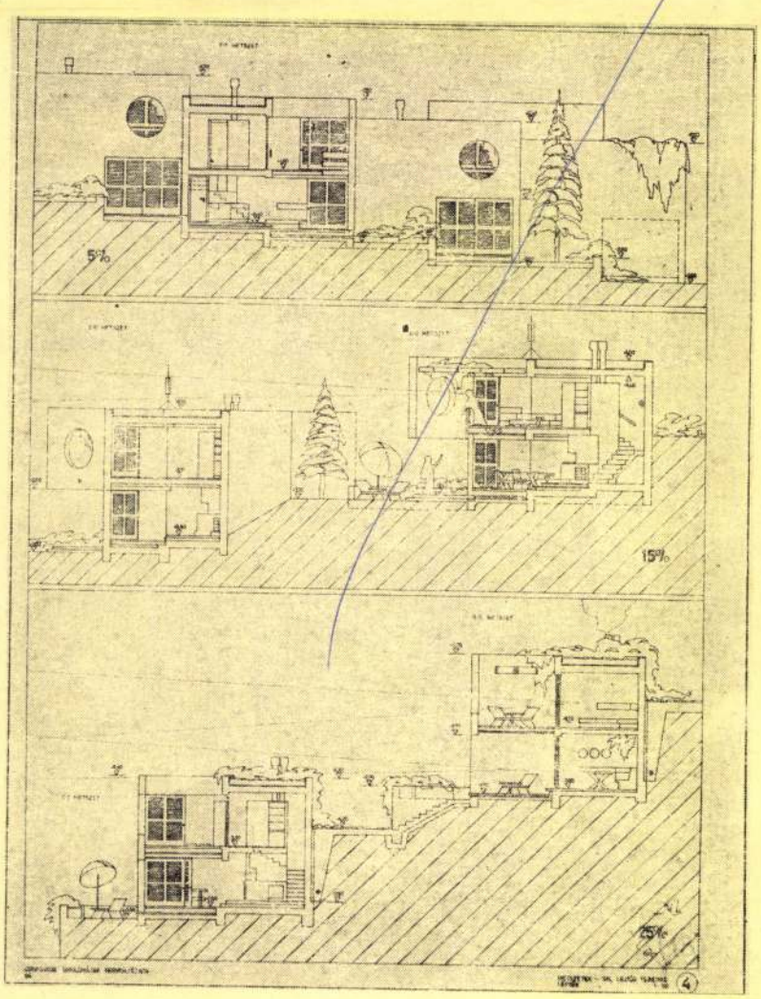

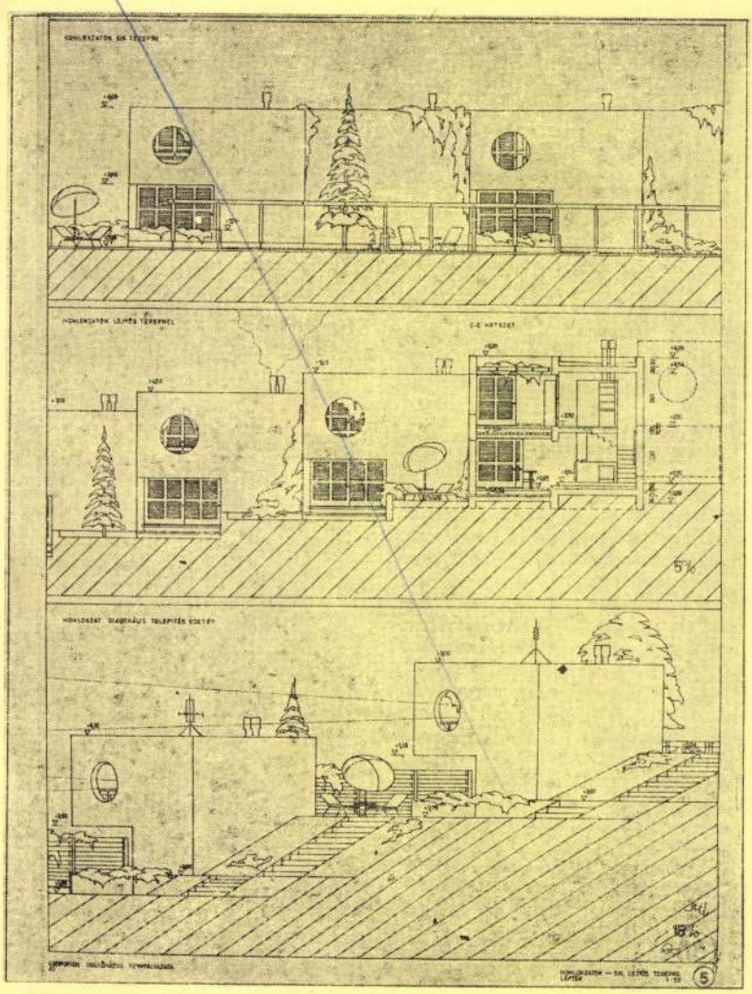

Jurcsik Károly, építész

JURCSIK KÁROLY

építészmérnöknek, az Északdunántúli Tervező Vállalat irányító tervezőjének; magas színvonalú — korszerű eljárásokkal kivitelezhető — építészeti alkotásaiért.

–: 1980 évi Állami díjasok

2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 ápr. 2

Jurcsik Károly, építész

JURCSIK KÁROLY építészmérnöknek, az Észak-dunántúli Tervező Vállalat irányító tervezőjének magas színvonalú, korszerű eljárásokkal kivitelezhető építészeti alkotásaiért.

—: Az 1980 évi Állami díjasok

4.

Népszabadság, Bp. 1980 ápr. 3.

Jurcsik Károly építész

A 60-as évek vége felé kialakult egy olyan építészmérnöki kar, egy olyan építész-gárda, amely a különböző utézetek mellett hivatásszerűen kezdett foglalkozni a művelődési otthonok tervezésével, építésével. Ezek köze sorolnak Jurcsik Károlyt, aki Orgoványt tervezte.

A művelődés terei.

1979. XI. 5. Petőfi 13.25 (Szlné).

5 *A főtér részlete az áruházzal, a szolgáltatóházakkal és a felújított épületekkel*

ıt és a horizontális térburkolatot, mint egy kiterített okzatot.

zültség és feloldás, hálós raszter és növényzet, régi, ıtikus homlokzatok és téglaszerkesztés, szigorú vas- asbeton raszter – végül is ezekből az eszközökből áll tos atmoszférájú tér, amelyben – úgy érzem – mindenki meri az értékeket. Az 1978-ban, Moszkvában, a szo- ok építészei és képzőművészei által rendezett kongresz- ettem diákat a szekszárdi együttesről. Osztatlan sikere óiratok kérték a képeket közlésre, és magam is érzé- gy a magyar építészet e sajátos kis szigete barátaink értésre tarthat számot, hogy itt ismét valami olyasmi nt Salgótarjánban vagy Kecskeméten. S ne feledjük: ben a városban, ahol Pollack Mihály megyeházája áll, yar építészet folytonosságát is bizonyítja.

ítészetünk utóbbi 20 éve az iparosítás, a technikai- ejlesztés jegyében zajlott, s ugyanebben az időszakban mlített városközpontok – a szekszárdi is. Építészeink panaszkodnak a technológia kötöttségeire. Mi volt a ı téren, ennek a – most már mondjuk ki – végső soron esnek az esetében?

építészeti tartalom és a technológia korszerűsége kö- gés egy sor kérdést vet fel napjainkban. Talán a szek- es is bizonyítja, hogy nem vagyok kizárólagosan „ha- építész: szívesen igazodom technológiai követelmé-

a szekszárdi központban a tervezés és kivitelezés 5–7 tozások hatása leginkább az épületeken belül látható: házak belső „igénytelensége" mellett – itt sem igény, m volt különösebb belsőépítészeti munkára – ott áll igényesebb áruház, s végül az MSZMP-székház, ahol

Jurcsik Károly, építész, lakóterv 0/0

1

2

1 *Jurcsik Károly (LAKÓTERV): A térrendszer első eleme a szolgáltatóházzal a szekszárdi városközpontban, 1966–68*
2 *A felújított romantikus épület részlete a szolgáltatóház felől (fotók Somfai)*

ció, hogy mindenki a saját nótáját fújja, lehetőleg fennhangon. Szerencsétlen ez a teresedés azért is, mert a már említett gyalogostengelyt egy teljesen indokolatlan ponton, ott, ahol a feszültségnek kulminálnia kellene, feloldja. Ezen a teresedésen helyezték el *Varga Imre* szoborkompozícióját, a *Prométheusz*t. Imrét és a szobrot egyaránt régóta ismerem. Ez a szobor a hatvanas években a veszprémi pártszékház elé készült, de akkor nem került felállításra. A szobrot igen jónak, haladónak, szépnek tartottam. Az alkotással szemben most sincsenek kifogásaim, még ezt a kibővített változatát is egyértelműen elfogadom, de *a maga helyén*. Itt, ezen a rossz téren ugyanis építészeti szempontból helytelen az elhelyezése. A szobor oldott, de dinamikus, áttört, rozsdamentes acélból készült kompozíció, amely negatív formáival, tompa színével a fő nézőpontokból a lakóház előtt jelenik meg. E háznak soha nem szántunk szerepet a térrendszerben. A ház, erősen felbontott, árnyékhatásokat adó homlokzatával, sokrétű anyaghasználatával és színeivel „megeszi" a szobrot, egyes időszakokban kifejezetten keresni kell a szobrot ez előtt a háttér előtt. Lehet, hogy ezt csak a szakember szeme látja így, és az ott megforduló emberek zöme ennek tudatos felméréséig nem jut el, de a szobor ilyetén elhelyezése biztosan csökkenti az alkotás hatását és nem válik hasznára a városképnek.

V. F.: Az általam is kedvelt szobor és környezete némi romantikus hangulatot kelt. Lehet, hogy ebben részes a Tillai Ernő tervezte művelődési ház szigorú, szinte ipari épület jellegű – nem előzmény nélküli – megfogalmazása, amelynek természetesen vannak értékei is. E technikai jellegű megfogalmazás annak idején mint gondolat nemcsak azt akarta szemléltetni, hogy művelődési házat új eszközökkel, hallatlanul olcsón, technikai jelleggel is meg lehet alkotni, hanem egyidejűleg nagyvonalú rendet is teremtett a maga környezetében. Ezt már érzésem szerint a 170 lakásos ház sem tudta átvenni, a szobor „környezetteremtő" idehelyezése pedig túlzó romantizálással próbált ellensúlyt teremteni. A romantika említése azonban egy kérdésre is ösztönöz: a régi romantikus házsor – amellyel a tér együttese indul, és amelyet te tartottál meg –, azt a kérdést is felveti, hogy vajon nem volt-e ebben már annak előérzete is, amit ma posztmodern építészetnek hívunk; és az általad is megindított térrendszer, jellegzetes angliai hatásokat is tartalmazó formavilágával, téglaarchitektúrájával, bizonyos mértékig, a magyar építészet akkori mentalitásához képest szintén romantikus. Hogyan látod ma ezt, valóban romantikának értékeled-e? Hogyan hatott rád Anglia, és hogyan alakult ki az a sajátos világ, amely a térrendszert átszövi?

J. K.: Ahogy az ember egyre idősebbé válik, egyre jobban megismeri saját magát és egyre jobban ki tudja fejezni saját valóját. Ebben az önkifejezésben angliai tartózkodásom nagyon nagy előrelépést jelentett. Mint építész sosem szerettem másolni, de ebben szerencsére gátolt rossz memóriám is. Nem tudok formákat, képeket megjegyezni, mindent magamnak kell kitalálni. Amire céloztál: ez a „romantikus" felfogás – az az érzésem – mindig bennem volt. Idézőjelben mondom, mert én a romantikát pozitív értelmében értem. Ily módon én ezt mindig sajátomnak tekintettem. Építészeti

4

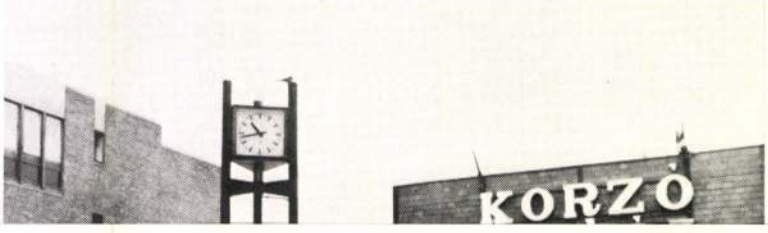

Jurcsik Károly építész (Lakótelep).

3. a főtér a szolgáltatóházzal és a felújított épületekkel (repr.)

4. a szolgáltatóház és az áruház kapcsolata. (repr.)

Művészet, 1980. aug. hó, 12-13. old.-on.

Jurcsik Károly, állami- és Ybl-díjas építész

a Műsorban, Dél-Dunántul tervei és szobraiból mutatnak be néhányat. Az elmúlt évek egyik legnagyobb hatású, legtöbb vitát kiváltó köztéren felállított műalkotása Varga Imre „Prométeusza" volt (említve). A szobrat Szekszárdon állították fel, a város központjában. A város lakói megszokták, úgy tűnik, ma már meg is szerettek. – A most látott térrésze ennek a városnak, városközpontnak, jelentős részét Jurcsik Károly, állami és Ybl-díjas építész tervezte.

Pannon Krónika

1980. okt. 3. Televízió 18.05 (Z.J.)

Jurcsik Károly építész

L: Ungár Péter

– Szövetségi kúria

Magyar építőművészet, Bp. 1983

Borító 3

83/1

• Juresik Károly, építész

L. Tillai Ernő

– követségi – lírek

Magyar Építőművészet Bp. 1983

8

83/6

Jurcsik Károly, építész

L. Németh Ferenc

– Mesterskolák

Magyar Építőművészet Bp. 1983

2 4

83/5

Jurcsik Károly, építész

40
38-~~39~~

J.-n. A Batthyány tértől északra kikő tömb. --

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983

83/4

4

5

szimbólumként rejtőző térjelek harmonikusan válnak eggyé a megvalósult épületegység fény-terének új valóságával.

E merőleges rendszer, melyet a kiállítási tér, a gyűjtemény anyaga környez, a föl- és leáramlás folyamatában nyitottan látható, a legalsó szint vízszintes síkján eljut egy nemesen kiképzett boltíves végpont felé —(szoborcsarnok=vitaklub tere).

A merész alkotói gondolat hatalmas egységgé koncentrálta az említett szinteket, beépítve az intim, kisebb épületrészt is. A tér áramlása folytonos, a végtelenre mutató a vissza-visszatérő állandó mozgás — újra visszatérítő, újratekintésre ingerlő. Így a kis fojtott terek nagy egységes térré váltak, fénnyel telt korszerű valósággá.

De úgy érzem, azt is meg kell említenem, mennyire lekötötték figyelmemet az intimebb részletek, a falak ütközési vonalai, a belépők rendkívül finom vágatai, arányrendszerei, a megmunkálás szépségei, a változatos anyagfelhasználás, az üvegnek, mint térelválasztónak átgondolt szerepeltetése a belsőben a

6

1. Lépcső részlete
2. Galériaszint
3. Kitekintés a galériaszintről
4. Galériaszint
5. Pénztárpult és tárlók a galériáról
6. Kiállítóterem a galérián, részlet

1. Détail de l'escalier
2. Niveau de la galerie
3. Coup d'œil donné du niveau de la galerie
4. Niveau de la galerie
5. Caisse et vitrines de la galerie
6. Galerie, détail

kert felőli homlokzat új aránya, a hatalmas tető, melyet az üveg mint fényvisszaverő-átereszto elem szabadít meg régi, nehézkes, sötét terhétől. Egy mesteri alkotással állunk szemben, melyet a kivitelezés gondossága és szépsége érdemben követ. A váci gyűjtemény nagyszerű társat kapott e virtuózan megoldott épületben, hol nincs neutrális elem, annál több újszerű építészi gondolat a jövő téralakítási művészete számára.

Tisztelettel és hálával köszöntöm Szrogh György építészt a váci gyűjtemény számára otthont adó kitűnő épületéért.

Hincz Gyula

A Batthyány tértől északra fekvő tömb rekonstrukciója, Győr

Építész: Jurcsik Károly (Északdunántúli Tervező Vállalat)

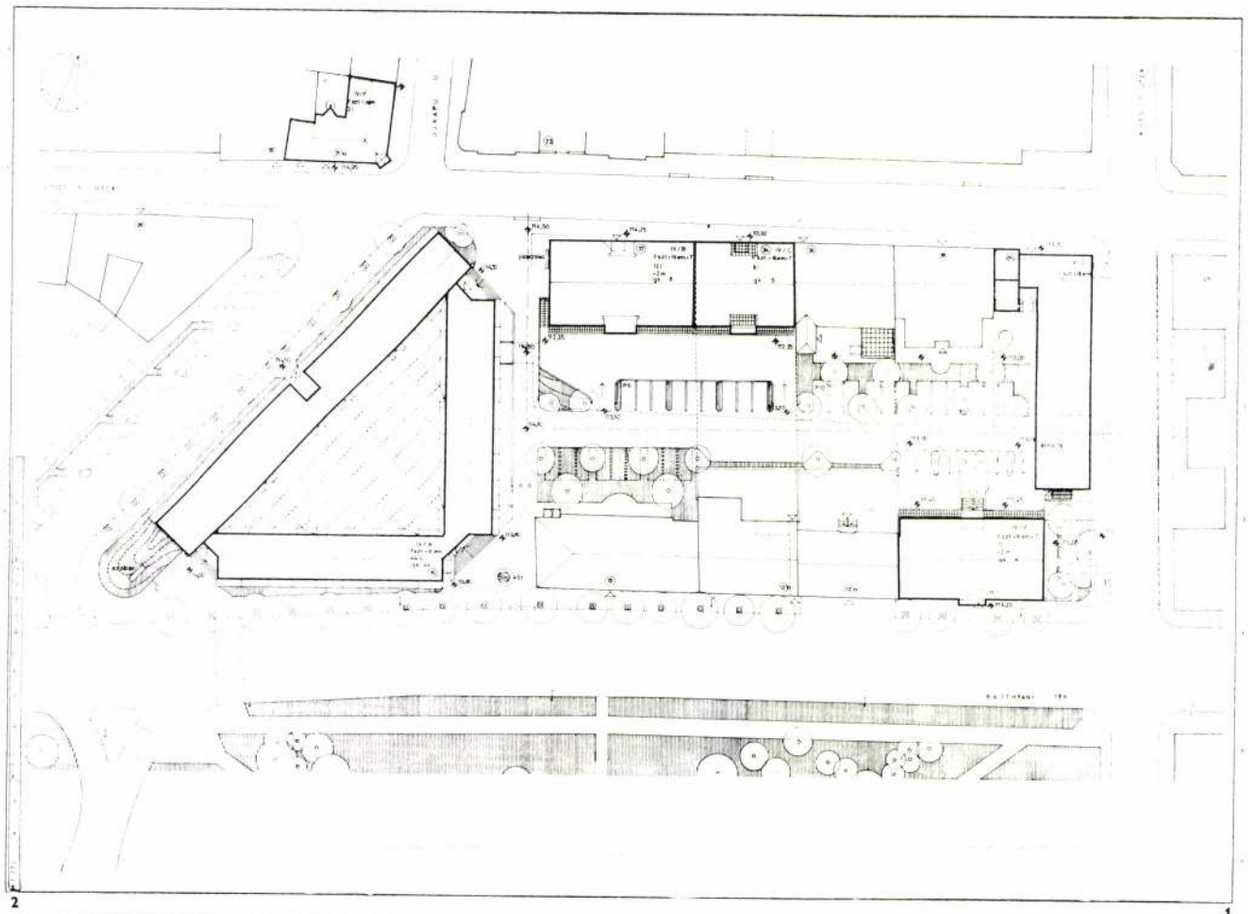

2 1

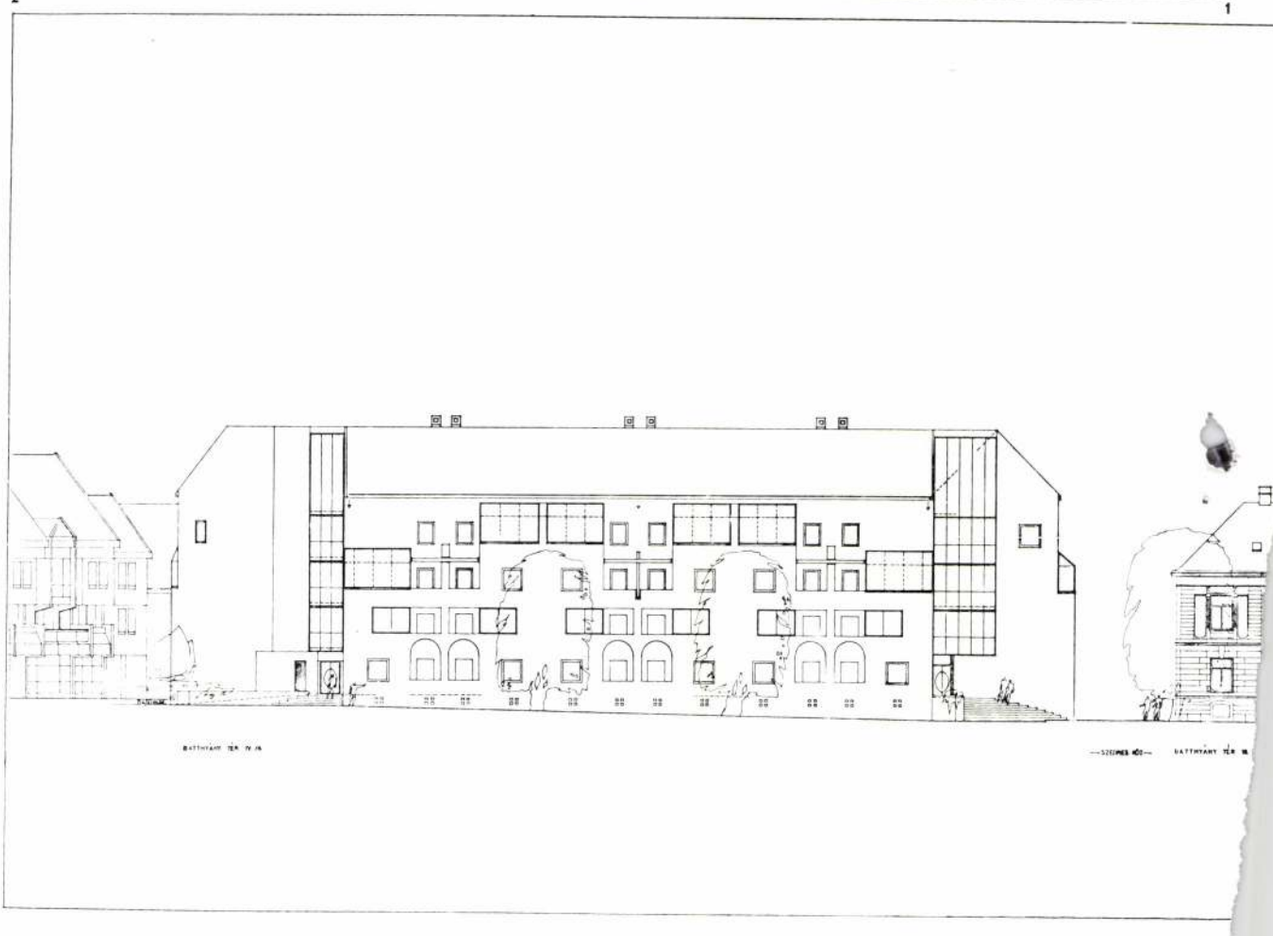

A beépítés
általános ismertetése

A beépítési terv a Győr, Liszt F. utca—Kiss János utca—Batthyány tér—Újvilág utcák által határolt tömb rekonstrukciójára terjed ki — de ezen kívül kitér a Liszt F. utca 21/a sz. foghíjtelek beépítésére is. A beépítést teljes komplexitásában vizsgáltuk: az új épületek telepíthetőségén kívül a megmaradó épületállománnyal kapcsolatos kérdésekre is kitértünk. A közműellátottságot a teljes tömböt felölelően, városi léptékben tártuk fel.

A bontható épületek, ill. a beépíthető területek vonatkozásában a korábbi tanácsi megállapodásokat vettük figyelembe oly módon, hogy az egyes szanálandó ingatlanok időleges fennmaradása a beruházás részleges megvalósítását, illetve szakaszolását is tegye lehetővé.

A teljes tömb területe — közterületi határokon mérve (Szedres közt is beszámítva) 7704 m².

A Szedres köztől keletre levő tömbrészlet teljes területe 5260 m². A jelenleg beépített összes terület ebből 3389 m²; így a tömb beépítettsége 64,5 százalékos!

A tömbrekonstrukció során a meglevő telkes beépítési mód tömbtelkes kialakítást nyerne

(Tanulmányterv)

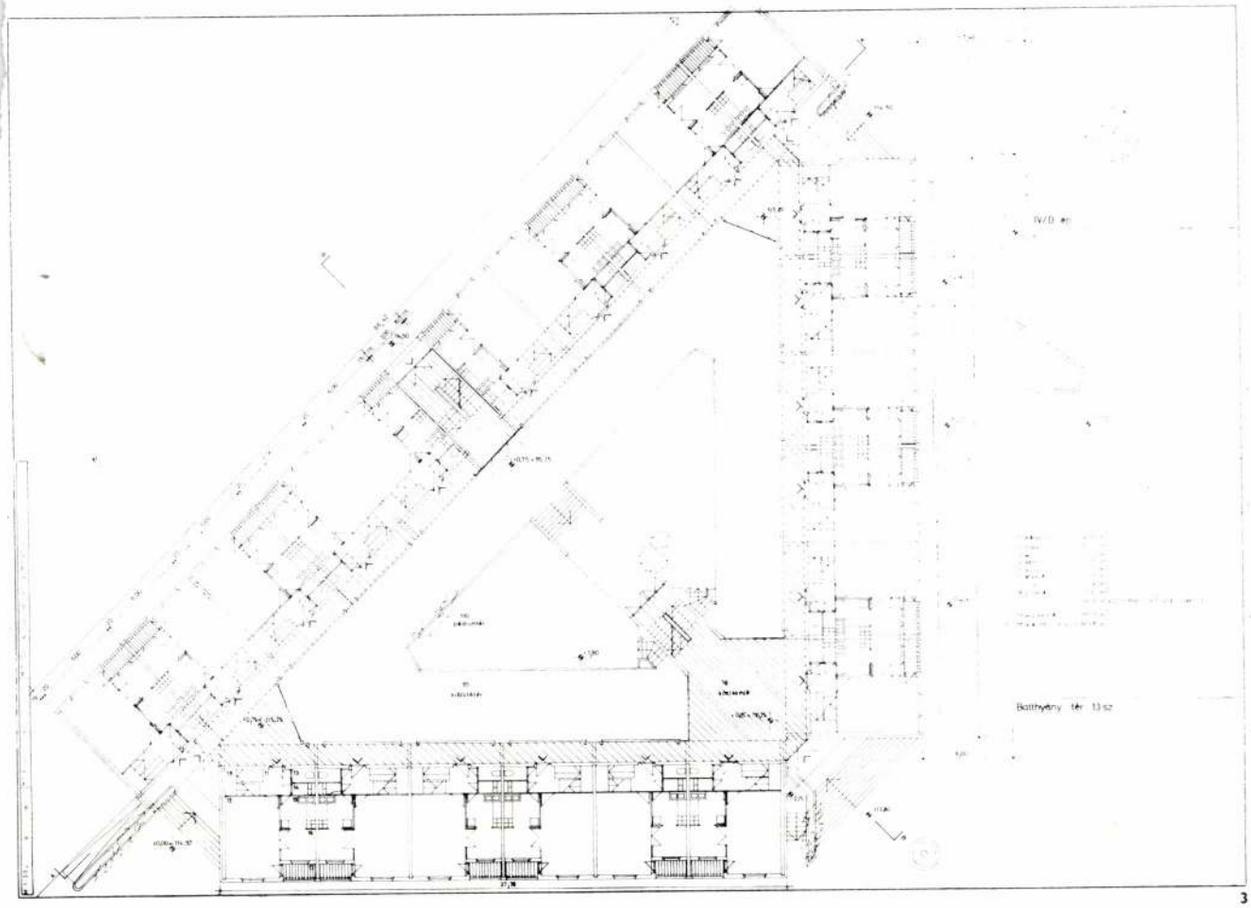

1. A Gorkij utcai lakótelep északkeleti övezetének helyszínrajza
2. Homlokzatok a Batthyány tér felől
3. A IV/a jelű épület földszinti alaprajza

1. Plan de situation de la zone Nord-Est de l'ensemble d'habitations de la rue Gorkij
2. Façades vues de la Place Batthyány
3. Plan du rez-de-chaussée du bâtiment IV/a

úgy, hogy a belső beépítetlen terület az OTP társasházközösségek, illetve az IKV közös kezelésébe kerülne.

A belső terület használhatósága szükségessé teszi, hogy a — változatlanul telkes kialakításban maradó — 6580 és 6581 hrsz-ú magántulajdonú telkek területének 25%-a (mintegy 7 m mélységben) kisajátításra kerüljön és tömbtelkes, az állam tulajdonát képező ingatlanrészben kerüljön nyilvántartásba.

Az új épületek telepítésekor a beépítési terv kialakításánál követelmény volt, hogy a Szedres köztől nyugatra eső terület — a köz megtartásával — az Újvilág utca régi nyomvonalával párhuzamosan épüljön be. Ez a tömb közel 100%-os beépítettségét, illetve háromszög alakú épület kialakítását tette szükségessé, 2003 m² beépített területen (IV/A jelű épület).

A köztől keletre fekvő tömbrészleten a keretes beépítési jelleg megtartása szintén feltételként jelentkezett azzal a kikötéssel, hogy a tervezett beépítés a telkenkénti szanálást, kisajátítást — az egyes épületek szakaszos megépítését is tegye lehetővé.

A megmaradó épületeket is figyelembevéve a tömbrészlet beépített területe: 2673 m², mely azt eredményezi, hogy a korábbi 64,5%-os beépítettség

1. A IV/a jelű lakóépület metszete
2. Liszt Ferenc utcai homlokzat
3. Udvari nézet

1. Coupe du bâtiment d'habitation IV/a
2. Façade de la rue Liszt Ferenc
3. Vue de la cour

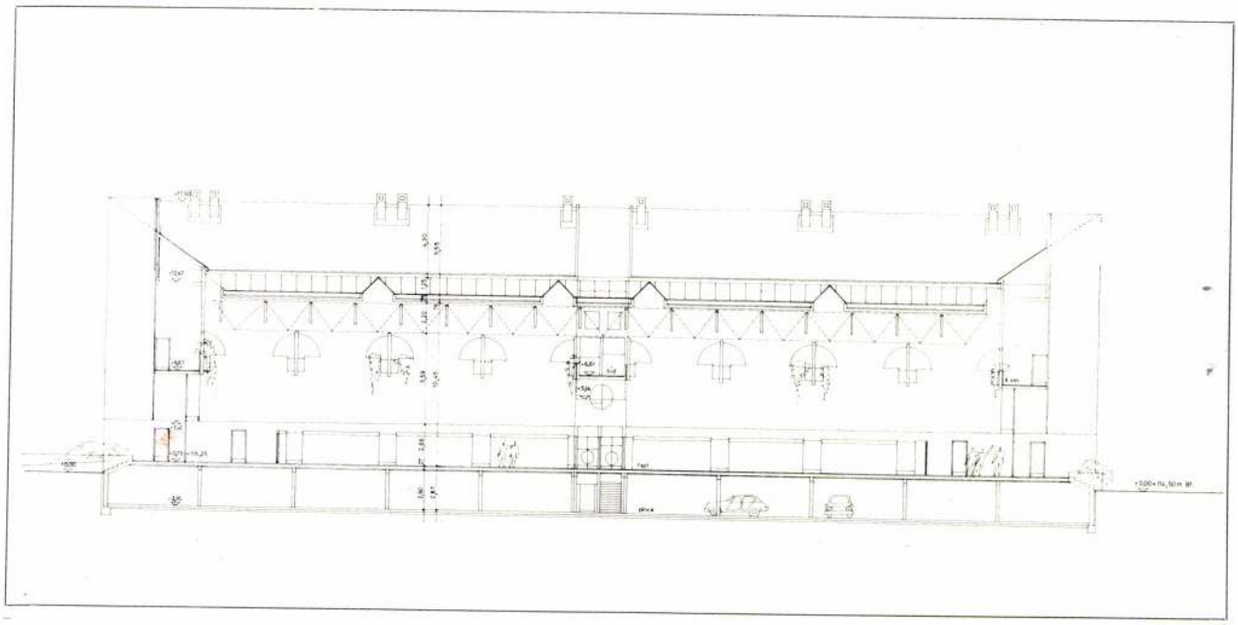

1

2

3

50,8%-ra csökkenthető. A területen megmaradó 33 lakás, illetve az újonnan létesítendő 103 db lakás; összesen 136 lakás a korábbi 54 lakással szemben azt jelenti, hogy a terület használatának intenzitása ugrásszerűen megnő; a korábbi 120 fős lakosszám kb. 500 főre növekszik. A teljes terület rekonstrukció utáni mutatói: 172 lakás/ha, ill. 665 lakos/ha.

Az új épületekről

A foghíjbeépítés kivételével a rekonstrukció során létesítendő épületek azonos szerkezeti elvek alapján, azonos belső szakipari befejező munkákkal, homlokzatképzéssel épülnek. A szerkezet öntöttfalas (PEVA) technológiával készül. A magastetők hagyományos faszerkezetűek, műemléki pala fedéssel.

Az épületek magasságával, tetőalakításával homogén, a környező városképbe illeszkedő beépítést igyekeztünk létrehozni. A megmaradó épületek vonatkozásában ezért egyes esetekben emeletráépítést, tetőtérbeépítést is javasoltunk. Az új épületek homlokzati architektúrájával, a tömör és megnyitott felületek arányával a meglevő épületekhez igyekeztünk alkalmazkodni.

A nyitott, fedett, illetve üvegezett loggiákkal az épületek megfelelő plasztikai igényét, tagoltságát — játékos árnyékhatását kívántuk megoldani. Az épületek bejáratait általában erőteljesen hangsúlyoztuk a fenti meggondolások alapján. Az új épületek külső felülete, telihézagolt nyerstégla felületképzésű, műanyag festékkel festve — a teljes tömbre készítendő színezési terv szerint.

J. K.

Jurcsik Károly, Ybb és Állami-díjas építész (Lakóterv, Lakóház, Bpest, III. Tobor u.

1.) Folytatás

1. A Lakóépület a Remetehegy felől.

1. A lakóépület a Remetehegy felől.
Zsitva Tibor felvétele

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 40-old.

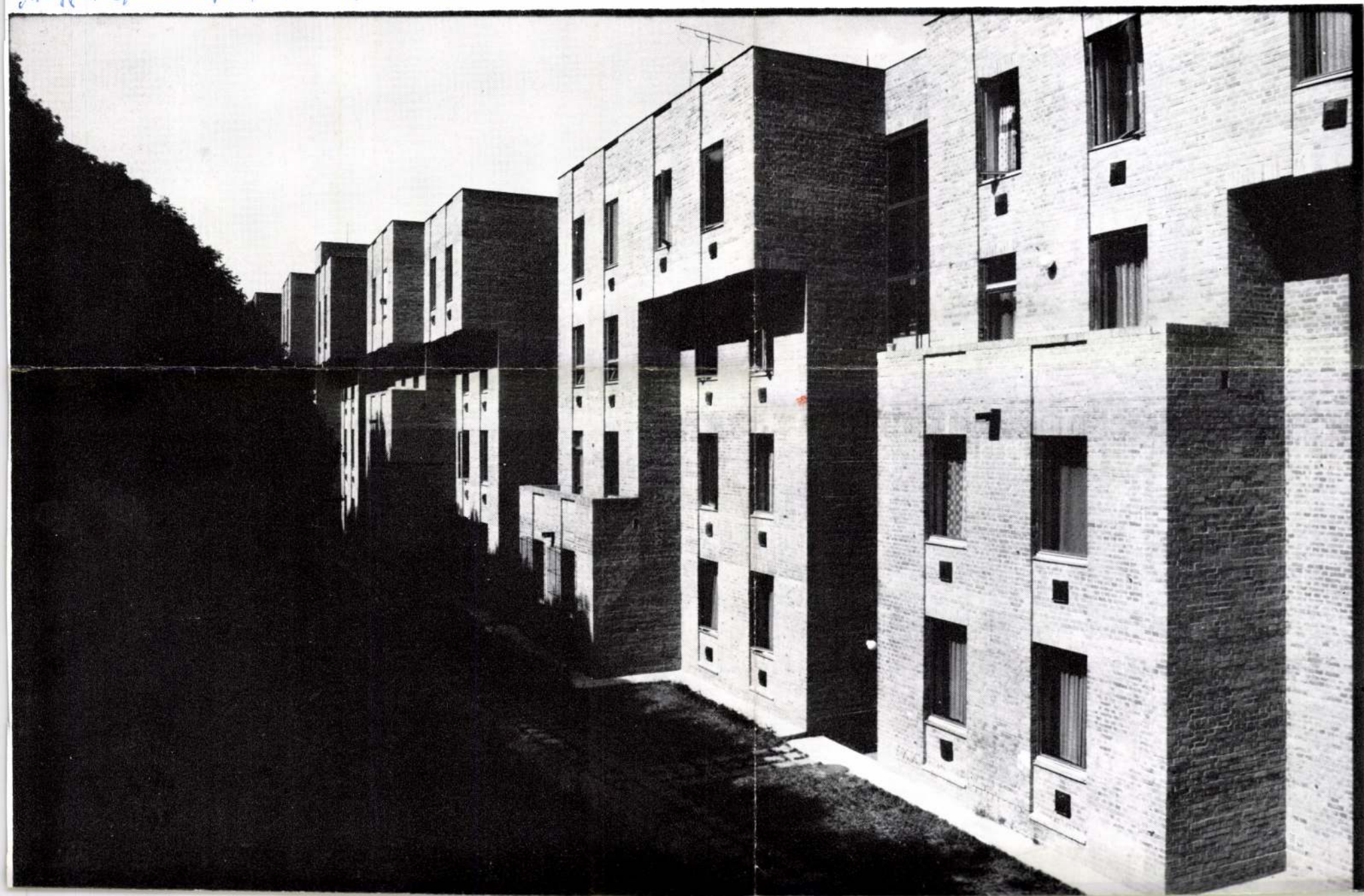

ıkaratlan tűzfalak láthatók
en, vagy az Engels téren a
ló óta befejezetlen Nép-
út torkolattal, vagy a
ak a háború alatt épített
épületeivel. Az ember úgy
a a ferencjózsefi kor óta
csak ideiglenesen érezné
ros gazdájának. Pedig pl.
Színház építése is jó alka-
egy stratégiailag fontos
ehozására. Itt az Opera, a
közelében, a város szívé-
metróvonal állomása fö-
Belvárost mindenképpen
citású parkolóhelyekkel
enni, itt a legkézenfekvőbb
i garázst építeni. A folya-
rnatív használat itt min-

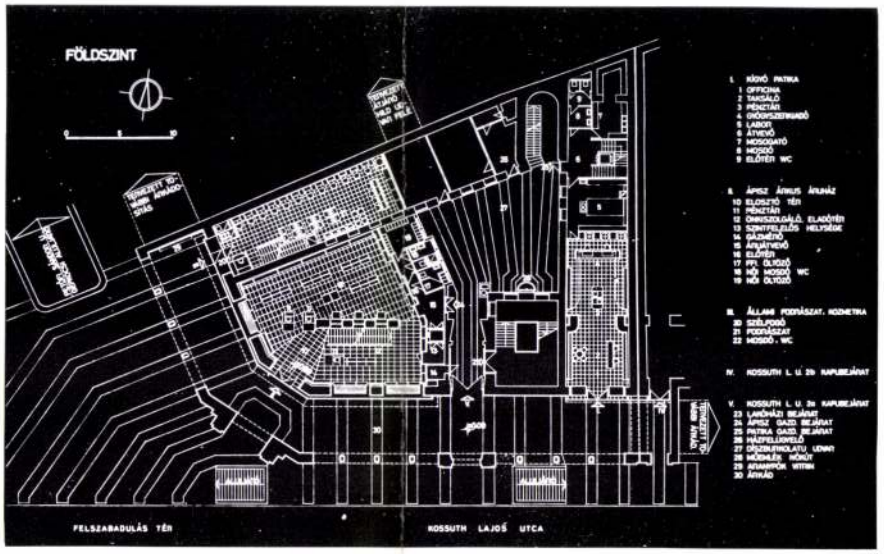

6

8

9

biztosítaná a gazda-
egyúttal a Belváros presz-
ei részére is. És ha a Vá-
átköltözhetne az eredeti
t Piarista házba — a talál-
ıtjára mindannak, ami
lapest esszenciáját adja
égi kaszárnyának pedig
Városháza közel 90 éve
n" költözött, az udvarait
essz-mentes övezetként
ánk a közönség részére)
ánk a módját annak, ho-
ık vissza a Belváros épü-
nak gyorsuló romlását,
azt mondanám, hogy
ált a Belváros. A tová-
nyugodtan rá merném
re". *P. K. — M. Á.*

10

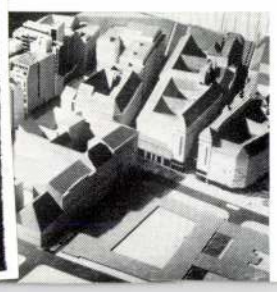

6. A Kossuth Lajos utca—Petőfi Sándor utca sarkán álló épület földszinti üzletei az árkádosítás után
7—10. Az épület részletei és a benne elhelyezkedő Kígyó Patika korabeli bútorzatával
11. Modellfotó

6. Les magasins du rez-de-chaussée de l'édifice situé au coin des rues Kossuth Lajos et Petőfi Sándor, après la réalisation des arcades
7—10. Détails de l'édifice et l'ameublement de l'époque de la Pharmacie « Kígyó » y située
11. Le photo de la maquette

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas építész 2.) Folytatás
Lakóház, Bpest, III., Tobor utca,

2. Homlokzatrészlet. Zsitva Tibor felvétele

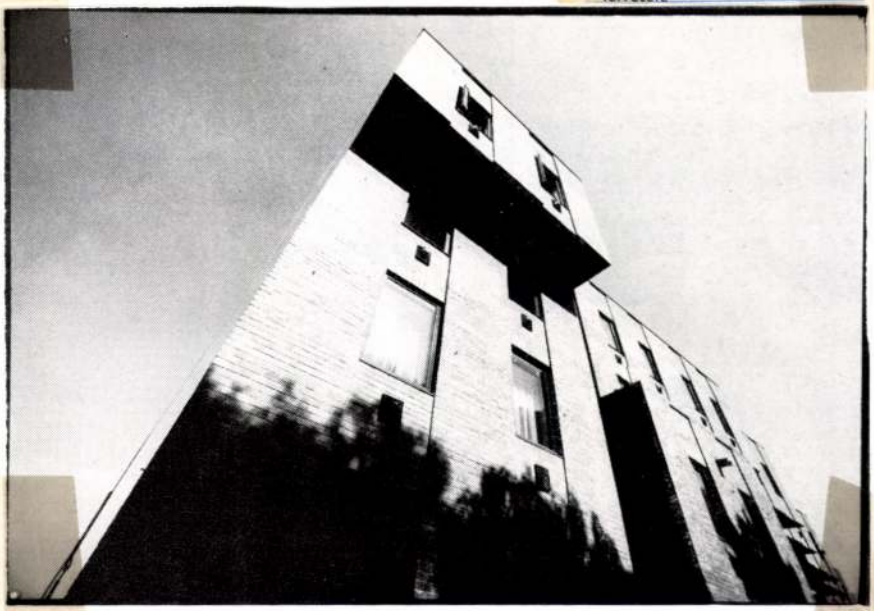

Magyar Építőművészet, 1984. 6. 41-old.

Jurcsik Károly XXI-is Állami-díjas építész (Lakótelep) 3.) Folytatás.
Lakóház, Bpest, III. Tobóz utca

4. Helyszínrajz

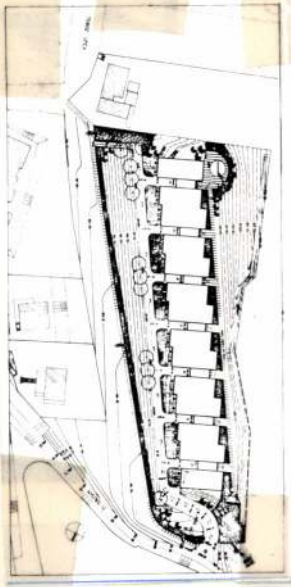

3. Az első és második emelet alaprajza

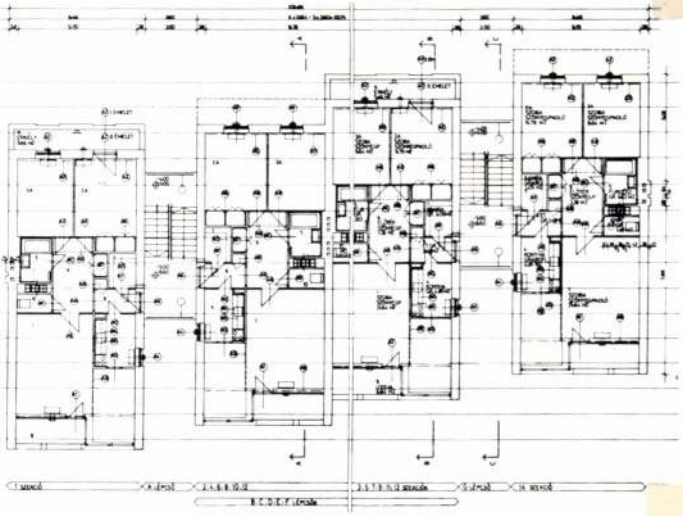

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 41-old.

Jurcsik Károly, Ybb- és állami-díjas építész 4. Folytatás

Lakóház, Bpest. III. Toboz utca.

6. Toboz utcai homlokzat

5. Metszetek

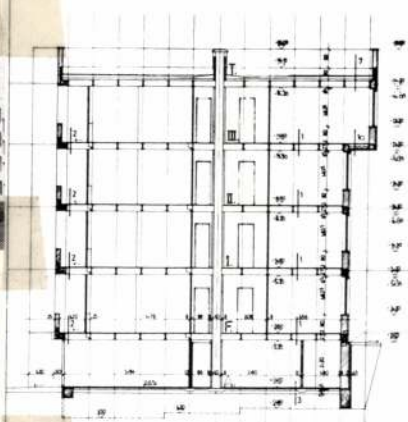

A-A METSZET

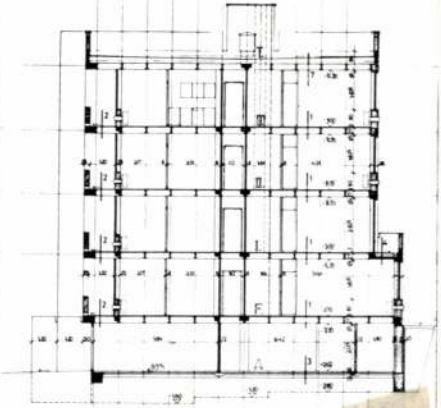

B-B METSZET

1-2. a lakóházak /repr./

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 41-42-old.

41° MARMOMACC

MARMOMACC

NEMZETKÖZI MÁRVÁNY, DÍSZÍTŐKŐ ÉS KŐMEGMUNKÁLÁSI TECHNOLÓGIÁK KIÁLLÍTÁSA

Verona, 2006
október 5-8

rendezvény

A márványművészet kultúrájának fellegvára

DIZÁJN A VENDÉGLÁTÁSBAN

Új kőalkalmazási irányzatok a szállodák közösségi tereinek kialakításában
Az építészek, dizájnerek és építőipari cégek részvételével zajló, a jövő irányába mutató kutatások és innovációk bemutatói.

Beépítési megoldások, alaprajzok, különlegességek kiállítása az „Abitare il Tempo" szakrendezvénnyel együttműködésben.

FÉNY & KŐ

A kortárs spanyol építészet különböző irányzatai és stílusai. Koncepciók és a formanyelvek elemzése Európa „legépítészetibb" országában.

Nemzetközi kiállítás és találkozó a spanyol kőépítészet jeles szereplőinek részvételével.

DIZÁJN ÉS KŐ

Magas színvonalú alkotói kurzus a szakma újdonságairól, arról, hogyan lehet kreatívan összehangolni a tervezői, építészeti konstrukciós szempontokat a kővel.
Koordináló: a Milánói Műszaki Egyetem Mantuai Építészeti Kara a Marmomacc valamint a veronai és vicenzai kőipari cégek együttműködésével.

HÖLGYEK – MÁRVÁNYBAN

A kő nyelvének egy másfajta megközelítése az építészetben, dizájnban és a lakáskultúrában.
Találkozó és párbeszéd a kortárs építészet főszereplőivel.

KŐ-KOMMUNKÁCIÓ

A kő-építészet megjelenése az interneten. „Stones of Italy" – egy újszerű, a kő világának minden szaktudását és tapasztalatát felölelő médiaközi projekt.
Találkozás honlapokkal, internetes blogokkal és online építészeti folyóiratokkal.

Szervező:

VERONAFIERE

PIETRA NATURALE

PIETRA AUTENTICA

Ministero Attività Produttive
Consiglio Nazionale degli Architetti

Ordine degli Architetti Pianificatori Paesaggisti e Conservatori della Provincia di Verona

Együttműködő:

BANCA POPOLARE DI VERONA
GRUPPO BANCO POPOLARE DI VERONA E NOVARA

Jurcsik Károly építész életmű-kiállítása

HAP Galéria, Budapest 2006. május 2–június 2.

Jurcsik Károly 1928-ban Pécsett született. A BME építészmérnöki karán 1952-ben szerzett oklevelet. Ezt követően 1965-ig a BME Középülettervezési Tanszékén, Weichinger Károly professzor mellett tanársegéd, majd adjunktus. Ebben az időben, 1961-ben tervezi a keceli uszodát és fürdőt, mely országos hírnevet szerez neki. (Az épület kecskés fotója a korszak máig emlékezetes, jellegzetes „összművészeti" alkotása.) Egy évet Angliában tölt, ahol megismerkedik a panelos építési technológiával. Hazatérve a Lakótervben helyezkedik el, ahol végül igazgatóhelyettes főépítész lesz. Itt készült fontos munkái: Szekszárd városközpont 1967-től, Orgovány művelődési ház 1968, Budafok áruház 1970, mindkettő Varga Leventével és látható fehér téglafelületekkel. Kispanelos bölcsődék, óvodák, iskolák 1971–1976. Irodaépületei közül az AGROBER óbudai székháza (1976) emelkedik ki, az ablakmellvédeken kettévágott almát imitáló, mélyített betonelemekkel. 1976–1982 között a Budapest III. kerületi Toboz utcában többlakásos lakóházsora készül el látszó téglafelületekkel. 1968-tól 1986-ig a MÉSZ Mesteriskola mestereként fiatal építészek sorát nevelte. 1979-ben Győrbe költözött, és ott folytatta tervezőirodai tevékenységét. Munkásságában érdekes közjáték, hogy 1983-ban a Stockholmban élő Várhelyi Györggyel közösen készített pályatervet a Rovaniemi (Finnország) Arctic Centerre. 1985-ben Győrben egészségügyi iskolát és kollégiumot épít panelből. 1988-ban Győr Páva utcában derűsen színes láncházak építésével tett kísérletet a panelos technológia humanizálására. Egyik utolsó munkája 1991-ben az öttevényi temető ravatalozója, fehérre meszelt téglakerítés mögé rejtett kontyolt nyeregtetős épület, egy nagy kalapú kis ház. Munkáinak csak felsorolása is több oldalt töltene meg. 50 tervpályázaton vett részt, melyből számos I. díjat nyert, pl. 1983-ban a Sopron Lővérek Postás üdülőszálló pályázaton. Kiemelkedő elismerései: 1972 Ybl-díj, 1980 Állami Díj, 1993 Kossuth-díj, 1985-től a BME címzetes egyetemi tanára. 1989-ben nyugdíjba vonult, de 1991-ben feleségével, Jahoda Maya belsőépítésszel közösen saját Építészeti és Iparművészeti Kft-t alapított.

A vernisszázs szokás szerint zenei csemegével, két, csellóra írt Telemann-duóval kezdődött. A megnyitót Cságoly Ferenc építész tartotta, aki szintén mesterének tekinti Jurcsik Károlyt. Rajta kívül még nagyon sokan jöttek el, volt tanítványai, barátai, remélve, hogy találkozhatnak egykori tisztelt és szeretett tanárukkal, de egészségi állapota ezt – sajnos – nem tette lehetővé. Befejezésül egy interjújából idézünk: „Nem vagyok teoretikus építész. Az egyetemen és utána, 30-40 évig nem volt más gondolatom, mint az építészet. Aztán úgy 1970-től, amióta Vérteskozma lett, attól kezdve tért vissza bennem valami búvópatak: a kétkezi munka öröme. 1987-ben egyik, majd a másik szememre is részlegesen megvakultam. Az év legnagyobb részét most a Szigetköz csücskén lévő véneki házunkban töltöm. Itt a négy kutya és az óriás kert ad elég tennivalót."

Timon Kálmán

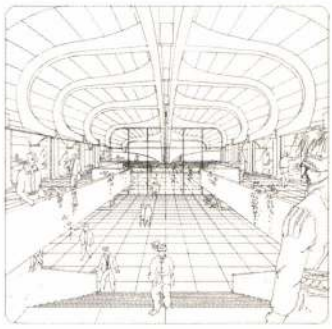

1

2

3

1. *Rovaniemi Arctic Center 1983 Tervpályázat Várhelyi Györggyel*
2. *Temető és ravatalozó Öttevény 1991*
3. *Egészségügyi iskola és kollégium Győr 1985*
4. *Panelos láncházak Győr Páva utca 1988*
5. *Többlakásos lakóház Budapest III. Toboz utca 1976–1982*

4

5

Thurzó g. István kiállítása

Vadász György Kossuth-díjas építész nyitotta meg Thurzó g. István kiállítását májusban a BME Rajzo Tanszékén. Köszöntésére írott sorai a képek között bekeretezve, üveg alatt is olvashatók: „Közel tíz éve ismerem. Fantáziadús építészeti jelei – az exterieur és az enterieur mindig izgalmas, néha rökönyítő egymásba kapaszkodása, grafikáinak és festményeinek váratlan és furcsa vil-

Szentendrei ház, akvarell, ceruza, 1996.

lódzása, robbanásai robusztus, mégis kamaszos egyéniségéből fakadnak, melyben a zavartság és magabiztosság, a mélységes komolyság és harsány nevetés egymást váltó partnerek."

Thurzó g. István 1948-ban született. 1969-ben diákként külföldre távozott. Azóta rajzol, készít grafikákat. A Hannoveri Műszaki Egyetemen szerzett építészdiplomát. 1979-ben tért haza Magyarországra. 1998 óta a BME Rajzi és Formaismereti Tanszéken Modern Információs Processzusok néven angol nyelvű kredit tantárgyat vezet, amelyben a hallgatókat különböző ábrázolási technikák, és azok reprodukálhatóságának elsajátítására oktatja, végső soron kiállítási végtermékek létrehozása érdekében. Külföldi diákok is részt vesznek a képzésben. Építészgalériájában bemutatókat szervez. Mintegy 80 kiállított grafikáját 37 év terméséből válogatta: aktok, portrék, vázlatok, épületek. Maga is a legkülönbözőbb technikákkal dolgozik: toll, pasztell, ceruza, akvarell – papírra, skiccpauszra vagy akár éttermi szalvétára. Thurzó g. István pedagógiai munkásságát mintegy illusztrálandó grafikai technikák széles skáláját vonultatta fel színes tárlatán.

Timon Kálmán

Jurcsik Károly

„Kevesekre illik manapság ez a jelző, hogy mértékadó; persze oly sokan és sokszor vissza is élnek ezzel a szóval. Jurcsik pedig *mérték*, hosszú évtizedek óta illeszkedési, kiindulási pont fiatal és kevésbé fiatal építészeknek" – írja a Kossuth-díjas Jurcsik Károlyról a kötet bevezetőjében Finta József. S valóban, a Kijárat Kiadó Vallomások – Architektúra című sorozatában megjelent könyvből egy született „purista" és „humanista fundamentáltságú" alkotó etalon létezése tárul elénk. Oktatói munkássága, építészettörténeti tettei: Szekszárd városközpontja, a Gazdagréti-lakótelep, Győr, Sopron, Pannonhalma, az építésziskolaként is működő Vérteskozma rendezési tervei kikezdhetetlen tekintéllyel ruházták fel, s olyan ember képét rajzolják ki, aki hisz a maga hasznosságában. Megjegyzendő, hogy ez a jelenkori építészetet bemutató sorozat egyedülálló kezdeményezés könyvkiadásunkban, amely az értelmező személyes megnyilatkozást gazdag képanyaggal kapcsolja össze. *(Kijárat, 96 oldal, 1480 forint)*

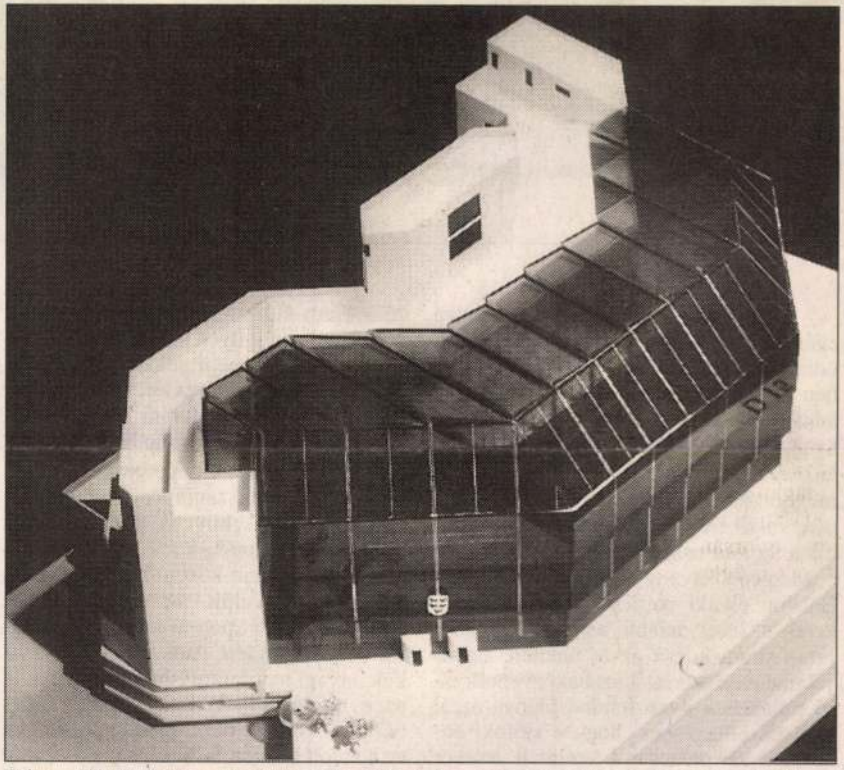

Bécs – Niederösterreichisches Landesregierung új székháza (tervpályázat)

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

ekre

– Talán ha különbséget tennénk az egész évben működő, és az idényjellegű üdülőhelyek között, és az utóbbiak esetében a felére csökkentenénk a ma szobánként és évenként huszonnégyezer forintos adózási tételt, akkor a nepperekét foglalkoztató, vagy illegális szobakiadók meggondolnák, hogy ilyen kevés plusz pénz miatt érdemes-e kockáztatni – tűnődik a Siótour osztályvezetője.

Meglepő látvány fogadja manapság a Balaton északi partjára érkezőket: csak keresve lehet találni egy-egy Zimmer Frei-feliratú kocsit az út mentén. Egyes vélemények szerint a szobaközvetítők első pillantásra ilyen feltűnő hiánya azzal van összefüggésben, hogy a siófoki önkormányzat precedenst teremtett, amikor egy tavalyi határozatával kitiltotta a város területéről az utcai hirdetőket.

te: – Nem kenyerem az erőszak, de mi mást is tehetnék ilyen helyzetben?

A módszerek nem sokat változtak az idők folyamán. A nepperek lesben állnak a 71-es számú főút füredi szakaszán: a benzinkutaknál, a kemping bejárata előtt, a közlekedési csomópontokban. Amint egy külföldi rendszámú autót meglátnak, kismotorra ülnek, követik, gyakran leszorítják az útról, majd a kocsi ablakán behajolva erőszakosan követelik, hogy az érkező hajtson velük, mert pazar szobát tudnak szerezni „potom árért", mindössze 15-20 márkáért. A turisták – némelyikük anyagi megfontolásból, mások pedig azért, mert megijednek az agresszív föllépéstől – követik őket. Amikor odaérnek az ajánlott házhoz, kiderül, hogy a tizenöt márkás szoba talán a felét sem éri: az udvaron van az illemhely, a szoba túlzsú- [illegible] fürdőszobát kell

múlt néhány hétben több mint másfél órányi videofelvétel gyűlt össze a nepperekről. Ez persze korántsem veszélytelen munka: a közelmúltban az egyik Balatonfüreden élő, illegális szobaközvetítéssel foglalkozó férfi, látva, hogy videokamerákkal próbálják fölvenni a közterületfelügyelők, berohant a házába, s egy baltával a kezében jött ki. Azzal fenyegette meg a felügyelőket, hogy szétveri a fejüket.

Jelentősnek mondható az az anyagi kár, amit a nepperek okoznak az önkormányzatnak. A füredi tavalyi idegenforgalmi adóbevétele megközelítette a 80 millió forintot, egyes becslések szerint azonban az illegális szobaközvetítés miatt be nem fizetett adó nagysága ugyanekkora volt.

– Ez túlzás – válaszolja kérdésemre az egyik illegális szobakiadó, aki nevének [illegible] kérte. – Kemény munka ez,

Jurcsik Károly, Ybl- és Állami-díjas építész

Turányi Gábor Ybl-díjas építész 1948-ban született Kadarkúton. Az egyetemen Török Ferenctől tanult. 1970-től a Lakótérben dolgozott, főleg Jurcsik Károly műtermében.
Ebben az évben kapta meg az Ybl Miklós díjat Turányi Gábor.

Magyar Építőművészet, 1984. 4., 63-old.

Jurcsik Károly, Kiváló állami-díjas építész 2. Folytatás

5. Budapest Archívum, Budapest, 1970. /vége/

1. Jurcsik Károly–Varga Levente:
Művelődési ház, Orgovány, 1976.

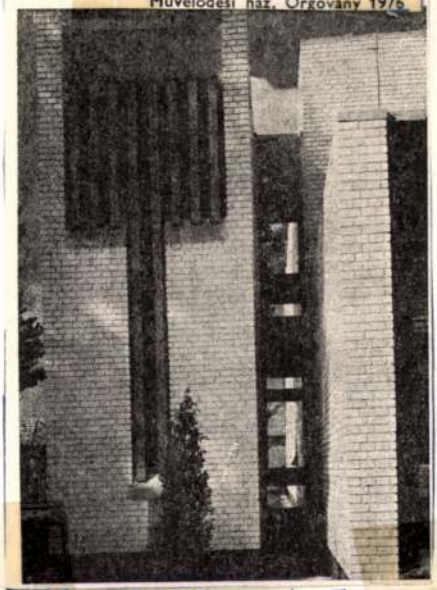

1. Jurcsik Károly—Varga Levente: Művelődési ház, Orgovány 1976

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 30-old. – és X-oldk

Jurcsik Károly Kossuth-díjas építész 1. Folytatás

Jurcsik Károly: Paneles sorházak a Páva utcában, Győr

Károly Jurcsik: Maisons en panneaux en rangée dans la rue Páva, Győr

* *Időközben Kispesten megkezdték a kiállításon látott utcanévtáblák felállítását.*

Magyar Építőművészet, 1964. 1. sz. 5. old.

JURCSIK Károly építész

(k.v.): Vita a tervezett lágymányosi hidról.
= Magyar Nemzet, 1991. julius 2, 5.p.

JURCSIK KÁROLY építész

Az Év Lakóháza dij kiosztásán miniszteri dicséretet kapott

Magyar Nemzet, 1992.febr.6.

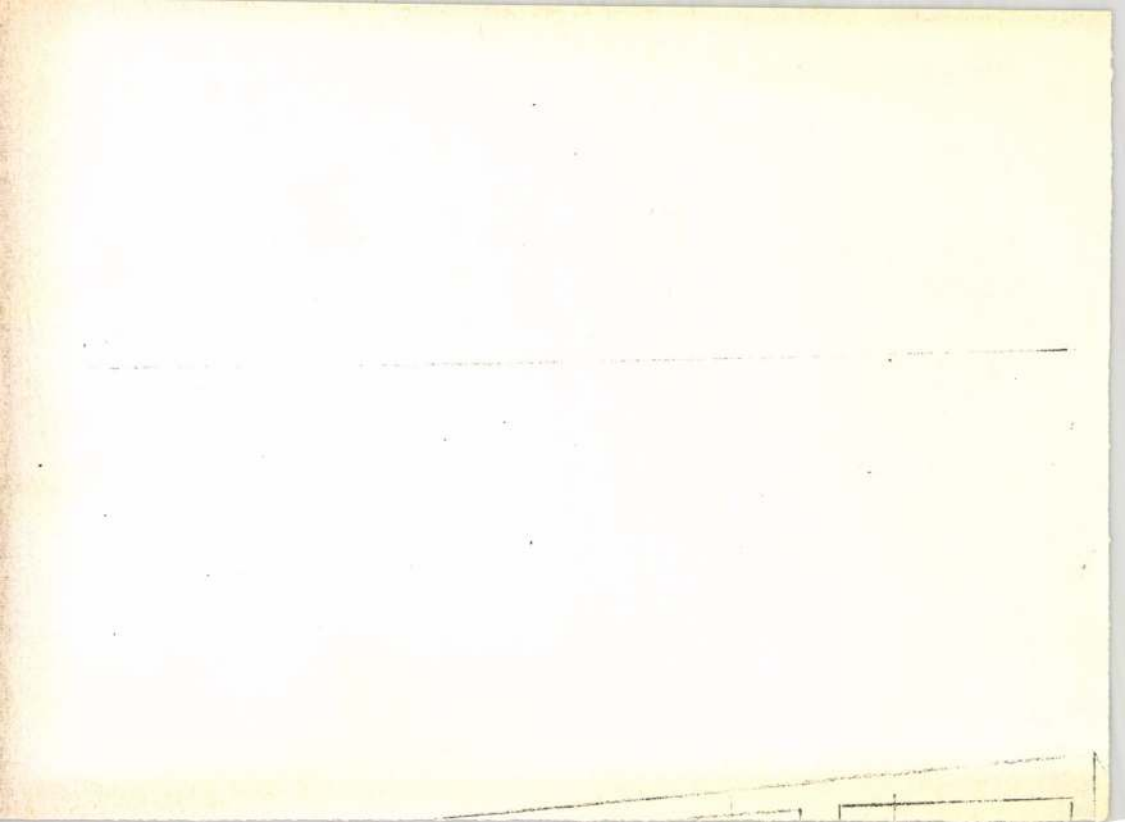

Akadémikus művészek

Az egy évvel ezelőtt megalakult *Magyar Művészeti Akadémia* akadémiai tagságot, bizonyító oklevelét szerdán *Attalai Gábor* textiltervező iparművész, *Ágh* István költő, *Balassa* Sándor, zeneszerző, *Bán* Ferenc építész, *Bencsik* István szobrászművész, *Bertha* Bulcsu író, *Bodonyi* Csaba építész, *Bozay* Attila zeneszerző, *Csaba* László építész, *Csete* György építész, *Csukás* István költő, *Deim* Pál festőművész, *Dobai* Péter író, *Durkó* Zsolt zeneszerző, *Eigel* István festőművész, *Farkas* Ferenc zeneszerző, *Finta* József építész, *Gerzson* Pál festőművész, *Gulyás* Zoltán építész, *Gyarmathy* Tihamér festőművész, *Gyurkovics* Tibor író, *Hernádi* Gyula író, *Jánossy* György építész, *Jurcsik* Károly építész, *Károlyi* Amy költő, *Kerényi* József építész, *Kocsár* Miklós zeneszerző, *Kokas* Ignác festőművész, *Makovecz* Imre építész, *Melocco* Miklós szobrászművész, *Mészöly* Dezső költő, műfordító, *Mezei* Gábor belsőépítész, *Páskándi* Géza író, *Pongrácz* Zoltán zeneszerző, *Sára* Sándor filmrendező, *Schéner* Mihály festőművész, *Schrammel* Imre keramikus iparművész, *Somogyi* József szobrászművész, *Szalay* Lajos grafikusművész, *Szentkirályi* Zoltán építész, *Szokolay* Sándor zeneszerző, *Szőnyi* Erzsébet zeneszerző, *Szőts* István filmrendező, *Tornai* József író, *Török* Ferenc építész, *Vígh* Tamás szobrászművész, valamint néhai *Kolozsvári Grandpierre* Emil író örököse vehette át. A *Kodály* Zoltán születésének száztizedik évfordulóján megrendezett ünnepélyes közgyűlésen jelen volt *Andrásfalvy* Bertalan művelődési és közoktatási, valamint *Mádl* Ferenc tárca nélküli miniszter is. A *Magyar Művészeti Akadémia* közgyűlésének résztvevőit táviratban köszöntötte *Göncz* Árpád, köztársasági elnök és *Antall* József miniszterelnök.

Gyurkovics Tibor ünnepi beszédében *Illyés* Gyula, *Tamási* Áron és *Márai* Sándor akadémiai tagságára emlékezett, és a *Magyar Művészeti Akadémia* létrejöttét úgy tekintette, mint a magyar művészet visszafoglalt bástyáit, amelyeket a sztálini években veszítettek el. Az akadémiai tagság elsősorban nem rang, nem jog, hanem felelősség a szétzilált erkölcsök helyreállítására – mondotta. Nem közvetlen, politikai vagy tanító hatású művekkel, hanem a független művészet *művészi eszközeivel* kell hatni az etikára.

(l. d.)

M. Hírlap 1992. dec. 18.

JURCSIK Károly sp.

..... K

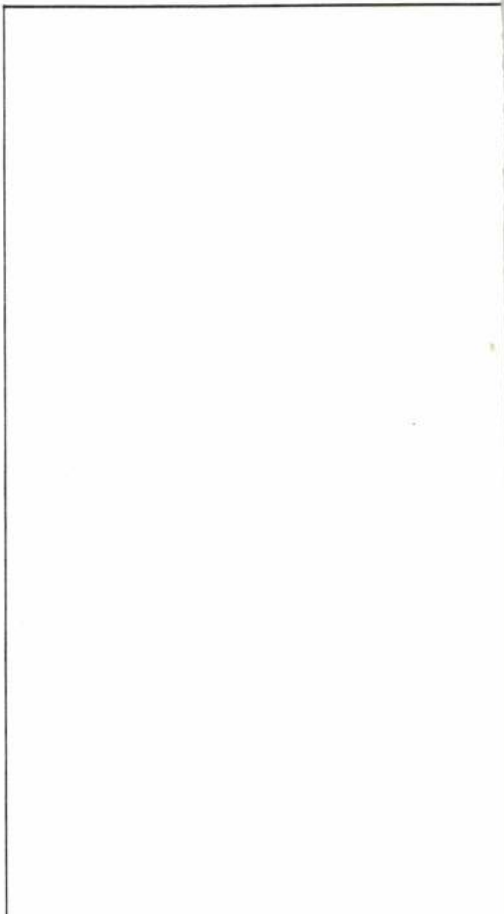

JURCSIK Károly épitész

Magyar Müvészetrt Dij-at kapott 1992.dec.9-én.

Magyar Hirlap, 1992.dec.10.

ku 1830. Múry boli z tehál, strop drevený, okná železné, strecha bola zakrytá francúzskymi škarupami. Pôvodne bola budovaná ako bet hamidraš. Dnes už neexistuje.

Cintorín je 2 km od obce a 4 km od Prešova pod lesom pri hlavnej ceste Prešov — Orlov. Vznikol okolo roku 1780. Dlhý bol asi 75 m, široký asi 21 m. Terén bol stúpajúci, v prostriedku prudko. Celý bol ohradený kamenným 60 cm silným múrom. Malá katafalková miestnosť (5 x 4 m) je už bez strechy a bez okna. V strede cintorína bol ohel 3 x 4 m, tiež bez strechy, bez okna a dverí. Tu leží syn orkutského martýra rabín JIZCHAK BEN MOSCHE. Hroby ležia smerom východ-západ, nápisy na kameňoch boli obrátené k východu. Mužské a ženské hroby boli vo zvláštnych radoch, veľká časť kameňov bola rozbitá. Cintorín bol zničený.

JURCSIK Karoly

J.K. [JURCSIK Károly]: Lakóház, Budapest III., Toboz u.
: Épitész: Jurcsik Károly. = MÉpitőművészet, 1984.6.sz.
40 - 42.p.il..res

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉM
ÉS A MŰVÉSZETEK A XIX. SZÁZADBA

című kiállítás megnyitójára 1992 március 13-án pénteken 16 ó

Megnyitja KOSÁRY DOMOKOS az MTA elnöke

„Mindig úgy küzdöttem, mint egy bokszoló”

Szülőfalutól szülőfaluig

A Bakonyalja talán legkisebb faluja Pápanyőgér. Mindössze egy kis utcából és néhány házból áll. Ebben a faluban már csak az öregek maradtak. Ki gondolná, hogy valaki Párizsból költözik ide? Pedig *dr. Hieró István* ezt tette. A párizsi magyar közösség plébánosa volt, s 1986-ban, 66 éves korában nyugdíjra települt haza, abba a faluba, ahonnét elindult, szülőházába: Pápanyőgérre.

Az épületeket azóta felújíttatta, sőt, a kertben még halastavat is ásatott. Úgy látszik, végleg otthon akar lenni. Nem mindennapi életpálya van mögötte. Hosszú út vezetett ettől a nyőgéri háztól ismét a nyőgéri házig.

Nyőgérről a pápai bencésekhez

– Faluhelyen nagy szó volt a taníttatás, a mi falunkban csak a tanítónak volt magasabb iskolai végzettsége – meséli élettörténetét. – Az elemi iskolás tanítóm beszélte rá édesanyámat, hogy gimnáziumba küldjenek. Édesapám ellenezte, ő azt akarta, hogy a földet műveljem. Anyám azzal győzte meg, hogy van még két gyerek, majd ők fognak dolgozni. Így a hat elemi után a pápai bencésekhez jártam gimnáziumba. Szüleim nem tudták a kollégiumi díjat fizetni, ezért nagybátyáméktól, a Pápa melletti Vaszar községből jártam iskolába.

– S, hogy lett pap?

– Úgy 17-18 éves lehettem, mikor először gondoltam a papi hivatásra. Előtte nem nagyon foglalkoztam a papság gondolatával. Sőt, még szerelmes is voltam. Úgy hetedikes lehettem, amikor a gyóntató káplánom megkérdezte, hogy mi akarok lenni. Én azt válaszoltam, hogy katonatiszt vagy jegyző, ő rám nézett és azt mondta, te nem akarsz pap lenni? Én ezen nagyon elcsodálkoztam s azt mondtam, hogy nem vagyok elég erős hozzá. Ő rám nézett és azt mondta, hogy senki sem erős, csak Isten kegyelme által. Ezután többször is visszacsengett ez a mondat, hogy senki sem erős, csak Isten kegyelme által. Úgyhogy, amikor érettségiztem, már másra nem is gondoltam, csak arra, hogy pap leszek. Igen ám, csak akkor itt voltak már az oroszok. Apám és testvérem nagyon ellenezte elhatározásomat. „Meg vagy bolondulva, a papokat most fel fogják akasztani”, mondták. De bennem erős volt az elhatározás, így a veszprémi püspöknél jelentkeztem, hogy kispap akarok lenni.

Veszprémből Innsbruckba

Egy évet jártam a veszprémi teológián. Az akkori veszprémi püspök, *dr. Bánáss László* Innsbruckban végzett a nemzetközi teológián. S négy teológusának helyet eszközölt ki. Így kerültem ki én is. A püspök azzal a feladattal küldött el minket, hogy doktorálunk és az egyházban működő világi szervezetekkel is foglalkozzunk. A hatéves teológia után, 1952-ben szenteltek pappá, majd nemsokkal ezután doktoráltam, az ellenreformációról írtam doktori munkámat. Utána még egy évig az egyház világi munkatársainak képzését tanulmányoztam, erről francia nyelvű diplomám is van.

– Milyen körülmények késztették, hogy nem jött haza?

– Amikor a tanulmányaimat befejeztem, 1956-ot írtunk. A püspököm nem hívott haza, ő jól tudta, hogy mi várt volna rám. Az oda érkező hírekből és paptársaim tanácsaiból tudtam, hogy nekem most nem tanácsos hazajönnöm ilyen helyzetben. Így Németországban kellett maradnom. Brémába kerültem káplánnak. Bréma protestáns vidék volt. A II. világháborús menekültek miatt megnőtt a katolikusok száma, ezért kellett katolikus pap. Én katolikus káplánként egy evangélikus családnál laktam. Itt is magyar pap lehettem, az '56-os menekülteknek volt itt egy gyűjtőtábora, akik Amerikába akartak menni. Magyarul misézhettem nekik, s tőlük közvetlenül értesültem az itthon történtekről, s úgy éreztem, mintha nem is Brémában, hanem Magyarországon lennék.

Az európai magyar pap

Ezután Kölnben lett magyar plébános, majd a párizsi magyar misszió vezetője lett.

– Igen, 33 éves voltam, amikor önálló lelkész lettem Kölnben. Ott nagyon sok magyar menekült volt. Először a Minorita-rend adott egy cellát, egy évig ott éltem. Utána egy félig lerombolt ház emeletén laktam. Összebarátkoztam a helybeli egyházi vezetőkkel, akik segítettek nekem, különösen a kölni bíboros érsek, ő segített a magyar plébánia létrehozásában. Létrehoztunk egy háromemeletes kultúrközpontot, befogadtunk 20 új magyar menekültet. Összesen 14 évig voltam Kölnben.

Párizsban volt egy magyar misszió, melyet három szerzetes vezetett. Egy bőrgyáros raktárát vették meg, ezt akarták átalakítani kápolnának. Az itteni magyarok között sok volt a konfliktus, széthúzás. Erős kézre volt szükség, aki itt majd rendet tud teremteni, úgy látszik, én voltam, hisz engem kértek. Párizsban szégény papnak számítottam, hisz jövedelmem egyötöde volt a német fizetésemnek. Valóban sikerült rendet teremtenem, megtaláltam a helyem Párizsban is. Amit lelkipásztori tevékenységemben mindig fontosnak tartottam, az a családlátogatás. Nagyon sok családot megismertem, s a közösségnek nemcsak vallási, hanem a magyarságot megtartó szerepe is volt. Cserkészmozgalmat szerveztünk, a korábbi bőrraktárt átépítettük, beszereztünk egy fénymásológépet és körlevelet nyomtattunk magyarul és franciául. Így tartottuk a kapcsolatot azokkal a hívekkel, akik nem jártak rendszeresen templomba. Még az akkori nagykövettel is összebarátkoztam. Ők először a rendszer ellenségét látták bennem, fel akarták a közösséget bomlasztani, de rájöttek, hogy ez nem így van. Majd kaptam egy szívinfarktust, s emiatt kértem a veszprémi püspököt, hogy nyugdíjazzon. (Mindvégig a veszprémi püspökhöz tartoztam, neki tartoztam engedelmességgel.) 1986-ban nyugdíjba mentem, s a „megörökölt” szülői házban itt élek Nyőgéren.

– E hosszú életpályája alatt, mi volt a legnagyobb sikere?

– Egy papnak siker az is, hogy mást is segít hivatásában. Párizsban egy papot én indítottam el, de most van egy másik is, akire nagyon büszke vagyok. 1987-től a házvezetőnőm volt: *özv. Ádám Antalné*, akit a környéken mindenki Rózsikának szólít. Láttam rajta, hogy érdekli a teológia, nagyon szeret gyerekekkel, fiatalokkal foglalkozni. Most a Győri Teológia Hittanári Szakának végzős hallgatója. A püspök által megbízott lelkipásztori kisegítő Lovászpatonán. Hitoktatást végez, a plébános igazi segítőjeként a templomban még istentiszteleteket is tart. Úgy érzem, hogy ő az utódom.

– Ha még egyszer kezdhetné atya, vállalná ezt a kalandos életet, végigcsinálná még egyszer?

– Ha százszor születnék, akkor is ezt csinálnám. Olyan vagyok, mint egy bokszoló, sokszor fogcsikorgatva is, de csinálom a dolgot, s nem menekülök el a szorítóból. Ugyanígy pap lennék, ugyanígy élnék. S azt is elmondhatom magamról, hogy boldog ember vagyok. Egész életemben azt csinálhattam, amit szerettem, s a munkám mindig örömöt jelentett nekem.

Kirsch Attila
Fotó: Babos János

Miből élnek?

Ezt az adót is az állam hajtja be

Németországban 58 millió ember vallja magát hívő kereszténynek: az evangélikusok száma 30, a katolikusoké 28 millió. Az állam és az egyház szétválasztását még az 1919-es weimari alkotmány rögzítette, anélkül, hogy a történelmi kötelékeket végleg szétszakította volna, ám Németországban nincs államegyház. Az egyházak közjogi testületek, az államhoz fűződő viszonyuk partneri, az alkotmány mellett konkordátumok és szerződések vetették meg ennek a viszonynak az alapjait. Az állam vagyonjogokat biztosít az egyházak számára, hozzápótol a papok pénzjárandóságához, részben vagy teljesen állja bizonyos egyházi intézmények – óvodák, kórházak, iskolák – költségeit, az állam fizeti a tábori lelkészeket.

Az egyházak jogosultak adót beszedni, amelyet általában az állam hajt be. Egy kimutatás szerint az evangélikus egyház 1991-ben hatmilliárd márka adóbevételt könyvelt el – a katolikus hét és fél milliárdot –, tíz százalékkal többet, mint az előző évben, mert emelkedtek a fizetések. A legnagyobb egyháznál, az evangélikusoknál az egyházi adó a bér- és jövedelemadó kilenc százaléka volt 1992-ben. Az NDK-ban alacsonyabb volt az egyházi adó hányada, mint Nyugat-Németországban, de 1991. január elsejétől a nyugatnémet modellt az egész országra kiterjesztették. Ennek következményeként megnőtt a kilépések száma, de ehhez hozzájárult az is, hogy 1991 nyarától egy évig „szolidaritási pótlékot” is csapoltak le a jövedelmekből, helyezték el a kelet-németországi szanálás oltárán.

S. K. F.

Egyházak Szlovákiában

Késik a törvény

Továbbra is a templomi perselyekben összegyűlt aprópénzekből tartják el magukat a szlovákiai egyházak. Egyházi adó nincs, az egyházakról szóló törvény késik, az állami költségvetésből származó támogatást a püspökségek osztják el, de hogy milyen összegekről lehet valójában szó, azt nem szellőztetik.

Amíg Csehország és Szlovákia közös állam volt, a szövetségi parlament napirendre tűzte az egyházi törvény megvitatását, de döntés nem született. A vita elhúzódott, majd elnapolták a kérdést. Az ország kettészakadása óta pedig sem a prágai, sem a pozsonyi parlament nem sorolta be újra az egyházi törvényről szóló javaslatot. A rendszerváltás után megszaporodott ugyan a templomjáró hívők száma, ezzel pedig valamivel hasasabbak lettek a templomi perselyek is, de személyenként nem igen adnak több pénzt az emberek. Ha ehhez hozzászámoljuk az infláció tényét és a megháromszorozódott költségeket, akkor könnyen megérthetjük a papok panaszát.

A legtöbbje nem titkolja: a gondokat az egyházi adó intézménye oldaná meg. Nem a kötelező adóra gondolnak, hanem az egyházak saját adóbeszedési jogának gyakorlására. Ezt önkéntes alapon, kizárólag a hívők soraiban érvényesítenék, hasonlóképpen, mint Magyarországon. A püspökségek azonban ezért sem lelkesednek igazán, mert Németország és Ausztria példáját intőnek tekintik. Ott ugyanis az egyháziadó-szedés hasonló elvének gyakorlata oda vezetett, hogy ott igen nagy tömegek kiléptek az egyházból.

Úgy hírlik, a püspökségek sem tudnak igazán bőkezűek lenni a „papi fizetésnapokon”. Merthogy fizetést csakis a papoknak folyósítanak. Az egyéb egyházi alkalmazottak, kántorok, sekrestyések tiszteletdíját a helyi keretekből oldják meg – ha tudják. Ha nem tudják, akkor a kántor ingyen orgonál, a sekrestyés ingyen harangozik és söpri a templom kőpadlóját.

Mivel új törvény még nincs, nem sok egyházi ingatlan került vissza az eredeti tulajdonoshoz. Szlovákiában alig néhány száz rendház tulajdonjogát tudhatja ismét magáénak az egyház. Ilyen az előző rendszerben is volt, általában műemlék jellegű épületek esetében. Manapság, ha lehet, a már saját tulajdonnak számító objektumokat, vagy azok egy részét, – nem kegyeletsértő célra – bérbe adják. Így történhet meg az, hogy egy rendház pincéjében műtrágyát, egy használhatatlan sekrestyében gumicsónakot raktároznak vagy szőnyeget árulnak az egykori egyházi könyvtáremben. A helyzet mindenképpen jobb, mint régen, mert legalább valamilyen források vannak. Ha fél évszázad múltán templomot akarnak festetni, csatornát akarnak javíttatni, akkor legalább „módozatok” vannak. Valamennyi pénz összejön a bérleti bevételből, valamennyit összeadnak a hívők, és ha tud, az önkormányzat is segít, mert segíthet – nem tiltják. A föld, az erdő azonban nem kell az egyháznak. Csak gond lenne vele. Majd ha talpra áll a mezőgazdaság – mondják, miközben a mezőgazdaság látványosan a szakadék szélén szédeleg. Az egyház másban sem vállalkozik. Ha megtenné, akkor adóköteles lenne, meg aztán egyre kevésbé érdemes vállalkozni.

Külön gondokkal küzdenek a szlovákiai magyar és más nemzeti kisebbséghez tartozó hívők papjai. A komáromi székhelyű magyar püspökség létrehozásának szándéka erős ellenkezésbe ütközik. Kevés a magyar pap, utánpótlás nincs, az a néhány káplán, aki magyar nemzetiségűként kezdi el tanulmányait a pozsonyi szemináriumban, mire káplán lesz belőle – „kínosan prédikál az anyanyelvén”. A magyar püspökséget szorgalmazó akarat mögött talán nemcsak az anyanyelven jobban gyakorolható hitélet szándéka áll, hanem a nagyobb gazdasági önállóság, a szélesebb önfenntartás lehetősége is. Az Együttélés és a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom nyitrai területi végrehajtó bizottságai a napokban tettek közzé egy nyilatkozatot. Az ebben felsorolt sérelmek sokat elárulnak az egyházon belül érvényesülő „nemzetiségpolitikáról” is.

K. F.

Ökumenikus kalendárium

1993. március 16.

A Nap kel: 5 óra 56 perckor, nyugszik: 17 óra 51 perckor.

A Hold kel: 2 óra 17 perckor, nyugszik: 11 óra 12 perckor.

Névnapok: Ábrahám, Bálint, Euzébia, Geréb, HENRIETTA, Henriett, Henrik, Herbert, Jetta, Marina, Nóna, Nónusz, Vidor.

Katolikus naptár: Napi igék: Dán 3,25.34-43; Mt 18,21-25; Zs 24.

Református naptár: Napi igék: Énekek 1; Lk 18,35-43.

Evangélikus naptár: Napi igék: Mk 9,38-41; Lk 19,41-48.

Görög katolikus naptár: Szent Szabin felszentelt vértanú napja. Napi igék: Ter 9,8-17.

Ortodox naptár: Szt. Szavinosz és Julianosz vértanúk napja.

Zsidó naptár: Ádár hónap 23.

1021. március 16-án halt meg a kölni Heribert érsek, aki III. Ottó császár leghívebb barátja, legbefolyásosabb tanácsadója és kancellárja volt. A Köln melletti Deutzban bencés apátságot alapított, a templomnak saját birtokából adományozott, gazdag alapítványokkal támogatott más apátságokat is. Kölnben halt meg, kívánságára Deutzban temették el. Sírjánál számos csodáról számoltak be. 1227-ben IX. Gergely pápa szentté avatta.

Szent Szavinoszt (Szabint) az egyiptomi Hermopoliszban 296-ban hosszú kínzások után a folyóba vetették, Juliánoszt (Gyulát) Maximián alatt 288-ban ölték meg.

Adakozás a hazának

Nemzeti ünnepünk alkalmával számos kitüntetést vettek át honfitársaink, a közélet, a kultúra jeles személyiségei. Közülük azokat mutatjuk be olvasóinknak, akik szűkebb pátriánknak is polgárai, érdemesek arra, hogy tisztelettel illessük őket. *Jurcsik Károly*, a Győr-Moson-Sopron Megyei Tervező Kft. építésze Kossuth-díjat, *Schwendtner Ferenc* mosonmagyaróvári lakos a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét, *Nagy Márton*, a soproni evangélikus líceum tanára a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet, *Vidus Tibor* határőr ezredes a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét, *Demcsák Ottó*, a Győri Balett magántáncosa a Harangozó Gyula-díjat vette át.

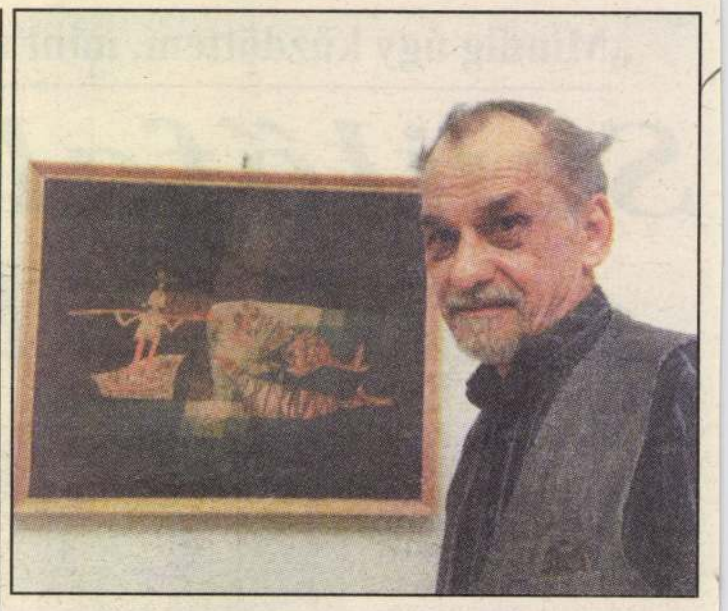

Schwendtner Ferenc

Az áldozat alapítványa

Díszes levelet vitt a postás a minap *Schwendtner Ferenc* mosonmagyaróvári otthonába. A borítékban Göncz Árpád köztársasági elnök szíves invitálását találta a városszerte közismert ötvenhatos veterán: a legfőbb közjogi méltóság egy kitüntetési ünnepségre hívja az Országházba, nemzeti ünnepünk alkalmából. A meghívó átvétele után, ám még az ünnepség előtt beszélgettünk vele mindarról, ami miatt egy magas állami kitüntetés várományosává lett.

Ezerkilencszázötvenhathoz kell visszanyúlnunk, fel kell tépni a nehezen gyógyuló sebeket, miként tesszük ezt minden évben november 26-án, a városi gyásznapon. Az ötvenhatos forradalom és szabadságharc mosonmagyaróvári eseményeinek főszereplőjévé, majd áldozatává vált Schwendtner Ferenc az *egyik lábát veszítette el ama sortűz következtében*, amelyet évek óta elítél és megbélyegez egy ország, ám a gyalázatos tett felelőseinek – immár talán megmásíthatatlanul – nyugodt búvóhelyet biztosít a megbékélésre törekvő, s a megbocsátást szorgalmazó hatalom.

Ma már érdemnek számít, de néhány évvel ezelőtt nagy bátorság kellett ahhoz, hogy valaki nyíltan kimondja: ötvenhatban forradalom volt! Schwendtner Ferenc a városban elsőként tette meg ezt, nyilatkozatát az egész ország hallhatta a rádióban.

Élete hetvenöt évében perze megtapasztalta, hogy a háborús ütközetek mámora nem mindig hozza el a csaták megnyerésének örömét, s ez a hétköznapok nyelvén annyit

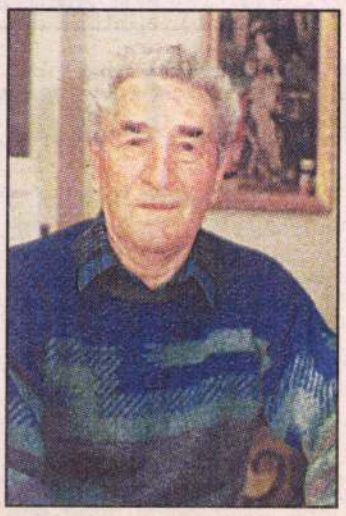

jelent: a harminchét évvel ezelőtt életüket is kockáztató forradalmárok iránti hála legfeljebb az erkölcsi rehabilitációban nyilvánul meg.

Panaszként hangozhatna, pedig nem annak szánta: a műlábával kapcsolatos költségeket eleddig saját magának kellett állni a nyugdíjából, egykori munkahelye – a Motim, amely az első és az utolsó is volt egyben – legutóbb azt is megtagadta tőle, hogy a rendszeresen Budapestre járó vállalati kocsival eljuthasson a létfontosságú kelléket cserélő, javító céghez.

Nyugdíjkiegészítést, kárpótlást sosem kapott, azt a harmincezer forintot pedig, amit az elmúlt évben juttatott neki az ötvenhatosok szövetsége, egy alapítványba fektette.

A mosonmagyaróvári "56-os Egyesület elnöke így kíván segíteni a gyilkos sortűz túlélőin, s az áldozatok máig szomorú hozzátartozóin.

K. M.

Nagy Márton

Tehetségek gondozója

A parlamentben Göncz Árpád köztársasági elnök a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjének polgári tagozata kitüntetést adományozta *Nagy Mártonnak*, a soproni *Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum)* tanárának, a fizika országosan is ismert és elismert oktatójának, több évtizedes tanári munkája, a fizikaoktatás javítása érdekében kifejtett fáradhatatlan küzdelme, valamint a hazai tehetségkutató fizikaversenyek megszervezése miatt.

Nagy Márton 1963 óta tanít jelenlegi iskolájában, amelyben egykor Mikola Sándor, Renner János, Rácz László és Vermes Miklós is tanult. Iskoláját – soproni tanársága alatt – a fizikaoktatás területén országosan is a legjobbak közé hozta fel. Tudományos érdeklődéssel segíti tanítványait tehetségük kibontakoztatásában, akik közül igen sokan szerepelnek kiemelkedően az országos fizikaversenyeken is. Pedagógiai kísérleteivel és módszertani kutatásaival jelentősen hozzájárul a hazai fizikaoktatás színvonalának eméléséhez. Sok szemléltetőeszközt tervezett és állított elő tanulóival a rádiós- és a fizikaszakkör foglalkozásain. Kiemelkedő oktató-nevelő munkájáért 1978-ban Mikola-díjban, 1985-ben Szocialista Kultúráért-kitüntetésben részesült. Elsőként kapta meg a Vermes Miklós-díjat – tehetséggondozó munkájáért – 1991-ben.

Vezetésével alakult meg 1971-ben a fizikai társulat helyi csoportja, amely azóta is az ország egyik legaktívabban dolgozó fizikusközössége. Vezetése alatt a csoport eddig három alkalommal volt házigazdája fizikatanári ankétnak.

Nagy Márton fő érdeme az, hogy Európában is példa nélküli tehetségkutató és tehetséggondozó fizikaversenyrendszert alakított ki pályafutása alatt hazánkban. E versenyeken elindulnak többek között a magyar fizikus olimpiai csapat, és a szomszédos országok magyar tannyelvű iskoláinak tanulói is.

Pedagógiai és fáradhatatlan szervezőmunkája mellett szívügyének tekinti Mikola Sándor Vermes Miklós és Fényes Imre emlékének ápolását: szorgalmazására és segítségével készülhet el az iskola falán elhelyezett Mikola-, Vermes- és Fényes-emléktábla illetve dombormű.

M. A.

Jurcsik Károly

A maga útját járta

Makacs influenzából lábadozik, olykor még köhögés fullasztja, de csak fizikailag viselte meg, megromlott szemével azonban már műterme rajzasztalánál tölti napját, szelleme kiegyensúlyozott, akár a gránitalap, amire felhőkarcolók emelhetők. *Jurcsik Károlyt*, a tizennégy éve Győrött élő építészt, az Ybl-díjast, az Állami Díj kitüntetettjét, a Művészeti Akadémia tagját most Kossuth-díjra érdemesítették.

– Ükapám a klasszicista építészek között „kismester" volt, valami ilyesminek tartom magam is. Az építészet alapvetően mesterség, ezt kell gyakorolni átlagon felüli szinten. Természetesen a mesterséghez tartozik a művészet kifejezőeszközeivel való élés, de nem szeretem a misztifikálást, az önkifejezésre mindenáron való törekvést. Fiatal koromban sífutó, majd hosszútávfutó voltam, és most is hosszútávfutó vagyok a szakmában: részcsúcsok nélkül célba érni... Mindig a magam útját jártam, mindig azt tettem, amit az adott helyzetben a szakmai tisztesség megkívánt.

– *Mintha élete, hosszú építészeti útja a vetés ideje lett volna, és most 65 éves korában van az aratásé.*

– Csak a látszat szerint, mert mindig vetettem és mindig is arattam. Az elismerésekre korábban sem panaszkodhattam. Most sok siker ér és mostani tevékenységem alapján talán ez nem is reális. Természetesen nagyon örülök a Kossuth-díjnak, de ettől se nagyobb, se kisebb nem lesz az ember. Győri és újvárosi vagyok, megbízás nélkül dolgozom Újváros építészeti rekonstrukcióján. Sikerült létrehozni az újvárosi baráti kört, nem kirekesztve abból az itt élőket, hanem velük együtt szeretnénk dolgozni. Mondhatom hát, még futok, és talán cél is van.

F. J.

Demcsák Ottó

A művészet támasz az embereknek

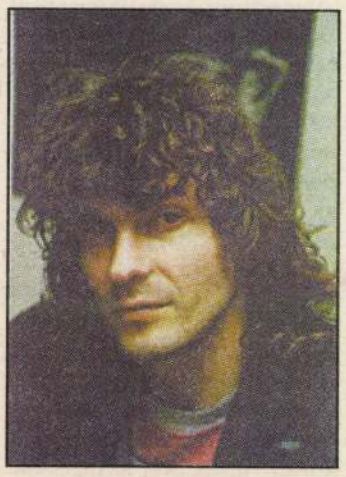

Ebben az évben másodízben ítélte oda a Balett Kamara javaslata alapján a Művelődési és Közoktatási Minisztérium a Harangozó Gyula-díjat. *Demcsák Ottót*, a *Győri Balett* tagját, a közel tizenöt éve színpadon táncoló művészt arról kérdeztük: meglepetést szereztek neki a teljesítményét elismerő díjjal?

– A Győri Balett tagjai között nagyon sok tehetséges táncos van. Az én elismerésem természetesen az együttest is dicséri. Nem tudok mást mondani: nélkülük nem kaphattam volna meg, nem juthattam volna idáig a pályámon – válaszolta és elmondta még:

– A művésznek az a dolga, hogy a hatalom árnyékában mindenképpen megtartsa szuverenitását. Ha egy művész elkezd politizálni a mindenkori kormánnyal szemben vagy érte, akkor elveszíti hitelességét a közvélemény előtt. Ezzel elkötelezi magát, pártossá válik fellépéseivel, megnyilvánulásaival. Én abban hiszek, hogy a művész teljesítse feladatát azokért az emberekért, akik beülnek esténként a színházba. Szép szavakkal, hitegetésekkel mindenkinek tele van már a feje. Ilyen zavaros időszakokban csak különböző művészetek adhatnak valamiféle lelki támaszt a meggyötört embereknek. Én ezt tartom fontosnak.

A kőszívű ember fiai című zenés romantikus színmű koreográfiájáról így nyilatkozott:

– Elsősorban az izgatott, hogy ne csak táncosokkal, hanem színészekkel is dolgozhassak. A balett egy elég zárt világ. Üdítő inspiratív egy más közegben való munkálkodás. Tény, egy kis kirándulás volt a megszokottból. Egyébként mostanában nem lesz rá időm, mert lefoglal az áprilisi bemutatónk színpadra állítása, a felkészülés. De a távoli jövőben nem tartom elképzelhetetlennek, hogy hasonló jellegű műveken dolgozzam...

– A Sznobirtókban táncolok, amit én koreografáltam. A másik darabban Robert North: Aquas című munkájában is van szerepem. Érdekes, látványos bemutatóra készülünk áprilisban – tudtuk meg tőle az új balettbemutatóról.

P. A.

Vidus Tibor

Kaptunk egy kitüntetést, de én viselem

– Volt valamikor egy elöljáróm, aki egy ünnepélyes alkalom után kiállt az állomány elé, felmutatta a jutalmul kapott karórát, és így szólt: Kaptunk közösen egy kitüntetést, de én viselem...

Tréfának szánta, de mint később kiderült, komolyan gondolta *Vidus Tibor* a választ. Ugyanis azt kérdeztem tőle, hogy szerinte miért kapta a *Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje* (katonai tagozat) kitüntetést? És „kapásból" sorolta: a vasfüggöny lebontásában vállalt szerepükért; a felerősödött migrációs jelenségek kezeléséért; a hivatásos állomány kialakításáért; a normális határ menti kapcsolatok megteremtéséért; a lakossággal ápolt jó kapcsolatokért.

– Vagyis ez igazán kollektív munka volt. Az elismerés a tevékenységünk tervezőit és a végrehajtóit illeti – hangsúlyozza többször is. Azt meg én teszem hozzá magamban, hogy a „főnöknek" pedig az az érdeme, ha egy jó csa-

patot alakít ki maga körül. S valószínűleg nem egyedi esetről lehet szó, ugyanis a rendszerváltás óta a győri határőrkerület igazgatója most kapta a nyolcadik elismerését!

Mit jelent egy ilyen tisztség a viselőjének? Frappáns a válasz: „Munkaidőm nincs, csak munkahelyem, s egy olyan telefonom, amellyel mindenütt elérnek." Hogy hol? A kiskertben, ahova kijár egy kis testmozgásra, ha tud lopni rá időt. Másra végleg nincs mód. De segít a család, amely nélkül – mint emlegeti – nem tudna igazán dolgozni.

Vidus Tibor 28 évvel ezelőtt öltötte magára az egyenruhát. A közel három évtized két, életre szóló élményt adott számára: 1989. május 2-át, amikor Hegyeshalomban sajtótájékoztatón jelenthették be a vasfüggöny lebontását (hogy milyen előzmények után, az külön történet), és ugyanezen év szeptember 11-ét, amikor megindulhattak kifelé az NDK-sok. Ezeket az eseményeket tartja a parancsnok – azaz most már igazgató – a legnagyobb jutalomnak, amit az élettől kapott.

CS. A.

JUNG József építész

Podmaniczky kastély

ASZTALOS István: Aszód, műemlékek. Bp., TKM, 1986
8-9.p. és ill.

Barczi Pál 1782
Bardon Alfréd 1783
Bárdos Éva 2251
Bárdosi János 138, 1143
Bárdosi Németh János 2125
Bárdy Margit 1784
Bariska István 1076
Bárkányi Attila 1672
Barlay Ö. Szabolcs 406
Barna Gábor 1586
Barna Gábor 1308
Barna Róbert 1961
Baróti Judit 316
Bársony Éva 2058
Barszkaja, A. 1324

JUNGFER Gyula műlakatos

DEMÉNY Dittel Lajos: Budapest, A kőbyánai Szent László-plébániatemplom. Bp., TKM, 1991 6.p.

Bodor Péter 1321
Bodorné Szentgály Erzsébet
Bodosi Dániel 1806
Bodri Ferenc 77, 135, 366,
Bodrogi Tibor 100
Bodzásy István 1807
Bofinger, Helga 1525
Bognár Zsuzsa 1385
Bogner, Dieter 2127
Bogyay Katalin 2063, 2109,
Bogyay, Thomas von 341, 523
Bohus Zoltán 1808
Bojár Iván András 1515
Bóka Dezső 1809
Bolgár György 1341
Bolgár Kálmán 2058

JURCSIK Károly írótén

1993 Kossuth-díj

högés. Mígnem újra előjő a komédiás, az eddiginél is nagyobb

tának-e bennünket ostobának, érzelgős nacionalistának. Nem kell messzire menni ahhoz,

hiánybetegség pótszere, konkrétabban: az előbb említett tanító-

művelődés főideológusa, volt már ennél élesebben látó is né-

önbizalom *hiánya*, az illúziókkal való kergetőzés, ami végső soron ugyanazt jelenti: a hazai és a

legit – mondta.

Aznap hazagondolt.

Kovács Lajos Péter

A demokrácia mint kibúvó

A hat magyar parlamenti pártból négy a nevében is vállalja a demokráciát – talán ezért is lett mára olyan üres ez a fogalom, mint annak idején, a szocialista demokráciában, amikor állandóan „szélesítették", addig, míg semmi sem maradt belőle. Valljuk meg őszintén, a népuralom gyakorlatilag sehol a világon nem jött még létre, pusztán egy homályos elv maradt, de ez a homályos elv a francia forradalom óta kísérti a művelt világot, mert nem találtak ki jobbat helyette. Antitézise, a diktatúra sokkal gyászosabb szerepet vállalt, így hát az emberiség meghatározó hányada letette az esküt a demokráciára, mely lényegében abból áll, hogy az emberek négyöt évenként egyszer jelezhetik véleményüket, s többségi szavazatukkal megbíznak bizonyos embereket, hogy helyettük döntsenek a legfontosabb kérdésekben. Ilyen értelemben persze királyt vagy törzsfőnököt is választhatnának, csakhogy a demokrácia többféle akarat érvényesítését is lehetővé teszi a többpártrendszer segítségével. A demokrácia számtalan előnye mellett igen sok szükségképpeni hátránnyal is bír – a rövid ciklusok miatt egy-egy kormányzat gyakorlatilag két „tiszta" évvel számolhat, leszámítva a betanulási időszak és a kampányperiódus esztendeit. Sok évtizedes, békés fejlődésben prosperáló országok esetében is így van ez: a demokrácia csupán színpad és keret gazdaság és politika számára, szokásjog és folyamatos társadalmi alku különös keveréke.

Magyarország páratlanul nehéz helyzetbe került, amikor intézményrendszere viszonylag rövid idő alatt demokratizálódott, lényegében szinte ugyanazokkal az emberekkel, vagyis forradalom nélkül. A változás szellemi és főleg jogi síkon ment végbe, s a folyamat tart még ma is. Ennek a változásnak pedig az Országgyűlés volt a motorja, az a parlament, melyről kevés jó szavunk van, s az élcelődés legfőbb céltáblája. Joggal, hiszen soha nem éreztük ennyire, hogy a születő törvények, vagy azok késedelmessége vagy elhibázottsága irányítja életünket. Az Országgyűlés, ahol üldögélnek és alusznak és gombot nyomogatnak – ez a kép rögzült bennünk, mintegy visszaigazolva a latin közmondást, mely szerint „kis bölcsesség kormányozza a világot". Mindez rossz színbe hozta magát a demokráciát is, s jó okuk volt a diktatúra emberei által ellenőrzött médiumoknak, hogy ezt a képet sugallják és csak ezt.

A demokrácia mint kibúvó jól jött a diktatúra híveinek is: ők hárították el eddig teljes sikerrel a számonkérés bármilyen formáját, ők lettek a törvényesség legnagyobb hívei: a demokrácia váratlanul az ávósok, pufajkások, tolvajok, hazaárulók segítségére sietett, és az ő emberi jogaikat védte – a bűnözőkét az áldozatokkal szemben, miként a gazdasági életben is, ahol az összeharácsolt vagyonok immár érinthetetlennek minősültek a demokrácia nevében. Megbékélést hirdettek a hóhérok, akik állításuk szerint egy *működő országot* adtak át, igaz, szovjet megszállással és huszonvalahány milliárd dollárnyi adóssággal. Ezt a förtelmes hazugságot és személyüket kell most elviselnünk a demokrácia nevében.

A nép bölcsességének vagy fáradtságának tudható be, hogy a demokrácia csömörében, tehetetlenségében még nem állt jobb- és baloldali szélsőségesek zászlaja alá. Nem öntötték el az országot sztrájkhullámok, nem lett úrrá az utcán a terror, az erőszak, a nyílt fenyegetés. Bármennyire nehéz is a helyzet, de Magyarországon demokrácia van, és ez az Országgyűlés a mi parlamentünk. A demokrácia nem lehet kibúvó azok számára, akik úgy érzik, győztek, hiszen az új rendszer nem tagadta meg, nem váltotta le, nem száműzte őket. De nagyon nem örülnék, ha a nyugdíjas Losonczi, Grósz, Gáspár és a többiek elégedetten dörzsölnék a kezüket. Bár az is a magyar demokrácia erejét jelzi, hogy nyugodtan dörzsölhetik. Világútlevelükkel bármikor emigrálhatnak a legközelebbi szocialista országba – Kubába.

Kormánypárti és ellenzéki parlament – a lehetőségekhez képest tisztességgel dolgozott. A demokrácia nem adott kibúvót. Nézzetek körül: a sok *gyülevész* mind itt maradt. Nincs jobb hely a számukra. És ez már valami!

Szentmihályi Szabó Péter

Szégyen

Szégyellhetem magamat apám miatt, mert szegény nyomorultja hagyta magát elhajtani a háborúba, ahol az orosz bolsevizmus ellen harcolt, és nem a német fasizmus ellen. De szégyellhetem magamat magam miatt is, mert mindezek után nem tagadom meg őt, sőt vállalom a Dénes Janó apjával együtt, és anyósom eltűnt öccsével együtt. Furdalhat a lelkiismeret ammiatt is, hogy apám neve ott méltatlankodik a Reich zsidóé mellett, azon a márványtáblán, amit a világháború áldozatainak állított a kegyelet. Itt a falunkban senki nem talál kivetnivalót abban, hogy újra szomszédok lettek, mint ahogyan hajdan volt a rőfös zsidó és a fényképészmester. Abban sem volt semmi kivetnivaló, hogy mint jó szomszédok, naponta szót váltottak, gondokról, politikáról, meg arról, hogy már megint mit rosszalkodtak össze a gyerekek, merthogy együtt játszottunk, zsidó, magyar és sváb, akiket később kitelepítettek. Azt is tudom, hogy a Reichék vagyonából hozzánk egy fületlen gombnyi sem került. Anyámat soha nem vitte volna rá a lelkiismert, hogy föltörje a vaspánttal, lakattal lezárt ajtókat, és bármit is elhozzon, már csak azért sem, mert őket ugyanúgy hazavártuk, mint apámat. A mi kis házunkhoz hasonló, szerény, három helyiségből álló épületet a kommunisták foglalták le, és megtették székházuknak.

A „kis zsidóval" nem hiszem, hogy gondja lett volna a „kis magyarnak". Nem túlzás azt mondani: sorstársak voltak. A baj mindig akkor keletkezett, amikor politika lett abból, hogy zsidó, meg nem zsidó. Akkor, amikor zsidó pártmunkások vezetése mellett szervezetten folyik a magyar nép megfélemlítése, szellemi és fizikai pusztítása, akkor, amikor zsidó történész keresztény embereket rangsorol és megbélyegez, akkor, amikor zsidó főpap egész nemzetemről mond gőgös, becsmérlő minősítést, hogy már megint szégyenkezhessem, mert a felsőbbrendű lény pellengérre állított, s itt vagyok bőgatyában, ami alól kilóg a fütyülős barackom. Ennyi vagyok – ítélkezett felettem a főrabbi. Az ördögi kör pedig lassan-lassan bezárul körülöttem, hiszen, ha tiltakozom, antiszemitának fognak bélyegezni azok, akiktől nem fogadom el az önérzetemet sértő, nemzeti hovatartozásomat becsmérlő kinyilatkoztatásokat. Mert mindig ezek a kiválasztottság kultúrfölényéből eredő kinyilatkoztatások.

Aki vét az isteni törvények ellen, nem számít zsidónak – hangzik a vallási tanítás. Eszembe jut Shamir, a volt izraeli kormányfő, akit terrorcselekményekért, gyilkosságért, köztörvényes bűnök elkövetése miatt köröztek. Ő nem sértette meg az isteni törvényeket? Más embereket, nemzeteket alacsonyabb rendűnek minősíteni, nem vétek Isten törvényei ellen? Vagy innen az, onnan nem az? Igen, lehet, *amikor nem a törvény, hanem faj, csoport, párt, személy az egzakt és a kompetens.* Ez volt a kereszténységnek is a sokat felhánytorgatott bűne: papjai, püspökei – világi hatalmakkal, s pénzzel szövetkezve – kisajátították a bíráskodás jogát, az isteni törvényeket napi politikai harcokban mocskolták, és Isten helyett – törvényei fölé helyezkedve – ítélkeztek. Ezt a szégyent is cipelnem kell, mint ahogy azt is: elfogadtam Jézust, aki Isten rendelése szerint meghalt érettünk a keresztfán, hogy megváltson minket – holott nem volt megváltó, mint ahogy kimondották róla akkori ítészek, kik inkább Barabbást, a rablót kívánták élni hagyni, nem akarván tudni arról, nem tehettek másként, hiszen az isteni rendelést csak így tölthették be, hogy tudniillik Jézus halálával történik meg a megváltásunk. Lehet azt hinni és hitetni, az ember kivette Isten kezéből a kormányzást, és kimondhatja, nem történt meg a megváltás. De ki emberfiának van joga megmondani majd, egyszer valamikor: íme eljött a Messiás? Én addig is szégyenkezhetem, bedőltem a gojoknak, és elhittem, hogy Dávid székébe megszületett az a gyermek, ki a békességnek fejedelme, és az igazságosságnak ez időtől fogva mindörökké. Szégyenkezhetem, hogy elhittem, a megváltás közös mű vele, és minden embertársammal, amit folytonfolyvást gyakorolni kell, gyarló képességeimmel elébe kell mennem, addig is amig nem látom, hogy a farkas együtt lakozik a bárránnyal, a párduc a kecskefiúval... Addig sincs jogom megszegni az isteni törvényeket. Csak szégyenkezhetem, ha a megváltást, mint csodát várom, s magam semmit nem teszek érte.

Czakó Sándor

Kitüntetett művészek

A nyolcadik építész

A város befejezetlen. Befejezetlen az újvárosi negyed, ahol *Jurcsik Károly* Kossuth-díjas építész él Győrött. A házaknak embermagasságuk, figyelő szemük, lelkük, sorsuk van. Az építész megszólaltatja őket, a házak megszólítják az építészt. Mostanában arról suttognak, hogy nagy megtiszteltetés érte a Bálint Mihály utcát. Kitüntették az egyik lakót, aki a nagyvilágból, a fővárosból, Baranyából, egyetemi katedrákról, különböző történelmi korokból, stílusirányokból érkezett. A *Piacsek, Pollack, Péchy* klasszicista iskoláig visszamenve nyolcadik építész a családban, s hát mit mondhatunk tizenhárom évvel az Állami Díj, s most frissen a Kossuth-díj után? Nyolcadikként az első.

Jóféle vörösbor melengeti a poharakat, kúszik a cigaretta füstje. Ideális kellékek ahhoz, hogy a tervezőasztalon pihenjen egy kicsit a soproni Rák patak völgyébe, Brennbergbányára álmodott fiúiskola rajza, hogy hallótávolságon kívül maradjanak a megsűrűsödött telefonok. Mindenki örülni, gratulálni szeretne. A sok kedves ember talán nem is sejti, milyen kétségek gyötrik Jurcsik Károlyt. Az építész oly korban él és alkot – számos társával egyetemben –, amikor a kétség elkerülhetetlen. Jurcsik Károlyt az átlagostól, a középszertől irtózó természete segítette át a kezdeti évek akadályain. Közepes festő nem akart lenni, így a Képzőművészeti Főiskola helyett, ahová szintén felvették, az építészmérnöki karra iratkozott be. Az időpont 1948, az az esztendő, amely Magyarországon sokféle tekintetben fordulópont és egy darabig még a lehetőségek, a kalandozások átmenete.

Egy dolog kimaradt az átsegítő momentumok felsorolásából. Ez pedig az építészet racionalitása, valósághoz kötöttsége. Van megbízó, van követelményrendszer, valaki lakni akar, feltehetően van pénz is, amiből lehet építeni. Szerkezetek, gazdasági háttér, anyagok kellenek. Mindebbe beleszól az építész művészi látása és mindez rengeteg kompromisszumot feltételez. Hogy a kompromisszumok alkalmával ki enged kinek, az nem nagy rejtély, de mindig konkrét esetek függvénye. Az építészt a festővel, a költővel szemben nem fogja el az önmagáért létezés értelmetlenségének gyanúja, a hogyan tovább, miért tovább elemi gyötrelme. Az építész nem dolgozik asztalfiának. Boldog ember.

Boldog ember?

Az ötvenes években a politika határozott meg mindent. Talán egyedül a zene volt képes kibújni a gúzsbakötöttségből. Ezzel együtt igaz, amit Jurcsik Károly mond: *„A festők festettek, az írók írtak, az építészek építettek, születtek festmények, könyvek, lakó- és középületek”.* És születtek – ha kompromisszumok, ha megalkuvások, ha személyi, művészi, egzisztenciális károsodás árán is – értékek. A Jurcsik által említett „bunkó” is követett el hibákat. Az aczéli három T-t is lehetett némiképpen manipulálni. A támogatás, a tűrés és a tiltás kategóriái az ügyeseknek, a ravaszoknak és tehetségeseknek átjárhatóak voltak. Az építészetet szerencsére, szerencsétlenségére – feltehetően párthatározattal – kivonták a művészetek szférájából. Építész 1954-től nem kaphatott Kossuth-díjat, mint a festő, az író, a zenész, hanem csak Állami Díjat! Jurcsik Károly azt is megkapta 1980-ban. A baj az volt, hogy a felső paranccsal teljhatalmat kapott az egyeduralkodó állami ipar, a technokrata szemlélet, a betonban szimbolizálódó szocialista-moszkovita nívótlanság.

„Az építészet az a sajátos művészet, amely leghívebben tükrözi a társadalom arculatát.” Magyarázatra nem szoruló a verdikt a befejezetlen városrészben, Győr-Újvárosban, amelynek rekonstrukciós tervét a kitüntetett készítette. És ezzel el is érkeztünk a mához. Most zűrzavar van, megváltozott a beruházási rendszer, a pénzhez nincs kultúra, a kultúrához nincs pénz, társadalmi méretekben erős a korrupció. Vannak bankok, magánberuházók, kft.-k, külföldi érdekeltség és vannak gyenge önkormányzatok. Újak az apparátusok, kiválasztódás nem történt. Hiányzik az etika, az építészet etikai rendszere, az emberi tisztesség, az „élni és élni hagyni” üdvös elve. A társadalom ma habzsol, nem is létező szabályokat hág át. Itt elfogy a bor és a cigaretta, de marad a keserűség, az új társadalmat, új generációkat emlegető reménytelenség.

„Az építészetről nem is beszéltünk” – áll fel a székből Jurcsik Károly Kossuth-díjas építész. Ha nem, hát nem. De azért még megemlítjük, hogy a Megyei Tervező Kft. tizennyolc tagú tehetséges csapatának irányítója. Megemlítjük, hogy Jurcsik Károly tervezte a szekszárdi városközpontot, az orgoványi kultúrházat, a Budafoki Áruházat, az óbudai Agrober-székházat, a budapesti Csarnok téri épületeket.

Erről is suttognak a győri Bálint Mihály utca büszke házai.

Pákovics Miklós

Bárgazdasági átalakulások

Revü a Thermalban

Az éjszakának befellegzett – vallják sokan, s ebben van is valami. A főváros nemrég még neves éjszakai szórakozóhelyei egymás után szűntek meg. A Lidónak, Békének se híre, se hamva, a Maxim, a Moulin Rouge be van zárva, csak az Astoria meg a Penta állja még, bár a vendég ritka ott is, mint a fehér holló. A minap viszont újra megnyílt a margitszigeti Thermal hotel bárja, mégpedig vadonatúj műsorral.

– *Mire alapozzák merészségüket?* – kérdezem *dr. Csillag Gábort*, a Ramada és a Thermal „csúcsigazgatóját”. – *Nem lesz a bár ráfizetéses?*

– Több mint valószínű: nem rajta fogunk meggazdagodni. Annál is inkább, mert az árak átlagosak; a külföldinek olcsók, de a hazai vendégnek sem megfizethetetlenek. Egy üdítő 150, egy sör 3-400, egy üveg bor 800, a magyar pezsgő 1200 forint.

– *De ha ehhez hozzászámítjuk a 800 forintos belépőt, akkor azért egy kétszemélyes bárlátogatás kétezernél kezdődik...*

– Nem így kell számolni – mondja az igazgató, és elmagyarázza: merőben új „bárgazdasági konstrukciót” léptettek életbe. Többé ugyanis egyetlen szállórészlegük sem lehet ráfizetéses, az egyik hasznából nem pótolhatják a másik hiányzó bevételét. A bár azelőtt inkább vitte, mintsem hozta a pénzt: éjszakánkint átlagosan negyven vendégük volt, még húszra lett volna szükség, hogy ne fizessenek rá. Csakhogy a szállónak – vendégeinek kellemes időtöltése végett – szinte nélkülözhetetlen az éjszakai szórakozóhely. Ezért egyedülálló megállapodást kötöttek a Revü Art műsoriodával. A szálló állja a bárfenntartás összes költségét, övé az italfogyasztásból eredő bevétel, ám a műsorhoz semmi köze. A belépődíj a Revü Arté, ebből kell fizetnie a föllépő művészeket, a díszletet, s a jelmezt (igazán látványosak *Molnár Emmi* ízléses ruhái).

Azelőtt a műsoriroda egyszerű eladó volt: ő szállította a műsort, megkérte az árát, a vevő fizetett, és azt csinált az „áruval”, amit akart, annyi belépti díjat számított, hogy megérje neki. Ám ha túl drága volt, elriasztotta a vendéget, éppúgy, mint a gyönge műsor. Most viszont a kockázatvállalás megoszlik, hiszen a műsoriroda is könnyen ráfizethet. Most már neki sem közömbös: közönségvonzó-e, amit csinál? A Revü Artra tehát többletteher hárul. Neki súlyos százezrei vannak az előadásban, amely csöppet sem szokványos. Nem csupán táncosok és énekesek lépnek föl benne (a gyönyörű *Szamosi Judit;* a holnap

Czár Mónika és Csere László

sztárja, *Czár Mónika* és az éjszakában kibontakozó operettszínész, *Csere László*), hanem ritkaságnak számító bábfigurák és műjégen bravúrosan korcsolyázók is.

Manapság azonban még ez sem szavatol semmit. Elúszhat a pénz, ha a Revü Art például nem igyekszik megnyerni az utazási irodákat különféle kedvezményekkel: érdemes egy Thermal-éjszakát vendégei programjába iktatni. A nyolcszáz forintos belépő tehát olykor kevesebb; a szálló lakói is csak ötszázat fizetnek érte. A műsoriroda életébe tehát „művészietlen” dolgok léptek be: a reklám, az alku, a közönségszervezés, az üzlet alaposan átalakított mindent. A Thermallal kötött megállapodást hosszas tárgyalás előzte meg. Végül az év végéig szóló szerződést írtak alá (ez persze bármikor fölmondható, ha két hónappal előbb bejelentik).

Annyi bizonyos, hogy most már korántsem lehet a régi recept szerint minden költséget az éjszakai vendégre áthárítani. A kedvében kell járni, különben be nem teszi a lábát a bárba...

(veszprémi)

Jurecskó László

Nagybánya levegőjét hozta el

HEVESMEGYEI NAP Kozma István egri kiállítása elé 1996. X. 14

Kozma István erdélyi származású képző- és iparművész kiállítása pénteken – október 14–én, azaz ma délután öt órakor – nyílik meg az egri Ifjúsági Ház galériájában. Jurecskó László művészettörténész a következőket írta az alkotóról.

Kozma István 1937-ben született Ploestiben. 1952-től Erdélyben élt, művészeti középiskoláit Nagybányán és Marosvásárhelyen végzi, tanárai között megtalálhatjuk Vida Gézát, Weith Lászlót, Agrikola Lídiát, K. Csíkos Antóniát, valamint Nagy Pált, Barabás Istvánt és Piskolti Gábort. 1957 és 1963 között a Ion Andreescu Képzőművészeti Egyetem hallgatója Kolozsváron. Diplomája szerint textil szakon végzett, de az ottani oktatás sokrétűségét bizonyítja, hogy a festészet és a szobrászat terén is olyan neves művészek tanítványa volt, mint Aurél Ciupe, Bene József vagy Szervátiusz Jenő. Első kiállítását még negyedéves hallgató korában Vida Géza szervezi. Diplomája megszerzése után 1963-tól 1990-ig Nagybányán él és alkot. Itt, valamint a jelentősebb erdélyi városokban számos egyéni kiállítását rendezi, művei külföldre is eljutnak (Anglia, USA, Kanada). 1990-ben Mezőkövesdre települ át, ahol ma is él. Ezek a száraz tények, amelyekkel leírhatjuk művészetének állomásait, ezek azonban keveset árulnak el Kozma István meghatározó művészi élményéről, stílusáról és festészetéről.

Művei megértéséhez a kulcsszó: Nagybánya. A város, amelyet az 1896-ban induló Festőiskola és Művésztelep tett híressé.

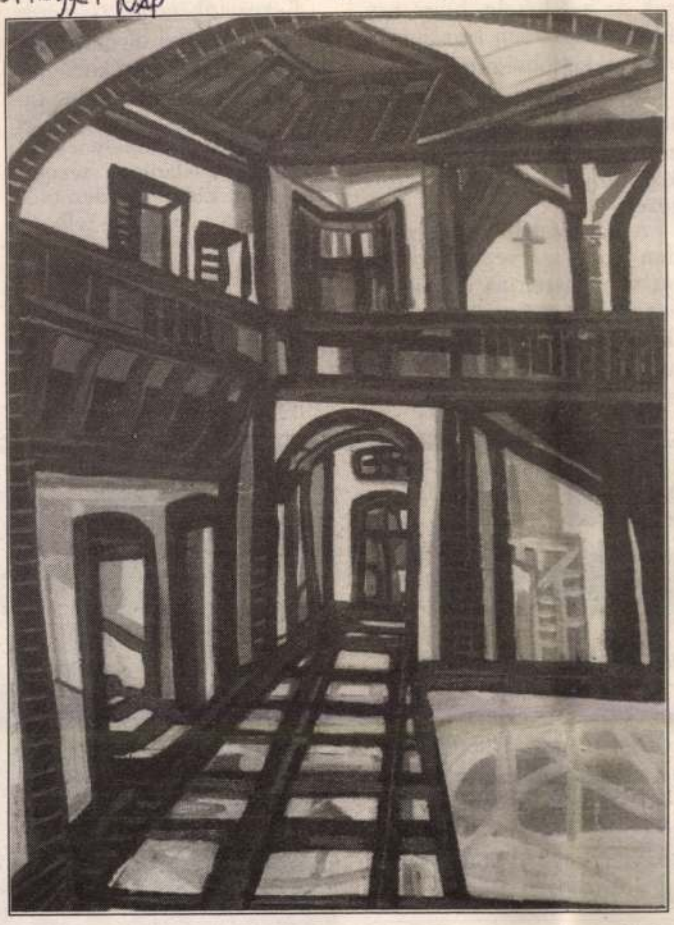

Művészetének jellemzője az erős, dinamikus, keveretlen színek használata

A város, amely sokszor száz vagy annál is több festőt vagy festőnövendéket vonzott csodálatos természeti környezetben elhelyezkedő falai közé. A város, amely együtt élt, lélegzett az alkotómunkával és annak termékeivel a művekkel. A város, ahol még ma is szinte minden lakásban található magas kvalitású festmény, grafika.

Amikor Kozma István 1952-ben idekerült, a Festőiskola vagy a Nagybányai Festők Társasága már a múlté. De még élnek nagy egyéniségei közül néhányan. Személyesen ismerte Ziffer Sándort (Eger szülöttje), Nagy Oszkárt, Mikola Andrást, Agrikola Lídiát, K. Csíkos Antóniát, Weith Lászlót és Vida Gézát. De nemcsak személyüket, hanem alkotásmódjukat is megleshette, tanult tőlük. Ez is kevés volt Kozma István számára. Ő az egész nagybányai művészetet szerette volna megismerni, így szinte titokban kereste fel a magángyűjteményeket, hogy a nagybányai művészetről mind teljesebb kép alakulhasson ki benne. Ez a kor politikai viszonyai között nem volt veszélytelen vállalkozás.

Kozma István – jobb kifejezést nem találva – a nagybányai festészet utolsó nemzedékéhez tartozik. Számára még meghatározó élmény a város és természeti környezete, így volt ez minden megelőző generáció esetében is.

Ha művészetét el akarjuk helyezni a nagybányaiak törekvései között, akkor a neósmodern vonulat követőjének kell tartanunk. A fiatal festőt sok hatás éri, egy-egy képén kimutatható Ziffer Sándor, Nagy Oszkár, Klein József vagy Perlrott Csaba Vilmos művészetének nyoma, Kozma ezeket a hatásokat azonban úgy asszimilálja, hogy közben egy sajátosan csak rá jellemző, de mégis felismerhetően nagybányaias festészetet hoz létre. Művészetének jellemzői az erős, dinamikus, keveretlen színek használata. Képein szinte izzanak az okkerek, a vörösök árnyalatai, az ultramarin és a zöld szín variációi. Főleg városképeket, tájakat fest, de néhány alakos kompozícióval és csendélettel is kísérletezik. Kompozíciói mindig kiegyensúlyozottak, ugyanakkor feszítettek is.

Fogadják szeretettel Kozma István kiállítását, amely Nagybánya levegőjét hozta el Egerbe.

sággyűlés a nemzeti és etnikai kisebbségekről szóló törvény kihirdetésével tovább bővítette a kisebbségi önkormányzáshoz való jogot helyi és országos szinten. A Magyar Köztársaság kormányának – függetlenül annak aktuális politikai szinezetétől – fontos feladata, hogy a Kárpát-medencében élő népek számára az önrendelkezési jogokat maximálisan biztosítsa. Tizenhárom olyan kisebbség él a Magyar Köztársaság területén, amelynek az előbb említett törvény biztosítja a kisebbségi önkormányzás lehetőségét. Ahhoz, hogy a kisebbség ezzel a jogával élni tudjon, a tör-

le a határidő, amikor a települési választási bizottságoknál jelezhetik a kisebbségek, hogy kívánnak-e élni ezzel a joggal. Amennyiben igen, annak az a feltétele, hogy egy adott településen legalább öt azonos kisebbséghez tartozó és választójoggal rendelkező személy kérje a választási bizottságtól a kisebbségi önkormányzati választás kitűzését.

A döntés lehetősége minden egyes szervezet kezében ott van, hiszen az egyesülési jog alapján a társadalmi és érdekképviseleti szervezetek már öt fő esetén is kezdeményezhetik ennek kiírását.

be. A vendégek, akiket a Heves Megyei Bíróság elnöke, *dr. Hunyadi Buzás Ágnes* fogadott, a bíróság épületében folytattak szakmai megbeszélést.

Bevezetőként *dr. Gáspárdy József*, a megyei bíróság polgári és közigazgatási kollégiumának vezetője elmondta: tavaly a megyében 5651 polgári pert tárgyaltak, amelynek 40 százaléka családjogi természetű volt. Ebből minden ötödik témája a házasság felbontása. A legproblémásabb eseteik a gyermekelhelyezés, a gyermektartás és a lakáshasználat megállapítása voltak. A német kollégákat leginkább az anyagi természetű dolgok érdekelték. Mint elmondták,

tás. Mint kiderült, vannak eltérések a két ország joggyakorlatában e téren is.

Németországban táblázat alapján állapítják meg, mennyit fizessen a volt házastárs a közös gyerekek után, s míg ezt az összeget pontosan megállapítják, addig is van egy törvény által meghatározott minimum, amit köteles a gyermekek eltartójának juttatni.

Részletekbe menő szakmai vitán taglalták a honi és a vendégjogászok, hol, milyen eltérések vannak még e téren, s melyik gyakorlat a praktikusabb, avagy célravezetőbb ebben a helyzetben.

Agria Média '94 az egri főiskolán

Információtechnikai és oktatástechnológiai kiállítás

Az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola oktatástechnológiai és informatikai tanszéke jóvoltából tegnap nyitották meg Egerben, az Agria Média '94 oktatástechnológiai és információtechnikai konferenciát és kiállítást. A résztvevők a szombatig tartó eseményen előadásokat hallgathatnak meg többek között a médiumok új lehetőségeiről, a taneszközfejlesztés új vonásairól, s megtekinthetik az e témakörhöz kapcsolódó kiállítást is.

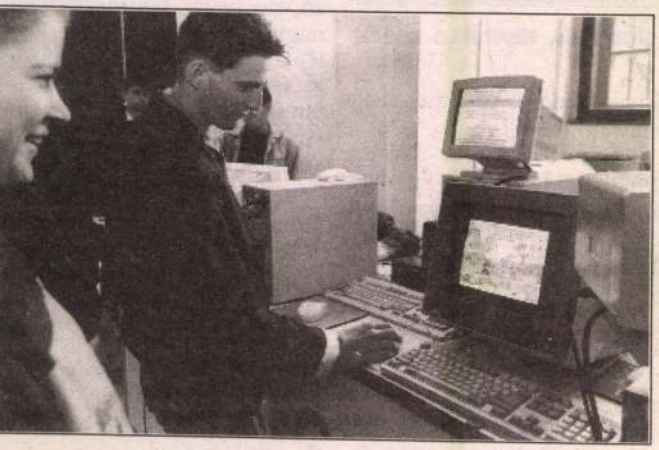

Angol nyelvtanulás játékos módon

FOTÓ: GÁL GÁBOR

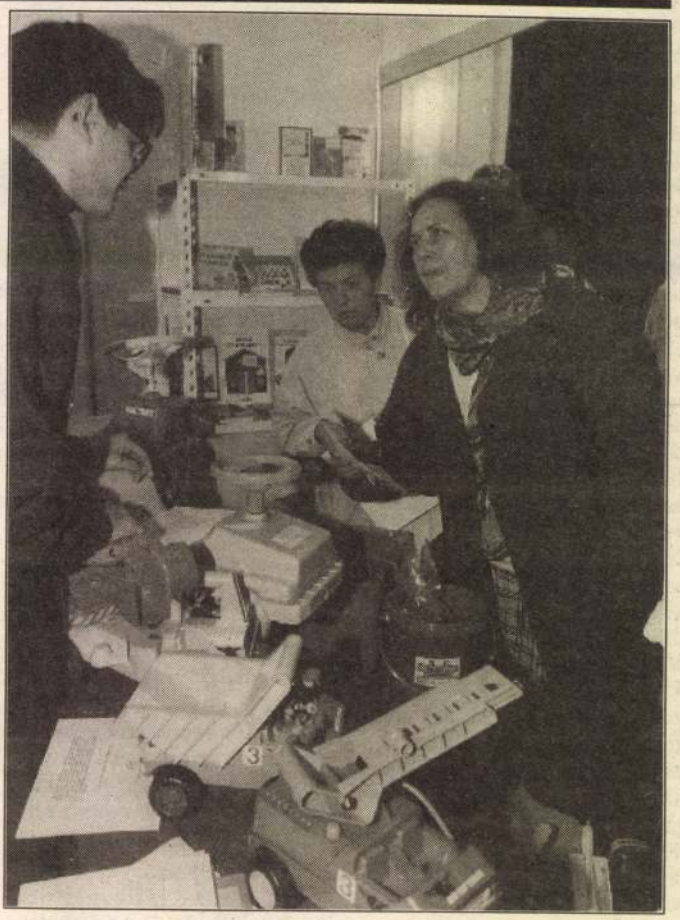

A Fabula Humán Szolgáltató Bt. standja előtt

[Jurecskó László]

Ma: Magyarország

2000. FEBRUÁR 19., SZOMBAT

Galériák, aukciók

A guminyúltól Nagybányáig

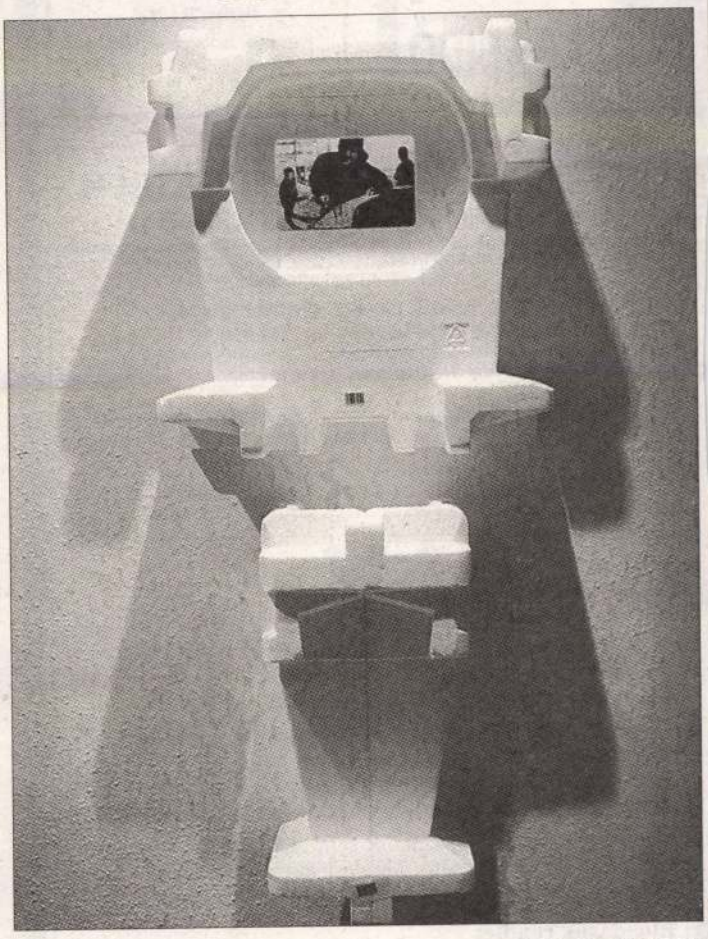

FOTÓ: BURGER ZSOLT

■ P. SZABÓ ERNŐ

Kezdetben volt a guminyúl. Ez a kezdet tíz évvel ezelőtt volt, akkor, amikor Miskolcon két fiatal művészettörténész, *Jurecskó László* és *Kishonty Zsolt* létrehozta a MissionArt Galériát. A kezdetet, vagyis a galéria nyitása előtti időszakot a guminyúl egy padláson vészelte át, néhány tucatnyi társával együtt, egy valamikori fröccsöntő üzem kései készítette termékeként. A galéria létrehozói, akik akkor még elsősorban a kortárs magyar művészet felvirágoztatásán, a főváros és a vidék közötti falak lebontásán kívántak munkálkodni, nemre, korra és lakóhelyre való tekintet nélkül szétküldték a guminyulakat művész barátaiknak, azzal a felkéréssel, hogy azok lehetőleg egyszerre mulatságos és mély értelmű műalkotásokat hozzanak létre a derék tapsifülesek köré építve.

Már akkor lehetett érezni, hogy nem egy, de a jó művészetet valóban misszióként felvállaló, friss szemléletű, vállalkozó kedvű intézménnyel gazdagodott a nem hivatalos, nem állami galériák akkor még igen szerény tábora. Most, tíz év után újra összegyűltek az egykori barátok, lévén hogy a MissionArt Galéria túlélte az eltelt, nem könnyű tíz évet. Ez önmagában is elégséges lenne az ünneplésre, ha szerény körülmények között, szűk körben is. A napokban rendezett születésnapi ünnepségen megjelentek nagy száma azonban önmagában is jelezte, hogy nem egyszerűen túlélte az évtizedet a galéria, de nem kevés szakmai – s talán bizonyos anyagi – sikert is magáénak tudhat. Az pedig, hogy az ünneplők között egyetemi tanszékvezető és múzeumi osztályvezető éppen úgy volt, mint konkurensnek számító galériás, azt jelzi, hogy a galéria sikereit a szakma, az érdeklődő közönség úgy általában is magáénak tudja.

Tudhatja is persze, hiszen a tíz év a minőség jegyében telt el a MissionArtnál, a kortárs művészek generációi békés egymásmellettiségben, de minden időben kvalitásos munkákkal voltak-vannak jelen falain. Kezdetben csak Miskolcon, néhány év múlva azonban már Budapesten is galériát nyitott a MissionArt, a kortársak azonban mindvégig elsősorban Miskolcon maradtak. Egyrészt azért, mert jó kortársak terjesztésével ott vállalhatott az intézmény hiánypótló szerepet, másrészt azért, mert a budapesti, a Falk Miksa utca közepén lévő galériában a korábbi generációk, a XIX–XX. századi magyar művészet olyan művei kaptak helyet, amelyek iránt főleg itt ígérkezik fizetőképes kereslet. Elsősorban a nagybányai festészet alkotásai, a második-harmadik generáció munkái.

Éppen ez volt az a terület, amely a kilencvenes évek elején olyan erős hatást gyakorolt a galéria tulajdonosaira, hogy nemcsak műkereskedőként, de kutatóként is nagy figyelmet szenteltek neki. Az első nagy sikert az 1992-ben a Miskolci Galériában rendezett Nagybányai festészet a neósok fellépésétől – 1944 című kiállítással aratták, megmutatva, hogy a két világháború között is milyen jelentős értékekkel gazdagodott a modern magyar piktúra bölcsőjének is nevezett város művészete. Ma már tucatnyira tehető a galéria munkatársai által írt, szerkesztett, megjelentetett művek, a Nagybányai Könyvek száma. Vannak közöttük monográfiák (*Jándi Dávid*, *Nagy Oszkár*), tanulmánykötetek, a nagybányai művészet dokumentumait összegyűjtő tomus. A MissionAr e téren végzett kutatásai egyrész saját műkereskedelmi tevékenységébe épültek bele, de abban is jelentős részük volt, hogy a Magyar Nemzeti Galéria néhány évvel ezelőtti nagy Nagybánya-kiállításának anyagában számos nóvum szerepelhetett.

A galéria szakmai elismertségét jelzi, hogy bemutatkozhatott a nemzetközi műkereskedelem néhány éve létrehozott fórumán, a berlini műkereskedelmi vásáron is – más kérdés, hogy a kortárs művészetnek az a része, amely a galériában jelen van, szinte teljesen ismeretlen külföldön, így gyorsan nyilvánvalóvá vált, hogy bevezetésük csak szisztematikus munkával, állami támogatással lehetséges, a magángaléria lehetőségeit messze meghaladja. Nem ez a helyzet viszont egyes, külföldön rendezett magyar tárlatoknál: a MissionArt rendezte például a bécsi Collegium Hungaricumban a nagybányai festészet sikeres bemutatóját. Természetesen kiállítás nyílt a Falk Miksa utcában is a tizedik születésnap tiszteletére. Ha kezdetben guminyúl volt, most a tízes szám kínálta a lehetőséget a rögtönzésre. Készült mű tízforintos lenyomatáról, készült a mózesi kőtáblákat parafrazeálva, s volt olyan is, amely megidézte a nagybányai felhőket, amelyek az előbbi vásznain láthatóan még vegyszermentes párától hizlalva úszkáltak a magyar művészet és műkereskedelem távoli, dicső jövője felé.

UTAZÁS, SZABADIDŐ

MORY'S
UTAZÁSI IRODA
50 utazási iroda ajánlata 1 helyen,
a DÉLINÉL!
Bel- és külföldi utazások
Akciós és last minute utak
Repülőjegyek kedvező áron
Síutak, iskolai kirándulások, buszbérlés
1123 Bp., Alkotás u. 7/a
Tel./fax: 213-9444
Partnereink akciós ajánlata nálunk is
ÉRVÉNYES!

ALPESI TRAVEL UTAZÁSICENTRUM

TAVASZI ZSONGÁS A FRANCIA ALPOKBAN
Február 26. és április 24. között 10 nap autóbusszal, apartmanban, síbérlettel:
Orciéres 49 200 Ft-tól, Risoul 57 900 Ft,
Valmorel-Doucy 56 300 Ft.

SZLOVÁKIA szállodák, panziók, turistaházak 1 hét félpanzióval

Hotel Barbora/Certovica	*18 900 Ft*
Hotel Hrabovo/Rózsahegy	*26 900 Ft-tól*
Hotel Panda/Ótátrafüred	*38 900 Ft*

AUSZTRIA–KARINTIA
***Luxusapartmanban* *18 900 Ft/fő/hét-től*
A síbérlettel 50%-os kedvezmény a villachi élményfürdőben!

1067 Bp., Teréz krt. 33.
Tel.: 302-1506, 331-6337, fax: 331-6337

1889 FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ

ÚJRA A PORONDON
A Fővárosi Nagycirkuszban

Eötvös Gábor Jászai Mari-díjas érdemes művész, zenebohóc

Természetesen az állatszámok sem hiányoznak – a gyermekek legnagyobb örömére. Mindezt akrobaták, légtornászok, fesztiváldíjas világszámok varázsolják igazi élménnyé.

Előadások rendje:
2000. január 29-től március 19-ig

Szerda	15.00 óra
Csütörtök	15.00 óra
Péntek	15.00 óra
Szombat	10.00 és 15.00 óra
Vasárnap	10.00 és 15.00 óra

Helyárak: Hétköznap: 450 Ft, 600 Ft, 750 Ft, 850 Ft
Szombat, vasárnap, ünnepnap: 500 Ft, 650 Ft, 800 Ft, 900 Ft

20 fős csoportok esetén hétköznap a 850 Ft-os helyárból 30%, szombaton 10.00 és 19.00, vasárnap 10.00 órakor a 900 Ft-os helyárból 20% kedvezményt tudunk biztosítani.

MKK

ési jogviszony keretében megszerzett követelések

lévő egyedi követelésekre:

	Követelések besorolása			
)	e	f	g	Σ
012	29 387 172	100 000	339 185 747	475 024 931
0	39 332 000	0	411 661 000	450 993 000
0	203 467 180	100 000	180 929 424	384 496 604
0	67 580	100 000	20 554 457	20 722 037
0	203 399 600	0	160 374 967	363 774 567
540	243 960 508	100 000	164 335 983	610 286 031
949	0	100 000	164 335 983	319 579 932
591	243 960 508	0	0	290 706 099
000	336 471 149	0	0	475 111 149
0	49 178 000	0	213 175 000	262 353 000
000	0	100 000	92 192 018	282 096 018
0	68 295 904	0	0	68 295 904
0	115 401 000	100 000	28 020 000	143 521 000
0	67 841 632	0	22 879 072	90 720 704
0	20 703 464	0	22 879 072	43 582 536
0	47 138 168	0	0	47 138 168
000	1 444 000	100 000	5 069 000	38 466 000
0	493 000	0	1 336 261	1 829 261
000	4 953 500	100 00	7 716 000	22 582 500

latot tevő pályázóval köti meg az engedményezési szerző-

azonos összegű ajánlat érkezik, úgy az érintett pályázók között magasabb vételár dönt.
ogot, hogy a számára üzletileg elfogadhatatlan ajánlat esetén a vánítsa.

vételár átutalására az eredmény kihirdetését követő 3 munka-t. a fenti összeg bankszámláján történő jóváírását követő 3 na-rződést.
yújtók számára a bánatpénz visszautalásáról az MKK Rt. 7 nap-

gyeztetése céljából Utasy Judit hívható a 478-3715-ös te-

Magyar Követeléskezelő Rt.

szerelem vagy a mámor emlékeit. Folyamatosan telnek otthon a vitrinek nemzedékek életének eme fontos rekvizitumaival.

A herendi porcelán Magyarországon még ennél is fontosabb: a normális hétköznapok jelképévé és pótlékává vált. Minden család őrzi – így vagy úgy – egy jobb élet herendi készletét.

A 16. században jelenik meg Európában a kínai porcelán, és az alapanyag, a díszítés tökéletessége ámulatba ejti az egész kontinenst. A technológia nem is marad sokáig titokban.

(Magyar csoda...)

Az 1826-os cégalapítás óta a herendi gyár folyamatosan működik, és a néhány fős másoló manufaktúrából világhírű üzemmé nőtte ki magát, átvészelve az 1990-es évek drasztikus gazdasági válságát is. Ez igazi csoda: Úgy látszik, óriási a vágy világszerte a személyesség, a kézművesség utolsó maradványai után.

Végigsétálva az üzemen a csoda valósággá válik: 1500 herendi és környékbeli ember önkéntes fegyelmezettségben és szervezettségben, egymástól tanulva dolgozik a saját tulajdonú üzemben, és a világ minden részéről özönlenek az érdeklődők.

Ez a csodaszámba menő normalitás ihlette meg Turányi Gábort, aki 21. századi kisvárosi főteret álmodott a klasszicista manufaktúramúzeum elé, ez a normalitás-vágy vezette Magyari Éva ceruzáját is.

Megszabadulva a fellengzős formai nagyzolás és a gyötrő kisebbségi érzés veszélyeitől visszatalálni – amíg lehet – az építés saját törvényeihez.

Minden ház mesél valamiről, a régi épületekben különös történetek szálai szövődnek össze. Ma az építészek büntetlenül keverik és váltogatják történeteiket és idézeteiket.

Magyari Éva építészete arról tanúskodik, hogy némi önfegyelemmel és fantáziával megtalálhatjuk és bemutathatjuk az építés normalitásban rejlő igazi arcát.

Golda János

„Az építészet hosszútávfutás"

Jurcsik Károly Steindl Imre-díjas

„A húszas éveimben úgy éreztem, hogy nincs olyan, amit el ne tudnék érni. Hittem magamban. És ez nem mond ellen a mának, a mai énemnek, csak átalakult, lehiggadt, elcsendesedett a dolog. És meg kellett nyugodni abban, hogy ezt tudom, ezek a sajátosságaim, nem akarok más lenni, mint ami vagyok. (...) Csak azt csinálom meg, amiről tudom, hogy nekem való. Nem a pénztől függ, hogy elvállalom-e a munkát vagy sem. Így vagyok az elismerésekkel is... Fiatalon az ember vágyik arra, hogy amit tesz, vegyék már észre... akkor és nem később. De már régen rájöttem, hogy ez nem így működik. Az építészet hosszútávfutás. (...) Ezt a szakmát, hogy elismerjék, hogy egy-egy produktum maradandó legyen, nagyon hosszú ideig kell csinálni. (...) ...nem bánt, hogy kicsit későn jöttek az elismerések. Az viszont igenis zavar, hogy idős koromra ömlesztik. (...) Úgy érzem, megváltoztam, és amit most kapok, az már nem nekem szól...(...)"

Jurcsik Károly

„NEM VAGYOK TEORETIKUS építész, soha nem voltak olyan elveim, amelyekhez körömszakadtáig ragaszkodtam volna.

Nem hiszek az építészetet megváltó szólamokban és receptekben.

Mesterembernek tartom magam, és a mesterségbeli fogásokat próbálom tanulni közel ötven éve. (...)

Mindig az adott szituáció, a megrendelő, az adott pénzügyi lehetőség, vagy akár egy fa határozza meg, hogy abból az épületből mi lesz. Mondható az is, hogy nincs stílusom, nincs egy olyan kézjegy, amely minden épületen megtalálható, felfedezhető, árulkodna... (...)"

Jurcsik Károly: Nem vagyok teoretikus építész, Új Magyar Építőművészet, 1998/4., 8-9.

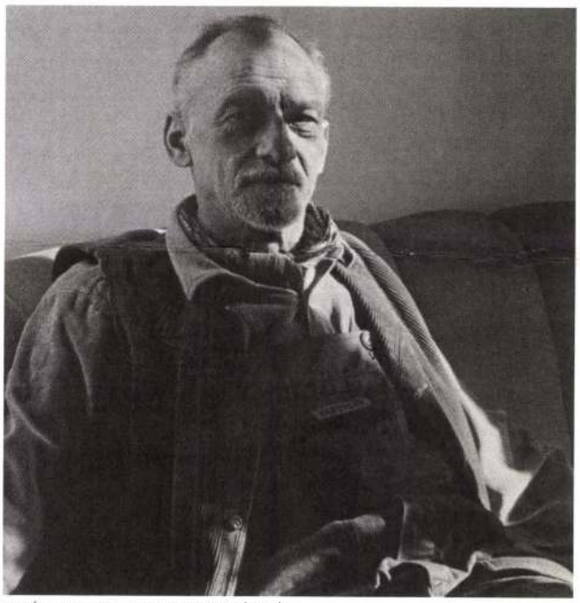

FOTÓ • PICTURE • LUGOSI LUGO LÁSZLÓ

„Jurcsik szigorú tanár, szigorúan pontos alkotó. (...) Engem Jurcsik következetessége és a bennem lévő adottságok, a felvetések, az ötletek, konok, konzekvens végiggondolására készettek, olykor már a normális kreativitás kárára. Éppen ő volt, aki mindig rám szólt és kifigurázta a dolgok megismerhetőségébe vetett hitemet. (...)

Az egyetem vastag falai közé nehezen áramlottak be a nemzetközi szakmai teljesítmények keltette hullámok. Jurcsik ennek ellenére mindig tudta, hogy merre hány óra. Egy tanár nem lehet tájékozatlanabb, mint érdeklődő hallgatói. Jurcsik nem csak látott, de mindent fel dolgozott. Ez időtájt épülő keceli fürdője szellemileg a kor éllovasságával vágtató – reménytelen kísérlet a betonra, amely talán épp a mi nyers körülményeink között lett volna nagyon jó alternatíva (mint Indiában Le Corbusier).

Egy ilyen szivacsszerűen mohó elme, mint Jurcsiké a 60-as évek építészetét meghatározó Angliában egy életre szóló feltöltekezik. Azonos levegőt szív egy évig Stirlinggel, Colin Wilsonnal, Ove Aruppal, Henry Moore-ral, Ahrens-Burton Koralekkel, kiruccanásként a madridi opera pályázatát is elkészíti Gulyással. (...)

Biztosan sokan szemére vetették már Jurcsiknak azt, amit Szekszárdon a jogérvényes városrendezési tervvel csinált. Talán az egyetlen megvalósult, de biztosan az első kontextualista városi együttest hozta létre Magyarországon, jogosan nem sokat törődve azzal a monumentális „városfejlesztési" akarattal, amely átszabni készült (...) a város központját, hanem (zárványként) továbbnövesztette a várost. Urbánussá tette, térrendszerré a lebomló zártsorú beépítést, változatos kontúrokkal, mozgalmas tömegeket húzott fel teljesen új anyaghasználattal, arány- és formarenddel, változatos magassággal. Házai között „megmozdult" a tér, vonzó, élhető gyalogosfelületek keletkeztek. (...) Orgovány is hordozza az angolszász tapasztalatokat, bár nem tudom, hogy nem pontosan ilyenre csinálták volna Vargával és Jahoda Majával akkor is, ha nincs az angliai út. Felépült egy ház, amelyik hosszú ideig arra figyelmeztetett mindenkit, hogy milyen közel vagyunk az építészethez, és hogy igazán mi vagyunk okolhatók akkor, ha egy ház nem ilyenre sikerül. (...)"

Reimholz Péter: A mester. Megjelent az Országépítő 2003 őszi számának Jurcsik Károly munkái 1990-1999 című mellékletében.

„Későn kerültem hozzá. Lekéstem a 60-as évek Jurcsik-korszakát, az orgoványi kultúrházat, a szekszárdi városközpontot. (...) Későn érkeztem, de a levegőben ott maradt a nagy művek szelleme. Már réges-rég kispanel-házakat gyártottunk, de én azt játszottam magamban, hogy az igazi Jurcsik-Varga időbe csöppentem. Hogy még mindig igazi épületeket tervezünk. Jurcsik el tudta hitetni velem, hogy ez így is van. Szigetet épített nekünk a hetvenes évek buta közegében."

Turányi Gábor: Jurcsik. Megjelent az Országépítő 2003 őszi számának Jurcsik Károly munkái 1990-1999 című mellékletében.

Barcsay Ané Weissenbach J.:
M. Könyvszemle, 1942. 1. sz.
37, 38

Junker, rézm.

AZ EXLIBRIS ÉS A KÖNYV.

Szellemi életünk egyik legnagyobb értéke a könyv, mely a régi időktől fogva őrzi és terjeszti az emberiség kulturális javait. A könyvet, mint a művelődés legfőbb hordozóját, mindig nagy becsben tartották és a megbecsülés külső kifejezéseképen már kezdetben gondosan válogatott díszítéssel látták el. A papír, a betű, az illusztráció és a kötés éppen úgy tükrözi az emberiség művészi ízlésének alakulását, mint ahogyan a könyv tartalma a tudás fejlődésére derít fényt. A könyv külsejének fínoman egyszerű, vagy hivalkodóan túldíszített volta aszerint váltakozik, hogy a könyv mely korból származik. A könyvdíszítés sokféle változata között van egy művészeti ág, amely — bár nem lényeges kelléke a könyvnek — mégis nagymértékben emeli értékét. Ez az exlibris. Lényege a könyv tulajdonosának megjelölése.

A tulajdon kifejezésére egyébként többféle módszert alkalmaztak. Az ókorban tulajdont jelző táblákat készítettek, a középkori könyveket leláncolták, vagy a tulajdonos címerével díszített fémkapcsokat erősítettek rá, gyakran pedig címert festettek a kéziratokba. Később a könyv kötését látták el kívül címerrel vagy monogrammal. Ez a superexlibris. Mindezeknek a jelzéseknek ugyanaz a célja, mint az exlibrisnek. Ez alatt azonban kizárólag valamely sokszorosító eljárással előre elkészített papírlapokat értünk, melyeket a könyv megrongálása nélkül abba bármikor be lehet ragasztani, vagy abból ki lehet venni.

Az exlibris keletkezése, — sokszorosított papírlap lévén, — a könyvnyomtatás kezdetével esik össze és egész fejlődéstörténete szorosan összefügg a nyomtatott könyv történetével. Minthogy az exlibris egyedüli célja a könyv tulajdonosának megjelölése, vagyis a könyv biztosítása elveszés vagy eltulajdonítás ellen, a könyv nélkül elveszti értelmét, tehát kizárólag a könyv függvénye. Mivel a könyv díszítésére mindenkor különös gondot fordítottak, az exlibris-szel is a könyv külső megjelenését ipar-

utóbbi hónaponként), valamint a *Rundfunkarchiv* függelékét alkotó *Deutsches Rundfunkschrifttum* című jegyzékeket szintén a *Deutsche Büchereiben* készítik. 1931 óta végzik azután a *Deutsche Bibliophilie* című bibliográfia összeállítását, egyelőre az 1898—1930 közötti időszakra; folytatása előkészületben van. Kéziratban készíti el a *Deutsche Bücherei* a *Verlegerkatalog des deutschen Schrifttums* című jegyzékét és 1936 óta folynak a *Gesamtverzeichnis der deutschsprachigen Zeitschriften* című igen fontos és hatalmas vállalkozás munkálatai.

Mind e munkálatok (beszerzés, reference-szolgálat, könyvkölcsönzés, bibliográfiák) elvégzésével kapcsolatban az 1940. évben a *Deutsche Bücherei* postai forgalma 405.758 darab volt (317.340 beérkezett és 88.238 kiadott).

Nagy számok, pontos és feltűnően gyors munka jellemzik a *Deutsche Büchereit*. És még egy: a méreteiben hatalmas könyvtárépület minden helyiségének tágassága, világossága, tiszta és praktikus berendezése; a régi könyvtárépületekkel szemben, ahol mindig van egy félreeső kamra a maiak előtt sokszor ismeretlen anyaggal, a *Deutsche Bücherei* szinte laboratóriumszerűnek tűnik fel. Aki pedig belép ebbe a hatalmas épületbe, a Németbirodalom nemzeti könyvtárába, jobb- és balkeze felől egy-egy freskót talál, alattuk ezzel a két mondással: „Testvérek örök népe akarunk lenni, akiket sem nyomorúság, sem veszély el nem szakíthat egymástól; szabadok akarunk lenni, mint atyáink voltak" és: „Légy hív hazádhoz, a drága hazához, ragaszkodj hozzá szíved teljességéből; mert a te erőd benne gyökerezik".

HARSÁNYI ANDRÁS.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Plechl Béla
(1875—1921)

Nagy Sándor
(1881—1915)

— *In memoriam.* —

Különösnek látszik talán, hogy a Magyar Könyvszemle haláluk után ily későn még megemlékezik róluk, de egy szűkebbkörű tudományos társaságban valaki megemlítette nevüket s a többiek csodálkozva állapították meg, hogy e két kiváló pályatársuk nyomtalanul, szakfolyóiratokban való méltatás nélkül eltünhetett a magyar tudományos életből. A legnagyobb elismeréssel emlegették PLECHL BÉLÁT, az Országgyűlés Könyvtárának volt igazgatóját, aki — bár minden adottsága megvolt hozzá, sem nagy tudományos művekkel, sem új elméletekkel, sem könyvtári rendszerek tervezésével és javaslásával nem tette emlékezetessé nevét, mégis nekünk, akik pályatársai, barátai voltunk, úgy él emlékezetünkben, mint aki messze felül állott azon az átlagszínvonalon, amelyet a könyvtárostól harminc évvel ezelőtt megkívántak. Ez a férfiú, ifjonti tudományos társaságunk legműveltebb tagja, jogász, általános nyelvész, bölcselő, mindent olvasó általános műveltségű könyvtárnok, aki a leggyorsabban vett tudomást minden fontosabb új könyvről a szellemtudományok egész területén, aki a képviselőházi könyvtárban és baráti körben valóságos ismeretterjesztő előadásokat tartott, művelt és hatott éveken keresztül, nyomtalanul maradt ki a magyar tudományos életből, mintha soha, semmi hatása nem lett volna, akárcsak az állami adminisztrációs gépezet bármelyik elkopott, szabványos csavara, aki helyett nyomban be lehetett volna csavarni egy másik, bárhonnan elővett, ugyanolyan méretű csavart.

PLECHL BÉLA pedig nem volt a középiskolai és egyetemi esztergályos műhelyben szabványosan kireszelt és kicsiszolt átlag állami gépcsavar. Nagybecskereki úri családból származván, kitűnő nevelésben részesült, sokat utazott Nyugat-Európában, a magyaron kívül úgy tudott németül, franciául és angolul, hogy ezekre a nyelvekre for-

exlibris terén, úgy a termelés nagy mennyiségét, mint a művészi kivitelt illetően. (Erre vonatkozóan legrészletesebben WALTER von ZUR WESTEN exlibris-könyvében olvashatunk.) 1890-ben Angliában, egy évvel később Németországban, 1894-ben Franciaországban, végül 1896-ban Amerikában társaság alakult az exlibris felkarolása és gyüjtése céljából. Működésük az exlibris-kultúra erős fellendülésére vezetett.

Magyarországon teljesen hiányzott az exlibris iránti érdeklődés a XIX. században. Egyedül Sopron kivétel, ahol már a 80-as években feltámadt az exlibris. (Lásd: CSATKAI: *„A soproni exlibris története."* Sopron, 1938.) Az érdeklődés felkeltésére irányuló első kísérlet egyébként az 1903-ban, az Iparművészeti Múzeumban rendezett exlibris-kiállítás volt. Ennek köszönhető, hogy hazánkban is foglalkozni kezdtek az exlibris-szel és a gyüjtésével. A Szent György-Céh 1913. évi nagy kiállítása után pedig egyszerre az érdeklődés első vonalába került az exlibris, úgy, hogy a hazai exlibris-kultúra rövidesen a külföld színvonalára emelkedett. A kiállítás alkalmából jelent meg a *Gyüjtő* 1913-as külön kiadásában SIKLÓSSY LÁSZLÓ gyönyörűen illusztrált műve, mely a mai napig az egyetlen magyarnyelvű, nagyszabású, exlibrisről szóló munka. A fővárosnak az exlibris iránti élénk érdeklődésén kívül vidéki városainkban, így — Sopronon kívül — Debrecenben, Szegeden és Pécsett önálló exlibris-kultúra fejlődött ki. Erről bőven beszámolnak művészeti folyóirataink, továbbá a „Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesülete" és a debreceni „Ajtósi Dürer Céh" kiadványai.

A XIX. század végén divatossá vált exlibris-gyüjtés következtében sok exlibris már nem a könyv, hanem a gyüjtés miatt készült. Sok gyüjtő csak azért csináltatott exlibrist, hogy legyen csereanyaga. Ennek következtében számos értéktelen és ízléstelen exlibris keletkezett. Igaz viszont, hogy sok nagy művész is készített rézkarc-exlibrist, de ezeknek nagyrésze sohasem került könyvbe, hanem kizárólag a csereforgalomban szerepelt. Ezek csupán művészeti szempontból értékesek, a könyv szempontjából nincs jelentőségük. A legújabb korban tehát már nem kizárólag az eredeti hivatását tölti be az exlibris, hanem a könyvtől különválasztottan, mint önálló műlap is szerepel.

VITÉZ BARCSAY ANDRÁSNÉ
WEISSENBACH JEANETTE.

keresztül megőrizte az értékes családi könyvtárakat. Főleg a velenceiek vezetnek ezen a téren. Így pl. a MOCENIGO, VENDRAMIN, GRIMANI, CORRER, CONTARINI családok, továbbá a milánói TRIVULZIO, a páviai MALASPINA és a római BORGHESEknek, valamint a BOURBON- és a SAVOIAI-ház egyes tagjainak volt exlibrise. Legtöbb volt Olaszországban a címeres exlibris. E mellett használtak névjegyből átalakított exlibrist, sőt előfordult az is, hogy egyszerűen névjegyet ragasztottak a könyvbe tulajdonmegjelölésül. A XVIII. században ugyanis divatos volt Olaszországban a szép metszettel és rajzolt kerettel díszített névjegy. Kézenfekvő volt tehát ennek vagy változatának exlibrisként való használata.

A XIX. század első két harmadában mindenütt feledésbe merül az exlibris használata, mint ahogy a könyv sem örvend nagyobb elismerésnek. Csak a század végefelé kezdtek újra a könyvre és annak kivitelére nagyobb gondot fordítani. Ebben Anglia volt a kezdeményező. Az új könyvkultúra megteremtője, WILLIAM MORRIS, 1891-ben alapította a híres KELMSCOTT-nyomdát. Törekvése az volt, hogy a könyvnyomtatást a szöveg, a díszítések és az illusztráció összhangbahozatalával újra a régi művészi színvonalra emelje. Ez teljes sikerrel járt, mert a két kiváló művész, EDWARD BURNE-JONES és WALTER CRANE voltak munkatársai. E két művész, de főleg CRANE, exlibrist is rajzolt számos híres kortársával együtt. (Mindezekről kimerítően olvashatunk a „*Studio*" 1898—99. téli számában.)

A XIX. század végén a könyv újra visszanyerte a régi elismerést. Az exlibris használata is újból elterjedt, de ezt már nem kizárólag a könyvkultúra fellendülése okozta. Egészen más szempont terelte a XIX. század emberének figyelmét az exlibrisre. A század végefelé ismét felébredt az érdeklődés a forradalmi idők hatása alatt feledésbe merült heraldika iránt. 1869-ben FRIEDRICH WARNECKE megalapította a „*Herold*" nevű heraldikai társaságot és ezzel önkéntelenül felszínre hozta az exlibrist. A heraldika tanulmányozása közben ugyanis előkerültek a régi címeres exlibrisek. LEININGEN-WESTERBURG gróf is heraldikai tanulmányok révén vált exlibris-szakértővé. Könyve az exlibris-tudomány alapja. („*Deutsche und oesterreichische Bibliothekzeichen*". Stuttgart: Hoffman 1901.) A századforduló idején Anglia és Németország között valóságos versengés volt az

ban az angol könyvillusztráció és ezzel kapcsolatban az exlibris terén egy angol művésznek, THOMAS BEWICKnek a szerepe, aki 1785-ben új eljárást kezdett a fametszet technikájában. BEWICK, a „fametszet atyja" több exlibrist készített és sokat tett a könyvkultúra érdekében, mert a könyvillusztrátorok figyelmét ismét a fametszetre terelte. A XVIII. században kedvtelésből fenntartott sok magánnyomda között ki kell emelni a híres levélíró és műgyüjtő HORACE WALPOLEnak otthonában: Strawberry Hill-en 1757—1797-ig működött házinyomdáját. WALPOLE különleges könyvgyüjteményét kétféle exlibrissel látta el és azonkívül saját kiadványaira kedvenc gótikus házát ábrázoló signet-et nyomott.

A XVIII. század jellegzetessége — főleg Németországban — a könyvtárt ábrázoló exlibrisek használata. A bibliofil embereknek a könyvtáruk iránti szeretete nyilvánult meg ebben a szokásban. Az igen számos könyvtárt ábrázoló exlibris között csak a legismertebbet említem: ZACHARIAS CONRAD VON UFFENBACH kb. 1718-ból való exlibrisét, mely a nagy könyvgyüjtő tudományos módszerrel összegyüjtött és rendezett híres könyvtárának belsejét ábrázolja.

A francia exlibris nagy virágkora a forradalommal végetér. Az arisztokraták magánkönyvtárainak nagyrésze elpusztult. Exlibrisre már nem volt szükség, legkevésbbé címeres exlibrisre, mert a bourgeoisie elvetett minden arisztokratikus megnyilvánulást. A forradalmi idők és a napoleoni háborúk nem fejlesztették a könyvkultúrát, bár Napoleon e téren is vissza akarta állítani a francia udvar tradícióit. Maga Napoleon egyébként könyvgyüjtő is volt, kastélyaiban kisebb könyvtárakat létesített és még hadjárataira is magával vitte útikönyvtárát. Mint annakidején GUSTAV ADOLF, ő is sok könyvet zsákmányolt a Bibliothèque Nationale számára. Ezeknek egy része a bécsi béke után visszakerült ugyan eredeti helyére, de igen sok könyv magán viseli NAPOLEON jelzését. NAPOLEONnak ugyan nem volt exlibrise, de superexlibrist és császári sasos bélyegzőt használt. Exlibrise volt ellenben családja több tagjának, így LUCIENnek, CAROLINÁnak és férjének, MURATnak. Ezek az exlibrisek azonban az olasz exlibrisek közé tartoznak.

Olaszországban a XVIII. század végén és a XIX. század elején éri el az exlibris virágkorát, habár az exlibris elsősorban a főrangú családok kiváltsága. Az arisztokrácia generációkon

A francia könyvkultúra szempontjából igen jelentős az 1640. év. Ekkor alapította XIII. Lajos Richelieu kezdeményezésére az „Imprimerie Royale"-t a Louvre-ban. Ez a nyomda emelte a francia könyvet világuralomra. XIV. Lajos komoly könyvgyüjtő volt, exlibrist is használt. Udvara a bibliofilia terén is vezetett Európában. De néhány komoly gyüjtőt, mint Mazarint és Colbertt kivéve, csak a „bon-ton" kedvéért foglalkoztak az udvari körök a könyvvel. Amilyen mértékben a királyi hatalom és az udvar fénye növekedett, úgy emelkedett a francia könyv pazar kivitele. XV. Lajos korában már úgy a könyvek beszerzése, mint az exlibris használata divattá válik. XV. Lajosnak, Pompadournak, Dubarrynak, majd később Marie Antoinettenek és Lamballe hercegnőnek is volt exlibrise. Jellemző arra, hogy egyeseket mennyire nem érdekelte a könyv tartalma, hogy Dubarry — bár írni-olvasni alig tudott — mégsem akart elődje mögött elmaradni és Pompadourt utánozva könyveket vásárolt, de csak a kötések szép maroquinje érdekelte. Az élnivágyó és pompát kedvelő Párizs nemcsak a világ divatját és szokásait uralja a XVIII. században, hanem a könyvtermelés irányát is befolyásolja. Ahogy a század élvezethajhászó élete rányomja bélyegét a könyv tartalmára és a kötések sajátságosan csipkeszerű díszítésére, valamint az illusztráció könnyed jeleneteire, úgy az exlibrisen is észrevehető a rokokó minden légies szépsége és bája. A rokokó nagy művészei, akik a könyvet igazi gyönyörűséggé tették, valamennyien exlibrist is rajzoltak. Közöttük első helyen áll a nagy festő François Boucher, Gravelot, Cochin, Eisen, Moreau le Jeune, Choffard, Marillier mindnyájan a rokokókönyv művészi díszítői.

A francia rokokó a XVIII. század második felében átkerül Angliába és ott angol nemzeti stílussá alakul át; ez a stílus a Chippendale. Ebben a stílusban, valamint az azt közvetlenül megelőző, ugyancsak nemzeti Jacobean stílusban készült — a XIX. század végétől eltekintve — a legtöbb angol exlibris. Ebben az időben készített a nagy művész, William Hogarth néhány exlibrist, aki egyébként nagy német exlibris rajzoló kortársához, Daniel Chodowiecki-hez hasonlóan sokat foglalkozott könyvgrafikával is. Kívüle nincsenek Angliában olyan nagy exlibris-művészek, mint akár a XVI. századi Németországban, akár a XVIII. századi Franciaországban. Korszakalkotó azon-

nek könyvtára beleolvadt az egyházmegye könyvtárába. Ezek az exlibrisek sok kimagasló egyéniség emlékét őrzik és néhány könyvet valóságos történelmi ereklyévé tettek.

Semmi sem mutatja annyira műveltségünk magas fokát, mint az a sok könyvtár, amelyet főuraink a XVIII. század folyamán alapítottak. A török kiűzetése utáni felszabadultságunkban a tudományok iránti érdeklődés újra feléledt és a század végefelé egyre fokozódott. A XVIII. századból származó sok exlibris bizonyítja, hogy mennyi könyvgyüjtő élt Magyarországon abban az időben. Sok XVIII. századbeli magánkönyvtárról szerzünk tudomást az exlibris segítségével. A magasrangú egyházi személyek exlibriseinek nagy száma igazolja, hogy az egyház tett legtöbbet a műveltség terjesztése érdekében. Exlibrise volt például Batthyány Ignác grófnak, a nagynevű erdélyi püspöknek, aki a gyulafehérvári püspöki könyvtárt, a „Batthyaneum"-ot alapította. Gróf Teleki Sámuelnek, a róla elnevezett marosvásárhelyi könyvtár alapítójának, a könyvtár anyagának összegyüjtésében sokat segített felesége, Bethlen Zsuzsanna grófnő. Az ő részére az orosházi származású, de Bécsben élő Czetter készített exlibrist. Czetter metszette egyébként Teleki Sámuelnek azt az arcképét, mely a Teleki-téka egykorú és Teleki által személyesen összeállított katalógusát díszíti. Bethlen Pál gróf sok 1784-ből való exlibrisével ellátott könyvet ajándékozott a kolozsvári református kollégiumnak. A legnagyobb magyar könyvtáralapítónak, gróf Széchényi Ferencnek címeres és képpel díszített exlibrise is volt. Utóbbit a pozsonyi Junker metszette rézbe 1786 körül. A *Magyar Könyvszemle* 1903. évfolyamának III. füzetjében, Varjú Elemér érdekes tanulmányban, 182 XVIII. századi magyar exlibrist ismertet az Iparművészeti Múzeum kiállítási anyagából.

A XVIII. század egyébként mindenütt a bibliofilia és a magánkönyvtárak kora, egyben pedig az exlibrisnek is termékeny korszaka, habár művészi téren csak Franciaországban áll magas fokon. Itt a könyvgyüjtés, a magánkönyvtárak fejlesztése és ezzel együtt a superexlibris használata Grolier után sem szűnt meg. Az ő nyomdokaiban haladva előbb De Thou, majd Richelieu, később pedig Mazarin és Colbert gyüjtöttek értékes magánkönyvtárakat és könyveiket változatos superexlibrisekkel díszítették.

1634-ben azonban, a nördlingeni csata után a császári sereg nagyrészüket megszerezte, majd FRANZ von BAMBERG püspök és Würzburg város visszavásárolta azokat a kollégium számára. Ezt az eseményt írja le az ezekben a könyvekben levő exlibris latin szövege.

Anglia és Franciaország nem termelt könyvészeti szempontból kimagasló exlibrist a XVII. században. Olaszországban ellenben főrangú családok lassan kezdik használni az exlibrist. Az elsők között van a piemonti ROMAGNANO- és a római ORSINI-család exlibrise az 1660—1690 körüli időből. Amerikában angol és holland bevándorlók honosították meg a könyv és az exlibris kedvelését. Az első keltezett amerikai exlibris JOHN WILLIAMSÉ, 1679-ből.

A XVII. század nagy lépést jelent a magyar exlibris-kultúra kibontakozásában. A század utolsó negyedéből származik ugyanis KERESÉRI-KÖLESÉRI SÁMUELnek, az erdélyi úri társadalom kedvelt orvosának exlibrise. Ennek készítője ugyan nem magyar, hanem valószínűleg hollandiai származású. KÖLESÉRI ugyanis könyvtára sok darabját onnan szerezte be. Ő az első erdélyi exlibris-tulajdonos. A magyarországi exlibris-tulajdonosok között ekkor már nem kisebb egyéniségek vannak, mint SZELEPCHÉNYI GYÖRGY prímás, ZRÍNYI MIKLÓS és NÁDASDI FERENC gróf országbíró. Különösen érdekes SZELEPCHÉNYI exlibrise azért, mert ő maga tervezte és metszette rézbe. Exlibrisének egy későbbi változatát, amely királyi helytartó korából származik, LANG MÓRIC metszette az első exlibris nyomán az 1670-es években. A szöveg, arcképe alatt mindkettőn ugyanaz: „In quo me propria celatum videris arte. Exlibris illam noveris esse meis." SZELEPCHÉNYI egyébként még arról is nevezetes, hogy nagy pártfogójáról, PÁZMÁNY PÉTERről több arcképet metszett. Az egyik az 1903-ban megjelent esztergomi főegyházmegyei könyvtár exlibris lajstromában is szerepel 216. sorszám alatt. VAYER LAJOS ugyan ezt a metszetet emléklapnak nevezi („*Pázmány Péter ikonográfiája.*" Századok, 1935.), de lehetett exlibris is, mert ebben a korban — úgy mint ZRÍNYI és SZELEPCHÉNYI — arcképet is használtak exlibrisként. Az esztergomi exlibris-lajstrom egyébként 350 exlibrist és néhány superexlibrist sorol fel. Mindezek az egyházmegyei könyvtár könyveit jelzik és többnyire azoknak a magasrangú egyházi férfiaknak nevét viselik, akik-

Ahogy a XVI. században az exlibris a könyv díszítéséhez alkalmazott fametszethez igazodott technikában és stílusban, úgy most a rézlemez korszakában az exlibris előállítási módja is a rézmetszet. Vége a könyvkultúra legszebb századának, a renaissance-nak, a barokk stílus sokkal nehézkesebb, semhogy ezen a kisméretű művészi lapocskán tökéletes lehessen. A túlterheltség és allegóriák nyomasztóak, különösen a címeres exlibriseknél. A XVI. század második felében már erősen hanyatlik a német könyvkultúra. A fametszet helyét elfoglalja a rézmetszet, a könyv aprólékos szövegközti díszítése elmarad, mert erre a rézlemez technikája nem ad lehetőséget. A XVII. században csak Németalföldön emelkedett a könyv nagy művészi tökéletességre. Nem is csoda, hogy a német könyvtermelés háttérbe szorult az antwerpeni PLANTIN-nyomda és a leydeni ELZEVIR-dinasztia örökéletű alkotásai mellett. Németországban ugyanis az eddig nagy gonddal előállított fóliánsok helyett a reformáció gyors terjesztésére szolgáló röpiratok tömege foglalkoztatja a nyomdákat. Ezeknél természetesen nem fordíthattak gondot a művészi kiképzésre. A felfedezések és az azok nyomán kibontakozott élénk kereskedelem új lehetőségeket és érdekköröket teremtett. A világnézet is megváltozott. Mindez erősen hatott az exlibris fejlődésére. A német exlibris művészi továbbfejlődését azonban legerősebben a Harmincéves háború akadályozta. Mégis éppen ebből a korból maradtak ránk exlibrisek, amelyek mint történelmi események dokumentumai figyelmet érdemelnek. Az egyik ilyen exlibris a vatikáni könyvtárban van azokban a könyvekben, melyek a híres heidelbergi *Bibliotheca Palatinából* kerültek Rómába. 1623-ban, egy évvel azután, hogy TILLY bevette Heidelberget, a pápahű bajor MIKSA herceg hálából XV. GERGELYnek ajándékozta ezeket a könyveket, amiért megsegítette őt. Előzőleg RAPHAEL SADELER készített exlibrist, melynek szövegében pontosan olvashatjuk ezt az eseményt: „Sum de Bibliotheca, quam Heidelberga capta, Spolium fecit, P. M. Gregorio XV. trophaeum misit. Maximilianus utrisque Bavariae Dux..." stb. A másik exlibris a svédek könyvzsákmányolásainak egy epizódját örökíti meg. Ismeretes, hogy GUSTAV ADOLF a Harmincéves háború alatt zsákmányolt könyvekből alapította 1620-ban az upsalai könyvtárt. A svédek 1631-ben Würzburg bevétele után magukkal vitték a jezsuita kollégium könyveit és ezeket is Upsalába akarták szállítani.

Teilnkes János. A másik a bártfai római katolikus plébánia könyvtárának exlibrise. Ezen is címer van, melyet eredetileg Gutgesel Dávid bártfai könyvnyomtató használt nyomdajelvényül. Újabban még két igen érdekes exlibrist fedeztek fel a kolozsvári református kollégium könyvtárának két könyvébe ragasztva. Ezeknek készítője ugyan nem hazai művész, Nyíreő István, a debreceni egyetemi könyvtár igazgatója azonban megállapította, hogy magyar vonatkozásúak. Az egyik 1547-ből való, tulajdonosa a stuttgarti származású Schallius Konrád, aki Selmecbányán valószínűleg bányászattal foglalkozott, amire exlibrisének szövege is utal: „*Chunrad Schallius Stutgardin, Civis Metallicus Schemnicien.*" A másik exlibris ugyancsak a XVI. századból származik. A bécsi születésű Wolfgangus Lazius orvos és történetíró tulajdona, aki mint katonaorvos szolgált Ferdinánd magyarországi csapatainál. E két exlibrist a „*Magyar Exlibris*" című folyóirat II. évfolyamának 2—3. száma ismerteti.

Talán kissé bővebben tárgyaltuk a XVI. századot a későbbiekhez viszonyítva. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ez az exlibris történetében a legérdekesebb korszak, melyben a német exlibris virágzását érte el, a többi nemzetnél pedig kibontakozott. Ez a renaissance korszaka, melyben az exlibrisnek már más rendeltetése is van, mint a könyvet biztosítani. Előtérbe lép a művészi szempont. Az exlibris legfőbb célja most már a gyönyörködtetés. Minthogy a renaissance embere szereti mindazt, ami képletes, szívesen használja az exlibrist, mert az a tulajdonos jelképes kifejezése. Szereti azonkívül a jelmondatokat, amelyekre az exlibris tág lehetőséget ad.

Németországban a XVI. század második felében és a XVII. század folyamán még élt Dürer szelleme, de csak igen kevés exlibris emelkedett az ő korának színvonalára. Egyedül Augsburgban készítenenk még igazán művészi exlibriseket. Az antverpeni származású Dominik Custos rézmetszőiskolát alapít és munkásságát mostohafiai Lukas és Wolfgang Kilian folytatják. Ennek a családnak köszönhető a XVII. századbeli német exlibris-művészet felemelkedése. Rajtuk kívül meg kell említeni Johann, Raphael és Aegidius Sadelert, valamint ennek tanítványát, Joachim von Sandrartot, továbbá Hans Troschelt és nem utolsósorban a híres nürnbergi *Wappenbuch* szerzőjét, Hans Sibmachert.

gok első exlibriseiről. Ezzel kapcsolatban érdekes megfigyelést tehetünk: az exlibris ott született meg előbb, ahol a könyvkötésre akkor a legkevesebb figyelmet fordították, t. i. Németországban és lényegesen később jelentkezett a díszkötések hazájában, Olaszországban és Franciaországban. Az első német exlibrisek korában már igen magas színvonalon működött Velencében ALDUS MANUTIUS és a francia *Livres d'heures*-ök is kezdtek megjelenni. A francia és olasz könyvkultúra azonban a felsőbb társadalmi rétegek kiváltsága volt. E körök könyveik pazar kötésével igyekeztek egymást túlszárnyalni. A könyvek drága kiállításának divatja Olaszországban kezdődött és onnan jutott I. FERENC kincstárnoka, JEAN GROLIER révén Franciaországba. GEOFFROY TORY, I. FERENC nyomdásza, aki fametszőművész és könyvkötő is volt, az olasz TOMMASO MAIOLI hatása alatt, rendkívül magas színvonalra emelte a francia könyvkötészetet. I. FERENC és GROLIER kezdeményezésére komoly bibliofilia bontakozott ki Franciaországban, melynek feltűnő külső jele a könyvkötéseken alkalmazott címeres vagy monogrammos, néha jelmondattal ellátott superexlibris volt. Ennek használata miatt ekkor még nem honosodott meg az exlibris Franciaországban, de később már együtt használták mind a kettőt. A superexlibris ugyanis mindvégig divatban maradt a francia udvari körökben. (Lásd: GUIGARD: „*Nouvel armorial du bibliophile.*" Paris, Rondeau 1890.)

Az első évszámmal ellátott francia exlibris 1529-ből való, a tudós JEAN BERTRAUD DE LATOURBLANCHE tulajdona. A következő 1574-ből származik. Sokáig ezt tartották az első francia exlibrisnek, mígnem LEININGEN-WESTERBURG felfedezte a korábbit. Ebből az évből való az első angol exlibris is, mely FRANCIS BACON édesapjának, a tudós SIR NICHOLAS BACON tulajdona. BERTARELLI és PRIOR szerint az első keltezett olasz exlibris az 1555 körüli időből származik. Tulajdonosa a pistoiai jogtudós, NICCOLO PILLI. A század legvégéről, 1595-ből való az első svéd exlibris: THURE BIELKE szenátoré, az első holland pedig ANNA VAN DER AA exlibrise, 1597-ből.

Mi sem maradtunk el ezen a téren a külföldtől. A superexlibris használatára világszerte ismert példák a Corvinák. Ez a tulajdonmegjelölés nálunk is sokáig divatban maradt úgy, mint külföldön. A XVI. századból két magyar exlibris származik. Az egyik stilizált heraldikai, tulajdonosa egy pozsonyi polgár:

nürnbergi művészeket is odavonzotta. Düreren és Cranachon kívül udvari festője, Hans Burgkmair, Hans Baldung Grün, Hans Schäuffelin és Hans Springinklee is Miksa császár könyvei számára dolgoztak. Ezek a művészek a XVI. század leghíresebb exlibriskészítői is. Miksa körében ugyanis nagyon elterjedt az exlibris használata. Pirckheimer a császár tanácsosa volt, Stabius augsburgi házában folytak a könyvkiadások előmunkálatai. Exlibrise volt a két nagy humanistának Cuspinianusnak és a nürnbergi bibliofil Konrad Peutingernek, aki mint Miksa meghitt tanácsadója, egyben könyvügyeinek vezetője és ellenőrzője is volt, továbbá Jakob Spieglernek, ki a császári hivatalban mint jogász dolgozott, Tannsteternek, a császár csillagászának és háziorvosának, Jacob Banissisnek, a császári kancellária külügyi vezetőjének, végül Wenzel Jamnitzer udvari aranyművesnek is, aki saját maga készítette exlibrisét. Exlibrisszel és könyvvel foglalkozó nagy művészek az eddig említetteken kívül még Nürnbergben a két Beham-testvér: Barthel és Hans Sebald, Jost Amman, Matthias Zündt, továbbá az augsburgi Jörg Breu és a strassburgi Tobias Stimmer. A XVI. század elején tehát Nürnberg és Augsburg vetélkedett a német könyvkultúra és exlibris terén. Mindkét városban Dürer hatása alatt áll az exlibris és talán neki köszönhető, hogy oly magas művészi színvonalra emelkedett ez a kis grafikai ág. Még századok mulva is érezhető volt Dürer hatása, mert a XIX. század végén és a XX. század elején, az exlibris újjáéledésének idején is Dürer és kortársainak műveit választották az újabb kor művészi alkotásai mintaképéül.

A XVI. századbeli exlibris-szel kapcsolatban még meg kell említeni az akkor különösen használt könyvnyomdajegyet vagy „signet"-et (Drucker- ill. Verlegerzeichen). Rendeltetésénél és ábrázolásánál fogva nagyon emlékeztet az exlibrisre, mert célja a könyv származását, tehát a nyomdát és kiadót jelezni. Ez is, úgy mint az exlibris, nemcsak gyakorlati célt szolgált, hanem díszítette is a könyvet. Holbein, Jost Amman, Hans Baldung Grün neveivel itt is találkozunk. A „signet"-et már csak azért sem lehet az exlibris-szel összetéveszteni, mert míg az előbbit a könyvvel együtt nyomtatják, az exlibris mindig önálló lap.

Mielőtt rátérnénk a XVII. századbeli német exlibris-termelésre, meg kell emlékeznünk a német területen kívül álló orszá-

századában is meg akarták őrizni. Ugyanazok a német fametszők, akik a könyv díszes betűit, illusztrációit, szegélydíszítését és a címlapok művészi kiképzését készítették, csaknem mindnyájan exlibrist is rajzoltak. A XVI. század valamennyi exlibrise híres könyvművész keze alól vagy legalább is annak műhelyéből került ki. Még a nem jelzetteknél is felismerhető valamely nagy művész jellegzetes kézvonása, ha a szerző személyét nem is lehet egész biztosan megállapítani. HANS HOLBEIN, LUKAS CRANACH, VIRGIL SOLIS és kiváló művésztársaik nem tartották művészetükkel össze nem férőnek az exlibris-szel foglalkozni. Ez annál érthetőbb, mivel művészi körük legnagyobbja: ALBRECHT DÜRER adott erre példát.

A német fametszet-könyv 1493-ban éri el művészi csúcspontját HARTMANN SCHEDEL „Weltchronik"-jával. Ezt a munkát DÜRER keresztapja, a világhírű nürnbergi nyomdász és kiadó, ANTON KOBERGER nyomtatta, remek fametszeteit pedig DÜRER mestere, MICHAEL WOHLGEMUTH készítette mostohafiával, WILHELM PLEYDENWURFF-al együtt. Ezzel a krónikával a XVI. század leggazdagabb német városa, Nürnberg veszi át a vezetőszerepet a könyvművészet terén és azzal együtt az exlibris művészete is e város kiváltságává válik míg csak DÜRER él és tanítványai között működik. Hogy maga DÜRER hány exlibrist készített, azt nem lehet pontosan megállapítani. E tekintetben a vélemények eltérnek. Öt exlibrist kétségtelenül neki tulajdonítanak. Legszebb közöttük az, amelyet híres barátja, WILLIBALD PIRCKHEIMER számára készített. Tőle származik a császári történetíró és matematikus, JOHANN STABIUS exlibrise is.

E két kimagasló XVI. századbeli egyéniség exlibrise önkénytelenül rátereli a figyelmet a nagy renaissance császár, I. MIKSA körül csoportosult tudós és művész körre. Még ha kizárólag csak önző cél vezette volna MIKSÁT abban, hogy magát művészeivel halhatatlanná tegye, vitathatatlanul nagy érdeme az, hogy témát adott a róla szóló könyvek (Teuerdank, Weisskunig, Freydall) megjelenéséhez és gazdag fametszetekkel való illusztrálásához. Ezzel olyan színvonalra emelte a német könyvművészetet, amelyet azóta sem ért el. Nagy kár, hogy sok könyvterve halála után már nem valósult meg. MIKSA 1508-ban az augsburgi JOHANN SCHÖNSPERGERT nevezte ki császári nyomdásznak és ettől fogva Augsburg lett a német könyvművészet új központja, mely a

kevés exlibris maradt ránk. Ennek a kettőnek a keletkezése LEININGEN-WESTERBURG gróf német exlibris-szakértő megállapítása szerint kb. 1470-re tehető. A továbbiakat 1470—1500 közé sorolhatjuk, bár az exlibris-irodalomban különböznek a vélemények. Az első emlék-exlibris RADIGUNDA EGGENBERGERIN von FRIESSEN, GEORG GOSSENBROT özvegyének exlibrise. Érdekes, hogy ebből a korból származik az első nemcímeres exlibris. Ez HANS IGLERnek nevezett JOHANNES KNABENSPERG tulajdona és a tulajdonos nevének jelképezésére egy sündisznót ábrázol humoros szöveggel. BERNHARD von ROHRBACH és EILKE HOLZHAUSEN exlibrise az első példa a házassági címer (Ehewappen) használatára. Ez a szép szokás még ma is megvan. THOMAS WOLPHIUS, RUPPRECHT MUNTZINGER és TELAMONIUS LIMBERGER exlibrisei származnak még ebből az időből. Még két érdekes exlibris maradt ránk a XV. század legvégéről. Mindkettőn a pajzs üres, a szöveg pedig: „Das puch und der schilt ist..." Ezek csak exlibris-formulák, ősei a ma előszeretettel használt universal-exlibriseknek, melyeket készen lehet kapni, csak a nevet kell beírni a megfelelő helyre. Ezeknek az értéke kisebb a rendes exlibriseknél, mert hiányzik belőlük az exlibris leglényegesebb tulajdonsága: az egyéni jelleg.

Több XV. századbeli exlibris ezidőszerint nem ismeretes. Mindegyiknek Németország a szülőföldje, egynek kivételével valamennyi címeres, stílusa a kor stílusa: a gótika, előállítási módja pedig a fametszet.

Hogy az első exlibrisek németek, nem véletlen, mivel a nyomtatott könyv hazája is Németország. A könyv kilép a kolostorok zárt könyvtárszobáiból és lassan elfoglalja helyét a világban, mégpedig egy teljesen elpolgáriasodott világban: a német Bürgerlebenben. És itt megkezdődik óriási szerepe a fametszettel együtt. A nyomdászat első századában nagy művészi értéke volt a könyvtermelésnek, mert az első nyomdászok összeköttetésben állottak a fametsző művészekkel és azokkal együtt igyekeztek tökéletes szépet alkotni. Gyakran a nyomdászok és kiadók egyúttal művészek is voltak. A nyomtatott könyv művészi értékének emelésére irányuló törekvés könnyen érthető, ha tekintetbe vesszük, hogy a könyvnyomtatás feltalálása idején az illuminált kéziratok a legmagasabb művészi színvonalon voltak, tehát a szöveg és az illusztrációk közötti összhangot a nyomdászat első fél

kodtak emelni, aminek következtében az exlibris külön művészeti ággá fejlődött. Ahogy a kor jellege rányomja bélyegét a könyv külsejére, főleg a képes díszítésre és a kötésre, úgy az exlibris tárgya, kivitele, előállítási módja tudtunkra adja, hogy mely időből és honnan származik. Egyben pedig sok érdekes támpontot nyújt a művelt világ könyvkultuszának alakulására vonatkozóan, hiszen az exlibris mindenkor a könyvét szerető ember értékes tulajdona volt.

A könyvvel való kapcsolata nem volt mindig egyforma, néha szorosabbá vonódott, néha meglazult és természetszerűleg nemzetek szerint időnkint másként alakult. A következőkben csupán néhány jellegzetes mozzanatot ragadok ki az exlibris történetéből annak vázolására, hogy miként alakult az exlibrisnek több évszázados fejlődése alatt a könyvhöz való viszonya, hol és mikor milyen jelentőséget tulajdonított neki a könyvet szerető művelt társadalom. Éppen ezért néhány elengedhetetlen kivételtől eltekintve, nem is teszek különbséget a címeres és a képpel díszített exlibris között, hiszen mindkettőnek párhuzamos a fejlődése.

A XV. századból származó legkorábbi exlibrisek célja még kizárólag a könyv biztosítása. Ezek az exlibrisek a középkori könyvkultusz központjainak, a kolostori könyvtáraknak légkörét árasztják magukból. Segítségükkel megtudhatjuk, hogy kik gyarapították egyes kolostorok könyvtárát könyvek ajándékozásával. Kialakul az exlibris első két fajtája: az adományozó- és az emlékexlibris (Donatorenzeichen, Memorienzeichen). Mind a kettő a könyv ajándékozóját jelöli meg. A különbség csupán az, hogy az előbbit az adományozó készítteti és illeszti a könyvbe ajándékozás előtt, az utóbbit pedig a megajándékozott könyvtár csináltatja az ajándékozó iránti hálából és annak emlékére. Ilyenek az első ránk maradt exlibrisek. Az egyik egy angyalt ábrázol a württembergi BRANDENBURGER-család címerével. Szövege:

„Liber Cartuniensium in Buchshaim prope Memmingen, proveniens a confratre nostro domino Hilprando Brandenburger de Biberaco continens quartam partem summe Antonini. Orate pro eo et pro quibus desideravit."

A másik, mely az előbbivel egykorú, szintén a buxheimi karthausi kolostor számára adományozott könyvön található és ez WILHELM VON ZELL nevét viseli. Sajnos, ebből az időből

Junker ötvös Antal

1782–1806.
Insbrucki születésű.
Stuckmeisterre 1782.
ajr. 9 en beszi fel a
céh. Remekjél, mely
„ein Papilion nebst einem
doppelt curmasirten Ring"
hőt állott ajr. 26 an. terjesz-
ti be, s fizet taxa fejé-
ben 15 rajnai fitot. Első
céhmester 1785–86, 1793–
95, 1806-ban. Második
céhmester 1787–90, 1797–
1804-ben.

Mihalik Josef Kassavá-
ros ötvösségének tört. Bpest
1900. 308–309 l.

Spillenberger János I.

festő.

Yunker Antal

Nassai ötvös
1782

l.

Hlatky Mária
A magyar gyűrű.
Bp. 1938. 129. l.

Les quatre régents de Hongrie : Jean de Hunyad, le vainqueur des Turcs (tableau de Géza Udvary), Michel Szilágyi (œuvre d'Antoine Diósy), Louis Kossuth, le héros de la guerre d'indépendance hongroise (œuvre de Géza Udvary) et le chef d'Etat de la Hongrie renaissant de ses ruines après la Guerre Mondiale, Nicolas Horthy, actuellement Régent de Hongrie (tableau de Vincent Hende) sont représentés sur les quatre peintures murales décorant la grande salle du bureau présidentiel.

Dans la salle de réception présidentielle de la Chambre des Députés se voit, encastrée dans le mur principal, une peinture à l'huile de grandes dimensions qui appartient organiquement à la parure picturale du Parlement ; elle représente la conquête du pays par les Hongrois et a pour auteur le plus grand peintre hongrois du XIXe siècle, Michel Munkácsy, qui vécut longtemps à Paris. Cette œuvre, dont la forme, celle d'un rectangle allongé, était déterminée par le cadre donné, est de sa dernière époque et si elle ne peut rivaliser avec ses chefs-d'œuvre

~~Blesner Antal~~

Helyesen Junl

Junl Kristof talán

Junl Keresztely l. b.

Jovább Paur A

Scheily Antal

Scheily József

Schunda József

budai és pesti hangszerkészítők

l.

Varjú 1929

77. l

(6)

149.741 20

13.298 57

93 69 54 12	150 000 ·	144 798 80	344 741	
		150.000 ·	150.000	

Jünt Kerentély

klarinét és fuvola-
kezitő

l.

Ezredeves kiáll

I B. 19. l.

Műemlékek Országos Bizottsága

Tek. Főigazgatónak

Budapest.

IX. Rákos utca 10.

JUNTSÁNYI JÁNOS,csizmadialegény pecsétje

A szikszói csizmadia céh pecsétje vörös pecsétviaszlenyomatokban maradt fenn vándorkönyvekben a 9.lapon 1873 és 1868-ból.Körirat:"SIGILUM CAEHORUM COTTURNARI SICSAIENSIS".Indák között bicskia,muszka és csizma. 1666.évszám.Kerek,átm.3.4 cm. 195.old. 29.jegyz.12.kép

BODÓ SÁNDOR: Borsodi,abaúji és zemplémi céhpecsétek
189.old

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE,IX. 1970,
Miskolc, 1971

Juppe, Ad

Petzval József:

Mellig, kissé jobbra fordulva. Hátrafésült haja s bajusza ősz, szakálla leberetvált. Ingének gallérja lehajtott, melleinye szétáll, hajtókás kabátja egyelejű. Felirata a kép alatt aláírásának másaképp:

Joseph Petzval

s legalól balra: Ad. Juppe sc.
jobbra: Druck der Gesellschaft f. vervielf. Kunst. Wien.

Rézkarc, méretei 13·5 : 9 cm.

9910.

Sz. N. 477/98
112 – 098 – 744

JOANNES JURACSEK, auriseparator, /aranyelválasztó/

Emlitve:.-49.- 1790. "Platea Nagy Pénzverő.Ricta Joannis Juracsek auriseparator,impos.bellica.f.1/15." 67.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1660-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kiadó,Bpest. 1962

Jurácska Károly

aranymüves és ékszerész

1867/8-ban a IV. osztályban járt az alábbi iskolában.

Jánosi II. ker. reáliskola.

118. l.

PAPÍR
NYOMTATVÁNY

NYÍREGYHÁZA, BETHLEN-UTCA ... M.

Európa

lapterjesztő st

Budapest

Rothermere-u 12.

III. 2

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 NOV 25

Békés m. Népújság

Juraj Lauko festő
(szarvasi születésű)
1027

A cselekvés művészete

Bratislavai festő képei Békéscsabán

Juraj Lauko: Hívás ebédhez.

A Szarvason született, jó néhány éve azonban már Csehszlovákiában élő festő, *Juraj Lauko* képeit láthatja, aki ezekben a napokban a megyeszékhely múzeumában jár. Félszáznál több vallomást a falu, a kisváros életéről, közelmúltjáról. Olyan vallomásokat, amelyekből nagyon határozott látásmód, erős alkotóegyéniség világlik ki.

A cselekvés művészete a *Juraj Laukóé*, vagy úgy is mondhatnánk — a két dolog alkotásaiban szorosan összefügg —, hogy a teljességé. A művek szinte kizárólag az alkotóhoz legközelebbi világot tükrözik: a szarvasi, a tótkomlósi, a békéscsabai utcát, a nyár munkáit és a tél mulatságait, parasztudvarokat és falusi szobákat. Ahol nagymosás zajlik, kosárfonással foglalatoskodik a háznép, ahol káposztát taposnak, szőnek, tollat fosztanak. Tétlenül ülő sehol nincs a képeken — honnan is lenne, mikor a témákat adó való életben sem engedhette meg magának senki a semmittevést.

A cselekvést teljességben igyekszik megragadni *Juraj Lauko*. Úgy is, hogy minden eseményt megörökít vásznain, és úgy is, hogy a kép egyetlen percébe sűrít hosszabb folyamatokat. A *Kenyérsütés* című alkotás például a lisztszitálás, dagasztás, kelesztés, sütés eszközeit, munkafolyamatait ábrázolja, míg az asztalnál már friss kenyeret szelnek s eszik belőle a család.

Ugyancsak a teljességigényből fakad, hogy a festményeken nagyon sok emberalakot — az utcai, mezei témáknál az emberek mellett sok lovat, szekeret — ábrázol az alkotó. Ez a fajta részletezés, ráérős-tempós ábrázolási mód ugyanakkor — érdekes ellentét ez — az egyes alakok bemutatásának elnagyoltságával párosul. Az arcok sohasem egyéniek, egymással szinte felcserélhetők — az egész ember mozdulata azonban már jellegzetes. Jól érzékelteti a munkának feszülést, az öregkor törődöttségét, a menyegzői tánc furcsa feszélyezettségét. S ez ismételten arra készteti a nézőt, hogy ne a képek körömnyi darabkáját vizsgálja, hanem az egészet nézze, a teljes művet.

Az elmúlt évtizedek életének fölényes valóságismerettel, pontos szerkesztőkészséggel és erőteljes színhasználattal megvalósított ábrázolását.

(daniss)

Jó gép, hozzáértő munka, kiváló termék.

A központi épület Gyomán.

gozóit. Újabb terveink vannak már, mégpedig az, hogy 1975-ben 48 millió forint értékű fejlesztést hajtunk végre. Ezért részt veszünk a

síkkötött pályázatán, s bízunk abban, hogy azt el is nyerjük. Ha valóban sikerül, évente újabb 80 tonna igen keresett

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
udapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZÖVŐMUNKÁS

1969 MÁJ 27

Jurák Ferenc

★

— *Jurák Ferenc grafikus művész műveiből rendeznek kiállítást az I-es gyárban. A kiállítás május 24-től 30-ig lesz nyitva. Megtekinthető minden kedden és csütörtökön 4-től 6-ig a KISZ-klubban.*

1021

★

fiatalasszony ezzel jelezte is,

JURAK, Thomas, pozsonyi avztalosszegéd

T. J., Tischlergesell, +65 éves korában, Pozsony, 1849 november 8. (1849, 1224 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

JURAK, Thomas, pozsonyi asztalossegéd

T.J.,Tischlergesell,
† 65 évesen, Pozsony, 1849 nov.8.
[1849, 1224 l.]

Pr.Z.

I 156

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Jurame Sebastianus

Foglalkozás: ónöntőmester

Szárm. hely: Pest

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot: nőtlen

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1810. I 24

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 6.

I.156

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Jüranne Sebastian

Foglalkozás: ónöntő

Szárm. hely: Pest

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1773 I. 4

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Jurami Sebestyén

pesti ónmüves /1789/

Budapest régiségei a történeti muzeum évkönyve
XVII. 1956. 292 l

Jurame Sebestyén

ónműves Pest

1773–1777.

l.

Mihalik pesti ónműves

21. l.

Jurame Sebestyén

(1773–1791) Pesten tevékenyredett mint cinöntő; műveit a Hódmezővásárhelyi református templomban találhatjuk meg.

Weiner Piroska: Zinngießer, Zinngefäße und Zinnmarken aus Ungarn. Acta Historiae Art. Acad. Sc. Hung. Bp. 1969 1–2 sz. 1531

JURAME Simon egri kőművessegéd, aki Egerben 1752.-ben müködik, és mint --+ Vallner egri kőművesmester legényét tartják számon.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

Jurame Simon, egri kőművesegéd

Egerben 1752-ben mint Walner kőművesmester legénye dolgozik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 346. old.

MDK

Juran Ferenc, szobrászm.

1888-tól a Zsolnay gyárban dolgozott össz.kb.
21 éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői
Pécs. 1949. ápr.12.

Jurán Ferenc

szobrász MK

Született: Freiberg

A Zsolnay-gyárban dolgozott: 1888.

ujra belép 1909.

38. o. és 75.o. 29. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Jurán Ferenc MDK

Zsolnay /Vilmos/ felállitotta az épitészeti osztályt és 1881-ben meghivta müszaki vezetőül S t e i d l M i h á l y szobrászt. aA forma öntők és gipsz-szobrászok osztályát S z l á - v i k vezette, mellette működött J u r á n F e r e n c szobrász is.

38.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Jurán Ferenc

MDK

szobrász

A Zsolnay gyárban Szlávik osztályán ujfajta relief diszitéseket mintázott.

34.o

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár müvészete.
Pécs. 1959.

MDK

Juran Ferenc, formázó
gipsz-szobrász.

a fiatal müvészek közé tartozott, kik részint K.Nagy Mihály osztályán, részint Apáti Abt és Nikelszky-Darilek mütermében dolgoztak, - érdemeket és elismerést szerezve.

Nikelszky Géza beszámolója Dr. Szentiványi Gyulának:
A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi.
Pécs. 1948.nov.16.

Juran Ferenc

MDK

szobrász, figuralista

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1888-1909.

70.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
pécs. 1959.

JURANICS JOSEFF,csizmadia

A Székesfehérvári Városi Leváltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2. / V. csizmadia.264.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Jurcsits Miklós

felvételeivel illusztrálva jelent meg:

Zádor Mihály: Műemlékek felületvédelmének új módszerei. - Építés-Építészettudomány, 1969.1-2-sz. 103-118.l.

Jurás Dániel

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984 -10- 01

IRODALMI SZEMLE

1021

Jurás Dániel: És megette a csokoládémat

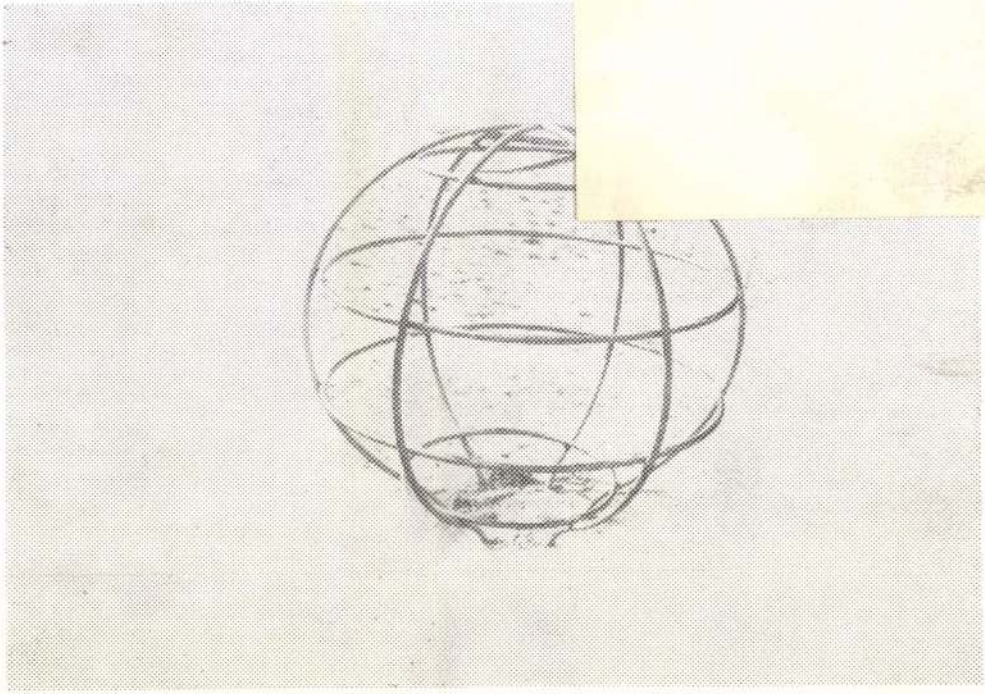

Jurás Dániel: Cím nélkül I.

Jurái Dániel
fotó művész

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984 -10-

IRODALMI SZEMLE

1021

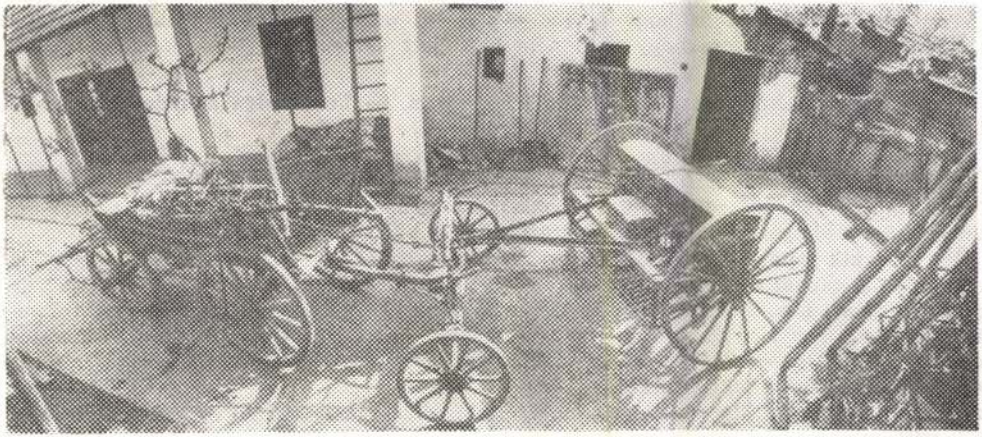

Jurás Dániel: Valamikor

szépségéről, a gyermeki lélekről és általában a
imígyen, fennkölten és magasztosan beszélt — Bí
a fényes-színes labdát, mohón a pofájához emelt
gyászos, lassú sziszegés, s a labda, a fényes-szín

— Biztosan szögbe dobtad, kicsikém. Vagy tüsk
nevelőnők a legörbült szájú kislányt, szipogó kisf
gyorsasággal játszódott le, hogy Bí Em gyalázat
miszter Szí Zed sem, csakhogy neki nem is kel
tudta, mi történt.

— Na, gyerünk csak haza — sziszegte bosszús
büntetésből egy hétig nem jövünk ki a játszótérre

Szegény miszter Szí Zed: ezzel önmagát büntette a legkeményebben.

Nem, Bí Em igazán nem volt gentleman. Még majomnak sem volt az. De hát mit lehet tenni: ilyennek született, és vannak élőlények, amelyeken a leggondosabb (mert miszter Szí Zed igazán példásan nevelte Bí Em-t) nevelés sem segít.

Voltak, akik sejtették, hogy Bí Em-ben nem a legtisztább majomlélek lakozik, s voltak, akik tudták, tapasztalatból tudták, hogy Bí Em, a szürke pantallója, a pettyezett szürke selyemsálja és a csontkeretes szemüvege ellenére is közönséges rosszcsont: Mrs. Cambell és Mrs. Green egyszer a tulajdon szemükkel látták, amint egy ártatlan macskát elkapott és megtépázott, Mr. Flood pedig egy alkalommal akaratlanul tanúja volt az ostornyeles ívlámpa megdobálásának — nem tudott aludni aznap éjszaka: a bal felső zápfoga sajgott Mr. Floodnak. De nem szóltak: ehhez túlságosan tisztelték és kedvelték miszter Szí Zed-et.

— Na hiszen — megvan a baja szegénynek azzal az átkozott majmával — mondta

Jurai Dániel

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Irodalmi Szemle

IRODALMI SZEMLE

1984 -10-

1021

Jurás Dániel: Cím nélkül III.

között voltak kommunisták is, akik a Tanácsköztá
tak a kommunista eszmékhez, és bekapcsolódtak
kiában, 1921 májusa után pedig Csehszlovákia Kon
emigránsok másik csoportját az ún. októbristák alk
polgári radikálisok, akik a Csehszlovák Köztársaság
magukat és messzemenően támogatták ezt a politik
hogy a köztársaság nyújtotta fedezékből harcoljanak
rendszer ellen. Aktivista magatartásuk, a burzsoá ko
esetben hűséges kiszolgálói lettek a polgári rendszer
sajtóban és más intézményekben találtak menedéket.
hivatalos elbírálására, hogy míg a kommunista emig
személyekké váltak, az októbristák szélárnyékban maradtak. Magatartásuk miatt nem-
egyszer összeütközésbe kerültek a csehszlovákiai magyar baloldallal is.

Az emigránsok egy része — illetőségét tekintve — egyébként csehszlovákiainak minősült (Fehér Ferenc, Forbáth Imre, Illés Béla, Mácza János stb.). A legfelsőbb közigazgatási bíróság 1923-ban hozott egyik határozata az illetőség előfeltételéül ugyanis azt fogadta el, ha az illető személy vagy annak apja legkésőbb 1906-tal bezárólag valamely, később Csehszlovákiához tartozó község kötelékébe jegyzőkönyvi határozattal fel volt véve. A hallgatólagos illetőségszerzés lehetőségét az intézkedés kizárta. (Az intézkedés következtében 1930-ban a hontalan és külföldi honosságú magyar lakosok száma meghaladta a huszonhatezret.)

Az emigránsok legnagyobb érdeme az volt, hogy megszervezték és megteremtették a kisebbségi újságírást. „A magyar középosztály sablonos elképzeléseibe az első bombát a budapesti emigránsok vetették 1919-ben és 1920-ban — írta Szvatkó Pál. — A régi magyar felfogás ósdi palotájának lebontását az új nemzedéknél csak az emigránsok végezték el sajtójukkal, egyesületeikkel, irodalmukkal, természetesen az államhatalom nagyarányú támogatása mellett. „Mert a provincializmus — és itt újra Szvatkót idézzük —, bármily nemes szándék vezette is, nem vehette föl a versenyt a Pestről érkező tehetséges emigránsokkal, sőt a nemzeti ügynek egy ideig többet ártott, mint használt."

Fábry Zoltán 1926-ban így jellemezte tevékenységüket: „A köszönet igazságával ki kell jelentenünk nyíltan és ünnepélyesen: az emigráció nélkül ma nem állnánk ott, ahol vagyunk. Ha ők nincsenek, ma az önképzőköri dilettantizmus és provincializmus döntően és visszacsinálhatatlanul rátehénkedett volna itt mindenre." Az emigráció bécsi és csehszlovákiai reprezentánsai az európai színvonalú irodalom igényét és az ugyancsak európai színvonalú újságírás megteremtését vállalták. A Fábryéhoz hasonló megállapításra jutott Vozári Dezső is: „A felvidéki magyar irodalom — írja 1934-ben a *Magyar Figyelő*ben — az első frissítő zuhanyt a magyar kommün bukása után Bécsben

JURASCHOVITS THOMAS, /kovácsmester, /Juraschowitz,
Juraschovitz/

A körmöci pénzverő személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből emlitve a személyzet fizetése.Ebből összeállítható az alkalmazottak névsora.
JURASCHOVITS THOMAS, /Juraschowitz, Juraschovitz/, kovácsmester 1758.IX.9.-1768. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

JURASCHOVITZ THOMAS, kovácsmester, /Juraschowitz, Juraschovits/

A körmöci pénzverő személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatokban 1748-1768.években emlitve a személyzet fizetése.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.
JURASCHOVITZ THOMAS, /Juraschowitz, Juraschovits/, kovácsmester 1758.IX.9.-1768. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

JURASCHOWITZ THOMAS, kovácsmester, /Juraschovits, Juraschovitz/.

A körmöci pénzverő személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből emlitve a személyzet fizetése.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.

JURASCHOWITZ THOMAS, /Juraschovits, Juraschovitz/, kovácsmester 1758.IX.9.-1768. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

M.D.K.

Juraszek Ödön, mérnök

terverte az 1870. március 2-án ürembe helyezett Budai Hegypályát (siklót), melynek eddig tervezőjeül tartott Wohlfarth Henrik csupán építésvezetője volt.

Petrik Ottó: A Budai Hegypálya múltja-á jövője?

BUDAPEST, 1968. VI.évf. 7. sz. 32-33. old.

Juraszek Ödön

A budai sikló épitését Juraszek Ödön mérnök tervei alapján kezdték meg 1868-ban; a munkálatokat 1869-től kezdve Wohlfahrt Henrik vezette.

Ábrahám Kálmán: Egy közlekedési müemlék rekonstrukciója - a várhegyi sikló.

Budapest, 1970. 8. sz. 16-17. l.

JURÁSZIK MIHÁLY, molnár-malomács

Márton Lajos abonyi ,1842-ben megújuló udvarháza köré új keritést terveznek.Erről Juraszik Mihály molnár-acsal egyezség.- Juraszik valószinüleg saját szarazmalmának molnarja lehetett. 118.old.

BALOGH SÁNDOR: Egy abonyi köznemes gazdálkodása a reformkorban 107.old

STUDIA COMITATENSIA, Tanúlmányok Pest Megye Múzeumaiból, 2.szám. Szentendre, 1973

M.D.K.

Juratska Joannes, lakatosm.

Budán dolgozott. Szül. Bur/Pozsony m./. Róm. k. házas.
Budán polgárjogot nyert. 1814. II. 16. 249.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Budapest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Jurátz István, szürszabóm.

Ismeretlen szürszabóc ifjú társaság cserépkorsója. Feliratból: "...Jurátz István...1845." Wolf Sándor gyüjt Kismarton. Lsz: 6908. Függelék: 67. 197. ol

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

Jurcané David Augusta Rozália

festő

l.

Pusztaromán

19, 20, 23. l.

Bibliográfiát

lásd u.o. 29-31 l.

és Építész-Egylet Közlönye.

sö ábrasor.

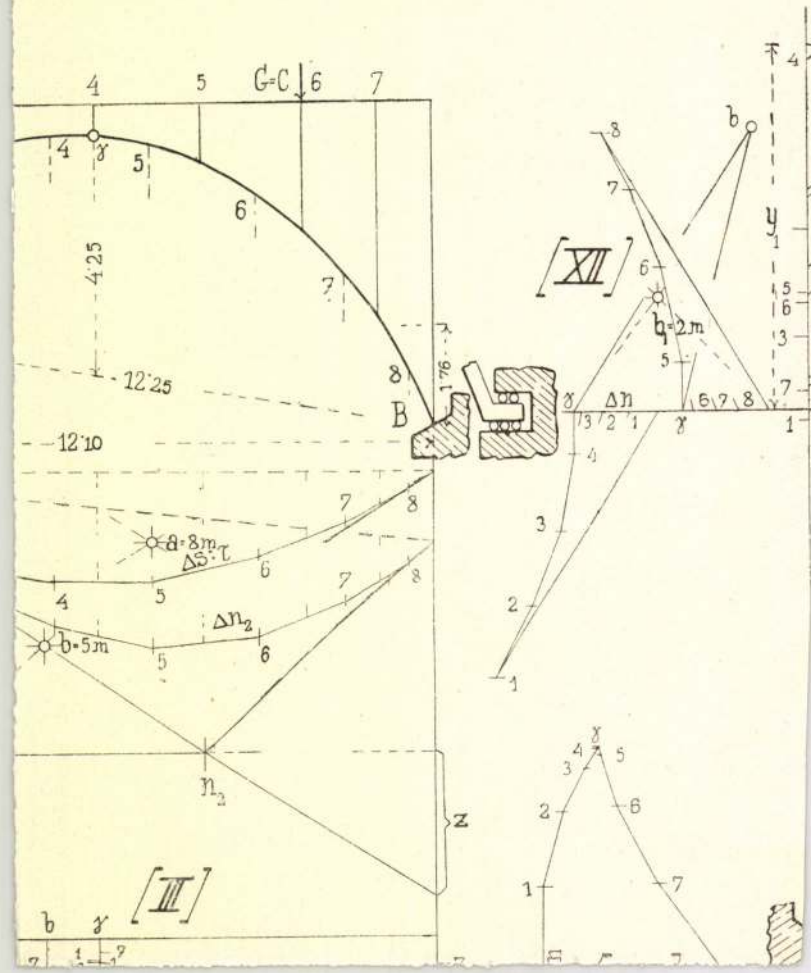

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Jurcsák László, grafikus

MESTERMUNKA

1984 MAR 7

1021

MŰÉRTŐ

Jurcsák László, a Hollóházi Porcelángyár Zsász-stúdió grafikusának rajza a Mestermunkának

lföldi Porcelángyár

Bizalmiak vélemén a tervről és a

Az Alföldi Porcelángyár estületi ülése az 1984. évi ermelési és gazdasági tervet, részesedési, jóléti és kultuális alap felosztását, a bérs jövedelemgazdálkodást, vaamint a szociális tervet tárgyalta meg fejezetenként.

Az ülésen részt vett *Szűcs Endre*, az ÉVM miniszterhelyettese, *Vig Jenő*, az ÉVM főosztályvezetője, *Podina Sebő*, az ÉFÉDOSZ titkára és *Sebők István*, az Építők Megyebizottságának titkára.

Az ülésen elsőnek *Gál István* igazgató kért szót, elmondta, hogy az 1983-as évi gazdasági terv az első önálló vállalati terv volt, az 1982. évi mélypont után. Akkoriban világosan látta a gyár vezetése és kollektívája, hogy csak úgy tudunk kimozdulni a mélypontról, ha költségeinket csökkentjük, a minőséget javítjuk, és a kapacitásokat maximálisan kihasználjuk. A kapacitás kihasználásának legnagyobb akadályát a munkaerőhiány okozta.

A rekonstrukció a szaniter gyáregységben 50 százalékos kapacitásnövekedést jelentett, de a három műszakos feszesebb ütemű tevékenységet — a szalag melletti munkát —, még a régi dolgozók sem vállalták szívesen. Ebben az időben a fluktuáció gyári szinten 40 százalékos volt. Segítséget jelentett a hatvan lengyel, a 25 termelőszövetkezeti, illetve más vállalattól érkezett dolgozó. A vállalat a nehéz körülmények ellenére teljesítette az 1983. évi feladatait. Helyreállította fizetőképességét, exportját 12—13 százalékkal túlteljesítette. Lényeges volt az energia- és importanyag megtakarításunk, mely 15 millió forintot tett ki.

Az 1984-es év ismét új és nem könnyű feladatokat jelent. A bizalmi csoportok nagy része felelősségel tárgyalta meg a kiadott írásos anyagot és az szb állásfoglalását, melyet a felkészült hozzászólások is bizonyítottak.

A szakszervezeti bizottság állásfoglalásában kifejtette, hogy támogatja a vállalat vezetésének azt a törekvését, hogy az egységek szervezeti és működési rendszerét korszerűsítve, az anyagi ösztönzés rendszerében, a differenciált — teljesítmény utáni bérezést érvényesítse. Megállapította, hogy bővíteni kell a jól értékesíthető, a nyugati piacon is keresletre számító, gazdaságosan előállítható termékek körét, melyhez szorosan kapcsolódik, hogy tovább kell javítani a minőséget. Az állásfoglalás a továbbiakban kitért arra, hogy a jövőben jobban kell élni a szocialista munkaversenyben rejlő lehetőségekkel. A munkaverseny-mozgalom szervezése, segítése elsősorban a közvetlen munkahelyi vezetők munkaköri kötelessége, melynek tükröződnie kell a vezetők véleményezésében, tevékenységük megítélésében is.

A részesedési jóléti és kulturális alap tárgyalásakor a szakszervezeti bizottság állás-

Jurcsák László, grafikus

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP 15

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1021

AZ OLDALAKON
JURCSÁK LÁSZLÓ RAJZAI

Lőrinc zászlótartó
rendezték. Itt a le
korosztály, az egyen
török tartottak műs
emlékezést és ko
Juranics Lőrinc z
a kirohanáskor Zr
vitte a zászlót és es
ső volt a hősi harcb
lálban, most is első
kapta az ünneplésbe
dor Körner, a fiat
hunyt német költő
a központba Zrín
drámájában. Ezt kö
Szigetvári Várbaráti
mű kiállítást teki
meg a várban. A kiál
pillantást enged a kor sok-
irányú munkájába.

Este Horváth Stáncsics Márk szobránál volt koszorúzás. Ő, aki mesterien szervezte meg a várvédelmet, s eredményesen védte meg azt. A róla elnevezett tér szűknek bizonyult az ünneplő tömeg számára. A város központjában álló Zrínyi téren a hagyományos emléktűzgyújtásra került sor.

Az oroszlános szobornál 152. alkalommal lobbant fel a láng. A kandelábert a legrégibb szigetvári családok leszármazottjai gyújtották meg. A gazdag programot műsoros emlékülés zárta, amelyet Szulejmán szultán dzsámijában tartottak. Itt a főkapitány Zrínyi Miklós emlékének adóztak. Kevésbé ismert verset hallottunk Illyés Gyula művet: Hódolat a szigeti Zrínyinek. Ezt a verset Illyés Gyula a Várbaráti

való gondoskodás nem fejeződött be. Ez év november 18-án a Szigetvári Városi Könyvtárban vezetőségválasztó közgyűlés keretében emlékeznek meg a költő Zrínyi Miklós halálának 320. évfordulójáról. Már készülnek 1989-re, a város töröktől való felszabadításának 300. évfordulójára. Ekkorra szeretnék a város összes műemlékeinek restaurálását befejezni, s a várost ünneplőbe öltöztetni.

A szigetvári olvasóegyletnek tiszteletbeli elnöke volt Kossuth Lajos, akinek a következő szavait nemcsak idézik a kör tagjai, a város vezetői és lakói, hanem tettekkel juttatják kifejezésre: „A jelen önérzetét, a jövendő reménységét, a múltnak emléke adja meg: épp azért egy nemzet, melynek van jövője, megbecsüli múltját."

Dr. Szamosujvári Sándor

Jureczky Klára

ötvös

1918

Éimisk 1918.

751. *Kossuth Lajos.*

Mellig látható, kissé balr
Előrefésült haja, szemöldöke,
álla körüli szakálla fekete, szem
lehajtott, nyakkendője aranyr
jobb vállon nemzeti színű zsin
piros bélésű mentéje prémes.

Vászon, méretei 68·5 : 56·3 cm.
60 K. — Vétetett a gr. Kreith-f
A megszerzésére vonatkozó adatok

lelt. sznál. — Átvétetett 1895 április
jegyzék VI. — Az átvételt tudom
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Jurekovszky Ödön

festőművész

Pesti Napló 1931 nov. 22-

(Csekkhamisítás miatt letartóztatták Jurekovszky Ödön festőművészt 25.000 pengőről szóló hamis csekket akart beváltani a postatakarékmál.)

32 éves, Üllői ut 109/B, sz. házban lakott. Egy hordár nyán, akarta 2 társával együtt elkövetni a csalást, de leleplezték és elfogták.

N. 31 30

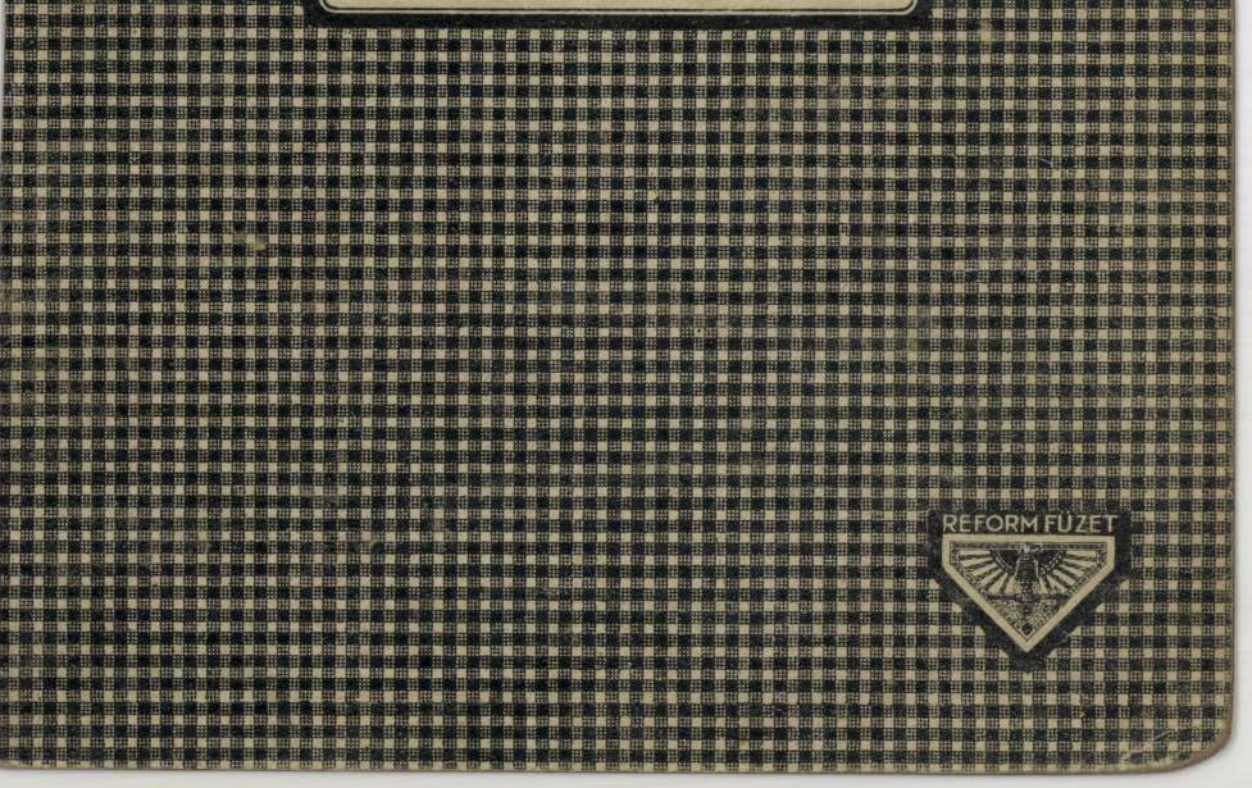
REFORM FÜZET

Juresek Ferenc, szobrán

L: Buza Barna

5.

-: Mórhrendelkmű ...

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 15

MDK

Jureczky István

Fonyódi reggel, vf.

Csopaki részlet, of.

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934. okt.
8 l.

18.

~~György~~ ötvös (Jurek, Georgius) Budán élt, hol 1501. Zsigmond lengyel herceg, a későbbi lengyel király számára készített ötvösmüveket. (Divéky A., Tört. Tár 1914 130, 149. l.) —

György ötvös Buda 1501

Jurek, Georgius
ötvös Budán
1501 k.
l. Georg

57

~~Galleria d'arte moderna V. 50~~

Jurek, Georgius ötvös Budán 15ol k. lásd ~~György~~
György

Jurena Antal

WEINLING JÁNOS

Szakszerüen készit a dísz- és müesztergályos szakmába vágó minden munkát.

dísz- és müesztergályos

BUDAPEST,
IV. KERÜLET,
CALVIN-TÉR 9.

JUHOS SÁNDOR

KÁRPITOS ÉS DISZÍTŐ

Budapest, VII. Kerület, Aréna-út 52. sz.

Elvállal új munkát, valamint javitásokat jutányos árban.

ECKMAYER JÓZSEF

BUDAPEST, VI.,
ARADI-UTCA 32.

AJÁNLJA:

ACÉLPLÉH, BOLTI GÖRREDŐNY, NAPELLENZŐ

TELEFON 87-36

GERŐ ÁRMIN

TELEFON 87-36

MODERN-
CIMFESTÉSZETI
MŰTERME
MESTER-U.3.

ELVÁLLALJA:

Bármely stílusban épült templomnak díszítő, freskó, oltárkép festését, valamint mindennemű márványozási munkálatait.

JURENA ANTAL

TEMPLOMFESTŐ ÉS OLTÁRÉPÍTŐ

BUDAPEST, VII., HÁRSFA-U. 31.

ELVÁLLALJA:

Templomok teljes berendezését és szobrok felállítását. Épít: oltárt, szószéket, keresztelő-kutat stb. stb. valamint régit újjá alakít és aranyoz.

MÜLLER JÓZSEF

kárpitos és díszítő

Alapíttatott :: 1869 :: • BUDAPEST • Alapíttatott :: 1869 ::

IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 1. SZ.

A m. kir. operaház és a nemzeti színház kárpitosa. *Saját szőnyegporolási és megóvási intézet.*

Magyar Iparművészet 1904. 3. szám

Jurena Antal

Minsarnok

1908. egyházmin. Kath-

96 l.

be nézve. Haja ősz, szemöldöke s szeme
retvált. Jobb kezével a sötétkék ~~[illegible]~~ te-
borra mutat, melynek jelzése „π. F" (Fe-
körülesavart nyakkendője fehér, ingének
tranyhimzésű s zsinorzású frémes szabát-
ágyá sötétzöld. Derekát szolgálati jelvény
ék bársonynyal bevont székének támlájára
félre van vonva, alja van feltéve. Jobbra a
lynek aljan: „M: T:" (Mária Terezia), – „J. π."
ellszobrai tűnnek szeminkbe. A szekrény
Joh. Volnhoffer ~~807~~ fecit 807" olvasható.

retei 134: 97 c/m.
os 1807.

BUDAPEST

MELOCCO PÉTER

CÉMENT-ÁRU GYÁR ÉS ÉPITÉSI VÁLLALAT RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

KÖZPONTI IRODA:
BUDAPEST,
VI. Dévai-u. 21

Cément- és márvány-mozaiklapok magánházak, templomok, konyhák, udvarok, járdák burkolására. — Műkőgyártás: Lépcsők, lábazatok, erkély és mellvédek, oszlopok, homlokzati kövek stb. műkőből bármilyen kőutánzatban.

SZABADALMAZOTT KARMANTYUS GÉPPEL GYÁRTOTT CÉMENTCSÖVEK csatornázás és víztelenítés céljára stb. Ezek a csövek teljesen pótolják a kőanyag-csöveket és utóbbiaknál jóval olcsóbbak is.

Költségvetésekkel és árjegyzékekkel szívesen szolgálok.

MUNKÁCSY GYULA

LAKATOS IPAR-ÜZLETE

= BUDAPEST, =
VI., RÓZSA-U. 51.

Telefon 12—80. Telefon 12—80.

A Munkácsy-féle SÁRKÁNY kémény- és szellőztetési toldók eddig a LEGOLCSÓBBAK és a LEGJOBBAK. — SZIVÓKÉPESSÉGÜK FELÜLMÚLHATATLAN; a szél és napsugár káros befolyását a kéménycsatornák huzatára kedvezővé teszi és így szívóképességénél s nagy olcsóságánál fogva a rossz huzatu kéményeknél nélkülözhetetlen. :: ::

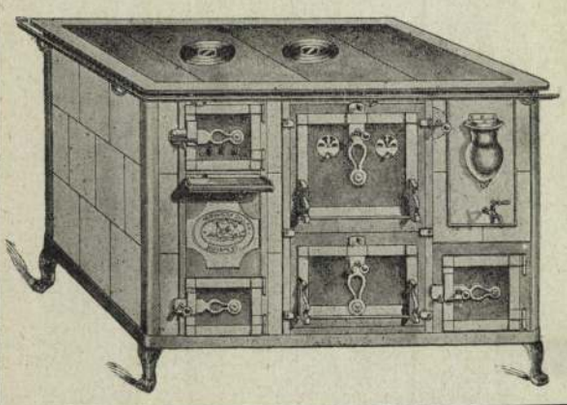

Iroda és mintaraktár:
BUDAPEST,
Király-utca 102. sz.
Rózsa-utca sarok.

A jelenkor legjobb, legolcsóbb és legerősebb szerkezetű kémény- és szellőztető-toldója.

12 évi jótállás!

JURENA ANTAL

templomi műfestő- és oltárépitő

BUDAPEST, VII., HARSFA-UTCA 31.

Elvállal minden e szakba vágó munkákat.

Magyar Építőművészet
1909. 4. 27.

FORGÓ ÉS TÁRSA
ÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
BUDAPEST, VII., DOHANY-U. 16–18.
Elvállal mindenféle épületüvegezést.

TECHNIKAI MAGÁNTANINTÉZET
VÁGI JÓZSEF
MŰÉPITÉSZ BUDAPEST, VII.,
BAROSS-TÉR 17. SZ
Előkészit az épitő-, kőműves- és ácsmesteri vizsgára.

MARKOVITS IZIDOR
modern cserépkályhák gyári raktára. Budapest, V., Báthory-utca 9 szám.
Telefon: 46-85. Telefon: 46-85.

TIHANYI NÁNDOR utóda SEILER ARMAND

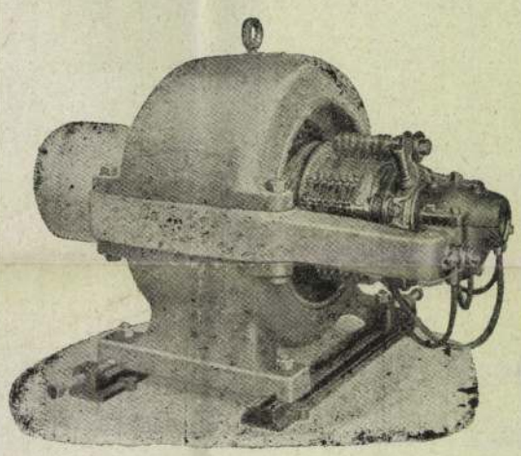

Elektrotechnikai és villanyvilágitási vállalat.
VII. kerület Bethlen-utca 29. szám.
Telefon 119-29.

PIZSURNYI L. UTÓDAI **JANISCH JÁNOS ÉS FIA**

VÍZMŰ-GYÁR.

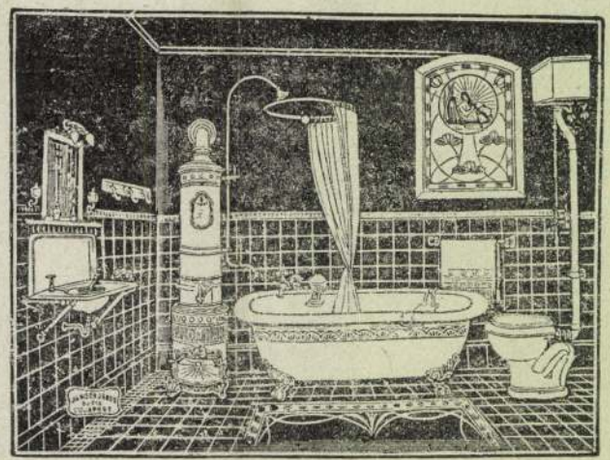

ÉPÜLET-BÁDOGOS MŰHELY.

BUDAPEST, VII., Józsika-utca 12. sz. Telefon 20–83.

Jurena Antal

Templom festő 1909-ben végezte a jászberényi rk. főtemplom falainak ornamentális festését, a hajtók, oltárok tisztítását stb. 10.000 koronáért.

Komáromy József

Adatok Jászberény múltjából. Jászberény, 1939. 46. l.

MAGYAR BETON- és VASBETON ÉPITÉSI VÁLLALAT
WAYSS G. A. és társa
Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 10.
TELEFON 10—41.
Tervrajzok és költségvetések ingyen.

1130. á—907. számhoz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. államépitészeti hivatal területén levő héjjasfalva—csikgyimesi állami közut 0—72.263 km. szakaszán az **1908., 1909** és **1910.** években eszközlendő kavicsszállitás biztositása céljából **1908. évi január hó 28-án** az államépitészeti hivatal helyiségében zárt irásbeli ajánlatok utján nyilvános versenytárgyalás fog tartatni.

Felhivatnak ennélfogva vállalkozni kivánók, hogy ajánlataikat a székelyudvarhelyi m. kir. államépitészeti hivatalhoz cimezve, legkésőbb a kitüzött tárgyalási napon **délelőtt 10 óráig** nyujtsák be. A később érkezett ajánlatok, valamint bármikor beérkezett táviratok és utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlat öt pecséttel zárt boritékban nyujtandó be és a cimzés felett világosan kiirandó az államépitészeti hivatal és azon állami közut neve és az utszakasz, amelyre az ajánlat vonatkozik.

Az ajánlat az államépitészeti hivatalban átvehető ajánlati és felosztási kimutatási minta szerint teendő meg.

Az árnak a kereskedelemügyi minister által elfogadott és az államépitészeti hivatalnál kitett mintával azonos, vagy bár attól eltérő, de legalább is olyan jó minőségü anyagra kell vonatkoznia.

Azon esetben, ha ajánlattevő a kereskedelemügyi minister által elfogadott s az államépitészeti hivatalnál kitett kőmintától eltérő kőanyagot kivánna szállitani, ennek saját pecsétjével ellátott két mintáját ajánlatához mellékelni és egyuttal a felosztási kimutatás 6. rovatában a termelési helyet is megjelölni tartozik.

Az ajánlatok a fent megjelölt napon és helyen d. e. 10 óra után fognak felbontatni és bizottságilag elbiráltatni.

Az ajánlatok felbontásánál ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

A benyujtott ajánlatok vissza nem vonhatók és mindegyik ajánlattevő ajánlatának beadásától számitott nyolcz hétig kötelezettségben marad.

Az állami közutak csupán egyes részeire tett ajánlatok esetleg szintén figyelembe vétetnek, ha kereskedelemügyi minister ur azokat elfogadni hajlandó.

Ugy az ajánlat, mint a hozzá mellékelt felosztási kimutatás szabályszerü bélyeggel látandó el és mindkettő az ajánlattevő által aláirandó.

A bánatpénznek az állampénztárba vagy adóhivatalba történt befizetését igazoló nyugta az ajánlathoz csatolandó.

A bánatpénznek a tárgyalásnál alapul szolgáló felosztási kimutatásban kitett mennyiség után az ajánlott árak összegének **5%-át** kell kitennie.

Készpénz vagy értékpapir az ajánlathoz nem melléklendő.

Azoknak az ajánlattevőknek bánatpénze, akiknek az ajánlata el nem fogadtatott, az árlejtés eredménye felett történt határozathozatal után fog kiadatni, illetve a kiadatás iránt az intézkedés megtétetni.

A tett ajánlat vállalkozót azonnal, a kincstárt azonban csak azon naptól fogva kötelezi, melyen azt a kereskedelemügyi minister elfogadja.

A szállitási szerződés és részletes feltételek, az ajánlati minta s ennek mellékletét képező felosztási kimutatás és kőminták a székelyudvarhelyi kir. államépitészeti hivatalnál a szokott hivatalos órákban átvehetők, illetve megtekinthetők.

A kő vagy kavics termeléséhez vagy szállitásához netalán használandó gépek, vagy az eszközök, amennyiben ilyenek elfogadható árban a szent korona országai területén beszerezhetők, teljesen a magyar szent korona országainak termelése és ipara révén szerzendők be és a munkálat teljesitésénél hazai, első sorban magyar honos tisztviselők, iparosok, alvállalkozók, munkavezetők és munkások alkalmazandók.

Ezen határozmány betartása alól az 1906. III. t.-c. 13. §-a alapján csak a m. kir. kereskedelemügyi minister adhat felmentvényt.

Ezen kikötés be nem tartása, vagy kijátszása, feljogositja az alulirt hivatalt, hogy tetszése szerint a kötendő szerződést felbontsa és a szállitást vállalkozó kárára és terhére más által foganatositttatja vagy a munkát vállalkozóval folytathassa és 20% kötbért szabjon ki, mely az ipari és kereskedelmi alap javára esik, ezenfelül pedig 1907. III. t. c. 15. §-a értelmében a kizárási jog fog érvényesittetni.

Végül a hivatal fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Kelt **Székelyudvarhely,** 1907. évi december hó 21-én.

A m. kir. államépitészeti hivatal főnöke:

Szobotka Rezső,
kir. főmérnök.

1—1

Magyaróvári m. kir. államépitészeti hivatal.

829. á
1907.

Hirdetmény.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister az 1907. évi 126.176. számu rendeletével a **gálosi állami óvoda épitését 20.565 kor. 54 fillér** összeg erejéig engedélyezte.

A munka az átadás napjától számitott 5 hónapon belül befejezendő.

A fentemlitett munka kivitelének biztositása céljából az **1908. évi január hó 11-ik napjának d. e. 10 órájára** Gálos község hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt a kitüzött nap d. e. 10 óráig a nevezett hivatalhoz annyival is inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

Az egyes munkanemekre külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Csak a szabályszerüen kiállitott és pecséttel lezárt sértetlen boritékban elhelyezett és közvetlenül vagy pósta utján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

A boriték felirása a következő kell, hogy legyen:

„Ajánlat a gálosi állami óvoda munkáira.“ „Ajánlattevő N. N.“

Az ajánlat a hivatal által készitett ajánlati minta szerint állitandó ki.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt az ajánlati költségvetés végösszege 5%-ának megfelelő bánatpénznek a községi pénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó.

Kézműiparosoktól bánatpénz nem követeltetik, a munka elnyerése esetén járandóságukból 10% biztositékra vissza fog tartatni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett község jegyzői hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Az ajánlati költségvetés nyomtatványa és az ajánlati minta a község jegyzői hivatalnál megszerezhető ivenkint 50 fillérért.

A munka odaitélése megtörténtéig az ajánlattevők ajánlataikkal ez időpontig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik a szóban levő ipari munkák teljesitésére képesitéssel nem birnak, kötelesek már ajánlatukban ily képesitéssel biró megbizottat megnevezni és annak képesitését igazolni.

Azon pályázók, akik az államépitészeti hivatallal üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte még nem ismeretesek, tartoznak szállitóképességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Gálos község fentartja azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Gálos, 1907. december hó 24-én.

A községi előljáróság.

Sürgönycim: „Szivattyár Budapest.“ | Telefonszám: 72—08 vagy 72—09. | Alapittatott: 1858. évben.
Gyártott fecskendők száma: 17000.
BUDAPESTI SZIVATTYU- ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VI. KER., VÁCI-UT 69. SZÁM.
GYÁRTÁSI ÁGAZATOK:
Gőzgépek, légsüritők vacuumszivattyuk, keresztfürészek.
Gőzkazánok, nyersolajtüzelések, tartányok, előmelegitők.
Vashidak, fedélszerkezetek, szegecselt oszlopok.
Vas- és fémöntvények.
Vasuti forditókorongok
Mindennemü forgó és futódaruk kézi és villamos hajtásra.
Rostélyvasak acélozott felülettel. Közlőmüvek. Szivattyuk. Tüzfecskendők. — Tüzoltósági eszközök.
Közegészségügyi szerek.
Árjegyzéket, valamint „Gyártási ágazatok“-ról prospektust kivánatra.

Jurena Antal
templomi műfestő és oltárépitő
Budapest, Hársfa-utca 31. szám.

Elvállal bármely stilü templom diszitő, freskó, oltárkép festését, mindennemü márványozási munkálatait; ép ugy templomok teljes berendezését, mint szobrok felállitását stb. Továbbá régi oltárak, szószékek, keresztelő-kutak renoválását aranyozással együtt lelkiismeretesen végzi s épit ujakat is.
Méltányos költségvetésekkel kivánatra szivesen szolgál; a munka megállapodására, elvállalására saját költségén személyesen bárhova leutazik.
Jótállást vállal a munka tartósságáért.

Kőmüves-, ács- és kőfaragómesteri vizsgára
való előkészités
Szilágyi, Géczy és Buttyán
épitészek és épitőmesterek
Budapest, VII., Bethlen-utca 31. sz.
Jelentkezhetni bármikor.
Egyenkénti oktatás.
Vizsga sikere biztos.

Kőmüves s ácsmesteri vizsgára biztos sikerrel készit elő
Beck Jenő Gyula épitész
VII. kerület, Sajó-utca 2. szám.

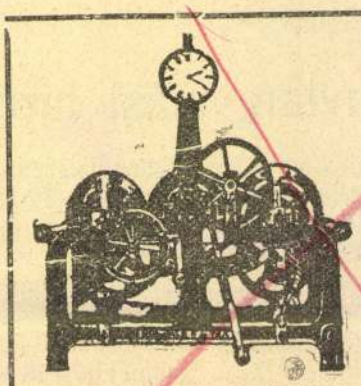

Torony-órákat
templomok, kastélyok, városházak, laktanyák és gyárak részére, minden kivitelben a legjobb anyagból és legpontosabb szerkezettel jótállás mellett készit:
Schwalb Kálmán és Társa toronyóragyára
galvanizáló és fémesiszoló müintézet
Budapest, VII., Dembinszky-utca 32. sz.
Kedvező fizetési feltételek!
Költségvetés és árlap ingyen. — Számos kitüntetés.

7666/907.

Hajduvármegye alispánjától.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A hajduhadház—polgári th. ut 5·36—115 km. szakaszán szükséges 17246·81 m_3 kőanyagnak és hajduböszörményi vonalmelléki lerakóról kifuvarozása **103173 K. 45 f.** előirányzati árban, — **a tiszafüred—ujfehértói** törvh. ut 14.279—27.278 km. szakaszára szükséges 140.17·27 m_3 kőanyagnak a hajduböszörményi és balmazujvárosi vasuti lerakóról kifuvarozása **365.44 K. 38 f.** előirányzati árban, — **a vámospércsi** hozzájáró utra, az ottani vasuti állomásról 1381.56 m^3 kőanyagnak **1218 K. 63 f.** előirányzati árban kifuvarozása és a **téglási** vasuti hozzájáró utra az ottani lerakóhelyről 1113.63 m^3 kőanyagnak kifuvarozása **766 K. 16 f.** előirányzati árban, valamint ezen kőanyagoknak az érkező vasuti kocsikból az e célra engedélyezett lerakási időben belől a kijelölendő rakterületekre leterhelése biztositása végett **az 1908. évi január hó 14-én d. e. 10 órakor** Hajduvármegye alispánjának hivatalos helyiségében zárt irásbeli ajánlatok utján versenytárgyalás hirdettetik.

Felhivatnak ennélfogva vállalkozni kivánók, hogy ajánlataikat a fent emlitett hivatalhoz cimezve legkésőbb a tárgyalás napjának d. e. 10 órájáig nyujtsák be. A később beérkezett ajánlatok, valamint a távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vehetők.

Az ajánlatok 5 pecséttel ellátott zárt boritékban adandók be. — A cimzés felett világosan kiirandó az utvonal és a minta neve, a melyre az ajánlat vonatkozik.

A benyujtott ajánlat vissza nem vonható. Az ajánlattevő a beadás napjától számitott 8 hétig kötelezettségben marad.

Egyes munkanemekre vagy egyes kilométerszakaszokra tett ajánlatok figyelembe nem vehetők. Csak egyes utvonalankint adható be ajánlat azon világos kijelentés mellett, hogy a vasuti kocsikból lerakás kötelezettsége is ajánlattevőt terheli.

Ugy az ajánlat, mint ennek mellékletei szabályszerüen bélyegzendők és ajánlattevő által sajátkezüleg aláirandók.

A bánatpénzek az állampénztárba, vagy egyik kir. adóhivatalba befizetését igazoló nyugta az ajánlathoz nem csatolható.

A csatlandó bánatpénz ajánlott ár **5%-ában** állapittatik meg.

Az el nem fogadott ajánlatok mellé csatolt bánatpénz csak akkor fog visszaadatni, midőn az árlejtés eredménye fölött döntés történik.

Az ajánlattevők kötelezettsége a benyujtáskor veszi kezdetét, mig a vármegye kötelezettsége csak az ajánlat elfogadása esetén áll be.

A munka szerződése, a tervezet, az általános és részletes határozatok, valamint a kavicsfelosztási kimutatás és ajánlati minta a **debreceni kir. államépitészeti hivatalnál** a rendes hivatalos órák alatt betekinthető, illetve megszerezhető.

Kelt **Debrecen,** 1907. év december hó 19-én.

Rásó
alispán.

1—1

MELOCCO PÉTER
cémentáru-gyár és épitési vállalat részvénytársaság.
Központi iroda: BUDAPEST, VI., Dévai-utca 21.

Cément- és márványmozaik lapok
magánházak, templomok, konyhák, udvarok, járdák burkolására.

Mükő-gyártás.
Lépcsők, lábazatok, erkély és mellvédek, oszlopok, homlokzati kövek stb. mükőből bármilyen kőutánzatban.

Szabadalm. kamantyús, géppel gyártott
cément-csövek
csatornázás és viztelenités céljára stb.
Ezek a csövek teljesen pótolják a kőagyag-csöveket és utóbbiaknál jóval olcsóbbak is.

Költségvetésekkel és árjegyzékekkel szivesen szolgálok.

Jurg steymnecz lásd György kőfaragó szobrász Kassán, 1469.

Jurg steinmetz.

1490-ben jegyzőkönyvek – s ok-
levelekben említtetik Kassám

Ap. Kemény Lajó: A Kassai
12. Erzsébet egyház tört. Arch.
Ert. XIII. Ujf. 1893. 68 l.

Jorg steinmetz

Előfordul a Kassavárosi adó-lajstromban 1480-ban.

ifj Kemény Lajos: A Kassai sz. Erzsébet egyház tört hez. Arch Ert. XIII K. ujf. 1893. 67 l.

1904 aug 20

II 7
6
J. Tanulmányi alap

A
B

13.898
II. 904.

24090 Községi nyomda Budapest

Jurg lásd György kőfaragó 15ol Kassa

(Jurg steymnecz)

l. Kiosa Köfarajó,
trobiár kattán
(1469)

19.

~~György~~ képfaragó (Jurg schniczer) 1501. Kassán. (Kemeny L., Arch. Ert. 1902 334. l.) —

Jurg
l.

György
képfaragó
1501
Kassa

52

~~Ghyczy – Könyvtár V. 179~~

Likörschalchen, Porzellan, mit Bi

547. PUTTÓ HUSZÁRNAK ÖLTÖZVE
als Husar, farbige Porzellanfigur. L

548. VIRÁGÁRUS LEÁNY, szines porc
mädchen, farbige Porzellanfigur. E

549. LEVÉLIRÓ GAVALLÉR, szines po
k. — Briefschreibender Kavalier, f
Perücke. Meissen, um 1745.

550. ÁLLÓ BÁRÁNY, szines porcellánszo
farbige Porzellanfigur, ohne Sockel.

551. FESTÉSZET ÉS SZOBRÁSZAT AL
és Herkules szobrával. Grassi mintáj
kunst, farbige Porzellangruppe, mit
1775—80.

552. KEREK SZELENCE, porcellán, ara
ülő buldog. Meissen, XVIII. sz. v. –
Deckel innen Buldog auf einem Kiss

553. SZAKÁCS, szines porcellánszobrocska
figur mit Schüssel. Wien, um 1750.

554. ÁMOR, szines porcellánszobrocska, r
farbige Porzellanfigur auf Rokokosoc

Deckel und Sockel, Porzellan, auf rotem Fond Szenen.

ántál, aranyozott bronz lábakon és füllel. Louis Philippe.
sel famille rose, auf vergoldete Bronzefüsse mit Henkel.

lán, domboru kék rozettás disszel. Hollandia, XIX. sz. —
lan, darauf blaue Reliefrosetten. Hollandia, XIX. Jh.

ék alapon szines női mellkép és csendélet. Sèvres, Louis
zellan, auf türkisfarbenem Fond Damenbildnis und Still-

n, amfora alak, oldalán két lebegő nő. Német, XIX. sz.
rzellan, amforaförmig, seitlich zwei schwebende Frauen-

nboru, barokk diszitéssel, közben szétszórtan buzavirág-
k. — Zweihenkeliges Gefäss, Porzellan, mit Barockdekor
Wien, Periode Du Paquier, um 1730.

n, peremén zöld alapon arany reliefdisz, közepén szines
ierteller, Porzellan, auf der Randfläche auf Grün Relief-
umenstrauss. Elbogen, 1840.

yozott virágdiszitéssel. Meissen, XIX. sz. — Vase, Por-
Blumendekor. Meissen, XIX. Jh.

Jurgói rk. pléb.

fatemplom

(szepes vm)

XVII. sz.?

Div Felsőm

218. l.

József - műegyetem könyvtára III. 8.

Jurgói fatemplom

(Szepes vm.)

l.

Loisch (Divald cikke)

152. l.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi mini

14.421/1939. szám.
III.

A Müemlékek Orsz. Bizottsága tek. Elnökségének

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Budapest, IX. Hőgyes

mdk

Surics Ibolya textilfestő iparm.

Kevizel festett textil falképei az Iparm.
V. bemutatótermében. Kossuth L. u.
Vásárnapi Mozaik. Iparmüvészeti ajándékok
külföldre

Népszava 1963. dec. 8 6. l.

Frankfurt

Herrn Dr. Hertz

Hierdurch beehre ich mich Ihnen

mitzuteilen, daß ich meine Praxis

als Rechtsanwalt und Notar

Mainzerlandstr. 47

mit dem 1. Juli 1933

niederlege.

Hochachtungsvoll

Dr. Ludwig Fuld

Juricek Rudolf

grafikus

1928-31.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45. l

Juricsek Rudolf

grafikus

1934. végbiz. elégs.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 48. l.

Juricska Erzsébet festő.

MDK.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. szept 23.

Gyenes: Pécsi művészek csoportkiállítása.

2. l.

Juricska Erzsébet festő.

MDK.

Dunántúli Népszava 1945. I. évf. dec. 18
„Kiállítás Pécsbalyatelepen" 4 l.

Juricskai Erzsébet MDK

szerepelt a Baranyai-Pécsi Képzőművészek Szinyei csoportjának kiállitásén.

(katona): Egy képkiállitásról.
DUNÁNTULI NAPLÓ, Pécs. 1957. jun. 9.

Juvicshai Erzsébet
festő

M.D.V.

Akvarellgyivel vett részt a
tárlaton.

(katona) Egy kép kiállításról
Dunántúli Napló, 1957. jun 9 - 5 kép

Juricskay Erzsébet
festő

lásd
z
Bezzegh Zoltánné

Yuricskay Ernébet

ält. tanf. I. e.

Ferk pzomfoisk vk
1935-36. 69. l.

Budapest, 1926. junius 2.

izottságának

ságának,

B u d a p e s t .
VI. Állatkerti-ut 1.

építész ügyfelem képviseletében és
tteljes kérelmet terjesztem elő:
lem ellen a budapesti központi kir. járás
natba bizonyos állványfák és egyéb fel-
lem, aki időközben teljesen tönkre-
y ezen fákat eladja és az Önök követe-

MDK

Juricskay Erzsébet, Bérczy Zoltánné

Pécsi képzőművészek Szab.szerv. csop.kiáll. Pécs-bányatelep, 1945. dec.

Juricskay Erzsébet MDK

festőművész

Pécs város 1957-ben képet vásárolt tőle.

Pécs Városi Tanács VB. Művelődési Osztály irattára.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960.221-250.l. 249.l.

Juricsek Rudolf

grafikus

1928–29.

Éimusk 1930. 84. l.

Mária Terézia:

Mint özvegy.

Mellig, ki
(Tőve, ~~[illegible]~~ és mellén a
Kötött szalagját
lája ~~[illegible]~~ ki vágv
hat sorban:

„MARIA
immortalis mem
Romanorum
Bonorum P
Sexus S
Humani

s legalól: „Juxta
Vitéz de Za

Rézmetszet, mér

L

Juricskay Erzsébet

II. évés fest. szakos rendk. hallg.

Képzm. Fölsk. Erk

1936/37. 73. l.

Ferképzomfoiskövk

megirva

Bezzeg Zoltánné

alatt.

I. évf. 1935/36.

u. o. 69. l.

Jurieskay Erzsébet

tovább

17

~~Bolvári Alajos~~

~~Dabasi Kovács Gyula~~

~~Erdi Győző~~

~~Gádor Emil~~

~~Gebauer Ernő~~

Jurieskay Erzsébet Szerzeg Szállásné

Kelle Sándor

Király János

Krassó Dénes

Martyn Ferenc

Martinszky József

Martinszky Józsefné

Miklós Gyula

Micsulka József

Nikelszky Géza

Papné Fekete Margit

Turi Nagy Sándor

Pécsi Kegyőrnőnek Szabadszer-

Mivel minszenek wezete csoportkiállása Pécsbá-

felsorolva: zyatelepen a Bányász Otthon kister-

meben: 1945 dec. 16-23. Kezirat

1548

Gyüj

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger,	Kossuth-léni részlet

MDK

B. Juricskay Erzsébet

a Pécsi Csop. tagja

M. Képzőműv. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946, dec.

MDK.

Juricskay Pál

Linómetszet

Alföld 1966 3.

Furicsay Pál

Szerepelt a debreceni exlibris és kisgrafikai kiállításon.

Hajdúbihari Mezőgép 1966. márc. 27.

MDK.

Juricskay Pál

Kiállitási hiradás
Hajdubiharmegyei Népujság 1966 márc.2o.

Juricskai Pál

Szerepel a Hajdú-Bihar megyei képzőmű-vészek őni tárlatán.

H-B. megyei Népújság 1966. nov. 22.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juricskay Pál
ALFÖLD
1957 JAN 7.

1021

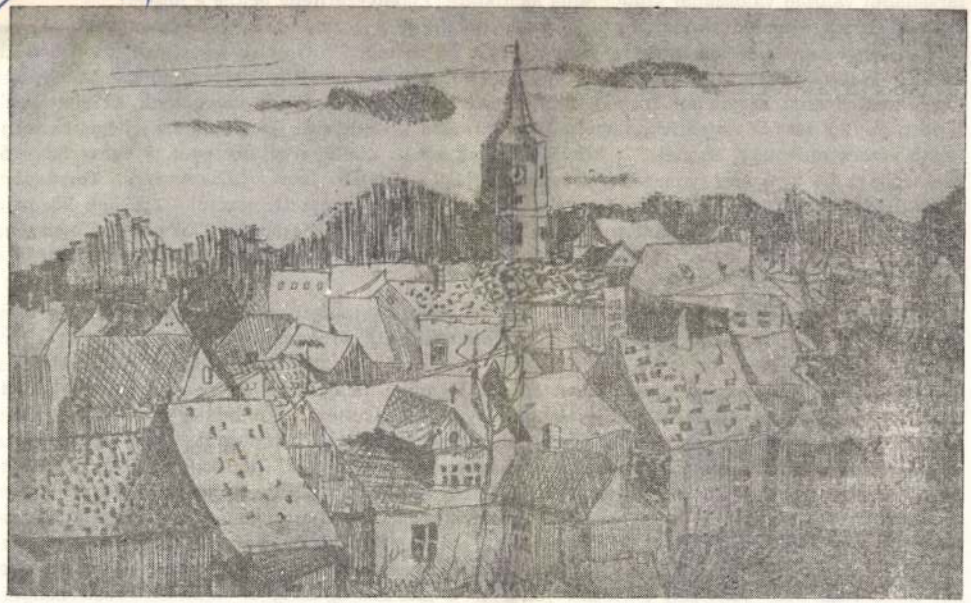

Juricskay Pál metszete

társadalombírálatának ereje, kiterjedése. Így került sor
realistává avatására. Irodalomkutatóink akkoriban nem
általában igyekeztek a művész aktivitását minél szűkeb
társadalmi valóság valósággal szuggerálná az alkotót, kiké
Lukács György köréből kiindulva sokakat meghódított
alábbi idézet szemléletesen mutatja, hogy e nézet bűvöletében mennyire figyelmen kívül maradt minden szubjektivitás: „Az irodalom nagy kánonikus műfajai: líra, dráma, epika, ha egyszer létrejöttek, s mint szemléleti formák öröklődnek, már eleve aszerint válogatnak az életények között, hogy e tények objektív jellege milyen formába kívánkozik. Az életdarab jellegének megfelelő elvont művészeti formák... körülhatárolják az... életteny sajátosságát, s egész felvevőkészségüket... lényeges vonásaira összpontosítják." *(Szigeti József: Eszmecsere. Társadalmi Szemle 1961. 5. sz. 105.)* Nem az író válogat tehát sokféle tárgyi tényezőtől – többek között a műfajoktól – befolyásolva, hanem maguk a *műfajok.* És hol marad hely Szigeti felfogásában a költőnek, aki mindennapi tapasztalásunk szerint nagyon is a saját egyéniségéhez idomítja a műfajok követelményeit?

Az, hogy a felsorolt kérdéscsoportokban ma valószerűbben, szabadabban, összetettebben vizsgálódunk és ítélünk, elsősorban újabb művelődéspolitikánk érdeme, de része van benne egyesek és újabban csoportok szívós munkájának is. Az Irodalomtörténeti Intézet fiatal elméleti szakembereinek termése még csak most érlelődik, ám a talajt már megtermékenyítették előttünk Barta János és Klaniczay Tibor tanulmányai. Mindketten sokoldalúan érveltek amellett, hogy a polgári realizmust meghatározott stílusnak tekintsük, kimutatták, hogy a marxista irodalomtudománytól sem lehet idegen a stíluskorszakokban való gondolkodás. Ilyen vonatkozásban számottevőek Barta gyűjteményének alábbi darabjai: *Valóság és valószerűség, Irodalom és realizmus, A romantika mint esztétikai probléma.* Lukács Györgynek s tanítványainak gondolatmenetében összemosódott a realizmus és a művészet fogalma: Barta az elsők között törekedett nálunk a kettő szétválasztására, hogy a realizmus pusztán alárendelt, korhoz kötött jellegét kimutassa. Már 1954-ben elkészült *Jókai és a művészi igazság* c. tanulmányában hangoztatta, hogy a valóságot nem realista módon is lehet művészileg tükröztetni, akkor azonban még

Juricskay Pál

Szerepelt a Hajdú-Bihar megyei Képzőművészeti Stúdió tárlatán.

Alföld 1967. jan.

M.D.K.

Furicskay Pál „festő"

négy női aktot ábrázoló
linómetszését közli a lap
a hátsó borítólap egyik belső
oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 2. sz. ~~old.~~

M.D.K.

Juricskay Pál, festő

kancsós, gyümölcsös csendélet ábrázoló linómetszetéről körli:

ALFÖLD, Debrecen, 1967.XVIII.évf. 6. sz. 56. old.

M.D.K.

Juricskay Pál, festő

egész mezőt kitöltő női arcot ábrázoló linómetszetét hőrli!

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 7. sz. 73 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1987 MÁR 19.

1021

Juricskay Pál: PIACON

A KULTÚRA ÚJ AR

Meddig tudjuk mi megmérni az emberi tudat, az emberi lélek változásait? Vajon elég mélyen? Számontartjuk a könyvvásárlást, könyvkölcsönzést, az ismeretterjesztő előadásokat, a televíziót, újságot, a klubot, a szakkört. Ezek az adatok valóban beszédesek, sőt néha azt a látszatot keltik, mintha minden rendben menne a népművelésben.

Nem megy persze minden rendben. Az adatok mögött sok gond és probléma húzódik meg akik mindennapi élethivatásként gyakorolják a népművelést, azok tudják ezt legjobban. De nemcsak így csalnak az adatok. A változás fejlődés jelzéseit sem tudják közvetíteni a számok szürke oszlopai. Éppen azokat az új lehetőségeket, a kultúra terjedésének azokat az új áramköreit nem lehet számokkal kifejezni és bizonyítani, amelyek pedig talán a legérdekesebbek.

Statisztikába szorítani lehet ugyan ezeket is valahogyan, de nem biztos, hogy igazi jelentőségét és értékét ezzel valóban jelezni lehet. Itt van például a falusi értelmiség. Közhelynek fog tűnni, mégis leírom: gyermekkoromban két tanító, egy pap és egy főjegyző jelentette az értelmiséget a szülőfalumban. Ma? Tíznél több tanító, tanácsi vezetők, tsz-vezetők, agronómusok s mások hovatovább jelentős réteget alkotnak.

Más kérdés persze, mennyire látszik meg a falun ez a minőségi változás. Meggyőződésem szerint meglátszik, de ennek elemzése

éjszaka ott ta
ott is aludt. A
fiatal csodálk
akarná valaki
élete ezekről
nemcsak term
nem életkörül
másként visel
dés problémá
máskor kellen
előre figyelm
A termelés
formák alapv
embert, s mir
velés az ered
tudja kimuta
ja-e valaki is
kimondani, h
lés szélesebb
Lehet, hogy a
nem tart elég
faluban kevé
szövetkezeti
termelési eli
tatja meg a f
Aztán arra
tendeje — töl
falu és a falu
megfogalmaz
emelkedéséve
„frizsiderszoc
sokan emléke

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1961 JUL

ALFÖLD

Juricskay Pál

1021.

73

Juricskay Pál linómetszete

usok (a
ul még j
ilatai erős
l is. Ítélet
övel, műf
ilágos és
anciásan k
fejtegetése
finom és szellemes
Érdekes, hogy Nagy Péter nem tartja magát
lyozza, kissé túlzott szerénységgel, hogy írás
elképzeléseit rögzítik. Valójában pedig Nagy P
színházelmélet alapján írja kritikáit húsz éve,
a színház bonyolult művészetéről.

Színházelmélete irodalomcentrikus. A mű mo
vényre juttatását tartja a színművészet elsőd
ményét azon méri tehát, hogy mennyire hű
– vagy a korhoz, melynek aspektusából s mel
csolni hivatott. Minden kritikájában azt vizsg
át, nő vagy törik meg a kor – a rendező s szín
központú szemlélet Nagy Péternél nem jár eg
valamennyi színikritikusunk közül talán éppen
egyéb alkotó elemeinek milyen szerepük van a
est karmesterének nevezi, aki a műről kialakit
realizálója s tolmácsolója az összehangolt egyi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1987 JUN

ALFÖLD

Juricskai Pál

MOLNÁR LÁSZLÓ

1021

Juricskay Pál linómetszete

A nem-válaszolók aránya itt is magas: 18%. (Mindkét
két, esetleg három tényezőt is megjelöltek.)
Az adatok azt mutatják, hogy *a munkások közel fele a*
szempontjából ítéli meg a brigádok összetételét. Vagyis
ill. ezen keresztül az anyagi érdekeltség a döntő. Egy
azonban arról tanúskodik, hogy jelentős tényező a *brig*
kereseti tényezők háttérbe is szorítják, amikor olyan é
a brigádok összetételére vonatkozóan, ahogy az felvételü
tük a mintába bevontaktól: „Elmenne-e a jelenlegi brigádból a vállalaton belül más brigádba, ha ott magasabb keresetre lenne kilátás?"
A válasz kicsit meglepő s nincs is teljesen összhangban az anyagi érdekeltségről eddig leírtakkal. Azt indokolja, hogy alaposabban meg kellene vizsgálni a brigádok kohézióját, a munkavégzés során kialakuló szociális természetű *érzelmi kapcsolatokat* is, mert azokban talán jelentősebb mozgató erő rejlik, mint ahogy általában gondoljuk. *A szakmunkások 64%-a, a betanított- és segédmunkások 60%-a nem menne el más brigádba, magasabb kereset reményében sem.* Nem hagyná el a jelenlegi munkakollektívát, mert megszokta azt, a tagok jól megértik egymást stb. (Valószínű, sokan úgy látják, hogy lényegesen nagyobb keresetet más brigádban sem érnének el. De a brigádkohézió *intenzív* voltát e feltételezés mellett is mutatja a válasz.) A szakmunkások közül 22%, a betanított- és segédmunkások közül 23% elmenne más brigádba, mert szüksége lenne a nagyobb jövedelemre. A szakmunkások közül 4% azért nem változtatna brigádot, mert „a vállalatnál mindenütt hasonló a kereset". A többiek kitérő (nem értékelhető) választ adtak, vagy – betanított- és segédmunkásoknál 12%

Juriczkay Pál
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1921

Juriczkay Pál: FURULYÁZÓ FIÚ

VEKRŐL

vállalat és a Diafilmgyártó Vállalat kiadásában. A dianézőn át megismerhető, vagy vászonra vetíthető keretes álló képekből néhány már megjelent ugyancsak a közelmúltban, és még az idén fokozatosan sor kerül két képtárunk összesen 110 híres festménye diaváltozatának megjelenésére. A Szépművészeti Múzeum 50 képe és a Nemzeti Galéria 60 festménye kerül a képzőművészet barátaihoz, közöttük Munkácsy, Szinyei Merse, Mednyánszky, Derkovits, Szőnyi István, Csontváry, Markó, Barabás, Mészöly, Madarász, Benczúr, Borsos József, Székely Bertalan, Paál László, Rippl Rónai, Csók, Bernáth Aurél, Egry József, Rudnay, a külföldi klasszikusok közül pedig Raffaello, Tizian, Correggio, Tiepolo, Ricci, Velasquez, Goya, Bruegel, Rubens, Rembrandt, Dürer stb. reprodukciói, Greco festményeinek öt kis másolata önálló sorozatban jelenik meg az idén a színes diapozitíveken.

V. A.

ként működik. Létszáma 62 fő, 1952 óta a rendszeres szimfonikus hangversenyek mellett a Csokonai Színház operazenei szolgálatait is ellátja. Szimfonikus és operarepertoárja igen gazdag.

Karnagya Rubányi Vilmos, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze.

A zenekar több alkalommal szerepelt külföldön. Lengyelországban, Franciaországban, Olaszországban, Ausztriában, Csehszlovákiában és Nyugat-Németországban hangversenyezett. A hivatalos sajtó és kritika a zenekar teljesítményéről mindenütt elismeréssel nyilatkozott.

BÁCS-KISKUNI NAPLÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1981 NOV 6

1021 Juricskai Pál

JURICSKAI PÁL: ÜZEM

Amig a nazai

megszületett

az első műszakiak. S a magyar csapágyipar első géppparkja is a Szovjetunió segítségének köszönhető.

Nem koptak meg a szavak? Mert hisz' valóban hősi volt az a munka, akkor. A hét első is meg az a száz darab is, amit az év szilveszterén gyártottak, milyen féltő gonddal! Akkor született az új magyar iparág. A lovardába ezredmilliméter pontosságra dolgozó gépek kerültek. Akik irányították a gépek munkáját, néhány hónap alatt tanulták meg új szakmájukat. S ha kellett, újabb segítség érkezett.

— A teljes névre már nem emlékszem — mondta az egyik mérnök. — Azt tudom, hogy 1954-ben jött hozzánk két szovjet szakember, Szkorodunov és Loginov. Itt

rákövetkező évben már 6
ezret és az idén a Magy
Gördülőcsapágy Művek tö
mint tizenöt millió dar
csapágyat készít. A terme
növekedésének évi üteme
lagosan 10—15 százalék vol

Hol vagyunk már a lova
dától? A Debrecen szél
épült korszerű üzemben au
mata, félautomata gépek d
goznak. És a magyar csapá
az ipar születése után a
három évvel már megkez
útját, hogy a külföldi piac
is eljusson. Az első expor
1955-ben szállították. N
volt nagy tétel, legalábbis n
mértékkel nem volt az: 24
darab. Az idén meg négy
fél millió darab magyar csa
ágy kerül közvetlen expo
szállításra.

— Nem szégyenkezhetü
Fejlett ipari országoknak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juricskay Pál

ALFÖLD
1968 JAN

saroknál.

1021

Juricskay 967.

17

Juricskay Pál rajza

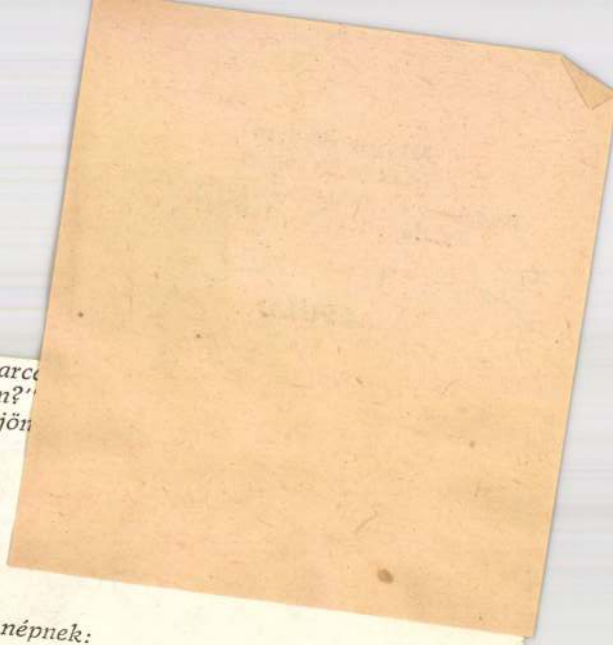

gyerekek s nagyapó tipegőn, ijedős kerek arc
„Mondd meg, apó, hol az út? Másfele ajtaja van?"
„Nincs" – didereg nagyapó s kidadogja: „Lejön
Felzokog erre a nő: „Bandika, drága fiam!"

Bergyajev őrmester hamar elképzelte a dolgot:
harcot a pincehodály szűk kapuján, idelenn.
Jó fedezék! Vele estig tartani tudja a frontot.
És mégis röviden csattan a válasza: „Nem!"

Mondd meg, apó, magyarázd meg e siró asszonyi népnek:
egy közülünk amíg él, nem jön a német ide!
Mert az orosz katonák se gyerek közt harcilövészek,
semmelyikünket sem hajt ide gyenge szive.

Este pedig, ha bejönnek a többiek, ezt, apa, mindet
mondd nekik el, ne felejtsd, el ne felejtse soha
senki, hogyan sütögettük utolsó hűvelyeinket:
Bergyajev őrmester és vele négy katona.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 MÁR
ALFÖLD

Juricskay Pál

1021

Juricskay Pál: Tanya

változás gyökere azonban mélyebben keresendő, mert szemléleti, gondolati, már-már magatartásbeli. Azzal például, hogy szombat éjszaka a legigényesebb közönséget is megkeresi a televízió, az értelmiség egy részében megtalálható tv-ellenes szemléletet, sznobságot is segít leküzdeni. *A Klasszikusok képernyőn* című sorozat pedig művelődéspolitikai szempontból is roppant jelentős, korszerű szemmel, a televízióhoz alkalmazkodó eszközökkel juttatja el milliókhoz a legnagyobb klasszikus alkotásokat. S a siker nem is marad el, a *Hamlet* vagy a *Don Carlos* közönségsikere vetekszik a krimik sikerével. Így válik ez a sorozat bizonyítékká is: a közönség igénye, ízlésszintje nagyon sokszor éppen a kielégítés szintjének függvénye, pozitív és negatív értelemben egyaránt.

ez időszak
tációi vol
szempontt
dalmi alk
ban is vál
Mégis, a
nem nélk
például n
kes – bá
egyenetlen – eredeti magyar tv-drama kerü
közönség elé, amelyet az emlékezet szíves
őriz. *Cserhalmi Imre* Törékeny boldogság, *Tabi László* Titkok éjszakája, *Szemes Marianne* Hétköznapi történet, *Mesterházi Lajos* Tiszta ügy című munkái tartoznak ide elsősorban.
1968-ban valamit javult a helyzet, elsősorban a politikai és történelmi dokumentumjáték műfajának terjedésével. Az *Oly korban éltünk,*

Juricskay Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1963 NOV 20

...i napló

1021

JURICSKAY PÁL RAJZA

RAGÁBB SÉG

mított — Egymilió ide, gyezer dolláros ruhák ny nem változott

kerton ügynökség két titkos megbízottja követi, s „megóvja őt a kíváncsiak tolakodásával szemben". A Pinkerton ügynökség ezért napi 1500 dollárt könyvel el.

Az amerikai újságok bőven írnak Jacqueline asszony dollár-könnyelműségéről, és emlékeztetnek rá, hogy voltaképpen „nincs új a nap alatt": Jacqueline már első házassága idején ilyen volt, és ezért nem egyszer nézeteltérései támadtak elnök-férjével, valamint a Kennedy családdal, amelynek vagyonát az Egyesült Államokban 700 millió dollárra becsülik.

Az őszi amerikai hanglemezpiacnak már megvan a „bestsellere": egy szatirikus lemez, amelyen két színész és

hetedhét országon át

Gépkocsiipa

Furicskay Pál, festő

M.D.K.

három lovat ábrázoló
vonalas tollrajzat közli:

ALFÖLD, Debrecen, 1968.XIX.évf. 1. sz. 17. old.

Furicskay Pál. festő

M.D.K.

nevét a fiatalabb művészek közül említi Kádár Zoltán, akit közvetlen baráti vagy szakmai kapcsolatban állunk Bíró Lajossal.

A Hajdú-Bihari képzőművészek XXII. őszi tárlata
ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 1. sz. 85. old.

-2-

Furicskay Pál, festő M.D.K.

tornyos falu képet ábrázoló metszetét körli-

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 1. sz. 87.old.

M.D.K.

Juricskay Pál, grafikus

„Brácsás" c. fametszetét körli a lap a XXI. debreceni őszi tárlat anyagából s a kritikus (Szij Rezső) szerint fiatalságának tudható be, hogy „ahány képe, annyi hatásról tanúsrodik". („Allomás", „Udvar" és ex libriser)

ALFÖLD, 1966. XVII .évf. 1.sz. 68., és 73. old.
Debrecen,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juricskai Pál

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

1966 AUG 28

1021

Juricskay Pál: **Női fej** (rézkarc)

,1 százalékkal, a min
vonatkozó vállalásokat 1
zalékkal teljesítették tú
anyagtakarékosság eredi
pedig már meghaladta a
millió forintot.

A kongresszusi versen
talmi fejlődését tükrözi a
hogy a vállalásokban a m
mellett méltó helyet kap
„szocialista módon élni e
nulni" jelszó megvalósítá
csapágyművekben például a
marxista középiskola hallga-
tóinak 60 százaléka szocialista
brigádban dolgozik. Több bri-
gád vállalásában szerepel árva

retnem hangsúlyozni, hogy a
kongresszusi verseny nem kü-
lön jutalmakért folyik. De aki
jól dolgozik, többet tesz a köz
asztalára, mint amit a munka-
köri kötelessége előír, eddig is

ismerősöm hí-
A mindenna-
catnyi gondjá-
en így panasz-
„Egyre inkább
, közönyös em-
mi az anyagia-
hogy általános
béke."
tam. Nem csu-
e miatt, amely
hallatán: „És
pen azért, mert

MENNYIT

A N

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juricskay Pál
ALFÖLD
1966 7.

1021

Juricskay Pál rajza

ha e sorok írója annak idején vállalkozott arra,
dítót adjon közre (*Alföld* 1965. 8. sz.), most a ki
könnyebb feladatával is szembe kell néznie. Mu
hogy az adódó mérleghiány eredetének kutatásá
nem – a fentiek értelmében – mindenekelőtt
Az eredmények számbavétele meg önmagában is
Esztendeje, hogy sorjáznak (néha párosával is
valami érdemes, olykor értékes gondolatot. Gyakran többet is. Olyanokat, melyek fokozott figyelemre méltók, maguk is további eszmecsere tárgyát képezhetnék. Hadd villanjanak most fel újra, együttesen. Értelmük így tán messzebb hat, újabb, mélyebb reflexiókat kelthet.

Nem a vita lezárására vállalkozom tehát. A tudomány fejlődéséről – társadalmi méretekben – folyó eszmecserét nem lehet lezárni. Nem lenne érdemes a folyóirat hasábjain sem végleg pontot tenni utána. Már csak azért sem, mert az emberek mind szélesebb körét foglalkoztatják – egyre élénkebben – a tudományok fejlődésével kapcsolatos problémák. De nem elsősorban a puszta érdeklődés, hanem mélyenszántó társadalmi érdekek munkálnak ez irányban s vetnek fel nap mint nap újszerű kérdéseket a tudományok fejlődése, növekvő szerepe, a kutató munka szervezése, irányítása, eredményeinek alkalmazása stb. terén, melyek tudományos megoldást, kollektív erőfeszítést igényelnek. E széleskörű eszmecsere (nemcsak az *Alföld*-ben folyó vita) jelenlegi helyzetének vázlatos áttekintésével, eredményeinek számbavételével szeretne ez az írás néhány kérdésben szerény előrehaladást tenni, további erőfeszítésekhez használható támpontot jelenteni.

1. *A társadalomtudományokról*

Ennek az *Alföld*-beli eszmecserének egyik fő jellemzője, hogy vita-heve nem szökött túl magasra. A hozzászólások inkább kiegészítő, mint vitatkozó jellegűek. Nem mintha a vitaindító cikk – bevallva, vagy nem is sejtve – nem hordozna magában kiegészítésre szoruló hiányosságokat . . . Nagyon is!

a) *A jövendő modelljét . . .*

Mindjárt a legelső hozzászólás – *M. Venyige Júlia* közgazdásznő *Gondolatok a társadalomtudomány mai szerepéről* c. írása (*Alföld* 1965. 9. sz.) – a legfontosabb vonat-

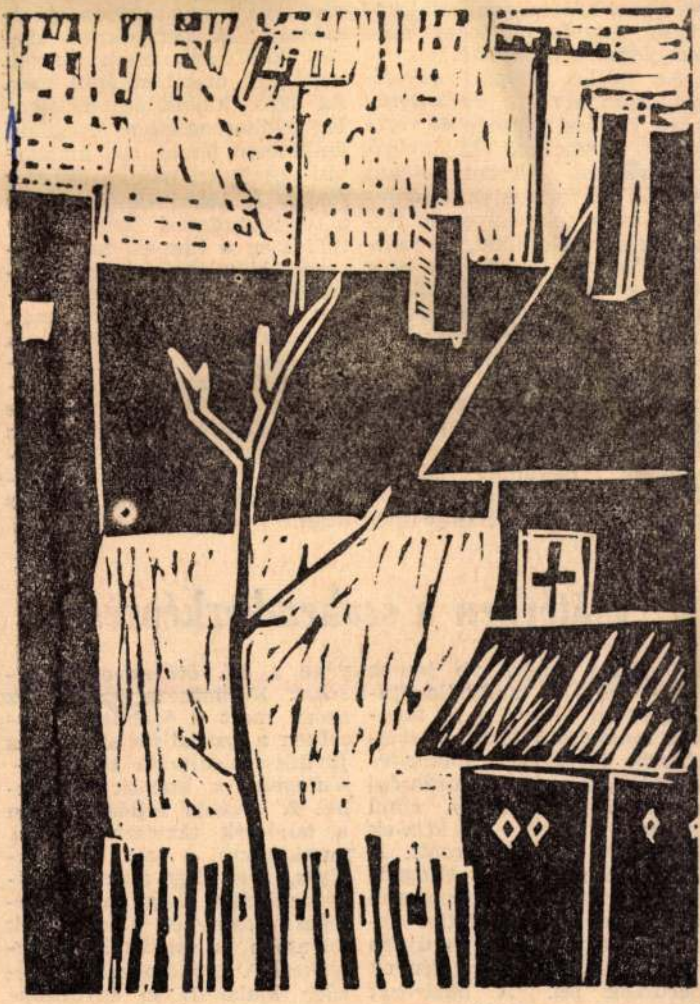

HÁZTETŐK
(Juricskay Pál linómetszete)

azonban nem áll rendelkezésre, így a községi tanáccsal közösen összefogva lehet csak megoldani a problémát.

Az önálló kisipari szövetkezeteken kívül a járás területén 11 ktsz mintegy *40 részleget* üzemeltet, különböző szakmákban. Természetesen ezek a szövetkezetek elsődlegesen saját telephelyeiken fejlesztik a részlegeiket, de költségvetési keretükből jut arra is, hogy a járásuk területén meglevőket szintén fejlesszék. Így például a *Debreceni Művészi Foto Ktsz* nagyon szép műtermet rendezett be a korábbi években *Balmazújvároson*, tavaly decemberben pedig *Hajdúhadházon* nyitott hasonlót. Ugyanígy például *Nagyhegyesen* a Hajdúböszörményi *Cipő Ktsz* részlege (mé-

munkae
csökke
számár
rint k
mely k
Az üze
leg k
épületb
tási ép
forint.
a szak
ítéli m
ségét,
irányít
sek fe
szociali
szövetk
ják a
nyezők.
együttmű

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

egészséges kapcsolat a tanácsokkal, amelyek helyesen jelölték meg a további fejlődés útját.

Előtérben a szakemberképzés

A járási tanács vb június 13-án, majd a tanácsülés június 28-án tárgyalta *A tanácsok munkája a lakosság szolgáltatói igényeinek kielégítése érdekében, az új gazdasági irányítási rendszerben* című jelentést, amely a ktsz-ek helyzetével is foglalkozott. A tanácsülés a jelentést elfogadva meghatározta a fontosabb *feladatokat* is, tekintettel arra, hogy egyre újabb és újabb javítási szolgáltatói igények merülnek fel. A határozat végrehajtása, a további munka javítása érdekében tervet kell készíteni, figyelembe véve a *IV. ötéves célkitűzéseket.* Különösen jelentős ez azért, mert a jelenlegi helyzetben a szocialista szektort a javítás-szolgáltatás terén *elsődlegesen* a ktsz-ek képviselik. A további fejlődés során a tanácsok támaszkodnak a munkájukra, s ezért is szükséges, hogy úgy alakítsák elképzeléseiket, hogy az egészséges versenyben a későbbiek folyamán is *megálljják a helyüket.* A tanácsokkal kedvezően kialakult jó együttműködést tovább kell fejleszteni.

(Folytatás a 3. oldalon)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Juricskay Pál
ALFÖLD
1966 [illegible] 8

1021

Juricskay Pál linómetszete

ötlő az analógia. Kézenfekvőnek látszik az értelm
probléma optimista, *A kiközösítő* viszont a pessz
tés amennyire helyesnek tűnik első pillantásra, a
elemzés után. A két modern parabola eszmeiségé
csapásra eltűnik, mihelyt a művek mondanivalój
próbáljuk összeilleszteni, hanem a történet és az
manifesztálódó gondolatok és a sorok között l
kapcsolatából.

Thomas Mann és Déry egyaránt a történet fölött áll, de ugyanakkor azonosulnak is hőseikkel. A művükben teremtett világot elutasítják és védelmezik, megsiratják és megmosolyogják, elítélik és együtt éreznek vele, bírálják és magyarázzák – egyszóval: *ironikusan szemlélik.* Ez az ironikus írói magatartás teszi, hogy Thomas Mann optimizmusa nem pacsmagolt rózsaszín, s Déry pesszimizmusa nem korommal mázolt fekete. *A kiválasztott* nem azt sugallja, hogy minden jóra fordul, hanem azt, hogy jóra fordul*hat*, s *A kiközösítő* nem azt példázza, hogy mindenből rossz lesz, hanem azt, hogy rossz *lehet.* Az irónia sohasem egyértelmű, és idegen tőle a végzetszerűség. Nem véletlen, hogy a görög művészet, mely a végzetbe vetett hitre épül, nem ismeri az iróniát. Az ironikus magatartásban csak egyetlen bizonyosság van: hit a lehetőségekben. A világon semmi sem determinált, illetve nincs eleve-elrendelés; a népek há-

M.D.K.

Juricskay Pál, grafikus

linometszetét közli a
lap, cím nélkül, az elülső
borítólap cejtz belső oldalán

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 3.sz. — old.

M.D.K.

Gyurkovics Pál
grafikus

Mese illusztrációit mutatta
be a tárlaton.

T. Apostol Mária: Kisgrafika – kiállítás Debrecenben
Művészet, 1966. szeptember – 48 kép

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Jurieskay Pál

1968 MÁR 31

1021

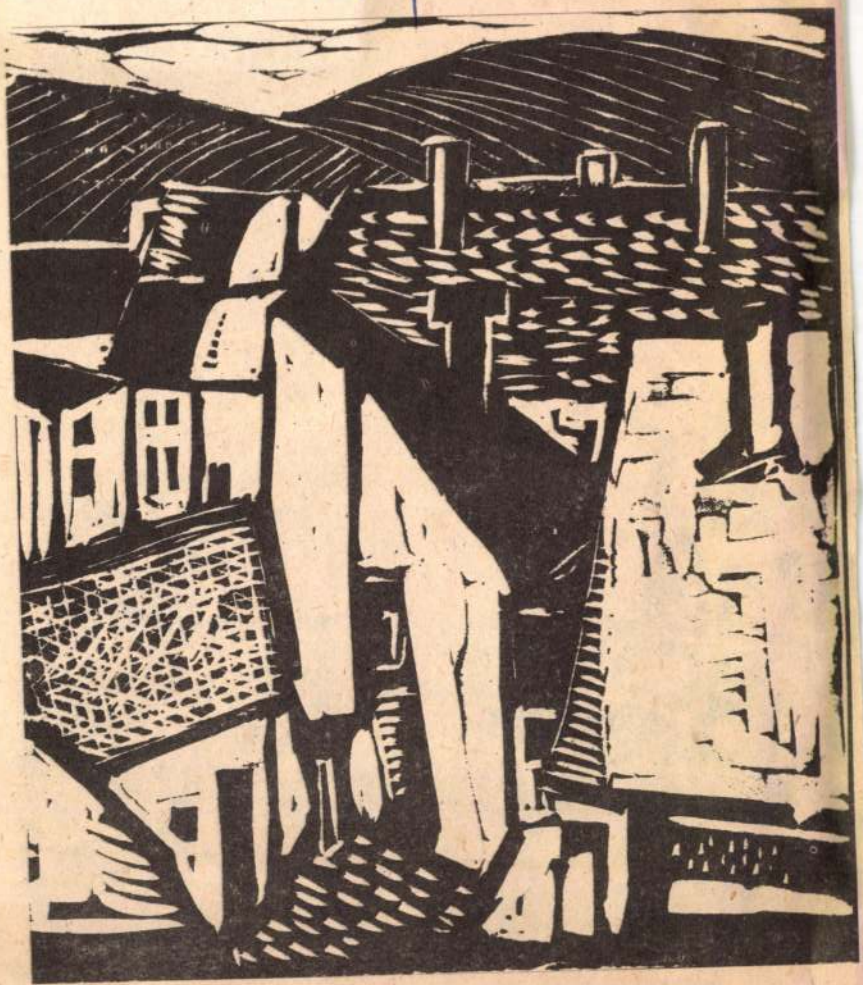

Jurieskay Pál: Domboldal

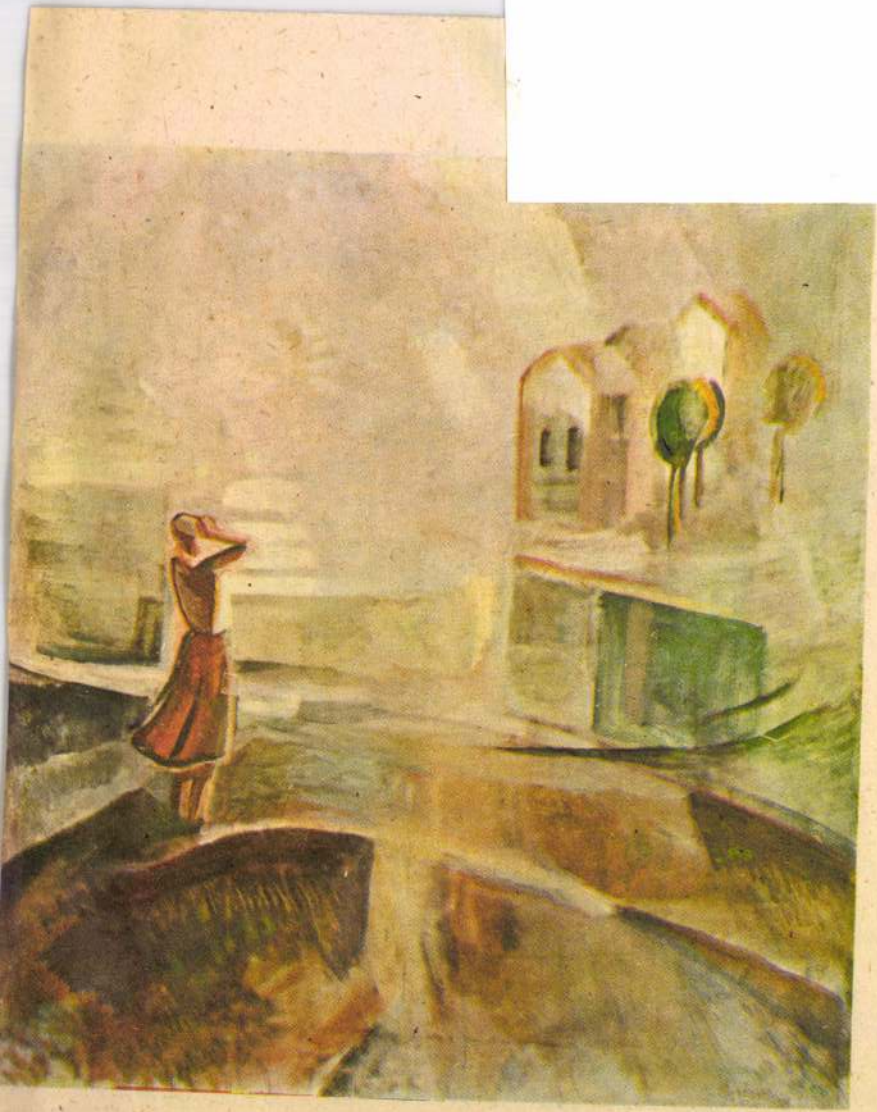

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1963 MÁJ 12

1024 Juricskay Pál

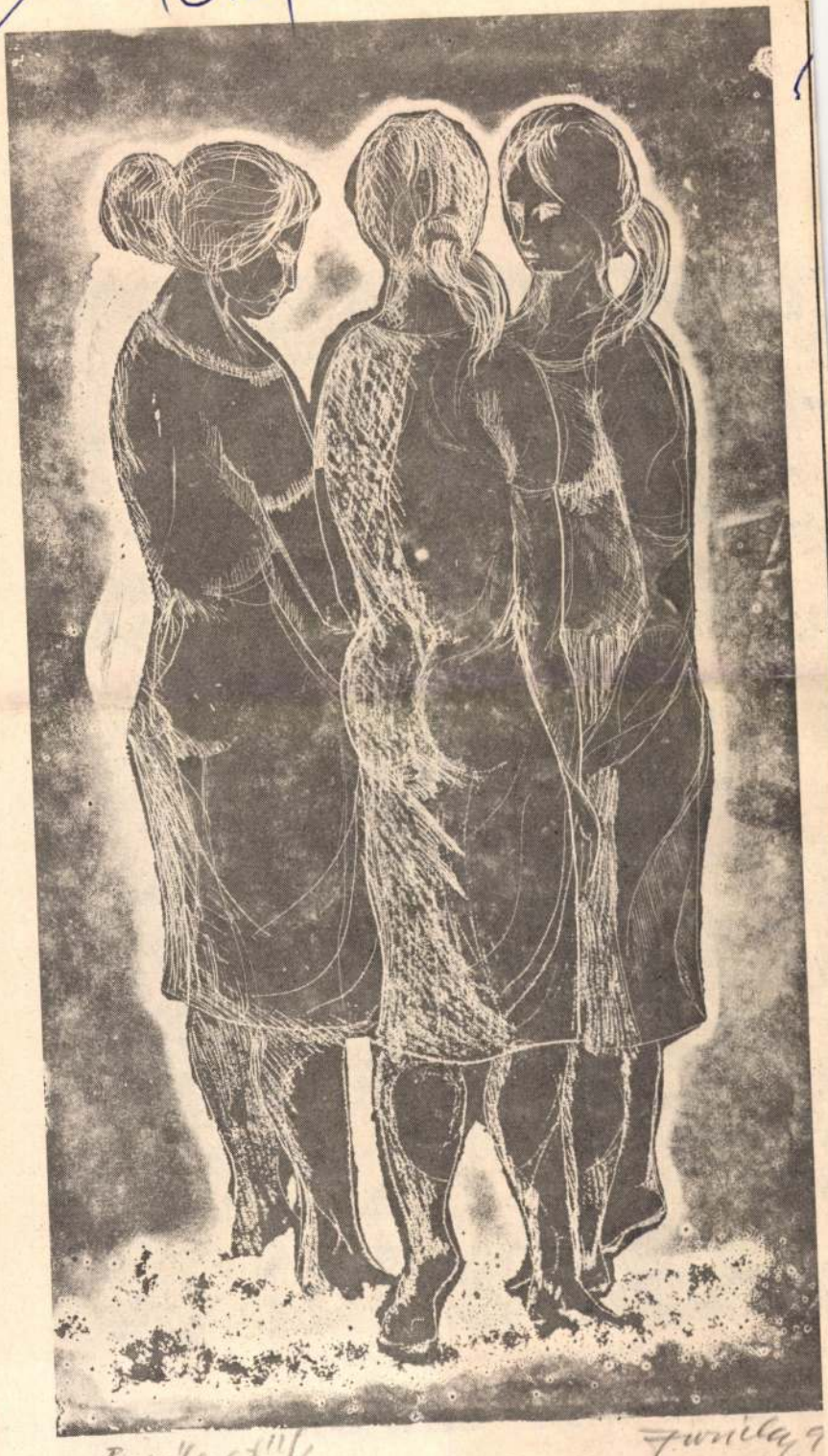

Beszélgetők

Juricskay

BESZÉLGETŐK • JURICSKAY PÁL METSZETE

n nekem

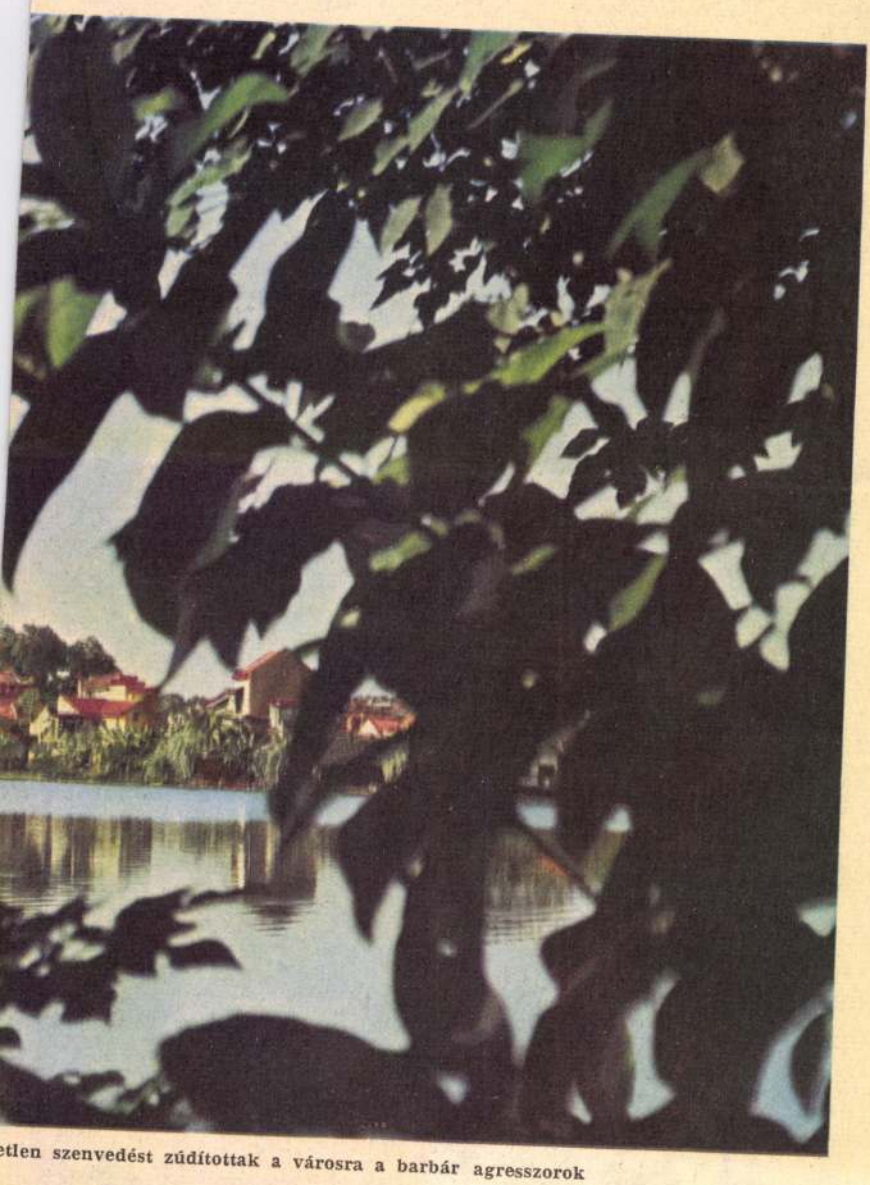

etlen szenvedést zúdítottak a városra a barbár agresszorok

, békét Vietnamnak

1968 JUL 1 41

1021

Juricskay Pál

MARTIN LUTHER KING HALÁLÁRA ● JURICSKAY PÁL

Napló (Veszprém)
188-296, 188-307

A MODUL 69, A JUDIT, A VIOLA, A NAPFÉNY, A CSILLAG, A HARMÓNIA, A CARMEN és más

M.D.K.

Furicskay Pál, festő

„Csónakok" c. linómet-
szését közli:

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 12. sz. ___old.

elülső borítón

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Juricskay Pál
Hajdú-Bihar megyei Napló
1967 OKT 29.

1021

Juricskay Pál: SZOBRÁSZ

EGY LENIN-SZ… KÜLÖNÖS TÖRT…

— Ez a művem a legjobbak egyike, amelyeket valaha alkottam — ez volt a véleménye Naum Aronszon szobrászművésznek, számos Beethoven-, Tolsztoj-, Pasteur-, Chopin-szobor alkotójának az általa készített Lenin-szoborról. Aronszon sokáig élt Franciaországban. 1904 elején párizsi műtermét meglátogatta két orosz forradalmár: Lenin és Lunacsarszkij. Erről a látogatásról Lunacsarszkij, az októberi forradalom utáni első művelődésügyi népbiztos beszámolt emlékirataiban.

A Lenin mellszobrot, az elhunyt szobrászművész hozzátartozóinak ajándékát a Lenin Múzeumban őrzik.

1904-ben, egy koratavaszi reggelen kopogtak a párizsi Saint Germain boulevard-i történelmi szerepet fog játszani.

Aronszon bólintott sörényes fejével:

— Remek külseje van.

— Valóban? — kérdeztem csodálkozva, mert csalódtam: Lenin, akit már régóta nagy embernek tartottam, személyes találkozásunk során kissé ravaszkás, szláv-tatár típusnak tűnt fel előttem.

— Remek feje van — folytatta Aronszon és izgatottan nézett rám. — Nem tudná rábeszélni, hogy modellt üljön nekem? Csak egy kis plakettet készítenék róla. Nagyon jól jönne nekem egy Szokratész-szobor megmintázásához.

— Nem hinném, hogy beleegyezik — feleltem.

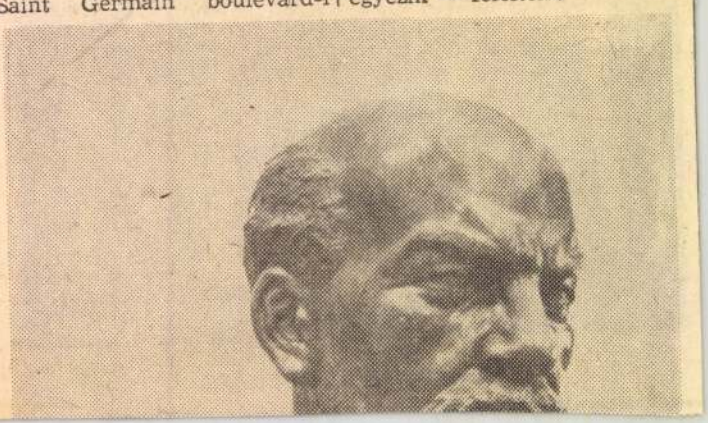

1021

Juricskay Pál rajza

1968 - - 12

ALFÖLD

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Teljes szépséged és mosolyos kövérséged,
Reggel, ha zuhany ég, s mikor a Nap föléget,
Munkád bevégezed, elalszol, megpihensz.

De én ugy vénülök, hogy a jövőt akarnám,
Jobban, mint hajdanán. Éber vagy, alszol-e?
Első szerelmem az, akinek üde karján
Hosszú a kesztyű, ám azóta, jaj, szeme

Lehunyt. Csörren ma is az arany karperec,
Mindent jóváteszek. Szithatod már a vágyat.
Arrafelé megyek, ahova engem várnak

Régi halottaim. Rosszul vagy jól szeretsz?
Utóbb majd kiderül. Palmyra vár s az oszlop,
Lángja, amely alatt új igazságot osztok.

Jurioskary Pál grafikus (?)

chüveh nem omlitve

1966. März. 3. Hajdubihasmerjei

Nêpujsàn

M.D.K.

Juricskay Pál, festő

„Tanya" c. rajzát

közli:

ALFÖLD, Debrecen. 1968. XIX.évf. 3. sz. 96. old.

M.D.K.

Furicskay Pál, festő

ülő nőt ábrázoló toll-
rajza található:

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 12. az. 45. old.

MDK.

Juricskai Pál

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei Népujság 1967 máj.11.

M.D.K.

Juricskay Pál, grafikus

női aktot és különböző fejeket, naphorongot ábrázoló rajzát közli a lap:

ALFÖLD. Debrecen, 1966.XVII.évf. 7.sz. 47.old.

Juricskay Pál, grafikus M.D.K.

négy szembenéző fejet ábrázoló linometszetét hozzi a lap. cím nélkül.

ALFÖLD+ Debrecen, 1966.XVII.évf. 8.sz. 79.old.

M.D.Ly

Yurieskay Pál
Grafikus

Az Alföld januári számában
van „Brácsás cinni kinomelsete.

(ivanics): A brácsás
Élet és Irodalom, 1966. jan. 29 - 11 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN
ALFÖLD

Juricskay Pál

1021

Juricskay Pál: Brácsás (linómetszet)

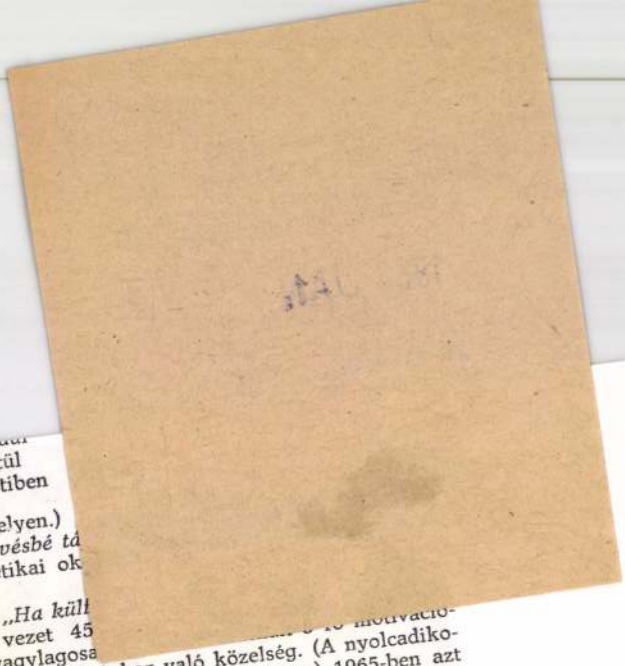

németül
eredetiben

sak második helyen.)
szeretsz legkevésbé tá
ez csakis fonetikai ok
a stb.).
negkérdeztük „*Ha küll*
ranciaország vezet 45
előlték meg vagylagosa
ínvonal és Magyarországhoz való közelség. (A nyolcadiko-
s igen nagy az egzotikus országok aránya.) 1965-ben azt
további részében külföldön? Nagyon érdekes volna fel-
fűztek a lányok „nem" válaszukhoz („de szívesen utaz-
más országokból előnyös dolgokat"), ez azonban már

re következtetni. De az, hogy a tanulók nem angolul ta-
kedvelik leginkább, sőt (de ez már a véletlen műve), az a
Államokban élne, olaszul kedveli a táncdalokat, továbbá
ik a válaszadóknak leginkább, nagyon valószínűvé teszi,
áncdalokat, *mert az illik hozzá leginkább*. (Ezt – más ol-
z a megjegyzése, hogy a sanzont viszont *francia* nyelven
t az is, hogy a modern tánczene legjobb művelőit – ért-
ült Államokban (ezenkívül a latin országokban) találjuk,
angol és más nem magyar nyelvű slágerszöveget, mint
ánczenerajongók kötötték össze a kozmopolitizmussal.

---

k milyen külföldi adókon hallgatnak rendszeresen tánc-
likesek 77%-a rendszeresen hallgatta Luxemburgot és Bé-
alkalmilag), 31%-a Monte Carlót; többen hallgatják a
zlovákiai felmérésben Luxemburg volt az első, Bécs a má-

lést, pedig érdemes lett volna megtudni, milyen változás
oka lehet: a magyar tánczene minőségének romlása-javu-
apcsolatos műsorpolitikájának változása. Az előbbiről a
l alkothatunk bizonyos képet. Az utóbbit úgy vizsgáltuk,
ező kérdést: *Mi a véleményed a Magyar Rádió tánczenei*

MDK

Jurida Gábor, grafikus

Megemlítése.

Rózsa Gyula: Követők és követők

7.

Népszabadság, Bp. 1969. okt. 29.

MDK.

Jurida Károly

Kisgrafikáinak kiállitásáról

Magyar Nemzet 1965 máj.26.lap -

MDK.

Jurida Károly
grafikus

M.D.K.

A Kisgrafika Barátok körének második kiállításán részt vett a Dürer teremben.

D. Fehér Zsuzsa: Kiállításai Körképek Művészet, 1965. aug. ~ 35 lap.

Jurida Károly

Szerepelt a debreceni exlibris és kisgrafikai kiállításon.

Hajdúbihari megyei Népújság 1966. márc. 27.

Jurida Károly

Kun Bélát ábrázoló műve-
emlétve. „Forradalmi grafika kiállítása a
Csók Galériában"

Magyar Nemzet
1969 márc 5.

Jurida Károly
grafikus

4 linómetszete szerepelt az V. miskolci országos grafikai biennálén.

Papp Lajos: Szének nélkül...
Északmagyarország 1969 XII. 14. 6.

Jurida Károly

„kinetizai élményeinkre apellál" stb.
(„méltatás)

V. Miskolci Orsz. Grafizai Biennale. Miskolci Galéria 1969. Kiáll. Zat. Bev.: B. Supka Magdolna

Furida Károly

99.	Rálátás	lino	55 x 69
100.	Ballada	"	67 x 57,5 (repr.)
101.	Forgás	"	55 x 66
102.	Katedrális	"	65,6 x 54,5

5. Miskolci Orn. Grafikai Biennale. Miskolci Galéria
1969. Kiáll. zat. Bev.: B. Supka Magdolna

Jupiola Károly

művein a tájak belső arcát dolgoz-
za fel.

D. Fehér Zsuzsa: A miskolci grafikai
biennale. „Művészet" folyóirat, Bpest,
1968. febr. 2 p. 13 l.

Jurida Károly

műve: „Kertben", fekete-fehér reprodukció.

D. Fehér Zsuzsa: A miskolci grafikai Biennálé: „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. p. 14 l.

JURIDA KÁROLY

GRAFIKÁI SZEREPELNEK AZ ALÁBBI TÁRLATON.

AMBRUS TIBOR: VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT.

PETŐFI RÁDIÓ, 1970. OKT. 18.

JURIDA KÁROLY

KARCAI SZEREPELNEK A XII. VÁSÁR-
HELYI ÖSSZ TÁRLATON.

BOJÁR IVÁN: ALFÖLDI ELÉGIÁK.

MAGYAR HÍRLAP, 1970. OKT. 18-

Jurida Károly

1. Bolygók repr. rézkarc 21x30
2. Tehete istorlák —"— 16x40

Tizenkatodik vásárhely Ösi Tárlat
Tornyai János Múzeum

Jurida Károly

Grafikával szerepel az alábbi tárlatok

Ambrus Tibor: A vásárhelyi ötri tárlat

Petőfi Rádió 1969 X. 26

Jurisha Károly

1. Gönczölszekér, 1966. vézk.
2. Tájkép, 1967. vézk. 38x49 cm

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok, 1969. sep-okt.

Jurida Károly

Limonne Szetekkel (Körtük: Ballada)

Szerepel az alábbi távlatok

Bojár Iván: Orsz. grafikai biennale Miskolcon

Magyar Hírek 1969 XII. 13

Jurida Károly

kisgrafika- és ex libriseivel szerepelt a kiállításon.

Lovász Gyula: Nemzetközi kisgrafika és ex libris kiállítás: „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. sz.

36 l.

Juvida Károly
Grafikus

A V. miskolci országos ~~képzőművészeti kiállításon~~ grafikai díjat nyert.

Megnyílt az V. ....
Északmagyarország 1969. XII. 9. 4.

MDK.

Jurida Károly

Kiállitási hiradás

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 márc.2o.

Nurida Károlyi festő

Szöveghen említett művek: Exlibris Szari Otó számára

Exlibris Lantos Ági számára

Bika - grafika

Ikarus

Csendélet pipával

Falusi táj

Szék

Halász

Beszélgetők - tézkarcok

1966 feb. művészet

Jurida Károly
grafikus

M.D.H.

Illusztráció

Szeberényi Lehel: Búcsú a gyermekségtől.
Élet és Irodalom, 1961. november 11–91.

Jurida Károly

A hónap végén „Európai grafika" címmel nemzetközi grafikai kiállítás nyílik a velencei biennale termeiben, melyen művei szerepelni fognak.

Magyar Hírlap, 1971. aug. 14.

JURIDA

Művei szerepelnek a velencei Grafikai Biennálén.

95 alkotó 17 Paesi alla mostra della Grafica Europea alla Biennale di Venezia

Il miliardo, 1971. szept. 22.

Jurida Károly

Szerepel a nemzetközi grafikai biennálén Velencében

N.N.: Gazdag kiállítási program augusztusában

Nagyrabadság 1971 VIII. 7

Jurida Károly

"Esztétikus "himzései" érdekes próbálkozások" írja Vadas József: "Bartók a képzőművészetben" c. beszámolójában a zeneszerző művészetének szentelt emlékkiállitásról, melyet a Fészek Klubban rendeztek és huszonhat művész munkája szerepel a tárlaton, közöttük a művészé is.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. 13. lap

Jurida Károly, grafikus

- Táj fekete c. műve a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Ujvári Béla: A XI. Magyar Képző műv. Kiállítás
Magyar Ifjúság, 1968. V. 3. 15. l.

Jurida Károly

Szerepel Kombathelyen a Derkovits öntöndíjasok tárlatán

N.N.: Kulturális mozaik

Nagrád 1971 IV. 16

JURIDA KÁROLY

Derkovits-ösztöndíjas grafikus. Művei ki-
állítva a szombathelyi Derkovits Gyula
Ált. Iskolában.

M. M.: Derkovits ösztöndíjasok
Szombathelyen

Vas Népe, 1971. ápr. 10.

Jurida Károly

művével szerepel a

Derkovits ösztöndíjasok szombathelyi

vándorkiállításán

Magyar Nemzet 1971 április 11

M. old

Jurida Károly
grafikus.

MDK

Részvett a tárlaton.

T. Apostol Mária: Kis grafika - kiállítás Debrecenben.
Művészet, 1966. szeptember - 48 l. @p

MDK.

Jurida Károly

Kiállitási kritika

Müvészet 1966.8.

Juriga Károly

Kritikai kritika

Nővésnót 1966.8.

Jurida Károly

MDK

Ex-libris I-V. rk.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Múz.
1963. jún.

MDK

Jurida Károly

Zord idő, temp.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Műcs. 1962. 14.l.

MDK

Jurida Károly

Zord idő, temp.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Műcs. 1962. 21.l.

Jurida Károly

MDK

Délután, rézkarc

Tornyai János Muz. 1964. Vásárhelyi Őszi tárlat

MDK

Jurida Károly

Illusztráció József Attila "Külvárosi éj" c. verséhez, rézk.

Fiu fej, lit.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

MDK

Jurida Károly

Illusztráció József Attila "Éhség" c. verséhez, rézk.

Illusztráció József Attila "Részeg a sineken" c. verséhez, rézk.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Jurida Károly, [ ] MDh

Szerepel a fiatal képzőművének kiállításán.

Zs. i.: Az ABC ismerete véltuk 2.

ESTI HIRLAP, Sp. 1965. ápr. 21.

MDK.

Jurida Károly

Könyvillusztrációiról

Jövő Mérnöke 1967 juni.3.

Jurida Károly MDK

Zord idő, temp.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Jurida Károly

MDK

Zord idő, temp.

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Jurida Károly MDK

Délután, rézkarc

Göncölszekér, rézkarc

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

MDK

Jurida Károly

Fiu fej, lit.

József Attila ill. Külvárosi éj, rk.

Grafikai kiáll. Képzőm.Főisk.1964.

Jurida Károly M.D.A.

Müvei a kiállitáson

P.G.Kisgrafikai bemutató a Dürer-teremben

Magyar Nemzet 1965. május 26. 4.l.

MDK.

Jurida Károly

Kiállitási kritika

Szocialista Müvészetért 1965 julius.lap -

Jurida Károly

József Attila illusztr. Részeg a sineken, rk.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

M.Gal. 1965.

MDK

Jurida Károly

Csendélet, lit.

Fej, "

Fiatalok Stúdiója 1966. Ernst Múz.

Jurida Károly

Város, rk.

Illusztráció, rk.

Fiatalok Stúdiója 1966. Ernst Múz.

Jurida Károly grafikus

közreadta a „Studió 1966"
c. kiállításon az Ernst
Múzeumban

Kaposvár 1966 VIII. 2. 1337 old.

MDK

Jurida Károly

Rézkarc

Studio 66. fiatal müvészek 6.kiáll. Ernst Muz.
1966.máj.

EA ..... ltsz. Gyűjtés helye

MDK

Jurida Károly

Exlibris

Uj irás 1958 jan.

Jurida Károly

Résztvesz az V. orsz. graf. biennálén

Papp Lajos: Szinek nélküli sokszínűség
Eszakmagyarország, Miskolc. 1969. ok. 14. 6. l.

Juricka Károly
grafikus

Ex libris Repr.

Ex libris -"-

Új Irás, Bp. 1968. I. Borítón, 56.-57.

Magyar E
SAJTÓFIG
Budapest, V. Petőf
Telefon: 18

ÉLET ÉS IRODA

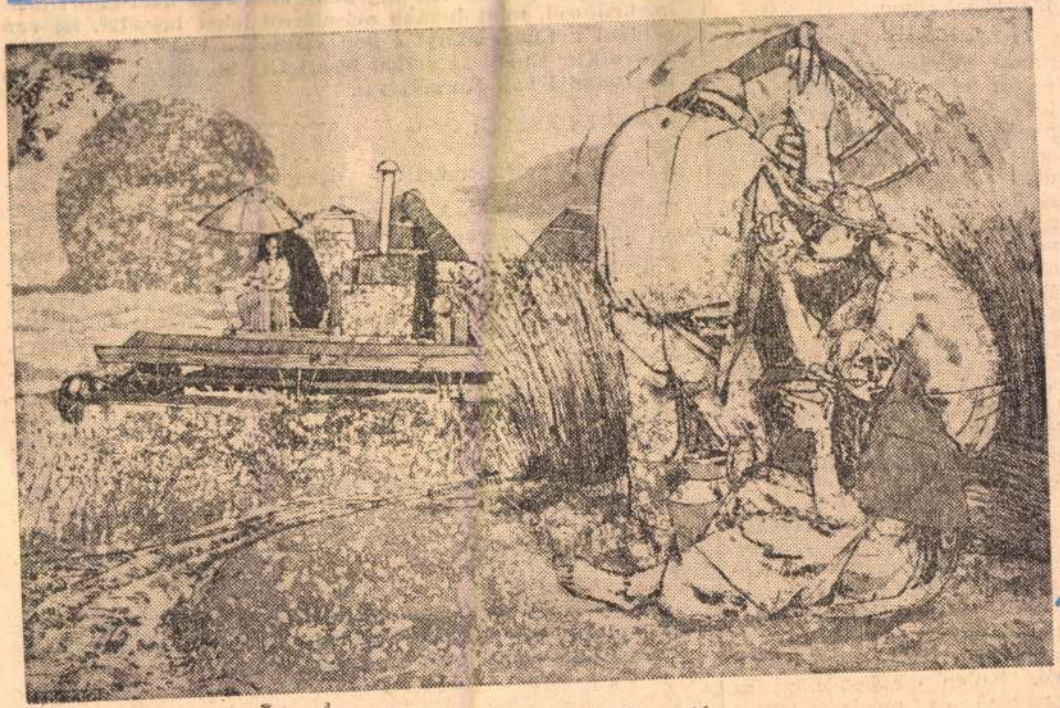

Jurida Károly: Kétféle aratás

maturgiai síkon.

Operaházunk mégis elsőrendű kötelességét teljesítette — sőt régi tartozását törlesztette —, amikor több évi várakozás után, sikeres rádióelőadás és külföldi ősbemutató után végre színre hozta Horusitzky operáját. A bemutató előadás közönsége nagy tetszéssel fogadta a művet, felismerte annak kétségtelen értékeit. Miként minden drámai műfaj, az opera is tulajdonképpen csak a színpadon kezdi meg igazi életét. Ott dől el végleges sorsa és ha ez a döntés nem a legkedvezőbb is, puszta létével is mindig segíti újabb, maradéktalanabbul megoldott művek megszületését.

OPERAHÁZUNK ÉNEKESGÁRDÁJA — *Lukács Miklós* karmesterrel és *Kenessey Ferenc* rendezővel az élén — mindent megtett, hogy az új magyar opera méltó formában kerüljön a közönség elé. Külön dícséret illeti az egyszerű és mégis mutatós színpadképekért *Fülöp Zoltánt* és *Forray Gábort*. Az énekesek közül csak a legkiemelkedőbbeket említjük meg: *Sándor Erzsi*, *Kalmár Magda*, *Kelen Ilona*, *Kovács Erzsi*, *Kalmár László*, *Kelen József*, *Kovács Károly*, *Sándor Géza*, *Gyurkovics Mária*, *Kiss Ferenc*, *Kovács Pál*, *Kalmár Tibor*, *Kelen Ferenc*, *Kovács Ferenc*, *Kalmár Ferenc

1970 MÁR 2 3.

1021

Egy jubileumi kiállítás margójára

A Váci utcai Csók Galériában jubileumi kiállítás keretében mutatta be a Képcsarnok Vállalat azokat a képzőművészeti alkotásokat, amelyeket megbízására a képzőművészek készítettek az elmúlt negyedszázad jelentős eseményeit figyelembe vevő tématerv alapján. Ugyancsak a jubileumi kiállításon kapott helyet a vállalat Lenin-centenáriumi grafikai sorozata.

Ezt a kiállítást mindeelőtt az avatja nagyon tős képzőművészeti nnyé, hogy az itt tott alkotásokkal a ben már bizotyon sok közinhivatalban, találkozhaén *az évforduló alkalmával a különböző közületek igénye érthető módon megnövekedett a témával kapcsolatos művészeti alkotások iránt.* S a közízlés formálása szempontjából sem lehet közömbös, hogy ezt a megnövekedett „keresletet" hogyan, *milyen színvonalon tudja kielégíteni* szocialista műkereskedelmünk.

A Képcsarnok Vállalatot dicséri, hogy idejekorán felkészült e megnövekedett kereslet legszínvonalasabb módon való kielégítésére.

Megbízta a művészeket, hogy — kötött tématerv alapján — készítsenek felszabadulásunk évfordulójához kapcsolódó műveket. A jószándék és a tervszerűség azonban, sajnos, meglehetősen egyenetlen művészi színvonalú műveket eredményezett. A kiállítás összképe így is nagyon reprezentatív (a rendezés a vállalat Kassák Lajos dekorációs brigádját is dicséri), és az anyagban számos, jó művészi színvonalon megoldott festménnyel, grafikával találkozhatunk. Ám talán éppen ez a reprezentatív jelleg hívja fel a figyelmet néhány általános, és sajnos, nem nagyon örvendetes jelenségre.

Mindenekelőtt, jó néhány alkotó esetében megdöbbentően *nagy minőségi különbség tapasztalható* a képcsarnok megrendelésére készített művek és olyan alkotások között, amelyekkel egyéb kiállításokon vett részt. (Itt megjegyezzük, hogy tudomásunk szerint, a mostani bemutatón szereplő alkotók egy része nem számított arra, hogy ezekből a művekből kiállítást rendeznek.)

E felfedezéshez szorosan kapcsolódik a látottak alapján levonható másik tanulság, nevezetten, hogy művészeink közül milyen sokan csupán önnön színvonalukon alul, s így is nehezen tudnak megbirkózni egy ilyen kötött tematikájú megbízással. Ez elsősorban néhány bemutatott festményre, a grafikai sorozatok közül pedig a Felszabadulási sorozatra érvényes. Ez utóbbi között bizony jó néhány olyan rézkarc akad, amelyikről érződik, hogy alkotójuk képtelen volt azonosulni a témával, s képtelen volt kellő szenvedéllyel, művészi hőfokon ábrázolni azt. Ezért feltűnően sokan, még olyan művészek is, akik egyébként bátor formai kísérleteikről, modern hangvételükről ismertek, gyakran könnyen az akadémizmus, a naturalizmus művészeti kátyúiba csúsznak a vélt vagy valóságos „könnyebb ellenállás" felé menve.

A másik grafikai sorozat, a *Lenin-centenárium rézkarcai, sokkal átéltebbek, művészileg is megoldottabbak,* és ez azt is bizonyítja, hogy képzőművészeink eszmei alapállása megfelelő, ezek a lapok Lenin szellemének, eszméinek a megértéséről és arról tanúskodnak, hogy ezt a fajta szellemi magatartást alkotóink nagy többsége is magáévá tette. Úgy tűnik, hogy ez a megbízatás, az előbbivel ellentétben, egészségesen megmozgatta művészeink alkotó fantáziáját. A két sorozat közötti minőségi különbség elsősorban azoknál a művészeknél szembeötlő, akik mindkét sorozatban készítettek rézkarcot. A Lenin-centenárium lapjai közül formailag és tartalmilag egyaránt különösen kifejező *Jurida Károly, Pásztor Gábor, Hincz Gyula, Czinke Ferenc* és *Stettner Béla* rézkarca.

A kiállítás központjában a festményeket mutatták be, olyan csoportosításban, hogy az alkotások negyedszázadunk jelentősebb eseményeinek szinte kronológiai rendjét adják. E műfajban a téma és a forma összhangja elsősorban azoknak a művészeknek alkotásaiban érvényesül a legmeggyőzőbb módon, akiknek eddigi művészi tevékenysége is a mostani feladattal rokon indítású, jellegű.

A kiállított festmények közül elsősorban *Szurcsik János* rusztikus erejű Földosztását, *Szabó Zoltán* Pártszervezés és *Vati József* Lenin-kompozíció című festményét kell megemlítenünk, de érdekes, dinamikus alkotás a fiatal salgótarjáni festő, *Mustó János* Nógrádi partizánok című kompozíciója és megragadó mű *Kurucz D. István* Debreceni tankcsata című festménye, amelyben a művész a kompozíció tematikussága ellenére is következetes marad sajátos, egyéni művészi világához.

Mindezek a jelenségek tanulságul szolgálhatnak hasonló jellegű tematikus megbízások kiosztásánál, illetve feltételeik megszabásánál is. Azt viszont így is elmondhatjuk, hogy a kiállításon olyan művekkel is találkozhattunk, amelyek mind tartalmi, mind a művészi színvonal tekintetében közintézményeinkben megfelelő módon reprezentálják majd felszabadulásunk évfordulóját.

Rideg Gábor

Világ proletárjai, egyesüljetek!

NÉPSZA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

98. ÉVFOLYAM, 71. SZÁM ÁRA 80 FILLÉR 1970. MÁRCIUS 25, SZERDA

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
NÉPSZAVA
Budapest

Megkezdődtek Otto Winzer és Péter János tárgyalásai

Péter János külügyminiszter, aki hivatalos látogatáson a Német Demokratikus Köztársaságban tartózkodik, kedden reggel *Oskar Fischer* külügyminiszter-helyettes, *dr. Herbert Plaschke*, az NDK budapesti nagykövete és *dr. Nagy Lajos*, hazánk berlini nagykövete kíséretében megtekintette az NDK államhatárát a berlini Brandenburgi kapunál.

A magyar külügyminiszter a Brandenburgi kapunál szolgálatot teljesítő határvédelmi alakulatok emlékkönyvébe az alábbi szöveget jegyezte be: *„A béke őreinek további sok sikert kívánunk."*

Ezt követően *Péter János* látogatást tett a berlini városházán *Herbert Fechner* főpolgármesternél. *Péter János* megköszönve a főpolgármester üdvözlő szavait, elmondotta, hogy *Otto Winzer* már régebben meghívta erre a látogatásra, de sajnos, betegsége és más okok miatt, ennek nem tudott korábban eleget tenni. Megjegyezte: *viszont a jelenleginél kedvezőbb időpontot keresve sem lehetett volna találni. Egyrészt azért, mert a találkozó kétoldalú kapcsolatok nagyon kedvező fázisában valósult meg, s a két ország képviselői magas szintű találkozóinak sorozatába illeszkedik, másrészt, mert a nemzetközi helyzet nagyon érdekes szakaszában jött létre.*

Péter János megemlékezett *Stoph* miniszterelnöknél tett látogatásáról is. Elmondotta, hogy *átadta a miniszterelnöknek a Központi Bizottság és a kormány gratulációját a nyugatnémet kancellárral folytatott erfurti találkozóhoz.*

— *A találkozóval kapcsolatban „nem volt semmiféle illúziónk és nem vártunk semmiféle konkrét eredményt"* — mondotta *Péter János.* — Tudjuk, hogy milyen bonyolult háttérrel jött létre. Azonban már önmagában az a tény, hogy létrejött, *a Német Demokratikus Köztársaság nagy nemzetközi sikere.*

Kitért az NDK államha- tőkben elégedetten koztak a két ország csolatainak fejlődé

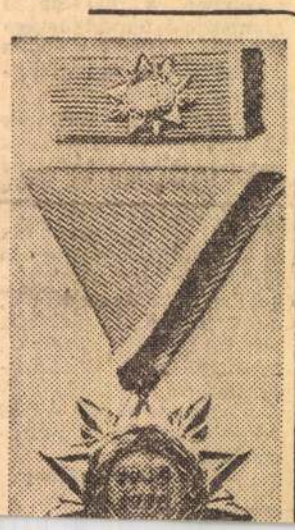

Ma

Száz szal

A tavasz beköszöntével sok tízezer nyolcadik osztályos érkezett el általános iskolai tanulmányainak utolsó, befejező szakaszához. Az elmúlt hetekben megindult a ro-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1981 FEB 15

Jurida Károly
grafikus

1981. február 15., vasárnap

1021

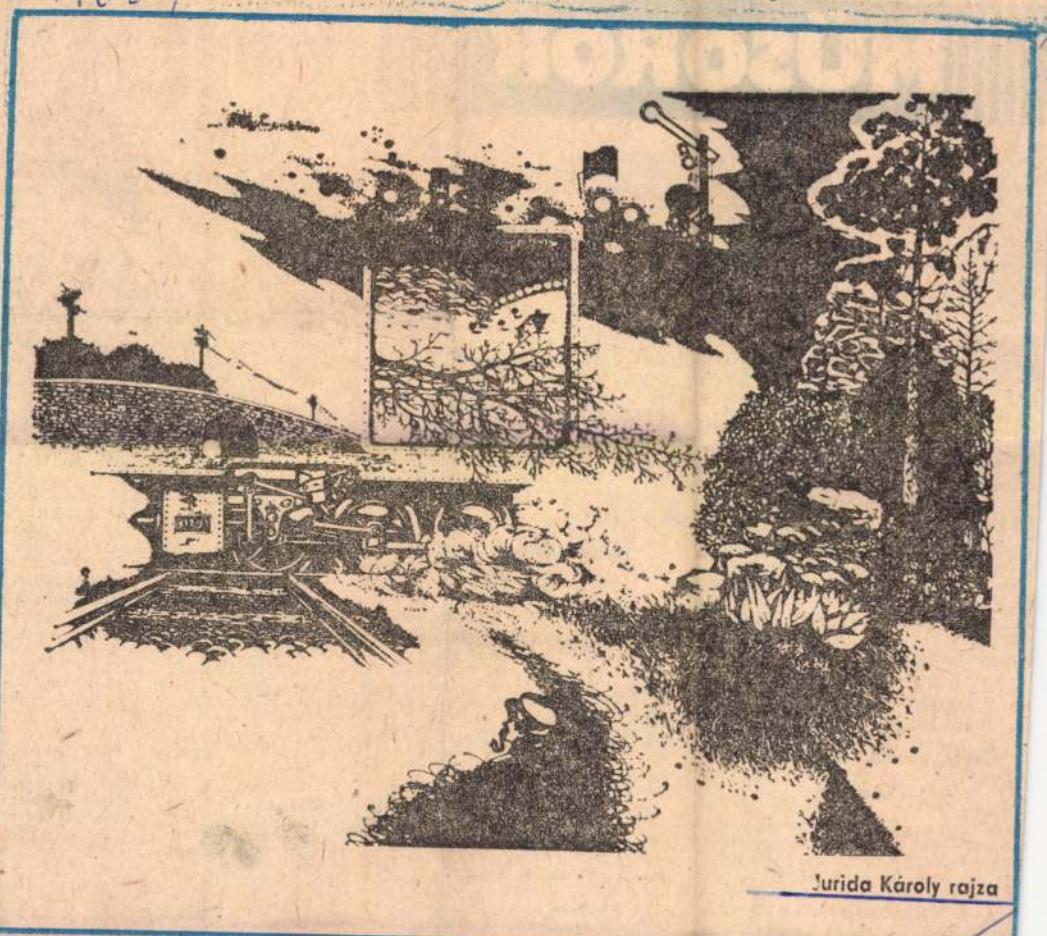

Jurida Károly rajza

MŰSOROK

Verdon énekel. — 14.00: Kettőtől ötig. — 17.00: Az országgyűlési ifjak ügye. — 17.30: Ötödik sebesség. — 18.33: Zeneközelben. — 19.30: Híres előadók albuma. — 20.00: Népi zene. — 20.33: Senki többet? Harmadszor! — 21.50: Operettrészletek. — 22.05: Slágermúzeum. — 23.15: A dzsessz a 70-es években.

3. MŰSOR: 9.00: Verdi-operákból. — 9.40: Francia muzsika. — 10.24: Lengyel dzsesszfelvételekből. — 11.05: Zenekari muzsika. — 12.29: Zongoramuzsika. — 13.06: Derüre is derü. — 13.40: Operaáriák. — 14.14: Beethoven-művek. — 15.30: A hét zeneműve. — 16.00: Iskolarádió. — 16.30: Harminc perc beat. — 17.00: Enekeljenek a népek. — 17.31: Láttuk, hallottuk. — 17.58: Bemutatjuk új felvételeinket. — 18.20: Operakettősök. — 19.05: Emlékirat és valóság. — 19.35: Dupla vagy semmi! Bartók Béla élete és művészete. — 20.37: Egészségünkért! — 20.42: Hanglemezeinkből. — 21.46: Új felvételek felsőfokon.

MISKOLCI STÚDIÓ

(a 189 méteres közép- és a 66,8, valamint a 72,11 MHz-es URH-hullámon)

VASÁRNAP

8.00: Jó reggelt, jó szórakozást, jó pihenést! A miskolci stúdió hetnyelvű információs szolgálata és szórakoztató műsora. — Vasárnapi krónika. — Lapszemle. — 8.15: Jó szórakozást! Programajánlat. — 8.20: Riporterapló. Város az ország peremén. — 8.40: Kis magyar néprajz. — 9.00: Hírek. — 9.05: Ablak az országra. — 9.30: Kalandozások a zenében. — 10.00: Hírek. — 10.05: Ablak az országra. — 10.30: Kalandozások a zenében. — 11.00: Hírek. — 11.05: Ablak az országra. — 11.30: Kalandozások a zenében. —

Jurida Károly

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 JUL

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1021

Jurida Károly ex librise

László, Hídvégi Miklós, Máriássy Ferenc; Felszabadulásunk 38. évfordulója alkalmából: Bakó József, Györffy Györgyné, Kadelka László, Nádasi Ferenc, Németh József, Komlós Róbert, Szlonka Márta, Halász Lászlóné, Hollósi Frigyes, Lejtényi Éva, Thuróczy Katalin, Kárpáti Gitta, Ősi János, Urbán Gyula, Ambrus Asma, Juhász Ferenc István, Újlaky Károly, Hegedüs László, Kokas László, Tiboldi Mária, Fővárosi Operettszínház Sárdy János szocialista brigádja, Csák István, Simon Péter, Tettinger Éva, Varanyi Lajos, Forgács Gábor, Rátonyi Hajnal, Tomanek Nándorné, Kunfalvi Jenő, Székely Piroska, Harján Lászlóné, Angyal Erzsébet, Hegyes Béla, Kabódi Sándor, Pelsőczy László, Bodor Imre, Avar Pálné, Kővári István,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1913 [illegible] 21

ORSZÁG VILÁG
Budapest
Jurida Károly

1021

KÖNYVEK MARGÓJÁRA

Bihari Klára: Kétszer az úton

A népszerű Kozmosz könyvek sorozatában — melynek szerzői között Lengyel József, Moldova György, Urbán Ernő és Garai Gábor mellett ott találjuk az olyan neves külföldi írókat is, mint Akszjonov, Görlich, Ribakov és Jorge Amado — ezúttal Bihari Klára érdekes, drámai feszültségű könyve látott napvilágot. A Jurida Károly rajzaival illusztrált könyv két olyan kisregényt foglal magába, melynek az a közös vonása, hogy fiatalokról szól. Az író nagyszerűen rajzolja meg őket a munkában, a közéletben, de mindenekelőtt a szerelemben. A Kétszer az úton-ban éppúgy mint az Ébredés-ben annak a korosztálynak a problémáit feszegeti, azoknak az erkölcséről, emberré válásáról ejt szót, amely jószerével a szemünk előtt válik felnőtté, amely — sokszor — a mi statisztálásunk kíséretében birkózik önmagával, valamint a szülők és a társadalom által vélt vagy ténylegesen felállított korlátokkal. Talán lehetséges, hogy az olvasók egy része túl soknak tartja majd a regény hőseinek engedélyezett szabadságot, ám ezek is nyilván elismerik: Bihari Klára kitűnő emberismerete és a tizenhúszonévesek iránti vonzalma e művének is erényei közé tartozik.

K. I.

Gömöri Endre: Makariosz

A Kossuth Kiadó dicséretes gyorsasággal adta ki a Makariosz ciprusi elnökről szóló könyvecskét. Gömöri Endre a tőle megszokott írásbeli színességgel és politikai szabatossággal ábrázolja — nemcsak Makariosz elnököt, környezetét és politikáját — hanem Ciprus helyzetét, belső viszályait és külső fenyegetettségét, azt a politikai küzdelmet, amely e sziget körül folyik — az átlag újságolvasó számára szinte kitapinthatatlanul, észrevétlenül. Pedig a tét igen nagy.

A sziget ma is sorsdöntő napokat él át, messziről irányított diplomáciai játszma egyik főszereplője. Ezért is annyira időszerű ez a kis könyv, ezért is kell elolvasnia mindenkinek, aki tájékozott akar lenni, s meg akarja érteni, mi is történik Cipruson, a világnak azon az egy helyén „ahol az elefántok repülni tudnának". Gömöri Endre ezzel a Cipruson hallott gondolattal indítja könyvét egy mini-világról, amelyben minden másként van, mint ahogyan várnók, egy mini-világban, amely egyedülálló a földkerekségen — mégis jelentős politikai szereppel rendelkezik.

Kitűnő, olvasmányos, jól tájékoztató munka.

Hadsereg a béke védelmében

A szovjet hadsereg és hadiflotta megalakulásának 55. évfordulóján, az MSZBT kiadásában jelent meg az a több mint száz oldalas munka, amely megmutatja — történelmi tények, dokumentumok és egykorú fotók segítségével — a világ első proletárhadseregének történetét, megszületése pillanatától mindmáig. A polgárháború proletárhadserege, a két világháború közötti Vörös Hadsereg s a győzelmes szovjet hadsereg múltját és jelenét ábrázolja ez a könyv. Minden érdeklődő ember számára ma már nélkülözhetetlen olvasmány. (hy)

amatőr fotósok is szívesen megörökítik.

A természet varázsa

azonban ezen is túltesz a Kuril-szigeteken. A működő vulkánok háromnaponként hallatják szavukat. A földkéreg itt helyenként mindössze tizenkét kilomé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1975 MÁR 2
Magyar Nemzet

Jurida Károly

NYVESP

1021

Jurida Károly rajza Dániel Anna Margot királyné gobelinjei című regényéhez, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelenik meg

Magyar Nemzet

MMEL

Bíróság 391. számú polgári kollégiumi állásfoglalásának alkalmazásával dönt.

A döntés kétféle lehet: a lakás használatát megosztja a házasfelek között; a lakást kizárólagos használatra valamelyik félnek ítéli. A lakás pedig háromféle lehet (a szolgálati lakásról most nem beszélünk): tanácsi bérlakás, közös személyi tulajdonú lakás, az egyik vagy másik házastárs különvagyonát jelentő személyi tulajdonú lakás.

"A tanácsi bérlakásnál mellékes körülmény, hogy a lakás kinek a nevén van, hogy eredetileg kié volt. A házasfelek minden esetben bérlőtársak, egyforma jogok és kötelezettségek illetik őket. *A közös lakás használatának az alapja azonban más jogviszony (tulajdonjog, haszonélvezeti jog, használati jog* — F.-né esete — *stb.) is lehet.*" (PK. 391.) Ebben az esetben — bérlakásnál — az 1/1971-es kormányrendelet 99. § (1) és (2) bekezdését kell alkalmazni. Éspedig: ha a lakás megosztható, akkor a bíróság megosztja a használatot. A megoszthatóságnál a bíróság figyelembe veszi a családvédelmi érdekeket és azt, hogy együtt lehet-e lakni a másik féllel (kés. ököljog). Ha a lakás nem osztható meg — szobaszám, ököljog —, akkor a bíróság, kérésre, „az egyik felet a lakás elhagyására kötelezi." Hogy kinek kell elmenni? „... *elsősorban az ott lakó kiskorú gyermek érdekeire, továbbá arra kell figyelemmel lenni, hogy melyik házastárs magatartása eredményezte a házasság felbontását illetőleg tette lehetetlenné* **nyítani, aki vissza akar jutni a lakásba: tehát a feleségnek.** P.-né tud bizonyítani a büntetőbírói ítélettel, de sokan vannak, akik bizonyítékot nehezen tudnak produkálni. A férj ugyanis nem hív tanúkat a veréshez. A szomszédok? „Jobb az ilyenbe nem beleavatkozni." És tanúkihallgatásukkor is azt vallják, hogy nem láttak, nem hallottak semmit. Pedig ha valaki tanúvallomásában valamely lényeges körülményt elhallgat: hamis tanúvallomást tesz, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

És hová megy a volt férj? Mivel a bírói ítélet jogerőre emelkedésével rosszhiszemű lakáshasználó lesz (1/1971-es kormányrendelet 123. §), lakásáról magának kell gondoskodnia; köteles kiköltözni abba a lakásba, ahol előzőleg lakott, ha van, saját házába, szükséglakásba, albérletbe, ágybérletbe vagy munkásszállásra. A szükséglakás biztosítása a lakásügyi hatóság feladata. A kérdések kérdése most már „csupán" annyi, hogy a lakásügyi hatóságok nem állanak bőviben a lakásoknak. Így legtöbb esetben széttárják kezüket, és azt mondják: igen ám, de hogyan oldjuk meg? *(Meg kellene vizsgálni, hogy hogyan csinálják ezt Lengyelországban és a Szovjetunióban, ahol szintén magas a válások száma!)*

Ez azonban semmiképpen nem lehet érv egy jogerős és jogszabályok alapján született bírói ítélet végrehajtásának mellőzésére. *A bírói ítélet mindenkit egyformán kötelez* állampolgárt és szervezetet. A családvédelmi szempontokat most figyelmen kívül hagyva a végre nem hajtás a bírói ítéletek komolyságát és az azokba vetett bizalmat ingatja meg.

Joób F. Tamás

Jurida Károly: Egy aratóbrigád munkaértekezlete

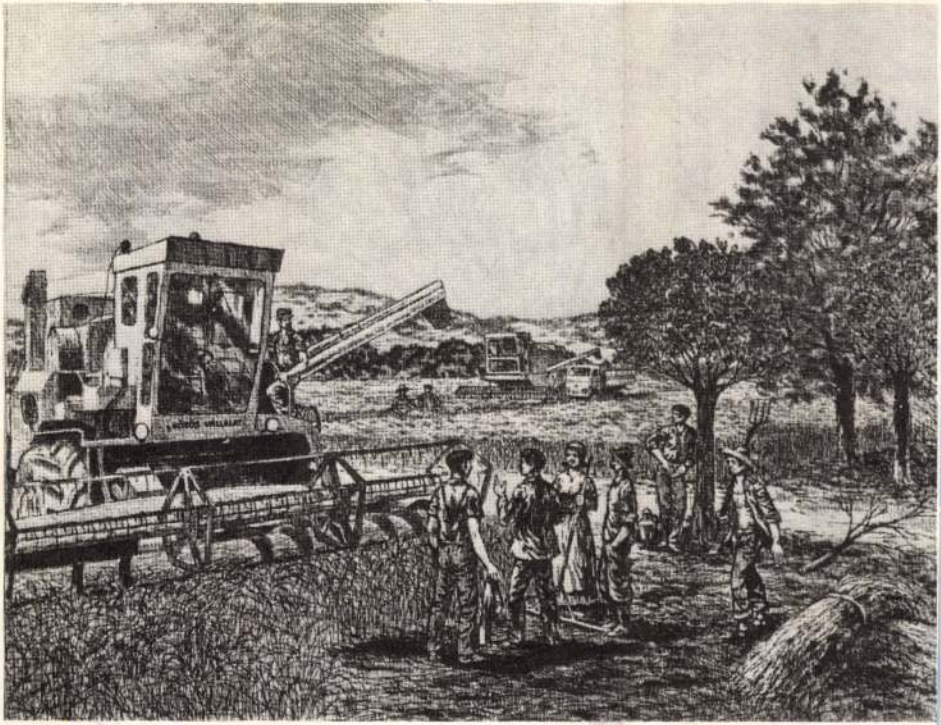

Jurida Károly
grafikusművész

Társadalmi Szemle, 1980. 4.

„Harminciöt esztendő történetéből!"

Vagyóczky Károly: Paks – atomerőmű

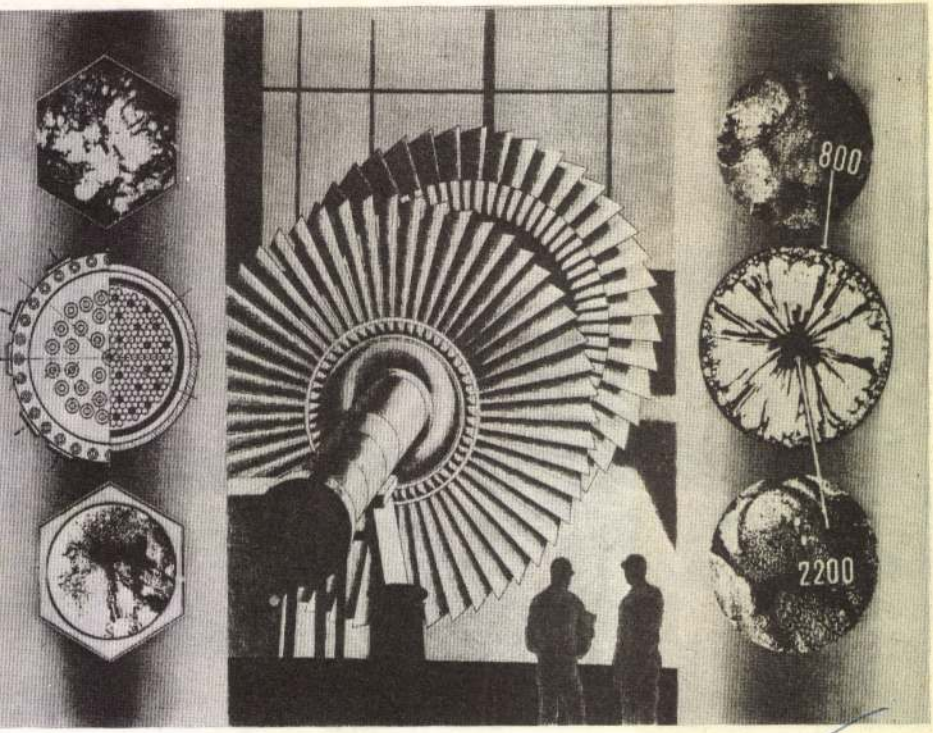

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Juris Ibolya
textilművészeti munkássága

PEST MEGYEI HÍRLAP
1981 MÁR 22

102

Fából faragott királyfi

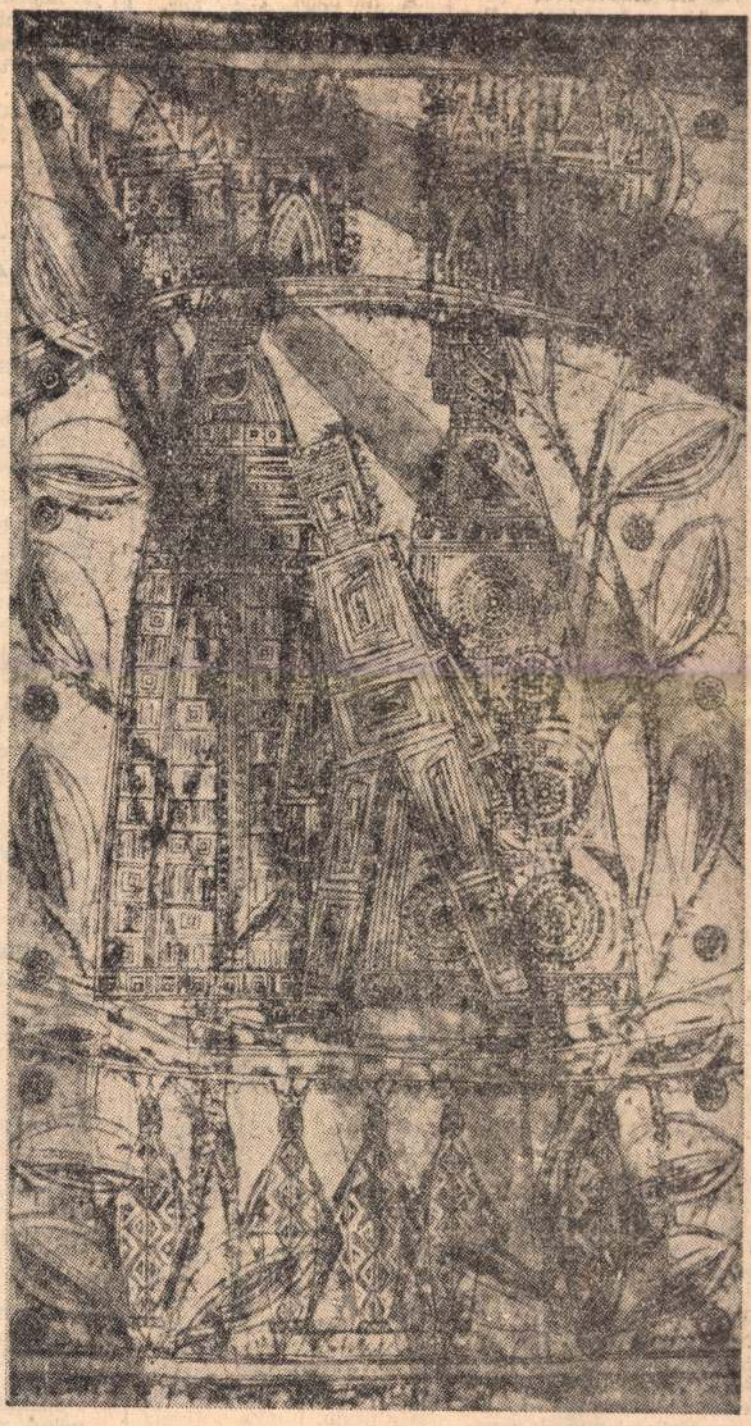

Juris Ibolya

Menuhin konkretabb
dása és emlékező teh
egyenesen meghöl
volt. Megjelenése el
ta jellemének felmér
len tüzét és erejét..
széde és modorának
szálnyira kimért pon
ga egyaránt gyém
ményégű és gyémá
volt... Külső látván
belső érzelmek mezs
haladva, de még r
kívülről szemlélve k
dünk hozzá vele egyazon
fvású társával, Kodály Zoltánnal: *Bartók abból az emberfajból való, amely örök elégedetlenségtől hajtva, mindent meg akar változtatni, mindent szebbé-jobbá akar tenni, amit csak a Földön talál. Ebből kerülnek ki a művészet, tudomány nagyjai, a nagy felfedezők, feltalálók, politikában a nagy forradalmárok, Columbusok, Galileik, Kossuthok, akik mind másképp hagyták maguk után a világot, mint ahogy találták.*

A centenárium esztendejében — az alig hallható pianisszimótól eljutva a háromszoros fortéig — keressük: mit hagyott maga után, milyennek akarta, kívánta a mi világunkat. Leginkább a fényképeket nézegetjük. Az *ezüstfejet*, amelyet Kosztolányi szerint *az ötvös pirinyó kalapácsokkal dolgozott remekbe.* Nézzük a fotográfiákat, s érezzük, a felhangzó zenékben elrejtett üzenet kezd ismerőssé válni. Molnár Antal szerint a fotográfus egy-egy pillanatot rögzít, ha jellemzőt is, mégsem reális, csak annak szemében, aki hozzá tudja gondolni az ismert előzményt és folytatást. Megértjük-e hát mi Bartókot? Miért állítunk neki olyan emlékművet, ami túlnő minden köztérre kihelyezett szobortárgyat, s a cselekvő gondolkodást jelképezve népben, nemzetben, közösségben teljesedik ki? Ahogy az „őhozzá méltó komolyság" hatja át megemlékezéseinket, úgy az évforduló is gondolataink rendezését jelenti. Azokat a kapcsokat keressük, amelyek elválaszthatatlanok tő-

denkori vállalás bátorságát jelenti. — *A Bartók-zene fölráz, és ha már fölráz, akkor erőt ad és ecsetet* — mondja róla Barcsay Jenő. A színházigazgató Szilágyi Dezső úgy vélekedik, hogy a zenei formánál nála sokkalta fontosabbak az általa meghatározott belső kifejezési normák. S ebben Bartók legalább annyira magyar, mint amennyire nemzetek fölötti. Hát nem érdekes, hogy a vallomások mennyire közelítenek a mi nézőpontunkhoz? Hogy aki alkot, mennyire a saját területének megfelelően gondolkodik? Ám mégis mindenki egy helyre jut el, ahogy a táncos Seregi László mondja: *Ha Bartók-művet koreografálok, úgy érzem, hegycsúcsot kell megmászni. Nem bagatellizálhatok el egyetlen folyamatot sem.* Ebben rejlik a bartóki életmű varázsa: ellentmondást nem tűrő következetességgel kell megvalósítani meggyőződéses elképzeléseinket. Bartók a megalkuvás nélküli ember példaképe.

Kezünkben van hát hozzá a meghívó, az értelmezés kulcsa. Az idézett mondatok — a felcsendülő zenékkel együtt — előbb-utóbb beépülnek gondolatainkba. A végén már sajátunkénak tudhatjuk őket. A mi értelmezésünk akkor válik természetessé, ha *valóban őt akarjuk hallani* és igényünk *belülről* fakad. Közelebb csak úgy kerülhetünk hozzá, ahogyan ő közeledik felénk: az emberi érzelmek félremagyarázhatatlan tiszta útján.

MOLNÁR ZSOLT

Köz

Az Orsz
rokk műe
nyi Intéze
lal el a B
feladata a
szerezése,
lehetséges

A gyűjt
lád nagy
szönheti.
lyes hasz
metronom
nagy rés
kéziratait
juttatott
Béla itt
adatlan fi
iratait, és
levelével
Kodály Z
adományo
herceg vá
kumentun
külföldi –
sárlások i
művét illu

Tűzbizt
Bartók ál
számozott
zában tar
gereket, r
gát, levele
ritkaságok
lyóiratgyű
nyait, csa
fényképek
torait, bo
teményét,
zönség is
ban.

Egy má
vespolcok
szótárak
nyelvek i
franciául,
vákul, ro
használta
görögöt i
Bolász Pé

Jurida Károly

A-tatabánya-mésztelepi Kossuth-iskola 60 éves jubileumját ünnepli, melynek keretében képzőművészeti kiállítást rendeztek az érkel műv. otthonban, ahol művei szerepeltek, mint az iskola volt tanítványa.

Dolgozók Lapja, 1942. máj. 10.

Juvida Károly

„Forradalomról forradalomra – képek a Magyar Tanácsköztársaság életéből" c. kiállítás megnyílt a Csók Galériában, melyen szerepel műve: Kun Béla portréja (emlékre.) – „Szammely Leninhez indul" (emlékre), „Landler Jenő és Münnich Ferenc a vöröskatonák között, a fronton" c. (emlékre)

Horváth György: Forradalmi grafika.

Magyar Nemzet, 1969. márc. 5.

Jurida Károly

Bemutatott művei: „Vizpart," rézkarc, 50 x 60; „Domboldal," rézkarc, 30 x 40; „Táj kékben," rézkarc, 50 x 60.

Zola Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

Jurida Károly

biztos kezű ábrázoló. Leginkább emlékezetes "Táj

kékben" című, vegyes technikával készült lapja.

Solymár István : Mai Magyar Rajzművészet, Buda-

pest, 1972. 22 l. 16 l.

Jurida Károly

Tatabányán született 1935-ben. A Képzőművészeti Főiskolát 1961-ben Hincz Gyula és Ék Sándor tanitványaként végezte. Első dijat nyart a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának Ember és állat pályázatán.

Solymár Istvám: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Jurida Károly

Csehszlóvákiában , Jugoszláviában és az NDK-ban vett részt a kiállitásokon. 1967-ben a Miskolci Grafikai Biennálén, 1968-ban a Nemzeti Galéria grafikai kiállitáson szerepeltek művei.

Solmyár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Jurida Károly

A fiatal Képzőművészek Stúdiójának jubileumi kiállitásán és a moszkvai magyar kiállitáson mutatta be alkotásait. A Stúdió kiállitásán grafikai dijat az V. Miskolci Grafikai Biennálén emlékplakettet kapott.

Solymár Istvám: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Jurida Károly

1968-ban Derkovits ösztöndijat kapott. Reprodukció:

71.sz. Forgás, rézkarc, 500 x 600 mm. , 72 sz.

Vipart, 1967, rézkarc, 490 x 595 mm.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest,

1972.

Jurida Károly.

Részt vett a tárlaton

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Alföld 1971/1 75old.

Jurida Károly grafikáival.
részt vett a Tatabánya város 25.-
évfordulójára rendezett képzőmű-
vészeti kiállitáson.

Havas Lujza: Kiállitásról kiállitásra

Magyar Hirlap 1972/296 6 old.

Jurida Károly

kinetikai élményeire apellál, a Bauhaus koncepció bizonyos ujfajta átéléssel alkotja müveit.

Katona László : V. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1969.

Jurida Károly

Bemutatott müvei: : 99. Rálátás , linoleummetszet
55 x 69 cm, : 100.sz. Ballada, linoleummetszet
67 x 57.5 cm., 101. Forgás , linoleummetszet
55 x 66 cm., 102.sz. Katedrális , linoleummetszet
65.6 x 54. 5 cm

Katona László : V. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1969

Jurida Károly, grafikus

Szerepel Velencében. (Európai grafika c. tárlat.)

— : Derkovits-tárlat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 13

Juvida Károly
grafikus

Tusvajzai hitkiomagiam apo-
kalaptikus mai problémákat
tanúsítva.

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Müvészet, 1971.augusztus - 10.oldal.

Juri da Károly
Grafikus

„Az úton visszafelé"
(repro)

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Müvészet, 1971.augusztus - 10.oldal

Jurida Károly
grafikus

Jurida Károly filozofikus tartalmú
és ugyanakkor nagyérzelmi hatást
is kiváltó művészete sokrétű".

Mihály Mária: A Derkovits-ösztöndijasok második kiállitása.
Művészet, 1971.augusztus - 35.oldal

Jurida Károly

grafikus

Mondanivalójának kifejezésére felhasznál szabálytalan és szabályos sikidomokat, foltokat, naturalisztikusan kidolgozott részleteket.

Mihály Mária: A Derkovits-ösztöndíjasok második kiállítása.
Művészet, 1971.augusztus - 35.oldal

Jurida Kárdy:

Olyan művel szerepelt az Új művek c. kiállításon a Műcsarnokban, amelyben az alaphang közvetlenül politikai tartalommal társul

Bojár Iván: Szereplemle a Műcsarnokban
Magyar Hírlap 1971/67. 6. old

Jurida Karoly

rézkarca

A Borsodi Vegyikombinát karbid-

üzeme

Magyar Hirlap 1971/116 3old.

Juri da Károly

Komárom megjelöl elszár-
marott művészek köze tar-
tozik a művész.

Wehner Tibor, Visszhangtalanul.
Művészet, 1979. május - 36. lap.

Jurida Károly

Müve szerepel a Magyar Grafika 1978.
c.kiállitáson

Magyar Nemzeti Galéria,1979.február

-katalógus a könyvtárban-

Júris Ibolya

Résztvesz a Biennálén
A katalógust lásd Mészáros
Sándornál

I. Ipari-Textil Művészeti Biennálé
Szombathely Savaria Múz
1973. Nov - Dec.

Jurida Károly, grafikus

L: Gácsi Mihály

P. Szücs J: A IX... 20-21.

Kritika, Bp. 1978. febr. 78/2.

Jurida Károly, grafikus

a tatabányai „Bányász Képzőművészeti Szabadiskola" 30'éves jubileumi tárlatán szerepel a művész Ady-illusztrációi. (cuzlétve)

Wehner Tibor: A jövő.
Dolgozók Lapja; 1977. okt. 16.

Jurida Károly

Zaj V. tedm. 37 x 54

Képzelt táj —"— 35 x 47

Vásárhelyi Tárlat

M.N.G. 1974. Jul-Szept.

Jurida Károly

Zaj — XX. vegyes techn. 37×54 cm
Képzelt táj — XX. -"- 35×47 cm

Vásárhelyi Tárlat
Rétrospektív Kiállítás, 1964–73.

MDK

Jurida Károly

rézk.:

Délután

Kertben

Tájkép

Vízpart

4. miskolci o. graf. biennale 1967.

miskolci Gal.

MDK

Jurida Károly

Csendélet, lit.

Fej, lit.

Város, rk.

Illusztráció, rk.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Jurida Károly

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.13.

JURIDA

Európai Grafika c. kiállításon szerepel Velencében.

Art in Venice.

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE, 1971. X. 19.

Juride Károly

díjat nyert az V.
mistolci grafikai biennálén

Népszava 1969 december 16
2. old.

Smida Károly

Linóleum metszetei szerepelnek az V. mistolci grafikai biennálén

Nápszava 1969 december 16
2. old.

Jurida Károly

„Forgás" c. műve

szerepelt a „Studio 58-68" Kiállításon

a Műcsarnokban

Nápszava 1969 január 4

2. old.

Jurída Károly

művei szerepeltek az V.Miskolci
Grafikai Biennálén

Napjaink 197o január
4.old.

Jurida Károly

Művei szerepelnek a Velencei Biennálé központi termeiben augusztus végén rendezett nemzetközi grafikai kiállitáson.

Magyar Nemzet 1971 augusztus 14
4.old.

Jurida Károly

Oda - vissza, v. tech. 38×54
Zaj | —"— 37×54

20 Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely 173.

Jurida Károly

Emlékezés, v. techn. 35×46
Képzelt táj, — " — 35×47

20 Vasárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Juvida Károly

Oda-vissza, repr.

20 Vásárhelyi Ösi Tárlat
Tornyai J. Mur. Hódmezővásárhely '73.

Gyurida Károly

A hónap végén Európai grafikai nemzetközi grafikai kiállítás nyílik a velencei biennale központi termeiben, amelyen hazánkat Gyurida Károly is képviseli

Kiállításai Budapesten és külföldön.

Magyar Hírlap 1971/225 9 old.

Jurida Károly

A miskolci Országos Grafikai biennálén résztvett Kertik Károly, Jurida Károly limometszettel, Pásztor Gábor, Zala Tibor, Cziráki Endre litográfiával.

Magyar Hirlap 1969/343/9

Jurida Károly
grafikus

A krakkói Krystofory Galériában a "Magyar Grafika Napja" csoportos kiállításon részt vett.

.-. Magyar művészek kiállításai külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 46.oldal.

Jurida Károly

Részt vett a IX országos grafikai beinnálén Miskolcon, Az utolsó hajók c. szines rézkarccal.

Magyar Hirlap 1977-3o7-6

Wagner:Stafétaváltás a grafikában?

Jurida Károly

Művészi tanulmányait a Luzsicza Lajos vezette Tatabányai Bányász képzőművész eti szabadiskolán kezdte.

Kratochwilí Mimi - Luzsicza Lajos; Műgyüjtő, 1972/2, 28. l.

Jurida Károly

Aizenhét rézkarca. (Bev. Kovanecz Ilona. Bp. 1964. Kisgrafika Barátok Köre. - Ism. Galambos Ferenc, Művészet, 1967. 7. évf. 2. sz. 47-48. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

279. l.

Juvida Károly
grafikus

Fehér-fehér linoleumnetszetei
szerepelnek a tárlatos

Bartely László: Az V. Miskolci Országos...
Művészet, 1970. március - 19 lap.

Jurida Károly

Szerepel az Iodalmi Múzeum
„hástis Töltők és írók" kiállításán

Rózsa Gyula: Követők és Követők

Népszabadság 1969 X. 29

Furida Károly

Szerepel az alábbi tárlaton

Borbély László: Az V. miskolci grafikai biennálé

Napjaink 1970 I. sz. 4 old.

Jurka Károly

A Magyar Képzőművészek Szövetsége
észak-magyarországi szervezetének
Tüner díját kapta

Megnyílt az V. miskolci országos
grafikai biennale
Észak-Magyarország, Miskolc, 1969. dec. 9. 4. l.

Zurida Károly

Forgás c. műve (eml.)
szerepel a „Studió 58-68" c.
kiállításon a műcsarnokban

Havas Lujza: Két kiállítás a
műcsarnokban

Nagyvarsa 1969 I. 4.

M.D.K.

Gerida Károly
grafikus

Krúdy könyvet illusztrációk-
kal látta el.

Genthon István: Krúdy Gyula illusztrátorai
Művészet, 1969. február - 43 lap

Jurida Károly

KMP illegális lap -rézkarc Bp. 1962.
288x388 mm. 110.-Ft.

Megjelent a Kommunista cimü lap -rázkarc. Bp.1962.
217x310 mm. 100.-Ft.

Oktatás - rézkarc Bp.1962.
297x392 mm. 100.-Ft.

Az 1961 és 62. évi gtafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 240.l.

MDK

Jurida Károly

Vizpart, rk.

Domboldal, rk.

Táj kékben, rk.

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Jurida Károly M.D.K.

Vitorlások,

Tájkép c.

grafikáját megvásárolta a Müvelödési Minisztérium
1967.

Müvelödési Minisztérium vásárlásai 1967. 7.1.

MDK

Jurida Károly

Kiállitási kritika

Magyar ifjuság 1968 máj.3.

Jurida Károly

Thallmayer Viktor - rézkarc Bp. 1962.
270x215 mm. 100.-Ft.

Az 1961 és 62 évi grafikai plakátok és m tszetek / összeállitotta: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 203.1.

Jurida Károly 1.

Egercsehi - rézkarc Bp. 1961.
248x335 mm. 87.-Ft.

Bányatelep - rézkarc Bp.1962.
227x287 mm. 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ 219.l.
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

Jurida Károly 2.

Hóvihar - rézkarc Bp.1962.
285x383 mm. 110.-Ft.

A parton - szines rézkarc Bp.1962.
215x310 mm. 78.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ 219.1.
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

Jurida Károly
Grafikus

M.D.V.

Ma meglátható hogy a konstruktivista hagyományokon nőtt fel. Inhálb-hajlik a szerkezeten belüli dekorativitás felé.

B.L.: Grafika
Művészet, 1969. január - 20 kep.

Jurida Károly

Vietnam I. és II. c. lapokkal
(eml.)

szerepel a „Vietnam" c.
kiállításon a Medvyánszky
teremben

Ujvári Béla: Fiatal Kép. mův.
Studiója grafikáll. a
Medvyánszky teremben

Magyar Ifjúság 1966 IX. 24

JURIDA KÁROLY

Művei szerepelnek az alábbi tárlatok.

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld, 1971. január.

MDK

Jurida Károly

Kertben, rk.

Este, rk.

Vitorlások, rk.

Studió 67. Fiatal képzőm.kiáll. Ernst Muz.1967.

MDK

Jurida Károly

repr.:

Rézkarc

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Múz.

MDK

Jurida Károly

repr.:

Vizpart

4. miskolci o. graf. biennale 1967.

Miskolci Gal.

SVÄTCI V STREDNEJ EURÓPE

Ministerstvo kultúry SR
Slovenská národná galéria
SNG, Bratislava, Rázusovo nábr.
október - december 1993
Koncepcia a výber diel: I. Rusina
Architektonické riešenie: M. Zikmund, M. Žitňanský

Výstava poskytujúca prostredníctvom špičkových výtvarných diel z popredných slovenských, českých, maďarských a rakúskych múzeí, galérií a pamiatkových objektov obraz o celej škále a spôsoboch zobrazovania svätcov v strednej Európe. Bola posledným podujatím z rozsiahleho výstavného projektu v rámci Roku stredoeurópskeho baroka.

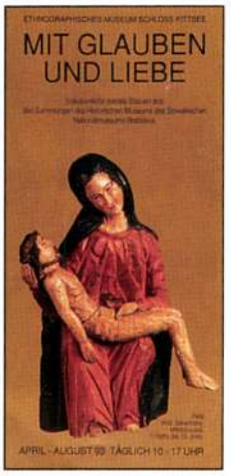

S VIEROU A LÁSKOU MIT GLAUBEN UND LIEBE
Sakrálne ľudové umenie na Slovensku

Historické múzeum SNM, Bratislava
Ethnographisches Museum, Schloß Kittsee - apríl - august 1993
Bazilika, Mariazell - september - október 1993
Bratislavský hrad - december 1993 - január 1994
Scenár a výber diel: Magdaléna Mrázová

Výstava ľudového umenia s náboženskou tematikou prezentujúca tvorbu 18. až 20. storočia, s osobitným zreteľom na ľudovú sakrálnu plastiku.

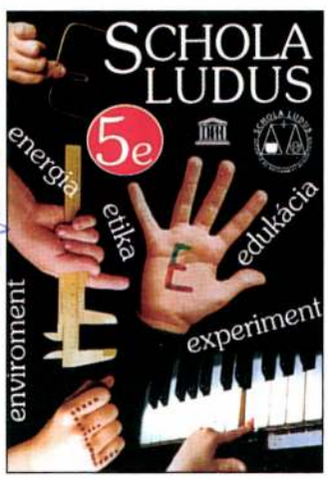

SCHOLA LUDUS - 5 E
Environment - Energia - Experiment - Etika - Edukácia

Nadácia Schola Ludus
Slovenské národné múzeum,
Bratislava, Vajanského nábr. 2,
december 1993 - február 1994
Riaditeľka projektu: K. Teplanová

V poradí druhá výstava nadácie orientovanej na vzdelávanie v duchu šetrenia prírody a energie s využitím najmodernejšej techniky a technológie netradičnými formami. Cieľom výstav je vybudovanie stáleho Centra vedy pre všetkých. Herňa - experimentárium - tvorivé dielne - súťaže v duchu hesiel "Škola hrou", "Radosť z poznania", "Múdrosťou k harmonizácii prírody a človeka".

SVÄTCI V ĽUDOVOM UMENÍ

Etnografické múzeum SNM, Martin
SNM Martin - máj 1992 - apríl 1993
SNM Bratislava, Vajanského nábr. 2
- jún - júl 1993
Autorky: J. Bumbalová, M. Turzová

Výstava ľudovej sakrálnej plastiky a maľby na skle s tematikou svätcov. Materiál členený do 4 okruhov: sv.J. Nepomucký, svätci a svätice, christologický cyklus a Mariánsky kult.

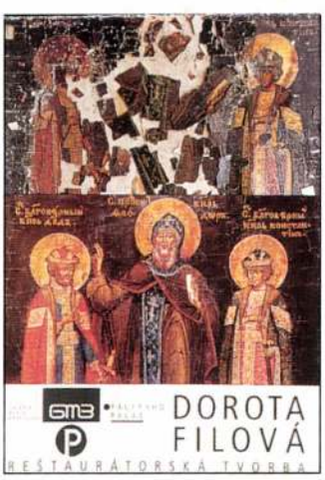

DOROTA FILOVÁ
Reštaurátorská tvorba

Galéria mesta Bratislavy
GMB, Pálffyho palác III. posch.,
september - október 1993
Komisárka výstavy: Ž. Grajciarová

Výber z reštaurátorského diela poprednej slovenskej reštaurátorky, s osobitným dôrazom na jej prácu pri záchrane ikon zo zbierok slovenských múzeí a galérií.

EGYPTSKÉ UMENIE
zo zbierok Archeologického múzea SNM

AM SNM, Bratislava, Žižkova ul. 12, Bratislava
november 1993 - marec 1994
Autorky: B. Egyházy - Jurovská,
K. Tomčíková

Prezentované exponáty (drobná plastika, amulety, predmety z dreva, bronzu, alabastru a fajansy) sú časťou zberateľského diela D. Schimku (1796 - 1869) a E. Marcela (1866 - 19??), boli súčasťou zbierky Evanjelického a.v. lýcea, teraz sú vo fondoch Slovenského národného múzea v Bratislave.

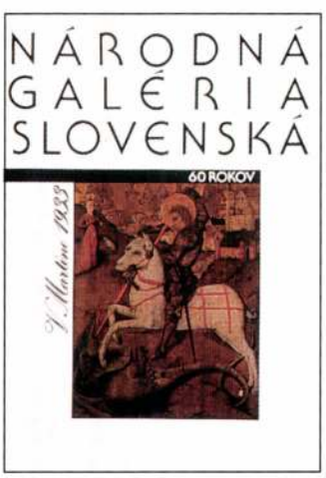

60 rokov NÁRODNEJ GALÉRIE SLOVENSKEJ

Turčianska galéria, Martin
apríl - jún 1993
Komisárka výstavy: V. Gallová

Výstava prezentujúca významnú zbierku výtvarného umenia Slovenska, ktorá vznikla ako NGS pri Slovenskom národnom múzeu v Martine a v roku 1933 bola sprístupnená po prvý raz verejnosti. Časť jej fondov (227 diel) sa v rokoch 1951 až 1961 presunulka do SNG v Bratislave, prezentované diela tvoria dodnes súčasť fondov SNM v Martine a plánuje sa ich trvalé vyinštalovanie v Slovenskom národnom múzeu.

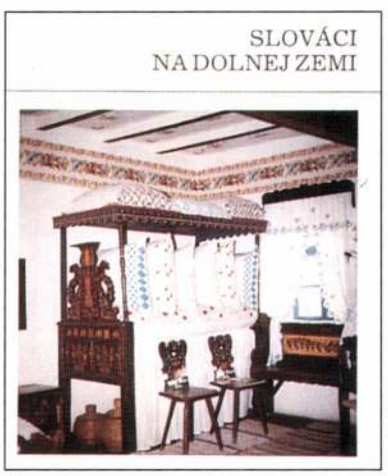

SLOVÁCI NA DOLNEJ ZEMI

Župné múzeum v Békešskej Čabe (Maďarsko)
Historické múzeum SNM
Slovenské národné múzeum,
Vajanského nábr. 2, Bratislava
apríl - jún 1993
Autori: M. Mazán, J. Ando.
Spolupráca: J. Botík
Komisárka výstavy: M. Horváthová

Výstava o dejinách a živote Slovákov v Békešskej Čabe vo svetle zbierok Múzea M. Munkácsyho.

spôsobilý uplatniť sa autonómne.

Fotografie ťažiskových realizácií, autentické dokumenty návrhovej fázy - koncepty, kresby, projekty, originály interiérového mobiliáru, skvelé modely spätne kopírujúce realitu i citlivo vytriedená korešpondencia a osobné doklady plasticky predstavujú veľkú osobnosť architektúry.

Návštevník výstavy dostal príležitosť poznávať súvislosti a ak vezme do ruky reprezentatívny katalóg, ak ho otvorí a začíta sa, súvislosti sa stanú zreteľnejšími. 145-stranový materiál s textami biografickej, teoretickej i kritickej povahy, s chronologizovanými biografickými údajmi, súpisom prác, jurkovičovskou bibliografiou, a tiež s informáciami o ochrane pozostalosti - všetko simultánne v slovenčine aj v angličtine; katalóg s úctyhodným počtom obrázkov a očividne s invenčným designom je sám osebe čin v našich končinách nie tak celkom každodenný. Zásluha na takomto katalógu je kolektívna záležitosť. Popri redakčnej práci vrátane práce grafika k úspešnému výsledku prispeli kvalitné fotografie získané z poltucta zdrojov, šiesti prekladatelia, mnohí aktívni spolupracovníci...

Veľkosť architekta Dušana Jurkoviča sme samozrejme neobjavili až teraz. Objavný je však spôsob, akým autori výstavy - scenáristka D. Bořutová, komisár M. Dulla, koordinátorka A. Zajková a architekt J. Kodoň - pristúpili k prezentácii jeho odkazu. Hold pri príležitosti 125. výročia narodenia má ambíciu stať sa prinajmenšom výstavou roka. Spravodlivo treba dodať, že bez pochopenia zo strany inštitúcií i súkromných majiteľov, ktorí zapožičali originálne exponáty, bez úsilia pracovníkov SNG a ateliéru Kodoň - Kraus, bez finančnej podpory z prostriedkov fondu Pro Slovakia i od početných sponzorov, by úspech bol sotva možný.

Slovenská národná galéria - spolu so Spolkom architektov Slovenska, usporiadateľom výstavy - poskytla výstavné priestory na obdobie v rozmedzí mesiacov november 1993 február 1994. Ak - po skončení tunajšieho poslania - výstava pôjde do sveta, netreba sa obávať, že by mohla vyvolať iný ohlas než priaznivý. Tak či onak, jedného dňa však hody pominú, ohlas doznie. V čase povýstavnej siesty, nech už by bola akokoľvek dlhá, bolo by dobré nezabudnúť, že vzácny muž, osobnosť, ktorej fluidum dokáže naplniť výstavné siene, "Pochovaný je v Brezovej pod Bradlom v hrobke, ktorú sám vyprojektoval a na mieste, ktorému patrilo jeho srdce". V medzičase po ďalšiu výstavu bude príležitosť pokojne si opäť prečítať "Spomienky na otca" od P. Jurkoviča. Píše sa v nich o človeku s citlivým srdcom.

Dejinné poryvy spôsobili, že väčšia časť Jurkovičovho diela je zrazu v zahraničí. Čo vnímavý a rozhľadený duch neúnavne pomáhal integrovať do jedného celku, sa drobí. Nehnuteľnosti "odchádzajú" aj s gruntom, na ktorom stoja. Tretina kooperantov, ktorí zapo-

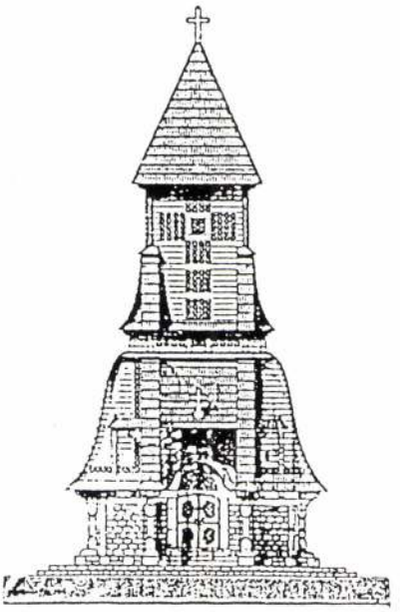

VOJENSKÝ CINTORÍN
V GRABE, HALIČ, NÁVRH 1916

žičiavali exponáty, urobila tak cez hranice. Samozrejme, nie v "zozahraničnení" Jurkovičovho diela je jeho nadlokálny význam. Ak si môžem ešte raz vypomôcť citovaním Dany Bořutovej (PhDr. Bořutová je aj autorkou výpravnej monografie o architektovi, ktorá vyšla súbežne s otvorením výstavy vo vydavateľstve Pallas) z jej štúdie uverejnenej v Katalógu, potom: "Podnetnosť Jurkovičovho diela" - jeho odkaz našej dobe i dobám budúcim - "tkvie...v spôsobe, akým dokázal skĺbiť a vyvážiť rozum a cit, opierajúc sa o hlboko etický postoj k vlastnej profesii". Nepredpojatý návštevník sa po návšteve výstavy s týmto postrehom pravdepodobne rád stotožní.

Návrat strateného pokladu by bolo možné nazvať správu, ktorú sme v prvých dňoch roku dostali z Banskej Bystrice. Vďaka prezieravosti pražského zlatníka a starožitníka Ing. Františka V. a jeho snahe preverovať si pôvod vzácnych predmetov, ponúknutých do predaja, podarilo sa orgánom činným v trestnom konaní objaviť a zadržať značnú časť predmetov, ktoré páchatelia odcudzili v máji 1993 z depozitárov Stredoslovenského múzea. Po násilnom vniknutí do objektu múzea vtedy zlodeji odcudzili rôzne pečatidlá, mince, medaily, zbrane, šperky a iné zbierkové predmety, prevažne z drahých kovov, v celkovej orientačnej hodnote vyše 1,6 milióna slovenských korún. Medzi predmetmi nájdenými v Prahe je aj vzácny Glabitsov pokál z roku 1835, ktorý je osobitne významný z hľadiska regionálnych dejín. Zatiaľ čo vyšetrovatelia už obvinili a súd vzal do väzby 22-ročného súkromného podnikateľa podozrivého z účasti na krádeži, náš stály spolupracovník, riaditeľ Stredoslovenského múzea pán Milan Šoka už pripravuje pre našich čitateľov príspevok o spomínanom pokáli banskobystrického **známeho** richtára. Vďaka podrobnému preskúmaniu predmetu statočným pražským zlatníkom majú totiž historici k dispozícii nové poznatky...

Pravidelní návštevníci expozícií Slovenského národného múzea v Martine si istotne všimli, že od novembra minulého roku je tam opäť vyinštalovaná unikátna pamiatka pochádzajúca z Holíčskej manufaktúry - **fajansová pec** z obdobia okolo roku 1760. Reštaurátorské práce financované z prostriedkov štátneho fondu kultúry Pro Slovakia realizovali Ing. arch. Vladimír Institoris a akad. sochár Štefan Mlich. Aj "malé ryby" sú pre záchranu nášho kultúrneho dedičstva prínosom. (Fotografia na zadnej strane obálky.)

❖❖❖

Menej potešiteľnú správu o našej liknavosti pri ochrane národného kultúrneho dedičstva sme dostali v prvej novoročnej pošte zo Slovenského syndikátu novinárov. Spolu s útlou, ale obsažnou brožúrkou zostavenou z myšlienok Ľudovíta Štúra (*Myšlienky, proroctvá, budúcnosť*), zaslali nám písomný apel zostavovateľky knižky pani Eleny Bellušovej. Nazvaný je príznačne - ***Ponižujúca kalvária Slováka*** a približuje v ňom osobné peripetie autorky pri jej dosiaľ nenaplnenom úsilí o zriadenie dôstojného priestoru pripomínajúceho, že v zachovaných priestoroch paláca (dnešná Univerzitná knižnica) na Michalskej ulici v Bratislave, zasadal v čase Štúrovho poslancovania Uhorský snem a odzneli tu slová, ktorých význam by Slováci mali docenif aspoň v roku, keď potvrdili svoju identitu naplnením vlastnej štátnosti.

❖❖❖

Koncom lanského leta sprístupnili na okraji Popradu nevšedný stánok kultúry. Dr. Vincent Polakovič, povolaním právnik, otvoril v architektonicky pozoruhodne riešenom objekte vybudovanom za 12 mesiacov ***Van Gogh Centrum***. V modernom objekte, ktoré svojimi prvkami pripomína Žltý dom v juhofrancúzskom Arles, kde Vincent van Gogh prežil azda svoje najtvorivejšie obdobie, zriadil ateliér a galériu. Pán Polakovič, povzbudzovaný ďalšími nadšencami, tak realizoval van Goghovu myšlienku a vytvoril v mimoriadne vkusnom prostredí centrum pre mladých výtvarníkov, kde môžu tvoriť i vystavovať. Verme, že jeho iniciatíva nezostane bez odozvy. Veď práve takýmito činmi môžeme byť naozaj svetoví.

VAN GOGH CENTRUM POPRAD

❖❖❖

V budove Slovenského národného múzea na Vajanského nábreží v Bratislave, kam sa na prelome rokov presťahovala naša redakcia, vo chvíľach, keď odnášame do tlačiarne zredigované číslo časopisu, rozvoniavajú vonné tyčinky z Tibetu. V Harmincovej sieni múzea sa totiž práve otvára atraktívna ***výstava tradičného tibetského umenia***, ktorá vďaka aktivite Veľvyslanectva Čínskej ľudovej republiky obohatila v januári a februári výstavný život Bratislavy. Boli sme na vernisáži, aby sme čoskoro mohli o nej podrobnejšie informovať aj všetkých verných čitateľov.

PAMIATKY & MÚZEÁ

ĽUBOMÍR MRŇA

Dušan Jurkovič
Súborná výstava architektonického diela

"Keby nič iného nebol vykonal Jurkovič len to, že zobrazením materiálu poukázal na pravé cesty k pochopeniu drevených stavieb na Valašsku a Slovensku, bol by iste vykonal mnoho! No on vykonal viacej. Vytvoril štýl..." - napísal v roku 1901 v Hlase Dr. Pavol Blaho. Dušan Samo Jurkovič (23. 8. 1868 - 21. 12. 1947) mal vtedy 33 rokov a zavŕšil dve pätiny vymeranej životnej púte.

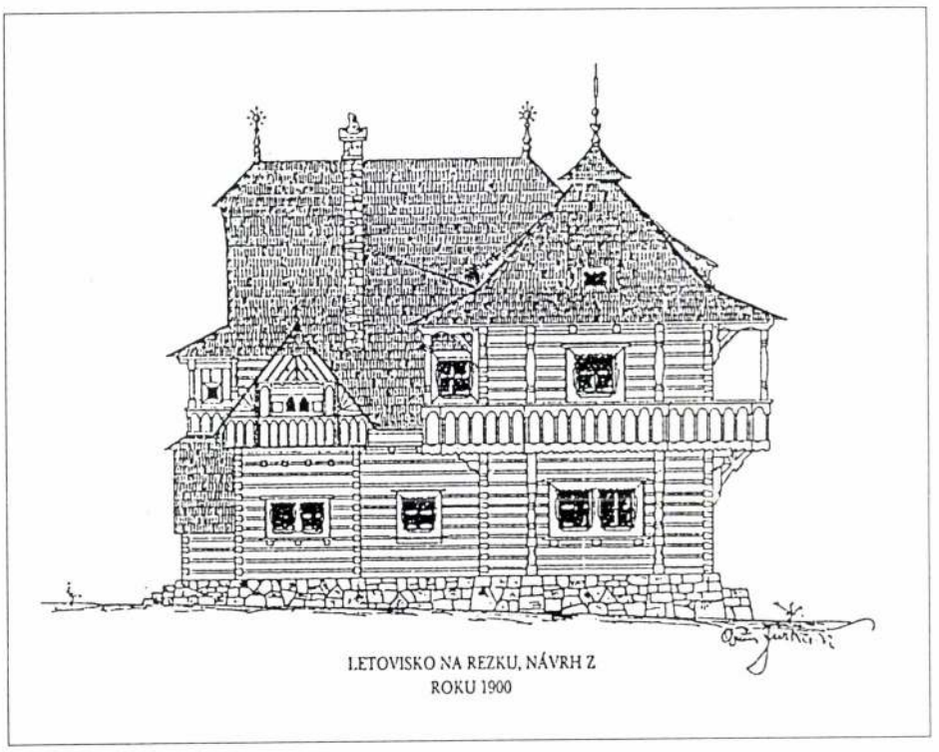

LETOVISKO NA REZKU, NÁVRH Z ROKU 1900

Od uverejnenia citovaného postrehu prešlo vyše 90 rokov, Dušan Jurkovič žil a pracoval ešte 46 rokov a za tú dobu pridal veľa k tomu, čo bolo možné s obdivom zaznamenať na prelome storočí. Výsledky jeho práce sa bilancovali na výstavách v rokoch 1906, 1938, 1945 - 1947, 1971 - 1972, 1988. Prvé tri z nich: výstava interiérovej tvorby v Brne, výstava diela pri príležitosti 70. narodenín v Bratislave a výstava životného diela v Prahe s reinštaláciami v Brne a v Bratislave sa uskutočnili ešte za architektovho života; ďalšie dve - jedna v Bratislave s reinštaláciami v Brne, Trenčíne a Banskej Bystrici a druhá v Zlíne s reinštaláciou v Bratislave - boli výstavy posmrtné.

Súborná výstava architektonického diela otvorená 18. novembra 1993 v SNG v Bratislave je v poradí šiestym, zatiaľ najreprezentatívnejším, a azda aj najvyváženejším pokusom o prezentáciu Jurkovičovho odkazu: "...predstavuje kultúrnej verejnosti dielo zakladateľa modernej slovenskej architektúry vo svetle najnovších poznatkov dnešného vedeckého poznania. Na rozdiel od doterajších... výstav dôslednejšie zohľadňuje jeho situovanosť v širšom dobovom a geografickom kontexte a poukazuje tak na európsky kontext jeho tvorivej osobnosti. Rovnako sa upozorňuje jednak na zdroje, z ktorých Jurkovič vo svojej tvorbe čerpal a jednak na dosah jeho tvorby na vývin slovenskej architektúry". Chce sa veriť, že výstava, ktorá vzbudzuje nádej, že poputuje svetom, nielen naplní, ale i predčí citovaný zámer M. Dullu a D. Bořutovej vyjadrený v úvode obsažného výstavného katalógu a zozreteľní aj Jurkovičov vplyv na vývin architektúry mimo rámca Slovenska - nie iba slovenskej architektúry. Taký by mal byť plný zmysel situovanosti v širšom kontexte.

Bytostne kultúrny, mnohostranne aktívny Jurkovič - výnimočný architekt, osvietený pamiatkár, vynikajúci kresliar, neúnavný organizátor - sa s nesmiernou pokorou vyznal: *"...základem práce mojí jest jednoduché, ale jednoduchostí tou právě silné umění lidové"*. Autorka scenára výstavy PhDr. Dana Bořutová v štúdii "O folklóre trochu inak", ktorá tiež dostala miesto v katalógu výstavy, k významu ľudového umenia pre Jurkovičovu tvorbu hovorí: "...národopisné štúdium nebolo ani zďaleka jediným prameňom Jurkovičovho poučenia a inšpirácie. Na druhej strane architekt z neho čerpal po celý svoj tvorivý život, no jeho prístup k tomuto zdroju sa menil...Mnohostrannosť Jurkovičovej tvorby pramení práve zo schopnosti vždy nového prístupu k inšpiračnému zdroju či k danej stavebnej úlohe... Jeho prístup v sebe organicky spájal viacero tendencií architektonického myslenia, ktoré mali svoju dlhšiu prehistóriu. S určitou dávkou zjednodušenia ich možno zúžiť do dvoch základných línií - romantickej a racionalistickej." O čosi nižšie uvádza príklad ako tvorcova kreativita "...sa napájala rovnako zo zdrojov lokálnej tradície..., ako zo špecificky transformovaných secesných, klasicizujúcich a kubizujúcich" - dodajme, že ešte aj iných - "podnetov, pričom citlivo udržiaval nadväznosť na charakter miesta a udalosti". Výstava predstavuje veľkého architekta v jeho mnohostrannosti a to je dobre.

Jurkovičovo dielo - to sú nielen turistické stavby na Radhošti, budovy v kúpeľoch Luhačovice, sakrálne objekty na Sv. Hostýne, úpravy zámkov i mlynov, návrhy výstav, početné rodinné domy a vily o.i. v Prahe, Brne a Bratislave, stanice tatranskej lanovej dráhy, rozmanité občianske, školské, zdravotnícke, priemyselné a kultúrne stavby (spomeňme aspoň Spolkový dom v Skalici), nájomné domy, viaceré pomníky a pamätníky významných osobností a udalostí, náhrobníky a hrobky významných národných dejateľov, Mohyla na Bradle... Zoznam realizácií má mnoho desiatok položiek; len pri architektonických úpravách vojenských cintorínov v západnej Haliči sa Jurkovičovi pripisuje autorstvo v 28-32 prípadoch. Pritom sa možno sporiť ešte i o to, či cintorín treba považovať za jedinú celistvú realizáciu alebo za súbor svojbytných architektonických diel. Nejeden Jurkovičov detail je

Privat Livemont, reklamný plagát na piškóty a čokoládu Delacre, 1896

kázal ako dobrý akvarelista. Hankarov nábytok, ktorý sme mohli vidieť, staval na jednoduchosti materiálov i tvarov.

Popri týchto prominentných osobnostiach belgického nového umenia rovnocenne obstáli kreslá, stoličky, písací kabinet a ďalšie typy nábytku vytvorené *Gustávom Serrurier-Bovym* a *Georgom Hobém*. Nábytok totiž prevládal v hlavnom priestore výstavy - Harmincovej sieni. Architektka expozície Renáta Rehorovská zvolila jeho aranžovanie pozdĺž stien na zostave vyšších a nižších pódií, tak aby nekonkuroval charakteru siene - čistému prejavu 20. rokov nášho storočia so štukami, piliermi, pôvodnými svietidlami. Vznikla vyvážená kompozícia secesných exponátov s racionálne ozdobným prostredím sály. Srdcom tohto priestoru boli šperky, sklo, keramika, medaily a plakety a ďalšie drobné predmety užitého umenia, umiestnené vo vitrínach. Medzi tvorcami týchto prekrásnych vecí boli okrem vyššie uvedených aj mená ďalších významných umelcov: *Fernand Dubois* a jeho bronzové svietniky, kalamáre, kľučky v kompozícii ktorých dominuje čistá "nekonečná línia, práve tá, ktorú zvykneme nazývať "belgickou", *Willi Finch* s keramikou žíhanou alebo zdobenou engobou miešanou s kysličníkmi kovov, *Philippe Wolfers* so šperkami, v ktorých sa fantázia secesnej symboliky spája s najdrahšími a najušľachtilejšími materiálmi a ďalší skvelí tvorcovia.

Záver výstavy tvorila kolekcia plagátov, inštalovaná podobne ako architektonické návrhy v bočnej miestnosti. Plagát hral v secesii významnú úlohu. Aspoň sčasti naplnil pôvodné sociálne ambície umelcov tohto obdobia: bol pre všetkých. Na výstave ho reprezentovali výrazní autori: *Armand Rassenfosse, Auguste Donnay, Privat Livemont* a ďalší.

Philippe Wolfers "Niké", brošňa, 1902

K výstave vyšiel katalóg na dobrej grafickej úrovni, ktorý je zároveň prvou monografiou o belgickej secesii v slovenčine. Texty napísali Suzette Henrion, Françoise Dierkens a Claire Dumortier. Sú stručné, pričom obsahujú množstvo informácií. Dopĺňa ich 20 krásnych farebných fotografií.

Výstava, prvá svojho druhu na Slovensku, bola tichým sviatkom milovníkov secesie. ■

FOTO: REPRODUKCIE Z KATALÓGU VÝSTAVY

z priameho, ortogonálneho pohľadu. Aj tieto konzoly mali polychrómiu. Na ženskej hlave sa stretáme s prevahou červených, na hlave démona zase s prevahou okrových tónov.

Pochopiteľne, že vo veži, ale i v sakristii a na stavbe schodišťa bol oveľa väčší počet opracovaných kamenných detailov. Niektoré z nich patrili osteniam gotických okien pravouhlého tvaru, pochádzajúcich asi z paláca, ďalej parapetné rímsy, náznak svorníka, alebo dosadanie rebier do kamenného bloku, pôvodne osadeného priamo do steny, ako aj veľa kamenných blokov. Na jednom z kamenných kvádrov bola omietka, takmer oslnivo biela, ktorá zrejme pochádzala z exteriéru. Omietku pokrýval raster tmavočerveného kvádrovania. Tieto fragmenty by nám mohli podať obraz o tom, ako vyzeral exteriér Horného kostola. Mal zrejme červené kvádrovanie, ktoré bolo farebne zjednotené s červeným ostením gotických okien a portálov. Takéto riešenie sa vyskytovalo na viacerých gotických objektoch v 15. storočí. Kostol v rámci prestavieb počas 17. a 18. storočia stratil svoj pôvodný charakter, ktorý neobnovili ani úpravy z roku 1844[9], keď opravovali vežu, ani v roku 1908 pri rekonštrukčných prácach, ktoré viedol budapeštiansky architekt Imrich Szöts.[10]

V TRETINE 20. STOROČIA v súvislosti s Pribinovými oslavami sa opäť realizovali úpravy hradných objektov, no pozornosť sa sústredila predovšetkým na románsku kaplnku. Vieme, že vtedajší organizátori osláv mali ďalekosiahle plány, ktoré sa premietli do Kuratória Pribinovho fondu aj v nasledujúcom desaťročí...

Vďaka poslednej, veľmi jednoducho znejúcej výskumnej úlohe – zistenie, farebnosti fasád sakrálnych objektov nitrianskeho hradu – bolo možné doplniť vedomosti o dôležitom architektonickom diele, ktoré má význačné postavenie v histórii nášho národa.

[1] Hodál, J.: Kostol kniežaťa Privinu v Nitre. Nitra 1930.
Hodál, J.: Kostol Privinov v Nitre v pravom svetle. Nitra 1933.
[2] Böhm, J., Mencl, V.: Výzkum na hradě nitranském 1930–31. In: Památky archeologické, r- XXXVII. 1931.
[3] Fojtík, J.: Nitra v období feudalizmu. In: Nitra 1977, s. 41 n.
Puškárová, B.: Doterajšie výsledky výskumu na Nitrianskom hrade. In: Pamiatky príroda r. 1984, čís. 1. s. 11, n.
[4] Mencl, V.: Postup chrámových stavieb na hrade v Nitre v stredoveku. In: Říša Veľkomoravská, sborník vedeckých prác. Praha 1933, s. 265 n.
[5] Záznam z archeologickej komisie z 13. 9. 1988.
[6] Hodál, J.: Kostol kniežaťa Privinu, c. d. s. 54. Autor tieto udalosti dokresľuje údajmi kronikára Anonyma Leobyensia, ktorý napísal: ... „Episcopatum destruxerunt et com buserunt..."
[7] Knauz, F.: Monumenta ecclesiae Strigoniensis. Strigoniae, II. zv. s. 224.
[8] Hodál, J.: Kostol kniežaťa Privinu, c. d. s. 56, kde píše: ... „quod cum nos ecclesiam nostram cathedralem per aemulos et infideles Domini regis et regni dirutam et per omnia demolitam rehedificare Deo auxiliante et construxere intendamus etiam in aliqua parte opus dictae ecclesia"...
[9] Hofman, J.: Nitra od konca 18. veku do novej doby. In: Nitra, dejiny a umenie nitrianskeho zámku. Trnava 1933, s. 130 n.
[10] Hodál, J.: Kostol Privinov v pravom svetle, c. d. s. 165.

FOTO: J. SLÁMA

Z NÁBYTKOVEJ TVORBY
Blažeja Bullu a Dušana Jurkoviča

MARTA JANOVÍČKOVÁ

V zbierkach Historického múzea SNM v Bratislave sa nachádzajú dva nábytkové celky, ktoré boli vyrobené podľa návrhov Blažeja Bullu (1852–1919, študoval architektúru na ČVUT v Prahe) a Dušana Jurkoviča (1868–1947, študoval staviteľstvo vo Viedni). Obaja autori, známi verejnosti predovšetkým svojou architektonickou tvorbou, sa venovali aj navrhovaniu nábytku. Najmä Dušan Jurkovič, pre ktorého bolo zariadenie interiéru rovnako dôležitým prvkom ako vonkajší vzhľad stavby a vytváralo s ním jednoliaty celok.

Pri návrhoch na nábytok autori hľadali inšpiráciu v ľudovej tvorbe a ich prejav možno zaradiť do kultúrneho prúdu, ktorý sa vykryštalizoval koncom 19. storočia. V tomto období v celoeurópskom meradle prebiehala vlna tzv. národného svojrázu. Našla uplatnenie hlavne v architektúre, výtvarnom umení i v umeleckom remesle, ale aj v literatúre a hudbe. Toto úsilie bolo v podstate reakciou na situáciu v druhej polovici 19. storočia, keď bola oficiálna tvorba podriadená historizujúcim slohom, ktoré opakovali umelecké štýly minulých storočí. Podobne aj remeselná a továrenská výroba úžitkových predmetov podliehala vplyvom týchto medzinárodne zaužívaných vzorov. Takáto produkcia v jednotnom duchu zapríčinila, že sa postupne stierali rozdiely medzi jednotlivými národnými kultúrami. Ako východisko z tejto situácie, v snahe vytvoriť špecifický národný prejav, tu bola možnosť obrátiť sa k domácemu ľudovému umeniu ako k zdroju inšpirácie. V krajinách, kde vládnúce vrstvy svojou politikou upierali práva na samostatnosť niektorých národov v štáte, sa k tejto snahe pripojila aj národne uvedomelá inteligencia. Na záchranu a podporu národných hodnôt sa zakladali múzeá a rôzne spolky; v snahe získať záujem aj najširších vrstiev obyvateľstva sa poriadali aj národné výstavy. Na Slovensku, v situácii tvrdého národnostného útlaku, sa tento kultúrny prúd stal pokračovaním boja za uznanie existencie slovenského národa z predchádzajúcich rokov. Oživenie záujmu o ľudové tradície a vytvorenie prejavu národného svojrázu malo byť podnetom k pozdvihnutiu národného povedomia.

Roku 1887 usporiadal v Martine spolok slovenských žien Živena v spolupráci s poprednými národnými činiteľmi výstavu slovenských ľudových výšiviek. Riešením výstavných priestorov poverili Blažeja Bullu. Vstupnú bránu na túto výstavu stvárnil v podobe ľudovej zvonice, ktorá tvarovo vychádzala z oravskej architektúry. Bulla sa stal prvým staviteľom u nás, ktorý použil ľudové motívy a pokúsil sa takto o vytvorenie tzv. národného slohu. Tento čin mal v martinskom národne uvedomelom prostredí veľký ohlas. Pred rokom 1890 si u Bullu objednala návrh na zariadenie reprezentačnej jedálne v národnom duchu popredná miestna rodina Šimkovcov–Klanicovcov. Nábytok, navrhnutý v štýle nemeckej neorenesancie, bol ešte poplatný dobovej móde pseudoslohov.

Zostava jednotlivých kusov nábytku je charakteristická pre jedálne tohto obdobia. Rozťahovací stôl a stoličky pre 12 osôb tvarovo pripomínajú ľudové zariadenie, ale ich konštrukcia má svoje základy v typológii nábytku 15. a 16. storočia, ktorá prešla do ľudového prostredia a vykryštalizovala sa ako jej charakteristický prejav. Veľký príborník sa skladá z dvoch častí – spodnej, dvojdverovej skrine prikrytej mramorovou doskou a z nadstavca, členeného poličkami a uzavretými úložnými priestormi. Ukončuje ho strieška s lomenicou a vejárovitými štítmi po stranách. Táto časť, ktorej prototyp sa objavil už pri riešení vstupnej veže na výstave výšiviek, tvorí charakteristický prvok Bullovho nábytku. Takto sú ukončené aj dve vysoké zrkadlá, kanapa potiahnutá dobovým plyšovým poťahom a polička s krúžkami na zavesenie predmetov. K súprave patril ešte malý stolík a menší príborník, ktorý vznikol pravdepodobne neskôr a nesie už znaky secesie. Nábytok je vyrobený z tvrdého dreva, povrch je morený na hnedo a zdobený vyrezávaným rastlinným ornamentom, farbeným na zeleno, červeno a žlto, obrysy sú zvýraznené čiernou linkou. Vyrobili ho v Martine, v Dielni na náradie. Neskôr ho previezli do Senice, kde si ním zariadil miestnosť vo svojom dome príbuzný rodiny, dr. Šimko. Jedáleň bola doplnená habánskou a ľudovou keramikou.

V čase, keď sa konala v Martine výstava výšiviek, bol u Bullu na praxi Dušan Jurkovič, vtedy ešte ako študent; vrátil sa sem aj neskôr, po absolvo-

vaní štúdia. Zúčastnil sa aj na prácach pri usporiadaní výstavy. Na základe jeho prvých samostatných prác možno konštatovať, že Bullova tvorba i jeho záujem o ľudové umenie mali pre Jurkoviča ako zdroj inšpirácie veľký význam. Neskôr odchádza na Moravu a roku 1899 ho poverili zariadením dievčenského penzionátu Vesna v Brne. Vesna vznikla roku 1870 ako samostatná vzdelávacia jednota pre národne uvedomelé dámy. Spolok sa stal čulým strediskom moravského kultúrneho života v období nemeckého národnostného útlaku. Okrem celkového riešenia interiéru penzionátu v duchu ľudovej architektúry navrhol Jurkovič aj nábytok. Na výzdobe jednotlivých kusov je zreteľne badateľný vplyv Bullovej práce. Je to hlavne motív vejára, ale i vyrezávaný ornament a ozdobné kovanie. Podobné prvky použil Jurkovič už roku 1897 pri úprave interiéru útulne „Maměnka" na Radhošti. Jurkovičov nábytok na rozdiel od Bullovho už tektonicky nevychádza z historizmu; jeho tvary sú syntézou zaužívaných nábytkových tvarov a autorovej tvorivej invencie ovplyvnenej ľudovým umením a secesiou. Variáciami tohto nábytku zariadil v tom čase aj byty niekoľkých popredných činiteľov spolku v Brne. Po vypuknutí prvej svetovej vojny bol penzionát zrušený. Časť nábytku z jeho pôvodného zariadenia tvorila neskôr súčasť vybavenia Jurkovičovej vily na Lermontovovej ulici v Bratislave, odkiaľ boli niektoré kusy zakúpené do zbierok Historického múzea SNM a niekoľko predmetov je vo vlastníctve SNG.

Najtypickejším výzdobným prvkom nábytku je vejárovitý motív, s ktorým sme sa stretli už pri Bullovom nábytku. U Jurkoviča je jednotiacim prvkom súpravy, podobne ako u Bullu túto funkciu plnia striešky s lomenicou. V zbierke HM SNM sa z tejto brnenskej skupiny nábytku nachádzajú dve postele, dva nočné stolíky a jednodverová skriňa. Tieto kusy sú zhotovené z tvrdého dreva, moreného na hnedo, zdobené vyrezávaným rastlinným a geometrickým ornamentom. Podobne sú vyhotovené aj dva príborníky, ktoré sú ale doplnené vitrážami vo fialovej a zelenej farbe. Najefektnejším kusom nábytku je umývací stolík s poličkou a modrým opakným sklom, okrúhle zrkadlo, ktoré má opäť na okraji motív vejára.

V Jurkovičovom nábytku, ale vlastne aj v celej jeho ranej tvorbe, je ešte badateľná väzba na ľudové vzory a samozrejme svoju úlohu zohral aj Bullov vplyv. Okrem konkrétnych ľudových motívov tu nájdeme aj secesné prvky. V jeho neskorších prácach mizne upätosť na ľudovú tvorbu a presadzujú sa vo väčšej miere aj prvky moderného umenia. Tvorba v duchu národného slohu dospela v diele D. Jurkoviča k vrcholu spomínaných snáh nielen u nás, ale aj v európskom meradle.

Nábytok vyrobený podľa návrhov architektov Blažeja Bullu a Dušana Jurkoviča je dokladom vytvorenia základov národnej kultúry v umení a ich uvedenia do životného štýlu nielen na Slovensku, ale aj na Morave. K tejto myšlienke by sme sa mali vrátiť aj v súčasnosti, v čase veľkého náporu vedeckotechnických vymožeností a silných vplyvov vyspelých štátov, ktorých kultúra by mala slúžiť len ako podnet k vytvoreniu vlastného národného prejavu.

Literatúra:
Holčík, Š. P.: Neznámy Bullov nábytok. Vlastivedný časopis 24, 1975, č. 4
Žákovec, František: Dílo Dušana Jurkoviče, Praha, 1929

2

3

1 4

❶❷❸ *Časť jedálne, autor B. Bulla.*
❹ *Spálňa, autor D. Jurkovič.*

FOTO: M. ČERVEŇANSKÝ

Verte reklame,

Je reklama nesmrteľná?

☛ *V každom prípade je aj napriek svojej čulosti už dosť stará. Zrodila sa spolu s konkurenciou. Niektorí teoretici reklamy tvrdia, že vznikla už v staroveku. Jej prejavy vidia napríklad aj v nápisoch mien staviteľov na tehlách a kvádroch babylonských a asýrskych palácov z obdobia 13.–8. storočia pred n. l. Či tieto nápisy vznikli len ako prejav pýchy ich autorov, alebo či pomáhali staviteľom získavať nové objednávky, a teda aj nejaký materiálny prospech, to dnes môžeme len domýšľať.*

☛ *Propagačnú funkciu však nesporne plnili nápisy na uliciach starého Ríma zvané „album". (Odvodené od latinského „albus" – biely; podľa farby podkladu pre text). Na stene domu vykopaného v Pompejach sa zachoval nápis, ktorý možno volne preložiť takto: „Pocestný, choď priamo až po dvanástu vežu, tam je vináreň Sarine. Navštív ju! Buď požehnaný".*

☛ *V starovekom Ríme boli bežné nápisy na stenách, ktoré oznamovali konanie divadelných hier, gladiátorských zápasov, ale aj také, ktoré inzerovali predaj alebo prenájom budov. Z Herculánea a Pompejí sú známe vývesné štíty; napríklad lekárnici používali na označenie svojich obchodíkov vyobrazenie hada, obchodníci s mliekom kozu. Teda už tu sa začala kryštalizovať ikonografia reklamy. Rozvinula a ustálila sa však až v stredoveku. Hoci toto obdobie nebolo priaznivo naklonené obchodnej propagácii, predsa prežila. Vývesné štíty remeselníkov, obchodníkov a krčmárov oznamovali aj negramotnej väčšine obyvateľstva, kde sa čo vyrába či predáva. V Anglicku v 2. polovici 13. storočia Henrich III. dokonca nariadil, že každý obchodník má mať na svojom dome vývesný štít, alebo iné označenie, aby to bolo jasné aj tým, čo nevedia čítať a písať. Čosi zo symboliky týchto reklamných označení sa používa dodnes. Často sa stretávame napríklad so súdkom na označenie viechy, mosadzným tanierom pre holičstvo, praclíkom pre pekárstvo a spomínaný had sa stal všeobecne známym znakom lekárnictva.*

☛ *Aj v pokrikoch kamelota, ktorý nám ráno núka dennú tlač, môžeme pozorovať rudiment trhového vyvolávačstva. O niekdajšej vážnosti tejto profesie svedčí fakt, že koncom 13. storočia mali v Paríži vyvolávači vlastný cech so 44 členmi. Až doteraz, pri spomínaní na ešte neskazenú mladosť reklamy, sme nemali dôvod podozrievať ju z klamstva. Písané, symbolicky alebo obrazovo stvárnené „firemné štíty" mali viacmenej informatívnu funkciu a pokriky stredovekých vyvolávačov už dávno dozneli, takže ich pravdivosť si nemôžeme overiť.*

☛ *Skutočne zlaté časy reklamy nastali spolu s priemyselnou revolúciou. Vtedy, keď došlo k rozvoju strojovej a továrenskej veľkovýroby i k špecializácii priemyselnej produkcie, bolo oveľa väčším problémom predať ako vyrobiť. Obchod, dozrievajúci na inštitucionalizovaného sprostredkovateľa medzi výrobcom a spotrebiteľom, začal hrať v hospodárstve prvé husle – ako dnes hovoríme – rozvinul sa trhový mechanizmus. Jedným z jeho hlavných atribútov bol neúprosný konkurenčný boj. Zbraňou a bitevným poľom sa stala reklama. Šikovní podnikatelia sa rýchlo naučili mnohorako využívať jej možnosti. Reklama nadobudla v krátkom čase veľký význam. Jej nositeľom sa stalo všetko, čo bolo možné využiť pre propagáciu –*

Dušan Jurkovič: Sanatorium Prof. Koch in Bratislava

Matúš DULLA

The Professor Koch's Sanatorium in Bratislava was designed in 1929 by Arch. Dušan Jurkovič in cooperation with Arch. Jindřich Merganc and O. Klimeš. The construction has been executed by Fa Jozef Berný of Bratislava in the course of the years 1929-1930.

Description

The building of the sanatorium of Prof. Koch is situated in the residential area, northwest from the centre of Bratislava city, at No.27, Partizánska (former Vegelinova) street (Lot No.1420/20). The layout of the building, formed in the shape of the spreaded "V", corresponds with the sloping terrain; with its convex (northern) side it is facing the Partizánska street while its concave (southern) side opens to the adjacent garden.

In the course of the site works, the garden has been established, forming a system of terraces, equipped with a pool, and planted with dendrologically rich set of timber species. The whole complex of the sanatorium and garden represents an object of the protection from the side of the office for monument preservation. Originally, the family villa for Prof. Koch, designed also by Dušan Jurkovič, was intended to be built in the garden, too, but it was never erected.

From the constructional point of view, the building consists of the reinforced concrete skelet filled with brick, constructed as two-tract with dimensions 495 and 650 cm. The peripheral walls are 35 cm thick, the partition walls 15 cm. The exterior surfaces are covered with ceramic facing bricks of a red-brown colour with pronounced horizontal joints. As for the disposition, the central part of the V-shaped plan contains the vertical communications (elevator, staircase). Adjacent to it, on the ground floor there is a vestibule, on the first floor the operating theatre with digestor and the washroom for the physicians. On the second floor, a small chapel is located in the central part, oriented towards the street front and covered with a slope glass roof. The fourth floor is smaller in plan, containing only the machinery for the elevator.

The sanatorium was designed for treating women's diseases and as obstetrical hospital with the capacity of 36 beds. The operating theatre and surgery rooms were designed with the special care, in accordance with requirements and advices of Prof. Koch.

The maximum comfort was created also for the patients. One- and two-bed rooms are situated in the side wings both on the first and the second floors. The rooms are equipped with signal bells and lights, telephones and radio-sets. The middle walls have niches with the built-in wardrobes. The southern rooms oriented towards the garden have also balconies. Originally, every room was painted in a different tone, in order to minimalise the unpleasant psychological effects and to improve the hospital environment. On each floor there is a food preparation space with a lift. In the right wing, next to the staircase there is a "bed" elevator. Each floor has also two bathrooms with WC, the rooms being equipped each with one or two washbasins.

Due to its three-part plan, the sanatorium corresponds with the scale of the surrounding buildings. The shape of the layout follows the sloped terrain. The symmetrical form enabled to create a pure, simple and clear disposition. The expression of simplicity and nobility of the outer forms is supported also by the ceramic facing bricks, as well as the large and

1. Sanatorium Prof. Koch, the overall view
2. The entrance facade
3. The garden facade

simple windows in the steel frames. The stripe windows of the operating theatre and the glass roofing of the chapel perform the characteristic feature. The register of the used materials is enriched with travertine and marmor, applied in interior spaces (e.g. the vestibule).

History and present condition

The Sanatorium Prof. Koch is still serving to its original purpose. Since 1951 it became the Therapeutic Home Caritas, recently the Obstetrical-gynecological ward of the hospital with clinic belongs to the Hospital with clinic Bratislava-vidiek.

In the course of the post-war period following works were carried out: in 1952, the fence of the garden has been replaced; in the 1970s and 1980s, replacing of the window frames and construction of the eaves took place.

While, in the course of more than sixty years of its existence, no important interventions and improvements were made, the current condition of the building demands crucially reconstruction.

Appraisal

From the technical standpoint, the building is significant for the use of progressive construction and for its perfect finishing of architectural details in the exterior (ceramic surfacing of the facades) as well as in the interios (the vestibule or the operating theatre). Taking into account the period of its origin, it is comfortably equipped with the technical appliances in the rooms. Due to its medical-therapeutic

equipment, the sanatorium belonged to the socially most progressive buildings of its epoque. In the time of its origin, it was denoted as the most modern sanatorium in Czechoslovakia.

The overall character of the building is determined by the cultivated accepting of the pure Functionalist morphology – simple facade with large windows, which are not dominated by the vertical dimension, and modern strip windows in the central part of the front. In this work, Dušan Jurkovič for the first time used the principles of the modern Functionalist architecture. At the same time, he went on using advanced traditional elements and principles (ceramic facing bricks, symmetrical massing), which offer the architecture its noble and respectable appearance. In the exterior appearance as well as in the interiors, the Functionalist simplicity is connected with traditionally balanced composing of spaces and of details.

For the architecture of Modernism, the health, hygiene, and sunlight represented the dominant determinants. The sanatorium Prof. Koch in Bratislava belongs to a series of the new sanatories erected in Czechoslovakia in the course of the 1920s and 1930s within the program of the higher quality of the health care. In that period, important constructions were erected in Slovakia, e.g. the Cure-house in Trenčianske Teplice (J. Krejcar, 1929-32), the sanatorium in Vyšné Hágy (A. Libra & J. Kan, 1932), the recreation-house Morava in Tatranská Lomnica (B. Fuchs, 1931), a complex of the cure-houses in spa Sliač (R. Stockar, 1931-38). The most famous international example of this type is the sanatorium in Paimio by A. Aalto (1928-33).

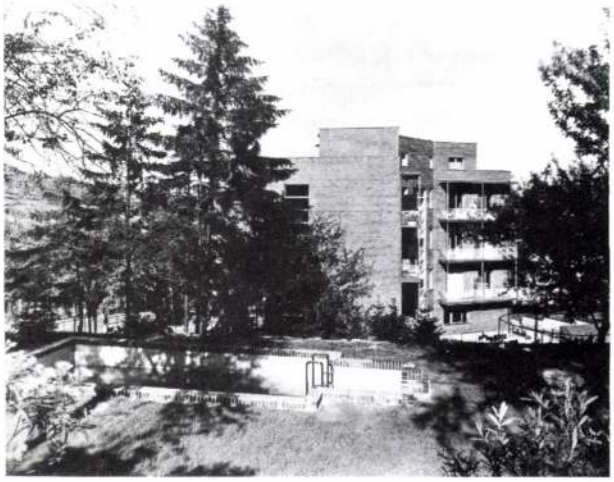

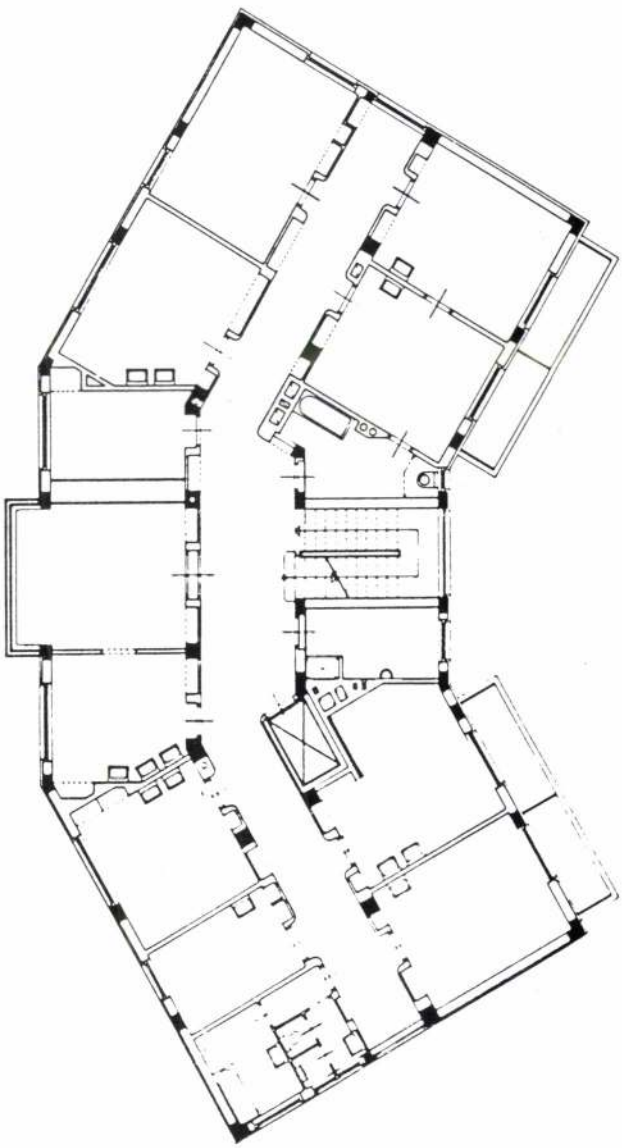

4. View from the garden
5. The plan

Sanatorium Prof. Koch belongs to the smaller constructions of this type. Resulting in a noble symbiose, two creative approaches appeared here: Jurkovič's cultivated traditional forms and proportions are connecting with the new Functionalist principles used by his cooperators J. Merganc and O. Klimeš. The symmetry comes from older Jurkovič's works and the facing bricks remind of the Dutch brick architecture of the 1920s (e.g. the Municipal Bath and the School in Hilversum by W. Dudok, 1920 and 1924) or of the villa Krefeld by L. Mies van der Rohe (1928). The dominating horizontality, the strip windows and the absence of decorative elements use to be connected with the works of Le Corbusier (villa Savoye, 1929-31).

Literature (principal publications in hronological order)

WEINWURM, B.: *Kochovo sanatorium v Bratislavě.* Měsíc, 1933, Nr. 4, p. 9

KUSÝ, M.: *Architektúra na Slovensku 1918-1945.* Bratislava, Pallas 1971, pp. 86 and 90

FOLTYN, L.: *Dejiny architektúry na Slovensku 1918-1939. Rozvoj avantgardného myslenia.* (Output of the scientific research task) Bratislava, SVŠT [Slovak Technical University] 1972, pp. 195-196

FOLTYN, L.: *Slowakische Architektur und die tschechische Avantgarde 1918-1939.* Dresden, Verlag der Kunst 1991, pp.136-137

BOŘUTOVÁ-DEBNÁROVÁ, D.: *Dušan Samo Jurkovič.* Bratislava, Pallas 1993, pp. 196-202

Relevant documents

Written records are kept in the Slovak National Archives (Personal Fund of D. Jurkovič), Drotárska cesta, Bratislava.
Drawings, plans and photographs are to be found in the Slovak National Archives (Personal Fund of D. Jurkovič) as well as in the Municipal Archives of Bratislava (original lot No. 4642/1, current lot No. 1420/20).

Jurida Károly

Művei szerepelnek a felszabadulásunk 30.évfordulójára meghirdetett pályázat anyagában a Balatoni Kisgrafikai Biennálé kiállitásának keretében a keszthelyi Balatoni Muzeumban - 1975.

-katalógus a könyvtárban-

Juzi da Sháry
Grafikus

Képei világosak, tágasak és rendezettek. A kiállításon bemutatta az „Eltűnő nap" című kompozicióját a „Folytonosság", a „Gondolatok a bélésről" című művét

Mihály Mária: A Derkovits-ösztöndijasok második kiállitása.
Müvészet, 1971. augusztus - 35.oldal

Juvida Károly, grafikus

Szerepel Velencében az Európai grafika c. tárlaton.

— : Gazdag kiállítási program augusztusban

5.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 7.

JURIDA KÁROLY grafikus
Tatabánya, 1935

1961-ben végzett a Főiskolán Hincz Gyula és Ék Sándor tanitványaként. Tanulmányuton Lengyelországban járt. Rendszeres résztvevője a hazai grafikai rendezvényeknek, szerepelt Jugoszláviában, Csehszlovákiában, az NDK-ban és a Krakkói Biennálén (1970). Nagyobb anyagot mutatott be a Nemzeti Galéria 1968-as seregszemléjén. 1968-71-ben Derkovits-ösztöndijban részesült. Több kiállitási és pályázati dij tulajdonosa. 1964-ben mappája jelent meg a Kisgrafika Barátok Körének kiadásában. - Élményei erősen tájhoz kötöttek, de feldolgoz figurális témákat, készit ex libriseket is. A legszivesebben rézkarcban dolgozik. A lapjait átható érzelmi-indulati töltés sajátos festőiséget biztosit stilusának.

Művészéletrajzok 1975

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 JUL 27
MAGYAR NEMZET

Jurida Károly

YVSZE

1921

Jurida Károly illusztrációja Rifat Ilgaz török író Kopasz Mahmut diákjai című regényéhez, amelyet a Móra Könyvkiadó jelentetett meg

Társadalmi és magánérdek

MA MÁR NEHEZEN tartható fenn olyan vállalati gazdálkodó rendszer, mely az önállóság jogcímén népgazdasági érdeket sért. De az egyéni érdekeltség, illetve az anyagi ösztönző módszerek alkalmazásában még morális kérdések tisztázatlanok maradtak.

Amíg a szocialista embertípus fogalma tisztázatlan marad, addig — véleményem szerint — fennállhat az a veszély, hogy misztikus régiókban lebeg; misztifikált fogalmakkal azonban nem tud mit kezdeni a mai ember; az eszményítést is nehezen tűri. De konkrét fogalmak nélkül olyasmivel szemben is cinikussá válhat, ami egyszerűen csak emberi becsület kérdése. Ha a mindennapi tapasztalat azt mutatja, hogy sokasodik társadalmunkban azoknak a száma, akik az egyéni érdekeltség jogcímén megsértik az össztársadalom érdekét; — vagy fogalmazzunk enyhébben —: ha egyre csökken azoknak a száma, akik ellenállnak a lehetőségek csábításának, akkor mégiscsak szükség van a morális kérdések tisztázására. Enélkül nehéz felismerni a határt: meddig terjed az önérdek, és hol sérti *mások jogos* érdekeit.

Sajnos — mindennapi tapasztalataink már arra is rávilágítanak, hogy a becsületesek nemcsak lemaradhatnak az ügyeskedőkkel szemben, de nosodnak meg, amelyeket képtelen összeegyeztetni a saját lelkiismeretével. De szorongásos megterhelést jelenthet az is, ha az egyén maga nem tud eligazodni és bizonytalanul mozog a társadalmi közegben: képtelen eligazodni az ingatag morális normák között. Abban pedig, hogy ingatagok, mindannyian felelősek vagyunk.

Az ember ösztönéletét tulajdonképp az állatéval azonos lét- és fajfenntartás ösztöne mozgatja; sokszor ez irányítja magatartását is. Ennek alapján hirdetik oly sokan még ma is, hogy az ember alapvetően egoista és sohasem lehet tőle elvárni a tiszta humanitást. Meglehet, így van ez, ha nem formálják át magatartását olyan morális szabályozók, amelyek elsajátítása után már csak akkor kerülhet lelki válságba, ha olyat cselekszik, amivel megsérti mások érdekét. Szocialista társadalmunkban senkinek sem kell már a faj- és létfenntartás érdekében embertelen eszközökhöz folyamodnia. Bőven válogathat mindenki a legkülönbözőbb szakmák között, és jövedelméből ki-ki eltarthatja már önmagát és családját is. A civilizációs fejlődés azonban olyan arányban is növelheti az emberi igényeket, hogy azt soha, sehol ki nem elégítheti, ha nem tud határt szabni önmagának. Az anyagi javak felhalmozása azonban — nézetem

JURIDA Károly gafikus

BENEDEK István Gábor: Képzőművészek otthonában. =
Hegyvidék,1973.1.sz. 12-13.p. ill.

az 1870-es években induló Szolnok-Doboka c. hetilap gondot fordított a helyi szerzők megszólaltatására, az I. világháború után nyomába lépő sajtótermékek pedig a kolozsvári írók bevonásával emelték irodalmi anyaguk színvonalát. Gyakoriakká váltak az irodalmi estek: 1930 őszén az Erdélyi Fiatalok csoportjából Balázs Ferenc, Bélteky László, Demeter János, Kováts József találkozik a dési közönséggel, 1932-ben Kovács Katona Jenő mutatkozik be, 1933-ban a Szamosmente c. helyi lap (1931—33) estjén a szomszédos Alsókosályon élő Bartalis János társaságában Ligeti Ernő, Walter Gyula lép fel, Könyvnyomdában 16 mű jelent meg. Közöl már a Désen lakó Daday Loránd is, több ízben Reményik Sándor tart itt „zenés irodalmi est"-et. 1937-ben Sztojka László kezdeményezésére a táj íróit és művészeit mutatja be a *Kis-Szamosvölgyi Album*.

A II. világháború alatt Móricz Zsigmond, majd Féja Géza és Sinka István látogat ide, erre az időre esik az EME tudományos vándorgyűlése (1942) és az EMGE kiállításokkal egybekötött 99. közgyűlése (1944).

Jelentős szerepe volt Désnek a képzőművészetek terén. Szopos Sándor festőiskolát vezetett itt a 20-as években, innen in-

HEGYVIDÉK

A XII. KERÜLETI TANÁCS ÉS
A HAZAFIAS NÉPFRONT
XII. KERÜLETI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

1973.
III. ÉVFOLYAM
1. SZÁM

A tanácsválasztás jelentősége

Dr. FARKAS OTTÓ
a Minisztertanács
Tanácsi Hivatala Titkárságának
vezetője

Amikor e sorok napvilágot látnak hazánk felszabadulásának 28. évfordulóját ünnepeljük. Mindannyian őszinte örömmel tekintünk vissza a haza, a szocializmus építésében megtett, nem mindig sima, de eredményekben gazdag útra. Az alkotás, a munka eredményeinek öröme ez, egyben a jövőbe, további fejlődésünkbe vetett töretlen bizalom kifejeződése. A felszabadulásra emlékezve is előre tekintünk és újabb nagy feladatok végrehajtására készülünk.

Néhány nap múlva ismét jelentős politikai esemény színhelye lesz hazánk, s szűkebb pátriánk, a kerület is. Április 15-én mintegy hétmillió választópolgár járul az urnák elé, hogy megválassza a helyi tanácsok közel hetvenezer tanácstagját. Közülük mindössze 81 tevékenykedik majd lakóterületünkön, a XII. kerületben. Az ő tevékenységük azonban különösen fontos számunkra, hiszen sok fáradsággal járó, a lakosság érdekében végzett önzetlen munkájuk, amelyet az állampolgárok elismerése övez, további előrehaladásunk egyik záloga. A tanácstagok általános választása természetesen nem jelent általános őrségváltást. Mindazok a tanácstagok, akik önzetlenül fáradoznak a kerületért, bizonyára továbbra is élvezni fogják választókerületük lakosságának, választóinak a bizalmát.

Az általános választás politikai célja tehát az időközben megüresedett tanácstagi helyek betöltése, a tanácstagság bizonyos felfrissítése mellett elsősorban országos méretű párbeszéd a lakossággal. Ezeken a nyílt, őszinte beszélgetéseken főként a napi

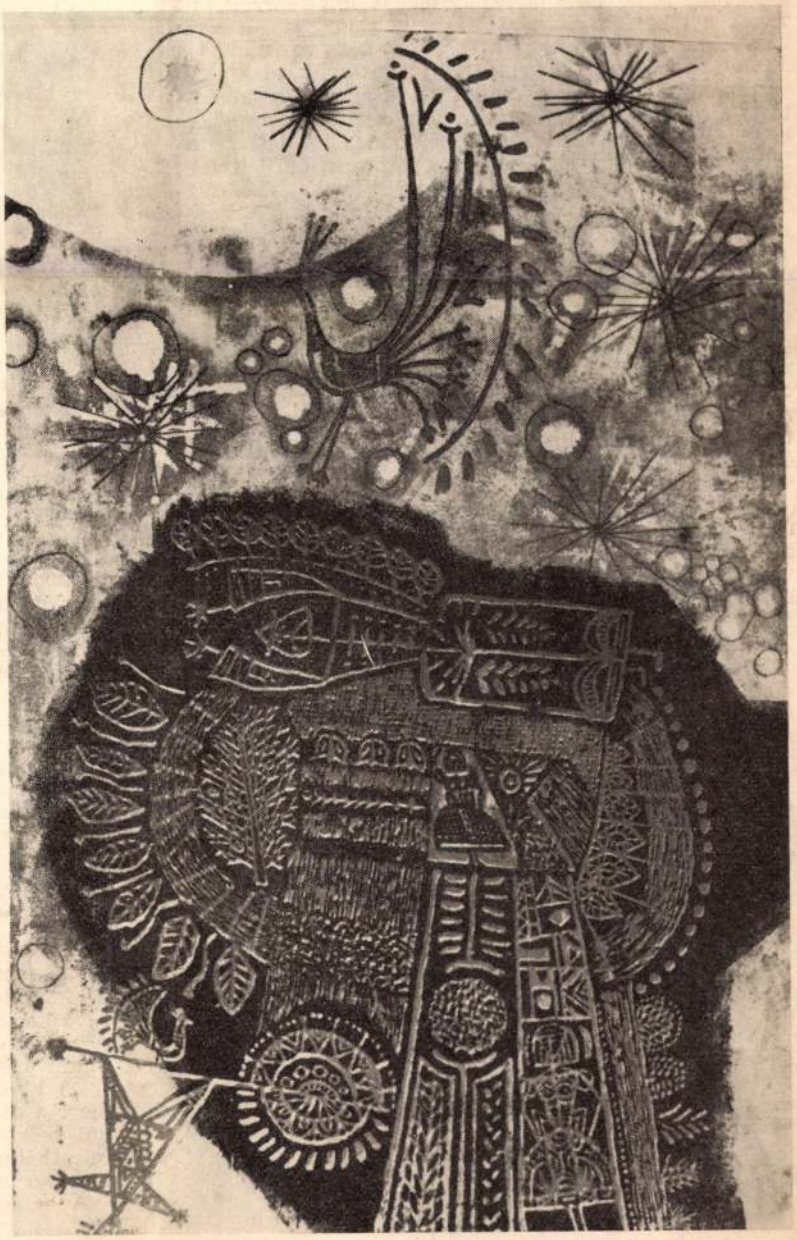

Jurida Károly grafikája

gondokról, az adott település és annak kisebb egységei — a főváros esetében a kerületek —, azokon belül az egyes választókerületek problémáiról, az ott megvalósuló fejlesztésről, az ott élő lakosság ellátásáról esik szó. Azért kerülnek ezek a helyi témák most előtérbe az idei választások előkészítésekor, mivel a korábbiaktól eltérően, április 15-én kizárólag a tanácstagi választásokra kerül sor. Mint köztudott, az 1971-ben megalakult tanácsok megbízatása csak két évre szólt, olyan megfontolásból, hogy az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választása ezt követően különböző időpontban történhessen. Az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választása ezt követően képviselői időpontban történhessen. Az országgyűlési képviselői és a tanácstagi választások időbeni elkülönítése a szocialista demokratizmus szélesítését szolgálja. Várható ugyanis, hogy az elkülönítéssel mindkét választásnak növekszik a súlya. Amíg az országgyűlési képviselő választások során az országos kérdések kerülnek majd előtérbe, addig a tanácstagi választásokon — mint már jelenleg is — a figyelem a helyi ügyekre, igényekre, eredményekre, feladatokra s ezzel összefüggésben a tanácsok és a tanácstagok tevékenységére összpontosulhat.

A tanácstagok idei általános választása azért is jelentős esemény, mert két esztendeje lépett hatályba — az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztésének részeként — az új tanácstörvény, amely különösen kedvező kereteket nyújtott a tanácsok tevékenységéhez. A tanácsok arról is számot adnak most, hogyan éltek a törvény adta nagyobb önállósággal, hatáskörrel; mit tettek a lakosság életkörülményeinek javítása érdekében. Elmondhatjuk, hogy a tanácsok két éves munkája általában megfelelt a fokozott várakozásnak, alapjában eredményes volt. Mindjobban kibontakozik a tanácstestületek népképviseleti, önkormányzati szerepköre: erősödik a tanácsszervek munkájában a területi szemlélet, a területük egész fejlődéséért, az ott élő lakosság szükségleteinek fokozott kielégítéséért való felelősségérzet és tenniakarás. Növekedett a tanácstestület meghatározó szerepe, aktívabbak a testületi ülések. Összességében teljesítették a tanácsok a IV. ötéves terv tanácsi céljának időarányos részét. Jobban bevonják feladataik megoldásába a nem tanácsi szerveket és a lakosságot is.

A tanácsok és szerveik által elért eredményekben országosan, s — úgy érzem — itt, a főváros XII. kerületében is nagy szerepük volt a tanácstagok munkájának. A tanácsok s a tanácstagok döntő többsége azzal a megnyugtató tudattal állhat választói elé, hogy a lakosság érdekében tevékenykedve, eredményes, jó munkát végzett.

Ennek a munkának természetesen — ha lehet, még magasabb színvonalon — folytatódnia kell a választásokkal, az új tanácsok megalakulását követően is. Olyan nagy feladatok állnak ugyanis a tanácsok és tagjaik előtt, mint az MSZMP X. kongresszusa határozatainak, a Központi Bizottság 1972. novemberi állásfoglalásának következetes végrehajtása, a IV. ötéves terv tanácsi célkitűzéseinek megvalósítása. A tanácstörvény rendelkezéseinek még jobb alkalmazása, a helyi erőforrások fokozott feltárása, a még öntevékenyebb tanácsi, tanácstagi munka esetén erre minden lehetőség megvan.

dr. Szentkuty Kornél karmester vezényli a Budai Dalárdát (Fotó: HARMATH)

A felszabadulásra emlékezünk!

1945! Végetért egy borzalmas időszak, befejeződött a háború és a fasizmus uralmának sötét korszaka. Háború pusztította országunk több mint 600 ezer embert vesztett, megsemmisült a nemzeti vagyon 40%-a, az ország ipari kapacitásának és az állatállománynak több mint a fele. Lakhatatlanná vált vagy teljesen elpusztult Budapest lakóépületeinek egynegyede, nagyrészt megsemmisültek a közlekedési eszközök.

Még azoknak sem könnyű emlékezni a háború sújtotta ország szörnyű állapotaira, akik átélték ezt a korszakot. Akik pedig azóta születtek, el sem tudják talán képzelni az akkori viszonyokat, mert ma már természetesnek tűnik sok minden, amiről a háború utolsó éveiben még csak álmodtak az emberek.

Az egyre rosszabbodó megélhetési viszonyok, a létbizonytalanság, a hadiipari termelés fokozása és az egyre erősödő terror mind nagyobb ellenálláshoz vezetett. Az ellenállási mozgalom letörésére a németeket feltétel nélkül kiszolgáló kormány minden erejét latba vetette. Minden megmozdulást, tüntetést a letartóztatások százai követtek. És akik egyszer a horthysta rendőrség kezébe kerültek, azok számára semmi remény nem volt. A börtönökben s a kivégző osztagok sortüzétől sok kommunista és haladó gondolkodású ember vesztette életét.

De hiábavaló volt minden kétségbeesett erőlködés, mert a dicsőséges szovjet hadsereg feltartóztathatatlanul haladt előre. Sok áldozat árán 1945. április 4-én felszabadult hazánk, és májusban, Berlin elestével végetért a második világháború Európa területén.

A háború befejeződése azonban, mint Kelet-Európa többi népei számára, számunkra is többet jelentett,

Juris

Menyhárt László: Levegőben, présben

Művészet, 1982. november

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyűjtő

ESTI HÍRLAP

DEC. 20

KIÁLLÍTÁS

A textilművészet kedvelői az Iparművészeti Múzeumban találnak értékes, szép választ. A mai magyar iparművészet című kiállításorozatban ezúttal Ibolya munkáit láthatja a közönség. A művésznő 13 nagyméretű gobelin, batik kompozíciót és több vázlatot mutat be.

1021

kiállítást, amely
néven bemutatja a „látha-
tatlan front" harcosainak
félévszázados hősies küz-
delmét a szovjet haza biz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Juris Ibolya textilművész kiállítása

Az Iparművészeti Múzeum *Mai Magyar Iparművészet* című kamarakiállítás-sorozatában *Juris* Ibolya textiltervező iparművész munkáit mutatja be.

Különös figyelmet érdemlő, a nézők érdeklődését méltán megragadó tárlat ez, egyenletes, biztos léptékkel épített művészi pálya, egy kiteljesedni képes hitvallás megvalósulásának újabb állomásával ismerteti meg közönségét.

Juris Ibolya művészi fejlődése nyitott könyvként áll mindenki előtt. Műveit ott láthattuk minden jelentős, iparművészetünk eredményeit ismertető bemutatón, önálló kiállításain pontosan felmérhettük pályájának állomásait; de találkozhatunk alkotásaival — az ötezer éves jávai batik technikával készített függönyeivel, falra akasztható dekoratív textilképeivel és terítőivel — a szállodák és középületek helyiségeiben, s a lakások szobáiban is.

Mit nyújt hát Juris Ibolya ezen az Iparművészeti Múzeumban megrendezett tárlaton? Mi adja kiállításának újdonságát, sajátos varázsát? Elsősorban őszintesége. Juris — mint maga is hangsúlyozza — műhelyének titkaival, kísérletei, töprengései folyamatával akarja megismertetni a látogatót. Tárlatán művei születésének folyamatát tárja fel: az élmények szerzésének és rögzítésének útját, s művé emelésüket, munkájának eredményét. Tizenhárom nagy méretű batik-kompozíciója mellett ott sorakoznak a források: azok a könnyű kézzel megrajzolt vázlatok, amelyeket utazásai során készített a tengeren úszó vitorlásokról, a kikötők opálos fényben fürdő hajóiról és épületeiről, Athén egy kis kora-bizánci időből származó, hatalmas házak közé ékelt templomáról, egy kisváros dombra kúszó házairól, egy szűk utcáról. És körülöttük ott vannak a művek: a *Bohóc*, a *Bábszínház*, az *Esernyők*, az *Ógörög vitorlák*, a *Pireus*, a *Tengerpart*, a *Házak* — és a többi elegánsan formált, az ősi batik technikát mai nyelvvé emelő kompozíció; a vázlatokkal szinte a néző szeme előtt induló út végállomásai, a munka megvalósult eredményei.

H. Gy.

A Győr-Sopron me
bizottság első titká
rövid áttekintést ad
gye gazdasági jele
ipari, mezőgazdaság
sének *fejlődéséről*, r
ta a szót *Horváth*
Magyar Vagon- és
vezérigazgatójának.

A legnagyo

gépipari berendezés

CSD-személyvagonokat. Itt találkozott a *Magyar Nemzet* munkatársa Miloslav *Simonovsky* csehszlovák nehézipari miniszterhelyettessel, a KGST gépipari állandó bizottsága elnökével.

Külföldi elismerések

Először győri benyomásai felől érdeklődtünk, arról, mi a véleménye a hátsóhíd-gyártásról?

— A RÁBA-gyár a korszerű hátsóhíd előállítását magas technikai színvonalon szervezte meg. *A gyártáshoz az élvonalt képviselő gépeket, berendezéseket vásárolták meg.* A 28 000 négyzetméter alapterületű új műhelycsarnokról, mint szakember, a legnagyobb elismeréssel nyilatkozom. A győri készítésű járművek igen *tetszetős külsejűek, kivitelük pedig magas színvonalú.* A 200 lóerős liszensz-motorok paramétere európai technikai színvonalat képvisel.

A győri sikeres látogatásról hazatérőben alkalmunk nyílt arra, hogy beszélgessünk Frantisek *Krajcir* csehszlovák miniszterelnök-helyettessel, a KGST végrehajtó bizottsága 32. ülésének elnökével.

— Rám is a végrehajtó bizottság ülésén részt vevő delegációk vezetőire és tagjaira

hozni, jelent-e valamit a művészek fejlődésében? Mi az, ami jó ebben a konstrukcióban ha jó és mi az mi hibás, ha hibás?
Lehet, hogy a látogatók magából a kiállításból a feltett kérdésekre nem fognak tudni azonnal válaszolni és az biztos, hogy ha válaszolnak, úgy az nem lesz egyöntetű. Sőt az is lehet, hogy sokakban felmerül majd a kérdés, nem volt-e korai megrendezni ezt a kiállítást.
Nem kritikát írtunk, csak ismertetőt, valamilyen útikalauz-félét a textilművészetben, helyesebben annak egy igen-igen kicsi területén. Mégis határozottan meg kell mondanunk, hogy ezt a kiállítást meg kellett rendezni, még ilyen szerény keretek között is, mert a közel két év munkájának olyan gyümölcseit látjuk most, melyekből hamarosan még nagyobb és érettebb eredmények fognak nőni.

DOMANOVSZKY GYÖRGY

IPARMŰVÉSZETI · VÁLLALAT

F. k.: Kondoray Gyuláné
Globus nyomda Budapest

RUHATERVEZŐK:

HAJDU KATALIN
KRUPPA GABRIELLA
SOLTÉSZ NAGY ANNA
SZILVICZKY MARGIT
ZÁHONYI LUJZA

NYOMOTT ÉS KÉZIFESTŐK:

BÓDY IRÉN
BOZSÓKY ANNA
GULÁS ZSUZSA
JURIS IBOLYA
HÜBNER ARANKA
SZABÓ MARIANN
SZENES ZSUZSA
SZUPPÁN IRÉN
TAKÁCS KATALIN

SZÖVÖTT-ANYAG TERVEZŐK:

ATTALAI GÁBOR
CSÁNYINÉ GERLEI ZSUZSA
FETT JOLÁN
NEMES MÁRIA
PAYER EMILIA
TÁBORI GABRIELLA

KÖT-SZÖVÖTT ANYAGTERVEZŐK:

BUZÁS ÁRPÁD
PUSKÁS IMRE

Juris Ibolya

AZ IPARMŰVÉSZETI VÁLLALAT KOMPLEX STÚDIÓJÁNAK 1. TEXTIL KIÁLLÍTÁSA

1961 AUGUSZTUS 25-
SZEPTEMBER 10

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

V, VÁCI UTCA 25

Huszonkét tervezőművészből álló társaságot, még akkor is, ha mindannyian a textil területén dolgoznak, néhány nyomtatott oldalon, nehéz összefogóan úgy bemutatni, hogy a kiállítás látogatóinak és e sorok olvasóinak egyértelműen világos legyen a szerepük, törekvésük és művészi mondanivalójuk.

Ki ez a huszonkét textiltervező művész? Az Iparművészeti Vállalat Komplex Textil-Stúdiójának tagjai. Ez 1959 októberében alakult meg az eddig egymástól függetlenül működő textilstúdiókból. Jelenleg négy szakcsoportja van: a ruhatervező, a nyomófestő, a szövő és a kötszövő. Lényegében tehát a textilművészetnek négy fontos területét öleli fel.

Mi a Komplex Textil Stúdió jelentősége és feladata? Jelentősége az, hogy a fiatalabb művészgeneráció jólképzett és tehetséges tagjaiból olyan közösség jött létre, akik elszigetelt munkájukból kilépve egységes szemlélethez és egységes elvekhez igazodva alakítják mondanivalójukat úgy, hogy művészi egyéniségüket nem kényszerülnek feladni. A Stúdió feladata pedig a magas művészi igényű, de exkluzív, a ruházkodási kultúrát és a lakástextilt kiszolgáló tervezés. Tehát nem szalon és nem nagyipari konfekció és nem sokezer méter ruhaanyag és nem sablonos bútorszövet és mindennapi függönyanyag. Szocialista társadalmunk magasabb igényeit és ízlését kell kielégíteniök, erre nevelnek és ugyanekkor munkáik minden dolgozó számára elérhetőek.

Röviden: az Iparművészeti Vállalat biztosítja a művészeknek a tervezés nyugodt munkáját — szerződéses alapon — és biztosítja az elfogadott terveknek az igényeknek megfelelő kivitelezését.

A textilművészetek iránt érdeklődők előtt e kiállításon szereplő művészek neve nem lehet ismeretlen. Az országos kiállításokon egyikén vagy másikán már szerepeltek; a IV. Országos Iparművészeti Kiállításon mindannyian. Nem közösen mint Stúdió, hanem mint egyedi tervező művészek. Néhányuk ezen felül más szakmában dolgozó iparművészekkel társulva is kiállítottak nagyobb anyagot. A ruhatervezők közül Soltész Nagy Anna és Szilviczky Margit a Fényes Adolf teremben a mult évben mutatkoztak be, zömmel ruhatervekkel. Kiállításuk, mely hazánkban első ilyen jellegű volt, azért is figyelemreméltó, mert műveik nemcsak mint ruhatervek, hanem mint grafikai alkotások is komoly eredmények voltak.

Ruhát terveznek a *női test ismeretében* úgy, hogy a ruha a különböző alkalmak feladatát egyszerűen, de kulturáltsággal szolgálja.

Sajnos a sajtó nem oly mértékben foglalkozott ezzel az első kísérlettel, amint azt kiállításuk megérdemelte volna.

A Stúdió hat szövő tagja közül eddig Fett Jolán és Csányi Árpádné szerepelt u. n. iparművészeti csoport kiállításon. Fett Jolán 1958-ban, mint szövős tagja volt a Csók István Galériában annak az első kiállításnak, amelyen öt fiatal iparművésznő mutatkozott be és amelynek még sokáig igen pozitív visszhangja volt, különösen az építész körökben. Fett Jolán bútorhuzatokkal szerepelt, részben Gaubek Julia bútorain. Csányi Árpádné negyedmagával ez év januárjában szerepelt ugyancsak a Csók István Galériában. Művészetén még mindig érződött, hogy több éven át nem foglalkozott tervező munkával és így kezdeti eredményei nem hoztak újat. Szövőtársaival szemben nagy érdeme, hogy a textilművészetnek két nehéz területével, a gobelinnel és a szőnyeggel is intenzíven foglalkozott. Mindkét területen a kísérleteknél tart.

A nyomós-festő szakon Juris Ibolya volt az első, aki feltűnt és 1955-ben a Csók István Galériában a kerámikus Gorka Gézával együttes kiállításuk eredményeként, mint iparművészek, elsőként kapták meg a Munkácsy-díjat. Jelentősebb anyaggal az u. n. ötök kiállításán vett részt. Az 1958. év végén kínai tanulmányútjáról számolt be, ezúttal mint grafikus is. Színes zsírkréta képeit már úgy készítette, hogy textiljeihez alapot adjanak. Ezzel elért eredményeit újból Munkácsy-díjjal jutalmazták. 1959 október 1-től ő a Textil Stúdió vezetője.

A textilfestők közül a Műcsarnok Kamaratermében hárman; Hübner Aranka, Szabó Mariann és Szenes Zsuzsa együttes kiállítást rendeztek 1959-ben. Művészi mondanivalójuk ugyan nem volt egységes, még összetartozónak érezték magukat. Kiállításuknak sajnos nem volt érdemleges sajtója.

Szuppán Irén az ötvös Engels Józseffel a Fényes Adolf teremben és Bódy Irén negyedmagával (ekkor állított ki Csányiné is) a Csók István Galériában mutatta be alkotásait. E két utóbbi kiállításnak már komolyabb visszhangja volt a sajtóban, bár nem olyan, aminőt művészi törekvéseik megérdemeltek volna.

Huszonkettejük közül tehát tizen már bemutatkoztak, részben mint önállóan dolgozó művészek és részben mint Stúdió-tagok. Tíz portrét tehát már kaptunk, ha azok nem is voltak egyformán kidolgozottak, sőt talán nem is teljesen karakteresek. De mégis csak portrék. Ezúttal huszonkét alkotóművészről csak vázlatot tudunk adni, nem azért, mert legtöbbjénél többre nem tellene, de a tér nem elegendő erre és ezúttal nem is az a feladat. — Mert ezúttal a feladat az, hogy 1959 októbere óta, tehát idestova két év alatt együttesen meddig jutottak. És kiállításuk lényege éppen az, hogy *együttesen*.

Szívesen látjuk mindannyiokat külön-külön, vagy más művészeti ágban dolgozóval együtt kiállításokon, de az nem ad feleletet arra a kérdésre: helyes művészi társulás-e a Stúdió, tud-e újat, előrelépést

MDK

Juris Ibolya

Kiá litási hir

Szocialista Müvészetért 1968 jan.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ESTI HÍRLAP

1967 DEC 7.
1021

Tengerpart – lenvásznon

Kiterített élményvilág

A textil faliképen a pireuszi tengerpart, fák helyett napernyők és szalmakalapok színes erdeje. Utazások és élmények, maga gyűjtötte motívumok mind-mind színné válnak *Juris Ibolya* textilfestményein. Az *Iparművészeti Múzeum* a múlt korok értékeinek felvonultatása mellett feladatául tűzte ki időnként egy-egy újat hozó, kísérletező *iparművész* munkásságának bemutatását kamarakiállítások keretében. Igy kerül most sor a múzeum két emeleti kabinetjében Juris Ibolya kiállítására, amely *holnap nyílik meg* a nagyközönségnek:

— Uj anyaggal és új technikával kísérletezem. Az anyag: selyem helyett vászon, lenvászon. Erre a durvább anyagra sokkal erőteljesebben lehet festeni és használhatósága is nagyobb, hiszen a lakástextilnél a moshatóság igen fontos szempont.

— És az új technika?

— Az „új" technika voltaképpen *ötezer éves alapokra* épül, a *jávai viasz batiktechnikára*. A viaszt azonban nemcsak fedésre használom, hanem kontúrozásra is.

— Témában is sok újat látunk.

— Igen, eddig inkább a mesék birodalmában jártak a képeim, most utazásaim, meg itthoni élményeim, a Vidám Parkban éveken keresztül készített tanulmányaim értek festményekké. Persze, a textil törvényei szerint, tehát „kiterítve", a perspektíva használata nélkül, illetve: a teret a színekkel próbáltam érzékeltetni. Ez lesz tizenharmadik önálló kiállításom, rendezője *Molnár Béla* tanár úr, akinek művészi és technikai ismereteim nagy részét köszönhetem.

(f. f.)

A VB DÖN

a HK

Felállítják Kodály Zoltán szobrát — határozta el a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága. Az emlékművet a Margitszigeten Erkel, Liszt és Bartók szobra közelében helyezik el. Előreláthatóan 1969-ben avatják fel, akkor készül el *Bihari János* emlékműve is. A vb megvitatta azt is, hogyan folyik az új emlékművek előkészítése. *A Madách-szobor* munkái elhúzódnak, a befejezési határidő 1969. december 31.

1967 végén jár le a spanyolországi szabadságharcban részt vett nemzetközi brigád emlékműve és a Szir-szobor pályázata.

A két emlékművet 1969-ben illetve 1970-ben állítják fel.

A végrehajtó bizottság megvitatta a Fővárosi Házkezelési Igazgatóság tevékenységéről, szervezeti és működési szabályzatáról és a kerületi HKI-k alapító levelének módosításáról előterjesztett jelentést. A jövőben *megszűnik a kerületi HKI-k kettős irányítása.* Irányító szervük csak a Fővárosi HKI lesz. Több jogkört azonban

---

SUGÁRKEZELÉST KAP A

Három hét múl az átültetett

Fokváros, december 7.

A dél-afrikai *Groote Schuur* kórházban újságíróknak ma reggel elmondották, hogy az 56 éves *Louis Washkansky,* aki új szívet kapott, igen jól gyógyul, s lehetséges, hogy a vasárnapi bravúros műtét után először,

ma már rövid időre elszállíthatják kórházi szobájából.

Erre azért van szükség, mert a hordozható „kobaltágyú" helyett már nagyobb teljesítményű készülékkel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Juris Ibolya

1967 DEC — 9.

1021

— TEXTILMŰVÉSZETI BEMUTATÓ — Juris Ibolya önálló kiállítása — nyílt meg pénteken az Iparművészeti Múzeumban.

kijátszani"

—

elsősorban a

delés nélkül

MDK

Juris Ibolya, iparművész

Az Iparművészeti Múzeumban
látható tárlata.

— : Prizma 13, Hetek, Háromplusz kettő 6

ESTI HIRLAP 1 p. 1968. jan. 29.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

1966 JAN 29.
1021

Prizma 13, Hetek, Három plusz kettő

IPARMŰVÉSZEK TERVEI

A Képzőművész Szövetség iparművész szakosztálya elkészítette ez évi terveit. Tovább folytatják az Iparművészeti Múzeumban a kamarakiállításokat, egy-egy mai iparművész kísérleteinek bemutatását. A jelenleg nyitva tartó *Juris Ibolya-kiállítás* után februárban *Szabó Éva* textiltervező munkáit láthatják a múzeum látogatói, majd *Papp János* kerámikus műveit *Riesz József* bőrmunkái követik. Ezután *Fekete György* belsőépítésznek a szombathelyi Isis-szállóba tervezett intarziáját mutatják be.

Tovább szorgalmazzák a különböző iparművészeti szakmák külön kiállításait, mint amilyen tavaly az Ernst Múzeumban az ötvösök fémplasztikai kiállítása volt. Idén nyáron a *textilszakosztály* készül faliképeit bemutatni ugyanott, a Műcsarnok kamaratermében pedig az *ipari forma* és *alkalmazott grafikus* szakosztály állítja ki új munkáit.

A magyar iparművészek az elmúlt években számos nemzetközi kiállításon vettek részt; ez idén is folytatódik, éspedig a külföldi közönség kérésére remélhetőleg *vásárlási lehetőséggel* egybekötve.

Új műkereskedési forma létrehozásával is kísérleteznek. Kis sorozatú, számozott példányszámú iparművészeti tárgyak bemutatását és értékesítését szorgalmazzák. Ebben a mozgalomban harminc iparművész vesz részt, akik öt kiállítási csoportot alakítottak. A csoportok nevei: *Kör, Prizma 13, Hetek, Gömb* és a *Három plusz kettő* kiállítási csoport. Mindegyik csoport más-más szakmájú, de hasonló törekvésű művészeket tömörít. A *Három plusz kettő* csoport vezetője például *Fóky Ottó* bábtervező, tagjai: *Szabó Erzsébet* üvegtervező, *Gorka Lívia* kerámikus, *Szuppán Irén* textiltervező, *Perc János* ötvös. A körök rendszeresen tartanak bemutatót vidéki nagyvárosokban.

Az iparművészek problémáinak megvitatására több ankétot rendeznek, így szerdán kerül sor a Fészek Klubban a *Szellemi és kulturális export* című ankétra, számos érdekelt szerv bevonásával. Az egész szakmát érintő ankétok mellett sor kerül szakmai vitákra is, elsőként az ötvösök rendezik meg paláverüket, majd az ipari formatervezők ülnek össze tanácskozásra.

Széljegyzet

Egy kis puebliciszti̇ka

A külpolitikai publicisták manapság időszerűen, *puebliciszti̇kákat* írnak. A Pueblo-ügy, a koreai vizek körül támadt feszültség szinte egyik óráról a másikra súlyos *új válsággócot* teremtett. Szabatosabban fogalmazva: *szembetűnővé tett egy lappangó krizist.*

Az elnökválasztások neuralgikus évébe lépett amerikai politika kétségkívül nehéz választ elé került. Sok vonatkozásban jól jön ez a válság. Igy kevesebb szó esik az égető belső problémákról, sőt, még a vietnami háború is némileg háttérbe szorult. 1964-ben, a választások előestéjén Maddox-incidens a tonkini partoknál, négy esztendő múlva Pueblo-affér a vönszani vizeken és *Ázsiában annyi öböl van még...* Az Egyesült Államok ugyanakkor láthatólag *olyan krizist szeretne, amelyet tetszése szerint képes alakítani, kiterjeszteni vagy korlátozni.* Hiszen Vietnamban már amúgyis süppedékes talajra tévedt. Igaz, hogy maga eszkalál, de a háború hullámai sok tekintetben át is csaptak már az amerikai stratégiai tervezés feje felett. *A jelenlegi körülmények között tehát mindenképpen meggondolandó Washington számára egy újabb helyi háború vállalása.* Az amerikai politika ezért hideggelmeleggel, flottatüntetéssel és diplomáciával próbálkozik. Persze, ha valaki egyszerre lép a gázra és a fékre, az korántsem zárja ki a karambolt.

A történtekért kizárólag magát okolhatja az Egyesült Államok. Aki a világ rendőrének szerepét kívánja betölteni, ne csodálkozzék, ha eszerint ítélik meg és bánnak vele. A különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élése lehetséges és szükséges, ám semmiképpen sem alapulhat egyoldalúságon. Az amerikai hatóságok nyilván nem tűrnék, ha a Kennedy-fokon elhelyezkedő rakétakilövőhely tőszomszédságában, felségvizeiken, megjelenjen egy elektronikus berendezésekkel felszerelt koreai hajó. Ne csodálkozzanak tehát, hogy *amit nem szabad Floridánál, azt nem szabad Vönszannál sem.* Furcsa dolog, hogy Washington természetadta jogának tartja más országok szuverenitásának megsértését Kambodzsától a KNDK-ig, de őszintén felháborodik, amikor megfelelő választ kap.

A Pueblo-ügy egyúttal arra is figyelmeztet, milyen veszélyesek a világon a „rendezetlen számlák".

MDK

Juris Ibolya

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

M.D.K.

Juris Sbolga
textilmüvész

A kiállításon egyéni állításai szerepelnek.

Molnár László: Szemmyer gyanmüvészek kiállítása a:
Művészet, 1968. január - 33 lap

Juris Ilvija
iparművész

MDK

Részt vett a tárlaton

Szentes Lajos: Néhány gondolat egy iparművészeti...
Művészet, 1962. január - 32 lap.

Jusis Ibolya, iparművész

Az Iparművészeti Múzeumban nyílt meg textilművészeti kiállítása.

— : A nap programjából

6

ESTI HIRLAP

Bp. 1967. dec. 20.

MDK

MDK

Gyriss Ibolya, iparművész

Az Iparművészeti Múzeumban
ismét megtekinthető a kiállata.

– : Hír

12

Népszabadság, Bp., 1967. dec. 3.

MDK

Juris Ilolya, iparművész

önálló textilművészeti kiállítása

nyílt meg az Iparművészeti Mú-

zeumban.

— : Hír

12.

Népszabadság, Bp., 1967. dec. 9.

MDK

Juris Ilolya, iparművész

Az Iparművészeti Múzeumban tekinthető meg tárlata.

–: A hét végi kulturális program ból 13.

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 13

M.DK

Juris Ibolya
textilmuvész

„Kompozíció"
„Fejek"
„Halászbástya"
} repro

(f.a.): Az otthonteremtés akadémiája
Nők Lapja, 1968. jan. 20 - 16 lap

M.D.K

Juris Ibolya
textilmüvész

Pireusi tengerpart } repro
Pallas Athéne

f.a.: Az otthonteremtés akadémiája
Nők Lapja, 1968. jan. 20 - 16 lap.

Juris Ibolya
Textilfestő

M.D.K

Kiállításán bemutatta az „Erőgők" című művét, a „Vidain parkot" a tölbi höziott.

(f.a.): Az otthonteremtés akadémiája
Nők Lapja, 1968. jan. 20-16 lap.

Juris Ibolya

Textilművész

M.D.K.

Az Iparművészeti Múzeumban rendezte kiállítását. 12 falikép, 1 festett függöny és egy sor akvarell-vázlat szerepelt tárlatán.

(f.a.): Az otthonteremtés akadémiája
Nők Lapja, 1968. jan. 20-16 lap

Yuris Ibolya
textilfestő

M.D.K

Legutolbi kiállításán görögországi utjáról szamol be. Kiállitásán bemutatta a „Bohócok"-at, a „szörpivókat" mutatta be.

(f.a.): Az otthonteremtés akadémiája

Vők Lapja, 1968. jan. 20 - 16 lap

MDK

Juris Ibolya, iparművész

Kiállítása az Iparművészeti Múzeumban tekinthető meg.

– A hét végi kulturális programból

11

Népszabadság, Bp, 1968, jan. 6.

MDK

Juris Ibolya

Textil falikép 68.

Kiáll. az Ernst Muzeumban, 1968.

Juris Ibolya
textilterverő

M.D.K.

Tokajba dolgozott Juris Ibolya is, kinek hegyaljai hangulatú művei eljutottak Csehszlovákiába, Bulgáriába, sőt Kinába is.

Szilágyi Dezső: Tenkács Tibor
Művészet, 1969. julius – 38 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Juris Ibolya

Halászbástya, kézzel festett vászon, repr.

Textil falikép 68. Kiáll. az Ernst Muzeumban

1968.

Juris Ibofa

Textiltervvel szerepelt.

Bútor és lakásművészeti kiállítás. Bp. 1956.

Juris Ibolya
textiltervező

M. DK

Neve nem csak a batikfestéssel
forrott össze, hanem ennek egyenű
megjelenítésével is. Dús színei
igen letsztetősek.

Katona Ivanc: Juris Ibolya kiállítása
Művészet, 1968. november - 47 lap.

Juris Ibolya
textilfestő

M.D.K

„A hajok" című kompozícióján
a már elkészült belikre utólag
rajzolta a kontúrokat.

Katona Imre: Juris Ibolya kiállítása
Művészet, 1968. november – 47 lap.

M.D.K.

Juris Ibolya
textiltervező

A „bábfigurák", a „Majális" cinni nagyméretű faliképein már dimenzionális hatásokat is elér a kontúrok megjelenésével.

Katona Imre: Juris Ibolya kiállítása
Művészet, 1968. november – 47 kap.

M.D.K.

Juris Ibolya
textiltervező

Kiállításán bemutatta vázlatait és terveit és. Az „Auróra cirkáló, Lenin jégtörő hajó" c. fatetkép e bíronyos statikus hatást helt.

Katona Imre: Juris Ibolya kiállítása
Művészet, 1968. november – 47 kap.

Juris Ibola i permanent textil-munkák

Kepromuvesnok nemzetközi kiállítása. 1960. Bp.

Juris Ibolya

Kiállítása nyílt az oparmův. Muzeumban textiljeiből (batikolás) Említve: Hajók; Bábfigurák; hajális Auróra úrkáló - Lenin gépfőző hajó"

Katona Imre: Juris Ibolya kiáll.

Művészet 1968 XI-n. 47 old.

M.DK

Juris Ibolya
textilmüvész

Rést vett a tárlaton.

Domanovszky György: Textil Falikep 68
Művészet, 1968. december. 46 kep.

Juris Abolya

Munkácsy-díjas, a Művészeti Kohnervezetek ~~vál~~ központi vezetőségének valamint a Képző- és Iparművészek és Művészeti Dolgozók Kohnervezete elnökségének tagja

A Művészeti Kohnervezetek V. Kongresszusa, Bp. 1963
96 o.

FURIS IBOLYA

Batik falvédő": Népi játék
Batik falvédő, nő galambokkal
Halas falikép
Batik terítő a VIT-re
Batik sál

Fiatal képzőművészek és pályművészek kiáll

Céhkancsó
(Veszprém Múzeum)

Kerámia kiáll.
Székesfehérvár 1966-67
Katalógus: Bárdosi J - Petres É

Juris Abolya

Munkáczy-díjas ipszaművén felkólalt a Művészeti Hakszerveztek V. Kongresszusán.

A Művészeti Hakszerveztek V. Kongresszusa, Bp. 1963.
43.o.

MDK

Juris Ibolya

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 szept.25.

Juris Ilolya

Munkácsy-díjas textilművész
iparművészeti kiállítása az Iparmű-
vészeti Múzeumban.

Magyar Hírek, 1967. XII. 6. 4. o. Hanló

Juris Ilolya

Kiállítása

H. Gy: Juris Ilolya textil művész kiállítása.

Magyar Hírek, 1967. XII. 19. 4. o.

Juriss Ibolya

Nagyvárt batikmunkáiból kiállítása az Iparművészeti Múzeumban

Nagyvárad 1967 XII. 13 2 old.

Yuris Ibolya

textilművész

Építés c. művével a III. díjat

nyerte el a Szot felszabadulási

képzőművészeti és ~~felszabadulási~~ szerművészeti

pályázaton

—:—

Művészet, 1970. szeptember - 24 kep.

Jukis Ibolya ipari művész

Építés c. műve (eml)

II díjat kapott a szot felszabadulási pályázatán.

Magyar. Hírlap 1970 VIII. 18

Turisztikai díja

Díjat nyert a SZOT pályázaton
"Építés" c. képével

Kiállítása galériában
Népújság, Eger 1970. aug. 15.

Juris Ihalya

Rövid méltatás

Horváth György: A STOT Jelmeboskulári..
Magyar Nemzet, Bp. 1970. ~~sep~~ aug. 23.

Juris Hholya

II. Díjat nyert a SZOT-pályázaton

Láng Éva: Művészet valhamd

Egészségügyi Dolgozó, Jo. 1970. sep. 5.

JURIS BOLYA

„ÉPITÉS" C. IPARMŰVÉSZETI ALKOTÁSA (EML.) ELNYERTE A SZOT FELSZABADULÁSI PÁLYÁZAT 8000 Ft-OS II. DÍJÁT.

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT.

Juris Ibolya iparmüvész

Építés i. mütve (eml.)

II díjat kapott az alábbi pályázatom

(s.g.): ha nyílik a szot felszabadulás: lép. mütv. pályázatánál kiállítása

Nagyszava 1970 VIII. 18

Juris Ibolya

Épités c. mûve (eml.)

díjat kapott a szot pályázaton

N.N.: Jubileumi kiállítás a
Galériában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 18

Juris Ibolya

textiltervező műveiből kiállítást rendezett az Iparművészeti Muzeum kamaratermében 1968. jan. 8-20-ig /: Faller László összeállítása :/

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3 sz. 47 l.

Juris Ibolya

Textilekkel szerepel az alábbi táslatou

Horváth György: A szot felszabadulási képzőművészeti pályázatónak kiállítása a Nemzeti galériában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 23 12 old

Juris Ibolya

Emlétre

Székely András: Huszonöt év iparművészete

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 6.

Juris Ibolya – ipar művész

Építés c. műve (eml.)

II. díjat kapott a szot pályázatban

N.N.: Jubileumi kiállítása

galériában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 18 kold.

MDK

Juris Ibolya, iparművész

Építés c. alkotása II. díjat kapott.

–: SZOT-kiállítás a Nemzeti Galériában

7.

Népszabadság Bp. 1970 aug. 18.

MDK

Juris Ibolya, textilművész

Szerepel az Iparmův. Múzeum

Kiállításán.

Székely András: Huszon öt év iparművészete

7.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 6.

Juris Ibolya

iparművész kiállitása. Bp, Iparművészeti Múzeum. - Ism: /f.f./, Esti Hirlap, 1967.dec.7. - Geszti László, Művészet, 1967.8.évf. 7.sz. 35-36. l. - H.Gy. Magyar Nemzet, 1967.dec.19.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970.1.sz. 68-107. l./

91. l.

Juris Molya

nieve emlitve

„Textil falitop 68"

Magyar Nemzet 1968 szept 26

Juris Ibolya

Falkézpitjai a Petőfi Irodalmi Múzeum állandó kiállításán „Teremtem új ~~századokat~~ nemzedéket"

Magyar Nemzet
1969 márc 14

MDK.

Juris Ibolya

1965-ben Szot dijat kapott

Szocialista Müvészetért 1965 május lap -

MDK.

Juris Ibolya

1955-ben Szot díjat kapott

Szocialista Művészetért 1965 május 1ap -

MDK.

Juris Ibolya

SZOT müvészeti dijat nyert

Pestmegyei Hirlap 1965 ápr.3o.lap -

Juris Ibolya
ipázmüvész

M.D.K.

A Pesterzsébeti művészek tárlatán
részt vett.

Lengyel Géza: Pesterzsébeti művészek
Művészet, 1965. julius – 44 kep

Juris Iboly a textiltervező M.D.K.

faliképe a Gellért és Royal Szállóban

Domanovszky György: Husz esztendő magyar.....
textilművészete

Magyar Nemzet 1965. április 17. 4.l.

Juris Iboly textiltervező M.D.A.

Kitüntetve

Kiosztották a SZ OT 1965 évi müvészeti dijait

Magyar Nemzet 1965. április 30. 4. l.

Juris Ibolya, iparművész MDK

Párizsi farsang c. faliképe feltűnik az egri tárlaton.

Cs. M.: Mai magyar iparművészet 2

ESTI HIRLAP

Dn. 1964. jún. 24.

MDK.

Juris Ibolya

1965 évi SZOT dijat kapott

Népszabadság 1965 ápr.3o.lap -

MDK.

Juris Ibolya

Kiállitási kritika

Népszava 1965 ápr.3o.lap -

MDK.

Juris Ibolya

Kiállitási hirdetés

Magyar Nemzet 1965 ápr.3o.lap -

MDK

Juris Ibolya

Juris I. textil és grafikai kiáll. 1963.máj.

Csók István Galéria

MDK

Illés Árpád festő

temperák:

Illés Á. kiáll. Fényes t.terem 1963.máj.

Juris Ybolya
Sparmüvész

M.D.K

Állandó kiállítása van
Pécsett az Sparmüveszeti
Boltban.

M.E.: Állandó kiállítás Pécsett.
Dunántúli Napló, 1957. jan 8-5 lap

Juris Ibolya, textilművész MDK

Az Iparművészeti Múzeum hon
nyílik meg kiállítása.
A művésző kísérletező-természet, anyag
technika problémái, a gazdag élmény-
anyag megjelenítése jellemző rá.
(f.f.): Tengerpart — len vásznon 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. dec. 7

Juris Ibolya

Kezepel a „Tekenteni új nemzedéket" c. kiállításon az Irodalmi Muzeumban

Térfi András: Hyabb fejezet a képes magyar irodalomtörténetből

Pedagógusok, 1969 IV. 15

Juris Ibolya

Textilkáspitokkal nekezel az Irodalmi Múzeum „Tekentem új nemzedéket" .. kiállítása

Győri Illés György: „Tekentem új nemzedéket..."

Nagyvarsa 1969 május, 33 old.

Juris Ibolya

Falkárpitokkal

a Petőfi Irodalmi

Múzeum Találkozása

N. N.: Új állandó Találkozás a

Petőfi Irodalmi Múzeumban

Magyar Nemzet 1969 III. 14

Juris Ibolya

Szerepelt az Ernst Múzeum-i kiállításon.

Textil folklór 68; Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 62. l.

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 6.

NÉPSZAVA

— **Juris Ibolya** Munkácsy-díjas iparművész alkotásaiból szombaton gyűjteményes kiállítás nyílt a Budapesti Történeti Múzeum pesterzsébeti múzeumában.

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA 10

1021

Juris Ibolya és Szabó Erzsébet kiállítása

Juris Ibolya, a kiváló textiltervező, hosszú ideje már azok közé a művészek közé tartozik, akik számára túlhaladott a képzőművészet és az iparművészet szigorú elhatárolása.

Munkái iparművészeti alkotások, mert szigorúan egy alapanyag — a textil — és egy eljárás — a batik — sajátosságainak jegyében készülnek. Ugyanakkor nemcsak a felületdíszítés feladatának tesznek eleget, hanem ábrázolnak is — ezért nemcsak kendők és terítők, hanem képek is.

A pesterzsébeti múzeumban megrendezett kiállítása tanulságosan szemlélteti a textilképek kialakulásának folyamatát a közvetlen látványélménytől a motívum végleges kialakításáig. A Balatonnál, Görögországban, a budapesti Dunaparton és Párizsban készített helyszíni feljegyzések, ha bizonyos fokig már síkba terítik is ki a látványt, még erősen ragaszkodnak az előképhez. A kész művek legjobbjai már az anyag és a rendeltetés törvényszerűségei értelmében rendezik át a — néha több helyről vett — képelemeket. És nemcsak átcsoportosítják, hanem jellegzetesebbekké is formálják őket. A budapesti városképről például sokkal többet árul el a vízszintesen sávozott batikkendő a budai és pesti házsorok között a Duna csíkjával, rajta a partokkal párhuzamos — és így fő nézetét mutató — Lánchíddal, mint a természethű kivágás. Ugyanez mondható el még sok másikról is, így a »*Halak*«, a »*Vitorlák*«, a »*Görög fej*« címűekről.

Ahol viszont a sűrítés és elvonatkoztatás nem történt meg ilyen következetesen — például a »*Görög táj*« vagy az »*Ernyők*« esetében —, ott a felnagyított kép nem nyújt többet a helyszíni vázlatoknál.

Juris Ibolya képeinek és textiliáinak szerény, de művészi rangban egyenértékű kísérői a kiállításon *Szabó Erzsébet* üvegvázái. Szépen formált, egyszerű fehér, zöld és kék üvegeit a szigorú szimmetriától csak kissé eltérő alakításuk rendkívül mozgalmasakká és elevenekké teszi.

(havas)

ésének
áriusai
l, a pol
széles
tságunk
it. Ezek
rgalmi
ás, a k
ány töm
összeegy
munkaprogram bontakozik
ismeri a két ország gazda-
űködésre kész iparágainak

WATTOKBAN, tonnákban
mennyiségében mérhető
tevékenység, az összehan-
szédos népnek adhat. Min-
egymás mellett élés elvei-
kleáris fegyverek korában
Földnek egyaránt fontos, a
ba vágó problémák közös
program, ilyen lehetőség.
s övezetek, vagy az atom-
rópai befagyasztása kérdé-
álláspontra, vagy a békés
élyeztető dogmatikus poli-
ni ahhoz, hogy megértsük
árhuzamosságát.
szomszéd népet összeköti,
szubjektív rokonszenv, az
ben ezernyi szállal össze-
baráti érzése is. A Sport-
lt a két állam keretei kö-
elvét beszélő, mindkét or-
ító nemzetiségekre, akik a
De ezenkívül is sok ilyen
ívészet, a társadalmi szö-
, a szakszervezetek és az
ort hídjai, amelyek mind
kéhoz vezetnek. Örömmel
annak az évek óta folyta-
nak logikus és természetes
Magyar Szocialista Mun-
déli, szocialista szomszéd
esen folytat.

ai elmúltak — a közös
, de a jövő, a boldogulás

dés megoldását.

U Thant beszámolójában javasolta, hogy szeptember 26-tól kezdődően *újabb három hónapra terjesszék ki az ENSZ-csapatok ciprusi megbízatását*, és gyakorlatilag az ENSZ-erők jogkörének kibővítésére tett javaslatot.

Csütörtökön a Biztonsági Tanács *Malaysia* Indonézia ellen emelt panaszának megvitatását folytatta. A küldöttek

Bővíti vidék campingé a szövetkezeti

Szeptember 7—16 között Budapesten rendezték meg a szocialista országok nemzetközi szövetkezeti kereskedelemszervezési konferenciáját, amelyen hét ország szakemberei vettek részt. Befejeztével *Molnár Károly*, a SZÖVOSZ elnökhelyettese, sajtótájékoztatón elmondta, hogy az értekez-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1966 AUG 24

— **Iparművészeti kiállítás Komlón.** Szeptember 3-án, a bányásznap tiszteletére, a Május 1. Művelődési Házban iparművészeti kiállítást nyitnak Juris Ibolya Munkácsy-díjas textiltervező munkáiból.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HIREK

Juris Ibolya

1960 AUG 29.

● JURIS IBOLYA Munkácsy-díjas iparművész legújabb műveiből kiállítás nyílik Komlón, a szeptember 3-i bányásznap alkalmával.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MECSEKI BÁNYÁSZ

Gerjes Ibolya

1021

— IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS NYÍLIK Komlón a bányásznapon. Juris Ibolya iparművész a modern lakástextil irányzatairól ad ízelítőt, ahol a tárlatot kisbútorokkal egészítik ki. A szeptember 4-i megnyitás alkalmával ankétra kerül sor, ahol a neves iparművész tanácsokat is ad.

alkal
lémá
de t
egye
zéke,
egy

A
újab
emlí
arró
sorá
nyár
esem

MDK

Juris Ibolya, nyomott és kézifestő

Az Iparműv. Váll. Komplex Studiójának 1. textil kiállítása. Csók I. Gal. Budapest, 1961. aug.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1966 SZEP -4.
1021

1966. SZEPTEMBER 4.

Iparművészeti kiállítás nyílt Komlón

Az Iparművészeti Vállalat rendezésében szombaton délelőtt Komlón, a Május 1. Művelődési Ház emeleti előcsarnokában nyílt meg Juris Ibolya Munkácsy- és SZOT-díjas textiltervező iparművész kiállítása. A megnyitót rövid kis műsor előzte meg, amelyen közreműködött Bodnár László zongoraművész és Laczó Ildikó énekművész.

Ezután nyitotta meg a kiállítást Jankovics Imre elvtárs, a Komlói városi Tanács vb-elnökhelyettese.

A kiállított tárgyak között szerepel bútor-, lakástextil, kerámia, továbbá üveg- és ötvösmunkák.

A délelőtt 11 órakor lezajlott megnyitón mintegy százötven főnyi közönség vett részt, de a kora délutáni órákig már több száz vendége volt az iparművészeti tárlatnak.

MŰSOR

19.50: Esti mese.
20.00: Tv-híradó.
20.20: Az érem harmadik oldala. Komlós János műsora.
20.30: Hat ország hat filmje. Baráti országok filmjeiből. Négy évszak. Román film (14 éven felülieknek)
22.00: Sporthírek.
22.10: Tv-híradó — 2. kiadás.
2.30: Jó éjszakát felnőttek! Gusztáv sötétben. (Magyar rajzfilm.

elgrád:

9.25: Hírek. 9.30: Népi muzsika. 10.00: Mezőgazdasági műsor. 10.45: Ventillátor. 11.15: Lassie sorozatfilm. 11.45: Oslo a vikingek metropolisa, szórakoztató dokumentumfilm. 14.00: Jugoszlávián át. kerékpárverseny közvetítése. 14.55: Az atlétikai EB közvetítése. 19.54: Jó éjszakát gyerekek. 20.00: Tv-híradó. 20.20: A tasmajdani népdalest közvetítése. 21.45: Híre-. 22.00: Sorozatfilm. 22.50: Hírek.

HÉTFŐ:

SZINHÁZ

Nemzeti Színház: Nyári szünet.

MOZI

Park: Házasság olasz módra (szí., szv. 4, 6). Csak 18 éven felülieknek. Álmodozások kora (szv. 8). Utolsó előadás jó idő esetén a Kertben!
Petőfi: Hűség (4, 6). Különös ismertetőjel (8).
Kossuth: Éljen a köztársaság! (szv. 10, 4, fél 7) Budapesti tavasz (9).
Híradó mozi: Magyar híradó, Az ő világuk, 66/18 Világhíradó, Hegycsúcsok és barlangok „Ej". (Előadások 12 órától 3 óráig folytatólagosan.
Gyárváros: Rangon alul (szv. 6). **Zsolnay K. O.:** Vihar Ázsiában (5, 7). **Pécsszabolcs:** Ezen a nyáron 5-kor (szv. 5, 7). **Mecsekalja:** Vanina Vanini (szí., szv. 7). **Ságvári K. O.:** Egy gyilkosság krónikája (fél 6, fél 8). **Vasas:** Egihaború (szv. 5, 7). Csak 16 éven felülieknek. **Szigetvár:** Minden kezdet nehéz (szv. 8). **Sásd:** Szerelmesek vannak köztünk (7). **Mohács:** A hóvihar (szí., szv. 6, 8). Utolsó előadás jó idő esetén a Kertben. **Siklós:** Három lépés a földön (8). **Pécsvárad:** Csábítás trükkje (szv. fél 8). Csak 16 éven felülieknek. **Mágocs:** Fantomas (szí., szv. 8). **Harkány:** Hajsza a gyémántokért (szí., szv. 7).

PÉCSI RÁDIÓ

17.30: Szerb-horvát nyelvű műsor. Monyoródi képeslap. — Riport. Hanglemeztárunk újdonságai. Szocialista országokból. Zenével a világ körül.
18.00: Német nyelvű műsor. Hétfői kommentár. Új népzenei felvételeinkből. Olvastuk — elmondjuk. Vidám muzsika.
18.30: Magyar nyelvű műsor. Jegyzetek. — Iratlan rangsor.
18.40: Mecseki visszhang. — Zenés összeállítás. A tartalomból: Este próbán Szigetvárott. Kovács Imre riportja. — Látogatás Szebényben, az Országos Népitánc Fesztivál után. László Lajos riportja. — Dr. Szalay István útinaplójából. I. rész. — Kocsis Béla karcolata. — Vilámínterjú a Magyar Televízió díjnyertes számainak Pécsett vendégszereplő előadóival. Krasó László riportja.
19.45: Déldunántúli híradó.
19.58: Műsorismertetés.
20.00: Műsorzárás.

TELEVÍZIÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1980 SZEP 16.

MAGYAR NEMZET

Juris Ibolya kiállítása Komlón

Bányászvárosban, fejlődő városban, Komlón mutatta be az *Iparművészeti Vállalat* azt a válogatott kiállítást, melyen fő helyet kaptak *Juris* Ibolya Munkácsy- és SZOT-díjas iparművész textíliái.

A kis vándorkiállítás jellegű bemutató nem törekedhetett teljességre, csupán jelzést ad egy művész munkájáról.

Juris Ibolya vásznára »vetíti« Budapest jellegzetességeit, a Dunát, a partjain futó autók sorát, a hidat és az Országházát; síkra vetítve a lényeget. Juris Ibolya ismeri az antik művészetek hazáját; görögországi élménye a *három fej kompozíciója*. A sötét alapon felizzó, széles ecsetvonásokat talán a görög paraszt munkába törött alakja ihlette. A csorgószélű kalapok alatt a tűző napon élő ember tikkadtsága érződik.

Ugyanezt a száraz, fakó fényözönt, a kékesszürke, háborítatlanul tiszta eget idézi másik görögországi textíliája is, anélkül, hogy napot, eget festene. A képen esernyőformát öltő pálmafák vannak, melyeknek törzse magasan felnyúlik, és az ember e ragyogásban szédülve meghúzódik a fák sátra alatt.

Az ember, aki részvevője és rendezője az élet kavalkádjának, néha összesűríti e forgást, bohócsipkát húz, vagy koronát papírból, sípokat fúj és léggömböt ereget — *majálist rendez*. S mindehhez ott a céllövölde, a bazáros bódék sora és a nagy kerék, mely szédülésbe röpít. Figyelő szem látja, és a megláttató művész visszaadja ezt, fanyar iróniával, meg bölcs elnézéssel.

És aztán ismét a város, villanyfényes, sok emeletes házaival, gyárkéményével, amely akár Komló is lehetne. Komló, ahol érdemes bemutatni Juris Ibolya textíliáit és a többit. *Fürtös* György ősmagyar sámánok álarcait idéző díszeit, *Eschenbach* Jenő, *Janáky* Viktor vázáit, *Teván* Margit, *Kótai* József zománcberakásos ötvös díszdobozait, *Nagy* József, *Kunposzt* Éva gyertyakompozícióit, a neves művészek: *Gorka* Géza, *Gádor* István, *Gorka* Lívia és a nagyon tehetséges, formában, színben újat kereső pályakezdők, mint *Laborcz* Monika néhány remek iparművészeti darabját.

zs.

sel. Cserébe megvolt... y a gyakorlat levesét ebben az esetben sem ették olyan forrón, mint ahogyan azt az elmélet kifőzte. Amitől a leginkább tartottunk ugyanis, nem következett be. Nem akadt egyetlen olyan — négyöt tagú — család sem, akinek bőröndjeit a taxi, nyaralás után, a pályaudvarról haza ne szállította volna.

— Nem mértük le egyetlen esetben sem, túl van-e a súly a 80 kilós, megengedett határon — vallja, kis kacsintással a főosztályvezető.

És mi megnyugszunk. Így már más! Egészen más. Hiszen az ember (s az utas is ember!) olyan szerény lett. Megtanultuk értékelni a szolgáltató ipar (s a taxi is ilyen!) minden kedves gesztusát, liberalizmusát (itt nem hiba!), az ügyintézés rugalmasságát.

Ezért tölt el örömmel a beszámoló folytatása, amelyből megtudom, hogy az Autótaxi Vállalat vezetősége minden esetben, menetközben vizsgálta felül és korrigálta, ha kellett, az új szabályzatot annak hatékonysága érdekében.

De akkor: miért?

A bevétel csökkenésének — az Autótaxi Vállalat vezetői szerint — objektív okai vannak. Tavaly júliusban, a bázis időszakban 1305, az idén csak 1192 gépkocsi képezte az állományt. Ebből tavaly 919, az idén 866 működött a forgalomban. Olyan tényszámok ezek, amikkel aligha lehet vitatkozni.

Aminthogy az az érvelés is helytállónak tűnik, hogy a tömegközlekedési vállalatoknál soha eddig nem tapasztalt méretű bérletezés is jelentős *»elszívó hatást fejtett ki«*. Különösen a rövid fuvaroknál, ami pedig a taxi számára a legkifizetődőbb üzletet jelenti.

Nem is tagadják, hogy ez érzékenyen érinti őket.

Bizonyítékért ismét a számokhoz fordulnak. A fuvarhosszak, a hasznos kilométerfuvar adatai a következőképpen alakultak: tavaly júliusban, a tervezett 531-gyel szemben 528, az idén már 541 volt a tényszám.

Ez nem egészséges — tudják. Akárcsak az év első öt hónapjában, amikor a bevé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Juris Ibolya
ASSZONYOK
1967 JUL

A szépség boltja, avagy az ízlés iskolája

A Váci utcai Csók Galéria csak fele részben kiállítóterem, a másik fele üzlet.

A kiállító művészek alkotásai közül nagyon sok nemcsak a tárlaton, hanem év közben is megvásárolható. A 300 forintnál nagyobb értékű képző- és iparművészeti alkotások részletre is kaphatók.

Mit keresnek itt a látogatók leginkább? Nehéz erre választ adni. Kisbútor és kerámia, ötvösmunka és modern szőnyeg: minden darab iparművész egyedi alkotása.

Fényképezőgéppel a legkönnyebb vásárolni. Elég egy kattintás és máris a miénk lesz Juris Ibolya remekszép faliképe, ez a vászonra tervezett, minden otthonban hangulatot teremtő textilfestmény. A fiatal művésznő a textilt először mesterségének választotta, azután művészete anyanyelvének. Juris Ibolya számára a táj is, a természet is dekoratív elem.

A kerámiák, vázák és cserepek között talán a legnehezebb a válogatás a Csók Galériában. Kis Roóz Ilona például fiatal de már országosan elismert, ötletgazdag, egyéni formanyelvet teremtő kiállító művész.

Amíg a fotóriporter a minél kedvezőbb megvilágítást keresi, a boltvezetőt elszólítják a vevők. Egy ifjú pár különös vonalú, színtelen kancsót nézeget: klasszikus és mégis modern. Máz nélküli eleganciája az anyag és a vonal szépségét juttatja érvényre. Alkotója, Bod Éva, csak néhány éve került a keramikusok élvonalába.

Estig találnánk még látnivalót: az egyik sarokban tenyérnyi műremek. Azt hiszem, ha egy külföldi barátomnak ajándékot keresnék, ezt választanám. Ez a cigarettadoboz Tevan Margitot dicséri. Tevan Margit nő létére Hephaisztosz utóda, a fémek művésze, ötvös és kovács. Kovácsolt, kalapált vas-, réz- és bronztárgyai mindenütt azonnal felismerhetők.

A múzeumokban általában ez a felirat: „A kiállított tárgyakhoz nyúlni tilos". A Csók Galéria kiállított tárgyait a vevők felemelik, megforgatják, s ha kedvük és pénzük van rá, magukkal is vihetik. De még azok is kapcsolatba kerülnek a művészettel, akik semmit sem vásárolnak. A kiállítóterem az otthonteremtés, a lakberendezés, az ízlés iskolája.

FÖLDES ANNA

A vonal szépsége és eleganciája fogja meg a látogatót, aki Bod Éva máztalan korsóját választja

Egyéniség, ötlet, humor. A kerámiafigurákat Kis Roóz Ilona készítette

Jobban esik a cigaretta, ha ilyen szép, ötvös alkotta dobozból kínálják. Tevan Margit munkája

Juris Ibolya textilképe otthonosabbá, meghittebbé teszi a szobát

***RÉDNER MÁRTA** felvételei*

kepp, fekete műbőr sapkával

Halványszürke düftin kabát habszivacs bélésre dolgozva, fekete műszőrme és zsinór díszítéssel

„Lengyelke". Habhátú, csauszínű düftin kabát fekete perzsautánzat-pántozással, fekete jersey sapka

Fiatal lányok kedvelt viselete a piros, puha műbőr kötényruha. Magas nyakú fehér pulóver egészíti ki

MIT TEHET, HOGY SZÉP, EGÉSZSÉGES, FIATAL MARADJON ?

Ma már mindenki jól tudja, hogy a vitaminok nélkülözhetetlenek de azt talán nem mondjuk ki elégszer, hogy a bőr szépsége szempontjából mennyire értékesek.

Az **A-vitamin** — amely legnagyobb mennyiségben a tejben, tejfölben, vajban, tojásban, előanyaga pedig a sárgarépában, sütőtökben, narancsban fordul elő — simává, selymessé teszi a bőrt, csökkenti a mitesszerek és pattanások képződésére való hajlamot.

A **B-vitamin** csoport csaknem minden tagja megtalálható az élesztőben, tojásban, májban és a durvábban őrölt lisztfajtákban. Ezért értékesebb a fehérnél a barna és fekete kenyér, de a diétás szaküzletekben kapható Graham-kenyér e téren mindegyiket felülmúlja. A *B-vitamin* a szénhidrát-anyagcserét, sejtlégzést, vérképzést segíti elő, tehát az izomműködéshez, a bőr rugalmasságát biztosító kötőszövet megújulásához elengedhetetlenül szükséges. A B_1-, B_2- *és* B_6-*vitamin* a bőrzsírosságnak, a kamaszkori pattanásoknak és az ajkak hámló gyulladásának már régóta ismert ellenszere. Az ugyancsak a B-csoporthoz tartozó pantoténsavat pedig hajhullás, őszülés ellen használják.

A **C-vitamin** óvja a bőr erejének épségét, rugalmasságát, elősegíti feszességét, megőrzi üde fiatalságát. Nagy mennyiségben tartalmazza a paprika, citrom, narancs, eper, káposzta, d
zelékben előford
gyóban.

A **D-vitamin**
bőr újraképződés
halolajak különö
rom héjában fell
képességét szab
giás bőrbetegségr

A tojássárgájá
vitamin a női n
rendelkezik: serk
lelteti a bőr örege
ható egyes zsírsav
kentik a gyulladá
táplálják, szépítik

A külsőleg alka
hatják be a hozzá
megfelelő vitami
alapfeltételeket.

MDK.

Juris Ibolya

Kiállitási hirdetés

Mecseki bányász 1966 szept.13.

.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyuris Ibolya

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1982 SZEP - 3.

Kiállítás nyílik Komlón

Ma délelőtt a bányásznap alkalmából országos jelentőségű kiállítás nyílik Komlón a Május 1 művelődési házban. A Képzőművészeti Alap a komlóiak kérésére bemutatja Juris Ibolya kétszeres Munkácsy-díjas és SZIT-díjas textiltervező régebbi és új műveinek gyűjteményét. Megnyitóbeszédet mond Jankovics Imre, a Komlói Városi Tanács elnökhelyettese. A kiállítás szeptember 3-tól 15-ig tekinthető meg.

Egyetemi Könyvtár, **délután 6 órakor** Fürtös Györgyné Rákóczi út 38., Fritz Józsefné Majláth u. 30., Románcz Jánosné Szőlő utca 45. szám.

Szeptember 7-én délelőtt 9 órakor dr. Galabár Tibor Városi Tanács I. em. 39., **délután 5 órakor** Bors Antal és Márics Béláné Bercsényi u. Ált. Iskola, Gajári János Ótemető utca 32., Bencze Istvánné, Laki Istvánné dr. és dr. Török Géza II. ker. tanács, Kossuth tér 1., dr. Román Lászlóné Egyetemi Könyvtár, **délután 6 órakor** Stadlinger József Ujmecsekalja, 68-as épület, Lotz István Krúdy Gyula könyvtár, Csongor Ferenc Vilmos u. 27., Major Józsefné és Major Istvánné Egyetem utcai Ált. Iskola, Gellér B. [illegible]iklósné Tettye d. 8/1., Mes-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960 AUG 31.

Juris Ikolya Munkácsy-díjas textiltervező iparművész kiállítását a komlói művelődési ház nagytermében rendezi meg az Iparművészeti Vállalat. A tárlatot szeptember 3-án délelőtt Jankovics Imre, a komlói tanács vb-elnökhelyettese nyitja meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1988 AUG 30

— **Juris Ibolya** iparművész kiállítását szeptember 3-án nyitják meg Komlón, a bányásznapi kulturális rendezvények alkalmából.

Juris Ibohya, iparművész MDK

Tavasszal Komlón lesz tizedik önálló kiállítása a textilművésznőnek.

Textiliái bejárták az országot és kiállított sok európai és tengeren túli országban is.

Pongrácz Zsuzsa: fekete halak a heverőn 2

ESTI HIRLAP Bp. 1965. okt. 5.

1964 AUG

POSTÁS CSALÁD OTTHONA

Rovatvezető: JURIS IBOLYA, kétszeres Munkácsy-díjas iparművész

Giccsek nélkül rendezzük be otthonunkat!

A szép felismerése nem könnyű. Itt most nem arra gondolok, hogy mindenkinek művészettörténésznek kell lennie ahhoz, hogy lakását szépen, giccsmentesen berendezhesse.

Az esztétikai nevelés igen fontos már a gyermekeknél is. Mindig büszkén olvasom a tudósításokat, ha gyermekeink — a pedagógusok szorgalmas tevékenységének eredményeképpen — külföldről rajzaikkal, festményeikkel díjakat hoznak haza. Ugyanakkor ennek a nevelésnek hosszú éveken keresztül, középiskolás szinten, nem volt folytatása. Művészettörténetet sokáig nem tanítottak, ami szintén komoly kárt jelentett fiatalságunk helyes szemléletének kialakításában. Így az egyéntől függött, hogy egyáltalán fontosnak tartja-e a képzőművészeti ismereteinek bővítését. Az viszont bizonyos: a képzőművészeti és iparművészeti kiállítások nagy létszámú látogatottsága megmutatta: nem közömbös dolgozóinknak a saját maguk esztétikai nevelése.

Az eddig leírtakból világosan kitűnik: következetes, jó nevelői munka szükséges, hogy minél több jó szemléletű embert nyerjünk.

Ha ezek a feltételek már adottak, akkor a művész és alkotásainak közvetlen, tárgyi megismerése is igen fontos állomás. A jót a rossztól csak tárgyakon keresztül lehet megkülönböztetni.

Nehéz dolgunk van akkor, amikor világhírrel fémjelezve olyan tárgyakra kell azt mondanunk, hogy nem szép, amely tárgyak ún. kemény valutát is hoznak. Gondolok itt például a megszólalásig hű ábrázolású porcelán rózsákra, virágmintás étkészletekre, mezítelen táncosnőkre, a cirádás, cikornyás, szecessziós, túlzsúfolt mintájú ötvösdobozokra, likőrös készletekre, vagy ami egyike a legízléstelenebbeknek, a műanyagból utánzott csipketerítőkre, az őzikés, vörös-zöld színben tartott, „élethű" ábrázolású, borzalmas falvédőkre, a csigákból, kagylókból összeeszkábált balatoni ajándékcikkekre, a vásárokban árusított, rózsaszínű felhőjű képzőművészeti giccsekre, és még sorolhatnám a szörnyűbbnél szörnyűbb, ún, „műalkotásokat".

Mindenki felteheti ezek után a kérdést: ha ilyen jól meg tudjuk már különböztetni a jót a rossztól, miért ezek találhatók túlsúlyban üzleteinkben, vásárainkon?

A válasz: mert a kereskedelem a vevőre való hivatkozással követeli ezek gyártását.

A művész egymaga ez ellen nem sokat tehet, így tanácsként mást nem ajánlhat, mint azt, ha valaki bizonytalan a válogatásban, akkor olyan helyre menjen vásárolni, ahol az eladó szakértelmében bízhat, ahol segítséget kap. Lakásművészeti boltjaink, áruházaink, a Képzőművészeti Alap boltjai komoly tanácsadási ankétokat szerveznek. Vegyük igénybe ezeket a lehetőségeket.

Most pedig térjünk rá, milyen tárgyakat, milyen képeket vegyünk díszítésre kis lakásunkba.

A hagyományos hálószobánál nem sok a lehetőség. Az asztalra természetesen virágváza kerüljön, lehet üveg, porcelán, viszont ha kerámiát választunk," újra felhívjuk a figyelmet: a vásárlásnál kérdezzük meg, alkalmas-e a víz tárolására, mert kaphatók díszvázák is. Az ágy fölé egy szép kép vásárlását ajánlom, de ne a vásárokon kapható giccses olajlenyomatok, hanem a már minden nagyobb városban található képcsarnokok készletéből való közül. Egy-két reprodukció is kiegészítheti a még üresen maradt falrészeket. Itt említem meg, nem ízléses, ha családtagjainkról készült fényképekkel aggatjuk tele szobánk falát. Fénykép az albumba való, esetleg ízléses asztali keretben az asztalra, de az is csak legfeljebb egy-kettő.

A kombinált vagy a variabútorral berendezett szobában már több lehetőség van a dísztárgyak alkalmazására. A négyszögletes nagyobb asztalra szintén egy magasabb virágvázát, az alacsonyabbra viszont inkább tálat ajánlunk, akár porcelánból, akár üvegből, akár pedig kerámiából. Itt sok polcunk is van. Ide rakjuk könyveinket, egyéni ízléstől függően kerámia, porcelán, ötvös- vagy fatárgyakkal kombinálva.

Egy dolog nem szép, ha például kávéskészletet vagy étkezéshez használható tányérokat, poharakat teszünk a polcokra. Ezeket zárt szekrényben kell tartani, nemcsak esztétikai, de egészségügyi szempontból is.

A szekrények tetejére, sublót tetejére jöhetnek olyan dísztárgyak, amelyek nagyságuknál fogva nagyobb védelmet igényelnek. Így kisebb a lehetősége, hogy eltörjenek.

A fekhelyek fölé falvédő kerüljön. A megnevezésben benne van a célja, védenie kell a falat, vagy fordítva, a faltól az ágyneműt. Szövött éppúgy lehet, mint kézzel festett vászon, vagy egész egyszerűen háncsból szőtt. Lehet merész figurális, de lehet ún. angolos, egyszerű, dekoratív munka. Csak arra ügyeljünk, hogy a földön használt szőnyeghez színben alkalmazkodjon.

A továbbiakban nagyon szép, ha egy-két akvarell vagy rézkarc kerül a falra. Ha nincs elég pénzünk, vegyünk reprodukciót, ha több pénzünk van, a Képcsarnok boltjaiban szintén vehetünk egy-egy szép olajfestményt is. Mindenképpen ügyeljünk arra: ne zsúfoljuk tele mindenfélével lakásunkat, s még akkor se tegyünk be egy csúnya, rossz tárgyat, ha azt névnapra vagy születésnapra ajándékba kaptuk. (Ha az ajándékozó észreveszi, hogy az ajándék nincs a polcokon, legközelebb jobban vigyáz ő is a vásárlásnál!)

Gyereksaroknál viszont semmiféle törékeny dísztárgynak nincs helye. Itt szükséges egy polc, ahol a gyermek játékai, meséskönyvei díszítik a sarkot. A falra természetesen itt mesealakokat ábrázoló képek kerülhetnek.

Megint arra igyekeztünk rávezetni olvasóinkat, a gyakorlati példákon keresztül, hogyan lehet giccs nélkül lakást díszíteni. Persze, csak általános jelleggel írtunk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
POSTÁS DOLGOZÓ

ÉLET A VÍZEN

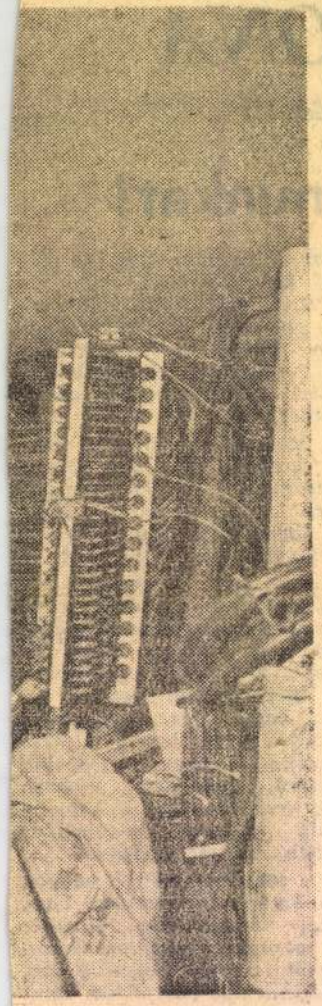

r Józsefné (BHG)) a keret

A zöldséges elégedetten dörzsölte össze tenyerét. Ma jó vásárt csináltam — mondta. Igazat mondott. Fiatal fiúk, lányok vásároltak nála, összesen vagy harmincan, és fejenként legalább két dinnyét vettek.

A fiúk és a lányok kajakozók voltak, a Postás SE kajakosai. Aztán, mielőtt versenyszerűen nekiláttak volna a dinnyehegynek, fürödni indultak a szegedi Tisza-parton. Jóegynéhány méteres csúszdát készítettek — persze, nem olyan igazit —, laposra simították az agyagot, leöntötték vízzel, csak úgy repültek rajta a barnára sült testek.

Ám aki csak valamennyire ismeri a kajakosok gondolkodásmódját, máris következtethetett rá, mindez szigorúan verseny után. Méghozzá nem akármilyen verseny után. Szeged város bajnokságáról 7 első helyet hoztak haza a Bp. Postás versenyzői — akkor, amikor az összes nagy egyesület, a VTSK, az Építők, az FTC, a BHSE versenyzői is indultak.

Ezek után érthető a jókedv, és — úgy gondoljuk — érthető a nagy étvágy is...

De nézzük csak, kik azok, akik kiharcolták ezt, és a többi nagy sikert is.

Rögtön itt van Fejős, akit nem kell külön bemutatni, hiszen neve nemcsak a sport is-merőjének mond sokat — jelenleg az olimpiai keret t

Mögötte két világbajnc Még akkor is azok, ha a tavalyi, Jajcében megrendezett ifjúsági világbajnokság neve hivatalosan kritériumverseny, de a kritérium éppen az volt, hogy a versenyen csak ifjúsági versenyző indulhat. Ők el is indultak. Teljes számban, a világ minden részéről. Közöttük lett a kajak kettesek mezőnyében első Gilicze András és Madarassi Gyula, és az MTK legénységével együtt négyesben is elsők lettek.

Négyesben általában Fejős, Madarassi, Gilicze és a Ditchem fivérek valamelyike harcol a Postás-sikerekért.

Eddig azonban csak a férfiversenyzőkről szóltunk. És a lányok?

Lépes Gyula, a Postás edzője adja meg a választ:

— A lányok csak tavaly óta versenyeznek. Hiába, egyszerre nem megy minden. Először a fiúkkal kezdtünk rendszeres, kemény munkába, és amint látja, meg is lett az eredménye. Azután kerülhetett sorra a lányok bevonása az egyesület munkájába. Velük jelenleg Markovics Árpád segédedző foglalkozik. És természetesen, nem hanyagoljuk el a fiúknál sem az utánpótlás nevelését. A kezdő fiú versenyzőket — számuk körülbelül 30 — Szilágyi Tibor oktatja...

Rovatvezető:
NAMÉNYI JÓZSEF

— És mik a tervek a jövőben?

— Még több fiatalt akarunk bevonni a versenyzésbe. Szerencsére, ma már nem jelent gondot a hajókérdés, amióta önálló hajóépítő műhellyel és megfelelő számú hajóval is rendelkezünk. Idén is, a versenyévad befejeztével hozzávetőlegesen harminc 14 év körüli fiatalt kívánunk bevonni az egyesület munkájába, és a távlati terveinkben már a kenusok nevelése is szerepel.

Jogi tanácsadás

Gyakori kérdésként merül fel, hogy a lakásban levő cserépkályhának átrakása kit terhel, a bérlőt, vagy a bérbeadót?

A Legfelsőbb Bíróság idevonatkozó álláspontja a következő:

A bérleményhez tartozó cserépkályha átrakása annak használhatóságát van hivatva biztosítani. Ezért az átrakás olyan karbantartásnak minősül, amelynek költségét a 15/1957. (III. 15.) Korm. sz. rendelet 53. §-ának (1) bekezdése értelmében a bérlő tartozik viselni.

Meddig terheli ennek ellenére a költség a bérlőt?

Mesterfokon

Embertelen hőség a Sportcsarnokban. A lelátók zsúfolva, aki véletlenül nyakkendőben, zakóban érkezett, már rég az ölében tartja kiskabátját, nyakkendőjét kibontva.

Csak

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1965 JUN 4.

— **Juris Ibolya** kétszeres Munkácsy-díjas, SZOT-díjas textiltervező művész tegnap dd. a Keszty nagyáruban tartott előadást a textiltervezésről, este pedig a komlói Május 1. Művelődési Ház kézimunka szakkör tagjainak mutatta be a textiltervezés művészetét.

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 16

MAGYAR NEMZET

"

Művészet a lakásban címmel iparművészeti kiállítás nyílik szeptember 19-én délben a Tanács körúti Mednyánszky-teremben. A Képcsarnok tárlatát Juris Ibolya iparművész nyitja meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1965 ÁPR 29.

A bemutató nagy sikerrel zajlott le.

— »Otthonkódás és lakáskultúra« címmel április 30-án kiállítás nyílik a Csillben, Pesterzsébeten. Május 6-án ankétot rendeznek a kiállítás anyagából, Juris Ibolya és Bódi Irén iparművésznők vezetésével.

KÖZÖS ÉRDEK

Nemrégiben egyik ismerősöm azt kérdezte: „Miért nem írtok már egyszer arról is, hogy a politikában túl sok szó esik a parasztokról, hogy a kormány tulajdonképpen parasztpolitikát csinál, túlságosan kedvez a parasztoknak?" A kérdésből érteni lehetett azt is, hogy a mezőgazdasági termelésben korábban érvényesülő kötöttségek megszüntetése, a kötelező beadási rendszer felszámolása, a termelőszövetkezeti mozgalomnak nyújtott anyagi támogatás, az új mezőgazdasági árrendszer — szóval mindaz, amit a párt és a kormány az elmúlt huszonkét hónapban a parasztpolitikában megvalósított, csak a parasztoknak kedvez... A dolgozó parasztoknak kedvez talán még olyan áron is, hogy a kedvezmények a munkások rovására mennek.

Hát valóban így lenne? Azok az intézkedések, amelyek ma alapvetően befolyásolják a mezőgazdaság helyzetének, a dolgozó parasztság sorsának alakulását, hátrányosan befolyásolnák a munkásosztály életét, a munkás-paraszt szövetséget? Mit is eredményezett az a politika, amely a mezőgazdasággal, a parasztsággal kapcsolatban ma érvényesül?

Annak aki csak néhány napot is töltött falun, szembetűnő, hogy milyen *nagy munkakedv, szorgalom, többre törekvés jellemzi a falu népét.* Hittel, bizakodással tekintenek a párt és a kormány munkájára, jövőjükre. Mint mondani szokás, *„jó a politikai hangulat".* A dolgozó parasztok igazán nagyra becsülik a munkáshatalmat. Nyilvánvaló, hogy ez örvendetes dolog. *A dolgozó parasztság ma szilárdabb szövetsége a munkásosztálynak, lelkesebb híve a munkáshatalomnak, mint három-négy esztendővel ezelőtt. S hogy így van, az mindenekelőtt annak a politikának köszönhető, amelyet a párt és a kormány falun folytat.* Ha csak egyes-egyedül a parasztpolitikát tekintjük — amely az összpolitikának nagyon fontos része — akkor is azt kell mondani: ez a politika jó munkáspolitika is, *mert a munkáshatalom erősödését, népi demokratikus rendünk szilárdságát szolgálja.*

S bár a gazdasági kérdések nem választhatók el a politikai kérdésektől, meg kell állapítani: a Magyar Szocialista Munkáspárt és a forradalmi munkás-paraszt kormány agrárpolitikája jelentős gazdasági fellendülést indított el a magyar mezőgazdaságban. Igaz, tavaly az időjárás is kedvezett — de az is kétségtelen, hogy a politika erősen „belejátszott" a jó termésbe. Tavaly a mezőgazdaság 5,5 százalékkal túlteljesítette a tervét, ténylegesen pedig kereken 12 százalékkal adott többet, mint az 1956-os esztendőben. A mezőgazdasági termelés növekedése nyomán érthető módon javult az ország egész lakosságának ellátása.

Pedig a munkások és a városi lakosok közül sokan tartottak a kötelező begyűjtés eltörlésekor attól, hogy baj lesz. Tartottak tőle, mert nem tudták elképzelni, hogyan is oldja meg az állam a városok ellátását. *Megoldotta, méghozzá változatlan kiskereskedelmi árakon.* A kötelező begyűjtés helyére kerülő felvásárlási rendszer kiállta a próbát. Ha az 1951—1955-ös esztendők átlagát száznak vesszük, akkor az 1957-es évben a felvásárolt mezőgazdasági termények és termékek mennyisége 103,7 volt. Tehát a felvásárlás új rendszerével 3,7 százalékkal több termény, termék került az állam kezére, mint korábban a kötelező beadás idején. Az őstermelői felhozatal nagyon sok élelmiszerféleségnél jelentősen megnövekedett.

Vajon nem valami tiszavirág-életű fellendülésről van csak szó? Nem. *Az idén az első félévben felvásárolt mezőgazdasági cikkek összessége 233 971 búzavagonnyi mennyiséget tett ki.* 1954 első félévében ennek a mennyiségnek alig több mint a fele került csak az állami raktárakba, s még a legjobb eredménnyel dicsekedő, 1956-os első félévben is, mindössze 215 403 búzavagonnyi terményt gyűjtöttünk be. *Tejből a tavalyi esztendő első félévében 220 millió litert vásároltunk fel, az elmúlt félévben pedig 100 millióval többet, 320 millió litert!*

Lehet erre azt mondani, hogy csak parasztpolitika? Ha a mezőgazdaság többet ad, az csak a parasztnak jobb? A munkásnak, a népgazdaságnak nem? S vajon elégedettek lehetünk az eddigi eredményekkel? A jelenleginél nem lehet többet „kihozni" a mezőgazdaságból? De igen. Annak viszont az a legfontosabb feltétele, hogy *gyorsabban haladjunk azon az úton, amelyen az elmúlt huszonkét hónapban nagy politikai és észrevehető termelési sikereket értünk el* — a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a nagyüzemek kialakítása, az anyagi érdekeltség elvének érvényesítése, a mezőgazdasági termelés anyagi segítése útján. *Ez a helyes agrárpolitika, mely egyszersmind helyes munkáspolitika is, a munkásosztály helyes politikája is.*

Igen, igen — mondják. Mindez nagyon szép és igaz is. Nagyobb falun a munkások iránti bizalom, nagyobb a munkakedv, több a termelés, de milyen áron? S ezután legtöbbször ezt mondják: „túlontúl jól él a parasztság". Valóban így lenne? Akik ezt hiszik, azok néhány dologról legalább is megfeledkeznek. Hogy miről? Egyik — ezt már sokszor elmondtuk pedig: a paraszti *bevételeket* azonosítják a *jövedelemmel.* Pedig hát a kettő nem egy és ugyanaz. Jól hangzik, hogy egy vásárra vitt elöhasi üsző ára hathétezer forint. Aki jó üszőt ad el, annak ennyi a bevétele. De csak a bevétele, nem pedig a jövedelme. Az üsző nevelési, takarmányozási, gondozási, tartási költsége, az istálló amortizációja stb. mind leszámítandó az eladási árból. De a jövedelem és bevétel egyetlen terménynél, terméknél, vagy jószágnál sem azonos — hiszen a termelési kiadásokon kívül adót is kell fizetni, s egyéb terhek is vannak. A másik: akik a parasztság nagy jólétéről beszélnek *a belterjesebben gazdálkodó, jobbmódú középparasztok jövedelmét azonosítják az egész parasztságéval.* Ez pedig helytelen, mert az egyéni parasztságnak is a kisparasztok, a mezőgazdasági munkások, félproletárok alkotják a nagyobb részét. A módosabb parasztok kétségtelenül jó gazdasági körülmények között élnek. De ha az egész parasztság reáliövedelmének alakulását nézzük, akkor azt látjuk, hogy az tavaly mintegy *8—10 százalékkal haladta meg az előző esztendő reáljövedelmét.* Ugyanezen idő alatt, tehát 1956-ról 1957-re *a bérből és fizetésből élők reáljövedelme hazánkban 10—12 százalékkal növekedett.* Nagyobb mértékben, gyorsabb ütemben tehát, mint a parasztságé.

Ehhez hozzá kell még számítani, hogy a korábbi években különböző okok miatt — mindenekelőtt a túlzott szövetkezetszervezés miatt — a paraszti jövedelmek *túlságosan alacsonyak* voltak és azt, hogy tavaly a nagyobb jövedelem mögött *nagyobb termelés* is állt. Ilyen formán tehát hibás dolog általában „túlzott" paraszti jövedelmekről, a parasztság „túlságos jólétéről" beszélni. *A párt és a kormány azt akarja, hogy egész népünk jobban éljen.* A jobblétnek, a jobb életnek a legfőbb alapja a többtermelés — vagyis: *legyen miből* jobban élni. A parasztság helyzetének, a munkásosztály jövedelmének, megélhetési viszonyainak az alakulása, egész politikánk, belső helyzetünk bizonyítja: *politikánk azoknak kedvez, akik acélt, gépet, műszert, búzát, cukrot „teszneknek" szorgalmukkal, hozzáértésükkel az ország asztalára.*

Természetes, hogy bár a két nagy dolgozó osztály alapvető érdekei azonosak, vannak dolgok, amelyekben érdekellentét található. Egyet említsünk csak meg: természetes dolog, hogy a magántulajdonos paraszt minél drágábban igyekszik eladni áruját a piacon. A piacról „élő" emberek pedig minél olcsóbban szeretnének vásárolni. Ez az ellentét azonban körültekintő, helyes állami árpolitikával kiegyenlíthető.

A párt és a kormány politikája, tettei, intézkedései — bármennyire is a vélt, vagy létező ellentmondások tükrében nézzük a munkások és a dolgozó parasztok helyzetét, egymáshoz való viszonyát — egytől egyig közvetlenül *azt a nagy célt szolgálják, hogy erősebb legyen a dolgozók hatalma, szebb hazánk népének mai és holnapi élete.* Letagadhatatlanul így van, s ma nemcsak a szándék érvényesül, hanem a gyakorlat is mutatja: *helyes úton járunk.* Adódtak, adódnak is ezen az úton göröngyök, de százezrek, milliók meggyőződése, a világos beszéd, az értelmes, emberséges szó és tett, minden akadályt elhárít a munkás-paraszt szövetség erősödésének útjából is.

Almási István

Ötezer új lakás épül Pécsett

A Pécs nyugati városrészén épülő lakásokból eddig 932-őt adtak át rendeltetésének. Az idén még újabb 320-at vesznek át a lakók. Ez évben készül el az első vasbetonvázas 5 emeletes épület is. Az új városrészben cukrászda, vendéglő, étterem, 60 férőhelyes bölcsőde, 2 óvoda, 16 tantermes iskola és hat földszintes üzletház épül. Részlet az épülő városrészről.

Százötvenmillió forintot fordítanak Zuglóban lakásépítésre 1960-ig

Zuglóban csütörtökön tanácsülésen tárgyalták meg a XIV. kerület hároméves tervét. A javaslat szerint 1960-ig *150 millió forintot* költenek új lakások építésére, a megkezdett lakótelepek befejezésére. A Kerepesi úton, a Róna utcában és a Nagy Lajos király úti telepen az idén 688 család jut új otthonhoz, s 1959—1960-ban további 806 lakást adnak át rendeltetésének.

Több mint 50 millió forintot fordítanak a lakóházak felújítására és karbantartására. A tervek szerint a hároméves terv időszakában 30 lakóépületet kívül-belül tatarozznak, s több mint 300 házat részlegesen felújítanak.

Újjáválasztják a társadalmi bíróságokat a nehézipari üzemekben

A *nehézipari miniszter* most megjelent utasítása értelmében a munkafegyelem megszilárdítása, a társadalmi tulajdon védelme és a rendbontók elleni fokozott harc végett újjáválasztják a nehézipar területén az ellenforradalomkor feloszlott *társadalmi bíróságokat.* Ilyen bíróságokat azoknál a nehézipari vállalatoknál és szerveknél hoznak létre, ahol a dolgozók létszáma a 300 főt eléri. A társadalmi bíróságok tagjainak száma — a dolgozók létszámától függően — 10—25 lehet.

A társadalmi bíróságok tagjainak azokat az élenjáró, példamutató dolgozókat kell megválasztani, akik már hosszabb ideje dolgoznak a vállalatnál, továbbá, akik tanácstagok vagy népi ülnökök voltak. Büntetett, hanyag, fegyelmezetlen, valamint olyan dolgozókat, akik egy évnél rövidebb idő óta dolgoznak a vállalatnál, a társadalmi bíróság tagjainak megválasztani nem lehet. A társadalmi bíróságok választását a *szakszervezeti bizottság* szervezi meg; ez állítja össze azoknak a jelölteknek a jegyzékét, akik közül a dolgozók a társadalmi bíróság tagjait megválasztják.

A jelöltek közé — a dolgozók összetételének megfelelő arányban — munkásokat, műszaki és adminisztratív dolgozókat, továbbá nőket és fiatalokat is fel kell venni. A választás előtt a dolgozók saját jelöltjeiket is felvehetik a jegyzékbe. A társadalmi bíróságok tagjainak megválasztása *munkásgyűléseken,* nyílt szavazás útján történik; a társadalmi bíróságok tagjait egyévi időtartamra választják.

Társadalmi bíróság elé azokat az ügyeket lehet terjeszteni, amelyek *a munkafegyelem megsértésével, a társadalmi tulajdon megkárosításával, a szocialista együttélés szabályainak az üzemen belüli megsértésével, továbbá a személyi tulajdon ellen az üzemen belül elkövetett cselekményekkel* kapcsolatosak. A társadalmi bíróság munkaidőn kívül ülésezik. Több műszakban dolgozó vállalatoknál az igazgató engedélyezheti a munkaidő alatti ülést; a társadalmi bíróság ülése *nyilvános.* Az ügy tárgyalása kapcsán az elnök bárkinek szót adhat a hallgatóság köréből is. A társadalmi bíróság határozatában a dolgozót szóbeli feddéssel vagy írásbeli megrovással büntetheti, illetőleg az igazgatónak javaslatot tehet egyéb büntetésre, vagy a fegyelmi eljárás megszüntetésére.

Egy hét múlva nyílik a mezőgazdasági kiállítás

A kiállítási iroda igazgatójának nyilatkozata

(Tudósítónktól.)

Mához egy hétre — szeptember 12-én — nyitja meg kapuit Budapesten a 62. Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Vásár. Ebből az alkalomból felkerestük *Kovács Mihályt,* a kiállítási iroda igazgatóját, aki kérdéseinkre az alábbi válaszokat adta:

— Az országos mezőgazdasági kiállítás két hete általában a magyar falu ünnepe. A főváros közönségének szempontjából miben látja az idei kiállítás jelentőségét és mit ad az a budapesti érdeklődőknek?

— A szocialista fejlődés útjára lépett mezőgazdaságunk jelene és jövője elképzelhetetlen a szocialista ipar fejlődése és munkája nélkül. Ez a kettő — az ismert okok miatt — egymásra utalt. Személyi és közös érdek tehát, ha az ipari munkásság —, amelynek zöme Budapesten él és dolgozik —, de más társadalmi rétegek is, megismerkednek mezőgazdaságunk vonzó eredményeivel, problémáival és a jövő tennivalóival. Az idei kiállítás különösen alkalmas lesz a szemlélődésre, tanulmányozásra. Egyrészt azért, mert a bemutatásra kerülő állatok, növények, termények, termékek, gépek színvonalban és tartalmi gazdagságban fölülmúlják az eddigi kiállításokat, másrészt azért, mert az idén nemzetközi jelleget ölt kiállításunk. Egy sereg baráti állam és tőkés ország hozta el hozzánk gépeit, terményeit, borait. Szemléletes és tanulságos lesz a kiállítás a városi ember szempontjából azért is, mert — az idén először — nemcsak termelvényeket lát majd, hanem több termény ipari feldolgozását is. Hűen ábrázolja majd kiállításunk az ipar és mezőgazdaság közötti összefüggést és egyebek mellett kézzelfoghatóan rajzolja meg termelőszövetkezeti mozgalmunk 10 esztendejét és vázolja fel gépállomásaink ugyancsak tízéves munkáját.

— A kiállítás elnevezésében az idén újszerű a „vásár" szó. Valóságos vásár lesz-e ez vagy pedig csak árubemutató?

— Az idén valóban vásár lesz a „vásár". A kiállítók között nem egy akad, aki eladja állatát, bár ezek iránt a vidéki vevők érdeklődnek majd elsősorban. A budapesti közönséget talán inkább a baromfi- és csibevásár érdekli majd. A vecsési Állami Gazdaság 2—3 kilós tyúkokat hoz eladásra a kiállításra, míg a Budapesti Keltetőállomás napos-csibéket ad el, amelyek ott kelnek ki a tojásból a vevők szeme előtt. A belkereskedelem soha nem látott árumennyiséggel jelentkezik. Szigorúan ügyeltünk arra, hogy — pestiesen szólva — „bóvli" ne kerüljön vásárra, ezért a szakbizottságok „kiszűrték" már előzőleg a vásárhoz nem méltó cikkeket. A jelek szerint megfelelő mennyiségben kaphatók lesznek az Állami Áruházak boltjaiban, továbbá a földművesszövetkezeti és kisipari boltokban és árusítóhelyeken az úgynevezett „hiánycikkek" is.

— Hogyan készült fel a vendéglátóipar?

Ami a vendéglátóipart illeti, minden remény megvan arra, hogy az elegendő számú vendéglő, büfé és elárusítóhely a legkényesebb igényeket is kielégíti. Az NDK külön 300 személyes sörkertet állít fel, ahol a sör mellé — a német konyha termékeként — hidegtálakat szolgálnak fel. Meg kell említenem az önkiszolgáló büfét is, amelyet a kiállításon próbál ki a belkereskedelem. Újdonságszámba megy, hogy amit az Élelmiszeripari Pavilonban kiállítunk, azt a mellette levő boltban meg is vásárolhatják a látogatók. Utóljára említem a poharazókat. A díjnyertes, kiváló borokat „szakkóstolóban" mérjük ki.

Dokumentumfilm az atomfegyverkísérletek veszélyéről

A fővárosi és a vidéki mozik nagy érdeklődés mellett játsszák a bécsi Nemzetközi Békeintézet, Az életnek győzni kell! című, az atomfegyverkísérletek veszélyéről szóló, dokumentumfilmjét. A fővárosban három, vidéken hét filmszínházban vetítik kísérőműsorként. A film megrázó módon szólít összefogásra az atom- és a hidrogénfegyverkísérletek betiltásáért. (MTI)

A remek alkotást remek előadásban tolmácsolták

Szovjet lapok Operaházunk moszkvai vendégszerepléséről

Ma a Hoffmann meséit mutatják be a szovjet közönségnek művészeink

Moszkva, szeptember 4. (Kiküldött munkatársunk telefonjelentése.)

A Magyar Állami Operaház moszkvai vendégjátékának nagy sikere most már az újságokban is meggyőzően — s az Ukrajna szállóbeli kis magyar kolónia számára igen örömtelien — tükröződik. A Pravda szerdai száma *Kirill Molcsanov* meleghangú s igen részletes méltatását közli. Az Izvesztyija terjedelmes kritikáját *Ivan Martinov* írta, a Vecsernaja Moszkvában *Vaszil Nyebolszin*, a Nagy Színház karnagya méltatja nagyon elismerőleg a bemutatkozást.

A Szovjetszkaja Kultura legújabb számában pedig *Roman Tyihomirov* érdemes művész nagyon elmélyült elemző írását olvashatjuk. A háromhasábos cikk felcíme: *Barátaink első előadása.* A lap nagy, kéthasábos fényképet is közöl *Osváth Júliáról* és *Simándy Józsefről* a Bánk bán II. felvonásából. Tyihomirov bevezetőjében ismerteti a Bánk bán születésének körülményeit, majd arról ír, hogy *„a remek alkotást remek előadásban tolmácsolták"* a budapesti Operaház művészei. Méltatja *néhai Oláh Gusztáv* díszleteit és a *Márk Tivadar* tervezte jelmezeket, amelyek *„nagyon színesek, érzékeltetik II. Endre korának légkörét, koloritját"*. Ugyancsak nagy elismeréssel emlékezik meg Oláh Gusztáv és *Stephanyi György* rendezéséről (ezt a munkát gazdagította most új, nagyon találó vonásokkal *Nádasdy Kálmán*). A vezénylő *Komor Vilmos* karnagy és a zenekar *„kitűnő teljesítményéről"* szólva Tyihomirov *„a zenekar rendkívül kifejező hangzását"* méltatja, s azt az érdemét, hogy *„a legerőteljesebb zenekari fokozásokban sem nyomta el az éneket"... „az előadásban nincsenek fő- és alsóbbrendű személyek, valamennyi szereplő tökéletes együttessé olvadt össze; ez vonatkozik a lenyűgözően hangzó Pless László vezette énekkarra is"*. Tyihomirov cikke egyébként mind a két Bánk bán előadást, tehát a párhuzamos szereposztás keddi bemutatkozását is nagyon melegen méltatja. S méltán. Mert *Kórody Andrásnak* a mű szépségeit megkapóan kibontakoztató karmesteri munkája, *Joviczky József* hősi lendületű, fojtott hevületű Bánk bánja, *Mátyás Mária* kiérlelt, szívhezszólóan megindító Melinda-alakítása, *Delly Rózsi* remekül felépített énekben és játékban is szenvedélyes erejű Gertrudisza, *Losonczy György* nagyon kifejező és határozott vonásokkal megrajzolt Petur bánja, *Tóth Lajos* a panasz és a vád hangját hatásosan kicsendítő Tiborca, *Faragó András* nemes pátosszal zengő királya és *Kövecses Béla* jól jellemzett Ottó hercege szintén nagy elismerést vívott ki.

*

Szerda este Operaházunk vendégszereplésének sikere még tovább fokozódott. Művészeink Verdi *Don Carlosának* remek előadásával valósággal önmagukat szárnyalták túl: ilyen minden ízében kiegyensúlyozott, zavartalan színházi teljesítmény csak igen ritka alkalmakkor születik: ezúttal minden bizonnyal a nagy művészi odaadás és lelkesedés eredményeként. *Székely Mihály* oly sokszor méltatott nagyszabású és megrázóan felejthetetlen Fülöp-alakításától, *Lukács Miklós* kitűnő karmesteri munkájától az ének- és a zenekar teljesítményéig valóban mindenki olyat nyújtott, hogy méltán ragadták a nézőket egy-egy különösen remek részlet után „brávó", „brávó" kiáltásokra, s olyan fergeteges tapsokra, amelyekre — mint szovjet művész-barátaink mondják — csak igen-igen ritkán kerül sor Moszkva színházaiban.

*

Nem akarok elébevágni *Mark Rejzen* és *Ivan Martinov* véleménynyilvánításának — ugyanis megígérték, hogy nyilatkoznak az előadásról a Népszabadságnak — ezért most nem beszélek részletesebben az egyes szereplők teljesítményéről, de hadd mondjak el jellemzésül egy kis epizódot. Operaházunk művészei közül csütörtök délelőtt néhányan autóbuszon igyekeztek a belvárosba. Egyesek bevásárolni, Tiszay Magda pedig a színházba, a Hoffmann meséi próbájára. A társaság egy része búcsúzkodva leszállt, s csak Tiszay Magda utazott tovább. Ekkor megszólította az egyik utas: — Ugye magyarok? S mindjárt folytatta is: Csak nem az Opera tagjai? Az igenlő válaszra bemutatkozott, elmondta, hogy zeneszerző (Tiszay Magda beszél oroszul, egy ideig Leningrádban tanult énekelni), majd áradó lelkesedéssel hosszan dicsérte a *Don Carlos* előadását, mondván: *Ilyen remek produkcióra a moszkvai Nagy Színház is büszke lenne.* (Tegnap este a színházban mi is nem kis büszkeséggel és meghatottsággal örültünk a nagy sikernek.)

*

Még hadd mondjam el: az Operaház vendégjátékának színhelyén, a Zenei Színházban, érdekes kiállítás nyílt. Operaházunk mintegy 150 nagyméretű művészi fotóval és színes díszlet- és jelmeztervvázlattal ízelítőt ad szcenikai és kosztümtervezői munkájáról. A moszkvai közönség estéről estére nagy érdeklődéssel szemléli Oláh Gusztáv, Fülöp Zoltán és Blanár György oly sok sikert látott díszleteinek terveit, s a Márk Tivadar és Szeitz Gizella tervezte kifejező jelmezek színes vázlatait.

Egyébként a *Don Carlos* forró sikerű bemutatóján ott volt a magyar közönség régi ismerőse, Szvjatoszlav Rihter, a világhírű zongoraművész is. Az előadás után belátogatott Székely Mihály, Delly Rózsi, Osváth Júlia és mások öltözőjébe s melegen gratulált művészeinknek. A legutóbbi napok krónikájához tartozik még, hogy Operaházunk *Bánk bán* előadásának hírére Novoszibirszkből Moszkvába utazott a színház vezető karmestere, hogy láthassa a *Bánk bán* előadását. (A novoszibirszki jelkes művészek munkájához fűződik Erkel operájának első szovjetunióbeli sikeres előadása.)

Operaházunk együttese csütörtökön megismételte a *Don Carlos* előadását párhuzamos szereposztásban. Fülöp király szerepét ezúttal *Fodor János* alakította. Pénteken pedig a *Hoffmann meséi* kerül színre.

Lózsy János

Mikszáth Szent Péter esernyője című művének filmváltozatát forgatják a Hunnia Filmstúdióban jeles csehszlovák és magyar színészek közreműködésével. A készülő film rendezője Bán Frigyes. Képünkön: Orsolya Erzsi, Peéry Piri, Egri István, Sármási Miklós és Téry Árpád a film egyik jelenetében.

Készülnek a Magyar Népzene Tára új kötetei

A *Magyar Népzene Tára* eddig megjelent nagysikerű kötetei: a *Gyermek- és játékdalok*, a *Jeles napok* és a *Lakodalom* után elkészült a negyedik kötet kézirata, amely jövőre jelenik meg, s a régi fonójátékokból kialakult párosító dalokat foglalja össze. Bartók és Kodály régi gyűjtései után az egész országra kiterjedő munkával több mint 3000 ilyen dalt gyűjtöttek össze a Magyar Tudományos Akadémia népzene-kutatói. E dalok közül mintegy ezret tartalmaz majd, a többire pedig utal a *Népzene Tárának* új kötete. Ezzel egyidejűleg megkezdődtek a *Magyar Népzene Tára* ötödik kötetének előmunkálatai, amelyben a magyar sirató dallamokat foglalják össze. (MTI)

KULTURÁLIS HÍREK

OPERAHÁZAT KAPOTT a Szovjetunióban a Komi Autonóm Szovjet Köztársaság, amelynek tagjai főként a leningrádi és a moszkvai konzervatórium nemrég végzett hallgatói. Az évadot és a színházat a „Jevgenyij Anyegin" előadásával nyitják meg.

TURGENYEV halálának 75. évfordulója alkalmából a moszkvai Állami Irodalmi Múzeum nagyszabású Turgenyev-emlékkiállítást rendezett. A Világirodalmi Intézet és a Szovjetunió Tudományos Akadémiája szeptember 16—17-én emlékülést tart a nagy orosz író tiszteletére.

AZ EGYESÜLT ARAB KÖZTÁRSASÁG ÉS CSEHSZLOVÁKIA közös filmeket készítenek a közeljövőben. Az egyik a „Seherezade", a másik „A fáraók kincse" lesz. Ez utóbbi az 1956-os szuezi eseményeket dolgozza fel.

MARK TWAIN *Egy jenki Arthur király udvarában* című regényéből Hunyady József rádiójátékot írt, amelyet még ebben a hónapban műsorra tűz a Rádió.

AZ OPTIMISTA TRAGÉDIA megtekintésére 850 Hajdú megyei dolgozó szeptember 28-án különvonattal jön Budapestre a Petőfi Színházba.

JEGYZETEK KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Gaubek Júlia bútorai, *Juris Ibolya* faliképei és nyomott anyagai, *Gorka Lívia* kerámiái, *Fett Jolán* bútorszövetei és *Szabó Erzsébet* üvegmunkái szerepelnek a Csók Galéria

iparművészeti kiállításán.

Juris Ibolyának finomkoloritú vászonbatik faliszőnyegein (Táncoló lányok, Farsang, Kompozíció) és *Gorka Líviának* a forma és a dekoráció szerves egységében fogant vázáin és tálain mérhetjük le elsősorban az igazi tehetségek törvényszerű fejlődésére jellemző utat. Mindkettő az iskolai stúdiumok alapvető munkásságából indul ki, s az első önálló kísérletezések sokszor még tapogatózó bizonytalanságát leküzdve, egyre határozottabb egyéni hanggal, sajátos stílusjegyekkel vonják magukra a figyelmet. Iparművészekről lévén szó, nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy munkásságuk értékét — a művészeti alakító tevékenység sajátos szín- és formaképletein túlmenően — nem utolsósorban az anyag és a célszerűség diktálta törvények szabják meg. Ezt láthatjuk *Gaubek Júlia* architektonikus egyszerűséggel megszerkesztett szekrényein, ülőbútorain, amelyeket szervesen — ékítményes és gyakorlati rendeltetéssel — egészítenek ki *Fett Jolán* ízléses bútorszövetei. S hogy mennyire megszabja ás körülhatárolja az iparművészet feladatát és szerepét a célszerűség és a használhatóság elve, azt leginkább *Szabó Erzsébet* üvegtárgyai mutatják, amelyek között kétségkívül azok a boros-, likőröskészletek, ivópoharak, tányérok és vázák a legszebbek, amelyeken a dekorációs törekvés nem tolakszik úgy előtérbe, mint egyes üvegbe vésett képként nem a legszerencsésebben ható darabjain. *Gorka Lívia* kerámiaképein is érzünk némi stílustörő, tisztán díszítő szándékot.

A kiállítás mindezen felül azzal válik emlékezetessé, hogy a rendezés *(dr. Domanovszky György* és társai munkája) az öt, egymást szerencsésen kiegészítő művész egyedi alkotásaiból olyan komplex kiállítást formált, amely élesen rávilágít az iparművészet szerepére és feladatára a modern lakáskultúra kialakításában. A rendkívül ízlésesen összehangolt enteriőrökben az egyes darabok egymást emelik, hangsúlyozzák. Még az egyes vázákba helyezett, mohával benőtt finomrajzú száraz gallyak is szinte figyelmeztetik a nézőt, hogy apró, kis ötletekkel mennyivel szebbé, harmonikusabbá tehetik lakásaikat még azok is, akiknek egyelőre nincs anyagi erejük a kiállításon bemutatott egyedi darabok megvásárlására. A rendezés művészi megoldása kétségkívül nagymértékben hozzájárul a kiállítás sikeréhez, s elismerésre méltóan szolgálja a modern lakáskultúra terén még meglehetősen elmaradott közízlést.

Gorka Lívia: Leány hallal.

*

A Nemzeti Galéria munkaprogramjának egyik lényeges eleme, hogy bizonyos évfordulók alkalmából összegyűjti a magyar művészet egy-egy kimagasló alakjának életművét és emlékkiállításon mutatja be. Egyrészt az új művészetkedvelő közönségnek, másrészt a művészeknek és műtörténészeknek akar módot nyújtani ezzel, hogy egyes művészeti korszakokat és azok főbb képviselőit behatóbban megismerhessék és tanulmányozhassák. Nemrég a galéria

Benczur Gyula emlékkiállítást

rendezett. *Benczur* művészetében a kiegyezés utáni, gazdaságilag rohamlépésekben fejlődő ország élete, gazdasági és szellemi struktúrája és ellentmondásai tükröződnek. *Benczur* kora akadémikus festészetének egyik nemzetközileg is kimagasló képviselője. 1844-ben született Nyíregyházán, Kassán nevelkedett a magyar szabadságharc kisugárzásának mély és őszinte hazaszeretetében. Tizenhárom évet töltött Münchenben — előbb mint növendék, később mint tanár — és a nemzetközi hírt és dicsőséget jelentő bajor főváros első hívására otthagyta, hogy hazafiúi szolgálatból vállalja az akkor még kezdetleges hazai művészeti viszonyok között működő budapesti mesteriskola vezetését. Művészetébe csak nagyon halványan szűrődtek be az akkori európai festészet leghaladóbb tendenciái. Munkássága mégis nagy jelentőségű a magyar művészet európai színvonalának megalapozásában. Történelmi képei *(Hunyadi László búcsúja, Vay keresztelése, Budavár felszabadítása* stb.) eleven kompozícióikkal, ünnepi pátoszukkal, portréi és kompozíciói a lokálszínek ragyogásával és az anyagszerűség visszaadásának virtuóz készségével tűnnek ki. *Bacchánsnőjének* vaskos szépsége, vidám és gunyoros önarcképei, virágok között játszadozó pirospozsgás puttói, a kor uralkodó osztályának, a nagypolgárságnak és az arisztokráciának pompakedvelő stiláris eklekticizmusát mutatják. A történelmi fejlődés már a mester életében messze túlhaladta ezt a szemléletet, de *Benczur* emberi és festői kvalitásai ma is bámulatra és tiszteletre gerjesztik a szemlélőt.

*

A Kulturkapcsolatok Intézetének kiállítótermében

Würtz Ádám

fiatal grafikus mutatja be romániai tanulmányútjának termését. *Würtzöt* eddig költői könyvillusztrációiról tanultuk meg becsülni. Útirajzaiban finom és érzékeny rajzolónak mutatkozik, aki elfogulatlan és szomjas érdeklődéssel figyelte az ismeretlen életet és embereket a bukaresti utcán, a vajdahunyadi vasműben, a Fekete-tenger nyaralóktól nyüzsgő partjain, a Duna-delta halászfalvaiban és mindenütt, ahová útja során eljutott. Meglepő és örvendetes, hogy külföldre kerülő művészeink milyen mély, művészi felelősségtudattal igyekeznek minél többet befogadni és visszaadni a látottakból. Ime, *Würtz* is, alig egyhónapos romániai tanulmányútja során, teljes kiállításra való anyagot gyűjtött össze. És ami a kölcsönös barátság érzésének kimélyítése mellett rangot és értéket ad ezeknek az országaink közötti kulturális egyezmények keretében lezajló tanulmányutaknak, az, hogy mindennél jobban ráneveli művészeinket az élmények tömör és szűkszavú rögzítésére, a lényeg művészi megragadására. *Würtz* romániai rajzai is ennek a folyamatnak jellegzetességét mutatják. Néhány színes krétarajza és akvarellje azonfelül arról is tanúskodik, hogy a művész tanulmányútja során arra is ráeszmélt, hogy a színes látás — és egyáltalán a szín — a grafikusok számára is sokszor nélkülözhetetlen kifejezési eszköz.

Péter Imre

MDK.

Jurida Károly

Rövid riport

Esti Hirlap 1965 ápr.21.lap-

Jurida Károly
grafikus

M.D.K.

A kiállitáson szereplő művei
közül a legszebb lap a „Gön-
cölszehér"

Bolgár Kálmán: Studvo 64
Művészet, 1965. március - 38 lap

Jovicka Károly
grafikus

M.D.K.

Illusztrációja József Attila
Anna-a, című költeményéhez
(repro)

Élet és Irodalom, 1963. febr. 2 — 4 lap

Juri da Károly
grafikus

M.DK

Rajza

Élet és Irodalom, 1961. jan. 27. — 3 l.

M.D.K.

Jurida Károly

Grafikus a Haydn filmhez szükséges metszetek reprodukcióit készitette.
Fényképfelvétel a müvész arcképével, amint a metszeteket rajzolja.

Körmendi Judit: A Budapest Filmstudió életéből. Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. aug. 14. III. évf. 33. sz. 13. l.

1021

Jurida Károly illusztrációja József Attila: Mama című költeményéhez

sőt finn is kapott.
Hetvenkedett, színlelve, hogy mi bátor,
pedig, valahol mélyen, félt nagyon,
rángott a rock-and-roll s twist ritmus
Vállán táskarádió —
szalagon,
Ej, mért nem szóltatok közbe,
Kovács
Hitemre,
szántalak benneteket
Mért nem fogtátok
a bronz-kalapácsot
s vertétek szét
e züllött sereget!
Tomboltak,
majd a bőrükből kibújtak,
szennyük saját népüket kezdte ki...
Azt beszélték:
Finnországot e bús nap
halottaira emlékezteti.
De ez a süldő-korú csürhe
nékem,
s a hisztérikus nyáladzó beszéd
a hitlerjugendet idézte éppen,
azt a hírhedett hóhér-bölcsődét.
„Heil Hitler!" —
hangzott ki a nagy zsivajból.
Apjuk gyanánt
nyilván őt tisztelik.
Lám, e suttyók ilyen halottaikról
akartak hát
megemlékezni itt,
De nem felejtem,
míly keményen
álltak
a „Szputnyik" klubnál
az orosz fiúk,
mint apáik, falként,
vállat a vállnak, —
s fasiszták előtt elzárult az út.
„No — festival!" —
tombolt a nyáj sivítva.
„No — communism!" —
bőgött a huligán.
S ha még nem lettem volna kommunista
azzá lettem volna
ez éjszakán.

Helsinki, 1962. júl. 29.

GARAI GÁBOR
fordítása

ÉLET ÉS IRODALOM
1963 FEB. 2
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

M.D.V.

Juzda Karoly
Gráfikus

Kosztolányi rajza

Déi Ferenc: A mostoha

Élet és Irodalom, 1961 november – 4 – 8 l.

Jurida Károly
grafikus

M.D.K.

Kétféle arcélás (rajz)

Élet és Irodalom, 1960. jul. 1. — 27 sz. — 1 l.

Gyurida Károly
grafikus

MDK

Két világ (rajz)

Élet és Irodalom, 1960. okt. 14 - 42.02 - 8 l

Jurida Károly festő graafikus M.D.K.

rézkarc-sorozat
illusztrációk József Attila verseihez

Tamás István: Őszi tárlat Vásárhelyen

Magyar Nemzet 1961. október 19. 7.1.

MDK

Jurida Károly

Ex-libris I-V. rézkarc

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiállitása
Ernst Múzeum 1963.Június.Kat. 27.1.

Juruda Károly
grafikus

M.D.K.

Ex libriseit mutatta be a Fiatal Képrőművészek tárlatán.

Bolgár Kálmán: Fiatal Képrőművészek szemléje
Művészet, 1963. szeptember – 41 lap.

Jurida Károly

Délután, rk.

Göncölszekér, rk.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Múz.
1964. dec. 12. o.

JURIN ANDRÁS

Hushegyi Gábor: Hagyományteremtés szemléletváltással? Gondolatok a kassai magyar képzőművészek csoportos térlata kapcsán

Kalligram 1995, 3, 101-106

jurij Jelinek MDK

Spirke közli, hogy 1939-ben Jurij Jelinek restaurálta a lőcsei gimnáziumi /egykori minorita/ templom és kolostor falképeit, ugyanakkor további feltárásokat xg végzett.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.167.l.

Juris Ibolya
iparművész

M.D.V

Figuralis motívumokat mutató
függönyét állította ki a tárlaton.

Vikes Sedikó: Textilek az V. Iparművészeti Kiállitáson.
Művészet, 1966. április – 25 kep

Inois Ibolya textilfestő

Szöreg müret nem emlit.

Idegenforgalom, 1964. dec. 29.

Juris Ibolya, [iparművén] Mosh

Felszólalt.

—, A Képzőművének szövetségének Közgyűlése 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. ápr. 7.

Juris Ibolya MDK

Textil

Miesarnok 1969 Képzőművészek nemzetközi kiáll.

Juris Ibolya
szárművész

M.D.Y

Tarlatán bemutatta a „Pireus" című térelsáró függönnyét. Kisebb falképei jávai batik eljárással készültek. A függönyök bőrfestéssel vagy vegyes technikával.

Geszti László: Juris Ibolya kiállítása Komlón
Művészet, 1967. julius - 35 kep

Juris Ibolya
iparművész

M.D.K

Közepes méretű falképei közül az „Erzsébet hid" és a „Komló látképe" szerepelt a komlói tárlatun.

Gesztelyi Katzló: Juris Ibolya kiállítása Komlón
Művészet, 1967. julius – 35 lap

Juris Ibolya
iparművész

M.D.4

Komlói tárlatán bemutattók
a „Bohócók" című kompozíció-
ját, amelyet egy pesti étterem
kirakatfüggönyeként tervezett.

Gerzi László: Juris Ibolya kiállítása Komlón
Művészet, 1967. július – 35 lap

Juris Ilolya
iparművész

M.D.4

Művei mai az ötvenes években
is elismertek voltak, ez idő-
tájt hétszer tüntették ki a Mun-
kácsy díjjal.

Geszti László: Juris Ilolya kiállítása Komlón
Művészet, 1967. julius – 35 lap.

Juris Ibolya
ipanművész

14.D.4

Volt két külföldi tárlata is,
Prágában és Szófiában. Majd
a pesterzsébeti kiállítás következett és most a komlói.

Geszti László: Juris Ibolya kiállítása Komlón
Művészet, 1967. julius – 35 lap.

M.D.K

Juris Ibolya
iparművész

A művésznő 1955 óta rendszeresen kiállító. 61 alkalommal szerepelt a Kók Galériában, egyszer a kulturális kapcsolatok gyűjteményében.

Gesti Károly: Juris Ibolya kiállítása Kemlón.
Művészet, 1967. július - 35 lap.

Juris Ibolya
Iparművész

M.D.K.

Komlón az Iparművészeti Vállalat kiállítást rendezett a kultúrotthonban, melynek keretében Juris Ibolya művészetéről adott képet.

Geszti László: Juris Ibolya kiállítása Komlón
Művészet, 1967. julius – 35 lap

MDK

Juris Ibolya, textil

4. Orsz. iparműv. kiáll. Műcs. 1959.

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MÁR

CSILI

1021

A pesterzsébeti Vasas Művelődési Ház kiállítási termében március 8-án, kedden délután 5 órakor nyílik meg a

MAI MAGYAR IPARMŰVÉSZET

című kiállítás. Megnyitó beszédet mond: **Juris Ibolya** Munkácsy-díjas iparművész. A kiállítás megtekinthető naponta délután 4-től este 8-ig, vasárnap délelőtt 10-től 2-ig és délután 4-től este 8-ig. A régi épület emeleti előterében kéthetenként változó témájú kiállítások

" és bandája
9. A fekete tu-
.) 11—13. Háry
r f.) 14—16. Ké-
könyvet (szov-
Vörös és fekete
ia f.) 21—23.
en (magyar f.)
mberek (szov-
Nyári bolond-
.)

24—30. Fény a redőny mögött (magyar f.) 31-től Az orvos halála (magyar f.)

RÁKÓCZI

XXI. Rákóczi F. u. 123.
Tel.: 278-667.
Előadások kezdete:
½4. ¾6. 8.

1—2 Jelszó: Keresek egy utcát (jugoszláv f.) 3—6. Kérem a panaszkönyvet (szovjet f.) 7—9. Patyolatakció

Jusis Ibolya textiltesvező

Mürek nem emlitve

1966. másc. 9. Magyar Nemzet

MDK

Juris Ibolya

textil

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs. 1959.dec.

Juris Ibolya iparművész

Kitüntetést a Szabtanács

1965 évi művének díjával

Népszava, 1965, ápr. 30., 1 old.

MDK

Gyuris Ibolya, iparművész

A modern iparművészet és a munkás-
közönség kapcsolatainak ápolásáért
kapott kitüntetést.

-: Átadták a SZOT 1965. évi művészeti
díjait. 10.

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1965. ápr. 30

43
+ 12

Juris Ibolya, iparművész MDk

R

Külföldi kiállításon vesz részt.

–: Reprezentatív felszabadulási kiállítások Külföldön

Népszabadság Bp. 1960. márc. 3. 1.8.l

Juris Tholya

M. D. K.

Kinai táncosnők. repro.

Kitüntett művészek

Magyar Nemzet, 1959. ápr. 29.

4l.

M.D.K

Juris Ibolya
textiltervező

Budapesten és Kínában rendezett kiállitásáert
Munkácsy díjat kapott.

Kiosztották az 1959 es évi művészeti díjakat
Magyar Nemzet, 1959. cípr. 4, 2 l.

Juris Sbolya
iparművész

M.D.K

Batikképei a kiállitason szerepelnek.

Megnyilt a magyar képzőműszűek II. országos kiállitása
Magyar Nemzet, 1959. márc. 8

8 l.

M.D.K.

Ynis Stolya
iparművész.

Kiállítása lesz Prágában, majd Szegedországba
állítja ki gyűjteményét.

Napló
Magyar Nemzet, 1959. március 4. 4l.

M.D.K.

Yuris Ivolya
iparművész

Méltatás.

Magyar Nemzet, 1959. július 24.
Napló

LL

Juris Ilolya, iparművésznő MDh.

A kétezseléhes alapból juttatott megbízás szerint iparmű-
véneti tárgyakat kénít pesti szálloda (Sellért,
Metropol) részére.

– : Nyolcvanneg képzőművész kénít új alkotásokat
nagy ipari városoknak, vidéki iskoláknak

Népszabadság, bp. 1959. júl. 3. 8.1

MDK

Juris Ibolya iparm.

Artner T: Fiatal képzőm. és iparművészek kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4 l.

Juris Ibolya, iparművésznő MDk.

Prágában most nyílt meg Juris Ibolya kiállítása, melyen többtetes kínai tanulmány-útjának eredményeit mutatja be.

– : „Világjáró körúton" több ~~[illegible]~~ ezer magyar képzőművészeti alkotás

Népszabadság, kp. 1959. júl. 1. 8. l

Juris Hedya
iparművész

M.D.K.

A Kulturális kapcsolatok Intézetében kínai
vonatkozású műveiből kiállítást rendezett.

Múzeumok, kiállítások.
Magyar Nemzet, 1959. jan. 4. 1 l.

MDK

Juris Ibolya, textil fero.

Budapesten és Kiszábán rend. kiálli
lásáért Munkácsy M.-díj. II fokozat.

(MTI)
Kiosztották az 1959-évi művészeti díjakat - Népszava
1959 ápr. 4.-10. l.

M.D.K.

Juris Ibolya
ipszemüvész

Függönytervei.

Dutka Mária: Képzőművésznők nemzetközi kiállítása. 9l.
Magyar Nemzet, 1960. febr. 28.

M D K

MDK

Juris Ibolya

Nyár, batik

Ifjusági kiáll. 1957. N.Szal.

MDK

Juris Ivolya
iparművész

Az Iparművészeti Vállalat felszabadulási emlékkiállítását rendezett kül-
földön, ahol Juris műveiből is állított
ki.

Kiállítások – 39 lap
Művészet, 1960. Augusztus

Paris Ikolya
iparművész

MDK

Nagy méretű faliképet állított
ki.

Gergely István: A IV. Magyar Iparművészeti Kiállítás. – 16 l.
Művelet, 1960. augusztus

Juris Ibolya, iparművész Dok

Szerepel a moszkvai kiállításon.

1., Olvasóterem ... stb ... 8. l
Népszabadság, 1960. máj. 10. [Vidéki]

2., Kulturális rendezvények is lesznek a Moszkvai Magyar Kiállításon

Népszabadság. Bp. 1960. máj. 11. 9. l.

Furis Ibolya, iparművész MDK

Résztvesz a belgrádi kiállításon.

-: Magyar iparművészeti kiállítás nyílt Belgrádban

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 9. 2. l

Juris Sbolya
iparművész

M.D.K.

„Furai esküvő" c. batikképe.

Dutka Mária: A magyar iparművészet a Műcsarnokban 6 l.
Magyar Nemzet, 1959. dec. 24.

Juris Ibolya, textiltervező, iparművész MDk

Budapesten és kínában rendezett kiállításáért a Munkácsy M.-díj II. fokozatát kapta.

Kiosztották az idei irodalmi és művészeti díjakat

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 4. 17.l

MDK

Juris Ibolya, III.é.nyomottanyagterv.

Ifjuségi képzőm és iparm. kiáll. M.Szel. 1950.jun.

Juris Ibolya
iparművész

M.D.K.

Batik képe a Gellért Szállóban
van elhelyezve.

Mohnai László: A Gellért Szálló új berendezése.
Művészet, 1960. október. – 24 lap.

Juris Ibolya
iparművész

M.D.K.

Függöny tervei (repro), mint grafikus is bemutathorott a kiállitáson.

Fedor: Képzőművésznők kiállitása.
Nők Lapja, 1959. márc 12. – 11 szám

Hans Hedy
Schönwies

Freundschaft [illegible] Heimat grüßen
zu [illegible] Richter

[illegible] Landesmuseum Richter
[illegible] Mai 1964 [illegible] 12 – 14 Uhr

Juris Iboly textiltervező M.D.K.

kétszeres Munkácsy-dijas

gyüjteményes kiállitása nyilik a budapesti Történeti. Muzeum pesterzsébeti muzeumában

Hirek
Pest megyei Hirlap 1964. szeptember 3. 5.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

ESTI HIRLAP

1989 ÁPR 27.
1021

Jövő hét péntekjén, május 3-án nyílik Juris Ibolya, Munkácsy-díjas iparművész kiállítása a Váci utcai Csók István-teremben. Képünkön a művész munka közben.

Juris Ibolya textiltervező M. D.K.

Munkái a kiállításon

" Ősz Budapesten" c. falikép

Vajna Éva: "Művészet a lakásban" kiállítása a Medgyánszky-teremben

Magyar Nemzet 1964. október 2. 4.l.

Juris Iboly

MDK

Április 4-én kitüntetett művész.
textilfestő, II. fokozat.

Esti Hirlap 79 sz. 1959. ápr. 4 5 old.

MDK

Juris Ibolya

iparmüvésznő Prágában kiállit,

Esti Hirlap 143 sz. 1959. jun. 20 2 o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 MÁJ 1

NÉPSZABADSÁG

Juris Ibolya

— **Juris Ibolya** iparművész kiállítása május 3-án, pénteken délután fél 6 órakor nyílik a Csók István Galériában.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
apest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

AGYAR NEMZET

1963 MÁJ 1

Juris Ibolya iparművész kiállítása május 3-án, péntek délután fél 6 órakor nyílik meg a Csok István Galériában.

1021

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HIRLAP

1963 MÁJ — 1

1021

— **Május 3-án nyílik** a Csók István Galériában Juris Ibolya iparművész kiállítása. Megnyitó beszédet mond Vass Imre, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára.

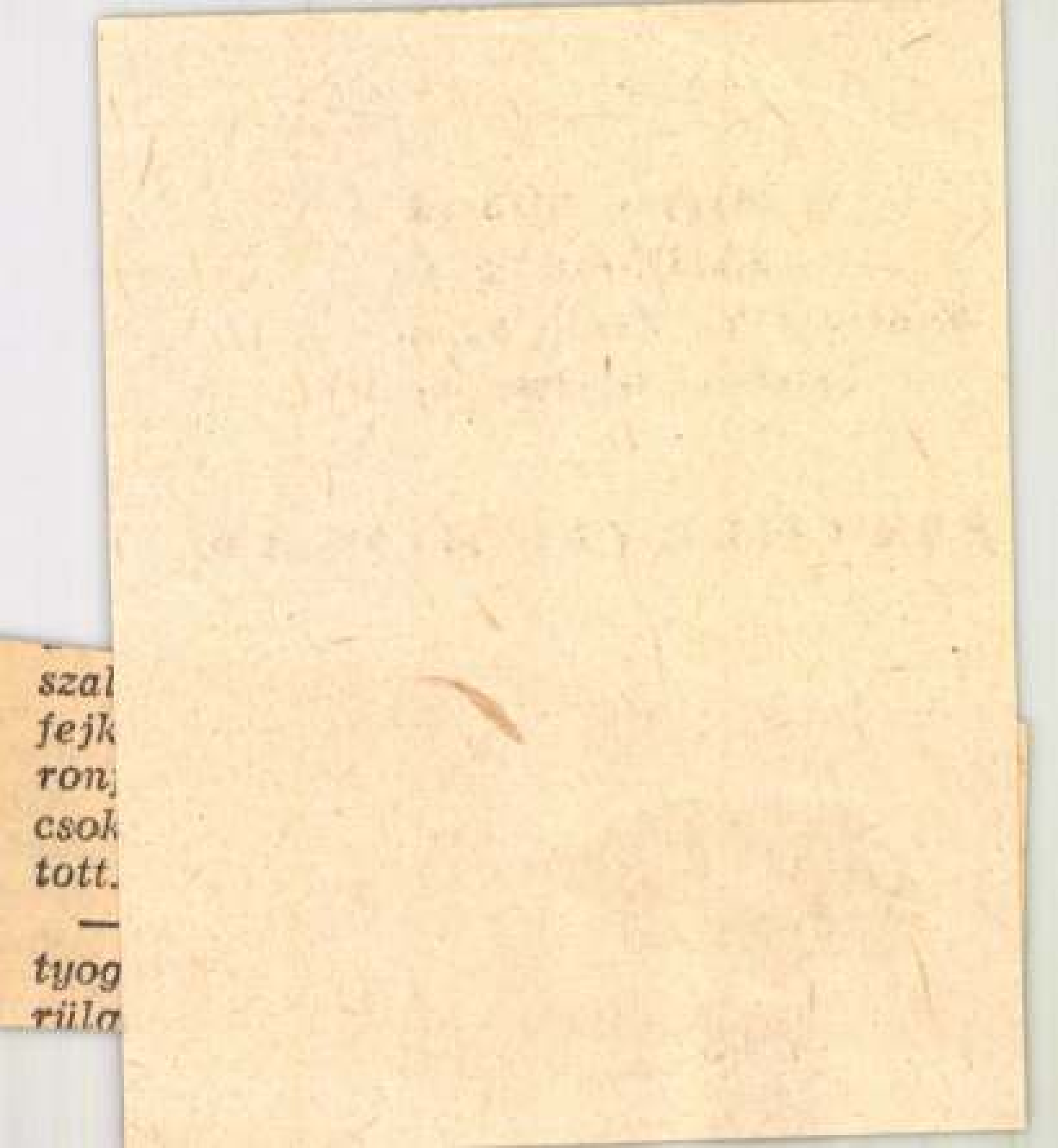

MDK

Juris Ibolya, *festő*
Iparmüv. Föisk.

159. Textilterv.
160. Textilterv.

Magy. Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/
Föv. Képtár 1949 aug. 16.-szept. 10. Kat.

MDK

Juris Ibolya

180 éves az ipari és képzőművészeti gimnázium. Fenti művész is tanulója volt.

Esti Hirlap 27 sz. 1959. febr 1 2 old.

MDK

Juris Ibolya

a Kulturkapcsolatok Intézetében bemutatja kinai emlékeit. /xixx pexkingi utca/

Esti Hirlap

MDK

Juris Ibolya

batikmüveivel

szerepelt a Déri Muzeumban 1963 jun 9-én megnyilt kiállitáson.

Benyhárt László: Modern iparmüvészeti kiállitás.

Hajdu-Biharmegyei Napló, 1963. jun. 16.

MDK

Juris Ibolya

Repr.

IV. Országos Iparművészeti Kiállitás. Műcsarnok.
Budapest 1959. Dec. 18 - 1960. Jan. 31. Kat.

Juris Ibolya
textilterverő

M.D.K

1955-ben nyerte el a Munkácsy díjat, mint első művész aki ebben a kitüntetésben részesül. 1959-ben kapta másodízben.

Domonovszky György: Végy Munkácsy-díjas iparművész
Művészet, 1966. felszám - 31 kap.

MDK

Juris Ibolya

textil

Képzőművésznők Nemzetk. Kiáll. 196o. Mücs.

III. évfolyam, 281. szám — Ára 60 fillér — 1958. november 29, szombat

Esti Hírlap

POLITIKAI NAPILAP

Moszkvai, berlini, párizsi, New York-i, londoni és bonni jelentéseink

a nagy horderejű szovjet Berlin-terv első visszhangjáról

Moszkva, november 28.

Tudósítónk, Kiss Csaba jelenti a szovjet fővárosból:

Hruscsov tegnapi konferenciája szinte példátlan érdeklődést váltott ki moszkvai sajtókörökben. Azon túlmenően, hogy

első ízben rendeztek a szovjet fővárosban ilyen jellegű sajtókonferenciát,

a rendkívül nagy fontosságú téma önmagában is vonzotta a tudósítókat. Már jóval a konferencia meghirdetett időpontja, délután négy óra előtt, minden meghívott újságíró megérkezett, s a Szovjetunió Minisztertanácsának kremlbeli épületében, az ovális alakú tanácskozóteremben egyetlen üres hely sem akadt.

A szovjet miniszterelnök valamennyi beérkezett kérdésre igen alaposan válaszolt, s ezek a válaszok világosan összefoglalták a Nyugat-Berlinnel kapcsolatos szovjet álláspontot, amelyet a jegyzékek is tartalmaznak. Hruscsov válaszaiból világossá vált:

a Szovjetunió teljesen eltökélt a berlini kérdés megoldására és intézkedései végrehajtásában nem gátolhatja meg a nyugati hatalmak esetleges negatív válasza sem.

Ugyanakkor még világosabbá vált az is — ezt a tényt a szovjet miniszterelnök válaszában többször is aláhúzta —, *hogy a szovjet kormány nem kívánja erőszakos beavatkozással megváltoztatni Nyugat-Berlin helyzetét.* Olyan megoldást óhajt, amely mind az érintett országok, mind pedig Nyugat-Berlin lakossága érdekének megfelel és precedensül szolgálhat más, nem kisebb fontosságú kérdésekben.

Válaszút előtt a nyugati hatalmak

Nyugat-Berlin szabad várossá alakítása kétségkívül igen érdekes és elfogadható javaslatot jelent.

Nyugat-Berlin ilyen körülmények között megtarthatná kapcsolatait a Nyugattal és kiterjeszthetné azokat a szocialista országokra is.

A fejlődést a szabad város saját kormányzata biztosítaná és a négy nagyhatalom, valamint a két német állam kötelezettségvállalása pedig *garanciát nyújtana ahhoz, hogy Nyugat-Berlin szabad városi státusát mindenki tiszteletben tartsa.* A város helyzete ilyenformán megszilárdulhat — mint azt Hruscsov kijelentette —, *tovább fejlődhet, hiszen a Szovjetunió kész megrendeléseivel biztosítani a nyugat-berlini ipar kapacitásának teljes foglalkoztatottságát.*

A szovjet javaslat választ elé állítja a nyugati nagyhatalmakat és a Német Szövetségi Köztársaság kormányát.

A nyugati politikusoknak, *ha valóban békés megoldásokra,* a konfliktus felszámolására törekszenek, ahogy ezt különböző nyilatkozataikban olyan sűrűn emlegetik, *feltétlenül elő kellene segíteniök a javaslatok valóraváltását.* A berlini kérdés megoldásával az egyik legégetőbb nemzetközi kérdés méregfogát húznák ki.

Óriási érdeklődés a német fővárosban

Berlinből jelenti a TASZSZ:

Az a hír, hogy a szovjet kormány jegyzékeket intézett a három nyugati hatalomhoz és a két német állam kormányához, *óriási érdeklődést keltett Berlinben.*

A város mindkét részében élő németek nagy érdeklődéssel fogadták a Szovjetuniónak ezt az újabb békés kezdeményezését.

A demokratikus övezet és Nyugat-Berlin rádióállomásai csütörtökön többször is beolvasták a jegyzékeket. A BZ am Abend, amely Berlin demokratikus övezetében jelenik meg, délután már teljes szövegében közölte a szovjet jegyzékeket. A Nyugat-Berlinben megjelenő esti lapok szintén egész oldalakat szenteltek a szovjet jegyzékeknek. Mint az *ADN* hírügynökség jelenti, *a hírügynökség szerkesztőségébe igen sok távirat érkezik az NDK dolgozóitól, akik lelkesen üdvözlik a szovjet jegyzékekben foglalt javaslatokat.*

Berlin a Rapacki-terv kísérleti terepe lehetne

Párizsi tudósítónk, Pálffy József jelenti:

A nap szenzációja Párizsban is, a Berlinnel kapcsolatos szovjet javaslat volt.

A miniszterelnökségen, a kabinet nyomban tárgyalás alá vette a Berlin ügyében a francia kormányhoz juttatott memorandumot.

A De Gaulle-kabinet tagjainak ülése után *Soustelle* tájékoztatási miniszter kijelentette, hogy a szovjet jegyzék *„olyan új helyzetet teremt, amelyet nagy figyelemmel kell tanulmányozni".* Soustelle röviden elemezte az újságírók előtt a szovjet jegyzék főbb pontjait, majd befejezésül ismét csak azt hangsúlyozta, hogy *„a francia kormány igen nagy figyelemmel vette tudomásul a jegyzék mindeme pontjait".*

A ma reggeli párizsi sajtó vezető helyen foglalkozik a szovjet jegyzékkel.

A jobboldali lapok „időzített bombáról" írnak, amint ezt a *Paris Journal* teszi. A szélsőjobboldali *Aurore* kijelenti, Hruscsov „csalóka javaslataira" a nyugatiak *„nemmel"* fognak válaszolni. *Ugyanekkor a lap vezércikke megtámadja Dullest, akit legutóbbi nyilatkozata miatt azzal vádol, hogy rögtönzéseivel csak bonyolultabbá teszi a helyzetet.* A jobboldali *Figaro* „a szabad világhoz" intézett „új szovjet kihívásról" beszél. A baloldali degaulleisták lapjának számító *Combat* már „igen ügyes manővert" emleget, azon kesereg, hogy *Washington és London gondolatszegénysége eddig sohasem tudta megadni a Szovjetuniónak azt a választ, amely a világ szemében a nyugatiaknak adott volna igazat.* Az új Hruscsov-javaslatról a Combatnak az a véleménye, hogy az ENSZ-ellenőrök jelenléte a szabad várossá váló Berlinben hízelgő lehet az ENSZ számára,

a berlinieknek pedig első érzésük az elégedettség lehet, hogy városuk nem lesz többé „megszállt város".

A baloldali degaulleisták lapja mindezek után, egy *merész fordulattal dicsőíteni kezdi a francia—nyugatnémet magatartást.* A haladó *Libération* megállapítja, hogy a szovjet javaslat meglepetést és kényelmetlen érzéseket keltett a nyugati fővárosokban. Felhívja a figyelmet arra, hogy

Berlin kísérleti mintapéldánya lehetne az Európa szívében létrejöhető atommentesített és fokozatosan demilitarizált övezetnek — úgy, ahogyan azt a Rapacki-terv írja elő.

Látnivaló, milyen perspektívákat nyit meg a szovjet javaslat, *érthető tehát a hidegháború specialistáinak dühe.* Ezek kiabálása ellenére *reménlünk kell azt, hogy a Szovjetunió által javasolt hathónapos határidőn belül a nyugatiak komoly tárgyalásokba kezdenek, amelyek még Berlin sorsának eldöntésén is túlmehetnek.* Az *Humanité* emlékeztet arra, hogy *a Szovjetuniónak jogában állt volna egyszerűen átruházni a Német Demokratikus Köztársaságra Berlinnel kapcsolatos jogait, miután a nyugatiak sorozatosan megsértették a potsdami egyezményt.* A Szovjetunió nem tette meg ezt, s csupán akkor teszi meg, ha türelmes erőfeszítései a tárgyalások útján való megoldás keresésére nem vezetnek eredményre.

A Szovjetunió békésen helyre akarja állítani azokat a baráti kapcsolatokat, amelyek a náci Németország elleni háborúban teremtődtek meg a nagyhatalmak között.

A szovjet kezdeményezés a szocialista világ alapvetően békés természetének újabb megerősítése.

Az Humanité rámutat ezután arra, hogy *a szovjet javaslatot ez ideig Bonnban fogadták a legkedvezőtlenebbül,* de senki sem csodálkozik azon, hogy a revansvágyókat düh tölti el arra a gondolatra, hogy Nyugat-Berlin nem szolgálna tovább előretolt állásként.

Eisenhower nem kommentálta...

A TASZSZ jelenti New Yorkból:

Az amerikai hírügynökségek bő kivonatban ismertették a szovjet jegyzéket. Az AP tudósítója jelenti Georgia államból, ahol *Eisenhower* elnök tartózkodik, hogy

az elnök nem volt hajlandó kommentálni a szovjet javaslatot.

Hagerty, az elnök sajtótitkára kijelentette, hogy a külügyminisztérium még nem kapta meg a szovjet jegyzék hivatalos fordítását. Az *UP* hírügynökség szemleírója szerint

az amerikai hivatalos köröket erősen nyugtalanítja az a lehetőség, hogy a szovjet javaslatot esetleg támogatni fogják Nyugat-Berlinben.

E körök „ravasznak" minősítik a szovjet javaslatot és annak érveit. A szemleíró a továbbiakban megjegyzi, hogy *„washingtoni diplomáciai megfigyelők úgy látják, hogy a válság bizonyos ideig diplomáciai levelezésre korlátozódik Moszkva és a nyugati fővárosok között".*

(Folytatás az 5. oldalon.)

Két hete orvos-meteorológiai előrejelző-szolgálat van több kórházban

Közöljük a lottó mai nyerőszámait

Ma tartotta alakuló ülését a főváros IX. és VI. kerületének tanácsa

Megválasztották a végrehajtó bizottság tagjait és az állandó bizottságokat

Ma reggel — elsőnek Budapesten — *megtartotta alakuló ülését a IX. kerületi Tanács.* Az ülésen megjelent a kerület négy országgyűlési képviselője: *Friss István,* a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja, *Borka Attila,* a Budapesti Pártbizottság titkára, *Nőhrer Árpád* és *Hoklics Károly.* Jelen voltak a kerület fővárosi tanácstagjai is. Az ülést *Vitéz Endre* korelnök nyitotta meg. A megnyitó után a megválasztott mandátumvizsgáló bizottság ellenőrizte a választások jegyzőkönyveit, majd

a tanács a kerület 154 tanácstagját igazoltnak mondta ki.

Ezt követően *Vitéz Endre* rövid beszédben üdvözölte a hivatalába lépett tanácsot. Elmondotta:

a kerület 66 394 választópolgárának 98,7 százaléka szavazott november 16-án és ebből 99,2 százalék a Hazafias Népfront jelöltjeire adta szavazatát.

Minden jelöltet megválasztottak. Megköszönte a tanács nevében a kerület dolgozóinak bizalmát és hangsúlyozta: ez a bizalom elsősorban nem személyeknek, hanem

a párt politikája megvalósításának szól.

Csak addig élvezik a tanácstagok, míg e politika szellemében dolgoznak. *Éljenek tehát a dolgozók között, hallgassák meg véleményüket, javaslataikat.*

Ezután a tanácsülés meghatározta, hogy a végrehajtó bizottságnak *13 tagja lesz.* A Hazafias Népfront kerületi elnöksége nevében *dr. Kádár Róbertné* terjesztette elő az elnökség javaslatát. A IX. kerületi Tanács végrehajtó bizottságába a javaslat alapján *Horváth János, Bojtor György, Szitó Antalné, Hegedüs Imre, Mendly Gyula, Czink Józsefné, Szép Hugó, Gáti István, Forgó Tibor, Kádi József, Almási Ágoston, Kovács Béla* és *Marinov Nándor* tanácstagokat választották be.

A megválasztott végrehajtó bizottság azonnal megtartotta első ülését

és azon a IX. kerületi Tanács VB-elnökévé *Bojtor György,* elnökhelyettesévé *Hegedüs Imre,* titkárává *Szitó Antalné* tanácstagokat választotta meg. *A végrehajtó bizottság elnöke és titkára 1950 óta tölti be tisztségét. Az elnökhelyettes most először került a végrehajtó bizottság tagjainak sorába.*

A végrehajtó bizottság ülése után *Bojtor György* javaslatára

a tanácsülés megválasztotta 11 állandó bizottság elnökét, titkárát és tagjait. Az állandó bizottságokban 90 tanácstag kapott helyet.

Eddig a kerületnek kilenc állandó bizottsága volt, ez a kör most kettővel bővült.

Ma délelőtt tartotta alakuló tanácsülését a VI. kerületi Tanács is. Az ülésen a tanácstagokon kívül a társadalmi és tömegszervezetek képviselői is megjelentek. Első napirendi pontként *Reiner Jenő* tanácstag, az ülésen megválasztott mandátumvizsgáló bizottság elnöke bejelentette, hogy

a kerületben a szavazók 99,4 százaléka szavazott a Hazafias Népfront jelöltjeire.

Ezután került sor az alakuló tanácsülés elnökségének megválasztására. Elnöknek *Antos István* pénzügyminisztert választották, aki javasolta, hogy *a most megválasztásra kerülő végrehajtó bizottság tagjainak létszáma 13 fő legyen.* Majd *Bán Pálné,* a Hazafias Népfront kerületi bizottsága titkárának javaslatára *Balassa András, Békés Jenő, Füredi László, Farkas Jenő, dr. Groák Gyula, Gulyás Andrásné, Horváth Mihályné, dr. Katona Géza, Lugosi Béláné, Ormos Tibor, Proszt István, Somkúti Sándor* és *Quincz Józsefné* tanácstagokat választották a VB tagjaivá.

A végrehajtó bizottság megtartotta első ülését, amelyen elnökéül *Füredi Lászlót,* helyettesének *Quincz Józsefnét,* titkárnak *dr. Katona Gézát* választották. *Dr. Harren Ferenc,* a Hazafias Népfront budapesti bizottságának elnöke köszöntötte az új vezetőséget. Ezután került sor az állandó bizottság tagjainak megválasztására. Lapzártakor a tanácsülés még tart.

A IX. és a VI. kerület után *még a mai nap folyamán megalakul az I., az V., a X., és a XIV. kerület tanácsa.* A napirend mindenütt azonos: *a tanácstagok mandátumának igazolása, a végrehajtó bizottság és az állandó bizottságok megválasztása.* A kerületi tanácsülések holnap folytatódnak és hétfőn fejeződnek be.

Elutazott Budapestről a szovjet újságíró-küldöttség

Ma délelőtt a Ferihegyi-repülőtérről elutazott Moszkvába a *D. P. Gorjunov,* a Pravda helyettes főszerkesztőjének vezetésével hazánkban járt szovjet újságíró-küldöttség. A vendégek búcsúztatására megjelent a repülőtéren *Gyáros László,* a Tájékoztatási Hivatal elnöke, *Szilágyi Dezső,* az MSZMP Központi Bizottsága nemzetközi kapcsolatok osztályának vezetője, *Darvasi István,* a Központi Bizottság sajtóosztályának vezetője, *Szakasits Árpád,* a Magyar Ujságírók Országos Szövetségének elnöke, valamint a sajtó több más képviselője. Megjelent a búcsúztatásnál *Csernyakov,* a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének tanácsosa és *Krjucskov,* a nagykövetség sajtóattaséja.

Bemutatták az új korszerű gáztűzhelyet

A Gázkészülékgyártó Vállalat Révész utcai üzemében pénteken délelőtt bemutatták az *új típusú gáztűzhelyet,* amelyet a jövő évben sorozatban gyártanak. A háztartási tűzhely modern vonalozású, több színű zománcozással készül. Három főzőlapos. A főzéshez szükséges 210 Celsius fok 16 perc alatt elérhető, a réginél ugyanez a hőfok 29 perc alatt jött létre. Maximális melege 250 Celsius fok, a régi típusúnál mindössze csak 220 Celsius volt. Az új tűzhely 20 százalékkal kevesebb gázt használ, mert korszerű hőszigeteléssel látták el.

Minta-zöldségtermesztő üzemek

Ma délelőtt az ország zöldségellátásának megjavításáról tárgyaltak a Földművelésügyi Minisztériumban a megyei főkertészek országos értekezletén. *Tiborcz György,* a Földművelésügyi Minisztérium Zöldségtermesztési Igazgatóságának vezetője elmondotta: a Földművelésügyi Minisztérium most olyan intézkedéseket tervez, amelyekkel *megjavíthatják a városok — elsősorban a főváros —, továbbá az ipari központok zöldségellátását.* 1962-re a zöldségszükségletnek 25 százalékát már az állami gazdaságok, 50 százalékát pedig a termelőszövetkezetek termelik, így egyenletesebbé, biztonságosabbá válik az ellátás. *A tervek szerint a városellátó övezetekben 15—20 termelőszövetkezeti minta-zöldségtermesztő üzemeket alakítanak, amelyek beruházási költségeiről a következő háromévés tervben külön gondoskodnak.*

„Tinódi históriája Eger vár viadaláról, 1552"

A tízéves kisipari szövetkezeti mozgalom nagyszabású kultúrfesztivált rendez Budapesten szombaton és vasárnap, az ország különböző részeiből 39 kultúrcsoport, 1250 tagjának részvételével. A fővárosi tanács kultúrtermében táncsoportok, a MÁVAG Dolej utcai kultúrházában pedig énekkarok fellépésével kezdődik a műsor, majd vasárnap délelőtt fél 11-kor a Néphadsereg Színházában a legjobb együttesek lépnek fel.

A soproni szövetkezeti énekkar német nyelven ad elő Mozart-kórust, a kecskemétiek Kodály és Bartók műveivel szerepelnek, az egri kórus pedig előadja Farkas Ferenc „Tinódi históriája Eger vár viadaláról, 1552" című szerzeményét. A tánccsoportok műsorában pedig nemzetiségi együttesek is szerepelnek.

Vasárnap délután fél 4-kor a KPVDSZ Jókai utcai kultúrtermében díjkiosztással zárul a kétnapos kulturális seregszemle.

□ MOLNÁR FERENC író emléktábláját vasárnap délelőtt 11 órakor leplezik le a József körút 83. számú ház falán. Hegedüs Géza író mond emlékbeszédet a kerületi tanács és az Irodalmi Tanács ünnepségén.

A marosvásárhelyi Székely Színház vendégjátéka:

Az esőhozó ember

Richard Nash színműve

A marosvásárhelyi Állami Székely Színház vendégjátékának harmadik estjén mai amerikai szerző művét mutatta be. Richard Nash darabja annak a kortárs nyugati irodalomnak a humanizmus, az emberi boldogságért vállalt küldetés szerény, de tiszta hangján szólal meg. Lizzie, a nyugat-amerikai farmercsalád leánya megértő társat keres, aki csúnyaságában is szeretni tudja. Sorsa reménytelenül sivár, míg be nem toppan a farmra Starbuck, az „esőhozó ember". Száz dollárért esőt ígér a nagy szárazságban. Kiderül, hogy szélhámos, akit köröz a rendőrség. Starbuck adós marad az esővel, de megtanítja Lizziet hinni és álmodni. Váratlanul zápor zúdul a vidékre, Starbuck indul tovább: álmaival enyhíteni a magányos lelkek szomorúságát.

Tanai Bella és Kovács György

(MTI Foto: Keleti felv.)

A vígjáték és irrealitásba is átlengő lírai szimbolizmus elemelt egyesítő színmű Tompa Miklós és Rappaport Ottó rendezésében igen hatásos. Az előadás levegője friss, értelmezése világos, alakjai hitelesek. Nem lényeges hiba, de zavar, hogy nem árad a színpadról a szinte elviselhetetlen forróság; sem a játékban, sem a jelmezeken nem érződik az ötvenfokos kánikula.

A darab szereplői megérdemelt nagy sikert arattak.

A kitűnő *Kovács György* Starbuck szerepében talán nem eléggé érzékelteti a figura jelképszerűségét, de kárpótol a mulatságos helyzetek irónikus játékosságával. Nagyon tetszett a Jim Curryt alakító *Tarr László*. Egyszerű, kedves, melegszívű fiatalembert játszik, nem él vissza a szerep adta lehetőségekkel, izlésesen mértéktartó. A másik Curry-fiú — Noah — *Lohinszky Lóránd* lelkiismeretesen birkózik a nem egészen neki való szereppel. *Tanai Bella* — Lizzie — a néző szívébe lopja magát játékának finom lírájával. *Borovszky Oszkár* és *Sarlai Imre* hitelesen jó. *Csorba András* — File, a sheriff segédje ebben a szerepben kissé merev. Többet kellene megmutatnia a magányos férfi vívódó szomorúságából. Az előadás díszleteit és jelmezeit *Háry Lajos* tervezte.

A Vidám Színpadon „a helyzet a következő": A fokozódó nagyarányú érdeklődésre való tekintettel a színház igazgatósága tervbe vett bemutatót későbbi időpontra halasztotta és „A helyzet a következő" című, kivételes sikerű produkciót továbbra is műsoron tartja. — Konferál: Kelér Dezső. (x)

Az Irodalmi Színpad közli: 30-án, vasárnap este az „Álarcos komédiák" előadás fél 9 órakor kezdődik.

Ma hallottuk

□ *SZOVJET—ANGOL koprodukciós film forgatására kötöttek egyezményt a napokban Moszkvában. A film címe: „Jégtörő hadművelet" lenne, és arról szólna, hogy egy jéghegybe ütközött angol négymotoros gép szovjet földön lezuhan és ilyen módon egy angol pilóta megismerkedik egy orosz egyetemi hallgatónővel. Azt tervezik, hogy a férfi főszerepre Dirk Bogarde-ot, a szovjet egyetemista lány szerepére pedig Tatjana Szamojlovát kérik fel.*

□ FORGALOMBA KERÜLTEK Angliában az Othello és az Ahogy tetszik hanglemezei. A Shakespeare-művek hanglemezeit elsősorban oktatási célokra használják fel.

□ *MATRÓZDAL címmel új filmet készített a DEFA Filmstúdió a németországi 1918-as novemberi forradalom negyvenedik évfordulója alkalmából. A film a kieli császári hadiflotta matrózainak felkelését örökíti meg.*

□ KÉT ÉVI SZÜNET UTÁN ismét folyóirat indul Miskolcon. Kéthavonta megjelenő számaiban Borsod megye szépírói mellett beszámolnak eredményeikről a különféle tudományágak képviselői is. A lap első száma már megjelent, ízléses kiállításban, több érdekes városfejlesztési, néprajzi, hidrológiai, ipari jellegű tanulmánnyal és a borsodi költők, írók, műveivel.

□ *SZOMBATON NYILIK MEG Benedek Jenő Kossuth-díjas festőművész kiállítása a Nemzeti Szalonban. Gyűjteményes kiállítás lesz — mondja Benedek Jenő —, bár több művemet — amelyekkel ma már nem értek egyet — nem állítom ki. Régebbi munkáim mellett főleg az utolsó évek termését mutatom be. Sajnálom, hogy a „Partizánok" — (ez egyik közismert, népszerű műve) — nem szerepelhet a gyűjteményben, mert már elszállították a moszkvai nemzetközi kiállításra.*

□ A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAKBAN tíz-tizenöt százalékkal emelik a szépirodalmi és tíz százalékkal a műszaki művek számát.

□ *MOSZKVÁBAN igen sok külföldi filmet játszanak. Novemberben magyar filmfesztivált rendeznek, amelyen a Csendes otthont, a Nehéz kesztyűket és az Éjfélkort fogják vetíteni. 1959-ben a Szovjetunióban amerikai filmfesztivált rendeznek.*

□ A GALILEI-KÖR megalakulásának ötvenedik évfordulója alkalmából kedden emlékestet rendezett Szolnokon a Hazafias Népfront és a TIT megyei elnöksége.

Operaházi művészeink sikere Berlinben

„A budapesti Állami Operaház művészei a klasszikus balett messzemenően stilizált művészetét ápolják. Ebből nyújtottak ízelítőt az itt vendégszereplő kiváló magyar művészek..." — így írt a Berliner Zeitung a magyar balettművészek vendégszerepléséről.

Harangozó Gyula balettmestert kértük meg, mondja el a berlini út tapasztalatait.

— Kevés időnk volt. Hétfőn indultunk és szombaton már idehaza voltunk, nehogy az Operaház programjában fennakadás legyen. Kedden a televízióban szerepeltünk, egy ízben a német főváros új, gyönyörű színházában, a legmodernebbül felszerelt Volksbühnében léptünk fel, majd a Metropol Theaterban.

— Mi volt a program?

— Eredetileg Bartók Csodálatos mandarinját és a Fából faragott királyfit akartuk előadni. Zenekart azonban nem tudtunk magunkkal vinni, német vendéglátóink pedig a rendkívül zsúfolt ünnepi program miatt nem tudtak zenekart biztosítani, hogy a rövid idő alatt megtanulja a kíséretet. Műsorunkban Erkel Palotásától, a Hattyúk tavától, a Diótörőig és a Boleróig változatos táncszámokkal mutatkozott be tizenöt tagú együttesünk.

— Sajnos, egy-két rövid sétán kívül jóformán semmire sem volt időnk. Berlin kulturális élete pedig különösen érdekes volt ezekben a napokban, hiszen mi is „a tízéves demokratikus Berlin" fesztiválján vettünk részt, és itt a klasszikus baletten kívül népi táncverseny — magyar együttes is volt kint —, külföldi prózai színházak vendégjátéka, filmfesztivál, hangversenyek szerepeltek a programban.

B. L.

Színészek, szövőnők a boldogságról vitatkoztak

A kérdéseket a Habselyemárugyár kultúrtermében tették fel tegnap délután *Benedek Árpádnak*, Rozov „Boldogság, merre vagy?" című színműve rendezőjének és a József Attila Színház megjelent művészeinek — *Örkényi Évának*, *Bodrogi Gyulának* és *Fodor Imre* igazgatónak. Ankétra jöttek össze, hogy beszélgessenek a művészekkel a József Attila Színházban bemutatott darabról.

Fjodor, a színmű főszereplője gyenge akaratú, de nagy tehetségű ember, akit pénzsóvár felesége elszakít családjától és munkájától is.

Idős asszonyok és fiatal lányok szólnak itt Fjodorról és a többi szereplőről úgy, mintha közvetlen ismerőseikről mondanák el véleményüket. Az író és a színház már biztosan célbatalált, alakjaik láthatatlanul is ott mozognak a széksorok, a munkapadok, a családi otthonok asztalai körül. Beszélnek róluk, és gondolatokat ébresztenek — ennél többre és ennél nagyobbra aligha vállalkozhatnának.

Szőke lány a hallgatók közül színházi próbát szeretne látni. Benedek Árpád, a rendező, Bodrogi Gyula és Fodor Imre igazgató azonban meggyőzik a jelenlevőket arról, hogy a színházi próba egyrészt unalmas, másrészt illúzióromboló. A színházba akkor jó eljönni, amikor kész az előadás.

Szombat este vendégül látják a Habselyemárugyár és még másik két üzem dolgozóit a József Attila Színházban. Este, az előadás után bált rendeznek a tiszteletükre.

(bernáth)

RÁDIÓMŰSOR

November 28, péntek

KOSSUTH:

18,00: Hírek. — 18,15: Szív küldi. — 18,40: Ifjú Figyelő. — 19,00: Fortuna háza. Riportműsor. — 19,54: Mese. — 20,00: Esti krónika. — 20,30: Népdalok. — 20,55: Gondolat. — 21,25: Tánczene. — 22,00: Hírek. — 22,20: Salzburgi Ünnepi Játékok. 1958. — 23,20: Könnyű zene. — 24,00: Hírek. — 0,10: Borodin: zongoraötös.

PETŐFI:

17,10: A harag napja. Rádiójáték. — 19,10: Hírek. — 19,15: Német nyelvlecke. — 19,25: Tánczene. — 19,40: Falurádió. — 20,00: Hangversenykalauz. — 20,45: Sporthíradó. — 21,00: Hírek. — 21,05: Operettrészletek. — 21,25: Salzburgi Ünnepi Játékok. 1958. — 22,00: Tánczene. Közben: 22,00: Kulturális riportműsor. — 22,55: Janus Pannonius vers.

November 29, szombat

KOSSUTH:

4,30: Hírek. — 4,40—7,59: Zene. — 8,10: Lányok, asszonyok. — 8,25: Népi muzsika. — 9,00: Uttörő-híradó. — 9,25: Gyermekrádió. — 9,40: Óvodások műsora. — 10,00: Hírek. — 10,10: Riportműsor. — 10,30: Farkas Ferenc operettdalaiból. — 10,50: A planétás ember. III. — 11,20: Brahms: H-moll klarinétötös. — 12,00: Hírek. — 12,10: Népi zene. — 12,45: Mi újság a könyvesboltokban? — 13,00: Operarészletek. — 13,30: Levelezés. — 13,50: Szív küldi. — 14,15: Ifjúsági Rádió. — 15,00: Hirdetőoszlop. — 15,10: Szvjesnyikov-kórus. — 15,30: Időszerű nemzetközi kérdések. — 15,45: Martiny Lajos zongorázik. — 16,00: Hírek. — 16,10: Élő szóval — muzsikával.

PETŐFI:

6,00—8,00: Zene. — 14,00: Hírek. — 14,20: Operakalauz. — 15,20: Fotoamatőrök ötperce. — 15,25: Könnyű fúvósmuzsika. — 15,45: Csehov két novellája. — 16,03: Régi kedvelt melódiák. — 16,35: Magyar nóták. — 16,50: Amíg a Turandot eljutott a színpadig. Előadás. — 17,30: Műszaki Baedecker. — 17,55: Népszerű operettekből.

Színházak pénteki műsora:

Operaház: Anyegin (K-bérlet, 3. előadás, 7). — **Operaház Erkel Színháza:** Pillangókisasszony (10. bérlet, 3. előadás, 7). — **Nemzeti Színház:** Peer Gynt (fél 7). — **Katona József Színház:** A komédiás (7). — **Madách Színház:** Vássza Zseleznova (a marosvásárhelyi Székely Színház vendégjátéka, 7). — **Madách Színház Kamaraszínháza:** Nem vagyunk angyalok (7). — **A Magyar Néphadsereg Színháza:** Az én családom (bemutató, 7). — **Petőfi Színház:** Micimackó (fél 4). — **Jókai Színház:** Sárga liliom (7). — **József Attila Színház:** A kertész kutyája (7). — **Irodalmi Színpad:** Szünnap. — **Fővárosi Operettszínház:** Vők iskolája (7). — **Blaha Lujza Színház:** Köztünk maradjon (7). — **Vidám Színpad:** A helyzet a következő (fél 8). — **Kis Színpad:** Majd a papa... (7). — **Állami Bábszínház:** János vitéz (3), Csalavári Csalavér (5), Szőke ciklon (fél 8). — **Zeneakadémia:** Szovjet művészek hangversenye: Altman, Vasziljev, Ter Mergerjan (zongorán kísér: Natalia Fuchs, 8). — **Bartók-terem:** Budapesti Madrigálkórus (8). — **Kamara Varieté:** A jövő század legénye (6 és fél 9). — **Budapest Varieté:** Vannak még csodák (7). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Az AEROS Cirkusz vendégjátéka (fél 4 és fél 8).

Megnyílt Juris Ibolya kiállítása

A Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítótermében érdekes kiállítást rendeztek. Juris Ibolya Munkácsy-díjas iparművész mutatja be rajzait, vázlatait és különleges technikával készült, selyemre festett faliszőnyegeit.

Nevét sokan ismerik, hiszen az elmúlt évek kiállításain mindig nagy sikerrel szerepelt — mostani bemutatkozása mégis bizonyos meglepetést is jelent. Kiderül, hogy a textil művészetének e fiatal mestere kitűnő képzőművész is. Rajzai — szerényen „anyaggyűjtés"-nek nevezi őket — érzékeny megfigyelőkészségről és fejlett grafikai ízlésről tanúskodnak. Persze legérdekesebbek a régi, ún. „batik"-technika alkalmazásával készült kézi festésű falképei. E művészet legjobb művelője — (nemrégiben a pekingi és hancsoui művészeti főiskolán tartott előadássorozatot eljárásmódjáról) — s Kínában szerzett benyomásait is azzal a sajátos, megkapó közvetlenséggel „költi át" a textil nyelvére, amellyel hazai élményeit. Különösen szép „Pekingi utca" című falképe — itt, talán a legpontosabban találta el a „képszerűség" és a „textiljelleg" nehezen megvalósítható kettősségét.

A rendezés kiválóan szemlélteti ez alkotómunka belső „titkait" is — a látogató nyomon követheti: hogyan lesz az egyszerű vázlatos rajzból gazdag, összetett hatású kész mű.

Cs. M.

ÍRÓK ÉS MŰVEK

KÜLÖNÖS, hevesen intellektuális és hűvösen, fegyelmezetten romantikus regény *Remenyik Zsigmond* új kiadású műve, a *Pernambucói éjszaka*. 1941-ben született ez az írás, valahol a föld másik felén, a dél-amerikai partok mentén, mert azokban az időkben Remenyik legszívesebben Chilében vagy Peruban volt magyar író. (Kevesen tudják viszont, hogy egyes műveit, és őt magát, a latin-amerikai irodalom is számon tartja.) De nem ezek a legfontosabbak a regény adatai közt, hanem — hogy az előretörő fasizmus korában született. Sajátos művészettel azt fejezi ki; élesen metsző hangjaiban, kísérteties légkörében, gúnyos-fájdalmas-szorongó tónusában azt a kort őrzi emlékeztetően. Egy rohamosan elsötétülő világ, amelyben szétfoszlik az emberi értelem, s helyébe lép a fenyegető őrület és pusztulás.

„Minden másképpen van" — írta már tíz évvel korábban Karinthy, mindjobban megsejtve a kapitalizmus világának belső torzulásait. „Minden ellenkezőleg van!" — írhatta volna mottóul Remenyik erre a könyvére. Ő, aki megelőző műveiben, a harmincas évek folyamán, oly keserű, nemegyszer gyilkos iróniájú képeit festette meg a kapitalizmus rendjének, a *Pernambucói éjszaka*ában érkezett el egy élesen megfigyelt folyamat, egy következetesen végigvitt gondolatmenet végére. S minél pontosabb és odaadóbb volt a megfigyelés, a gondolati átélés, tragikomikus módon annál inkább csak egy lehetett a végeredménye: az értelmetlenség.

A regény ezt a nehezen megragadható — mert lappangva kifejlődő — jelenséget igyekszik megragadni: a dolgok, a viszonylatok, a világ *elértelmetlenedését* a felülkerekedő fasizmusban. Eszméje és igazsága nem a cselekményben van: a történet önmagában igen egyszerű és világos. De az egyszerű történet mégis kísértetiessé, vacogtatóan értelmetlenné válik azáltal, hogy amit az egyik szereplő tisztességgel és józan ésszel csinál, betartva természetes módon egy természetesnek hitt világ szokásait és erkölcseit, mindazt a szereplők másik csoportja mocskos aljasságnak állítja és hirdeti, és akként üldözi. Ez a lázálomszerű kép a *Pernambucói éjszaka* lényege; a fasizmus egyfajta, eredeti művészetű, keserű emlékeket villantó tükörképe. (*Magvető Könyvkiadó.*)

TEHETSÉGES, bár egyben-másban még kiforratlan fiatal író kezdi a pályáját az *Ember a mezsgyén* tartalmas kis kötetével. *Gerencsér Miklós* tehetségét friss megelevenítő erő és élénk mesélő képesség mutatja elsősorban. Jellemei valóságosak, sémáktól és kiagyalásoktól mentesek, meseszövése érdekes, hitető, és jelentkezik már benne a szűkszavú ökonómia erénye. A tehetséget azonkívül tekintélyes valóságismeret is támogatja. Gerencsér jól ismeri a mai élet minden síkját: a tanyák világában, a falvakban éppúgy otthonosan mozog, mint az üzemek életében vagy a főváros utcáin, terein, házaiban. A gazdag és sokoldalú valóságismeretnek ezt az igyekezetét nem lehet ma eléggé dicsérni és kívánatosnak tartani, fiatalok és idősebbek számára egyaránt.

A címadó kisregény egy ijedező-güzülő kisparaszt botladozásait meséli el 1956 őszén és telén. A történet szerencsésen nélkülöz mindenféle tételességet. A főhősnek, ennek a szánni való kis Csótó Jakabnak, sejtelme is alig van róla, hogy az országban ellenforradalom van. Ő csak egyet tud, és azt sem egészen biztosan, csak egyet akar, hol ravaszkodva, hol csüggedezve, ti. azt, hogy újra a „maga gazdája legyen". Az is lesz; lovastul-szekerestül kihajt egy éjszaka a szövetkezetből, s a puszta roppant magányában tatarozni kezdi a régi viskóját, a régi életét. És a magány, ami régen az élet természetes formája volt a számára, lassanként most összeroppantja; félévi keserves, fuldokló küszködés után menekülve tér vissza a szövetkezet erősebb emberi közösségébe.

Benne van ebben a történetben a régifajta paraszti élet teljes és végső válsága — ez a regény fő érdeme. A legapróbb motívum is erről beszél tulajdonképpen. Az emberek vágyódva idézgetik néha a múltat, némelyik vissza is akar térni a múltba, de ha a gyakorlatra kerül a sor, mindig kiderül világosan, mellbeütően, hogy a múlt: elmúlt. Az egyes ember számára, mint a főhős esetében, ez lehet keserű felismerés is, de akár keserű, akár nem — így van. A szövetkezetekkel a paraszti életformának egy más, természetében emberibb és kulturáltabb lehetősége nyílt meg, és ez a lehetőség végül is felülkerekedik a múlton. Ezt mondja el a valóság, az emberi jellemek bonyolult fejlődésének nyelvén Gerencsér Miklós regénye. (*Szépirodalmi Könyvkiadó.*)

Czibor János

Most vásároljon

Novemberben

TELJES A VÁLASZTÉK, NEM ZSUFOLTAK A BOLTOK,

nyugodtan válogathat!

Illatszerbolt

Drogéria.

Juris Ibolya

Batik falvédő: Népi játék

Batik falvédő: nő galambokkal

Halas falikép, batik

Batik terítő a VIT-re

Batik sál

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 3o 1.

Juris Ibolya

iparmuvén

Munkácsy-díj

III. fokozat

Szabad Művészet

1955. 149. l.

Jurics Ibolya

textile.

Lásd

Szabad Művészet

1955. 184. l.

JURIS Ibofar

Munkácsy díj III. fokozat

N. N. Kitüntetések ápr. 4.-én

Művelt Nép 1955 II évf. 15 n. április 10, 8 old

JURIS Ibolya

Nosztoni György: Gorka Géza és Juris Ibolya kiállításán (két kiállítás)

Művelt Nép, 1955. VI. évf. 11. sz. március 13. 6. old.

Juris Ibsa ipsarmuoén

Munkácsy-díj III. fok

NN: Kiosztották a művészeti díjakat

Nepszava 1955 ápr. 5. 83 évf. 79 n. 8 l.

JURIS Ilolya textil művész

Péter J.: Fiatal művészek társasága (Ernst M.)
Művelt Nép 1955 VI évf. 25. sz. június 19, 2 l

M. D. K.

JURIS Ibolya textiliparművész

Textiltero

Az Iparművészeti Mus. Évkv. II 1955.

Dobrovits Aladár: Az Iparművészeti Muzeum és társintézetei a felszabadulás után 34. l

34.

MDK

Juris Ibolya ip.müv. 3000 frt I.dij

Megnyilt a fiatal képzőművészek és ip.művészek kiáll.
Magyar Nemzet. 1955. jun. 12.

MDK

Juris Ibolya iparmüv.

Diploma-munkák. Magyar Nemzet. 1952. jul. 19. 5 l.

Júris Ibolya

~~Gorka Géza~~

lásd

Gogolák Lajos:

Gorka Géza és

P. Juris Ibolya

művészete.

Szabad Művészet

1955. 229–

230. l

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Juris Ibolya
ESTI HIRLAP
1965 OKT 5.

Fekete halak a heverőn

A falvédő „feldobja" a szobát ✦ Juris Ibolya kézifestésű textíliái

1021

Három zöldeskék női fej — *Párizs*, szörpivó férfiak markáns, különös arca — *Athén*, autósor az új, kecses ívű hídon, fáradtlila és friss zöld tónusban — *Budapest*. Mindez vásznon — faliképek. A szörpivókat már megvették, a Bajza utcai garzonház hallját díszíti, az Erzsébet-hidat viszont *Juris Ibolya*, a decemberi iparművészeti kiállításra szánja. Tavasszal pedig Komlón lesz a *tizedik önálló kiállítása*, talán éppen a tizedik évfordulóján annak a kedves emlékű napnak, amikor az *Iparművészeti Bolt* kirakatában szerényen megbújó batikolt sáljait egy kritikus először észrevette.

Horgoló hallgatók

Azóta Juris Ibolya *kétszer kapott Munkácsy-, s nemrégen SZOT-díjat*. Ez utóbbit nemcsak művészi alkotásaiért, hanem előadásaiért is kapta. Vagy háromszáz ankétot tartott már, bányásztelepeken, üzemekben, nőtanácsban, kultúrotthonokban. Ilyenkor *Picasso* művészetétől a gyermeknevelésig sok kérdés szőnyegre kerül, elsősorban persze a fő: az otthon díszítése. Így jött létre a komlói kiállítás terve is. Juris Ibolya kézzel festett terítőit, függönyeit, fali szőnyegeit alaposabban megismerni éppen azok az asszonyok akarták, akik *Komlón* — az ankéton — szorgalmasan horgolva hallgatták érdekes fejtegetéseit a modern lakásról, a horgolt terítők elítéléséről.

A lakásban is

Juris Ibolya ma már nem készít sálakat az Iparművészeti Boltnak, de *a Gellért és a Royal szállót* az ő figurális, hatalmas faliszőnyegei díszítik.

— A kézzel festett művészi textíliák az elmúlt években, örvendetes módon, nemcsak a középületekbe, hanem a kislakásokba is bevonultak — mondja Juris Ibolya. — *Ötven-hatvanszorosára nőtt* a lakásdíszítésre szánt textíliák üzleti forgalma az utóbbi tíz év alatt. A textil jól alkalmazkodik a modern lakások kis bútoraihoz. S ma már egyre több vásárló igénye: a típusbútor mellett szeretne valamit, ami más, ami egyéni. Akár egy textil faliképet, vagy egy kerámiatárgyat, népművészeti darabot. Érdekes, hogy míg néhány évvel ezelőtt a kockás-csíkos motívumokat kedvelték, ma a figurákból összeálló, tehát jóval bonyolultabb minták népszerűek. Ennek oka talán az is, hogy a modern bútorok néha túlzottan leegyszerűsített vonalait sokan megunták. Persze, a figurális textíliák is modernek: színben, tónusban, stilizáltságban. A színvariációk szinte korlátlanok: a bútorokat kiegészítő finom pasztell tónusoktól a merészen elütő legharsányabb árnyalatokig.

Mit szól a békaember?

S mutatja élénk, kék-türkizzöld bohócokat ábrázoló, nagyon vidám falvédőjét, amely valósággal „feldob" egy kis szobát, anélkül, hogy külön helyet foglalna el benne.

Juris Ibolya mer stilizálni. Ugy festi barnában, terakottban, feketében stilizált halait, hogy — az ő szavaival — „egy békaember se köpje le, ha látja." Textíliái bejárták az országot, s kiállított sok európai és Európán túli városban is...

Pongrácz Zsuzsa

budapesti diplomáciai testület vezetői.

Tizenegy óra után szállt le az IL—18-as. A repülőgépből elsőnek *Kádár János* lépett ki, majd a küldöttség többi tagja: *Apró Antal*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Kovács Imre*, élelmezésügyi miniszter és *Erdélyi Károly* külügyminiszter-helyettes.

Kádár János a megérkezés után nyilatkozott a küldöttség útjáról a sajtó képviselőinek.

— Nagyon eredményes volt a látogatás. Találkozásaink az emberekkel, nagyon szívélyesek, melegek voltak. Küldöttségünk öt tagja közül négyen tulajdonképpen először jártunk Mongóliában. Számunkra különösen érdekes és tanulságos volt a látogatás és *nagy segítséget adott ahhoz, hogy jobban megértsük Mongólia helyzetét, azokat a nehézségeket, amelyeket a mongol elvtársaknak le kell küzdeniök a szocializmus építésében.* Nagyon örültünk, hogy szemmel láthatóan gyorsan fejlődik Mongólia, bár ott a körülmények és az indulási alap teljesen más, mint Magyarországon volt, s ezt meg kell értenünk. *Utunkkal összefüggésben a szovjet területen szovjet elvtársak voltunk, velük k találkoztunk, s n nos, szívélyes elv getést folytattunk ket kölcsönöse kérdésekről.*

Indiai diplomata nyilatkozata az MTI tud

- **A viszony Pakis**
- **Az igazi baráto**
- **Külpolitika és s**

• ÚJ-DELHI

Ha *Pakisztán* hajlandó a Biztonsági Tanácsnak a fegyverszünetre vonatkozó határozatát végrehajtani, akkor *India* kész közvetlen tárgyalásokat kezdeni Pakisztánnal, nemcsak a csapatok visszavonásának részleteiről, hanem az egész indiai—pakisztáni viszonyról — jelentette ki *Polgár Dénesnek*, az MTI új-delhi különtudósítójának *gyarmatosítás-ellenes* álláspontjában és az *ENSZ-hez* való viszonyában. Egy azonban bizonyos — fűzte hozzá —, drámai tapasztalatokat szereztünk az elmúlt hónapban, s

jövőnket e tapasztalatok fényében kell tovább alakítanunk.

Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy *elsősorban azokkal akarunk barátkozni, akik barátainknak mutatkoztak, s*

-főtitkár
e Gaulle-t

szorgalmazta és burkoltan Franciaországot bírálta.

A főtitkár

elutasította azt a törekvést, hogy a NATO szerkezetét megváltoztassák,

s hangoztatta, hogy a NATO *jelenlegi formájában* megfelel hivatásának. Brosio a továbbiakban arról beszélt, hogy „vannak egyesek", akik egy harmadik erő vagy egy semlegesített Nyugat-Európa megteremtésében hisznek. Hangoztatta, hogy

nem osztozik ezeknek a vé-

KAZINCBARCIKA

A milliókról való gondoskodás nagy műve

BORSODI VEGYIKOMBINÁT
BORSODI HŐERŐMŰ

Kölcsön gumicsizmában dagasztom a konok esőhizlalta kazincbarcikai sarat, Sáros Józseffel, a Borsodi Vegyikombinát pártszervezetének titkárával. Mély, csizmacibáló, kedvetbénító sár ez s bárhol másutt fel is szítaná a bíráló kedvet, magyarul: kicsalná az emberből a káromkodást. De kinek van ideje ilyesmire ott, ahol a környezet monumentalitása nyügöz le s pillanatonként új látványra nyílik a csodálkozó szem? Hogyan tudná a tekintetet lefelé húzni a sár, mikor a belőle növő kincs felfelé, egetverő magasságokba — a holnapba parancsolja?

Tavasz van Kazincbarcikán. Az ötödik tavasz — felszabadult életünk tizedik tavaszában.

Hétszázötvenezer ember évi fejadagja

Talán túlzottan lelkesültnek és költőinek is tűnnek a bevezető sorok a kazincbarcikai mindennapok kemény valóságához képest. Lehet. De ha végigtekint ezen a munka virágaival teleszórt réten, meg fogja találni a költői szavakat az is, aki eddig nem művelt effélét. Aki megismeri, nem tekint kisebb büszkeséggel Kazincbarcikára, mint Sztálinvárosra, Komlóra, Inotára és a többi nagy létesítményünkre. Micsoda ipari óriás épült a jelentéktelen bányászfalucska helyén!

De a lelkesültség még mindig csak múló, pillanatnak szóló lehet, ha csupán arra alapozódik, ami külsőleg monumentális, amit *a szem* lát. Ez önmagában még nem elégséges. Ahhoz, hogy *az egészet* lássuk, az *agynak* kell felfogni a cél óriás voltát, a feladat nagyságát. Tudnunk kell, miért épült Kazincbarcika. Értenünk kell: miért fontos erődítménye népi demokratikus rendszerünk alapjának, a munkás-paraszt szövetségnek a két új óriás: a *Borsodi Vegyikombinát* és a *Borsodi Hőerőmű*.

Tulajdonképpen ez a főkérdés. Mert az óriási építménynél s a mammutgépeknél csak a feladat grandiózusabb: *a milliókról való gondoskodás feladata*. A borsodi óriás ennek az évnek az első felében még nem termel. De a fél év utolsó két hetében már félkapacitással műtrágyát ad. És ha teljes kapacitásának ebben az évben csak a felét adná, az elég lenne egymillió hold föld felültrágyázására, ami átlagosan csak 1.5 mázsát számítva, *1.5 millió mázsa gabonatermés-többletet — 750.000 ember évi fejadagját jelenti.* És a Borsodi Vegyikombinát, ahogy itt rövidítik, a BVK 1955 második felében már 100 százalékos kapacitással termel — s 1956-ban, a második ötéves terv első évében felfut a 150 százalékos *teljes* kapacitásra. Világos hát, hogy a munka, amit Kazincbarcikán végeznek, nem távoli, hanem *egészen közeli jövőben kihat népünk életszínvonalának emelkedésére.* Nem természetes-e ezekután, hogy Kazincbarcika érdemes az egész magyar nép gondoskodására és szeretetére s arra, hogy feléje forduljon az általános nemzeti érdeklődés?

Kazincbarcikán hosszú ideig fékezte a munka lendületét, hogy általában sem a munkások, sem a műszakiak nem látták az összefüggést napi munkájuk és a nagy nemzeti cél között. A párt felvilágosító szavának sikerült elérnie, hogy ma már látják — s megtörtént a fordulat Kazincbarcikán. Aki néhány hónapja látta, nem ismer rá a kombinátra. Vasoszlopok hosszú sorát, amelyek úgy meredeztek, mint meztelen csontvázak, néhány hét alatt körülnőtte a téglák piros húsa. Szinte minden négyzetméter arról tanúskodik, hogy a sztálinvárosihoz hasonlóan *kezd itt is kialakulni a kazincbarcikai ember*, aki szívügyének érzi új városa, új üzeme fejlődését.

A csatázó kedv

— Különösen nagy változásokat tapasztalunk a munkaszellem javulásában azóta — mondja *Kiss* Barna, a kazincbarcikai pártbizottság másodtitkára —, amióta a Politikai Bizottság kiküldötteként *Gerő* Ernő elvtárs személyesen tett határozott intézkedéseket az építkezések előbbrevitelére. Ezután még két nagy segítség jött: a felszabadulási verseny, majd a Központi Vezetőség határozata úgy megnövelte a csatázó kedvet, hogy magunk sem hittük volna.

A csatázó kedv eredményeiről már Sáros József beszél részletesebben. Külön cikkre való volna, amit a télen lezajlott »utolsó rohamról«, a fagyokozta nehézségek leküzdéséről mond. És még a százalékszámok is megmelegszenek büszkesége tüzében, amikor sorolja a munka hősiességének kézzelfogható bizonyítékát: közismert, hogy az építkezéseken a teljesítés télen szokott a legalacsonyabb lenni — *most télen volt a legmagasabb.*

Hálával emlékezik meg a győri Wilhelm Pieck-gyáriakról: határidő előtt szerelték fel a csőhidat és a csővezetékhálózatot. A vagongyáriak példamutató munkások, híresek arról, hogy a hiányzás, a lógás előttük teljesen ismeretlen. No és a »Garbe-kazán« kéményépítőit sem lehet szó nélkül hagyni. Határidejük *március 31-e* volt. A felszabadulási versenyben *március 19-re* vállalták a munkát és *március 11-re* (!) elvégezték. Ugyancsak határidő előtt adták át a transzformátort a Villamosállomás Szerelő Vállalat dolgozói és... Sáros József kifogyhatatlan a szép példák sorolásában, de bennünket mégis a belőlük fakadó eredmények érdekelnek leginkább..

— Hát azt hiszem, eredmény az — mondja *Gedeon* István vegyészmérnök, fődiszpécser —, hogy március 31-én megtörtént egyes üzemegységekben a gépek ötvenszázalékos próbaüzemeltetése. Ez még nem jelent műtrágyát. Az áprilist még arra fordítjuk, hogy magas nyomás alatt próbáljuk ki a gépeket. Az izgalmas ebben az, hogy javarészük — köztük legnagyobb büszkeségünk, a MÁVAG-gyártotta óriás-kompresszor — prototípus, ilyet még nem gyártottak Magyarországon. Május 1-re tervezzük az ünnepélyes üzemindítást, *nem várunk júniusig...*

Annak ellenére, hogy az első félévre nincs előirányozva termelés, *június 15—30 között* »műsoron kívül« termelnek műtrágyát. Ezért a jó munkáért kapnak a dolgozók minden tonna után 100 forintot.

Könnyebben lélegzik az ország...

Hasonló, vagy talán egy árnyalattal még kedvezőbb a kép a közeli Berentén, a Borsodi Hőerőműnél. *Varga* János, ez a csupa-erély fiatal mérnök, a beruházási osztály vezetője, mielőtt még kérdeznék, ezzel fogad: *a második kazán vasárnap 23 óra 58-kor belépett a termelésbe! Román* István igazgató sem tud másról beszélni — ez itt most a legfontosabb s később az is kiderül, miért.

— Elérkeztünk ahhoz a stádiumhoz — magyarázza az igazgató —, hogy a második gépegységet május 1-re próbaüzemeltetésre átadjuk, május 31-re pedig a harmadik kazánt indítjuk. (Mindkettőt határidő előtt másfél hónappal!) A második kazánnal *elértük a 32 megawattot.* Célunk a második negyedévben stabilizálni ezt az eredményt, a harmadikban pedig elérni a 60 megawattot. A gépészetnél a lehetőségeket biztosítottnak látom, legszűkebb a keresztmetszet az építészetnél. Határozottabb, fegyelmezettebb vezetést várunk az építőktől, a munka jobb megszervezését. Keményebben kell megfogni a dolog végét. Most újfajta központi munkaversenyt szerveztünk, közösen az építőkkel, szerelőkkel, üzemeltetőkkel. Egyszóval az összes vállalatokat összefogó verseny ez, az összes dolgozókkal megbeszélve. Így jobban serkentjük, ellenőrizzük egymást. Ha jövőre meglesz mind a hat gépegység s megadjuk a 190 megawattot — *könnyebben lélegzik az ország.*

Román István ezzel nem kevesebbre célzott, mint a márciusi határozatnak arra az előírására, hogy *1955-ben 10 százalékos energiaemelkedést kell elérni.* Ennek a 10 százaléknak csaknem az egésze a Borsodi Erőmű vállára nehezedik. És tudják a dolgozók is, hogy mi függ a munkájuktól. Kitűnik ez *Csorba* Miklósnak, a kazánház építésén dolgozó 46 tagú brigád vezetőjének szavaiból is:

— Amióta tudatták velünk a 10 százalékot, valósággal kicseréltük az embereimet. Beosztottam őket csoportokra úgy, hogy mindegyik élén egy-egy kitűnő szakember álljon. És egy hónap alatt másfelet teljesítünk. Igaz, túlóra is van — de munka van mögötte. A felszabadulási versenyben még nemigen tartottam szabad szombatot vagy vasárnapot... Lelkünkön viseljük a második gépegység indulását. Meg is írtam haza: »*Anyukám, én most nem tudok hazamenni, hozd a gyerekeket.*« Itt is vannak egy hónap óta...

Kalmár Iván, a budapesti »Április 4« Gépgyár csoportjának vezetője az összes magyar nagylétesítményeket végigdolgozta s nemrég Bulgáriában is szerelt. Itt a második gépegység előmelegítő állomásán és a tápszivattyú szívóvezetékén dolgozik. Azt mondja:

— Mindegyikünk ismeri a célt, tudja, hogy *országos ügyről* van szó. Nem mondom, az építészekkel civakodunk néha, hogy mi is haladjunk, ők se álljanak meg — ez mindig volt és lesz. A fő az, hogy a második gépegységnek *inkább előbb, mint utóbb*, menni kell!

A kiapadhatatlan forrás

Így jutottunk el odáig, hogy *a nehéziparon belül a nehézvegyipar is betöltse áldásos szerepét a jólét emelésében*, a fény, a kultúra közkincsé tételében. Ez az eredmény annál tiszteletreméltóbb, mert senki sem állítja, hogy simán jött létre. A kelleténél több volt a hiba, a nehézség Kazincbarcikán s akad jócskán még ma is. A legfőbb hiba az, hogy a lakótelep, a *Békeváros* névleges, jórészt még papíron van. A letelepedésnek, a családalapításnak, a derékhad kialakításának itt nincs olyan bázisa, mint Sztálinvárosban vagy Komlón. Bár mostanában igen sokat javult a helyzet, Kazincbarcika kulturális és szociális ellátottságban még ma sem versenyezhet a többi új és régi iparteleppel. Emellett a munkaerő-ellátást megnehezítette az erős ipari környezet (Ózd, Diósgyőr stb.) felszívó hatása. És egyik vállalat követte a másikat: a beruházók népvándorlása volt ez a terület.

Ennek a nemzet holnapja szempontjából oly fontos békeműnek másfél éven át nem volt gazdája olyan értelemben, hogy a felső irányítás lazulása következtében a különféle minisztériumok gondoskodása nem érvényesült azzal a határozottsággal, amit *a mezőgazdaságfejlesztési program éppen a nehézipar vonatkozásában* megkövetelt volna. Nehézipar nélkül pedig még kapálni sem lehet — ahogy Kiss Barna mondja —, nemhogy műtrágyát gyártani. És a helytelen felfogásnak — amit a KV márciusi határozata világosan tisztázott és helyes irányba terelt — egyik kísérő jelensége volt a hanyagul tárolt értékek, gépek, műszerek, villamosberendezések kallódása.

E nehézségek ellenére, mi hát a magyarázata annak, hogy a barcikai munkások és mérnökök emberfeletti munkát végeztek s megvalósították azt, ami néhány hónap előtt még teljesen reménytelennek tűnt? Mi adott erőt a vegyikombinát építőinek — nem egyszer 3—400 kilométerre az otthontól, a családtól — ilyen szívós harchoz? A párt adott erőt. A felszabadulás versenyre tüzelő lángja, a haza, a béke forró szeretete, a szocializmus építésének nemes pátosza!

Ebből a kiapadhatatlan forrásból merítenek továbbra is hősi erőt nemzeti büszkeségünk munkálói ahhoz, hogy Kazincbarcika hatodik tavasza még diadalmasabb: a végső győzelem tavasza legyen — a jobb életért küzdő egész magyar nép győzelme.

Bertalan Imre

A NAGY BARÁT

A Rákóczi úti házak lakói aligha ismerik Fedotov gárdaszázados nevét. Pedig Fedotov szabadította fel katonái élén a Rákóczi utat. Abban a budai bérházban, amelynek falán két éve még ott volt a cirillbetűs írás, hogy: »Min nyet — akna nincs!«, nem tudják, hogy Kovalenko ezredes félelmet nem ismerő utászkatonái bontották ki a pincefalból a német robbanóanyagot, amely életüket fenyegette. Sopronban is friss virág van a piactéri emlékművön — s itt sem *csak* a hősi halált halt Petrov gárdaőrmester és társai emlékét köszönti a csokor. A magyar nép ezekben a napokban *az egész szovjet népnek* nyújtja át a hűség és hála tavaszi virágait. Az áprilisi ünnep, népünk pirosbetűs napjai közül a legemlékezetesebb, elsősorban a felszabadulás napjára, a szovjet hadsereg tíz év előtti hatalmas tettére emlékeztet. S április 4-e emlékeztet arra is, hogy a tíz esztendővel ezelőtti, az egész magyar nép életét forradalmi módon megváltoztató történelmi pillanat, a felszabadulás napja óta érezzük és tudjuk *a szovjet nép színtelen segítségét*. Az a nap, a felszabadulás napja, a magyar és a szovjet nép örök barátságának, az elkövetkező századokra szóló testvéri összefogásának első nagy lépte volt.

Nemcsak egy-egy ember, az éhezőnek kenyeret nyújtó szovjet katona, vízbe robbantott hidak helyén építő utász, sebesült katonát és polgári beteget egyforma gonddal ápoló orvos arca, neve maradt meg az emlékezetben. Megmaradt valamennyiüké. *A felszabadítók* arca él örökké a nép szívében.

Amikor messzi földről, a tajgák végtelenjéről, az ukrán mezőkről elindult szovjet hősök kiverték magyar földről is a fasisztákat, a szabad ország előtt még csak *az út állt nyitva: lépni kellett rajta.* Lépni *előre*, lépni a demokratikus fejlődés útján, lépni azon az úton, amelyet századokon át mutattak magyar forradalmárok, szabadságharcosok. *Előre* kellett lépni, a földesurak és tőkések Magyarországából *a nép Magyarországának* világába. *Előre* kellett lépnie a szolgai sorból *a maga urává lett nép* rangjába — Hitler utolsó csatlósának szégyenteljes szerepéből *a független, szabad, demokratikus ország* méltóságába.

A szovjet nép hadserege, amely az utat megnyitotta népünk előtt, segített, hogy *járni is* tudjunk az új úton. Ki feledhetné, hogy azon a tíz év előtti tavaszon, 1945. március 15-én, szovjet katonai teherautók és repülőgépek vitték szét a szabad országban a híres 600-as rendelet, a földosztó rendelet példányait és az embereket, akik segítettek a falu népének birtokába venni jussát, a földet. Ki felejtené, hogy a Pilisben és a Fejér megyei dombokon még az ágyúk párbaja szólt, amikor az éhező Budapestre a szovjet katona hozott élelmet. S ki feledné, hogy ez emlékezetes tettek mögött szüntelenül éreztük ezeknek rugóit: a megértést és szeretetet, a segíteniakarást és a becsületes munka tiszteletét, az építeni akaró ember iránti megbecsülő érzést.

Az első lépéseket megtettük s oldalunkon mindig ott álltak *a felszabadítók, a barátok, a szovjet emberek.* A mellénkállás, a fiatal magyar népi demokrácia támogatása tette csak lehetővé a fejlődést, *hogy a felszabadulásból kisarjadhasson az új élet, hazánk mai élete.* A régi rendet, a magyar reakciót, a fasizmus járszalagjáról egyenesen a nyugati imperialisták szolgájává szegődött urakat minden próbálkozásukkal együtt kudarcra ítélte az a tény, hogy az ifjú néphatalom olyan barátra támaszkodhatott, mint a Szovjetunió.

De nemcsak belső helyzetünk megszilárdításához kaptunk szovjet segítséget. A felszabadulás percétől fogva ott állt mellettünk a szovjet állam a nemzetközi életben is. A diplomáciai elismerés, a nemzetközi fórumokon való támogatás volt a kezdet, hogy azután a Szovjetunió politikájának alapvető elveihez méltóan, mint *egyenrangú társat* vezesse be a Magyar Népköztársaságot a nagy barát, a Szovjetunió, *a békét védelmező népek családjába.*

Hincz Gyula rajza

Nem volt a tíz esztendőnek szinte egyetlen napja sem, amelyen a felszabadult magyar nép ne érezte volna a testvéri segítség tényeit. Még kihűlten meredtek égnek a gyárkémények, még véres harcok dúltak a nyugati végeken, amikor 1945 márciusában a szovjet kormány a magyar ipari üzemek munkájának megindítására százmilliós *kölcsönt* adott. Ugyanabban az esztendőben — még a diplomáciai kapcsolatok helyreállítása előtt — megkötötték az első magyar—szovjet *árucsereforgalmi* egyezményt; *iparunk talpraállásának alapját.*

Még felsorolni is lehetetlen mindazt, amit *számokban kifejezhető* gazdasági segítségként kapott az ország. Előbb a jóvátételi áruk átvételi árának felemelése (17 millió dollárnyi a Magyar Népköztársaság számára), aztán a jóvátételi követelés felének elengedése (65 millió dollár!), a magyar dolgozóknak átengedett egykori német vállalatok, a szovjet technika legjobb eszközeivel felszerelt és a magyar népnek ajándékozott vegyesvállalatok — még sorolni is sok. A magyar—szovjet kereskedelmi egyezmények, az iparunk fejlődését segítő hatalmas megrendelések, ajándékba kapott berendezések, átengedett gyártási módszerek és géprajzok jelzik a baráti népek együttműködésének e vonalát, a pontos számadatokkal is megvilágítható segítséget. Ám *az egész fejlődésünket műszaki és tudományos támogatás:* szovjet tudósok, mérnökök, műszaki emberek tanácsadása és tapasztalatátadása. A Ganz Villamossági Gyárban nem számíthatták ki, mennyit jelent *forintban* mindaz, amit *Nyikitin* professzor tanácsai adtak és adnak az üzem munkája számára. A magyar kohászat alig fejezheti ki számokkal, mit adott előrehaladása számára *Bárgyin* akadémikus látogatása és tapasztalatátadása. A vasút emberei csak *Pányin* mozdonyvezetőre emlékeznek — ki számította volna ki, hány szerelvény szenet takarítottunk meg az ő módszere használatával? Herbolyán *Kucser* kombájnkezelő a neki oly ismerős Donbassz-kombájn kezelésére tanította a bányászokat — ki számolja, hogy hány verejtékes órát takarít meg a vájár és mennyi szenet nyer a magyar népgazdaság a szovjet ember és a szovjet gép segítségével?

Sorrendjén is van, hogy nem számoljuk. Az a segítség, amelyet a magyar nép a Szovjetuniótól kap, *nem egyszerűen forintban, rubelben, szénben, vagy gyapotban kifejezhető valami.* Sztálin az *ilyen* segítségről és együttműködésről jegyezte meg élete utolsó művében: »*Elsősorban arról van szó, hogy ennek az együttműködésnek alapja a kölcsönös segítésnek és a közös gazdasági fellendülés elérésének őszinte vágya.*«

Ezt az őszinte vágyat, a segítségnek e szívből adott voltát érezte és érzi mindig a magyar nép, amikor a baráti kezet nyújtó szovjet emberek felé fordul.

A magyar falu lakói, ha az évszázados vágy beteljesedésére, a földosztásra gondolnak, nem feledik el azt, hogy a nagybirtokok földjén megjelenhettek a földosztó tavasz határcövekei, a szovjet embereknek köszönhetik. Nem feledik el azt, hogy a magyar falu oldalán az első perctől fogva ott állt a felszabadítók tanácsa és segítsége: a nyugatra hurcolt mezőgazdasági gépek és állatállomány jó részét a Szovjetunió adta vissza, az első esztendő vetőmagját szovjet földről hozták. *A mezőgazdasági tudomány legjobb eredményeit* adták át a szovjet emberek, s évről évre magyar parasztok százai ismerkedhettek meg a Szovjetunióban a szocialista nagyüzemi mezőgazdasággal.

A tudományok, a művészetek, az irodalom munkásainak tíz esztendejében, az előrehaladás és építés nagy évtizedében, a világ első szocialista országa szellemi fegyverzetének egésze volt a segítség. Az idealista szemlélet helyébe *a marxizmus—leninizmus tudományos szemléletét* és módszereit állíthattuk, a szovjet emberek megmutatták a dialektikus materializmus módszerével dolgozó tudomány útját. A művészet és irodalom magyar művelői megismerkedtek *a szocialista realizmus* alkotó módszerével. Ma már új magyar művek sora tanúja annak, hogy a nagy szovjet tudósok és írók, s elsősorban a tudomány és a művészet munkájában is oly korszakot jelentő útmutatók, Lenin és Sztálin tanítása termékeny talajra hullt magyar földön.

Bizalom, rokonszenv, hűség, hála — ezt érzi a magyar nép szabadsága tizedik születésnapján a Szovjetunió és népei iránt. Az első szabad magyar évtized millió bizonyítékát adta, hogy a Szovjetunió barátsága és támogatása menynyire megnöveli, megszilárdítja a lenini úton haladó fiatalabb testvérek, az »új rohambrigádok«, a népi demokratikus államok *fejlődésének ütemét*, mennyire megszilárdítja *nemzetközi tekintélyüket* is. A szovjet nép, s a többi szabad nép barátságának alapvető tartalmát az határozza meg, hogy a szovjet nép érdekei, s minden békeszerető nép érdekei azonosak, *a Szovjetunió érdekei, s a világbéke ügye: ugyanaz a dolog.*

A tíz esztendő minden magyar hazafival megértette, hogy a Szovjetunió iránti mély barátság egy a haza érdekével, egy a hazafi legszentebb érzelmeivel. *Aki a Szovjetunió oldalán áll, a haza oldalán áll* — ez szabad életünk első évtizedének nagy tanulsága. Ezért köszönti a hazafiúi szív e nagy ünnepen elsőnek népünk felszabadítóját, szabad hazánk legjobb barátját és támogatóját, a Szovjetuniót.

A cselekvő százezrek képviseletében

A Hazafias Népfront Heves megyei elnökségének tanácskozása

Országszerte tanácskoznak a népfront megyei elnökségei. Az érdeklődés mindenütt egyformán nagy, a hatvan-nyolcvan meghívott közül alig marad valaki távol. Már ez is figyelemreméltó adat, amely jelzi, hogy mennyire eleven ez a párt által létrehívott és vezetett mozgalom. A szép szám azonban még nem minden. Elképzelhető nyolcvan mélyen hallgató, bólogató és nyolcvan hangját hallató, tevékeny ember is. Azok, akik a népfront megyei tanácskozásain részt vesznek, az utóbbiak csoportjába tartoznak. Az életből, községük valóságából jönnek, a termelés, a kultúra, a politika mozgalmas hétköznapjaiból.

Pénteken Egerben a Hazafias Népfront Heves megyei elnöksége tanácskozott. Ez a tanácskozás csak megerősítette a néhány másutt is észlelt tapasztalatot. Mindenekelőtt azt, amit a füzesabonyi *Tomcsányi* Imre mondott: »Az utóbbi hetekben fellendült a Hazafias Népfront munkája. A helyes úton nagyobb tömegek követnek bennünket.« *A párt gondoskodása, bírálata óta nem egy helyt kapott szárnyakat a népfrontmozgalom.* Jó ezt határozottan, újra és újra elmondani, mert egyesek, akik a maguk tehetetlenségéből ítélnek, e ténnyel szögesen ellentétest magyaráznak. Bizonyítékul és lelkesítőül idejegyzünk néhány Heves megyei példát.

Poroszlón a Hazafias Népfront bizottsága négy csoportot alakított, amelyek végigszemlélték a határt. A *határjárásra* annál nagyobb szükség volt, mert néhány vészmadár azt híresztelte, hogy az őszi kalászosok hetven százaléka elpusztult. A csoportok megállapították, hogy a vetés nyolcvanhat százaléka közepes és kitűnő s a tizennégy százalékos hiány pótlásáról is gondoskodtak.

Egerfarmoson a tizenhárom év körüli gyermekek a tavaszi munka indulásával el-elmaradoznak az iskolából. *A népfrontbizottság tagjai felkeresik a szülőket* s térnek is rendre vissza a padokba a nagyocska lányok, fiúk.

Feldebrőn, Szihalmon, Sarudon, Újlőrincfalván és egyebütt *a negyedévi beadást szorgalmazták* teljes sikerrel a népfrontbizottságok. Ezt az annyira fontos feladatot talán kényszeredetten végzik? Szó se róla! Hallgassuk csak *Országh* Jánost, az istenmezei népfrontbizottság elnökét: »Van olyan vezető, aki hajtana másokat, de saját magát nem. Én háromnegyed évi adómat, sertés- és marhabeadásomat teljesítettem. Jól is áll az egész község!«

A meddő vitázgatásokra adott méltó feleletet *Rab* István, a híres kiskörei »Dózsa« termelőszövetkezet tagja: »Sokan folyton csak sóhajtoznak, meg hibákat keresgélnek. Mi nem sóhajtozunk, hanem örülünk az eddigi eredményeknek és dolgozunk. Az is a Hazafias Népfrontot erősíti, a népet szolgálja, hogy *a szövetkezetben az ősszel százhúszan voltunk, most pedig a százötven új belépővel kétszázhetvenen vagyunk.* 1500 hold földön gazdálkodunk, ebből 350 hold a gyümölcsös. Mondogatják is a kívül állók: Pista, az idén megkétszerezitek a jövedelmeteket! Pedig tavaly se jártunk rosszul, 47 forintot kaptunk a munkaegységre. Én is most adtam férjhez egy lányomat, 30.000 forintot költöttem rá. Nem dicshimnusz ez, jöjjön ki akárki hozzánk a szövetkezetbe és nézze meg!«

Annyi az eredmény, az új a községekben, hogy magunk se vesszük észre. Igaza volt *Némedi* Lajosnak, a pedagógiai főiskola igazgatójának, aki emiatt megbírálta a népfront megyei irodájának beszámolóját: »A Hazafias Népfrontban sokkal több belső erő van, mint amennyit a megye vezetői látnak. Sok a lappangó eredmény és most, hogy hallunk róluk, halljuk a népfrontbizottságok *reális* helyi programjainak megvalósulását, ez örömmel és lelkesedéssel tölt el bennünket.«

A jól végzett munka önérzetet és biztonságot ad, kedvet az új, a nagyobb erőfeszítésekhez. És *különösképpen növeli a népfrontbizottságok tekintélyét, alkotó kedvét a párt segítése és megbecsülése. Erdélyi* Ferencnek, a Heves megyei pártbizottság titkárának szavai mélyen beleivódtak az értekezlet részvevőinek szívébe és emlékezetébe: »Büszkék vagyunk a Hazafias Népfront eredményeire. Történtek — jól tudjuk — hibák is. De a népfront-mozgalomra nem a hibák, hanem az eredményes alkotás a jellemző. A párt, a magyar nép előtt, nagy feladatok állanak. A párt feladatainak megvalósításához nagy erő kell, nagy erő pedig a tömegekben van. Ezért is fejlesztjük még jobban a Hazafias Népfront mozgalmat s adunk számára a jövőben még több támogatást.«

Egerben az történt, ami Kecskeméten, Tatabányán és a többi megyeszékhelyen. Összeült tanácskozni hatvan-nyolcvan cselekvő ember, *a cselekvő százezrek képviseletében.* Elmondták, hogy mit tettek községükért, hazájukért eddig, mit tesznek érte ma és elmondták holnapi terveiket is.

Mi pedig örömmel hozzuk a hírt: a Hazafias Népfront mozgalma az egész országban egy lépést tett előre.

R. I.

A Magyar Népköztársaság Érdemrendjével tüntették ki Dobi Istvánt

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa hazánk felszabadulásának tizedik évfordulója alkalmából *Dobi* Istvánnak, az Elnöki Tanács elnökének *»A Magyar Népköztársaság Érdemrendje«* kitüntetést adományozta.

A kitüntetést szombaton délben *Nagy* Dániel, az Elnöki Tanács elnökhelyettese adta át. Az ünnepségen jelen volt *Rákosi* Mátyás, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének első titkára, *Apró* Antal és *Hidas* István, a Minisztertanács elnökhelyettesei, *Szalai* Béla könnyűipari miniszter, az MDP Politikai Bizottságának tagjai, *Bata* István honvédelmi miniszter, a Politikai Bizottság póttagja, *Vég* Béla és *Matolcsi* János, az MDP Központi Vezetőségének titkárai, *Rónai* Sándor, az országgyűlés elnöke, a Minisztertanács számos tagja, valamint a politikai élet több más vezető személyisége.

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a *Földművelésügyi Minisztérium* 38 dolgozójának kormánykitüntetéseket adományozott.

A *»Munka Vörös Zászló Érdemrend«*-jét kapta: *Serflek* Gyula földművelésügyi miniszterhelyettes.

»Munka Érdemrend«-et kapott *Szőke* Mátyás földművelésügyi miniszterhelyettes, *Soós* Gábor főigazgatóhelyettes, *Csillag* Miklós igazgató és *Rosta* Károly, a Földművelésügyi Minisztérium titkárságának vezetője.

A minisztérium huszonhárom dolgozója a *»Szocialista Munkáért Érdemérmet«*, tíz dolgozója pedig a *»Munka Érdemérmet«* kapta.

*

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a felszabadulás tizedik évfordulója alkalmából kitüntetéseket adományozott kiváló munkát végzett *közlekedés- és postaügyi dolgozóknak.*

Kazi Ferenc, a Vasutas Dolgozók Szakszervezete szegedi területi bizottságának titkára, *Bogyó* Géza, a vasútpolitikai főosztály osztályvezetője, *Nagy* János, a debreceni vasútpolitikai osztály vezetője, *Maczkó* István, az MDP kétéves pártfőiskolájának hallgatója, *Malomsoki* József, a pécsi vasútpolitikai osztály munkatársa, *Dósa* József pártbizottsági titkár, *Badacsonyi* György személyzeti főosztályvezető, *Molnár* József, a Közlekedésépítési Teherautófuvarozási V. vezetője, és *Dedics* Imre, a IV postafőosztály vezetője a *»Munka Érdemrend«* kitüntetést kapta.

Ezen kívül számos dolgozó részesült a *»Szocialista Munkáért Érdemérem«* és a *»Munka Érdemérem«* kitüntetésben.

Az Állami Orosz Énekkar és az Állami Népi Együttes baráti találkozója

Szombaton délután a Zeneművészeti Főiskola nagytermében az Állami Orosz Énekkar A. V. *Szvesnyikov* Sztálin-díjas népművész vezetésével meghallgatta az Állami Népi Együttes ének- és zenekarának bemutatóját. Az előadás után a két világhírű együttes tagjai és vezetői hosszas baráti beszélgetés keretében szakmai tanácskozást folytattak.

Magyar tudósok utaztak külföldi tanulmányútra

Ligeti Lajos Kossuth-díjas, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke, szombaton a magyar—kínai kulturális egyezmény keretében egy hónapra Pekingbe utazott.

Ugyancsak szombaton utazott el a magyar—szovjet műszaki tudományos együttműködés keretében egyhónapi tartózkodásra a Szovjetunióba *Szentágothai* János Kossuth-díjas, a magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

Megnyílt a „Képzőművészetünk tíz éve“ jubiláris kiállítás

»Képzőművészetünk tíz éve« címmel szombaton délben jubiláris kiállítás nyílt a Műcsarnokban. A kiállítás ünnepélyes megnyitásán megjelentek: *Farkas* László, *Friss* István, *Harustyák* József, *Non* György, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének tagjai, *Czakó* Kálmán, a Népköztársaság legfőbb ügyésze, *Szabó* Gergely, a Minisztertanács titkárságának vezetője, *Jánosi* Ferenc, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára, valamint kulturális, politikai és gazdasági életünk számos kiváló képviselője.

Ott volt a megnyitón a budapesti diplomáciai testület több tagja.

Bernáth Aurél Kossuth-díjas, érdemes művész, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének elnöke üdvözlő szavai után *Mihályfi* Ernő mondott beszédet.

BUDAPESTI TAVASZ

ÚJ MAGYAR FILM

Karinthy Ferenc regényéből írták:

THURZÓ GÁBOR ÉS KARINTHY FERENC Kossuth-díjas

Operatőr: ILLÉS GYÖRGY

Kossuth-díjas, Nemzetközi Békedíjas

Zeneszerző: VINCZE IMRE

Rendező: MÁRIÁSSY FÉLIX

FŐSZEREPLŐK:

GÁBOR MIKLÓS Kossuth-díjas, GORDON ZSUZSA, RAJNAY GÁBOR, MEZEY MÁRIA, MOLNÁR TIBOR

Játsszák: SZABADSÁG, DUNA, FELSZABADULÁS, MŰVÉSZ, URÁNIA, HUNYADI (Kispest), FÉNY, MUNKÁS, TÁNCSICS (Csepel), TÁTRA (Pesterzsébet)

Ünnepélyesen kiosztották a művészeti díjakat és kitüntetéseket

A Művészeti Szövetségek Házában ünnepélyes keretek között adták át a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa által hazánk felszabadulásának tizedik évfordulója alkalmából adományozott kitüntetéseket.

Az ünnepély elnökségében foglalt helyet *Non* György, a népművelési miniszter első helyettese, *Kállai* Gyula és *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes, *Bernáth* Aurél Kossuth-díjas, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, *Péterfy* István, a Magyar Népköztársaság Zenei Alapjának igazgatója.

Mihályfi Ernő népműmelési miniszterhelyettes megnyitó beszédében felszabadulásunk tizedik évfordulójának jelentőségéről szólt, majd a Népköztársaság Elnöki Tanácsa nevében átadta a kormánykitüntetéseket, valamint *a kiváló és érdemes művész kitüntetéseket. Non* György, a népművelési miniszter első helyettese a József Attila-, Erkel Ferenc-, Liszt Ferenc-, Munkácsy Mihály- és Jászai Mari-díjakat osztotta ki. Hangsúlyozta, hogy pártunk és kormányzatunk a díjak felemelésével is kifejezte a kitüntetettek iránt népünk háláját és elismerését.

Bortnyik Sándor Munkácsy-díjas festőművész, a Magyar Képzőművészeti Főiskola főigazgatója, művésztársai nevében köszönetet mondott népköztársaságunk kormányának. A József Attila-díjjal kitüntetett írók nevében *Hubay* Miklós mondott köszönetet.

A kitüntetett művészek

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa hazánk felszabadulásának tizedik évfordulója alkalmából az alábbi kitüntetéseket adományozta:

MUNKA ÉRDEMREND-et kapott: *Barabás* Tibor író, *Barta* Lajos író, *Bencze* László, a Képzőművészeti Főiskola tanára, *Füst* Milán író, *Gáspár* Endre műfordító, *Horváth* Ferenc színész, a Madách Színház tagja, *Illés* György, a Magyar Filmgyártó Vállalat operatőrje, *Kádár* György, a Képzőművészeti Főiskola tanára, *Kende* István, a Népművelési Minisztérium színházi főosztályvezetője, *Onódy* Miklós, a TTIT titkára, *Salamon* Béla színész, a Vidám Színpad tagja, *Simon* Zsuzsa, a Színház- és Filmművészeti Főiskola igazgatója, *Sugár* Mihály színész, a Szegedi Nemzeti Színház tagja, *Szabó* Iván szobrászművész, *Timár* István, a Magyar Híradó- és Dokumentum Filmgyár rendezője, *Vértes* György, az Országgyűlési Könyvtár vezetője.

A *Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze* kitüntető címet kapta:

Gobbi Hilda, a Nemzeti Színház tagja, *Gózon* Gyula, a Nemzeti Színház tagja, *Ladányi* Ferenc, a Magyar Néphadsereg Színházának igazgatója, *Makláry* Zoltán, a Nemzeti Színház tagja, *Somogyi* László, a Magyar Rádió karmestere.

A *Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze* kitüntető címet kapta:

Antal István zongoraművész, *Apáthy* Imre, a Petőfi Színház főrendezője, *Ádám* Jenő, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, *Fülöp* Zoltán, a Magyar Állami Operaház díszlettervezője, *Homoki-Nagy* István filmrendező, *Jámbor* László, a Magyar Állami Operaház magánénekese, *Kellér* Dezső, a Vidám Színpad tagja, *Nádasy* Ferenc, a Magyar Állami Operaház balettmestere, *Rajnay* Gábor színész, *Somogyi* Erzsi, a Nemzeti Színház tagja, *Udvardy* Tibor, a Magyar Állami Operaház magánénekese, *Varga* Mátyás díszlettervező, a Nemzeti Színház tagja, *Várkonyi* Zoltán filmrendező, *Vásárhelyi* Zoltán, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, *Viski* János zeneszerző.

A *»Szocialista Munkáért Érdemérmet«* harmincegyen, a *»Munka Érdemérmet«* tizenöten kapták.

A népművelési miniszter az elmúlt években munkájukkal kitűnt írókat és művészeket a következő művészeti díjakkal jutalmazta:

A »József Attila-díj« *I. fokozatát* kapta: *Jankovich* Ferenc »Szántód partjainál« c. verseskötetéért, *Örkény* István »Hóviharban« c. novellásköteteért, *Sásdi* Sándor »Ruzsinka« c. regényéért, *Tardos* Tibor az »Életjel« c. film forgatókönyvéért; — *a »József Attila-díj« II. fokozatát* kapta: *Cseres* Tibor »Térdigérő tenger« c. regényéért, *Hubay* Miklós »Egy magyar nyár« c. drámájáért, *Nagy* László »A nap jegyese« c. verseskötetéért, *Vészi* Endre »Küldetés« c. regényéért, — a *József Attila-díj III. fokozatát* kapta: *Kárpáthy* Gyula »Zrínyi« c. drámájáért, *Kormos* István »Tréfás mackó« és más ifjúsági műveiért, *Makai* Imre a »Háború és béke« c. regény műfordításáért, *Vidor* Miklós »Szökőár« c. regényéért.

Az »Erkel Ferenc-díj« *I. fokozatát* kapta: *Dávid* Gyula fuvolaszonátájáért, *Kadosa* Pál fúvósötöséért, — az *»Erkel Ferenc-díj III. fokozatát* kapta: *Darvas* Gábor patétikus koncert, spanyol rapszódia és egyéb Liszt-átiratokért, *Kemény* Egon »Hatvani diákjai« c. daljátékáért, *Kósa* György kínai dalaiért, *Maros* Rudolf fagottversenyéért.

A »Liszt Ferenc-díj« *I. fokozatát* kapta: *Tiszay* Magda operaénekesnő, kiemelkedő opera-, oratórium- és dalénekesi tevékenységéért, — a *»Liszt Ferenc-díj« II. fokozatát* kapta: *Hajdú* István zongoraművész, sok éves kiemelkedő kamarazenei munkásságáért, *Jeney* Zoltán fúvolaművész, kiemelkedő fuvolaművészi munkásságáért, — a *»Liszt Ferenc-díj« III. fokozatát* kapta: *Darázs* Árpád karnagy, a kórusművészet terén kifejtett munkásságáért, *Forrai* Miklós karnagy, a kórusművészet terén kifejtett karmesteri és nevelői munkásságáért, *Lehel* György karnagy, a Rádió és a hangversenyélet terén elért eredményeiért.

A »Munkácsy Mihály-díj« *I. fokozatát* kapta: *Bortnyik* Sándor festőművész »Korszerűsített klasszikusok« c. szatirikus sorozatáért, *Makrisz* Agamemnon szobrászművész, Marcel Cachin-portréjáért, valamint a realista szellemű arcmás-mintázásban elért jó eredményeiért, *Szobotka* Imre festőművész, kiállításokon bemutatott tájképeiért, — a *»Munkácsy Mihály-díj« II. fokozatát* kapta: *Bokor* Miklós grafikusművész, túrkevei kiállításán bemutatott és Csehszlovákiában készített rajzaiért, *Domján* József grafikusművész »Arató ünnep« c. művéért és a színes fametszet művészetében elért kiváló eredményeiért, *Gorka Géza* keramikus, 1955. évi kiállításán bemutatott műveiért, *Reich* Károly grafikusművész, meseillusztrációiért és az új általános iskolai olvasókönyvben megjelent műveiért, *Vincze* Gergely grafikusművész, kínai tanulmányútján készült grafikáiért, a *»Munkácsy Mihály-díj« III. fokozatát* kapta: *Biró* Iván szobrászművész, Csokonai és Balassi szobraiért, életteli kisplasztikáiért, *Bolgár* József festőművész, az V. magyar képzőművészeti kiállításon bemutatott »Népi igazságszolgáltatás« c. festményéért, *Bótos* Sándor festőművész, kiállításokon bemutatott tájképeiért, *Csanády* András grafikusművész, Petőfi »Az apostol« c. költeményéhez készült fametszet-illusztrációiért, *Edinger Edma* Márta karikatúra-művész, művészeinkről készített portré karikatúráiért, *Gross* Arnold grafikusművész, az V. magyar képzőművészeti kiállításon bemutatott rézkarcaiért, *Juris* Ibolya iparművész, 1955. évi kiállításán bemutatott batiktechnikával készült műveiért, *Mácsai* István festőművész, színvonalas portréfestményeiért, *Móritz* Sándor festőművész az V. magyar képzőművészeti kiállításon bemutatott »Kovács-műhely« c. olajfestményéért, *Richter* Ilona grafikusművész, természettudományi illusztrációiért és levelezőlap terveiért.

A »Jászai Mari-díj« *I. fokozatát* kapta: *Bánki* Zsuzsa színművésznő, Bródy Sándor »Tanítónő« c. darabja címszerepének kiváló alakításáért, *Darvas* Iván színművész, a »Három nővér« című színdarabban Tuzenbach szerepének és a »Liliomfi« című film címszerepének alakításáért, *Molnár* Tibor színművész Bródy Sándor »Tanítónő« című darabjában, valamint az »Ami megérthetetlen« című filmben nyújtott alakításaiért, *Németh* Marika színművésznő, a »Csárdáskirálynő« címszerepének kiváló alakításáért, *Ruttkai* Éva színművésznő, Heltai Jenő »A néma levente« című darabjában és a »Liliomfi« című filmben nyújtott alakításaiért, *Szirtes* Ádám színművész, a »Simon Menyhért születése« és a »Hintónjáró szerelem« c. filmekben nyújtott alakításaiért, — *a »Jászai Mari-díj« II. fokozatát* kapta: *Beszterczei* Pál színművész, a »Pettyes« címszerepének kiváló alakításáért, *Bicskey* Károly színművész, »Az aranyember« című színdarabban nyújtott kiváló alakításáért, *Ferrari* Violetta színművész, klasszikus és mai darabokban nyújtott kiváló alakításaiért, *Sinkovits* Imre színművész, az új magyar egyfelvonásosokban, valamint az »Életjel« című filmben nyújtott alakításaiért, *Vámos* László rendező, operák és klasszikus drámák kiváló rendezéséért.

Ezenkívül a népművelési miniszter kulturális életünk számos munkását a színházak, a filmgyártás, a zeneművészet és az iparművészet terén elért kiváló eredményéért a *»Szocialista Kultúráért«* jelvénnyel és oklevéllel tüntette ki.

A „Budapesti tavasz“ ünnepi bemutatója

Az Uránia Filmszínházban hazánk felszabadulásának tizedik évfordulója alkalmából szombaton este ünnepélyes keretek között mutatták be a *»Budapesti tavasz«* című új magyar filmet. A díszbemutatón megjelent *Non* György, a népművelési miniszter első helyettese, *Kállai* Gyula népművelési miniszterhelyettes, *Pesta* László és *Rostás* István, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettesei, *Veres* Péter Kossuth-díjas író, a Magyar Írók Szövetsége elnöke, valamint tudományos, kulturális életünk több kiválósága. *Haán* György, a fővárosi tanács népművelési osztályvezetőjének megnyitó szavai után *Máriássy* Félix, a *»Budapesti tavasz«* rendezője mondott beszédet.

Megnyílt a Goldman György emlékkiállítás a Nemzeti Szalonban

Szombaton délután nyitották meg ünnepélyesen a Nemzeti Szalonban *Goldman* György szobrászművész halálának tizedik évfordulója alkalmából rendezett emlékkiállítást.

A megnyitó ünnepségen megjelent *Andics* Erzsébet, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének tagja, a KV tudományos és kulturális osztályának vezetője, *Horváth* Márton, az MDP Központi Vezetőségének tagja, a Szabad Nép szerkesztő bizottságának vezetője, *Köböl* József, az MDP Központi Vezetőségének tagja, a KV osztályvezetője, *Farkas* László, a budapesti pártbizottság másodtitkára, *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes, *Kossa* István, az Országos Tervhivatal elnökének első helyettese, *Rétl* László, a Magyar Munkásmozgalmi Intézet igazgatója, továbbá politikai, társadalmi és művészeti életünk számos kiváló képviselője, Kossuth-díjas művészek és *Goldman* György édesanyja és a művész egykori harcostársai közül számosan.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége nevében *Bernáth* Aurél Kossuth-díjas érdemes művész üdvözölte a megjelenteket majd *Horváth* Márton, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének tagja mondott beszédet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 3

PESTMEGYEI HIRLAP

— **Juris Ibolya** kétszeres Munkácsy-díjas iparművész gyűjteményes kiállítása szeptember 5-én, szombaton nyílik a budapesti Történeti Múzeum pesterzsébeti múzeumában. Megnyitó beszédet Szigeti Zsuzsa, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége képzőművészeti titkára mond.

— **Pócsmegyer lakossága**

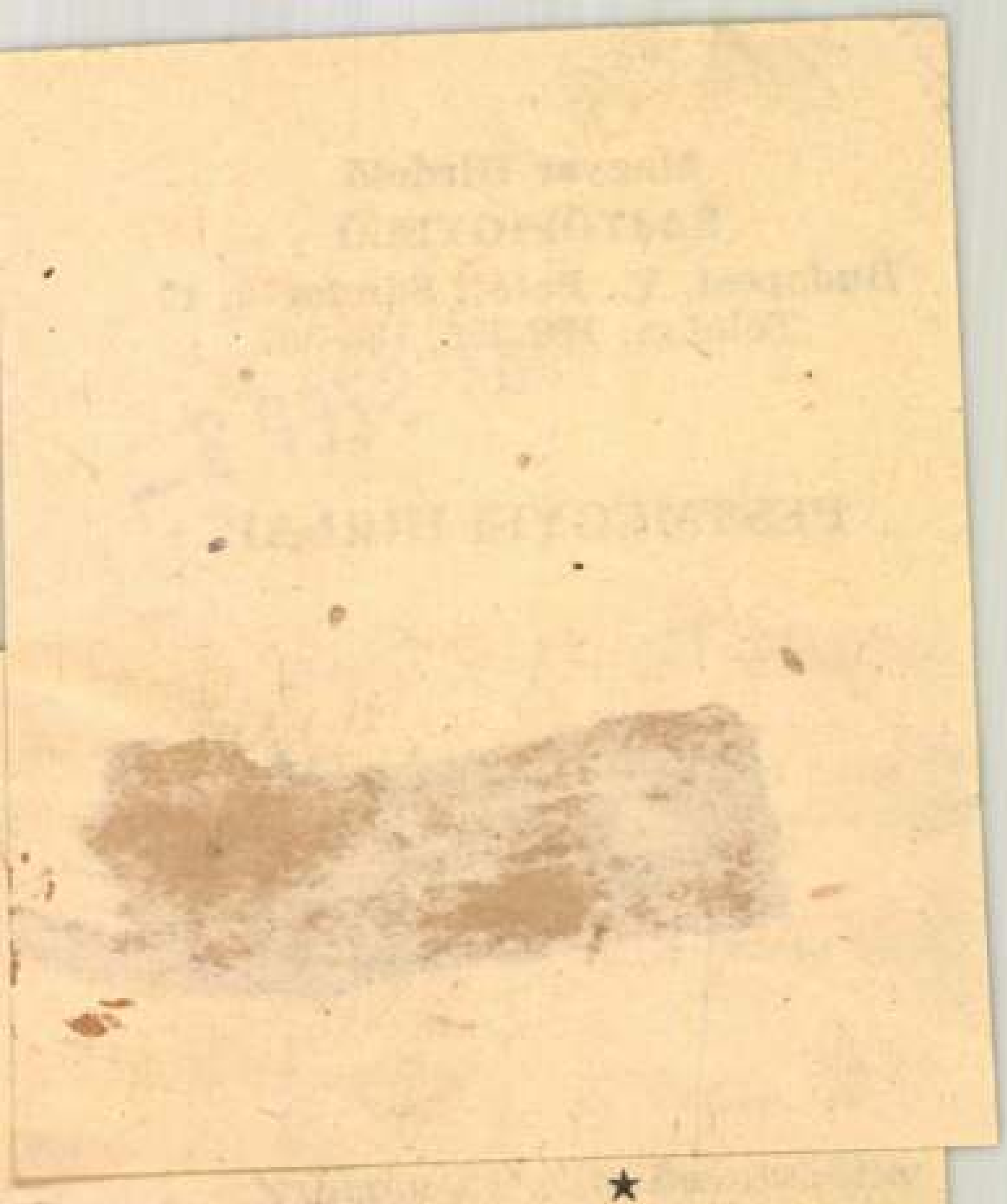

★

A megyében az őszi V fordul

Juris Ilona

iparmüvész, résztvett a Kultura kiáálitásán

Perneczki Géza: A magyar iprmüvészt a nagyvilág küszöbén

Magyar Nemzet 1968. ápr.23.4.o.

Fusi Ibolya, iparmüvész MDh

Megnyitót mond a Művészet a lakásban c. kiállításon. (Mednyánszky-terem.)

—: Kis híradó 2

ESTI HIRLAP, bp. 1964. nept. 17.

MDK.

Juris Ibolya

Textilmüvészetéről

Magyar Nemzet 1965 ápr.17.lap 4.

MDK.

Juris Ibolya

Textilművészetéről

Magyar Nemzet 1965 ápr.17.lap 4.

Juris Ibolya
iparművész

M.D.K.

Lakástextíljeivel lett ismert

Domanovszky György: Bódy Irén
Művészet, 1961. augusztus. — 31.

Juris Ibolya

Miskolci Iparművészeti Kiállításon batikolt falikárpitja.

említve.

Napjaink, 1963 6. szám, 5 hap.

Juris Ibolya

MDK

szerepelt a miskolci Herman Otto Muzeumban rendezett országos iparművészeti kiállitson.

--: Megnyitották az iparművészeti kiállitást. Északmagyarország 1963 máj 12.

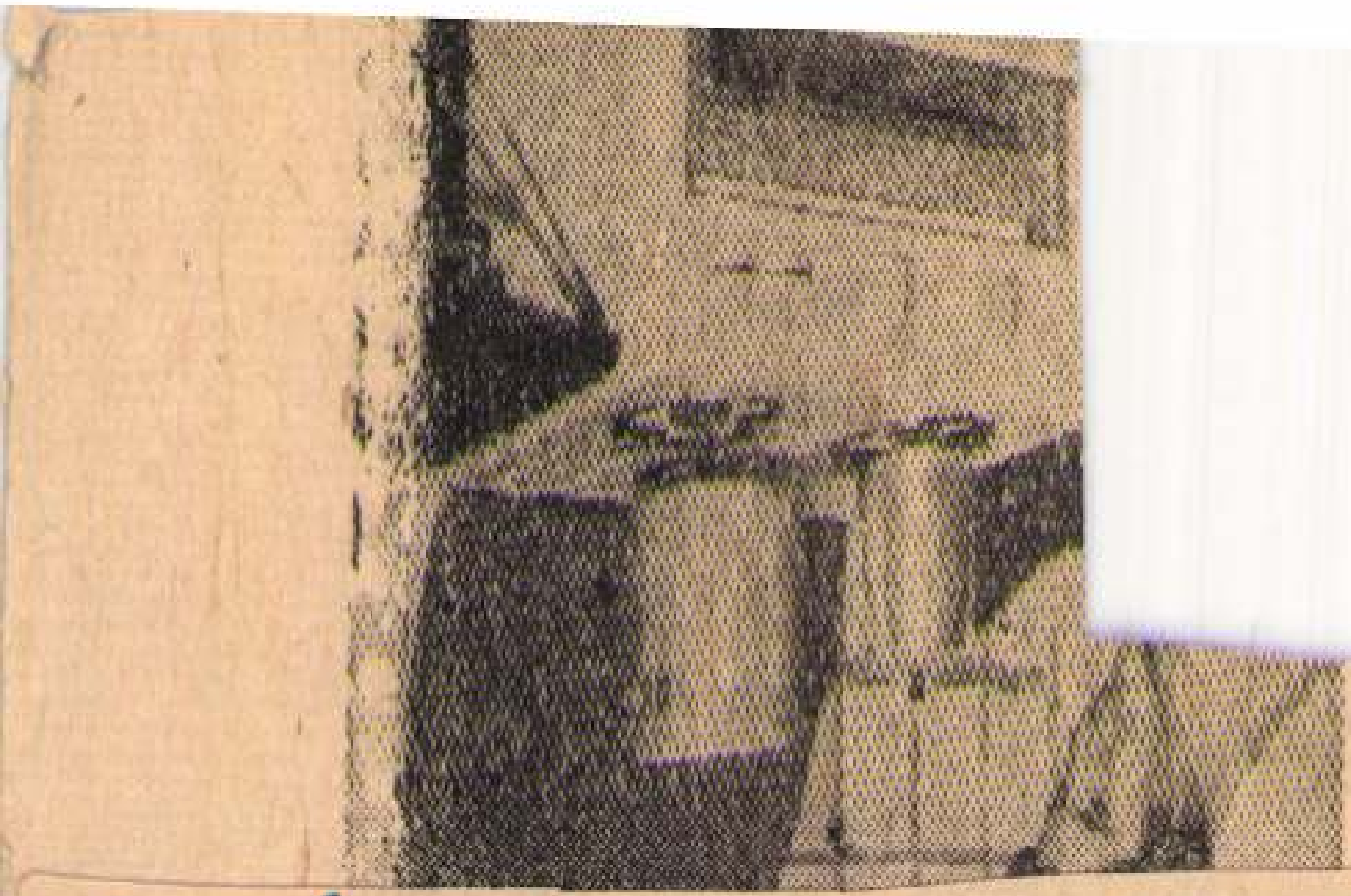

Juris Ibolya

Megnyílt Juris Ibolya kiállítása

E H 1958 XI. 29. III

A Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítótermében érdekes kiállítást rendeztek. Juris Ibolya Munkácsy-díjas iparművész mutatja be rajzait, vázlatait és különleges technikával készült, selyemre festett faliszőnyegeit.

Nevét sokan ismerik, hiszen az elmúlt évek kiállításain mindig nagy sikerrel szerepelt — mostani bemutatkozása mégis bizonyos meglepetést is jelent. Kiderül, hogy a textil művészetének e fiatal mestere kitűnő képzőművész is. Rajzai — szerényen „anyaggyűjtés"-nek nevezi őket — érzékeny megfigyelőkészségről és fejlett grafikai ízlésről tanúskodnak. Persze legérdekesebbek a régi, ún. „batik"-technika alkalmazásával készült kézi festésű falképei. E mű-

tott előadássorozatot eljárásmódjáról) — s Kínában szerzett benyomásait is azzal a sajátos, megkapó közvetlenséggel „költi át" a textil nyelvére, amellyel hazai élményeit. Különösen szép „Pekingi utca" című falképe — itt, talán a legpontosabban találta el a „képszerűség" és a „textiljelleg" nehezen megvalósítható kettősségét.

A rendezés kiválóan szemlélteti ez alkotómunka belső „titkait" is — a látogató nyomon követheti: hogyan lesz az egyszerű vázlatos rajzból gazdag, összetett hatású kész mű.

Cs. M.

M.D.K.

Juris Sbolya
ipar művész

Csók István Galériaban májusban tartott kiállítást. „Május", „Senélő bohócok", „Balaton", „Halász", „Pantomim" az „Áldozatot vivő-ókori görögnők" c. műveit is kiállította

Vajna Éva: Juris Sbolya legujabb alkatásáról. Művészet, 1963. augusztus — 43 l op.

Juris Sbolya
iparművész

M.D.K.

„Ó görög harcosok", „Pircusi kihívó"
„Szörpivók", „Párizsi lányok" c. munkái
a csók galériában voltak kiállítva.
„Ó-görög harcosok". Vászon-batik fali-
szőnyeg.

Vajna Éva: Juris Sbolya legújabb állításairól
Művészet, 1963. augusztus – 43 lap

M.D.K.

Jusis Sbolya
iparmüvész

Szofiában a Magyar Sztérelben
rendezett kiállítást

Kisek.
Müvészet, 1961. julius — 44 l.

MDK

Juris Ibolya
Képzőművész

magyar képzőművészenő kiállítása
Szofiában.

Mozaik

Nepszava 89 evf 53 sz. 1961 márc 3.

Juris Ibolya MDK

4 fiatal iparmüvész kiállit a Csók galériában

Ezek egyike a fenti müvész

Esti Hirlap 161 sz. 1958. jul. 11 2 old.

Juris Ibolya

fiatal képzőművész kiállít a Csók Galériában
/kinai sálak/

Esti Hirlap 193 sz. 1958. aug. 17 2 old.

102 Juris Ibolya kiállítása

HÁROMÉVI MUNKÁJÁNAK eredményeit, egy rendkívül figyelemre méltó, szívós műhelymunka kísérleteit mutatja be *Juris* Ibolya a *Csók Galériában* rendezett látványos, és éppen problematikussága folytán érdekes kiállításán. A kiváló képességű, nagy felkészültségű művész, aki a batikfestés terén már nemzetközi nevet és megbecsülést szerzett, merész vállalkozásba kezdett. Nem kevesebbre vállalkozott, mint a sajátos, indiai eredetű batikfestés lehetőségeinek kiszélesítésére. Monumentális falképeket csinál, tájképeket, figurális kompozíciókat; utazásainak benyomásait, emlékeit örökíti meg a batik összetett technikájával. Egy új, művészi világot próbál teremteni, melyben a keleti batikot új szerephez, új funkcióhoz juttatja.

A hagyományos batik általában arra szolgál, hogy a női test szépségét hangsúlyozza, emelje ki, és tegye előnyössé. Ki ne csodált volna meg egy indiai, batikolt sariban sétáló barnabőrű nőt Budapest utcáin? A batik úgy idegződött be az emberbe, mint a női test formáin érvényesülő kelme, művészi díszítésű anyag, mely szinte elképzelhetetlen az emberi test plasztikája nélkül. Ezért is szeretjük viselni Juris Ibolya finom ízléssel batikolt sáljait, változatos mintájú kendőit, textilgyáraknak tervezett, s konfekcióban készült ruháit.

KÍSÉRLETEZÉSE KÖZBEN Juris három év alatt lefejtette a batikot az élő plasztikáról, s iparkodása arra irányult, hogy »falképessé« tegye, a síkra terítse. Nagy feladatot tűzött maga elé, mikor a batikot megfosztotta eredeti élterétől, és egy merőben más közegbe helyezte. Ehhez teljesen új akusztika szükséges, s éppen Juris néhány új munkájának akusztikáját éreztük problematikusnak. Törekvéseinek megfelelően selyem helyett inkább fest erősebb, tartósabb anyagokra: vászonra és burettre.

Juris Ibolya az elmúlt években kelettől nyugatig és délig sok országot bejárt, tanulmányútjai gazdagították művészi látását. Ahogy a Csók Galéria termeit betöltő anyagát nézzük, úgy tűnik, mintha Párizs tette volna rá a legnagyobb hatást. De talán épp annyira megihlette a görög és a bolgár táj, a görög vázaképek ornamentikába foglalt figurális díszítése. A korszerűségért vállalt kísérlet bátorsága és a felszabadultság azonban mégis csak Párizs levegőjére vall. Juris művészete kitágult, s ez már egymagában véve is örvendetes jelenség. Többször írtunk már arról, hogy Juris mestere a grafikának, művészi képzelete gazdag, színes. Mindezek a tulajdonságai legutóbbi kiállítása óta elmélyültek, és szélesebb ívben bontakoztak ki.

EGYES MŰVEIT AZONBAN problematikusnak találtuk. Ilyen például a *Párkák* című, nagyméretű figurális kompozíciója, amelynek rajzi előadása és egész szellemisége nem ötvöződött össze elválaszthatatlanul az anyaggal, a matériával. Ugyanezt a kompozíciót — így ahogy van — át lehetne tenni kerámiába, gobelinbe, s el lehetne képzelni freskóhoz készült kartonon is. Itt még néhány munkájában érzésünk szerint téma és anyag nincs teljes összhangban. A kísérletezés természetéből következik, hogy ma még nem minden műve viseli magán a teljes kiérleltség, a teljes kiforrottság állapotát.

De háromévi kísérletező munkásságát összegezve elismeréssel írhatjuk le, hogy Juris Ibolya kiállítása olyan óriási művészi teljesítmény, mely csak egy hallatlan energiájú, szinte megszállott tehetség keze alól kerülhetett ki.

Dutka Mária

MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hírlapok
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hála, a Cseh
lista Köztárs
ségének ker
csosa adott
sajtónak *a c*
litás előkészü

Elmondotta,
szlovák kiállít
nak adni a k
között kialaku
sebb körű so
működésről.
évben például
ber kölcsönös
sor, s a magyar és csehszlovák szakértők együttesen 1900 tudományos-technikai problémát oldottak meg. A két ország közötti árucsereforgalom 1963-ban megközelíti a kétmilliárd cseh koronát.

— Gazdasági kapcsolataink elmélyítéséhez — folytatta — hozzájárul a Budapesti Nemzetközi Vásár is. *Nagy érdeklődésre tart számot két kiállítandó gyármodellünk.* Az egyik egy vegyiüzem kicsinyített mása — ehhez hasonló épül *Százhalombattán* —, a másik pedig egy szürkevas-öntöde működő modellje. A csehszlovák ipar számos újdonságát mutatjuk be, többek között *új típusú járműveinket*, szerszámgépeinket, és a *tartós fogyasztási cikkek* sorában számos olyan gyártmányt, amely a magyar vásárló közönség körében érdeklődésre tarthat számot.

...zeresér
...terület
...rtokáb
...ot, aho
...t szer
...el
...diók é
...is. A
...gy öt
...tja fel
...b má
...önleges
...eszterga műszeresz eszterga, a számjegyvezérléssel működő automatikus marógépet és az építőszekrény elv alapján készült MH—500-as típusú hosszmarógépet. Bemutatják a brüsszeli világkiállításon nagydíjat nyert 400-as csúcseszterga továbbfejlesztett változatát.

Az *autó- és traktoripar* a tavalyinál nagyobb területen tárja a látogató elé új termékeit. A Csepel Autógyár például bemutatja legújabb *könnyűfémtartályos szörpszállító tehergépkocsiját.* Az Ikarus Gyár a többi között az *újjajta csuklós autóbuszt* állítja ki, amely műszakilag tökéletesebb a főváros utcáin ismert csuklós buszoknál.

A szakembereknek és az egyszerű kíváncsi látogatóknak egyaránt sok meglepetést tartogat az erősáramú ipar, a híradástechnika, a műszeripar, a hajóipar és a többi iparág kiállítása is.

Megkezdődött a középiskolákban az írásbeli érettségi

A gimnáziumokban és a technikumokban kedden országszerte megkezdődött az írásbeli érettségi vizsga. Az

tagozaton az első tétel azt a feladatot tűzte a jelöltek elé, hogy mutassák be a magyar irodalom egyik korszakának reprezentáns íróját, valamelyik művének elemzése útján. A második tétel címe: Választott életpályám érdekessége, szépsége, társadalmi hasznossága. A technikumi növendékek magyar irodalomból a következő két tétel közül választhattak: A hazaszeretet a XIX. század magyar költészetében; és: Az úri társadalom leleplezése Mikszáth és Móricz műveiben.

ÉPEZZEN

ÁRUHÁZ amatőr fénykép

...ásra kerülnek és jutalom-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

NÉPSZABADSÁG

NOV 29

Juris Ibolya kiállítása

Pénteken a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítási termében megnyílt *Juris Ibolya* iparművésznő Kínai élmények című tárlata.

Ez a kiállítás a harmadik az utóbbi időben, amelyen a Kínai Népköztársaságban tanulmányúton járt magyar művészek bemutatják alkotásaikat.

vészi [illegible]től elválaszthatatlan tár-

bizalma helyezte — megállja a sarat, helyt fog állni.

Magyar katonai kül

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

NÉPSZABADSÁG
1958 NOV 2 7

Három új képzőművészeti kiállítás Budapesten

Pénteken és szombaton három képzőművészeti kiállítás nyílik a fővárosban. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében november 28-án délben *Juris Ibolya* iparművész *Kínai élmények* című kiállítását nyitják meg.

Göllner Miklós festőművész alkotásaiból a Csók István-galériában (V., Váci utca 25.) rendeznek tárlatot, amelyet pénteken délután fél 6-kor nyitnak meg.

A Nemzeti Szalonban (V., Engels tér 9.) szombaton déltől *Benedek Jenő* Kossuth-díjas festőművész alkotásaival ismerkedhet meg a közönség.

den területére, ahol ez lehetséges. Semmi kétség: mindenütt tovább javul a légkör, a vezetők és vezetettek kapcsolata, ha ez a szellem járja át egész életüket.

Horváth József

ezőfülkék

csak udvarolni jár haza. Zombori
Benedek például 355 órát töltött

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 DEC 21

6 lp

dik.

— **Az ünnepek alatt is nyitvatartanak a Műcsarnok kiállításai.** A december 19-én megnyílt Csehszlovák Iparművészeti Kiállítás, Bolmányi Ferenc festőművész december 23-án megnyíló kiállítása a Műcsarnokban, Benedek Jenő Kossuth-díjas festőművész Nemzeti Szalonban megrendezett kiállítása, valamint Juris Ibolya iparművésznek a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítótermében megrendezett kiállítása csak december 24-én délután 3 óráról tart zárva. Az ünnepek idején ezek a kiállítások a szokásos nyitvatartási rend szerint — tehát (hétfő kivételével) naponta 11—19 óráig állnak a látogatóközönség rendelkezésére.

— HALÁLOZÁS. Fájdalommal

Díszítse otthonát
művészi képekkel,
kerámiákkal,
bútortextillel

Turis Ibolya
textiltervező

M.D.K.

A lokaji művésztelepen dolgoztak

Dr. Gadal Dezső: A lokaji művésztelep
Élet és Irodalom, 1963. augusztus 3 - 10 lap

Juris Ibolya

NDK

A Nemzetközi Nőnap tiszteletére az Ernst múzeumban a magyar képzőművésznők II. országos kiállításán részt vesz.

/batikok/

Esti Hírlap 59. sz. 1959. márc. 11. 2 old.

Juris Ibolya
ipanművész

M.D.K.

Fali képeivel vesz részt a kiál-
litáson.

Laúcz Sándor: Az Ipanművészeti Vállalat komplex stúdiója
Élet és Irodalom, 1961. szept 9 – 10 e.

nak I. textil
kiállítás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

MAGYAR NEMZET

1990 AUG 22

610

Modern lakás

Kiállítás a Csók-galériában

Bútorok, lakberendezési tárgyak, interieur-szerű kiállítása mindig hálás feladat és legtöbb esetben sikerre is vezet. A Csók-galéria mostani elragadó kiállítása újszerűségével, a kiállítási anyag magas színvonalával, hivalkodásmentes egyszerűségével és elsősorban a mai életet tükröző, a mai otthon iránti igényt mélyen átérző friss szellemével a tárlatok látogatóinak nem mindennapi élménnyel kedveskedik.

Domanovszky György neve kívánkozik mindenekelőtt a megemlítésre. A népművészet és az iparművészet minden

mondhatjuk el a többi kiállító-művész munkáiról. *Juris Ibolya* invenciógazdag, tökéletes technikájú batik-falképei a Munkácsy-díjas művésznő tehetségének, lírai egyéniségének, női bájának jellegzetes sajátságait hordják magukon. Az ülőbútorok kárpitjai, *Fett Jolán* szövetei, tompa színvilágukkal stílusosan simulnak az interieur-együttesbe. Az eleven színskálát *Gorka Lívia* kerámiai, figurális ábrázolások, hamutálcák, vázák, a formák számtalan változatban képviselik: a nálunk kevéssé kultivált üvegművészetet pedig *Szabó Erzsébet* nemesformájú,

nagyvonalú szakértője hívta életre az öt fiatal iparművésznő kiállítását, s fogta össze az iparművészet különböző területein eredményesen munkálkodó, törekvéseiben rokon ifjú művészek korszerű alkotásait.

Képzeljük magunk elé a Csók-galéria nagytermét, amelyben *Gaubek Júlia* bútorai adják meg a hangot. Kevés helyet igénylő kisbútorok, amelyeknek sima vonalai kedvesek a szemnek, célszerűek, megoldásuk ötletes, akár a kényelmes ülőbútorokat, az öblös foteleket, akár a sublódot, a virágállványt vagy az ampolnaszerű lámpamegoldást nézzük. Minden forma, minden vonal őszinte átélésből fakad, korszerű átköltése a hazai hagyományoknak. S ugyanezt anyagszerű szép edényei, poharai.

A szakmájukat nagyszerűen értő fiatal művészek megálmodta otthonnak legkisebb darabja is a jóízlés jegyében készült s a művészet fémjelét viseli magán. Egyszerűség, a mai ember életérzését kifejező arányok, kedves játékosság ott, ahol kell, csendes derű és meghittség az eszmei összetevői ezeknek az interieurőknek, s ezt a törekvést a kiállításon részvevő öt művész, kiki a saját anyagában kiválóan testesítette meg.

(d. a.)

mdk

Turis Ibolya

munkái a Damoria Gorkij Művelődési Ház kiállításán

Moszcsik: Modern Iparművészeti kiállítás

Népszava, 90 évf. 222. sz. 1962, szept 22.

JURIS Ibolya textiltervező M.[illegible].K.

részvétel a kiállitásen

figurás falkép: "Párizsi farsang"

-s -s: Modern iparművészeti kiállitás kulturházainkb:
Magyar Nemzet 1962. szeptember26. 4.l.

MDK

Juris Iboly, IV.éves textilszakos

nyomott selyemkendő

Szabad Művészet, 1951. 7.sz. 313. 1. képek

Juris Ibolya MDK

"Párisi farsang" falkárpitja

szerepelt a kiállitáson.

Borbáth Sándor: Modern iparmüvészeti kiállitás a győri mücsarnokban.

Kisalföld. 1962. dec. 18.

Juris Ibolya

Részlet Juris Ibolya kiállításából

Szocialista MŰVÉSZETÉRT 5

1963 jan

állandó bíró a magyar [illegible]
ban az előkészítő szervek és személyek között
aztán bizonyított. Az értékelés elsődlegessége
a propaganda útja is kibontakozóban v
alkalommal első ízben — már nem elégedett m
hanem a díjkiosztás előtt és után jelentős
korántsem problémamentes cikkezésbe kezdett.
vetíteni, az ismeretterjesztő filmek mozija, a
pesti híradó mozival együtt, egy hétig műsorá
nyertes rövidfilmeket. Előkészítés alatt áll a
rövidfilmnapok megrendezése is.

S ahogy lenni szokott a díjkiosztás boldo
művészek véleménye sok kérdésben ellentétes
ben a zsüriével. A viták fellángoltak, és ez a
tősebbé válik a magyar rövidfilm szemle, mi
a szakmai határokat és közérdekűbb, annál j
művész számára a filmjéről és műfajáról kial
elsősorban a bírálat hangja. Mert a szemle m
véleménye már nem pusztába kiáltott szó, h
jövő, ha ma még talán nem, de holnap már
felismerés tovább vezet. Az évi szemlék közö
használható arra, hogy ébrentartsa a szemle g
két szemle között elsősorban propaganda-akci
nünk.

A szemle intéző bizottsága ezért a díjk
ízben nem oszlik fel; tovább funkcionál: viták
filmekről és műfajokról, javaslatokat készít
színesebb műsorára, s nem utolsósorban már
V. Magyar Rövidfilm-fesztivál előkészítését.

Juris Ibely textilművész M.D.K.

Monumentális batik falképek.

Párkák /faékép/

Dutka Mária: Juris Ibelya kiállitása.

Magyar Nemzet 1963. május 15. 4.1.

Juris Ibolya, iparművész 7 Oh

Kiállítása jól sikerült Bulgáriában.

–: Hangverzenyek, kiállítások, előadások a szófiai Magyar Kulturális Intézetben 8. 1

Bp. 1961. szept. 5.

NÉPSZABADSÁG

MDK

Juris Ibolya

Juris Ibolya /textil/ műveivel szerepelt a IV. Orszg.Iparm.kiall.-on.

IV.Orszagos Iparművészeti Kiállitas.Műcsa
Budapest 1959. Dec. 18 - 1960.Jan.31. Kat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

ESTI HIRLAP

1963 MÁJ = 2

padtól.

1021

☐ JURIS IBOLYA iparkiállítása nyílik május 3-án, pénteken délután fél 6-kor a Csók István Galériában, V., Váci utca 25. szám alatt.

A hét dada (szín, szovi.) Zrínyi Jeszelt Múzeum nagy értékű gótikus, reneszánsz és barokk bútorokkal gazdagodott.

☐ AZ ÁLLAMI ...

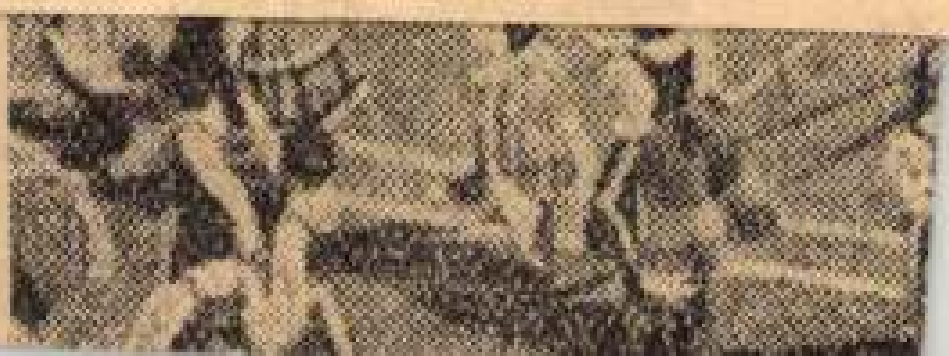

Juris Ibolya textiltervező M.D.K.

Kiállitása a Csók István Galériában

Napló

Magyar Nemzet 1963. május 1. 9.1.

Juris Ibolya, iparművész MDK

Kiállítása máj. 3-án
nyílik meg a Csók István
Galériában.

– : Hír 14.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. máj. 1.

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1963 JÚN 12

1021

IPARMŰVÉSZET

Számos érdeklődő részvételével került sor vasárnap, június 9-én délelőtt 11 órakor a Modern iparművészeti kiállítás megnyitására a Déri Múzeumban. A tárlat, amelyet a Műcsarnok és a múzeum közösen rendezett, már az első kiállítási napon nagy sikert aratott. Az iparművészet új törekvései, a fiatal magyar művészek alkotásai nagy érdeklődést váltottak ki. A korszerűség igényével alkotnak a művészek, s ha még nem is mindenki számára egyértelműen világos alkotási módszerük, szimpatikus törekvéseiket szívesen kíséri figyelemmel a látogató.

A tárlatot *Kurucz Albert*, a Hajdú-Bihar megyei Tanács v. b. művelődésügyi osztályának helyettes vezetője nyitotta meg. A kiállított tárgyak jobb megértését, az iparművészet alapelveivel való megismerkedést, általában a közönség jó szakmai tájékozódását szolgálta az az ankét, amelyet 12 órai kezdettel a tárlat megnyitásán megjelentek részvételével *Juris Ibolya* Munkácsi-díjas iparművész vezetett, aki a tárlaton textiliákkal szerepelt.

Modern lakásrészlet

látható a rozskalá
mértékben megjel
harmatnak nevez
cseppek.

Ez a jó termés

Időben fel kell
fontos gyógyszer
tartalmazó és
anyarozstermés
begyűjtésére.

Begyűjtő készülékkel ményesen úgy lehet gyűjteni anyarozsot, hogy a begyűjtést végző dolgozó a bal karjával a begyűjtő készülék fölé húzott rozskalászokból az anyarozsot jobb tenyerének élével lefelé ütve veri ki és verés közben bal kezével a kalászokat meglazítja és kissé megforgatja, hogy az anyarozs minden kalászából kiverhető legyen. Amennyiben vihar, szél vagy záporeső az anyarozs egy részét kiveri a kalászokból, akkor a rozsot beérés után azonnal le kell aratni és az anyarozsot a földről fell kell szedetni.

További szaktanácsot a MESZÖV mezőgazdasági osztálya Debrecen vagy Herbária termelető vállalat ad, Budapest V., Arany János u. 29. (x)

Kikapott Párizsban a Dózsa

A párizsi nemzetközi labdarúgótorna kedd esti első mérkőzésén a Racing Paris 2:1 (1:0)-ra győzött az U. Dózsa ellen. (MTI).

RSENY Pródon

Gyanús n. l. — **Díjugratás** (110 cm): 1. Nemes (D.) Fergeteg n. l., 2. Nagy (D.) Csaló n. l., 3. Nemes (D.) Csavargó n. l. — **Kitartásos ugratás** (100—150 cm): 1. Nemes (D.) Fergeteg n. l., 2. Pádár (D.) Pajor n. l., 3. Tóth (H.) Gazfickó n. l. — **Fogatok ügyességi versenye:** 1. Vörös Csillag Tsz (hajtó: Ifj. Sz. Molnár Antal), 2. Vörös Csillag Tsz (Konyári Sándor), 3. Béke Tsz (Gargya Ferenc).

A lovasok legközelebb vasárnap délután Mátán ülnek nyeregbe. Itt is debreceni és hortobágyi versenyzők indulnak majd.

Ezúton mondunk köszönetet mindazon rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, a Tanácsi Faipari Vállalat vezetőségének és dolgozóinak, akik

ÖZV. BÁNYAI JÁNOSNÉ

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek és mélységes bánatunkban osztoztak.

A gyászoló család

540

Juris Ilolya, grafikus iparművész

01 Dh

Akvarelljeitől, grafikáitól és textilfestészeti munkáitól kiállítás nyílt meg Szófiában.

-: Hír

8. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. márc. 3.

01

Juris Ibolya MDK

Szerepelt a /békéscsabai?/ Művelődésházban bemutatott iparművészeti kiállitáson.

Ö.F. Hasznos izelitő a korszerü lakáskulturáról.

Békésmegyei Népujság. 1963. jan. 25.

Dr. Ibolya MTA

Szeretnék a /béke-összeg?/ Művelődésben
bemutatott ipari vélemények kialakításáról.

G.V. Hasonló izolitó a korszerű lakásburkolatról.

Békésmegyei Népujság. 1963. jan. 25.

Juris Ibolya

MDK

szerepel a kiállításon, amely 1963 dec 21-én nyílik meg.

Lányi Ottóné: Modern magyar iparművészet a győri műcsarnokban.
Kisalföld. 1963. dec. 18.

M K

Julis /sic!/ Ibolya

~~//Juris/~~ /Juris/

kinai tárgyu batik faliképekkel

szerepelt a Müdsarnok és a városi tanács által a kecskeméti Katona József Muzeumban rendezett iparművészeti kiállitáson.

V.Zs. : A szépség és jóizlés nevében.

Petőfi Népe. 1962 aug. 16.

Juris Ibolya textilművész

Kézrőművi gimi. ot végzett, ruha terverőlett. A Kéz. Főiskolán grafikát tanult. 4 évig tanult az Iparmův. Főiskolán. Megtanulta a kézi textil festést, s a batikolást. Terveket a Nemzeti minőrnek, s az operandi is

Jukov, 1964 30. n., 8-9 old.

Juris Ibolya
festő

M.D.K.

A pesterzsébeti művészek kiál-
lításán részt vett a művész.

Lengyel Géza: Pesterzsébeti művészek
Művészet, 1965. január – 4 kop

Juris Ilotya, iparművész MDH.

Máj. 3-án nyílik meg
Kiállítása a Csók Galériában.

— Kis Lívadó 2

ESTI HIRLAP Bu. 1963. máj. 2.

Juris Ibolya, iparművész MDH

Máj. 3-án kiállítása
nyílik a Csók István
Teremben.

(Szöveg — fényképe)

— : Kis híradó 2

ESTI HIRLAP, Sp. 1963. ápr. 27.

a Csepeli Vasmű egyik vasöntő brigádját ábrázolja munka közben, mely brigádnak a mi festőnk is tagja. Jakab hegy című műve az élményt képi rendben rendszerező, konstruktív előadású, s e konstruktív formaváltásokat, amik a kép szerkezetét adják, a színek komoly hatása teszi emelkedettebbé.

Lágymányos 1960 című olajkép vázlata a hepe-hupás lágymányosi tájat és a jövő nemzetközi vásár területét alakító társadalmi munkások tarka pezsgését ábrázolja.

K. Gy.

Juris Ibolya legújabb alkotásairól

A Csók István Galériában május hónapban üdvözölhettük Juris Ibolya legújabb alkotásait; figyelemre méltó kiállításán huszonkét batik faliszőnyeggel, két függönnyel és hatvan grafikával szerepelt. Az utóbbi három esztendőben főleg négy témakör művészi feldolgozása izgatta fantáziáját: Magyarország, Bulgária, Párizs és Görögország, élményeiről szólnak nagyméretű vásznai.

Bár képi igénnyel lépnek fel Juris művei, még sem szabad képeknek felfogni azokat. Mert lényegében faliszőnyegei mind témájukkal, mind kompozíciójukkal kitűnően felhasználhatók reprezentatív függönyöknek is, közösségi épületek, vendéglátóipari helyiségek belső tereinek díszítésére, a funkciók betöltése mellett. Ezt bizonyítja néhány nagyméretű faliszőnyegének képszerkesztése. Így a „Május"-on köralakban motivizál, a színes léggömbök mögül villannak át a felvonulók fejei. Rendkívül ötletesen töri meg színben is a különböző típusú arcokat, ezzel is megadva a május 1 vidám forgatagának hangulatát. Fókuszos, egy pontból induló sugaras kompozíciót találunk a „Zenélő bohócok"-nál. A művész az anyag kívánalmainak maradéktalanul eleget tesz, a fény és árnyék hatást nem képszerűen, hanem a textil lehetőségeihez mérve oldja meg, a rivaldafény ellentétes színekben (kék-sárga) jelentkezik. A figurák a sugárvonalakba vannak beépítve, a sárga és kék csíkok felett végig az egész vásznat arany labdák bontják meg. Ez a faliszőnyeg különösen alkalmas továbbfejlesztésre, ugyanis összehúzva remek, nagyméretű pettyhatású függöny.

A nap sugarai félkörívben szelik át a kusza fények között a szélben táncoló vad vitorlákat „Balaton"-vásznán. És a viharos tó tarajos hullámzása — széles, merész ecsetkezeléssel megoldva — harmonikusan illeszkedik az együttesbe.

Kör alakú buborékok bontják meg a háló szögletes ritmusát, mely elborítja a „Halász"-t, a szinte mozdulatlanul várakozó embert és a tempósan úszó halakat.

Merész megoldású alkotás a párizsi élmények alapján készült „Pantomim", amely hátteret és figurát egyaránt mozgat és mégis egységes hatást kelt. A középpontból kiinduló pókháló indái között, a pantomim műfajának megfelelően, jellegzetes mozdulatokkal ábrázolja a szereplőket. A háttér középpontjában visszatartott színekben találjuk meg a pókot jelképező női fejet, körülötte pedig a négy behódolt férfi arcmását.

Az „Áldozatot vívő ókori görög nők" művéről sugárzik a hagyománytisztelet. Ez Juris legvitatottabb munkája. Sokan értetlenül állnak előtte, mert hatásában freskóként értelmezik. Pedig csupán arról van szó, hogy a művész görögországi utazása során freskó élményeit áttételezés nélkül, a viaszbatik-technika alkalmazásával hozta létre. Vitatkozni valóban lehet a szőnyegen, gondolom inkább olyan irányban, hogy határeset igényeknél technika kérdése-e a művészet. Ugyanis voltak vélemények, melyek a kompozíciót inkább gobelinbe, kerámia faliképbe, vagy freskóba képzelték el. Nyitott kérdés maradt, hogy akkor miért ne lehetne éppen batik faliszőnyegen felhasználni ezt a rendkívül dekoratív hatású hat szép női figurát, például egy modern színház előcsarnokának reprezentatív díszeként.

Klasszikus veretű ábrázolás, erő és szépség sugárzik az „Ógörög harcosok"-ból. Egyszerűségében is ünnepélyes, színfelfogásában harmonikus, a félkörívben haladó páncél fejdísz és a háttér márványkockái összehangoltak. Itt mutatkozik legvilágosabban Juris fejlődése a „fölegyszerűsödésben", mind színben, mind rajzi megoldásban.

Legegységesebb alkotása a „Pireusi kikötő", megragadó erővel ábrázolja az izgalmas városképet, a tájat, a kikötői nyüzsgést, a siető rakodómunkásokkal és hajókkal. Az egyszín-hangulatú megoldásban csak a tört vörösbarna vibrál a fehér alapanyagon, gondosan kiemelve a mű hatásos egyszerűségét.

Juris kifejező eszközeiben mértéktartóan modern, akár ógörög témával, vagy az újabb kor ábrázolásával foglalkozik, a háttér és a figurák korszerű megjelenítése — sohasem archaizál — a ma emberéhez szól. Egyik figyelemre méltó törekvése, hogy különböző karakterű fejek megformálásával jellemez, idéz fel országokat, városokat. (Halász, Május, Pantomim, Ógörög harcosok, Szörpivók, Párizsi lányok stb.)

Beszélnünk kell jelentős színvonalat képviselő, sajátosan egyéni táj-ábrázolásairól. Szinte megelenevedik művei nyomán a görög táj, vibrálóan színes, erőteljes ragyogása, Bulgária hegyvonulatai, a kemény, éles metszésű fenyőkkel és a hagyományos régi építkezésű faházakkal. Átéli, felfogja és sokrétű művészettel közvetíti a különböző vidékek felejthetetlen varázsát.

Juris éles riporter szemét, megfigyelő készségét érezzük gazdag, önálló érvényű grafikai anyagán. Ezek a kitűnő előtanulmányok, „gyűjtések" adják a biztos alapot monumentális munkáihoz. Igyekszik sűríteni, a lényegesre koncentrálni és elhagyni, ami felesleges. Az így készült vásznak tartalmi jellegzetességüket nem vesztik el a textilmintázás dekorativitásában, hanem biztosítják a teljes művészi élményt.

Vajna Éva

KÖNYVEK

Ybl Ervin :
ROBBIA
(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, A Művészet kiskönyvtára XXXV.)

Lucca, Andrea és Giovanni Robbia elválaszthatatlan, — de egyéniségük, művészi látásmódjuk és tehetségük különbözősége folytán mégis más jellegű — művészetével foglalkozik Ybl Ervin „Robbia" tanulmánya.

A Robbia-műhely, több mint fél évszázadon át a quattrocento szobrászatának olyan artisztikus törekvését képviselte, mely keletkezésekor még merészen egyedülálló volt. Megteremtője: Lucca della Robbia, kitartó kísérletezések után, első ízben alkalmazta agyagszobrokon az égetett ónmázat, és a majolikának megérdemelten méltó helyet szerzett a plasztikai kompozícióban. Művészetének újszerűsége és szépsége rövidesen meghódította szülővárosát Firenzét, majd a toszkániai kereskedők közvetítésével, egyre szélesebb körben terjedt a Robbia-majolika népszerűsége.

Ybl Ervin tanulmányának túlnyomó része is Lucca della Robbia életművét méltatja, kihangsúlyozva művészetének jellemző vonásait: a harmonikus, nyugodt szépség valóságszerű, természetes ábrázolását. Ez a nagy művész alakjainak klasszikus kiegyensúlyozottságát korának reális valóságával oldotta fel, modelljeiben firenzei polgárok, fiatalok és öregek, madonnáiban pedig hűségesen egy asszony arcát örökítve meg. Domborművein mindig az emberi alak az uralkodó, és a háttér semmitmondó. Ezt az ábrázolásmódot követi Ybl Ervin is, amikor sorra veszi Robbia alkotásait, részle-

ez általános jelenség a fiataloknál). A szubjektivitás nem okvetlenül érzelmesség vagy az „ösztönélet mély áramlatainak" kiélése — ahogy a katalógus szerzője írja —, hogy hiányának örülni kellene. Mióta a festészet a pusztán lefestés-szándékú, érzelmes ábrázolástól elszakadt, szubjektivizmusát belekényszerítette a természeti formáknak többékevésbé önkényes alakításába — mert a formálás mértéke csak kis részben a tárgyból adódó objektív követelmény. Nagyrészt a művész alaphangulatának, dolgokhoz való viszonyának konkretizálási kísérlete. Így az objektivizmus Bartlnál is csak látszólagos. A látszat pedig leginkább abból adódik, hogy a képi ötletet adó *élmény* szerepe ezeken a képeken úgyszólván teljesen elsikkad. (Ebben nem csak ő elmarasztalható.) — Mint általában — nála is az intim hatású (aquarell) képeken meggyőzőbb az élmény, talán azért is őrizte meg konzervatív-ízű természetelvűségét.

A festő gondolatvilága művészi élményen keresztül hat és realizálódik, s ha ez hiányzik, mint az említett „kútfigurákon", az meglehetősen vigasztalan érzést kelt. Ezek az alakzatok nem a természetben élő ember dolgokat megszemélyesítő erejével hatnak, még csak nem is az egyszerű „természeti létezés" rendjébe sorolhatók. A tárgyiasság önkénye uralkodik rajtuk, atmoszférátlan síkmértani ábrákká redukáltak, nyugtalanító vertikális ritmusuk nem teszi megragadóvá az erőtlen koloritú képeket. Ez a dekoratívitás felé hajló formajáték érezhető csendéleteken és interieurökön egyaránt (legjobban a Régi kályha címűn).

Az „esztétikailag helyes és helytelen disztinkciója" vagy az érték kritériuma nem határozható meg egyértelműen, még egyéni vonatkozásban sem, és az erre való törekvés kevéssé jelent ellenőrizhető mércét egy még alakulóban levő stílusnál. Valamivel inkább a társadalmi felelősségérzet súlya a művészi cél keresésében. Nem annyira az elvont képszerkezeti kutatás róható fel neki, mint inkább a bizonytalanság a megjelenítés módjában, stílusban és színben egyaránt. A tématlanság veszélyét, a meglevő tárgy statikus felfogását, öncéllá váló formafüzését nem menti a felépítés kiegyensúlyozott biztonsága sem, mert élményszegénysége határozatlanságba veti vissza. (Persze „Stúdió"-viszonylatban ez sem feltűnő, mert munkássága határozottan a jó minőségű és becsületesek közé tartozik.)

Valamivel több optimizmus, vagy bátorság szükségeltetik ahhoz, hogy a kísérletezés eme fokáról kiegyensúlyozottabb, és műfajilag is konszolidáltabb stílusazonosságra juthasson fiatal művészetünk e tehetséges képviselője.

Horváth Teréz

Kőfalvi Gyula és Balázs József kiállítása a pesterzsébeti múzeumban

Kőfalvi Gyula szobrászművész és Balázs József festőművész igen jó rendezői megoldásokkal állították ki műveiket a pesterzsébeti múzeum három kiállítási termében. A munkás városrész közönsége előnyös tálalásban találkozhatott két művészünk alkotásaival. S ez a körülmény egyáltalán nem mellékes, az ünnepélyesség jobban hozzásegíti a nézőket az alkotások lényegi mondandóinak megértéséhez.

Kőfalvi Gyula és Balázs József a kiemelkedő eredményességű I. kerületi Képzőművészeti Kört vezetik, illetve itt tanítanak, s évente a tanítványok százaiban keltik fel a bennünket környező világ finomabb jelenségei iránt az érzékenységet.

Figyelemre méltó műveik talán épp e gyakorlatból következően nem mentesek bizonyos deduktív mozzanatoktól, ám ez a hangsúlyokra ügyelés mintha segítség lenne egyéni közlendőjük jobb kifejezésében. Kőfalvi Gyula kisplasztikájának határozottan előnye a közeli szemléléskor és a tapintás körülkeresésekor is meggyőző plasztikai élményeket adó hangsúlyos kifejezésmód. Szobrászunk nagy plasztikában is eredményeset alkot, ő készítette a pártfőiskola parkjában levő Marx-szobrot, a Gubacsi úti lakótelepen levő Őzikék című dombormüvet, a Fehér úti bölcsődénél levő két darab, játszó gyerekeket ábrázoló terrakotta dombormüvet, s a Herman Ottó reliefet. Tizenegy darab kisplasztikája sokszorosított példányban ismeretes a közönség előtt. E műfajból művészileg az előzőeknél sokkal érettebb, kifejezőbb darabokkal találkozhatunk mostani kiállításán. Szülővárosa közönsége (Kőfalvi pesterzsébeti születésű) minden bizonnyal megkapó élményekben részesül a Ludas Matyi, Furulyás fiú, Kiáltó, Palántázó, Álló akt, Fekvő akt és a többi — a hajdani erzsébeti srác Kőfalvi Gyula készítette — kisplasztikáknak megismerésekor.

Balázs József olaj, akvarell, pasztellkréta, valamint különböző technikájú grafikai művekkel szerepel ezen a kiállításon. Legnagyobb méretű olajképe a „Vasöntők"

Juris Ibolya: Ó-görög harcosok. Vászon-batik faliszőnyeg
Guerriers grecs de l'antiquité. Tapis mural en toile batikée
Древнегреческие бойцы. Стенное украшение. Полотно, батик

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

NÉPSZABADSÁG

1964 SZEP 20.

1021

Művészet a lakásban címmel kiállítás nyílt

Művészet a lakásban címmel lakberendezési kiállítást nyitott meg a Mednyánszky Teremben szombaton *Juris Ibolya*, a neves iparművész. A kiállítás érdekes anyagát képzőművészeti zsűri által elbírált és értékelt *iparművészeti, lakberendezési tárgyakból* válogatták össze. Az otthonukat korszerűen, ízlésesen berendezni kívánó látogatók sok érdekes ötlettel ismerkedhetnek meg itt. Az anyagban neves mesterek, fiatal iparművészek alkotásai: *modern ülőgarnitúrák, variálható könyvállványok, színes kerámiák*, bútorszövetek stb. találhatók.

A közérdekű kiállítást két hétig tartják nyitva. (MTI)

A Szerszám- és Kisgépértékesítő Vállalat felhívja a gyártóüzemek

mikroszkóp. Az intézeti elektron-
mikroszkóp japán gyártmányú,
ötszázezerszeres nagyítású. Ap-
ó termetű japán szakember ma-
yarázza éppen a gép használatát,
e már mutatnak felvételeket,
melyeket az új készüléken készí-
ettek el. (Színes fotók, divatszö-
etek művészi mintáinak nézné
ket az ember, pedig valójában az

áramtermelő rendszerrel. Az inté-
zet üzeme ugyanis megszakítást
nem ismer, berendezései az elekt-
romos energia állandó biztosítá-
sát követelik, többféle klimati-
záló működik, a hőmérséklet, a
páratartalom pontos szabályozá-
sával, az állatházakban, az állan-
laboratóriumok-
még

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 3

MAGYAR NEMZET

Juris Ibolya

alól.

1024

Juris Ibolya, kétszeres Munkácsy-díjas iparművész gyűjteményes kiállítása szeptember 5-én nyílik meg a Budapesti Történeti Múzeum pesterzsébeti múzeumában.

Shakespeare-fanatikusok 23

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

NÉPSZAVA

1958 NOV 29

610

— *JURIS IBOLYA »KÍNAI ÉLMÉNYEK« című kiállítása a Kultúrkapcsolatok Intézetében pénteken nyílt meg. Ez a kiállítás a harmadik az utóbbi időben, amelyen a Kínai Népköztársaságban tanulmányúton járt magyar művészek mutatják be alkotásaikat.*

— [illegible] ezt a számot [illegible]
[illegible]ékra lehet csökkenteni,
[illegible]pítkezések minőségének

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

SZOT M

1962 SZEP

1021

Juris Ibolya: Kína

FÉNY ÉS ÁRNYEK

— E HELYÜTT dícsérni szaktuk a munkájukat, szakszervezeti tevékenységüket derekasan teljesítő elvtársakat. Most szokatlanul járunk el, jó hírt írunk ide: a pénzügyminisztérium kiadta a 84/1962. sz. BKM-PM utasítását, mellyel az üzemi képvásárlás értékhatárát 1 500 forintról 5 000 forintra emelték fel. Ez utasítás kiadása jelentősen segíti az üzemekben alkotó képzőművészeket. Az alkotó képzőművészek üzemekben folytatott tevékenységét szorosabb összhangba sikerült hozni ez úton anyagi érdekeikkel. Megértést és támogatást kaptak ezzel művészeink, további bátorítást, hogy művészetüket fokozottabban állítsák a munkálkodó, dolgozó ember szolgálatába.

— SZAKSZERVEZETI DEMOKRÁCIA sa-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 20.

NÉPSZAVA

Juris Ibolya

1021

— MŰVÉSZET A LAKÁSBAN címmel lakberendezési kiállítást nyitott meg a Mednyánszky-teremben szombaton Juris Ibolya iparművész. A két hétig megtekinthető kiállítást képzőművészeti zsűri által elbírált és értékelt iparművészeti, lakberendezési tárgyakból válogatták össze.

l a meszeshordóba.
ott állt előtte.
kocsit is... — nevetett.
n.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

Juris Ibolya

ESTI HÍRLAP

1/610

Megnyílt Juris Ibolya kiállítása

A Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítótermében érdekes kiállítást rendeztek. Juris Ibolya Munkácsy-díjas iparművész mutatja be rajzait, vázlatait és különleges technikával készült, selyemre festett faliszőnyegeit.

Nevét sokan ismerik, hiszen az elmúlt évek kiállításain mindig nagy sikerrel szerepelt — mostani bemutatkozása mégis bizonyos meglepetést is jelent. Kiderül, hogy a textil művészetének e fiatal mestere kitűnő képzőművész is. Rajzai — szerényen „anyaggyűjtés"-nek nevezi őket — érzékeny megfigyelőkészségről és fejlett grafikai ízlésről tanúskodnak. Persze legérdekesebbek a régi, ún. „batik"-technika alkalmazásával készült kézi festésű falképei. E művészet legjobb művelője — (nemrégiben a pekingi és hancsoui művészeti főiskolán tartott előadássorozatot eljárásmódjáról) — s Kínában szerzett benyomásait is azzal a sajátos, megkapó közvetlenséggel „költi át" a textil nyelvére, amellyel hazai élményeit. Különösen szép „Pekingi utca" című falképe — itt, talán a legpontosabban találta el a „képszerűség" és a „textiljelleg" nehezen megvalósítható kettősségét.

A rendezés kiválóan szemlélteti ez alkotómunka belső „titkait" is — a látogató nyomon követheti: hogyan lesz az egyszerű vázlatos rajzból gazdag, összetett hatású kész mű.

Cs. M.

István pénzügyminisztert lasztották, aki javasolta, *a most megválasztásra ke végrehajtó bizottság tagja létszáma 13 fő legyen.* *Bán Pálné*, a Hazafias front kerületi bizottsága ti rának javaslatára *Bal András, Békés Jenő, László, Farkas Jenő, dr. Groák Gyula, Gulyás Andrásné, Horváth Mihályné, dr. Katona Géza, Lugosi Béláné, Ormos Tibor, Proszt István, Somkúti Sándor* és *Quincz Józsefné* tanácstagokat választották a VB tagjaivá.

XIV. kerület tanácsa. A napirend mindenütt azonos: *a tanácstagok mandátumának igazolása, a végrehajtó bizottság és az állandó bizottságok megválasztása.* A kerületi tanácsülések holnap folytatódnak és hétfőn fejeződnek be.

Elutazott Budapestről a szovjet újságíró-küldöttség

Ma délelőtt a Ferihegyi-repülőtérről elutazott Moszkvába a *D. P. Gorjunov*, a Pravda helyettes főszerkesztőjének vezetésével hazánkban járt szovjet újságíró-küldöttség. A vendégek búcsúztatására megjelent a repülőtéren *Gyáros László*, a Tájékoztatási Hivatal elnöke, *Szilágyi Dezső*, az MSZMP Központi Bizottsága nemzetközi kapcsolatok osztályának vezetője, *Darvasi István*, a Központi Bizottság sajtóosztályának vezetője, *Szakasits Árpád*, a Magyar Ujságírók Országos Szövetségének elnöke, valamint a sajtó több más képviselője. Megjelent a búcsúztatásnál *Csernyakov*, a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének tanácsosa és *Krjucskov*, a nagykövetség sajtóattaséja.

Bemutatták az új korszerű gáztűzhelyet

A Gázkészülékgyártó Vállalat Révész utcai üzemében pénteken délelőtt bemutatták az *új típusú gáztűzhelyet*, amelyet a jövő évben sorozatban gyártanak. A hőtartási

/1021

POSTÁS CSALÁD OTTHONA

Rovatvezető: JURIS IBOLYA kétszeres Munkácsy-díjas iparművész

A személyes tapasztalat igen döntő a jó kapcsolatok megitélésében. Bárhonnan küldtek nekem levelet, lapot, névvel, címzés nélkül is mindenkor megkaptam, még ha a levél külföldön is íródott.

Nyilván ez játszott közre abban, hogy a feladatot a „Postás család otthona" rovat szerkesztését, nem kis meghatódottsággal vállaltam, s amennyiben igény is van rá, hát szívesen segítek.

A Postások Szakszervezete lapjában tehát kialakul egy megszokott sarok, ahol a legszemélyesebb kapcsolatot kívánjuk megteremteni a művész és a postás dolgozók között. Viszont, hogy e cél érdekében eredményt érjünk el, ismernünk kell a kívánalmakat. Szeretnénk e rovatban minden olyannal foglalkozni, ami legjobban érdekli a postás dolgozókat. Ezért kérem, vegyék a fáradságot, írjanak néhány sorban a Postás Dolgozónak, s a beérkezett igények szerint alakíthatjuk ki az ilyen irányú kulturális programunkat. Leveleiket nagy szeretettel várjuk.

Mivel akarunk foglalkozni ebben a rovatban? Természetesen az otthonnal, hiszen a lakás az ember környezetének legmeghittebb, legfontosabb része. A ruházkodás sem lebecsülendő kérdés. Ilyen irányú levelekre is válaszolnánk. Főzni is kell, bizonyára akadnak majd ezen a területen is tanácsot kérők.

Mi nők szépek akarunk maradni. Asszonytársaink kozmetikai kérdéseit is támogatni fogjuk. S ha a gyermeknevelléssel kapcsolatban kívánnak útmutató cikket olvasni, kérjék ezt is leveleikben. Egyszóval még hasznosabban szeretnénk olvasóink rendelkezésére állni, még akkor is, ha esetleg intimebb kérdésekről is szó lesz. Természetesen az ilyen kérdéseket a legmesszebbmenő kötelező titoktartással kezeljük.

S hogy már az első cikk se legyen öncélú, szeretnék egyket foglalkozásomat érintő, eddig szerzett tapasztalatomról írni.

A művésznek — különösen az iparművésznek — nagyon fontos szót értenie a maga közönségével, hiszen közszükségleti cikkeket tervez és készít, így nem lehet közömbös számára, milyen fogadtatásra találnak készítményei. A sok éven át ankéton szerzett tapasztalatok bizonyítják: igen jó kapcsolat alakulhat ki köztünk és közönségünk között.

Elsősorban — hiába, én is textiles vagyok — a lakástextil fontosságáról szeretnék beszélni. Minden lakásba kell függöny, szőnyeg, bútorhuzat, falvédő, terítő. Ezek a cikkek természetesen szoros kapcsolatban vannak a butorral. S melyik az a legtipikusabb lakásforma, amibe minden megtalálható? A kis lakás, a hálószoba, esetleg az egy-szoba hallos kombinált szoba.

Mikor járunk el helyesen a textil kiválasztásánál az ilyen kis lakások esetében? Itt érvényesül igazán az a szabály, hogy a lakást nem szabad színekkel túlzsúfolttá tenni. Nagyon szép és dekoratív az un. fényelzáró ablakfüggöny alkalmazása. Ha szövött anyagot veszünk e célra, az apróbb minta megfelelőbb. Ugyanebből az anyagból vegyünk kicsivel többet, hiszen kirojtozva igen szép az asztalon terítőnek is. Természetesen ilyen esetben a szőnyeg lehet színesebb, de nagyon fontos a függöny kiegészítő színének alkalmazása. Egyébként minden lakásművészeti boltban megszervezték a tanácsadást, s ebben is mi művészek működünk közre, és szívesen segítünk, akár a válogatásban is.

Mivel díszítsük otthonunkat kis lakás esetében? Semmi esetre nem vásáron vett giccsekkel, még akkor sem, ha egy-egy ilyen darabhoz emlékeink fűződnek. Nagyon szomorú vagyok, ha kis lakásban tömegben látom a sok évi búcsúk, balatoni nyaralások színes, csigás, ízléstelen emlékeit. Higgyék el, az emlékezés fotókon keresztül sokkal tartósabb, hiszen egy-egy szép albumba kötve, azt újra átnézve, az élmények jobban felidéződnek. S ha mégis akarunk tárgyi emléket, és bizonytalanok vagyunk a vásárlásban, ma már mindenütt megtalálhatók az ajándékboltok, ahol a művészek által készített ajándék-cikkeket megvásárolhatjuk szeretteinknek. Ezek számára készítsünk külön kis polcot, és ne szórjuk szét a lakásban díszítőelemként, hisz nem is ez a célja az ajándékozásnak, hanem szívbéli megemlékezés.

Mi borítja fel a kicsi lakás esztétikai benyomását? Az, ha megtömjük különböző technikákkal készült kézimunkákkal. Tagadhatatlan, a kézimunkával készült darabok a legszebb és a család által legjobban megbecsült bizonyítéka a háziasszony családszeretetének. Igen ám, de ha már keverjük a különböző kézimunkákat, ízléstelen lesz lakberendezésünk. Ragaszkodjunk egy technikához. Ha hímezni szeretünk, csak hímzett terítő legyen mindenütt; ha horgolunk, végig horgolást tegyünk, s ha már feltettünk egy szép, modern tüllfüggönyt, szövött vagy egyszerű dekoratív nyomott függönyt, nagyon vigyázzunk a horgolási minta kiválasztásánál, lehetőleg egyszerű mintákat válasszunk.

Nyilván ezen kívül akad még számos kérdés, ami olvasóinkat érdekli. Kérjük kívánságaikat. Igyekszünk segíteni. Az eredmény kölcsönösen hasznos lesz, hiszen e kapcsolattal egymást segítjük: a művészt, hogy olyat tervezzen, ami a közönségnek tetszik, a közönséget pedig megfelelő, kultúrált, örömet keltő környezet kialakításához segítjük. Jobb kedvvel végzi munkáját is, aki pihenő idejét barátságos otthonban töltheti el.

1964 APR
POSTAS DOLGOZÓ
Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

között" kiállítás anyagából

a művészetet és a népi kultúrát egyaránt gazdagító társadalmi folyamatot a magyar szakszervezeti mozgalom és ezen belül a postások szakszervezete teljes mértékben és erővel támogatja.

Szocialista brigádjaink, minden postaszervünk kollektíváját szakszervezeti bizottságaink mozgósítsák erre a május 9 és 31-e közt nyitva tartó kiállításra. Tegyék meg észrevételeiket akár a helyszínen, vagy írják meg véleményüket a látottakról lapunknak. Kulturális forradalmunk e kicsiny, de jelentős állomásán álljunk meg egy pillanatra minél többen, szemlélődjünk és épüljünk saját érdekünkben.

—bgy—

te helyébe ... a dolgozók egészségének é testi épségének védelmév kapcsolatosan új rendelkezé sek lépnek. Ezt a törvényt a érdekelt dolgozók széles kö rű bevonásával megvitattul ezt követően pedig elnöksé günk, a posta szakkollégiu mával közösen — kisebb mó dosításokkal — a törvény postai végrehajtási utasítá sának tervezetét elfogadta Ennek lényegesebb tudniva lóira, úgy gondoljuk, helyes felhívni a figyelmet.

A postaszervek vezetőinek egyik legfontosabb feladatuk, a törvény előírásainak figyelembevételével — annak szellemében elkövetni mindent —, a dolgozók munkakörülményeinek állandó javítása, a munkabiztonság és üzemegészségügy, az üzemi balesetek számának csökkentésére. A szakszervezeti szerveknek az a feladatuk, hogy esetenként vizsgálják meg a beruházási, felújítási terveket, s minden esetben — amikor az előírások szerint a szakszervezet hozzájárulása szükséges az üzemeltetéshez, vagy új gépek, berendezések beállításához, áthelyezéséhez —, a helyszínen ellenőrizzék a biztonságos munka feltételeit, a szociális normák betartását. E hozzájárulás nélkül az üzemeltetés sehol nem kezdődhet meg.

Az üzemek (üzembővítések) esetében egy időben kell gondoskodni a tervezési irányelvek előírásai szerint a szociális és egészségügyi létesítményekről, illetve arról, hogy azok megvalósuljanak.

A postaszervek vezetőinek kötelezően előírja a törvény az alkalmazott technológiai eljárások, munkamódszerek figyelemmel kísérését, hogy azok nem jelentenek-e veszélyt a dolgozók testi épségére, egészségére. Csak jó állatpotban levő védőeszközöket és felszereléseket szabad kiadni, azok használatát a közvetlen vezetőknek ellenőrizniük kell. Ha munka közben a dolgozó testi épségét veszély fenyegeti, a rábízott munka elvégzését megtagadhatja. Ha viszont a dolgozó figyelmeztetés ellenére sem vesz részt az orvosi vizsgálaton, a balesetelhárítási oktatáson, el kell tiltani őt a további munkától. Erre az időre munkab

hoztak V. Gy.-né munkaügyi panaszában. A dolgozó ugyanis azért fordult az egyeztető bizottsághoz, mert az igazgatóság az áthelyezés iránti kérelmét nem teljesítette. A határozat indokolása szerint: „... törvénysértés nem történt és az EB. más olyan nyomós okot sem látott fennforogni, ami a kérelem teljesítését indokolná ..., postaigazgatóságot az áthelyezés végrehajtására kötelezni nem lehet." A dolgozó áthelyezési kérelmének elbírálása az igazgató kizárólagos mérlegelésére tartozik, az egyeztető bizottság — határozat híján — az ebből eredő panaszokban csak megszüntető határozatot hozhat. Ezért még abban az esetben sem hozhatott volna az áthelyezés végrehajtására kötelező határozatot, ha „más nyomós okot" talált is volna.

Érdekes probléma vetődött fel a J. L. jubileumi jutalmával kapcsolatban hozott egyeztetőbizottsági határozatban.

Ez a határozat a panaszt a többi között ezzel az indokolással utasítja el: „a panaszos munkaviszonyában 1943. január 1-ét megelőzően minden évben a megengedhetőnél több megszakítás volt."

Kérdés, hogy mennyi a megengedett megszakítás? Másik kérdés, hogy milyen jogszabály szabályozza?

Tudomásunk szerint az 1953. szeptember 1-e előtti megszakítás, még egynapos megszakítás esetén is megszünteti a folyamatosságot, ha a megszakítás oka nem a Mt. V. 93. §. (2) bekezdésében felsorolt okok egyike. Ezeken kívül másfajta megszakítás nem tekinthető megengedettnek.

J. L.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

MŰVÉSZET A LAKÁSBAN

IPARMŰVÉSZETI
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1964 SZEPTEMBER 19-ÉN
SZOMBATON DÉLI 13 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

JURIS IBOLYA
IPARMŰVÉSZ

MEDNYÁNSZKY TEREM,
BUDAPEST V, TANÁCS KÖRÚT 26

JURIS IBOLYA

Fk. Wortmann Sándor – 8665 fnyv I

KÉP CSAR NOK

MEGHÍVÓ

Juris Ibolya

Csdk Galéria 1958. őszi interieur-művészeti kiállításán selyembatik faliképei.

Kods Judith: A képek válasza – Juris Ibolya grafikai és iparművészeti kiállításán.
Nagyvilág, 1959 .2. sz. 301. oldal.

Juris Ibolya

Az Iparművészeti Főiskola nyomott és kézifestő tanszakának növendéke, jó előmenetellel tanul, s már diploma munkái között feltűnik néhány szép ornamentális díszítésű batik. Gorka Géza kiállításán batikjai megjelentek. Ettől kezdve az iparművészeti kiállításokon szerepelnek selyembatikjai, nyomott vásznai.

Kocs Judith: A képek válasza – Juris Ibolya grafikái és iparművészeti kiállításán
Nagyvilág. 1959. 2. sz. 300-301. oldal

Juris Ibolya

Munkácsy-díjas, több, mint hatvan grafikája, ceruza-, tus-, zsírkréta rajzai, aquarelljei és kevert technikájú vázlatai a Kulturális Kapcsolatok kiállítótermében, a megnyitó napján, november 28-án.

Kocs Judith: A képek válasza - Juris Ibolya grafikai és iparművészeti kiállításán
Nagyvilág. 1959. 2. szám, 300. oldal.

Juris Ibolya

Négy selyembatik falikép.
Egyiknek címe: A nagy munka.

Koós Judith: A képek válasza — Juris Ibolya grafikai és iparművészeti kiállításán.
Nagyvilág. 1959. 2. sz. 300. oldal

Juris Ibolya MDK

Munkácsy-díjas textiltervező

faliképekkel

Szerepelt a Herman Ottó Múzeumban rendezett kiállításon.

Molnár László: Modern iparművészeti kiállítás Miskolcon.
BORSODI SZEMLE, 1963. 3. sz. 82-89.l. 89. lap.

Juris Ibolya.

Iparművész. A Medmyánszky-terem-ben megnyíló Művészet a lakásban c. kiállítást nyitja meg.

Említve.

Népszava, 1964 szept. 17. 4. l.

Juris Ibolya

Pesterzsébeti múzeumban kiállítása.
„Halak"; „Vitorlák"; „Görög fej".
Batikkendők.

emlékre.

Népszava, 1964 szept. 18. 2. l.

M.D.K.

Juris Ibolya

Munkácsy dijas iparmüvésznő kiállitott a Csók galériában. Festett falkárpit.

Szabó Lujza:
A lakás müvészete. Kiállitás a Csók galériában.
Népszava 1958. aug. 19. 195.szám.

M. D. A

JURIS Ibolya textilterveső

Kétszeres munkácsy-díjas

Részvétel a kiállításon

- Kínai utca" vászon-batik kép

Görögországi vázlatok

(v...a) Fiatal iparművészek kiállítása

Magyar Nemzet 1961. szept. 5. 4. l.

Juris Ivolga
textiltervező

A D.K.

A Komplex Textil Studió vezetője

Urbach Zsuzsa: A textil stúdió

Művészet, 1961 október – 13 l

Juris Ibolya
iparmüvesz

M.D.K.

Kinai bambusz' Batiholt
" vaison falisönyeg (repro)

Markos Erzsébet: Aszép otthon.
Nöl Lapja, 1961. szept. 16.

Jurisits Ibolya
textiltervező

M.D.K

Textilképeit és szőnyegeit az Iparművészeti Vállalat üzletei árusítja.

—: Zürich
Művészet, 1964. január – 47 lap

Juris Ibolya, textiltervező MDH

A Csók Galériában rendezték meg bemutatóját.

A bemutatott textilek többsége batik-technikával készült Jelikép.

G. M.: Juris Ibolya kiállítása 2

ESTI HIRLAP Bp. 1963. Máj. 7.

Juris Ibolya, iparművész MDK

Kézzel festett textilfaliképei népszerűek.

– : Iparművészeti ajándékcsomagok a világ-
mindenben tájára 11. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. dec. 8.

Juris Ibolya MEK

A Képzőművészeti Alap Kossuth utcai kiállítótermében mutatták be a brüsszeli kiállításra tervezett

festett selyemkendőit és faliképeit.

---: Négyszáz iparművész munkáinak kiállítása. Népszabadság 1957. aug. 9.

Juris Ibolya

MDK

A szegedi kiállításon szerepelt

selyemkendőivel.

---: Képző- és iparművészeti kiállítás nyílt Szegeden.
Délmagyarország, Szeged. 1956. máj. 31.

Juris Ibolya testiltervező M.D.K.

1955-ben elsőként nye rt Gorka Gézával, mint iparmüvész Munkácsy-dijat.

Domanovszky Endre: Mat Munkácsy-dijas iparmüvész megyor Nemzet 1964. árpilis 17. 4.1.

MNK

Juris Ibolya

batik falikárpittal

szerepelt a miskolci kiállításon.

L. M.: Iparművészeti kiállítás a Herman Ottó Múzeumban. Északmagyarország 1963. máj. 10.

A KULTÚRÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE

ÉS

A MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

JURIS IBOLYA

IPARMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÓJÁRA

(KINAI ÉLMÉNYEK)

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

ARADI NÓRA

minisztériumi osztályvezető

1958. NOVEMBER 28-ÁN DÉLI 12 ÓRAKOR

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLITÓ HELYISÉGE

BUDAPEST, V, DOROTTYA U. 8

Fk. Luzsicza Lajos 9401 m Minőségi-ny. Fv. Draschitz R.

MDK

Juris Ibolya

Batikmunkái a magyar képzőművésznők Mücsarnok-beli kiállitásán.

Havas Lujza: Magyar képzőművésznők kiáll.-a.

Népszava 1958. márc. 12. 6.l.

Juris Ibolya

MDK

szerepelt a soproni Festőteremben rendezett kiállitáson.

vászonra festett faldiszei, függönyei.

/-ó/: A modern iparművészet remekeiből kiállitás nyilt Sopronban.
Dalföld 1963. dec. 3.

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Furis Ibolya: Fali könyeg

Textilia

Negatív

Lilaby István Hegedűné

Furis Ibolya: Falvédő

Textilia

Juris Ibolya
iparművész

MDK.

Borsszem Jankó", „Farsang", „Turai
"eskürő", „Párizsi farsang", c. művei

Vajna Éva: Juris Ibolya
Művészet, 1961. december. — 22 l.

Juris Ibolya
ipanművész

M.DK

A Csók Galeriában rendezett kiállitáson vesz részt: „Banánszüret", „Rizsültetők", „Pekingi utca", „Kinai utca", „Kiskahas gyémánt félkrajcárja" c. művei.

Vajna Éva: Juris Ibolya

Műrészet, 1961. december. — 21 l.

MDK

Juris Ibolya

a Kulturkapcsolatok Intézetében bemutatja kinai emlékeit. /pekingi utca/

Esti Hirlap 281 sz. 1958. nov. 29 2 old.

Juris Ibolya

MDK

nyomott és kézifestő

Az Iparmüvészeti Vállalat Komplex Studiójának 1. textil kiáll. Csók István Galéria, 1961. aug. 25- szept. lo.

Juris Ibolya, iparművész textiltervező

DS 04

Megnyitó beszédet mondott a kiállítás febr. 10-i ünnepi megnyitóján.

-: Modern kínai porcelán= és kerámia= kiállítás a Műcsarnokban 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. febr. 11.

— 2. — M. D. U.

JURIS Ibolya: textiltervező

Gorka Géza ziánitósán bolsikjai —

1958. interieur. ziánitósan segembatik ta-

lit tapéz.

Felihéjez

Kovás Judith: A tapéz válasza — Juris Ibo-

lya grafikai és iparművészeti ziánitósa

Nagyvilág 1959. 2. sz. 300-301. l

Juris Ibolya

1963-ban alkotása szerepelt a miskolci iparművészeti kiállitáson.

Iparművészeti kiállitás a Herman Ottó Muzeumban

Északmagyarország 1963. máj. 10. 6.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
1968 JUL 17
MAGYAR NEMZET

Ötven régi esztendő

Irodalmi körkép készül a Petőfi-múzeumban

Faforgács, szögek, deszkák és festékes dobozok borítják a padlót. Arany, Madách, Vajda, Jókai és Mikszáth termeiben, de a falakon rendeződik a kép, s a dokumentációs anyag egy része is megkapta végleges helyét. *A Petőfi Irodalmi Múzeum új kiállításra készül,* s oly szorgalmasan dolgoznak a kalapácsok, lombfűrészek és ecsetek, mintha nem is az ősz elején, hanem már holnap lenne a megnyitó.

— A hatalmas anyag sürget — mondja dr. *Varjasné Nyilassy* Vilma, az Irodalmi Múzeum osztályvezetője —, mivel a *szabadságharc bukásától a századfordulóig* szeretnénk bemutatni a korszak irodalmát. Visszaadni a hangulatát, főleg külső eszközök segítségével, ami hosszadalmas és nagy körültekintő előkészületet igényel.

— A kiállítás anyaga *öt teremre* terjed. Minden teremben különös jelentőséget kap a falszín, a faburkolat, melyhez diófát, mahagónit, kőrist és bibolófát használunk fel, s s függönyök anyaga és tónusa is a hangulat felidézését segíti.

Az első terem, *Arany János terme,* diófa burkolatot kapott. A tárlókban vannak Arany verskéziratainak fotómásolatai: az *Öreg pinczér,* a *Tölgyek alatt,* a *Rangos koldus,* az *Ének a pesti ligetről,* a *Hid-avatás.* A versek gondolatát, hangulatát *Borsos* Miklós illusztrációi erősítik, s rézdomborításainak szimbolikája pontosan tükrözi a szabadságharc leverése utáni hangulat szárnyszegettségét, s a lassú ocsúdást is. A tárlókban Arany rajzainak fotómásolatai, s az író kortársainak, követőinek arcképei, levelezései, kritikai és publicisztikai művei.

A *Madách-szobában* a falon Arany Madáchhoz írt levelének kinagyított fotómásolata és számos utalás Madách életművére. Színes üvegablakainak figuráit Z. Gács György *Az ember tragédiája* jeleneteiből választotta. A mozaikszerűen összeállított üveglapokon beáradó világosság különös fényt ad a kis teremnek.

A harmadik terem a *lírikusoké.* Vajda János, Komjáthy és Reviczky költészetének hangulatához a mályvaszínű függöny, s a kőrisfa világos burkolata jól illik, s Vajda *Üstökös* című verséhez *Martin* Ferenc grafikusművész üvegre dolgozott kozmoszképe méltón tükrözi az útkeresés hangulatát. Egy *kávéházi enteriört* is kiállítanak, az akkori írónemzedék második otthonát is felidézve.

A mahagóni falburkolatú szoba *Jókainak és kortársainak* állít emléket. Egy óriási fotómontázs, mely Jókai fő témáit jelképezi, regényes, sokrétű világba visz. Irodalmi munkásságának anyagát különféle rajzai, illusztrációi, festményei egészítik ki, s bútoraiból, s a környezetére jellemző tárgyakból kis enteriőr készül.

A *századfordulóhoz* érve Mikszáth, Csiky, Bródy, Gárdonyi, Tömörkény munkái láthatók a többi közt. Korabeli színlapokat, kritikákat is olvashatunk majd. *Juriss* Ibolya körülfutó faliszőnyegén Mikszáth regényeinek figurái vonulnak fel mozgalmas, színes képekben. A terem közepét átszelő tárló anyaga a századvégi irodalmi élet eseményeit dokumentálja. Bibolófa burkolat, türkiz függöny és általában az élénk színek jellemzik Mikszáth és kortársainak világát.

—erté—

dig — milyen kel
mondják az idegenek

Az új bel
megkétszerezi majd az állomások számát

A belvárosi telefonközpont korszerűsítése már régen szerepelt a Posta programjában. Mind ez ideig azonban azért késett a megvalósítás, mert a tanáccsal vita folyt arról, *hol épüljön az új telefonközpont.* Végül megtörtént a döntés és e szerint a Petőfi Sándor utcai főposta mellett, a Petőfi Sándor utca 17., a Városház u. 20. és a Martinelli téri Szervita-templom által határolt tömböt engedte át a főváros az építkezés céljára. Az itt levő elavult épületeket lebontják, a templomot kiszabadítják körülépített állapotából.

A Posta régóta készül erre a beruházásra és már biztosította az új telefonközpont *gépi berendezését.* A svéd Ericsson céggel létrejött megállapodás alapján a rendelkezésre bocsátott *licenc* birtokában a Beloiannisz Híradástechnikai Gyár készíti majd a Crosbar-rendszerű automatagépeket, míg az ehhez szükséges szerszámgépeket a svédek szállítják.

Az építkezés ügye annyira előrehaladt, hogy a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, valamint a Fővárosi Tanács most együttesen *kiírta a pályázatot a belvárosi központi postaépület és telefonközpont tervezésére.*

A belvárosi telefonközpont jelenleg *14 000 állomással* rendelkezik, ami rendkívül kevés az állandóan növekvő igények kielégítésére. A program szerint az új központba *egyelőre 30 000* állomást szerelnek be, de biztosítják további tízezer állomással történő fejlesztését. Ez már elegendő lesz a fejlődő üzlet- és irodanegyed telefonszükségletének ellátására.

A tervezésnél figyelembe kell venni a Martinelli tér rendezésére vonatkozó elgondolásokat is. Az új épület párkánymagassága nem haladhatja meg a meglevő postapalota magasságát. Az új épületben helyezik el a telefonközpontot, az Országos Tudakozó- és Névsorszerkesztő Hivatalt, a Nyilvános Távközlési Szolgáltató Hivatalt, és a Posta szolgáltatásaival kapcsolatos néhány üzletet. A régi postaépületben felszabaduló helyiségeket a Központi Távíró Hivatal és a Budapesti 4-es számú Postahivatal fejlesztésére veszik igénybe. Az automata géptermeket és a többi munkahelyeket teljesen *automatikus vezérlésű klímaberendezéssel* szerelik fel. A közönséget kiszolgáló tudakozó hivatalban ötven, egymástól elkülönített munkahelyet rendeznek be, a különleges tudakozónak *tízezer kötet* elhelyezésére alkalmas beépített könyvtára lesz. Tanácsadó szolgálatot is rendszeresítenek, ahol a közönségnek távközlési kérdésekben adnak felvilágosítást.

Az építkezést *1970 elején kezdik* meg, addig megtörténik a meglevő épületek bontása, elkészül a részletes kivitelezési terv. Úgy számítják, hogy az építkezés *három évet* vesz igénybe.

G. J.

IBUSZ

1961 MÁR. 15.
1021

Az otthon ízlése, kultúrája

Írta: Juris Ibolya

Sok szó esik napjainkban

a nőkről, mint a társadalom egyenrangú tagjairól, a fizikai és szellemi munka egyenrangú részvevőjéről — lényegesen kevesebb, mint *az otthon külsejének és légkörének megteremtőjéről.* Pedig ez a nő elidegeníthetetlen igénye és feladata, s ebbéli tevékenysége ezerféleképp összefügg a társadalom egészének arculatával, működésével, színvonalával.

Honfitársnőink közismertek róla, hogy általában még az öltözködésben sem vesznek át fenntartás nélkül mindenféle divathóbortot, hanem, ahogy mondani szokás, »átírják maguknak«. Így vannak — egyébként helyesen — az otthonukkal is. *Aligha találhatnánk Magyarországon két egyformán berendezett otthont.* Ez még stílusban rokon, vagy azonos formájú bútorokkal berendezett lakásokra is igaz. *A különbözőséget a nő egyéni szépítési vágya eredményezi.*

Ez az a pont, ahol az iparművész nagyon számít a háziasszony jó szemléletére, ízlésére. Ez azonban természetesen nem alakul ki magától, igen sok rossz hatásnak van kitéve, *általános kialakítása szívós és hosszú munkát igényel, művészeinktől, s különféle intézményünktől egyaránt.*

Egy lakás díszítő jellegű elemeit, iparművészeti tárgyait, textiljeit összeszedni nem is olyan egyszerű feladat. Sok a buktató. *Sok még üzleteinkben az úgynevezett giccs.* (Nem szeretem a kifejezést, mert az emberek számára nem elég világos — de, sajnos, nem tudok hirtelenjében jobbat.) Az asszonyok, néha a férfiak, gyakran a legjobb szándékkal veszik az efféle tárgyakat, gyakran igen magas áron, s tán éppen ez utóbbi okból meggyőződésük, hogy szépet és értékeset vettek. Bizony, ezzel szemben az iparművész nem sokat tehet. Annyit mindenesetre, hogy maga korszerű és szép alkotásokat hoz létre. No de természetes, hogy ezekből minél többet szeretne lakásokban viszontlátni.

Ennek érdekében *minden lehetőséget meg kell ragadnia, hogy találkozzék és beszélgessen közönségével, amelynek készíti munkáit.* Igaz, az ilyen találkozásoknál — sokban volt és van részem — problémák özönével találjuk szemben magunkat. *A giccs és a szép közötti különbséget nem olyan könnyű definiálni, s mi több, a valóban szépet elfogadtatni.* Nehezíti a helyzetet, hogy ma már okkal beszélhetünk, hogy úgy mondjam, »modern giccs«-ről is, ami ugyan egyáltalán nem modern, de azt a látszatot kelti.

A fejlett ízlésű ember

már ki tudja választani a legmegfelelőbb tárgyakat a lakásába — de *ilyenné fejleszteni, képezni, segíteni kell társainkat. Ez a művészi hivatás alapvető része.* Kímélettel, intelligenciával kell harcolni az idősebb korosztályban élő cicomázási hajlam ellen, s a másik véglet ellen is, amely főleg a fiataloknál fordul elő, s amely majdnem kopárrá üresített környezet kialakításában véli felfedezni a modernséget. *Jó szemléletű emberek kialakításához az egész társadalom összefogása szükséges.* A magunk portáján söpörve először: minden művészeti ág képviselőinek, tehát az alkotóművészek összességének nagy figyelmet kell szentelnie közönségére. Azokra tehát, akik élvezik, megveszik, viselik, vagy adott esetben lakásukban elhelyezik munkáikat. Hiszen *ugyanaz az ember ül be a moziba, a színházba, ugyanaz megy az utcán, nézi a kirakatokat, »gusztálja«, s majd veszi meg a ruhákat, és így tovább.* Ruházkodási, vagy lakberendezési vonatkozású ízlése szempontjából a legkevésbé sem mellékes, hogy milyen filmet látott, mit látott a kirakatban stb. *A rossz film árt az iparművészetnek, a rossz iparművészeti tárgy a film értő élvezetének — mindkettő árt az ember magasabb szintre emelkedésének.*

No igen, de a kívánt helyzet csupán a művészek összefogásából nem jön létre. Nem köntörfalazok: *meglevő rendelkezéseink nem támogatják elégé, bizonyos területeken pedig egyszerűen nem támogatják a jó alkotások közönség elé kerülését.* Hivatásom szerint az iparművészetnél maradok — különben is az adott témához, az otthon kultúrájához ennek van a legtöbb köze. A hivatásos iparművész alkotását helyesen zsüri mérlegelésének vetik alá. No, de *a zsüri nélkül piacra kerülő giccs áradata elbizonytalanítja a vásárlót, visszaveti ébredező szépérzékét.*

Itt van azután

a kereskedelmi dolgozók művészeti szemlélete. Itt volna tán a legsürgősebb tennivaló, hiszen közvetlenül ők vannak kapcsolatban a vásárlókkal. Nyilvánvaló: *nem kínálhatja kellő lelkesedéssel azt, aminek szépségéről maga sincs meggyőződve.* Jobb rábeszélésre ösztönzi, ami neki magának tetszik, (vagy aminek eladásához közvetlen érdeke fűződik). Sok a rossz tapasztalatom etekintetben. Az arra hivatott nagykereskedelmi vállalat például, amely a nagyközönséghez történő eljuttatás céljára illetékes lett volna megrendelni lezsürizett textiljeinket — egy tizenhét éves, fejletlen ízlésű alkalmazottjára bízta különféle kendők, sálak és hasonlók mintakiválasztását. Hasonló hibás gyakorlat következtében a hivatásos iparművészektől nem rendelnek ilyesmit, úgyhogy *még a szabad verseny is alig jön létre a giccs és a művészeti alkotás között.* Holott nem kevés az örvendetes példa arra, hogy *az asszonyok például mindinkább helyes ízléssel fordulnak a rossztól a jó felé.* (Lásd a rózsás kendők fokozatos kiszorulása.)

Más művészeti ágaknál, tudomásom szerint, nincs ilyen kirívó akadálya a jó érvényesülésének, mint a kézi festésű textilféleségek területén — viszont ez utóbbi jelentősége a lakáskultúrában igen nagy.

A sokban még kedvezőtlen körülmények között is *erőt ad nekünk a lelkesült munkához az emberekben tapasztalható őszinte vágy a szép iránt, s ahogy találkozásaink, beszélgetéseink mutatják, a hajlam a valóban szép elfogadására.* Nagymértékben számítunk a nőknek egy nem elvetendő vonására, nevezetesen arra, hogy nem egykönnyen nyugszanak bele az üzleti rábeszélésre, kivált, ha az igényességet sikerült elhinteni a lelkükben.

A Képzőművészek Szakszervezete

iparművészeti szakosztályában már eddig is igyekeztünk megértéssel segíteni sokak sok problémáján az otthon szépítésével kapcsolatban. Nagyon jól tudjuk, a kérdés cseppet sem egyszerű. *Tanácsadással, útbaigazítással szívesen szolgálunk.* Tudjuk, a lakás nem egykét évre készül, azt is tudjuk, hogy sokan ragaszkodnak régi, örökölt bútordarabokhoz, s az a gondjuk, hogy ennek megtartása mellett is hogyan tegyék szebbé, korszerűbbé lakásukat — amire meg is van a mód. Nagyon jól teszik, ha megkérdezik a szakembert. *A vásárlásoknál is készséggel állunk rendelkezésre,* vagy annak eldöntésénél, vajon egy adott lakásban a szőnyeg, a függöny, a faliszőnyeg legyen-e inkább színes, vagy a képek, kerámiák színeire épüljön a környezet stb. *Mindezzel saját művészetünknek is segítünk.* Külön, gyakran felmerülő probléma: mit csináljon az az asszony — és sok van ilyen —, aki szeret kézimunkázni, maga által készített alkotással kívánja szépítgetni lakását. A legrosszabb válasz erre az, hogy ne kézimunkázzon. De igen — — csak legyen ízléses és korszerű, amit létrehoz.

Jó szívvel ajánlom asszonytársaimnak: vegyék igénybe tanácsadó ankétjainkat, vagy akár személyesen keressék fel a művészeket. A szép iránti igény elől egyikünk sem zárkózik el. Az érdek is, az eredmény is kölcsönös.

Örömmel tapasztaljuk, hogy *az öltözködésben igen jelentős eredményeket értünk el már.* Ez is nagy és sokoldalú munka eredménye. Az igények fejlődése révén ma már mind ízlésesebb holmik kerülnek ki gyárainkból. Reméljük, a jó iparművészeti, lakásdíszítő alkotások iránt növekvő igény *rendeleti támogatást* is eredményez. Ez lesz a lakásdíszítésben, a lakásművészetben a kultúrforradalom, amelynek eredményeit valamennyien élvezzük majd.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 186-307
NEPSZAVA

Békés József:

FÖLDIMO[illegible]

A vendégek már elmentek elég nagy csatateret hagyva maguk után. Ilus, a fiatalasszony, nem érzett kedvet, hogy szokásához híven, azonnal nekilásson a poharak, csészék, kistányérok lerámolásához. Elgondolkozva ült egy fotelben és aprósüteményt majszolt. Keze a süteményes tálcáról öntudatlanul vándorolt egy másik tányér fölé, melyen néhány szem földimogyoró keveredett a feltört, üres héjakkal. Anélkül, hogy odafigyelt volna, kihalászott egy ép szemet, feltörte, megtisztította vékony barna hártyájától, és mint egy mókus, őrölni kezdte fogaival.

— Még mindig semmi? — hallotta ekkor férje, Béla kérdését.

— Semmi — válaszolt halkan, és egy pillanatra odanézett; Béla a kártyát szedte összsze. Az asszony válaszára megállt munkájában, majd a kezében levő lapokat kedvetlenül az asztalra dobta. Aztán leült, és szótlanul nézett maga elé. Ilus eközben újabb mogyorószemeket keresett ki a héjak közül.

— Az isten verje meg — csapott Béla néhány perc múlva tenyerével a kártyákra. — Az egész cirkuszt meg lehetne takarítani egy egyszerű tablettával! Az ember mást se hall, mint így a magyar gyógyszeripar, úgy a magyar gyógyszeripar! De, ha egy ilyen egyszerű, ma már világszerte ismert gyógyszerről van szó, mindjárt elfuccsolnak!

Ilus nem válaszolt, mutatóujját félig begörbítve turkált a mogyoróhéjban. Aztán, amikor ismét talált egy ép szemet, feltörte, és csendben rágni kezdte.

— De a szentségit neki! — hallotta férje újabb dühös kifakadását —, akkor miért nem veszik meg a licencet külföldről? Mindenre van pénz, csak erre nem akad rongyos tízezer dollár?!

— Honnan tudod, hogy ennyibe kerülne — kérdezte Ilus halkan, nem azért, mintha vitatkozni akart volna férjével, hanem mert valóban érdekelte, mennyibe is kerülhet egy ilyen gyártási licenc, és Béláról fel tudta tételezni, hogy utánaérdeklődött. Férje azonban kötekedésnek érezte a kérdést, és ingerülten válaszolt:

— Sehonnan sem tudom! Lehet, hogy többe kerül, lehet, hogy kevesebbe! Mit tudom én, mennyibe kerül, nem az én dolgom, hogy előteremtsem. Egész biztosan vannak ebben az országban olyan emberek, akiket ezért fizetnek, és nem is rosszul! Ezért fizetik — tehát természetes, hogy nem intézi el! Mert nálunk senki sem intézi el azt, amiért fizetik, csak azt, amiért külön megfizetik!

Témájánál van már — gondolta magában Ilus, mert Bélának valóban ez volt a vesszőparipája. Sokszor dühítette fel magát ezzel, néha valóságos kiselőadást tartott Ilusnak arról, hogy nálunk az emberek lassan megszokják, hogy a fizetést azért kapják, hogy egyszerűen bemennek a munkahelyükre. Ha valaki ezen felül még csinál is valamit, akkor már külön pénzt vár érte!

Ilus máskor mosolygott Béla ifakadásain, de ugyanakkor szerette is benne ezt a szent dühöt. És tudta azt is, egy szemernyi ellentmondás sincs Béla szavai és tettei között. Béla bolondja volt munkájának, általában úgy kellett neki a munka, mint a levegő, és Ilus megvolt győződve, hogy pár hét alatt tönkremenne, ha tétlenségre lenne kárhoztatva.

Most azonban, valahogy hamisnak érezte Ilus ezeket a szavakat Béla szájából, talán, mióta ismerte, most először.

Nem tudta volna megmo[illegible] miért, de nem is kutatt[illegible] nem tovább turkált a n[illegible] róhéjak között. Most má[illegible] szasabban és figyelmes[illegible] kellett keresgélnie, az é[illegible] mek ravaszul elbújtak a[illegible] között, azok pedig egymá[illegible] csapták be, épnek mutat[illegible] gukat. Ilus most sokáig[illegible] gélt, míg talált egy ép [illegible] Még rágcsálta, amikor [illegible] és elindult a konyha fe[illegible] közben azonban megg[illegible] magát, odament a föl[illegible] nagy francia ablakhoz[illegible] tárta egyik szárnyát. [illegible] távoli zajok halkra szűr[illegible] gása, és friss, hűvös [illegible] áradt be. Ott maradt [illegible] pillanatig, de aztán h[illegible] összeborzongott. Erre [illegible] mozdulattal megfordul[illegible] hallon keresztül kim[illegible] konyhába.

Pár pillanat múlva is[illegible] volt a modernül, ízlése[illegible] rendezett szobában. Le[illegible] tálcát, és becsukta az a[illegible] A szoba gyorsan kihűlt, [illegible] la úgy ült a helyén, [illegible] egyáltalán nem vette [illegible] észre. Ilus kinyitotta [illegible] nem teljesen elzárt radi[illegible] mivel eszébe jutott, hog[illegible] szobában a fűtést egés[illegible] zárta, átment, és ott is [illegible] néhányat a recézett, mű[illegible] keréken. Ezután vissza[illegible] másik szobába, és halk[illegible] dulatokkal kezdte lesz[illegible] edényeket az alacsony [illegible] káról.

— Ha holnapig sen[illegible] semmi, akkor...

Ilus, férje hangjár[illegible] kapta fejét, de Béla ner[illegible] te be a mondatot, csak [illegible] ta a karját, illetve inká[illegible] csuklóból fordította ki [illegible] — mert mozdulatai mi[illegible] gyon takarékosak és fe[illegible] zettek voltak — és így [illegible] hogy akkor nem t[illegible] mást, mint amit ilyen [illegible] az emberek tenni szokt[illegible]

Ilus nem válaszolt, c[illegible] bahagyta a tányérok, p[illegible] csészék rakosgatását. [illegible] nesítette karcsú, jóform[illegible] tét és néhány pillanatig [illegible] nul nézett férjére. Aztá[illegible] elernyedt a tartása. L[illegible] néhány pohárért, a tálc[illegible] te, és kiment vele a kor[illegible]

A tányér a mogyoróh[illegible] azonban bentmaradt az[illegible] lon, és amikor visszam[illegible]

A mogyoró ba[illegible] azután is, hogy [illegible] a diplomát és öss[illegible] Pár hónapig még[illegible] laktak mind a ke[illegible] menetileg Marisi[illegible] de innen menek[illegible] mert az öregass[illegible] után elviselhetet[illegible] nyult. Végül sike[illegible] letet kapniuk, [illegible] megesküdött, hog[illegible] tos, és hogy egy[illegible] akarnak gyereke[illegible] albérletet megka[illegible] este kijelentette:

— Ha lesz be[illegible] szem, a hónap v[illegible] albérletet.

Ilus ekkor már[illegible] kedelmi vállalat [illegible] irodájában dolg[illegible] — mint csaknen[illegible] — ekkor is eléj[illegible] tak egy darabig, [illegible] tak a trolinál, [illegible] az üres telekkel, [illegible] nában egy nagy[illegible] nek. Akkor a te[illegible] még teniszpályá[illegible] lyeket télen felé[illegible] Decemberben vo[illegible] pályán egy hang[illegible] torz zenére főleg[illegible] károztak. Itt [illegible] amikor Ilus kim[illegible]

— Ha lesz be[illegible] szem — a hóna[illegible] lunk albérletet.

Amint ezt kim[illegible] megijedt. Úriste[illegible] nem találok? A[illegible] hogy albérlet ne[illegible] reménykedni[illegible]

MDK

Juris Ibolya

Zsennyei iparm. kiáll. 1967. Savaria Muz.
Szombathely

Juris Ibolya

kiállitott művei:

Szétnőzt kockás selyem batik terítő, türkiz véllel, 80x80 cm.

Aprókockás, sárga nélü selyem batik kendő, 80x80 cm.

Kockás batik stóla lila véllel, 108x28 cm.

Halas sál, kézi festés, hék nélü, 108x28 cm.

Pécs-baranyai Országos képzőmüvészeti kiállitás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 2o t.

32.l.

Juris Ibely textiltervező M.D.K.

előadást tart a Kossuth Klubban

Napló

Magyar Nemzet 1963. március 28. 4.1.

-1.- M. D. K.

JURIS Ibolya textiltervező

munkácsy-díjas

Kiállítása a Kulturális Kapcs. ~~Intézete~~ Ki-
állító termében (Több mint 60 grafika, akvarel-
lus.- Tsirkretarajz cyklarell.)

Kínai tanulmányút.

Az Iparművészeti Főiskola nyomottanyag-
tervező tanszakonak novendéke volt

Nagyvilág 1959. 2. g. 300. l. -/.

Juris Ibolya
ipanművész

M.D.K

A kongresszuson felszólalt

Szigeti Csuzsa: A művészeti szabszervezetek kongresszusa
Művészet, 1963. május – 48 lap

M.D.K.

Juris Sbolya
iparművész.

A Gellért Szálló részére a Turai eskuvő-t ábrázoló falihéjet készítette, a Royal Szálló belső termeit több alkotása díszíti. A Csók Galeriaban volt kiállítása ahol falihéjeit, függönyeit és grafikáit mut atta be.

Vajna Éva: Juris Sbolya
Nők Lapja, 1963. május 25 - 20 lap

M.D.K.

Juris Ibolya
iparművész

Az „Áldozatot vivő ókori görög nők"
című batikolt képe, a „Pantomim", az
„Ógörög hajók" a „Balatoni halász" a
kiállításon bemutatott művek. (kivéve
a „Pantomim"-ot.)

Vajda Éva: Juris Ibolya
Nők Lapja, 1963. május 25 - 20 lap

M.D.K.

Juris Ibolya
iparművész

Pantomim
Szörpivók
Ógörög hajók } repró

Vajna Éva: Juris Ibolya
Nők Lapja, 1963. május 25 – 20 lap

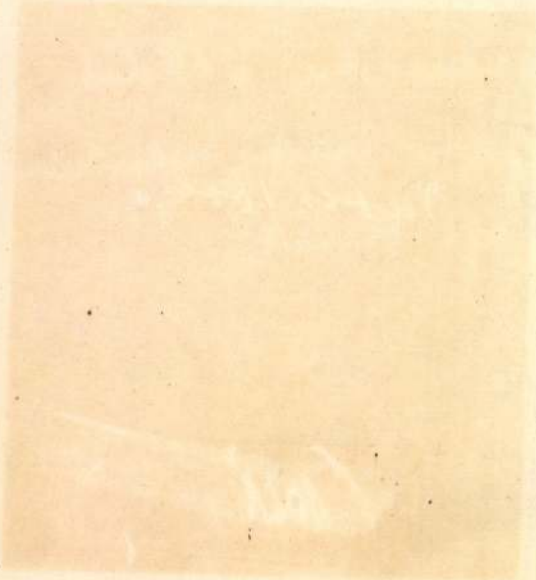

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

NÉPSZAVA

1963 MÁJ - 1

= JURIS IBOLYA iparművész kiállítását május 3-án nyitják meg a Csók Galériában.

Juris Ilotyn, iparművész MDK

A Női Ruházati Nagykereskedelmi Vállalat bemutatóterméhe jávai batik-technikával egy 64 m² -s függönyt készített.

—: Ma hallottuk 2.

Bn. 1962. szept. 13.

Juris Ilb oly textiltervező M.D.K.

kétszeres Munkácsy-díjas

gyüjteményes kiállitása nyilik a Budapesti Történeti Muzeum pesterzsébeti muzeumában

Napló

Magyar Nemzet 1964. szeptember 3. 4.1.

Z. A. J.

Juris Ibolya

Szerepelt a kiállitáson, mely aug 11-ig tart nyitva.

—: Budapesti iparmüvészek kiállitása Pécsett. Dunántuli Napló, 1963. jul. 21.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT

MEGHÍVJA ÖNT

JURIS IBOLYA

IPARMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1963 MÁJUS 3-ÁN,

PÉNTEKEN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

VASS IMRE

A MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK SZÖVETSÉGÉNEK

FŐTITKÁRA

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA, BUDAPEST V, VÁCI U. 25

Juris Ilona

Fk. Dr. Balázs Istvánné — 1510 fnyv 1

KÉP CSAR NOK

MEGHÍVÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

NÉPSZAVA

1963 MÁR 28

— A TIT BUDAPESTI SZERVEZETE és az Iparművészeti Vállalat közös rendezésében március 31-én de. 11 órakor Juris Ibolya Munkácsy-díjas iparművész tart előadást »Textilművészet« címmel a Kossuth Klubban (V., Múzeum utca 7). Az iparművészeti előadássorozat illusztrálására ez alkalommal is kiállítást rendeznek, amely március 29-től április 2-ig tekinthető meg.

leti díjakat. Megjelölte, hogy *a törvényes díj felső értéke 250 forint*, ezen

Juris Ibolya

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1983 MÁR 29

1021

Juris Ibolya Textilművészet címmel tart előadást március 31-én a Kossuth Klubban, ahol az előadás illusztrálására textilművészek alkotásaiból kiállítás nyílik március 29-től.

Juris Ibolya, iparművész MDK

A Pesterzsébeti Múzeumban megnyílt tárlatát egy hét alatt 5000 ember nézte meg.

6.

–: Röviden

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1964. szept. 12.

Juris Ibolya, iparművész MDK

Juris Ibolya nyitotta meg a „Művészet a lakásban" c. kiállítást. szept. 19-én a Medvyánszky Teremben.

– : Művészet a lakásban címmel kiállítás nyílt 14.

NÉPSZABADSÁG, kp. 1964. szept. 2c.

M.D.K

Juris Ibolya
iparművész

Az elmult hetekben volt kiállítása
a Csók István Galeriában. – Meltátás

Dosztányi Imre: Szinek, formák, kelmér
Nők Lapja, 1964. ápr 11 – 17 hep.

M.D.K

Juris Ibolya
ipazmüvész

Falikéjcet mutatta be a Med-
nyánszky teremben lévő tár-
laton.

Földes: Művészet a lazásban
Dők Lapja, 1964. Okt 10 – 10 kep

Juris Ibolya, [ ] MDh

A Vörös Csillag művelődési házban megnyílt gyári tárlat egyik kiállítója.

– : Kis híradó – L. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. jan. 26.

Juris Ibolya
iparmüvész

M.D.K.

Nauplia
Kinai utca } repro

Vajna Éva: Juris Ibolya
Művészet, 1961. december. — 22 l.

A BÉKE ÉS A KÖLTÉSZET ÜGYE

BESZÉLGETÉS NAZIM HIKMETTEL

A nemzetközi békeharc és a mai világirodalom egyik legkimagaslóbb alakja a Nemzetközi Békedíjjal kitüntetett nagy török költő, Nazim Hikmet, aki néhány napja Magyarországon tartózkodik. Mint költőt és mint békeharcost ismeri a világ; e két fogalom személyében összefonódik. Beszélgetésünk témája érthetően éppen ez: a béke és a költészet ügye. Nazim Hikmet, aki tizenkét évi börtönt szenvedett népe szabadságáért, ma figyelője, egyszersmind lelkesítője annak a harcnak, amelyet a török nép folytat függetlenségéért, szabadságáért, békéjéért.

Behidzsebora asszony sorsa

— A békeharc Törökországban legálisan kezdődött — így kezdi. — A török békemozgalom igen nagy példányszámú folyóirata, a »*Béke*« szerkesztésében Törökország leghaladóbb, legtehetségesebb írói vettek részt. Egyideig legálisan működött a béke híveinek nemzetközi bizottsága, amelynek egy kiváló török békeharcos, a biológia docense, *Behidzsebora asszony állt.* A többi között tagja volt a bizottságnak egy egyszerű háziasszony, egy népszerű és ismert fiatal tanító, két fiatal ügyvéd és mások.

— Amikor a török kormány elhatározta, hogy Koreába csapatokat küld, a nemzeti békebizottság küldöttséget vezetett a miniszterelnökhöz, az országház elnökéhez és a török nép nevében tiltakozó memorandumot nyujtott át. Ezzel egyidőben felhívást hozott nyilvánosságra. Ebben megbélyegezte a török kormány cselekedetét, s a török katonák Koreába küldését hazaárulásnak nevezte. A felhívás rámutatott, hogy a török kormány e cselekedettel újra bebizonyítja: Törökország az amerikai imperializmus gyarmata és tervszerűen háborúra készül.

— A török békeharcosok előre tudták, hogy e felhívásért börtön fenyegeti őket. Így is történt. A nemzeti békebizottság vezetőit hadbíróság elé állították és *az elnöknőt tizenöt évi börtönre* ítélték. A felháborodás viharára kénytelenek voltak az ítéletet *három évre* csökkenteni. Behidzsebora asszonyt áldott állapotban hurcolták a börtönbe, ott szülte meg gyermekét és *vele együtt ma is fogva tartják*...

Nazim Hikmet ezután elmondja, hogy a felhívásnak és az ítéletnek óriási visszhangja támadt Törökországban. A nép felháborodása hatalmas méretekben nyilvánult meg. Törökországban — mondja Nazim Hikmet —, akárcsak Amerikában, két uralkodó párt van. Mindkettő reakciós, sem külpolitikájuk, sem belpolitikájuk nem különbözik egymástól. Mindkettő eladja a hazát és csak annyi ellentét van köztük, amennyi zsiványok között szokott lenni, akik a rablott holmin nem tudnak megosztozni. Az egyik párt, kiesve a hatalomból, pozícióit elvesztve, úgy találta politikusnak, hogy megnyergelje a nép felháborodását és úgy jelent meg a színen, mint a török katonák Koreába küldésének ellenzője. Ezt azonban nem meggyőződésből tette, csupán úgy vetette fel a kérdést, hogy a török katonák Koreába szállítását a parlamentnek kellett volna megszavaznia. A parlament pedig akkor éppen szünetelt. Az amerikai főnökök megleckéztették ezt a pártot; azóta meg is változtatta álláspontját.

Sebesült katonák Koreából

Behidzseboráék letartóztatása után a legálisan működő ifjúsági diákszervezet újságja adott helyt a békeharc kérdéseinek. Hamarosan azonban ezt a szervezetet is betiltották, vezetőit börtönbe vetették. Azóta a békéért folyó harc Törökországban illegális. A békeharcosok *illegális* hetilapja — »*Út a békéhez*« — Törökországszerte ismert. A török békeharcosok ezenkívül brosúrákat adnak ki, ugyancsak illegálisan. Az utóbbi időben azoknak a török katonáknak a fényképeit terjesztették, akik Koreában fogságba estek és ott békebizottságot alakítottak. Olyan nagy érdeklődés volt a fényképek iránt, hogy a kormány megparancsolta valamennyi reakciós lapnak: közöljenek ezekből a fényképekből, nehogy illegálisan terjesszék őket.

— Nagy segítséget adnak a törökországi békeharcnak azok a sebesült katonák, akik Koreából térnek vissza és elmondják szörnyű élményeiket — folytatja Nazim Hikmet. — Az amerikai kormánnyal a török kormánynak olyan megállapodása van, hogy Koreában mindig kell legalább háromezerötszáz katonának lennie. Ezek jelentős része fogságba esik, vagy elpusztul, s így a keretet mindig fel kell tölteni. Eddig *tizennyolcezer török katonát* indítottak útnak Koreába, közülük tizenkétezer pusztult el vagy esett fogságba. A mult hónapban újabb ezer katonát akartak útnak indítani. A kikötőben, ahonnan behajózták volna őket, összegyűltek a hozzátartozók és tüntetést rendeztek. Csendőrök támadtak a feleségekre, anyákra és apákra. Ezt látva, a katonák fellázadtak és a kormány kénytelen volt visszatartani az ezer katonát.

Memecsik felkelése

— Erről az eseményről az illegálisan működő békebizottságok kiadtak egy röpiratot »*Memecsik felkelése*« címmel. (Memecsik az egyszerű közkatona elnevezése Törökországban.) Széles körben elterjedt ez a röpirat és a kikötőbeli eseménynek olyan visszhangja volt, hogy még a reakciós lapok is kénytelenek voltak a hírről beszámolni.

— Hatalmas a békevágy a török népben. Házak falain, egyetemek tábláin olvasható a felirás: »*Éljen a béke!*« »*Le a koreai háborúval!*« »*Sztálin: a béke!*« Tömegesen tartóztatják le azokat, akik ezeket a feliratokat elhelyezik. Ha valaki egy kávéházban azt a kijelentést teszi, hogy: »*békét akarok, az ördög vigye el a háborút!*« — ezért börtön jár.

— A béke hangját terjeszti Törökországban, jobban mint máshol, a dal. Törökországban a parasztság legnagyobb része még ma sem tud írni, olvasni. De *énekelni tud*, ismeri a szép, régi melódiákat, amelyekre a békéről szóló új szövegeket írnak, gyakran ismert költők is. S a dalok szájról-szájra szállnak, gyorsabban terjednek, mint az újságok, mint a távirat és ami a legfontosabb — nem lehet őket cenzurázni.

Most, hogy a dalnál tartunk, beszélhetünk az irodalomról is. Nazim Hikmet elmondja, hogy nemrég készült el »Törökországi történet« című színdarabjával, amelyet nemrég mutattak be Prágában. A színdarabot egyébként a következő idényben nálunk is előadja a Nemzeti Színház. Nemrég írt egy filmszenáriumot is, s ebben négy ország — a Szovjetunió, az Egyesült Államok, Franciaország és Vietnam — békeharcát mutatja be. Ír verseket is, írni fog Magyarországról is.

A török irodalom útja

Amit ezután mond el, érdekes számunkra új ismertetése a ...ök irodalomnak. Megpróbálom szavait szószerint visszaadni.

— A mai török irodalom — nem tagadja a népi hagyományokat — gyökeresen különbözik a török klasszikus irodalomtól, mind nyelvében, mind formájában. Nemcsak a XIX. századbeli klasszikus írókat és költőket, de a XX. század elején született műveket sem tudja a mai török ember szótár nélkül megérteni. Legnevesebb régi lírai költőink megértéséhez gyakran kell szótár, mert több arab és perzsa szót használnak, mint törököt. Gyakran csak a szóvégződések törökök és legfeljebb néhány török szó akad bennük.

— Az úgynevezett udvari irodalom a perzsa és arab irodalom hatására fejlődött, bár el lehet mondani, hogy a török irodalom is hatott a perzsa és az arab irodalomra. Az udvari irodalom mellett kifejlődött egy nagyon gazdag népi irodalom is. Amíg az udvari irodalomnak körülbelül olyan helye volt, mint sok európai országban a latinnyelvű műveknek, a népi irodalom az egyszerű emberek és a kispolgárság körében volt népszerű. A népi irodalom nem egyszerűen csak folklor, csak abból és az után fejlődött ki. A népi irodalom nemcsak nyelvében, hanem versformájában is különbözik a klasszikus irodalomtól. A klasszikus irodalom és utána még a szimbolikus költészet is arab versmértéket használ; a népi irodalom szillabikus, szótagszámos versmértéket.

— A népi irodalomnak nemcsak költői, hanem prózai alkotásai is vannak. Ezek közül a legismertebbek a legendák. Általában közös hőseik vannak, mint az arab és azerbajdzsán legendáknak.

— A verses műveket a legtöbb esetben húros hangszer kíséretében adták elő. Az előadó lantján kipengette a dallamot, utána félig dalban elmondta a verset s minden négy sor után ismét játszott a hangszeren. A népi költőket a nép név szerint ismerte, nemcsak a lírai, hanem az epikai költőket is.

— A török elbeszélő költészet legfontosabb témája volt a parasztság harca a földesurak ellen. A burzsoa irodalomkritikusok az ilyen verseket »*misztikus műveknek*« nevezték. Így a legnagyobb népi költőknek, sőt a XV—XVI. században élt *Junusz Emre*-nek műveit is. A valóság az, hogy Junusz Emre is, mint még néhány népi költő, *a parasztság boldogtalanságáról* énekelt és ezt nevezték a burzsoa-kritikusok misztikumnak.

— A mai török költészet mind e régi forrásokból merít. Jellemző rá, hogy tiszta, szép török nyelvet használ. Felhasználja a népköltészet régi versformáit, de nem szolgaian utánozza. A török irodalom a XIX. század közepétől francia hatás alatt volt. Ez a hatás mindmáig érződik. Törökországnak számos tehetséges, fiatal költője van, tehetséges novellistái is, a regény- és drámaírás azonban nagyon gyenge. Van egy kiváló regényírónk, de amit ír, az ma nem jelenhet meg Törökországban. Törökország valamennyi tehetséges írója — s hozzátehetem: festője, zeneszerzője — *haladó gondolkodású*. Sajnos, a tudományban nem ez a helyzet. A haladó egyetemi tanárokat elzavarták katedrájukról. A folklor-tudománynak volt két egyedülálló specialistája, akiket elkergettek az egyetemről, s hogy tettüket igazolják, megszüntették a folklor-tanszékeket is.

Török népdal Esztergomról

Nazim Hikmet végül néhány jellemző dolgot mond el a magyar-török kapcsolatokról: A mai Magyarországról nagyon keveset tudnak Törökországban. De él az a hit, hogy a magyarok, akárcsak a finnek, a törökök rokonai. Ha a faluban beszélgetünk emberekkel, azt mondják, hogy a magyarok gyaurok, de mégis a mi barátaink. Van egy *250 éves török népdal, amely Esztergomról* szól és ma is nagyon ismert. Arról szól, hogy egy török ifjú Esztergomba érkezik, beleszeret egy magyar leányba, a sors szétszakítja őket és az ifjú hazatér. A dalban arról is szó van, milyen szép Esztergom városa.

Nazim Hikmet most látta, milyen szép egész Magyarország. Mint békeharcos és mint költő azért küzd, hogy egyszer ilyen szép legyen Törökország is.

Nemes György

*

Nazim *Hikmet* a Szépirodalmi Könyvkiadónál tartott irodalmi Könyvkiadónál tartott fogadás alkalmával lemondott a kiadónál eddig megjelent műveinek honoráriumáról, 2847 forintról. Ezt az összeget Nazim Hikmet *a Koreáért folyó magyarországi gyűjtés javára ajánlotta fel.*

RÁDIÓBÍRÁLAT

CSÜTÖRTÖK. »Vasból való vár«. (A Magyar Rádió mesejáték-bemutatója). A rádió kitartó és lelkes munkával szárnyalja túl immár évek óta Operaházunkat új magyar dalművek bemutatása tekintetében. Ma már ott-tartunk, hogy a Studió egész sorozattal dicsekedhet, »Csinom Palkó«, »Huszti kalandok«, »Pomádé király«, »Tartuffe«... mind egy-egy állomás. A cél: megteremteni, kialakítani az új magyar operastílust. Most ismét jelentős állomáshoz érkeztek el, mert bemutatták Szervánszky Endre Kossuth-díjas zeneszerző első színpadi művét. A verses szövegkönyvek közül Bárány Tamás »Vasból való vár« c. mesejátéka ragadta meg egyik legkiválóbb komponistánk fantáziáját. A könyv alapja: az élet. Sztálinváros! Alapgondolata az, hogy egyedül nem tudunk harcolni, küzdeni a pénz-Moloch, a kapitalizmus ellen. Össze kell fognunk a legyőzésére. Vágjuk le a fejét, ahol felbukkan. A sárkány három fejét levágja a mesejáték hőse és minden bérencével elpusztul a leányfaló szörnyeteg. Felépült a vasból való vár, s nincs az a hatalom, ami a szabadságot, ezt a féltve őrzött kincset el tudná ragadni. Ha akadna mégis sárkány, másik zsarnok, akkor »Megismeri erejét jó Vasvárunk száz kardjának!« Bárány Tamás népi elemekkel szőtte át jól verselt zenére bő alkalmat adó gyerekeknek, felnőttnek szánt játékát. Több benne az elbeszélő-elem, mint a drámai cselekmény. Az előadáson egyforma arányban szól a mese és a zene, ezért tűnik úgy, mintha kevés lenne a muzsika. A történet inkább a második felében ért el a nagyobb hatásokat, elbírna még több ízes magyar humort. Színpadi előadás esetén persze átalakítást igényelne, több cselekményre és erőteljesebben felépített felvonásvégekre lenne szükség. Ebben a mesejátékban a zenéből kapjuk a leglényegesebbet: végre vérbeli magyar hangvételű, friss népi pillérekre nyugvó muzsikát, amire olyan régen vártunk. Könnyedebb, mindenkihez egyforma szépséggel szóló bájos melódiák, ízléses harmóniák, sohasem sablonos, mindig új fordulatokkal megalkotott dallamfűzés és a nyelvünkhöz pontosan simuló, színmagyar prozódiával írt zárt énekszámok jellemzik Szervánszky vezérkönyvét. Szándékos kettősség benne, hogy magyarhangzású dallamokat adott a pozitív szereplőknek, s ettől eltérő muzsikával jellemzi az ellenséget. Szervánszky be tudta ékelni a műfajba a tömegdalt is. Többször elénekelnek benne egy nagyszerűen sikerült ilyen kórust, de kívánatos lett volna e tömegdal variálása is. Kimagasló betétek: János dala, Hajnal és János duettje, István énekszáma, Ferkó különlegesen finom búcsúja. Rózsa dala. Másfelől: a Sárkány basszus-hangra írt karakter-dalai, a Szél, Homok fergeteges énekszáma. A huszonhat szám csaknem órányi kitűnő zenét ad. A színpadi szokásokra Szervánszky sem ügyel, ez azonban a rádióban nem volt fontos, ott elhalóan halk áriával is végződhet a felvonás és mégis hatásos. Amikor a hírközlés után sor került a mű második felére, basszus-áriával kezdődött. A közönség nem tudhatta, hogy most ismerkedünk meg a Sárkánnyal. Jelezni kellett volna, magyarázattal, vagy verssel. Lehel György lelkessége érződött a pontos zenei betanításon és vezénylésén. A mesejátékot egyebként kettős szereposztásban játszották. Színészek mondták a prózai részt, és helyettük operaénekesek szerepeltek a zenés jelenetekben. A színészek közül Bihary, Bikádi, Bessenyei, Gózon és Gáti, az énekművészek közül Tiszay Magda, Mells György, Kövecses Béla, Udvardy Tibor, Sándor Judit, Szecsődy Irén, Littasy György, Fodor János és főleg Gyurkovics Mária érdemelnének bővebb méltatást, a karigazgató Forrai Miklóssal együtt.

— **Három kiállítási helyiség** lesz a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alap-jának, a Kossuth Lajos-u. 12., a Somogyi Béla-út 26. és Rákóczi-út 57-b. sz házakban, a Képzőművészeti Alap Képcsarnokai néven. A két előbbi kiállítóhelyiségben augusztus 2-án nyílik az első tárlat.

— **Új szinkron-filmgyár** építését kezdik meg a jövő héten a Hűvösvölgyben. Az építővállalat ideiglenes iroda- és szállásheiyiségeit már építik is s a jövő héten a gyár földmunkáihoz fognak hozzá. A T-alakú épületben öt műterem kap helyet.

DIPLOMA-MUNKÁK

az élet megszépítésére

Rövid időn belül két részletben vizsgázik a magyar iparművészet. A mult héten folytak le a képesítő és egyben diplomaértékelő, nyilvános vizsgák az Iparművészeti Főiskolán, augusztus első felében pedig megnyílik az I. Iparművészeti Kiállítás, ahol iparművészeink összessége fog beszámolni munkásságáról dolgozó népünk előtt, arról, hogy milyen mértékben vették ki részüket a kultúrforradalomból és mennyire jutottak el az iparművészet új fogalmának tisztázásában. Ezen a nagy seregszemlén, amelyen a felszabadulás óta először lesz alkalmunk az iparművészet minden ágában történt változást és fejlődést lemérni, — az Iparművészeti Főiskola hallgatói is szép számban vesznek részt tanáraikkal együtt, brigádban készített munkákkal.

Az Iparművészeti Főiskola első emeleti disztermében és a hozzá tartozó folyosórészeken kiállításon mutatják be

az ötödévesek diplomamunkáit.

Az iskola jó hírnevéhez méltó ízléssel sorakoznak a *belső építészek* tervei, akik diploma-munkájuknak nem kisebb feladatot kaptak, mint a salgótarjáni tanácsház belső terének megtervezését. Ahogy végignézzük a terveket, amelyek valóban méltóak egy reprezentatív teremhez, úgy látjuk, hogy ezekben az előkészítő rajzokban a menynyezetdíszektől kezdve a székekig és egyéb ülőbútorokig mindennek *értelme és célja* van, igyekeztek a hasznos és a szép fogalmát kiegyensúlyozva egyesíteni. De ugyanezt tapasztalhatjuk a kartonok és selymek mustráin, a porcelánokon, a kerámián, a ruhaterveken s a számtalan kísérleten, amelyhez fiataljaink alapos felkészültséggel, a dolgok lényegének tisztánlátásával és talán elsősorban annak a tudatnak birtokában láttak hozzá, hogy mit jelent iparművésznek lenni a szocializmust építő társadalomban.

A fiatalok, akik most képesítőztek, már ebben az iskolában élték végig azt a harcot, mely a régi és nem egy esetben az absztrakt művészi szemlélet és a születő, egészséges új között lefolyt. Ebben a szívós harcban edződtek meg és tanáraik irányításával kísérleteznek — mint a diploma-munkák sokasága mutatja — rendkívüli szorgalommal és nagy benső akarással az ízléses és korszerű iparművészet megteremtése érdekében.

Az is érdekes és jellemző, amit a fiatal iparművészek önmagukról és munkájukról a vita megkezdése előtt elmondtak. *Juris* Ibolya legényrózsás mintájú, nyomótechnikával készült kelméjében a napsütést és a vidámságot akarta kifejezni, a stilizált mintákban a realizmus haladó hagyományait érzékeltetni. Tudják ezek a fiatalok, hogy a társadalomformáló erőhöz mennyire szükséges a haladó hagyományok alapos tanulmányozása. Ezt fejezte ki *Szeberényi* Béla szövős is: »Számunkra épp oly fontos Leonardo művészete, mint a luccai bársonyok, vagy bármely más művészeti eredmény, amely a maga korában a társadalmi fejlődést szolgálta.«

Ezen a diplomaértékelésen nemcsak az iskola tanárai és növendékei voltak jelen, hanem a legérdekeltebbek is, különböző gyárak tervezői és fizikai munkásai és nagy volt az öröm, amikor az egyik felszólaló a Kistext dolgozóinak üzenetét tolmácsolta. Juris Ibolya terveit szép és tehetséges munkának tartják és szívesen foglalkoznak vele.

Egyik nagy problémája a mai iparművészetnek

a népi motívumok felhasználása.

Itt különösen a szövősök értek el figyelemreméltó eredményeket. Számos új kezdeményezést dolgoztak fel különböző módokon, népi jellegű szalagokat szőttek, melyeket a ruhatervezők az egyszerű, ... dekorálásánál igen ötletesen használtak föl. De láttunk ilyen magyaros motívumú díszeket kosztümökön, estélyi ruhákon, Szabó Albert sokoldalú tervein és néhányat már kivitelezve is. A Ruházati Központ jelenlévő képviselői azt állapították meg, hogy ezeket a magyaros szalagdíszekkel ékített ruhákat dolgozóink szívesen viselnék, s felajánlották, hogy közvéleménykutatás céljából az állami áruházakban külön vitrinben fogják dolgozóink elé vinni fiatal iparművészeink szárnypróbálgatásait. Az állami kereskedelem képviselői pedig szívesen látták és programmba vették többféle ruhaanyag gyártását is. Oszinte sikert aratott Szupán Irén gyermekek számára készült ötletes mustráival, egyszerű rajzú, áttekinthető s mégis játékosan kedves és ízléses virág- és állatalakjaival s a *Vadvízország* című film inspirálta meseszerű, üde terveivel.

A hallgatóság igen komolyan és részletesen bírálta meg *Krasznai* Mária diploma-munkáit. Batikfestésű sálakat tervez, igen jó ismerője a keleti technikáknak és tanulmányozta a Moszkva melletti 500 éves multra visszatekintő műhelyt, ahol a mesterek százai foglalkoznak a mai életet érzékeltető tematikájú és népművészeti elemeket átstilizáló sálak készítésével. Mint hallottuk, Krasznai Mária a Textilfeldolgozó Szövetkezetben kapott tervezői állást és tekintve azt a szertelenséget, ami ma a városszerte látható, festett sálakban elburjánzott, a szakmabeliek és laikusok egyaránt nagy reményeket fűznek a tehetséges fiatal tervezőnő további munkásságához.

Nem Krasznai Mária az egyetlen, aki friss diplomájával a kezében, új munkahelyére készül, ahol mindazt, amit az iskolában tanult, szélesebb gyakorlati téren fejtheti ki. Öt végzett hallgató ipari textilnyomó gyárakban helyezkedik el, ketten kisipari szövetkezeti tervezők lesznek, ketten pedig további művészeti problémák megoldása céljából, mint ösztöndíjasok, egy évig a főiskolán maradnak. Mindegyikük tökéletesen tisztában van azzal, hogy mit vár tőlük a szocializmust építő társadalom. Mint egyikük kifejezte — azon fáradoznak, hogy terveiken és kivitelezett munkájukon keresztül a legjobbat és legszebbet adják hazájuknak, a dolgozóknak az élet megszépítésére, az ízlésnevelésre, hogy minél több derű és szépség legyen életünkben.

(dm.)

A karlovyvaryi filmfesztiválon bemutatták a Tűzkeresztséget

A Karlovy-Varyban folyó VII. Nemzetközi Filmfesztiválon szerda este a »*Danka*« bolgár játékfilmet és a »*Gögös hercegnő*« című cseh mesefilmet mutatták be. A »*Danka*« a bolgár filmművészet fejlődéséről tanúskodik, mind ideológiai, mind művészi szempontból. A cseh »*Gögös hercegnő*« Bozsena Nemcova, a híres csehszlovák írónő meséjét dolgozza fel.

Csütörtökön este mutatták be a magyar filmgyártás nagysikerű alkotását *Urbán* Ernő Kossuth-díjas író »*Tűzkeresztség*« című játékfilmjét. A közönség meleg szeretettel fogadta a pódiumon megjelent Urbán Ernőt, aki bevezető beszédében elmondotta, hogy ez a film azt kívánja bemutatni, miként forrnak össze végtelen táblákká a milliónyi kis parcellák Magyarországon, milyen küzdelmek árán születik meg a termelőszövetkezetek parasztja, aki ura és nem rabszolgája ... »Ahhoz, hogy az új ember megszülessék — jelentette ki Urbán Ernő —, ahhoz, hogy a termelőszövetkezet megerősödjék, Ható Ignác-féle középparasztoknak és a szövetkezetben lévő régi tagoknak is tűzkeresztségen kell átesniök.«

Urbán Ernő szavai után bemutatták a filmet, amelyet a közönség lelkes tapsviharral fogadott. *Csiaureli*, a Sztálin-díjjal többszörösen kitüntetett szovjet rendező a bemutató után a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a filmről.

Nagy sikere volt a Fesztiválon a péntek délután bemutatott »*Nekik béke kell*« című színes magyar kisfilmnek is.

— **A Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesületének** együttese fellépett Bratislavában. Az együttes magyar népdalokat és népi táncokat adott elő.

Magyar Nemzet
Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója
Szerkesztőség: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatali és hirdetési osztály: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Hirdetési osztály csekkszámla száma: 61.080. — Terjeszti: Posta Központi Hirlap Iroda, Budapest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850. — Budapesti egyéni előfizetőket a kerületi kézbesítő hivatalok kezelik, vidéken a helyi postahivatal. — Központi előfizető szolgálat: 183—022. — Előfizetési díj egy hóra 12 Ft., negyedévre 36 Ft. — Előfizetések csekszámlaszáma: 61.030. Athenaeum Nyomda, Fv.: Soproni Béla.

BÚTOR

Kétszemélyes rekamié, két fotel eladó. József-utca 7. Körtvélyesi.

1—2 személyes rekamiék, fotelek, székek készítése. Fizetési kedvezménnyel! **Kürti**, kárpitosmester, Nagymező-u. 38. (Ó-utca sarok.)

Kétszemélyes epedás rekamiét 2600-ért. — Kétszemélyes garnitúra 2 fotellel, 2 székkel 4600-ért jótállással készít: Rákóczi-tér 11. Kárpitos

Rekamié, fotel, fotelágy, stb. készítése Mintadarabok. — Fizetéskönnyítés! — Kárpitosnál, Horváth Mihály (Mária Terézia)-tér tizennégy. (Templomnál.)

Vennék priváttól hálószobát vagy kombináltat. Telekitér 3. III. 5. Tel.: 131—776.

Hálószoba, sötétdió, Katona József-utca 11/a. Fericsán. 90-es villamossal Mária-utcáig.

Heverő, ágynemütartós fodorral, kisrekamié szélesíthető, olcsón. Átalakítás, javítás. Hennefeld, Régiposta-utca 9.

Meglepően olcsón készít kettőszemélyes rekamiét fizetési könnyítéssel kisiparos, Wesselényi-u. 36 227—192.

Szép telihálló eladó. Csak privátnak. Baross-utca 82. I. 5.

Gyönyörű intarziás barokk szekrény. — Weber, Dorozsmai-u. 11. földszint

Különleges intarziás műbútor barokk szekrény Jakab, Rudas László-u. 6.

Kifogástalan modern kombinált szoba, két részes szekrénnyel és sötét dióháló eladó. Hársfa-utca 27. földszint 10.

Sötét dió kombinált szekrény eladó. XIV. ker. Oszlány-u. 4. Bpest, 67-es vill. Üv-utcáig.

Szép biedermeier dió háló és konyhabútor eladó, csak privátnak Dohány-utca 84. IV. 5.

Iróasztal, 50 kg mázsa eladó. Kertész 41. fszt. 4

Kifogástalan kombinált szoba, kétrészes szekrénnyel és hálószoba eladó. — Bajcsy Zsil.-út 22 félem. 1.

Kombinált szoba kétszemélyes rekamiéval, szekrény külön eladó. Rákóczi-út 27/a. I. 4.

Gyönyörű kétszemélyes rekamiét, tömördió oldalakkal, foteleket, székeket készítek. Saját érdekében nézze meg. Fizetéskönnyítés.

Noszkay kárpitosmester. József-körút 31/B. Bejárat Kölcsey-utcából.

Rekamié önműködő kétszemélyes, fotelt, széket készítek. — Kárpitosmester, Zichy Jenő-utca 33.

Szép háromajtós diófaszekrény eladó. Kristóf-tér 4. Házfelügyelő.

Hálók, konyhák, kombinált, egyes darabokat is készít: Asztalosmester, Landler Jenő-utca tizennégy. (Volt István-út.) Udvarban.

Kétszemélyes, epedás patentrekamiét készít: Kádár, Rudas László (Podmaniczky)-utca 67.

Rekamié, dupla ágynemütartós, kétszemélyes, automatikus epedás. Egyszemélyesek, fotelágyak, különleges sarokrekamiék, barokk stílgarnitúrák készítését, javításokat is vállalja, Kárpitosmester. Majakovszkij-utca nyolcvankilenc.

Hálószoba, kombinált szekrény, szekrényberendezés sürgősen eladó. Rákóczi-út 51. fszt.

Modern ebédlő, kiállítási műbútor eladó XI. Arany János-utca 10. Alagsor 2.

Hálószoba nagyon szép állapotban eladó. XI. Verpeléti-út 12. ½ em. Pék

Világítós és tömördió kétszemélyes rekamiét, garnitúrát, szezlon, rekamié átdolgozást fizetési kedvezménnyel készít: Tóth, Bródy Sándor-u. 46.

Kétszemélyes patent rekamié, egyszemélyesek, fotelek, székek, szezlonok, matracok készítése, fizetési kedvezmény Javításokat vállalok: Kárpitos, Aradi-utca egy

Nagyon kedvező fizetési kedvezménnyel készítek: rekamiét, fotelt, székeket. Farkas kárpitos, Wesselényi-u 26 Bejárat Nagydiófa-utcából.

Háromajtós diófa szekrény eladó. — Horváth, Sobieszki János-utca 3.

Kombinált bútorokat szekrényt, rekamiét, fotelt, széket, egyes darabokat is készít: Gombos, Péterfy Sándor-utca 17.

Barokk, epedás rekamie garnitúra eladó. Rózsa Ferenc-utca 38/B. I. 1.

2 fotel, 2 szék, kanapé, komód, világos cseresznye, összekötő perzsák, ezüsttálak, porcelánok, étkészlet, egyes fotelok, ovális asztal, szekreter, Lingel műbútor eladó. 161—201. 138—279. — Fortuna-u. 6. (Előzetes telefont kérek.)

Garderóbszekrények, tölgyfa, legjobb állapotban, eladók. — Személynök-uca 25. V. em. 7. Köznapon délután félhéttől nyolcig.

Sarokrekamié gyönyörű állapotban eladó. Fő-utca 15. — Tóth.

Kétszemélyes rekamié, két fotel eladó. Bukarest-u. 7. házfelügyelő.

Komplett kombinált szobabútor, 2 rekamiéval eladó. Pesterzsébet, Székelyhíd-utca 16.

Kombinált szoba és konyhabútor eladó. Délután 2 órától: VII. Rákóczi-út 56. II. 2.

Lakkcsiszolt fehér, 2 db egyajtós szekrény, egyik akasztós másik berakós és 1 barna üveges ebédlő szekrény keményfából, prima állapotban eladók. Sas, Kertész-u. 43. II. 4. vasárnap délig.

Egy háromajtós diószekrény eladó. Vörösmarty-tér 5. sz. fszt. 1.

Háromajtós fényezett 220x200x70 cm méretű, szétszedhető, masszív szekrény, irodába is alkalmas. Exacta fényképezőgép eladó. Retek-utca 35. IV. 2. Tel.: 161—623

Kombinált szekrény, minőségi munka, priváttól eladó. — Csákv-u. 24. III. 1.

Dolgozószoba, modern, kárpitozott, ülőgarnitúrával el adó. Nagymező-utca 45. I. 1.

Különleges szép, modern konyhabútor, prima tölmörfából, rendelésre készült, költözködés miatt olcsón eladó. Naponta 8 órától 7-ig: Rózsadomb, Eszter-u. 7/a. garázs.

Műbútor hálószoba, buklé szőnyeg, csillár, csipkefüggöny eladó. Rákóczi-út 8/b. II. 11.

Háromajtós kombinált szekrény, irószekrény, gyönyörű, eladó. Mogyoródi-út 157/B

Műremek könyvszekrény, hozzá garnitúra, szőnyeg eladó. Pestszentlőrinc, Brassó-u. 24. Délután 4—8-ig.

Gyönyörű modern hálószoba berendezés eladó. Kispest, Wekerle-utca 66. — Farsang.

Nagyon szép empire szalongarnitúra, klenc db-os, eladó. — V ker. Akadémia-u 11. sz. IV. em. 18.

Prima fehér háló eladó. XIV. Lengyel utca 4.

Kombinált szekrény, háromrészes eladó, modern síma kerevet, használt elkülönítve is eladó. — Szombat tizenöt óra után, vasárnap d. e.: VI. Próféta-u. 6. I. 9.

Biedermeier ülőkanapé, 2 fotel szék, gyapjú epinglé huzattal, nagyon olcsón. Henenfeld, Régiposta-utca 9.

Egy használt kanapérekamié, 2 személyes, 4 kárpitozott szék, 1 asztal eladók, csak szombaton 6-ig. IX. Bakáts utca 8. I. 10. Háromcsengetés.

Modern konyhabútor eladó. Újpest, Árpád-út 37. fszt. 6.

Használt kárpitozott bútorok javítását vállalom, házhoz megyek, Kovács kárpitos, VIII. Mária-utca 24.

Eladó: egy biedermeier fényezett, 2 ajtós szekrény, egy csónakos varrógép. 1—7-ig: II. Török-u. 6. III. 14.

4 darab gyönyörű, új kárpitozott szék, 1 nagy csillár, 1 falikar, 1 nagyméretű utazókosár eladó. XI. Mészöly-u. 4. fszt. 3.

Kombinált szekrény, 1 fotel, 2 szék sürgősen eladó. Sütő-u. 2. III. 8. Deák-térnél.

Világos stíl háló 6500-ért eladó. Pestlőrinc, Nagyvárad-u. negyvenöt.

Egyajtós modern fehérszekrény, konyhaszekrény, ágynemű eladók. — Jókai-tér 8. IV. 10. vasárnap 2—4-ig.

Nagyméretű, két ajtós, antik szekrény eladó. Jászai Mari-tér 4/B. I. Kollár. — Vasárnap 10—1-ig.

Kerti fonott garnitúra, szép kidolgozásban 650.— Ft-ért eladó. Megtekinthető reggel és este 7—8 óráig. 313—806. — Perczel-u. 2. III. 9.

SZŐNYEG

Szőnyeg, beszarábiai szmirna, kifogástalan állapotban eladó. XIII. Katona József utca 21. IV. 31.

Kettő szép keleti összekötő eladó. — Bangó, XIV. Rákospatak-utca 53.

EGYÉB BERENDEZÉS

Porszívót kölcsön vehet Keravilltől. — Boltjaink a város minden részében. — Kölcsöndíj egy napra Ft 12.—, fél napra Ft 7.—.

„Elektrolux" parkettkefélő eladó. — Szentkirályi-u. 22-24 III. 31.

Vogel csillárkészítő javít, átalakít, felüvegez. VIII. Horváth Mihály (Mária Terézia) tér 1.

Galériát, használt faanyagot, deszkát, gerendát vennék. — Mészáros, Gabona-u. 7. Tel.: 338—435.

Üzemi konyhaedények, üstök, kondérok, zsírtárolók olcsón eladók. Kertész utca 20. 226—850.

Beosztásos műszaki berendezés, fiókos állványok, pultok, íróasztal olcsón eladók. Kertész-u. 20. 226—850.

HANGSZER

Használt művészimezeket vásárol a 6. sz. Keravill bolt V., Kossuth Lajos-utca 2. Tel.: 188—038.

Tangóharmonika sürgősen eladó, vagy nagyobbra cserélném. Zugló, Bosnyák-tér 16. üvegesnél.

Tangóharmonikát priváttól sürgősen vennék. Landler Jenő-u. 36. Barabás. — Telefon: 383—271.

Használt hangszereit megjavítom. Tangóharmonika, pengetős és vonóshangszerek szakszerű javítása, hangolás, húrozás: Hetesi mesternél, Cserhát-utca 14. — Keletinél.

Eladó: 80 basszusos tangóharmonika, VII Garai-utca 35. II. 15.

32 B prima állapotban lévő tangóharmonika eladó. Bp., VII. ker. Dózsa György-út 50. Kanta

Tangóharmonika sürgősen eladó. — 48 basszusos, olasz gyártmány. Aulich Lajos-utca 160. 67-es végállomás.

Nagy mesterhegedűk és egy különleges hegedűtok eladó. Üllői-út 107. I. 3.

Eladó tangóharmonika 32 basszusos, francia gitárbanjó, 10 drb. Révai Lexikon. XIII. Kiss József-u. 117. III. 51.

RÁDIÓ

Használt rádiót és zenegépet vásárol a 34. sz. Keravill bolt. VI., Nagymező utca 14. Tel.: 224—845.

Rádiót priváttól készpénzért veszek. Thököly-út 5. Tel.: 427—027

Express javítások vidékieknek soron kívül is vállal jótállással: **RÁDIÓ Express szervisz**, VI., Lenin-körút 92. sz. Telefon: 122—355.

Rádiót, lemezjátszót veszek priváttól, Lenin-krt. 92. — Bártfai, d. u. 2—5-ig. (122—355.)

Szuperrádió, világvevő, olcsón eladó. Garai-tér 18. Tel.: 420—464.

Philips zenegép lemezekkel eladó. — Népszínház-utca 22. IV. Ágoston.

Tökéletes világvevő, gyönyörű nagyszuper és törpeszuper, minden elfogadható áron eladó. Pannonia-utca 30 I. 3.

Rádió 2+1 lámpás Orion eladó. VI. Rippl-Rónai-u. 38. III. 2. Vasárnap. — Tel.: 129—170.

Orion 4 lámpás szuper rádió eladó. — Csak szombaton 6-ig IX. Bakáts-utca 8. I. 10. 3 csengetés.

4+2 Standard váltóáramú, nyujtottságos. 1.100.—. XIII. Jász-u. 142. Várdai, d. u. 5-től.

Orion nyomógombos rádió, dalszekrénnyel eladó. Majakovszkij-u. 98/B. I. 11

RUHÁZAT

Sötét férfiruhát télikabátot, középtermetre vennék, priváttól, Majakovszkij-utca hatvan. Tel.: 423—330.

Bundák, divatos átszabások, javítások, szőrmebélések, gyermekbundák. — Somogyi szűcs, V., Kossuth Lajos-u. 5.

Szürke finom tisztagyapjú felöltő, drappszínű kamgárn nadrág, világos vászonöltöny, duplaballon, minden minőségi és kifogástalan állapotban, magas, erősebb termetre eladó. VIII. Bacsó Béla-u. 17. I. Érdeklődni tíz órától.

JÁRMŰ

125 Csepel kifogástalan állapotban eladó. Csáky 4. II. 12/a

250-es Triumph, minden része pormentesen tokozva, prima állapotban, kifogástalan gumikkal eladó. Debrecen, Bem-tér 11. (volt Magoss György-tér.)

NSU motor 100-as eladó. VII. Hársfa-utca 1. Süvegh Albert cipészüzlet.

DKW 125. kifogástalan. eladó. Demény, Lázár-u. 13.

Eladó egy 100-as Sachs motorkerékpár, XV. k. Dugonics-utca 41/a.

Vadonat új szárhúszonötös, krómozott, kilométerórás Csepel eladó. Tangóharmonika érdekel. — Pestújhely, Bacsó-út 3.

Behajtós Csepel, kívül-belül kifogástalan eladó. Kispest, Jókai 44.

BMW R. 71-es blokkot megvételre keresek. Puhony, VIII. ker. Balassa-utca 7.

Csepel 100-as ballonos eladó. Cserélném 350. 500-ra. — Oldalkocsist veszek. Mérész. VI. Felsőerdősor 5.

Retina II. T optikás, távmérős. 1:2 fényképezőgépet adok, 200—350 jó motorkerékpárért árkülönbséggel, szombat este 6-tól, vasárnap 10-ig: 360—218. Gellérthegy utca 14.

Eladó 125 Puch motor és egy 125 Csepelhez oldalkocsi. — Bosnyák-téri jégpályánál.

500 kcm oldalkocsis NSU, angol magdinó, 500 NSU tokozott, csak motor olcsón eladók. Siófok, Mészáros Lőrinc-u. 34.

600-as Zündapp oldalkocsival, üzemképes eladó. Cím: Állami Hirdető, Kaposvár.

EGYÉB JÁRMŰ

125-ös új oldalmotor alkatrészekben, olcsón eladó. Hétköznap 6—8-ig: Baross-tér 17, III. 13.

Kombinált sport és mélykocsi, gyermek fürdőkád és lábbal hajtható gyermekautó eladó. Telefon: 348—679. X. Mádi-u. 13/a.

Eladó egy mély babakocsi. XIV. Dózsa György-út 11. II. 22. Tel.: 424—042.

Iker, mély gyermekkocsi jó állapotban eladó. VII. Miksa-u. 15. III. 14.

Egy Archimedes csónakfarmotor, 350 kcm. üzemképes, eladó. Kertészeti locsolásra is használható! Cím: Szigetszentmiklós. Kinizsi-utca 67. sz

VARRÓGÉP

Használt háztartási és szabóipari varrógépet vásárol a 3. számú Keravill bolt, VII. Rákóczi-út 14. Telefon: 221—695

Singer süllyesztős, új varrógép eladó. Menczer. Szondy-u. negyven.

„Singer" karikahajós varrógép ezernégyszázért, magyar szmirna összekötő, vaságy, asztal, gyermekmatracok eladók 5—7-ig: József-krt. 63. IV. 1. Lift.

GÉP, SZERSZÁM

Keresünk megvételre bármilyen lakatos, motorjavító, gépjavító, autójavító, villamossági, kovács műhelyi felszereléseket és szerszámgépeket. — Számításba jöhet: fémesztergapad, állványos fúró- és csiszológépek, láng- és ívhegesztő felszerelések, akkumulátor töltő és egyéb műhelyfelszerelés. Cím a főkiadóban.

ÉPÍTÉSI ANYAG

Használt ajtók, ablakok kapuhatók méretre is. Asztalos, XIV. Columbus-u. 60

Használt anyagból ajtók, ablakok olcsón kapuhatók. — Detra asztalos, IX. Soroksári-út 65.

Ikerablakok, ajtók kapuhatók építkezésből visszamaradt is. Méretre megrendelhetők. Asztalosnál, Almássy-utca 3.

Használt ajtók, ikerablakok és üveg falak olcsón eladók. Gabona-utca 9. fszt.

Galériát, gerendát, mindenféle használt deszkát, furnirlemezt veszek: Szabó asztalos. Wesselényi-utca 22. Tel.-hívó: 421—640.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Üzemképes állapotban lévő újabb típusú **használt porszívót és padlókefélőt, ventilátort és hajszárítót** teljes tartozékokkal vásárol a 11. sz. Keravill Bolt, VI. Lenin-krt. 101. sz. Tel.: 125—531.

Vennék kristály ivókészletet. 3 egyforma függönyt, 1 függönyt és ágyteritőt. Telefon: 343—079. — Reggel 7—9-ig.

Engedélymentes riasztópisztollyal megvédjük baromfiállományunkat, vetésünket vadaktól, mezei tolvajoktól. — Vadászpuskánál nagyobbat szól! Gazdaságokban nélkülözhetetlen! Ötven forintért küldi utánvéttel: Pálmai János, Kecskemét, Csongrádi-út negyvennégy. Lövedék ötven fillér.

Drótkapú, oszlopok, billiárd eladó. Bp., XIV Kövér Lajos-u. harminchárom

Kerámia-mázakat veszünk. Tel.: 358—145. Szövetkezet.

Régi, antik, korabeli aranyozott fa-képkereteket, ökörszemeset, vagy sírmát vásárolnék, valamint könyvrégiségeket Kizárólag levélcím: Nemes, XIII Váci-út 193.

Autosyphon készüléket priváttól vennék Illatszertár. IX. Rádav-utca 15.

50 literes ürtartalmú WM-gyártmányú boylert vennék. — Patke. XIV. Lengyel utca 15. T.: 496—910.

Eladó kerti gumischlauc, háromnegyedes, 14 m., tizedesmérleg 150 kilóig mér. Délután: Oláh, Hunyadi János-út 6.

Csirkeól, kertipad, favance mosdótál vasállvánnyal, WC csésze, tölgyfaasztallap, 360x120 eladó. — II. Ermelléki-u. 11. Telefon: 159—645.

Tizenhétméteres kerti gumicső felszereléssel és politúrozott szekrényke eladó. VI. Sztálin-út 2. II. 4. Telefon: 121—818.

Ezüst evőeszköz, legmodernebb, hatszemélyes és más vitrintárgyak eladók. Baross-u. 83. fszt. 1/a.

Mázsa tizedes súlyokkal, 1200—1500 kg teherbírású, teljesen új, eladó. — Között, vagy Szövetkezetnek alkalmas. Bacsó Béla-utca 45. I. 7.

Csillárok (4 db) és egyéb háztartási dolgok olcsón eladók Iritzer, Paulay Ede-utca 21. II. 2.

Eladó emeletes 3—3 ajtós, fehér keményfa szekrény, üvegajtós empire könyvszekrény, barna festett Louis XIII. duplaágy, alsó, felső lószőrmatracokkal, steppelt takaróval nappal heverő, két 440x250 csipkefüggöny, guriguris aranykarnisokkal, kókuszszőnyeg, gumiszőnyeg fürdőkádhoz, biedermeier falitükör. Abonyi-u. 14. I. 1. 426—031.

Légpuska, távcsöves eladó. Csillaghegy, József Attila-u. 32/a. Tel.: 363—555. D. u. 5—7-ig.

Sípoló fazék eladó. Alkotmány-utca 21. II. 3.

Hűtőszekrény Elektrolux, háztartási és porszívó, mindegyik 110—220 voltra, üzemben eladók. II. Nyúl-u. 9. fszt. 2/b. kertben.

Vikendház eladó. — Megtekinthető; Kunfi Zsigmond-u. 76. Czerman.

Eladó üzemképes Frigidaire, Megtekinthető: Gábor, Fehérhajó-u. 2—6. I. em. 17. hétfőtől. 16—18 órakor.

Veszek komplett központi fűtés és fürdőszoba berendezést, radiátort, kazánt, fürdőkádat, kályhát, csöveket, stb. Baross-u. 10. — 338—699.

Sürgősen vennék egy használt „Hu-Ko" gyermekágyat Faluhelyi. T.: 428-015 Damjanich-u. 36.

Négy kétajtós, egy nagytükrös középszekrényből álló kitűnő előszobaszekrény-sorozat, azonos kiállítású tíz folyóméter, szép faltakarás-fogasfal és nagyméretű konyhaberendezés, nagy kényelmes bőrfotel, modern kis jégszekrény olcsón eladó. — Rákóczi-tér 10. Tisztító-gyüjtőben.

Öntött fürdőkályhát, beépíthetőt, kifogástalant keresek. — Hahn. Üllői-út 95. — Telefon: 139—636

Csók és Cencz nagyméretű festmény, szép keretben eladó. Lenin-krt. 35. Tel.: 423—822. Érdeklődés naponta reggel tíztől este tízig.

Kerti hintaágy eladó. XIII. Fáy-utca 43. Érdeklődni hétköznap.

Csecsemő gyermekágy vasból, kifogástalan állapotban eladó. Tel.: 354—436. Lovas-út 37.

Eladó étszervizek, teás készlet. Vasárnap 10—4-ig: Lendvay-u. 22. I. em. 2. ajtó.

Hatszemélyes ezüst modern étkészlet, más ezüstök, képek, sváji vekker eladók. Délután. Pozsonyi-út 33/a. III. 5.

Megvételre keresek kifogástalan állapotban lévő 4 személyes sátrat, lehetőleg felszereléssel együtt. Levélbeli ajánlatokat: König Ilona. Hüvösvölgy, Adv E.-utca 18.

Sátrat (2 személyest) bérelnék. v. vennék 189—830. 9—5-ig: Gerey, Budafoki-út 17.

Jókarban lévő gázhűtőszekrény eladó. Cím: X. Mádi-utca 9. I. em. (26-os vill. végállomásnál.) Érdeklődés: reggel 8—10-ig, este 6—9-ig.

Hűtőszekrény, 90 lt., 110—220 voltra, üzemben eladó. Bp., VIII. Lovassy László utca 3.

Bádogcsatornák, kéziszivattyú, varrógép, jégszekrény eladók. Szombat d. u., vasárnap: Zombori, Práter-u. 63.

Ezüsttálka, képek, asztali lámpa, bronz, porcelán leves-, hús- és tésztástál, majolika szobor, kerekesmángorló, falitükör kicsi, könyvek, konyhakés, fém- és üvegtálca, falipolc, damaszt abrosz, blúzok eladók. Népszínház-utca 22. I. 10. sarokban. Tel.: 143—592.

Utazóláda, ruhaneműnek, kifogástalan nagyméretű eladó. 5—7 között. V. Magyar utca 27. II. 1.

Zománcozott, két főzőlapos fehér gázsütő eladó. Megtekinthető egész nap: XII. Széchenyi emlék-út 4. Szabadsághegy.

Kerti ernyőt keresünk megvételre, azonnalra. Fővárosi Fotó V., V. Deák-tér 3. Értekezés reggel 7—8. 165-050.

Gázpalackot kályhával, joggal veszek 386—147. 9—3-ig: József Attila-u. 1

ALBÉRLET

Fiatal, házasulandó vidéki értelmiségiek albérleti szobát keresnek aug. 1—15-ig. Varga Béla, Bp., XI. Móricz Zs.-krt. 14. — III. 5. Tel.: 148—490. 164 mellék.

Kis szobát keresek idősebb nő részére, lehetőleg üresen. — Vadász. XIV. Columbus-u. 1.

Mérnök keres Budán, szép, csendes helyen bútorozott szobát, fürdőszoba használattal, gőzfűtéssel. Levélbeli értesítést Udvarhelyi László. II. Lóránffy Zsuzsanna-u. 10.

Nyugdíjas, 76 éves férfi, szoba-konyha, kertes házat megosztaná házaspárral. „Vidéken 71911" jeligére a főkiadóba.

Tiszta albérletet keres értelmiségi. Tel.: 144—240. délelőtt, Buda előnyben. XXI Kolozsvári 61.

Bútorozott szobát keresek (kutyám van). Szegő, szemfelszedő. Petőfi Sándor-u. 7.

Kis szoba központi fűtéssel. dolgozó férfi részére kiadó. Csalogány-u. 45/b. IV. 3.

Különbejáratú, elegáns utcai szoba fürdőszoba, telefonnal férfinak kiadó Pozsonyi-út 1. III. 2

Budai bérvillában elegáns szoba, igényes dolgozónak azonnalra kiadó. — XII. ker. Stromfeld Aurél-út 39. Székely.

Fiatal orvos és vegyész keres albérleti szobát közösen. — Dr. Oláh. Péterfy-utcai kórház. Sebészet.

Budán keresek két lehetőleg egymásbanyíló szobát albérletbe. Ajánlatokat: Pannonia-u. 9. III. 3 ügyvédi iroda. Tel.: 126—443.

Budai villában szép, különbejáratú, lehetőleg központi fűtéses szobát keres fiatal mérnök. Telefon: 359—697. Nyúl-utca 13./B.

Tiszta, különbejáratú bútorozott szobát, lehet kisebbméretű, fürdőszoba használattal keres dolgozó férfi. Lehetőleg V. kerületben. vagy Budán. Címleadás: V. Petőfi Sándor-u. 5. Házfelügyelőnél.

Bútorozott szobát keresek. fiatal értelmiségi nőnek. Dávid Józsa. Sallai Imre-utca 8. IV. 4.

Két egyetemista leány bútorozott szobát keres ágynemű nélkül. bárhol. Te... 297—535. XIV. Tihamér-u. 41.

NYARALÁS, ÜDÜLÉS

Kisleányommal 1—2 gyermeket nyaraltatnék. Iskolaidényben is. 360—237.

Kertes házamba nyaraló fiúkat, leányokat vállalok, 6 évestől. Sefcsik Gyula. Szilasliget, Petőfi-telep, Mogyoródi-u. 2. (Gödöllői Hév.)

FÉRFI ÁLLÁS

Könyvelő elhelyezkedne Kálisz ismerettel. Kovács Gyula, Zichy Jenő-u. 25 II. 10.

Szerszám, műszaki anyagbeszerzést vidékre elvállalja: Kulcsár József, Budapest, Rákóczi-út 6 Telefon: 421—631.

Vizsgázott gépészeket azonnali belépésre keresünk. — Parafingyár, X. ker. Gyömrői-út 132.

Kilencéves fiam mellé pedagógust, pedagógusnőt keresek délutáni foglalkozásra. 354—497.

Alapfokú vizsgával is Hofherr G-35-ös vontatóra, azonnali belépéssel, gépkocsivezetőt keresünk. — Szervestrágyagyüjtő és Kereskedelmi Vállalat. Székesfehérvár. Vöröshadsereg-útja 46.

Betonárugyártás és szállításhoz segédmunkásokat felveszünk, szakmunkára betanítjuk. Épületelemgyár, Bp., XI. Budafoki-út 78 — Vidéki dolgozók részére szállást biztosítunk, az összes dolgozók részére korszerű konyha, bölcsőde, kultúrterem és sportpálya áll rendelkezésre.

Férfi segédmunkásokat keresünk azonnali belépésre. Cím: Újpesti Bőrgyár, Budapest, IV Váci-út 40..

Vas és fémesztergályost felveszünk. Élelmiszeripari Közp. Gépjavító Váll., Budapest, XIV. Fogarasi-út 2—6.

Kádárok figyelem!

A Mechanikai Hordógyár állandó jellegű munkára felvételre keres
KÁDÁR SZAKMUNKÁSOKAT
kollektív szerinti darabbéres fizetéssel
Felvétel: Bpest, X. Liget-u. 6/8 sz. a.

Keresünk lópatkoló kovácsokat állandó munkára. Lósport Vállalat. Bp. V., Szép-utca 3. Személyzeti Osztály.

Budapesti Jégértékesítő Vállalat (Aggteleki-u. 21.) felvesz hajtókat és jégrakodókat. Munkaerőgazdálkodás.

Vasszerkezetek gyártásában gyakorlattal rendelkező gyártásvezető technikust, továbbá vasszerkezetek tervezésében jártas szerkesztő technikust, valamint gyakorlott műszaki rajzolót, v. rajzlónőt felvesz iparvállalat. Jelentkezés életrajzzal és eddigi működését igazoló iratokkal személyesen minden nap 9—10 h között. Közúti Hídfenntartási V. személyzeti osztálya, Bpest, IX. Közraktár-u. 34. I. 12. ajtó.

Társadalombiztosítási SZTK-szakértő ajánlkozik szövetkezetekhez, vállalatokhoz. Tel.: 458—404. — Fürj-utca 17.

Másodházfelügyelőségemet, szobakonyhás, speizos lakással elcserélném hasonló lakásért. — Landler Jenő-utca 41—43. V. 3.

Házfelügyelőségemet elcserélném lakásért vagy nagyobb házfelügyelőségért. V., Havas-u. 7.

47 éves nyugdíjas férfi elhelyezkedést keres bárhová. Németh. Pesterzsébet, Bocskai-utca 10.

Délutánra bármilyen munkát keresek. — XIII. Rokolya-u. 49. Óvári.

Villaházmesterséget keresek. gázos cserelakást adok. — Csengery nyolc. I. tizenkilenc.

12 éves gyakorlattal. személykocsi sofőrnek. anyagbeszerzői ismerettel, volt kereskedő elhelyezkedne hozzájárulással. XIV. ker. Abavár-u. 34.

Vidéki munkahelyre keresünk építőipari normásokat. építésvezetőket. kőműveseket, segédmunkásokat. Jelentkezés: Bányászati Magasépítő Vállalat, Bp., V. József Attila-u. 12. sz.

NŐI ÁLLÁS

Magánoshoz házvezetőnőnek elmenne, szorgalmas fiatal nő. „Otthonra vágyom" jeligére a főkiadóba.

Dolgozók gyermekének sétáltatását vállalom. Mák Istvánné. Zichy Jenő-u. harmincöt.

14 éves általános adm. gyakorlattal, könyvelési képesítéssel, perf. gyors- és gépírással, lehetőleg pénzügyi vonalra, hozzájárulással állást keres: — Nemesné. Aradi-u. 58. I. 6.

Gyakorlott teljesítménybéres kézivasalónőt keres: Budapesti Szállodaipari Vállalat. Apáczai Cseri János-u. 5.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Vidékre orvoscsalád középkorú segítséget keres. Jelentkezni: Budapest, Mária-tér 5. Jánoséknál.

Takarításért központi fűtéses szobát adok. Tímár, V., Markó-u. 7. III. 6.

Szerényigényű idősebb nyugdíjas özvegy 1—2 személy kisebb háztartását ellátná. R. F.-né, Rákoskert. Margitkörút 33.

Jólfőző komoly nő kisebb családhoz felvételik. szép szoba van. Jelentkezés naponta 9—½5-ig, szombaton 1-ig. Király-u. 24. Müller, udvarban.

Megbízható, jól főző tiszta szorgalmas, egészséges, jó megjelenésű, 63 éves, magános, intelligens asszony elmegy Budapesten innen bárhová házvezetőnek, csak gyermektelen, értelmiségi férfihoz: Címe: Danyi Emilia levelével. N. I. részére, Szeged, Attila-utca 3. fszt.

Takarításért szép szobát fizetéssel egyedülálló nőnek, v. gyermektelen házaspárnak. Délután 6—8. XII. Dobsina 10 Kertész.

Jó megjelenésű, megbízható, volt perfekt szobalány, jó helyre, állandóra ajánlkozik mindenesnek, esetleg takarítana is. — Kabók Lajos-utca 1. III. 10. Etelka.

Gyermekszerető főzőmindenest kis családhoz felveszek. — Jelentkezés este 7—9 h-ig: Kossuth Lajos-tér 16—17. III. 3. Dr. Eidus.

Heti 2—3-szor takarítást vállalok, tiszta helyen. „Csak dolgozóknál" jeligére főkiadóba.

Takarításért szobát keres magános, megbízható nő. — „Szerény 71886" főkiadóba.

Idősebb asszony gyermekmellé ajánlkozik. Kisebb háztartást is elvállal. — Kaiserné. Mária Valéria-u. 3. II. 2.

Dolgozó házaspár ajánlkozik megbízható, idősebb nő. — „Szerény 71887" jeligére főkiadóba.

Bejárónő, megbízható, hetenkint háromszor reggel nyolctól tizennégy óráig takarítást és főzést vállal. Érdeklődés nyolctól tízig: 204—744. telefonon.

Kétszobás háztartáshoz, 2 éves és 5 éves (óvodás) gyerekhez, megbízható, gyermekszerető nőt keresek. Otthonra talál. Jelentkezés 9—5-ig, Diósiné: 386—179.

Egyedülálló középkorú nőnek takarításért utcai, központi fűtéses szobát adnék. XIII. Fürst Sándor-utca 33. fszt kettő.

Mindenes szakácsnő kis családhoz ajánlkozik. Cím szívességből: Kovács Árpádné, XI. Bartók Béla-út 8. III. em.

Ügyes, jó, szorgalmas főzőnő állást keres augusztus elsejére: Pintér Anna Laudon-utca 1. III. 18. sz.

Leinformálható fiatal asszony heti kétszeri takarítást vállal. „Megbízható — 71872" jeligére főkiadóba.

Pestlőrinci kertes házamba keresek idősebb asszonyt. háztartási munkára. Sürgős. „Ellátás, lakás" jeligére főkiadóba.

Komolyabb nő, dolgozó házaspárnak, v. magános háztartását vezetné: Köllerné. Közraktár-u. 28. IV. 18. sz.

Bejárónő heti 2—3 napra ajánlkozik. — Benczur-u. 28. alagsor 5.

Főzőmindenes három személyhez, jó otthonra talál. Jelentkezés szombaton délután 2 órától: — Wesselényi-utca 34. III. 8.

GYERMEKGONDOZÁS

Rózsadombon gyermekeket üdültetek, iskola idényre is. — Telefon: 351—838.

3 és 7 éves gyermekeim mellé idősebb nőt keresek, reggel 8-tól, délután 5-ig való elfoglaltságra. Jelentkezni délután 5-től: II. Tapolcsányi utca 5.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Hölgyeim! Szőrszálak, szemölcsök, arctisztátalanságok végleges eltávolítása 100 %-os felelősséggel Kovács kozmetikában: Lenin-körút ötvenkilenc.

Poloskát, molyt ciánnal irt: Schneider József vegyész. Telefon: 228-

Poloskát, molyt ciánnal irt: Végh Lajos lakástakarító, féregirtó. — Üllői-út 23. Új telefonszám: 183—512.

Láb- és kézizzadást teljesen megszünteti a Molnár-féle Sudoran. Ára 5.80 — Kapható: Nagy drogéria, József-krt. 19.

Poloskairtás részletfizetésre is. hosszú jótállással. Horváth, Majakovszkij-u. 75. Tel.: 223—821.

Fáj a tyúkszeme? Anticors tyúkszemirtót használjon, biztosan elmulasztja 1 adag 5.80 forint. — Nagy drogéria, Bp., VIII. József-krt. 19.

Strandköntöst, frottírköpenyt, pizsamát, házikabátot hozott anyagból, méret után: Kálmán, Guszev (Sas)-utca 6.

Nylon strandtáskát a legszebb, legmodernebb formákban, hozott anyagból is olcsón készítek. Váci-u. 44. VI. 1. Tel.: 386—000. Lift.

Strandtáskát hozott anyagból készítek.

Magyar Nemzet, 1955. jún. 12.

Megnyílt a fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása

Szombaton délben nyitották meg ünnepélyesen az Ernst Múzeumban a fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítását. A megnyitó ünnepségen megjelent *Darvas* József népművelési miniszter, *Non* György, a népművelési miniszter első helyettese, *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes, a Hazafias Népfrontbizottság főtitkára, továbbá társadalmi és művészeti életünk számos kiváló képviselője. Megjelent a megnyitáson a budapesti diplomáciai testület több tagja.

Pataki Ferenc, a DISZ központi vezetősége intézőbizottságának tagja mondott megnyitó beszédet, majd *Szabó* Iván szobrászművész méltatta a kiállítás jelentőségét. Ezután kihirdették a kiállítást megelőző pályázat eredményét.

5000 forintos I. díjat *Móritz* Sándor és *Szinte* Gábor festőművészek, *Kiss* István és *Lessenyei* Márta szobrászművészek, *Feledy* Gyula és *Kondor* Béla grafikusművészek kaptak. 3000 forintos I. díjjal *Juris* Ibolya, *Szabó* Erzsébet és *Szücs* József iparművészek munkáit jutalmazták. A fiatal népművészek közül 3000 forintos I. díjat *Nagy* Ferenc kapott.

~~Ferenczy Noémi~~ 185. l
~~Gorka Géza~~ 185. l.
~~Halász Jánosné 186. l.~~
~~Herpai Katalin 184. l.~~
Juris Ibolya 184. l.
Kálmán István 187. l.
Kántor Sándor 185, 186. l. (képpel)
Kis-Rooz Ilona 185. l.
Kovács Margit 181, 185. l.
Kozmúcza Teodora képpel 184. l.
Lévai Józsefné 186. l.

Domanovszky Gy.: Sperm. pályázat és kiáll. Sz. M. 1955.

Könyvtárambar

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

1956 MÁJ 31

DÉLMAGYARORSZÁG,
SZEGED

470

Képző- és iparművészeti kiállítás nyílt Szegeden

Tegnap délben a Hazafias Népfront helyiségében képző- és iparművészeti kiállítás nyílt. Az igen érdekes, művészi kiállítást a Szegedi Kiskereskedelmi Vállalat és a Képzőművészeti Alap rendezte. A megnyitón megjelent Boldizsár István festőművész is. Mison Nándor elvtárs, a Városi Tanács kereskedelmi osztályának vezetője mondott megnyitó beszédet, majd Huszta Erzsébet, a Kiskereskedelmi Vállalat igazgatóhelyettese, és Bokor István, a Képzőművészeti Alap kiküldötte beszélt a kiállítás jelentőségéről.

A kiállításon világhírű magyar festőművészek legszebb alkotásain — Csók István: Sokác menyecske; Szőnyi István: Anya gyermekével, Zebegényi táj; Rudnai Gyula: Kurucok; Czóbel Béla: Női portré, Virágcsendélet; Moldoványi István: Kalotaszegi lány; Boldizsár István: Táj; Bechardt Ágoston: Táj — kívül több neves művész alkotásai láthatók.

A festményeken kívül művészi kerámiai munkák láthatók a kiállításon. Kovács Margit Kossuth-díjas művésznő »Eső-leső« szobra, Majoros, Eisenbach művészek alkotásai. Művészi ötvösmunkákban — kovácsoltvas lábú asztalkák, asztali lámpa, esernyőtartó, Teván Margit ötvösművész művei — gyönyörködhetnek a látogatók. Juris Ibolya Munkácsy-díjas művésznő kézzel festett selyemkendőit, különleges mintájú tiszta selyem női ruha anyagjait, iparművészek és háziiparosok által tervezett különleges terítőket, bútorszöveteket mutat be a kiállítás.

A bemutatott áruk a kiállításon megvásárolhatók kedvező fizetési feltételek mellett, 4—6—8—12 havi részletre is. A kiállítást június 9-ig tartják nyitva. Megtekinthető mindennap — vasárnap is — délelőtt 10-től este 6 óráig.

vetségesévé
A szenátu
vazattal 131
tette Michel
tát, amely a
mában a k
törvényen

A szovjet külügyminisztérium jegyzéke a Német Szövetségi Köztársasághoz

Moszkva (TASZSZ) Szemjonov szovjet külügyminiszterhelyettes kedden fogadta Haast, a Német Szövetségi Köztársaság moszkvai nagykövetét és átnyújtotta neki a szovjet külügyminisztérium jegyzékét. A jegyzék a szovjet kormány április 27-i jegyzékének megfelelően adatokat közöl a Német Szövetségi Köztársaság nagykövetsége által átadott lista ellenőrzésével kapcsolatos első eredményekről. A listán az állítólag német állampolgársággal rendelkező és a Szovjetunió területén tartózkodó személyek érvényben lévő törvények szerint a szovjet állampolgárok külföldre utazásával kapcsolatos kérdéseket kizárólag a megfelelő szovjet szervek intézik, ahová is az érdekelt állampolgároknak személyesen kell fordulniok.

A szovjet külügyminisztérium azon meggyőződését fejezi ki, hogy a Német Szövetségi Köztársaság nagykövetsége jövőbeni tevékenységében figyelembe veszi az elmondottakat.

Hazánkba látogat Eduardo de Filippo

Eduardo de Filippo, a neves olasz színművész, szerző és színházigazgató, akinek a »Vannak még kísértetek« című játékát a múlt évben mutatták be a szegedi Nemzeti Színházban — értesítette a kultúrkapcsolatok intézetét, hogy júniusban két hétre Magyarországra látogat.

A „THE TIMES" alapján közli a „Természet és

Miért nem próféta a saját hazájában a magyar papaverin és sok társa?

Amiért Herr Günther Pestre jött — és amiért a pestiek külföldre leveleznek

— *Parancsoljon, Herr Günther.*

— Köszönöm — veszi el a külföldről jött vendég a cigarettát.

— *Mivel állhatunk rendelkezésére?*

— Meg akartam ismerni személyesen az önök vállalatát. Azért repültem ide. Feladnék nagyobb összegű rendelést is, miután próbarendeléseimet kifogástalan minőségben szállították.

— Azon leszünk, Herr Direktor, hogy a tervezett üzlet kedvező és előnyös feltételek mellett jöjjön létre.

— Magam is szeretném. *Vásárlóim nagyon érdeklődnek a cikk iránt.*

Magyar gyógyszer-export negyven országba

A »titokzatos« cikk, amiért Herr Günther kereskedelmi igazgató az egyik nyugat-európai államból Budapestre repült, a papaverin gyógyszer. Alapanyagát csaknem a világ minden részébe exportáljuk. Úgy látszik Herr Günther vásárlóközönsége is a *külföldi* gyógyszereket kedveli. Vagy igaz lenne az a mondás, hogy senki sem próféta saját hazájában?

— Így is mondhatnánk — erre már *Hamburger László*, a MEDIMPEX Külkereskedelmi Vállalat vezérigazgatója válaszol. — Pedig a magyar gyógyszeriparról külföldön elismerő véleménnyel vannak. Körülbelül *negyven országba exportálunk* gyógyszert és alapanyagot. A Chinoin, valamint a Kőbányai Gyógyszerárugyár készítményei az öt világrészben egyformán ismertek. Még az olyan országokban is, amelyek klasszikus gyógyszeriparral és exporttal rendelkeznek, mint például *Svájc, Nyugat-Németország, Anglia, Franciaország*, a tengeren túli országokat is beleértve. S ha azt kérdezné, hogy milyen minőségűek, nos 1957-ben s ez év első felében *ezrelékekben kifejezhető reklamációt sem kaptunk.*

Külföldi csodaszer — „Made in Hungary"

— Érhetné ezek szerint olyan meglepetés is honfitársainkat, hogy, mondjuk Svájcból a nagy fáradsággal megszerzett gyógyszer esetleg éppen a szóban forgó *magyar alapanyagokból* készül?

— Nem valószínűtlen. Hiszen Svájc is megrendelőink közé tartozik, mint ahogy *belga, osztrák, svéd, dán, holland, olasz, amerikai indiai, görög* és *izraeli* cégek vásárolnak tőlünk gyógyszereket és alapanyagokat, nem beszélve a népi demokratikus országokról. Ha 1953-at vennénk alapul, akkor tavaly 50 százalékkal emelkedett gyógyszerexportunk, az idén pedig meg fog duplázódni.

Mégis, *mit exportálunk?* Sok mindenfélét. A vezérigazgató szerint *ópium-alkaloidákkal egész kis világhatalomnak számítunk.* Morfiumféleségeinknek állandó nagy piaca van. Úgyszintén a hazai közönség által ismert papaverinnek és digitalisnak s egyes antibiotikumoknak (például a penicillinnek).

„Budapest máj" egyiptomi recepten

A MEDIMPEX Gyógyszerkülkereskedelmi Vállalat szakemberei mesélték el, hogy egy szír gyógyszerelosztó-központ képviselője jelentette ki: náluk már az is jó ajánlólevél, ha a gyógyszer »a Magyar Népköztársaság készítménye« jelzéssel jelenik meg a piacon. A *török* állampolgárok egyenesen követelik készítményeinket s *Egyiptomban*, mely az egész világ gyógyszerpiacának középpontja s a nyugati cégek óriási propagandát fejtenek itt ki saját készítményeik mellett, megtörténik, hogy az ott bevíparinnak nevezett készítményünket az orvos egyszerűen »*Budapest máj*« jelzéssel írja fel a receptre, mert a beteg csak így hiszi el, hogy a magyar májkivonatot kapja. Ez egyébként már egyes *szudáni* kis falvakba is eljut. Előfordult olyan eset is, hogy a patikus előre küldte el a pénzt a MEDIMPEX kairói képviselőjének, hogy csak küldjék már azt a magyar gyógyszert.

Hát ilyen hírneve van a magyar gyógyszernek külföldön. Itthon közben olyan járványos a külföldi gyógyszerek iránti rajongás, hogy — mint egy orvos ismerősöm elmondta — a külföldről megvásárolt, szabadalommal gyártott magyar orvosságra is azt mondják sokan: nem jó!

Ha Herr Günthernek elmesélnénk, nem hinné el...

Baják Aranka

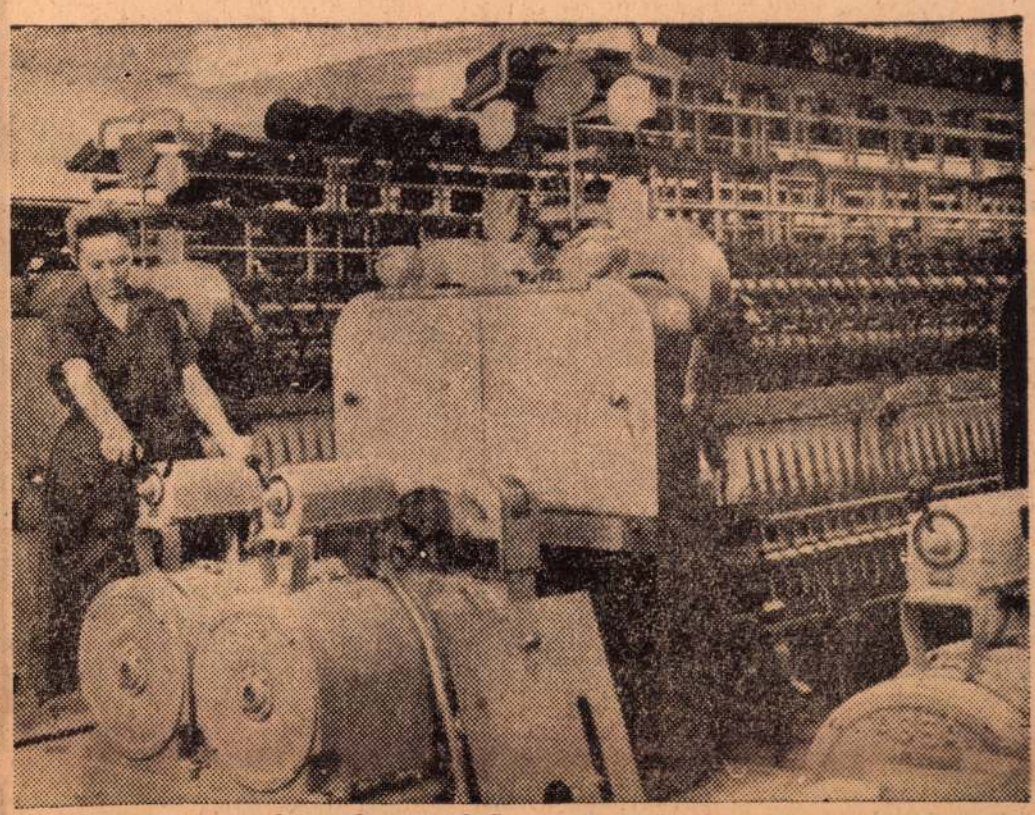

FONALAT AD A SZTÁLINVÁROSI FÉSŰSFONODA. Elkészült Sztálinváros harmadik könnyűipari üzeme, a korszerű fésűsfonoda. A fonoda gépeinek próbaüzemeltetését a napokban megkezdték és az első orsó fonalak már lekerültek a gépekről. Az üzemet augusztus 20-án adják át rendeltetésének. Képünk: Horváth Jánosné megindítja a gyűrűs fonógépet *(MTI Foto — Szilágyi Pál felv.)*

125 millió forint félévi megtakarítás a kohászati üzemekben

A kohászszakszervezet elnöksége hétfőn ülést tartott. A többi között megvitatta: milyen eredményeket értek el a kohászati üzemek a Minisztertanács takarékosságra vonatkozó határozatának végrehajtásában. Megállapította, hogy *az év első felében mintegy 125 millió forintot takarítottak meg az üzemek.*

Jelentősen *javult a fajlagos anyagkihozatal.* A Vaskohászati Igazgatósághoz tartozó üzemekben az Országos Tervhivatal által tonnánként előírt 1385 kilogramm fajlagos betét helyett a valóságban 1336 kilogrammot értek el. *Csökkent a kokszfogyasztás.*

A takarékossági mozgalom jelentős eredménye, hogy *több kohászati üzemben pontos anyagnormákat és új — a réginél jobb — technológiai utasításokat* dolgoztak ki, amelyeknek betartását rendszeresen ellenőrzik.

A pénznek a Vatikánban sincs szaga!

A Szentszék a világ legnagyobb részvényese — A mindenható Nogara báró és a pápai unokafivérek milliárdos üzletei

Egy kecskeszakállas öreg báró, a 86 éves *Bernardino Nogara* ünneplésétől visszhangzik nap mint nap a vatikáni szócső, az *Osservatore Romano*. És bizony a vatikáni köröknek jócskán van okuk Nogara dicséretére. Bár hivatalos címe, »*A Szentszék adminisztrátora*« nem sokat mond az avatatlanoknak, de hatalma, befolyása világméretben sem lebecsülendő. Nogara irányítása, tervezése, óriási spekulatív képessége nagy lendülettel vitte előre a Vatikánt egészen addig, hogy napjainkban *a Szentszék már a világ egyik legnagyobb részvénytulajdonosává vált.* A Vatikán pénzügyi, gazdasági befolyása a római »*Szentlélek Bankház*«-tól Párizson, Madridon és New Yorkon át eljutott egészen a dél-amerikai államokig. A kapcsolatok, a szervezettség vetekedik úgyszólván minden ismert nagy monopólium hatóerejével. És ezt az óriási gépezetet irányítja *Nogara* báró, a Szentszék *pénzügyminisztere.*

A pápa unokaöccsei akcióba lépnek

Elképesztő számok, adatok, dollár- és svájci frankmilliók jelzik ennek a világszervezetnek a hatalmát. Maga Nogara báró *74 monopólium igazgatósági tagja.* Ezzel az élen jár Európában. Utána *Hermann Abs* következik, »mindössze« 26 igazgatósági tagsággal. Nogara mellett a Vatikán pénzügyi gépezetének fő irányítója a *pápa három unokaöccse: Pacelli Giulio, Carlo és Marcantonio.* Hogy ők hárman milyen gazdasági befolyással rendelkeznek Olaszországban, arra jellemző az *Espresso* című olasz lap megállapítása: »*Eljutottunk odáig, hogy a pápai unokaöccsöknek már csak egyetlenegy olasz gyárban nincsenek részvényeik.*«

A fő üzlet olasz viszonylatban a *Banco di Roma*. A felügyelő bizottság elnöke *Giulio Pacelli*, és az ő kezében van a részvények 51 százaléka is. De hasonló a helyzet az olasz bankok egész sorozatánál. A »Szentlélek Bankház« közismerten *a Vatikán házipénztára.* De részvénytöbbséggel rendelkezik a Szentszék *Milánó, Novara, Turin, Firenze* és *Velence* nagy pénzintézeteinél is.

A szentatya unokaöccsei sokoldalú, széles látókörű üzletemberek. Éppen ezért nem maradtak meg kizárólag a bankszakmánál. »*Már megint Pacelliékat tömjük pénzzel!*« — kiált fel a derék római polgár, ha gáz- vagy villanyszámlája a szokottnál magasabb.

A Szentszék felsrófolja a házbért és a villanyszámlát

És igaza van. Mert a szentatya három unokaöccse ott ül *a római gáz- és villanytársaság igazgatóságában*, kezükben van a részvények többsége.

Az olasz üzletemberek, spekulánsok egyik legnagyobb vadászterülete az *ingatlanpiac.* Kevés a lakás, a lakbérek az égig szöknek, szinte felmérhetetlenek a »lehetőségek«. A Vatikán ebből az üzletből sem maradt ki. A »*Generale Immobiliare*«, a legnagyobb római ingatlankartell már *több mint 40 százalékban szentszéki ellenőrzés alatt áll.* A felügyelő bizottság elnöke pedig ki lehetne más, mint régi ismerősünk, *Nogara* báró.

12 milliárd dollár!

Egyes olasz lapok pénzügyi szakemberek bevonásával megpróbálták felbecsülni a vatikáni részvények értékét. Átlagosan eljutottak a *12 milliárd dollárhoz.* Összehasonlításképpen megjegyezzük, hogy *a legnagyobb nyugatnémet monopóliumok alaptőkéje együttvéve ennek nem egészen a felét teszi ki.*

Se szeri, se száma a Szentszék külföldi kapcsolatainak. A svájci hitelbankkal szorosan együttműködik az *Opera Religiosa* nevű, 100 százalékig a Vatikán tulajdonában levő pénzintézet. Ez a bank éppen előkelő tulajdonosára való tekintettel, *területenkívüliséget* is élvez. Könyveléséről, hitelügyleteiről és ami a legfontosabb: deviza-átutalásairól nem tartozik még formálisan sem számot adni. Ezt a nagy lehetőséget egyes kimagasló és a pápai körök előtt nagy kegyben álló személyiségek jól ki is használták. Így *a volt királyi ház tagjai* az Opera Religiosa útján mindenféle illetéktől mentesen, a különböző tiltó rendelkezésektől függetlenül helyezték ki óriási vagyonuk egy részét számukra biztosabbnak látszó *angol és amerikai* pénzintézetekbe.

A jezsuita atyák hadiipari részvényei

A Vatikán külföldi kapcsolatai, nyilván nem véletlenül, elsősorban a *Jezsuita Rend* útján épültek ki. Ennek a szerzetes rendnek napjainkban már részvénytöbbsége van a *Bank of Americánál*, hatalmas részvénypakettjeik vannak az Egyesült Államok hadiiparában, így a két acélipari óriásnál, a *National Steelnél* és a *Republic Steelnél*, de legutóbb már *a repülőgép-iparnál* is gyümölcsöző kapcsolatokat építettek ki. A négy nagy cég: a *Lockhead*, a *Boeing*, a *Douglas* és a *Curtiss Wright* részvényeinek jó része került a jezsuiták kezébe. Teljesen ellenőrzésük alatt tartják a texasi *Phillips* olajműveket, és a venezuelai amerikai koncessziók egy része már szintén a szerzeteseké.

A Jezsuita Rend pénzügyi képességeire jellemző fényt vet az az epizód, hogy a tiszteletre méltó atyák és a híres Du Pont-bankház körülbelül egy időben vetették rá magukat *a spanyolországi higanybányák részvénytöbbségének megszerzésére.* A hétpróbás bankcsászár a papokkal szemben csúfosan alulmaradt. Ő maga jelentette ki: »*Bárkivel hajlandó vagyok versenyezni, de a szent bankárokkal soha többé.*«

A Szentszék terjeszkedik...

A legnagyobb pénzügyi teljesítményt a Jezsuita Rend amerikai csoportja nyújtja. *A Vatikán tőlük nagyobb juttatásokban részesül, mint a világ összes katolikusaitól együttvéve.* Ez meg is szabja helyüket a Szentszék előtt. Van már bizonyos önállóságuk, döntési joguk olyan kérdésekben, amelyekben a rend európai tagozata teljesen a Szentszék irányítása alatt áll.

A Vatikán, a világ legnagyobb részvényese, óriási pénzügyi, gazdasági magaslatokra jutott el. A terjeszkedés, a hajsza az újabb igazgatósági posztok, a részvénytöbbségek után persze tovább folyik. *Nogara* báró újabb terveket készít, a Pacelli fiúk a hírek szerint franciaországi gyárakat igyekeznek megszerezni, és így tovább... Az egyházi férfiak számára mindez nyilván sok gonddal, fáradsággal, vesződséggel jár. Az eredmény viszont, úgy látszik, »*megér egynéhány misét*«.

—sü—

● *Hová vezetne?*

Elnézést az olvasótól: nem a könyökünkön kivirágzó közlekedési történetek egyikéről van szó. Csupa véletlen, hogy autóbuszon történt, az 56-oson, alighogy elindult a Hűvösvölgyből a Moszkva tér felé. Egyik megállónál felszállt az első ajtón egy orvos. A kocsi vezetője szó nélkül kikapcsolta a motort. Egy ideig senki nem tudta miért állunk, majd nyegilén hátraszólt a kocsivezető, hogy »*az a kalapos« szálljon le.* Nagy meleg volt, senki máson nem volt kalap, az orvos értette, hogy neki szól, kis előzékenységet kért, mutogatva műszertáskáját, s közölve, hogy orvos. A hűvösvölgyi buszok zsúfoltak, valahogyan el kell mennie, azért szállt fel elöl. Eddig rendben is lett volna.

A szimpátia a méltatlankodó orvos mellé állt, egész addig, amíg rá nem szánta magát, hogy mégis leszáll. Mert amikor földet ért, így kiáltott vissza az autóbusz vezetőjének:

— *Rendben van, kérem, kerül maga még az én kezem közé, majd akkor én is elbánok magával!*

Hát ez az a mondat, amiért az egészet szóvá tesszük nyilvánosság előtt. Két emberről van szó: az autóbusz *vezetőjéről* és egyik utasáról, az *orvosról.* Mindketten a közt szolgálják, egyikük így, másikuk amúgy. Ha az orvos nem vigyázna az autóbuszvezető egészségére, nem lenne, aki vezesse a buszokat. Ha nem járnának a buszok, az orvosok gyalogolhatnának a beteghez. Ezt a kissé túlzó és vulgáris illusztrációját az egymásrautaltságnak csak azért engedjük meg magunknak, hogy megmutassuk: hová vezetne, ha egyre többen vallanák hitüknek a szemet-szemért, fogat-fogért eszméjét? Elismerjük, túlzott az autóbuszvezető.

De mennyivel megértőbb és emberibb ember az orvos?

Hát azért vagyunk-e, hogy-ha valaki hibázik velünk szemben, keresztül tapossunk rajta, hivatásunk tisztességét és becsületét is félredobva?

Egyáltalán nem csodálkoztunk, hogy az első ajtó összecsukódása után a zsúfolt GF 742 rendszámú autóbusz utasainak szimpátiája elpártolt a furcsán megnyilatkozó orvostól, és mert a busz vezetője sem érdemelte ki, tétován rezgett a lesütött emberi szemekben.

Alföldi Imre

PUSZTAI ROMANTIKA

Az autó Kecskemét és Kiskunfélegyháza között a nyílt országúton makacsolta meg magát. Barátom, az újdonsült sofőr tíz percig szagolgatta a rejtelmes motorházat, majd kijelentette, hogy csak azért nem sikerül megjavítania, mert én nézem.

— Ezen ne múljék — vontam meg a vállam sértődötten és elódalogtam.

— Nehogy messzire csatangolj! — szólt utánam.

De én ezt már alig hallottam. Elkapott az Alföld varázsa. Mentem beljebb és beljebb a tűző napsütésben, a sárgászöld fűben. Fejemben Petőfi sorai kavarogtak: »Délibábos ég alatt kolompol...«, »a csikósok kurjantása hallik...«

De kolompolás és kurjantás helyett egyszer csak bégetés ütötte meg fülemet, s alig néhány lépés után egy szikes mélyedésben már látom is a gyapjas társadalmat.

»Megy a juhász s' 'máron...« — szavalom magamban és gondolom, ha már idevetett jósorsom, megnézem közelebbről a romantikus figurát. Körülnézek, keresem a botjára támaszkodó subás atyafit, de se őt, se legelésző szamarát nem lelem sehol.

Hát ahogy így kutatok, keresgélek, végre kutyai hangokat hallok egy közeli bokor tövéből. Ahol a kutya, ott a gazdája — következtet zseniális logikám, s arra tartok.

A bokor tövében rövidnadrágos fiatalember fekszik. Hanyatt. Sárga könyvet olvas. Nagyon izgalmas lehet, mert csak másodszori köszöntésemre néz ki belőle — félszemmel.

— Jó napot — mondja és szandálos lábfejével oldalba pöccinti a barátságtalanul morgó fekete pulit.

— Bocsánat — hajolok hozzá —, nem tudja, merre van a juhász?

— Én vagyok — válaszolja és bosszúsan leteszi a könyvet.

— Maga? — meresztem rá a szemem.

— A járástól jött az elvtárs? — kérdezi fölkönyökölve.

— Nem... nem — hebegek.

— Hát?

— Csak úgy. Idevetődtem — mutatom neki a távolban az autót, s hogy bizalmát megnyerjem, cigarettával kínálom.

— Kösz! — hárítja el a Kossuthot —. Tervet szívok — és rágyújt a magáéból.

— Hol a szamár? — kérdezem egymásba keveredő füstkarikáink baráti légkörében.

— Gépesítettük — mosolyog és a fűben heverő biciklire mutat. Aztán szemem közé néz. — Maga újságíró. Igaz?

— Olyasmi — vallom be.

— Hát csak kérdezzen! Mi érdekli? Az életszínvonalam? Mennyi iskolát végeztem? Mit olvasok?

— Azt látom. Mikszáth — nyögöm ki megzavarodva fölényességétől, s verejtékező homlokom törülöm. Hallgatok.

— Dél van — szólal meg kis idő után.

— Csakugyan — mondom. Miközben órámra sandítok. — Maga honnan tudja ilyen pontosan?

— Harangoznak.

— És ha nem harangoznak, hogy tudja megállapítani, hány az óra — kérdezem, s várom, tán fölfedi a »pusztai időmérés« titkát.

— Megnézem a Pobedám — nevet rám és mutatja a csuklóján az órát.

De hiába nevet rajtam, most már csak azért is kérdezem.

— A suba már nem divat?

— Ilyen melegben?

— És ha esik?

— Ott a nilon az aktatáskában.

— Hát furulyázni szokott?

— Inkább olvasok.

Nem hallgatom tovább.

— Köszönöm. Isten megáldja — és szívem mélyéig csalódottan gyorsan sarkon fordulok.

Ahogy baktatok vissza az országút felé, »pór menyecske« jön szemközt velem — overálban, kerékpáron.

Utána fordulok. Ott fékez az én juhászomnál. Kezet fognak. Aztán a juhász előveszi táskájából a »nilont«. Leteríti a rétre. És megnyugodva látom, hogy bár az alátét nem suba, hanem »nilon«, nem halt ki a pusztai romantika.

Sólyom László

A NÉPSZAVA TELEFONSZÁMA: 224—819*

Keddi mozaik

PAUL ROBESON ELSŐ MOSZKVAI HANGVERSENYE

Moszkvában vasárnap kilencévi kényszerszünet után ismét énekelt Paul Robeson. A hangverseny, amelyet a szovjet főváros legnagyobb termében, a 12 000 férőhelyes sportpalotában tartottak, a nagyszerű amerikai énekes és kiváló békeharcos iránti szeretet tüntetésévé vált. Paul Robeson rövid, orosz nyelvű megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy mindig hű barátja volt és lesz a Szovjetuniónak. Paul Robeson minden énekszáma után felharsant a szünni nem akaró forró taps.

NEMZETKÖZI TURISTATÁBOR SZIGLIGETEN

A balatonpart egyik festői vidékén, Szigligeten hatalmas sátorvárosban különböző nemzetiségű turistacsoportok ütöttek tanyát. Az ország különböző vidékeiről érkezett mintegy 1500 magyaron kívül eddig 70 csehszlovák, 50 német és 40 bolgár turista foglalta el helyét a sátorvárosban. E hét elején románok és lengyelek érkeznek.

— JAVÍTJÁK A BETEGELLÁTÁST A XXII. KERÜLETBEN. Körzeti orvosi rendelőt építenek a kerület szélén elterülő Baross Gábor-telepen. Így a kerület minden körzetében lesz már rendelő. átszervezik az iskolaorvosi hálózatot is. A két iskolaorvosi körzeten kívül most újabb körzetet létesítenek.

— *AZ ELLENFORRADALOM PEST MEGYEI ÁLDOZATAINAK gyermekeit a Pest megyei KISZ bizottság üdülteti. A gyermekek tíz napot töltenek a Balaton mellett, a révfülöpi KISZ-táborban.*

— ELUTAZTAK MAGYARORSZÁGRÓL dr. Abraham I. Katsh és Christian O. Arndt amerikai professzorok, a New York Egyetem tanárai. Több napot töltöttek hazánkban, tanulmányozták a magyarországi kulturális, oktatási és gyermeknevelési problémákat. A két amerikai professzor Budapestről a Szovjetunióba utazott.

× **Több mint 20 000 iskolaköpennyel** készültek fel a Ruházati Bolt szaküzletei a későbben álló iskolaidényre. A szaküzletek képviselői felkeresik az iskolák igazgatóit és szülői munkaközösségeit, hogy felmérjék a jelentkező szükségletet és megkönnyítsék a szülőknek az iskolaköpenyek beszerzését. Ezen túlmenően valamennyi iskolát árjegyzékszerű, fényképes plakátokkal látják el a Ruházati Boltok, melyen feltüntetik az iskolához legközelebb eső, iskolaköpenyt árusító bolt pontos címét.

Földrengés Iránban.

Vasárnap erős földrengés pusztított Irán nyugati részében. Nem hivatalos becslések szerint 12 ember meghalt, többen megsebesültek.

— *AZ ANGLIAI HARWICH VASÚTÁLLOMÁSÁN egy lepecsételt tehervagonból vasárnap hajnalban nyomtalanul eltűnt 40 ezüstrúd, amelyet feladója Hollandián keresztül bécsi ötvös cégeknek küldött. A vámőrök jelentése szerint a tehervagon ólomzárai érintetlenek voltak. A Scotland Yard még nem állapította meg, hogyan sikerült a tetteseknek a lepecsételt vasúti kocsiból eltüntetni a tekintélyes súlyú ezüstrudakat.*

— BEFEJEZŐDÖTT A DEBRECENI NYÁRI EGYETEM. Másfélszáz hazai résztvevőn kívül több mint 50 szovjet, kínai, bolgár és német hallgatója volt a nyári egyetemnek. Hétfőn tartották meg a záróünnepséget a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában.

— *AZ INOSZTRANNAJA LITYERATURA című szovjet világirodalmi folyóirat legújabb számában röviden megemlékezik a magyar irodalom új József Attila-díjasairól. Beszámol Keszthelyi Zoltán, Földeák János, valamint több új József Attila-díjas műveiről. Röviden megemlékezik a folyóirat Fodor József 60. születésnapjáról is.*

MEGGYÓGYULT A SZIGETVÁRI TÖRÖTT SZÁRNYÚ GÓLYA

Szigetvárott pár évvel ezelőtt nagy derültséget keltett, hogy egy gólyapár éppen a kórház szülőotthonának kéményén rakott fészket. Az orvosok és az ápolónők igen büszkék erre az eleven »cégére«. A kórház igazgató-főorvosa külön bádogfészket csináltatott a kéményre, hogy a kláramló meleg és füst ne bántsa a gólyacsaládot. A tavasszal azonban baleset történt. A két madár összeverekedett, az egyik leesett a földre és eltörte a szárnyát. Az egyik sebészorvos azonnal gipszbe rakta a törött részt és a gondos ápolás eredményeként csakhamar meggyógyult a gólya. Időközben annyira megszelídült, hogy állandóan a kórház kertjében sétálgat, tűri a simogatást és azonnal felfigyel, ha a nevét hallja, vagy fütyülnek neki.

A Szovjet Kulturális Dolgozók Szakszervezetének küldöttsége

szeptember 23-án érkezik hazánkba, viszonozva a magyar művészek szakszervezeti delegációjának tavalyi látogatását. A küldöttséget, amelyben szovjet művészek és a művészeti élet vezetői vesznek részt, Bojan Sztyepanovis Rzsanov, a Szovjet Kulturális Dolgozók Szakszervezetének elnöke vezeti.

— **A FŐVÁROSI FÜRDŐIGAZGATÓSÁG közli, hogy augusztus 20-án a fővárosi gyógy- és tisztasági fürdők zárva lesznek. A strandok és az uszodák a vasárnapi rend szerint tartanak nyitva.**

— *A NAGYCENKI SZÉCHENYI-KASTÉLYT fokozatosan helyreállítják. Az idén 476 000 forint értékben állagmegőrzési és helyreállítási munkát végeznek el.*

— 40 000 HOLDAT MENTESÍTENEK a belvízveszélytől a Tisza—Maros szögben — Deszk, Szőreg, Kübekháza, Ferencszállás és Klárafalva határában. Állami erővel és társadalmi összefogással 40 kilométer hosszúságban belvízlevezető csatornát építenek.

BÁNYAVÁGAT — A FÖLD FELETT

Korszerű bányamentőállomás épül ebben az évben Oroszlányon. Az épületben laboratórium, garázs, oktatóterem, valamint egy »próbázótáró« (műaknavágat) is lesz, ahol az állomás dolgozói a bányamentést gyakorolják majd.

— ALKOHOLMENTES BISZTRÓ NYÍLT meg hétfőn a Rákóczi úton.

— A BALATONI HETEKET a Somogy megyei tanács idegenforgalmi hivatala augusztus 20-án 21 órakor nyitja meg a sióföki szabadtéri színpadon.

Gergely-Szűr: A NAP REVÜJE

KEDD, augusztus 19

A Nap kél 4 óra 45 perckor, nyugszik 18 óra 49 perckor.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon HUBA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Az »ezüst-villamos« is olyan lesz, hogy felszállni ezüst, leszállni arany?

Keddi konferansz

Jó reggelt kívánok! Olvasom a Népszavában, hogy Colin Clark angol tudós pontosan kiszámította, menynyit ér a háztartásban végzett női munka és nem kis összegek jöttek ki a számításból. Tessék elképzelni, mi lesz, ha a feleség hó végén egyszerűen benyújtja a számlát a férjének: »Miután a munkából hazajöttem, otthon a következőket csináltam: Főzés ennyi és ennyi, mosogatás ennyi és ennyi, mosás ennyi és ennyi, vasalás ennyi és ennyi, varrás, stoppolás, gyereknevelés stb., stb. ennyi és ennyi.« A férj zavartan forgatná a számlát, töprengve ráncolná a homlokát, aztán nyilván azt gondolná: »Ha te úgy, én is úgy! S gyorsan megpróbálna összeütni egy ellenszámlát, ekként morfondírozva: »Miután a munkából hazajöttem, én meg a következőket csináltam otthon . . .« Itt azonban megtorpanna egy pillanatra. »Elszívtam unalmamban három cigarettát vacsoráig — töprengene —, de azért igazán nem volna méltányos sokat felszámítani. Aztán átmentem a szomszédba és udvaroltam egy kicsit a Kelempásznénak, azért se számíthatok fel semmit, különben is eredménytelen volt az udvarlás. Aztán olvastam, még leginkább azért érdemelnék valami fizetséget, olyan unalmas volt a könyv, mint a fene . . .«

Azzal szétténé mind a két számlát, mondván, hogyha Colin Clark olyan nagy fiú, akkor fizessen a saját feleségének, de ne avatkozzék bele a más dolgába.

— Ne felejtsd el, Lajos, hogy ma kedd van, a vacsorához dinnyét kapsz, meg kukoricát! Olcsóbb lett mind a kettő!

— Tudom, mókuskám!

— Honnan tudod, Lajos? Hiszen te nem jársz a piacra!

— De az utcára járok és ha látom, hogy valaminek a héjából, vagy a csutkájából több van elszórva, mint máskor, akkor tudom, hogy az olcsóbb lett . . .

— **MEGHALT SZAMEK MÓR ELVTÁRS. Szamek Mór elvtárs, a magyar munkásmozgalom veterán harcosa 85 éves korában elhunyt. 1905 óta aktív tagja volt a famunkás-szakszervezetnek. A Tanácsköztársaság idején a Fahivatal vezetője volt, majd 14 éven át a VII. kerületi szociáldemokrata párt titkáraként működött. Szamek elvtársat — akit 1955-ben Munka Érdemrenddel tüntettek ki — a VII. kerületi pártbizottság saját halottjának tekinti. Temetése 21-én, csütörtökön délelőtt 11 órakor lesz a X. ker. új köztemetőben.**

— KORSZERŰ BIZTOSÍTÓ BERENDEZÉSSEL látják el a Déli és a Kelenföldi pályaudvart. Az úgynevezett jelfogós biztosító berendezés nemcsak a forgalmi szolgálattevő munkáját könnyíti meg, hanem fokozza a biztonságot is.

ROMÁN ÉS LENGYEL NŐKÜLDÖTTSÉG ÉRKEZETT HAZÁNKBA

A Magyar Nők Országos Tanácsának meghívására hétfőn négytagú román és háromtagú lengyel nőküldöttség érkezett Budapestre mintegy kéthetes tapasztalatcserére. A román küldöttség vezetője Elena Livezeanu képviselő, a Román Nőtanács titkára, tagjai Elena Oproiu, a Ploesti, Rozalia Savu, az Oradea területi nőbizottság elnöke, Fábián Magda, a Sateanca című román nőlap felelős titkára. A lengyel küldöttség vezetője Lidia Lubowska, Lengyel Női Liga elnökségének tagja, tagjai: Alfreda Jasinska és Felicja Jarkowa, a Lengyel Női Liga vezetőségének tagjai. (MTI)

— TÍZÉVES FENNÁLLÁSÁT és a »kiváló vállalat« cím másodszori elnyerését ünnepli ma a Magyar Hirdető.

HARSOGÓ NEVETÉSSEL FOGADTÁK AZ ELSŐ »ELEKTRONIKUS« HANGVERSENYT

A salzburgi ünnepi játékok keretében a Mozarteum nagytermében vasárnap délelőtt zajlott le a zenei körökben feszült érdeklődéssel várt első elektronikus hangverseny. Hangszalagról Herbert Eimert, Ligeti György, Liciano Berio, Bruno Maderna és Karl Heinz Stockhausen műveit közvetítették. A szerzeményeket a kölni rádió studiójában vették fel hangszalagra. A zeneművek elektronikus előadásánál zenészek nem működnek közre, a hangokat a szerzemények partitúrája alapján kizárólag elektromos úton váltják ki. Ezek a partitúrák nem hangjegyekből állnak, hanem a hangfrekvenciát, időmértéket és hangerősséget meghatározó jelekből. Az elektronikus zeneművek teljes hangzavarként ható előadását a közönség kisebb része tartózkodóan, a többség harsogó nevetéssel fogadta.

KÉSZÜLNEK A FŐVÁROSI ISKOLÁK A POLITECHNIKAI OKTATÁS BEVEZETÉSÉRE

Mint ismeretes, az új tanévben ötszáz iskolában vezetik be a politechnikai oktatást. A X. kerületben négy iskolát jelöltek ki a politechnikai oktatásra. A kőbányai iskoláknak a 42. számú Építőipari Vállalat és a Kőbányai Szerszámgyár nyújt segítséget fa-, illetve fémanyag juttatásával. A IX. kerületben hat iskolában kezdik meg a politechnikai oktatást. A Balázs Béla utcai fiú- és a Gyáli úti leányiskolában jól felszerelt műhelyek várják a tanulókat. Itt a Malomszerelő és a Gépipari Vállalat, a Játék- és Tömegcikk KTSZ, a Sodronyárugyár ad szerszámokat, fa- és fémanyagot a politechnikai oktatáshoz.

Kiből lesz alkoholista?

Két dél-afrikai orvos azt állítja, hogy olyan módszert fedezett fel, amelynek segítségével biztosan meg lehet állapítani az alkoholista hajlamot. Szerintük az alkoholizmus az esetek 60 százalékában öröklött betegség. Az erre hajlamos egyének vére már születéstől fogva egy sajátságos proteinanyagot tartamaz, úgy hogy egyetlen vérvizsgálat elegendő az alkoholista hajlam megállapítására.

— LEMONDOTT TELLER EDE, az amerikai atomtanácsadó bizottság tagja. A magyar származású Teller Ede, a kaliforniai egyetem tanára, visszalépett atomtanácsadói állásától, mert nem helyesli azt a vitát, amely a szövetségesek között az atomkísérletek beszüntetése ügyében kitört.

— CSENGCSOUBÓL JELENTIK, hogy szombaton 15 000 fényi tömeg jelenlétében ünnepélyesen átadták rendeltetésének Kína jelenlegi legnagyobb öntözrendszerét, amely a Sárga-folyó mentén, Honan és Santung tartományok mintegy 1,3 millió hektárnyi mezőgazdasági területét látja el vízzel.

— A TOTÓ-LOTTÓ-KIRENDELTSÉGEK aug. 20-án Budapesten és a vidéken is egész nap nyitva tartanak.

— *A SZOCIALISTA ORSZÁGOK ELSŐ NEMZETKÖZI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSÁT ez év végén rendezik meg Moszkvában. A kiállításra szánt magyar műveket augusztus 28—30 között lehet a Műcsarnokba beküldeni. A tárlat magyar rendezőbizottsága népünk új életét és a szocializmus építésében elért eredményeit tükröző alkotásokat vár. Csak a felszabadulás után készült képek és szobrok jöhetnek számításba.*

— *A FOGGIAI RENDŐRSÉG két gyanús alakra lett figyelmes, akik az egyik ékszerüzlet lezárt ajtajának felnyitásával próbálkoztak. A rablók menekülni próbáltak, de a rendőrök rövid hajsza után elfogták őket. Kiderült, hogy az egyik a helyi Éjjeliőr Egylet elnöke, a másik az egylet titkára. Kérdéses, hogy a foggiai kereskedők ezek után mennyire fogják igénybe venni a kiváló egyesület szolgálatait . . .*

— *EGY HELIKOPTER Mexikó-City közelében kényszerleszállást hajtott végre. A gép Sanchez Bellino kis házán kötött ki. A váratlan »látogatástól« megrémült háztulajdonos kétségbeesetten kiáltozni kezdett: »Segítség, megjöttek a marslakók.«*

× **A Corvin Áruház** értesíti kedves vevőközönségét, hogy kiváló minőségű és kidolgozású férfi tropikálöltönyök érkeztek raktárába. A különböző színű és minden számban kapható divatos fazonú öltönyök ára 700, illetve 865 forint.

× **Fogászati hír.** Vajda Nándor államvizsgázott fogász szabadsága után fogászati rendelését újra folytatja. VII., Tanács körút 23. alatt. Rendel: du. 2—7-ig. Telefon: 422—045.

× **Halálozás.** Galster László főkönyvelő tragikus körülmények között hirtelen elhunyt. Temetése e hó 19-én du. fél 3-kor a rákosi új temetőben.

A lakás művészete

Kiállítás a Csók Galériában

Öt fiatal iparművésznő és Domanovszky György, a Néprajzi Múzeum vezetője újszerű kezdeményezést valósított meg a Csók István Galériában: az első iparművészeti csoportkiállítást, ahol a művészek már terveik elkészítésénél a közös kiállítás célkitűzéseit tartották szem előtt. Tudatosan törekedtek arra, hogy a tervek kiegészítsék egymást, s a bútor, a lámpa, a bútorhuzat, a falkárpit és a dísztárgyak összhatásukban ízléses, korszerű lakásbelsőt alkossanak.

A vezérszólam a bútoroké. Tervezőjük, *Gaubek Júlia* készítette a brüsszeli világkiállítás magyar pavilonjának belső terveit is. Ötletesen használta fel itt is az anyagok lehetőségeit. Az asztalosmunkát több esetben eredeti módon kapcsolta össze a nád- és vesszőfonással. Az ülőbútorokat borító, a legegyszerűbb díszítőeszközökkel igen szép hatást elérő szövetek *Fett Jolán* munkái. A festett falkárpitokat *Juris Ibolya* Munkácsy-díjas textiltervező készítette. Rendkívül gazdag díszítményességük mellett a kifejező ábrázolásokkal tűnnek ki. A kerámiatárgyak — szobrocskák, vázák, hamutálak, virágtartók, falképek — *Gorka Lívia* munkái, aki ugyancsak szerencsésen egyesíti a díszítő és ábrázoló elemeket. Az üvegművészet nálunk ritka műfaját *Szabó Erzsébet* változatos kialakítású üvegtárgyai képviselik a kiállításon.

Valamennyi alkotás ízlésben korszerűségben jóval felülmúlja ma forgalomban levő tömegtárgyainkat, mindezt azonban nem különcködő, keresett és nehezen előállítható eszközökkel, hanem egyszerű megoldásokkal és célszerűen. Az öt fiatal iparművésznő kiállítása így valóban iránymutató mind a magasabb lakáskultúrát igénylő lakosság, mind pedig az ennek kielégítésére hivatott ipar számára. *(havas)*

Gorka Lívia: Leány hallal

Színházi évadnyitás előtt

Vita a közönségszervezésről a Szaktanácsban

Hétfőn a színházak közönségszervezői és a szakszervezetek kultúrnevelési munkatársai együttesen vitatták meg a Szaktanácsban a közönségszervezés időszerű feladatait. A Szaktanács részéről *Csikós László* ismertette az őszi évadtól induló üzemi közönségszervezői verseny jelentőségét, feltételeit. Az a cél, hogy *minél több üzemi dolgozó, ezen belül fizikai munkás jusson el színházba, hangversenyre.* A legjobb szakszervezeti közönségszervezők az évad végén értékes jutalmakat kapnak (motorkerékpár, televíziós készülék, mosógép stb.). A szakszervezetek a színházi előadások 10—12 százalékára *»teltház-akciókat«* szerveznek. A közönségszervezőknek — mondotta — ismerniük kell az általuk ajánlott darabokat, ezért lehetőleg minden színház igyekezzék módot találni arra, hogy *főpróbáit az üzemi szervezőknek megfelelő időpontban tartsa*, mint azt a Vidám Színpad és a Kis Színpad vállalta. Ezeken a főpróbákon viszont valóban az üzemi közönségszervezők és ne rokonaik vegyenek részt.

A vitában számos érdekes felszólalás hangzott el. Többen kifogásolták, hogy a KISZ 50 százalékos kedvezményes jegyeit *nemcsak a fiatalok között* terjeszti, ezért előfordul, hogy az egyik munkás 10, a másik 20 forintért nézi meg ugyanazt a darabot. Több észrevétel hangzott el az új *közönségszervezői könyvecskével* kapcsolatban, amelyet a felszólalók egyébként egységesen hasznosnak, célravezetőnek találtak. A jutalékok körüli vitáról szólva *Vas János*, a SZOT kultúrnevelési osztályának vezetője kijelentette: *a közönségszervezést elsősorban mozgalmi feladatnak, és nem százalékok kérdésének kell tekinteni.*

Ősszel folytatják a Szofoklész-tragédiák előadássorozatát

Minden várakozást felülmúló sikert aratott az elmúlt hetekben két klasszikus görög tragédia, az »Oidipusz király« és az »Antigoné«. *Kazimir Károly* rendező és a lelkes szereplőgárda bebizonyította, hogy a nyári Budapesten nemcsak az igénytelen, könnyű szórakozást nyújtó esztrádműsoroknak, de Szofoklésznek is lehet sikere.

A tragédiák eddigi húsz előadása zsúfolásig telt nézőtér előtt került színre. Az Oidipusz király kilenc és az Antigoné tizenegy ízben szólalt meg a városligeti Körszínházban, összesen több mint 16 000 néző előtt.

A kirobbanó sikerre való tekintettel a két görög tragédia az őszi hónapokban a Zeneakadémia nagytermében sorozatban kerül előadásra, az eredeti szereposztásban. A Zeneakadémiát ezeken az estéken kissé átrendezik. A színpadot a pódium közepére helyezik, s a közönség egy része a nagyorgona alatt, a színpad körül elhelyezett széksorokban foglal helyet. *(g)*

AMERIKAI FILM
Bemutató aug. 21

FALÁDA!
MINDEN MÉRETBEN
belföldi
és exportszállításra
ALKALMAS
Korlátlan mennyiségben
kapható
GÖNGYÖLEG FELÚJÍTÓ
VÁLLALAT
faláda üzeme
Budapest, XIII.,
Petneházy u. 69.
Telefon: 200—632

MDQ

Juris Ibolya iparművész

kézifestesű szövetkendőjéről fény-
kép repr.

Divatbemutatók évadján.

Nők Lapja, Bp. 1958. október 23. [15. l.]

MDK

Juris Ibolya

Domnovszky Gyt ipazm. pályázat és kiáll.
SzM. 1955. 184 l.

Háy Károly László

Juris Ibolya

Gross Arnold

Háy Károly László

Juris Ibolya

SzM. 1955. 148-49. l.

(Kitüntettjeink)

Könyvtárban

MDK

Juris Ibolya iparművész

selyem-batik faliképei és terítői szerepelnek arom a Csók-galériabeli kiállításon, amely öt fiatal iparművészmő munkáit mutatja be.

(P. Zs.): Az otthon művészei.

Ország-Világ, Bp. 1958. szeptember 17. 16. l.

MDX

Juris Ibolya ip. műv.

batik-képei és nyomott függönyei szerepelnek a Csók Galériában rendezett kiállításban. (A kiállításról fényképek repr.)

M.E.: Öt fiatal iparművésznő.

Nők Lapja, Bp. 1958. szeptember 4. [14-15. l.]

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

Szocialista Művészetért

1965 MÁR

/107/

Juris Ibolya vázlata: Balaton

Színház nagy sikerrel mutatta be Celldömölkön Sz. J. Aljosin „Döntő pillanatok" című drámáját

választó taggyűlésár azt tapasztalhatta hogy *a szakszervetálybizottság egyre elismert, vitatkozó, vezetési munkából aló és azt ellenőrző nt áll a szakmai velett.* Ezt szeretnénk lehetőleg még hatán a jövőben is.

tálybizottság titkára piakban elmondotta, ob már az elmúlt részt vett a *munkak* megkötésének lesában. A munkaszer- amelyekben pontoülhatárolják kinekadatát, kötelességeit — segítik, célra-

seknek nem tetszik az osztálybizottságnak az a határozott álláspontja, hogy *a prémiumot nem lehet fizetéskiegészítésnek tekinteni.* Támogatjuk a főosztály vezetőinek azt a törekvését, hogy prémiummal csak a kimagaslóan jó produktumokat, a többletmunkát s a célfeladatok teljesítését díjazzák. A prémium alapjának nálunk a munkaszerződést tekintik, s ha valaki az ebben lefektetett feladatain, kötelességein *túl* akár minden hónapban többet és jobbat produkál, akkor az ilyen ember kapjon akár minden alkalommal prémiumot.

— Végül, hogy csak a leg-

Színházi krónika

Végre siker a Koldusopera

Brecht—Weil Koldusoperája már két ízben bukott meg vagy mondjuk, aratott mérsékelt sikert Budapesten. Végre harmadízben kirobbant az a siker, amely méltán megilleti ezt a nem mindennapi zenés komédiát. A siker oka alighanem az volt, hogy ezúttal olyan fiatal művészek játszották a Koldusoperát, akik mertek bátran és szókimondóan komédiázni, s akik hisznek Brecht hol keserű, hol gúnyoros társadalomkritikájában. A siker másik tényezője az előadás rendezője, *Szinetár Miklós*, aki sikeres, de kevéssé újszerű operettrendezései után, növendékeihez méltó bátorsággal és megértéssel vitte színpadra a Színművészeti Főiskola vizsgaelőadásán a Koldusoperát. A harmadik tényező alighanem az efféle vizsgaelőadások szerény anyagi kerete, amely díszlettervezőt, rendezőt és színészt egyaránt arra késztetett, hogy a tetszetős és nagyszabású színpadképeket a darab szellemét érvényre juttató leleménnyel pótolja. Így a Koldusopera lényege nem sikkadt el a színpadi hatáskeresés bábái között. Ellenkezőleg, érvényre jutott az első perctől az utolsóig, a tömegjelenetekben éppúgy, mint az énekszólókban. Az egész előadás oly egységes volt, hogy szinte feleslegesnek látszik kiemelni egyesek alakítását, hiszen a maga helyén s a maga módján még az a főiskolás is hozzájárult a sikerhez, akinek nem jutott egyéb szerep, mint a kellékek nyíltszíni hordozása. Mégis, hadd említsük meg a viszonylag nagy színpadi gyakorlattal rendelkező, kitűnő *Fonyó Józsefet*, az erőteljesen szatirizáló *Pásztor Erzsébetet*, a kitűnő légkört teremtő *Böröndy Katit*, valamint a jól karakterizáló *Peczkait*, *Hollt* és *Bodorfit*. És illesse elismerés a pénteki és szombati vizsgaelőadás közönségét, amely a játék hatása alatt megfeledkezett hűvös »bennfentességéről« és lelkesedésével nemcsak a fiatal tehetségek vizsgáját, hanem a bátor, erőteljes, harcos színházat is sikerré avatta. *(hárs)*

Vízkereszt, vagy amit akartok

Shakespeare-vígjáték a kaposvári Csiky Gergely Színházban

A kaposvári színház fennállása óta most először került Shakespeare a Somogy megyei nézők elé. A felvonások és az előadás végén percekig tartó tapsorkán jelzi, hogy mennyire tetszett a nézőknek az előadás, hogy megértették és megkedvelték a komédiát. *Ilyen sikere az operettek közül is csak a Mágnás Miskának volt* és bár »szentségtörés« volna a Vízkeresztet közös nevezőre hozni operettekkel — a siker azonos hőfoka mégis azt mutatja, hogy Shakespeare komédiának kalandos meseszövése, humora mindenütt közel áll a közönséghez. Helyesen tette hát a — kezdeményező kedvben különben sem bővelkedő — kaposvári színház, hogy először vígjátékot — azok közül is a legfordulatosabbat — mutatott be a brit óriás remekei közül.

Az előadás stílusa is azt jelzi, hogy erősen »a közönségnek akartak játszani«. Talán ezért nem elég árnyalt és finom az előadás humora, talán ezért elég darabos helyenként a színészi játék. Vigyázni kell azonban a későbbi előadásoknál: ne kapjon lábra valami harsány operettstílus, ne szorítsa ki a mű költőiségét. Annál is inkább, mert *Miszlay István* rendező nem komponálta meg eléggé az előadást, s bár vannak remek színei, jelenetei, ötletei, a szándék nem elég világos. A színészek ezért sokszor csak illusztrálnak valamilyen figurát — az ember szíve fáj az alakítások mögött érzett nagyobb képességekért. Teljes értékű, végig megértett színészi produkciónak mondhatjuk azonban *Horváth Sándor* Malvolióját. *Pusztay Péter* Keszeg Andorát és *Lóránd Hanna* kedves, szerelmes Violáját. *(M. A.)*

Várnak, amíg az utolsó is elfogy?

Miért jár nálunk olyan kevés munkás a könyvtárba? — teszik fel önmaguknak a kérdést sok üzemben. S a válasz többnyire ez: nálunk még nincs meg az általános igény az olvasásra.

Hadd cáfolja ezt meg a Soproni Ruhagyár üzemi könyvtárának esete. Három évvel ezelőtt még 250 rendszeres olvasójuk volt. Azután egy nap fogyni kezdtek, végül ma csak 78 maradt belőlük mutatóba. Vajon az érdeklődés hiányára vall ez? Aligha, hiszen a karácsonyi könyvvásáron húszezer forint értékű könyv kelt el, ami nagy átlagban azt jelenti, hogy a gyár minden dolgozója húsz forintért vett könyvet.

Másutt tehát a baj gyökere, s a szakszervezeti bizottság meg is találta. Kiderült, hogy a könyvtár, mint a soproni textiles kultúrotthon könyvtárának fiókja, 1956—57-ben mindössze 180 kötetet kapott a központtól, s azok sem az új, keresett művek voltak. Tavaly május óta egyetlen könyv sem futott be, a polcokon a régi, agyonolvasott kötetek porosodnak. Pedig előírás szerint legalább negyedévenként fel kellene frissíteni az állományt, hogy lehetőleg minden munkás megkapja a keresett könyvet.

Ruházati üzem lévén, a gyári könyvtár a textiles-kultúrházhoz tartozik, a főkönyvtári rendszert ugyanis még a két szakszervezet fúziója idején hozták létre. Szakmai sovinizmusról lenne hát szó, s mintegy »kényszerházasság« szomorú eredménye lenne a jelentős soproni középüzem könyvtárának szinte szándékos sorvasztása? Nem valószínű. Hiszen más, a textiles-szakmához tartozó soproni üzemek sem örvendenek jobb könyvellátásnak.

A hiba tehát a kultúrház anyagi gazdálkodásában, a központi könyvtár vezetésében van. S éppen ideje, hogy a két szakszervezet kultúrosztálya egyetértésben intézkedjék, mielőtt még kiírhatnák a ruhagyári könyvtár ajtajára: »Olvasók hiányában zárva...«

(g. szabó)

SPORT

Legyen? Ne legyen!

Sportköri vezetők a kézilabda NB II-ről

Sportbaráti beszélgetésre ültek össze kedden az NB II.-es kézilabda csapattal rendelkező budapesti sportköri vezetők, a szakszervezeti sportosztályok munkatársai, a szakszövetség és a sporthivatal képviselői. A *Szaktanács* sportosztálya azért rendezte meg ezt a találkozót, hogy közvetlen és kötetlen formában vitassák meg a legjobban érdekeltek, hogy vajon indokolt-e a kézilabdában az NB II.?

A sportköri vezetők és általában a felszólalók egymás után hangoztatták legfontosabb érvüket: *a tömegek sportigényeinek kielégítése mellett a sportkörök nem győzik pénzzel a kézilabda NB II. hatalmas utazási, étkezési és elszállásolási költségeit.*

Az egyik felszólaló, *Gátvölgyi László*, a Férfiruhagyár sportköri elnöke elmondotta: náluk a több mint félszáz természetjárónak 2000, a férfi és női röplabdázónak, akik bajnokságban vesznek részt 3600, a labdarúgóknak, akik szintén komoly tevékenységet fejtenek ki, 3000 forint jut ebben az évben a költségvetésből, mert *a kézilabda csapat NB II-ben való szereplése 56 000 forintba kerül. Csak az utazásokra 13 500 forint megy el...* Emellett a felszerelések pótlására már alig jut pénz, a szakosztályok és a dolgozók többsége részéről megnyilvánuló jogos igényeknek nem tudnak kellően eleget tenni.

Sok-sok érdekes, figyelemre méltó vélemény, javaslat, hozzászólás hangzott el, s a felszólalók, a sportkörök többsége azt javasolta, hogy *az NB II. helyett térjenek vissza a budapesti és megyei bajnokságok rendszerére — természetesen az NB I. fenntartása mellett! — és úgy igyekezzenek jobb területi csoportosítással a megyei bajnokságokat érdekesebbé és olcsóbbá tenni és — a pár év előtti bajnoki rendszerrel szemben — osztályozókkal csak a feljutás kérdését eldönteni.*

A felszólalások között elhangzott az az észrevétel is, hogy általában helyes lenne megvizsgálni az NB II.-es bajnokságok szükségességét, vagy legalábbis azok elengedhetetlenül szükséges számát. Az országos bajnokságok költségesek, nagy az utazási és az ezzel kapcsolatos kiadás. Új bajnoki rendszer, amely a gazdasági lehetőségek, a sporterkölcs követelményei és a szakmai fejlődés figyelembe vételével készülne el, segítené a jelenlegi problémák megoldását és többet adna a tömegek testedzési és felüdülést jelentő sportolási igényeinek kielégítéséhez.

A beszélgetés több órán át tartott és — meggyőződésünk szerint! — a feltett »Legyen?« kérdésre a sportkörök döntő többsége »Ne legyen!« választ adott. *(vándor)*

Jól sikerült a csepeli súlyemelő verseny. Képünkön a válogatottjelölt Tóth Géza 105 kg-ot tart feje fölé

Olasz—francia—magyar vívóverseny

Április 5-én este a világ legjobb vívói találkoznak egymással hazánkban, az olasz—francia—magyar vívó-csapatverseny keretében. A hagyományos találkozón valamennyi fegyvernemben egy-egy versenyző képviseli nemzete színeit. Férfi és női tőrben, párbajtőrben és kardban érdekes összecsapásokra van kilátás.

Vasárnap a pécsi mérkőzésen kiállították Tichyt, a Honvéd csatárát. Az MLSZ fegyelmi bizottsága egy hétre tiltotta el a játéktól.

●

A Nemzetközi Jégkorong Szövetség elhatározta, hogy az 1959. évi jégkorong világbajnokságot Csehszlovákia rendezi meg.

●

Még mindig dúl a harc a svéd labdarúgó szövetség és a televízió között. A VB szervezőbizottságának elnöke kijelentette, vagy fizet a svéd televízió, vagy nem közvetít.

●

Gulyás győzött a nizzai nemzetközi teniszversenyen. Az elődöntőben az amerikai Cartert, a döntőben pedig az ugyancsak amerikai Foxot kényszerítette kétvállra.

●

Öt magyar asztaliteniszező, Berczik, Gyetvai, Sidó, Kóczián Éva és Mosóczy Lívia utazik a francia és angol nemzetközi bajnokságra.

Pénteken kezdődik a női röplapda nemzetközi torna

A Sportcsarnokban pénteken, szombaton és vasárnap nemzetközi női röplabda-tornát rendeznek. A tornán a magyar, francia, jugoszláv és az NDK válogatottja vesz részt. Összeállították a magyar válogatottat: *Nagyné, Juhászné, Borbély, Gódor, Káposztás, Berecz, Mossné, Ádámné, Beslityné, Quintz, Kátay* és *Újfaludi* került a csapatba.

A franciák szerdán este, az NDK együttese és a jugoszlávok csütörtökön reggel érkeznek. Pénteken két mérkőzéssel indul a torna: *NDK—Franciaország, Jugoszlávia—Magyarország.*

Május 31—június 1: Helikon-ünnepségek

A keszthelyi *Nagyváthy János Mezőgazdasági Technikum* korábban felhívással fordult Veszprém megye középiskoláihoz. Javasolták, hogy a Festetics György által 141 évvel ezelőtt rendezett első Helikon-ünnepségek évfordulóján évről évre *rendezzék meg az iskolák kulturális seregszemléjét.* A kezdeményezés március elejéig csaknem valamennyi dunántúli középiskolában visszhangra talált. A nagy érdeklődésre tekintettel *a Balatoni Intézőbizottság is részt vesz a szervezésben.* A Helikon-napokat a korábban tervezettnél két hónappal később, május 31-én és június 1-én tartják az írók, tudósok, művészek ünnepségével együtt.

(MTI)

●

Osváth Júlia és Faragó András hazaérkezett bukaresti vendégszerepléséről. Két jólsikerült ária- és dalesten léptek fel a román fővárosban és nagy sikerrel szerepeltek a »Figaro házasságá«-ban.

Magyar képzőművésznők kiállítása

A nemzetközi nőnap rendezvényei között a legsikerültebbek egyike a magyar képzőművésznők Műcsarnokbeli kiállítása. Hosszú idő óta nem láthattunk hasonló szempont szerint összeválogatott anyagot. Kellemes meglepetés, hogy a kiállítás milyen magas színvonalú. Íme: mennyi rangos művésznőnk van, illetve nőtt fel és bontakozott ki az utóbbi időben. A művek rácáfolnak azokra az aggályokra és előítéletekre, amelyekkel a kezdeményezők szemben találták magukat — és amelyek valószínűleg okai voltak néhány neves művésznő távolmaradásának is. Nem jelent színvonalcsökkenést a »vegyes« kiállításokhoz képest, s éppen úgy megmutatja képző- és iparművészetünk jó átlagát, általános jellemvonásait — gyengéivel és erősségeivel együtt —, mint amazok. Női jellegét tehát nem színvonalbeli engedmények adják meg — ha a zsüri egyes esetekben túl türelmes is volt —, hanem elsősorban, a művek tartalmi és tematikai sajátossagai. A művek megjelenítési módjára — képző- és iparművészeti alkotásoknál egyaránt — nagy általánosságban el lehet mondani: gondosság, szeretetteljes, bensőséges elmélyülés jellemzi őket. A legjobbak, legegyénibbek közül valók *Szilvássy Margit*, ~~*Gráber Margit*~~, *Szántó Piroska* festményei, *Herczeg Klára* szobrai, *Róna Emy*, *Aczél Ilona*, *Sóti Klára*, ~~*Görög Júlia*~~ illusztrációi, ~~*Beck Judit*~~, *Vörösmarty Magda* rajzai, *Dióssyné Nagyajtay Teréz* jelmeztervei, *Szilágyi Jolán* politikai karikatúrái, ~~*Fitó*~~ és *Tedesco Anna* plakátjai. A négy termet megtöltő kiállítás egyik legszebb színfoltja az egyenletesen magas színvonalat képviselő iparművészeti rész: a közelmúltban elhúnyt ~~*Ferenczy*~~ *Noémi* gobelinjei, *Kovács Margit* naiv kedvességű kerámiafigurái, *Tevan Margit* ötvösművei, *Juris Ibolya* újszerű és ötletes batikmunkái, *Báthory Júlia* csiszolt üvegei, *Bakosné* festett porcelánjai, *Mattioni Eszter* hímeskövei.

Havas Lujza

Rövid sporthírek

Hétvégi sport-különvonatok: A Vasas tatabányai mérkőzésére indít társasutazást, 20 forintos árban. Az Ú. Dózsa március 23-i pécsi mérkőzésére szintén különvonat megy. Részvételi díj 63 forint.

A spanyol labdarúgó bajnokság utolsó fordulójában a Real Madrid 4:0 arányban győzött. A bajnoki táblázat élén a Real Madrid és az Atletico Madrid áll.

Elutazott a magyar röplabda válogatott a Német Demokratikus Köztársaságba. Az Ilmenauban rendezendő nemzetközi tornán a magyar csapaton kívül az NDK A és B válogatottja, valamint a lengyel válogatott vesz részt.

Szerdán délelőtt 9 órai kezdettel a Palace Szállóban tartják meg a labdarúgó Duna Kupa bizottság ülését. A megbeszélésen a csehszlovák, jugoszláv, román, bolgár és magyar küldöttek elkészítik a nyári küzdelmek sorsolását.

Műkorcsolyázó Európa-bajnokok találkozója Budapesten

A hét végén és a jövő hét elején újabb, nagyszabású jégsport-esemény színhelye lesz a *Millenáris* jégstadion: *Európa-bajnok műkorcsolyázók és külföldi jégkorongozók szerepelnek Budapesten.*

Vasárnap és hétfő este kétórás műsor keretében három országból 15 külföldi műkorcsolyázó versenyző ad ízelítőt tudásából a legjobb magyar versenyzőkkel együtt. Többek között láthatja majd a közönség a páros műkorcsolyázás csehszlovák *Európa-bajnok* kettősét, a *Suhanková—Dolezál*-párt, az ugyancsak *Európa-bajnok Karel Divint* és az osztrák *Ingrid Wendlt*. A nyugatnémetek közül a kitűnő *Kilius—Bäumler*-pár jön ismét *Budapestre.*

Szombaton este az *Újpesti Dózsa* jégkorong-csapata a berlini *Dynamo* csapatát látja vendégül. A német együttes csütörtökön érkezik Budapestre.

Moszkvában március 20—26-a között nemzetközi műkorcsolyázó versenyt rendeznek, amelyen a magyar színeket a *Jurek—Kuharovitz*-pár, *Zöllner Helga, Csoma Éva* és a *Tóth-házaspár* képviseli.

A NÉPSZAVA TOTÓ-TANÁCSADÓJA

A papírformától eltérő tippjeinket különleges számítások alapján adjuk.

11. HÉT	FORMAJELENTÉS	PÁLYAVÁLASZTÓ HELY	PONT	VENDÉGCSAPAT HELY	PONT	FORMAJELENTÉS	TIPP
1.	Javul az FTC, de néha megtorpan	FERENCVÁROS 3.	19	PÉCS 12.	11	Meglepetésre pontot szerezhetnek	1 X
2.	»Féllábbal« az NB II-ben vannak	KOMLÓ 14.	6	CSEPEL 11.	13	Javul a Csepel és győzni fog	2
3.	Két vereség után most javíthatnak	TATABÁNYA 2.	19	VASAS 6.	17	Formájuk ingadozó, de győzhetnek	1 X 2
4.	Dorognak otthon gyengén megy	DOROG 10.	14	MTK 1.	21	Fokozatosan javul, és jó esély	2
5.	Kitűnő a formájuk és győznek	SALGÓTARJÁN 7.	17	DIÓSGYŐR 4.	18	Pontszerzésre kevés a reményük	1
6.	Jól kezdtek, de az UTTE most jobb	SZOLNOK 7.	22	UTTE 2.	26	Kitűnő a formájuk és győzhetnek	x 2
7.	Otthon jól szerepel Baja	BAJA 13.	18	JÁSZBERÉNY 4.	24	Javulással meglepetést okozhatnak	1 2
8.	Csak nagy javulással győzhetnek	BÉKÉSCSABA 11.	19	PÉNZÜGYŐRÖK 5.	23	Idegenben is jól szerepelnek	1 2
9.	Legjobb esetben x-et elérhetnek	GÁZMŰVEK 18.	13	BVSC 1.	29	»Félgőzzel« is nyerniük kell	2 X
10.	Javul a formájuk és otthon jobbak	CSEPEL AUTÓ 12.	19	SZÁLLÍTÓK 7.	22	Visszaestek, de x lehet	1 X
11.	Otthon a legjobb eredménye van	BÜKKALJA 4.	27	EGYETÉRTÉS 10.	21	Tartalékosan erősen visszaestek	1
12.	Csak nagy javulással remélhetnek	NAGYKANIZSA 14.	15	SZTÁLINVÁROS 2.	31	Jobbak, de most megtorpantak	1 X 2

PÓTMÉRKŐZÉSEK TIPPJE: 13. — 1x 14. — 1 15. — 1 16. — 1

Tippelésnél vegyük figyelembe a csapat helyezését és pontjainak számát, amelyek a csapat neve alatt vannak. A 10. héten tippünk 10 találatos volt.

Estéről estére

Az idei Oscar-díjjal kitüntetett »Híd a Kwai folyó felett« című amerikai filmet a napokban mutatták be Moszkvában, zártkörű közönség előtt. A vetítésen részt vett a film Moszkvában tartózkodó rendezője és forgatókönyvírója is.

*

Vámos Ágnes, Operaházunk kiváló szopránénekesnője, aki legutóbb a »Peter Grimes«-ben aratott sikert, március 9-én mutatkozott be a »Bánk bán« Melinda szerepében. Meglepő biztonsággal formálta a nagyigényű, mélyen tragikus nőalakot.

Érsek Mária, Operaházunk kimagasló tudású karigazgatóhelyettese és korrepetitora nem szereti a nyilvánosságot. A »Hegyek alján« legutóbbi előadása után a függöny elé akarták küldeni a művésznőt, akinek Pless Lászlóval együtt oroszlánrésze volt a kórus kiváló produkciójában, hiábavaló volt minden unszolás. Érsek Mária a színfalak mögött maradt. Ezért most mi visszük nyilvánosság elé a kiváló muzsikust, aki az Orfeusztól a Peter Grimesig az utóbbi hónapok minden operaházi sikerének szerény, néma, de annál fontosabb részese volt.

Szovjet film

Bemutató: március 13

Havas Lujza cikke 1952 III/12

Arccal a tőzsde felé...

Az alsó-szászországi és brémai textilipari dolgozók »érdekvédelmi szervezete« több száz tagját kizárta a szövetség tagjai közül.

Ennyit mond a rövid híradás, de a kizárási határozat olyan érveket hoz fel, ami még nyugat-németországi viszonylatban is bizonyos »furcsaságokra« vet fényt.

A textilipari dolgozók kizárását a különös »érdekvédelmi szervezetből« az tette szükségessé, hogy hosszabb ideje különböző bérkövetelésekért és a munkavédelmi berendezések megjavításáért sztrájkot folytattak és közben nem vették tekintetbe a nyugatnémet textilipar utóbbi időben ingadozó, konjunkturális helyzetét. Ez a határozat szó szerinti szövege. Amihez még a szervezet vezetői azt fűzték hozzá, hogy a textilipari dolgozóknak tekintettel kellett volna lenniük a munkáltató üzemek és konszernek globális érdekeire is.

Hát ez valóban eredeti logika a munkás érdekvédelmi szervezet részéről. Az elmondottakból szinte természetszerűen következik, hogy a nyugatnémet munkások akkor járnak el helyesen, ha bérköveteléseik érvényesítése előtt gondosan áttanulmányozzák a különböző tőzsdei jelentéseket, az alsó-szászországi iparbárók anyagi helyzetét semmiképpen sem szabad figyelmen kívül hagyniuk és döntéseiket valahogy így hozzák meg: a részvények emelkedőben vannak, esetleg szó lehet a munkabérek megjavításáról; a tőzsde lanyhuló irányzatot mutat, a munkavédelmi berendezések megjavítását most nem szabad kérni, nem is beszélve valamilyen ártalmas sztrájk-elképzelésről.

Ha nem így járnak el, akkor akcióba lép a kiváló érdekvédelmi szervezet. Nem sok kétség férhet hozzá, hogy e között a szerv között és a nyugatnémet trösztök vezérei között elég jó lehet az együttműködés.

— sü —

Egy magasszintű találkozó valóra válthatná a békeszerető emberek reményeit

Vezető szovjet államférfiak választási beszédei

Bulganyin, a Szovjetunió minisztertanácsának elnöke kedden beszédet mondott Majkopban egy választói gyűlésen. *Bulganyin* az Adigej autonóm terület Majkop városi választókerületének jelöltje a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Nemzetiségi Tanácsában.

Beszédében a többi között megállapította: a Szovjetunió az utóbbi években óriási munkát végzett azért, hogy egészségesebbé váljék a nemzetközi helyzet. Alig van a nemzetközi kapcsolatoknak olyan területe, alig van olyan nagy nemzetközi kérdés, amelyre vonatkozólag a Szovjetunió nem állt volna elő békés kezdeményezéssel. A világközvélemény figyelmének középpontjában most a Szovjetuniónak az a javaslata áll, hogy hívják össze a közeljövőben a szocialista és a kapitalista államok képviselőinek magasszintű értekezletét. A szovjet kormány javasolta, hogy ezen az értekezleten vitassák meg a legfontosabb és leghalaszthatatlanabb nemzetközi kérdéseket. *Egy magasszintű találkozó — természetesen akkor, ha minden résztvevője őszintén törekszik a megegyezésre — valóra válthatná azokat a reményeket, amelyeket világszerte táplálnak iránta.*

Bulganyin ezután azt fejtegette, hogyan vesz részt a Kínai Népköztársaság és a szocializmus nagy táborához tartozó valamennyi ország az aktív békeharcban, majd rámutatott a szocialista tábor megbonthatatlan egységére. Kijelentette: *az SZKP és a szovjet kormány szent internacionalista kötelességének tartja, hogy minden vonalon erősítse a testvéri barátságot a nagy kínai néppel és minden szocialista országgal.*

Szuszlov, az SZKP központi bizottsága elnökségének tagja kedden Szaratov *Lenin* választókerületének választási gyűlésén mondott beszédet. *Szuszlov* e kerület jelöltje a Szovjetunió Legfelső Tanácsának Szövetségi Tanácsában.

Szuszlov a Szovjetunió ipari termeléséről szólva megállapította, hogy *az 1954—57-es közötti időszakban 55 százalékkal növekedett.* Ezen időszak alatt az Egyesült Államok iparának termelése *csupán hét százalékkal emelkedett.* A szocialista gazdasági rend fölényét a kapitalista gazdasági renddel szemben ma már azok is kénytelenek elismerni — mondotta *Szuszlov* —, akik nem táplálnak iránt unk különösebb rokonszenvet. Még a kapitalizmus olyan heves védelmezője is, mint *Acheson*, az Egyesült Államok volt külügyminisztere tavaly kénytelen volt elismerni, hogy *»a Szovjetunió 20 évmúlva többet fog termelni, mint az Egyesült Államok«.* Ha ez megtörténik — mondotta *Acheson* —, *akkor megváltozik a Föld egész történelme.*

Biztosíthatjuk *Acheson* urat — mondotta *Szuszlov* —, hogy ez nemcsak megtörténik, hanem sokkal hamarabb történik meg, mint gondolja. Ez a meggyőződésünk a szocialista rendszer évről évre egyre jobban feltáruló hatalmas eredményeinek józan értékelésén alapul.

Vorosilov, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa elnökségének elnöke a leningrádi *Kirov* választókerület választói gyűlésén mondott beszédet. *Vorosilov* hangsúlyozta, hogy a legutóbbi választások óta eltelt négy év az egész szovjet nép élete további demokratizálásának jegyében telt el. A szovjet nép a legközvetlenebb módon vesz részt legfőbb hatalmi szerveinek törvényhozói tevékenységében. *Olyan törvényeket hozni, amelyek megfelelnek a széles dolgozó tömegek érdekeinek — ez is hozzátartozik a szovjet demokrácia gyakorlatához.* *Vorosilov* ezután hangsúlyozta, hogy a szovjet kormány a Legfelső Tanács megbízásából az utóbbi években 2 140 000 fővel csökkentette a fegyveres erők létszámát, majd így folytatta: Államunk ugyan kénytelen megtenni a szükséges intézkedéseket az ország védelmében, de nem fenyeget senkit. Emlékeztetett a szovjet kormány legutóbbi számos békeszerető lépésére, hangsúlyozva az államférfiak személyes kapcsolatainak és a kölcsönös parlamenti küldöttségcserék különleges fontosságát.

A moszkvai választási gyűlésen március 11-én *Svernyik*, az SZKP központi bizottsága elnökségének tagja mondott beszédet. Svernyiket a moszkvai városi választókerület jelölte a Szovjetunió Legfelső Tanácsa nemzetiségi tanácsának küldöttéül.

REFLEKTOR

Vietnam egységéért

Mindössze néhány napja írtunk arról, hogy a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormánya felhívással fordult Dél-Koreai kormányához Korea egyesítésének tárgyalások, választások útján történő megvalósítása céljából. Most, Pham Van Dong, a Vietnami Demokratikus Köztársaság miniszterelnöke fordult hasonló felhívással a dél-vietnami elnökhöz, Ngo Dinh Diemhez. A levél kifejezésre juttatja a VDK kormányának készségét, hogy az ország egyesítését célzó általános szabad választások megtartásának megtárgyalására a déli hatóságokkal konzultatív konferenciára üljön össze. Ezt egyébként a genfi fegyverszüneti szerződés is előírja.

Az ország egyesítésének megkönnyítésére Pham Van Dong javasolja a katonai létszám kétoldalú csökkentését, s közli, hogy a VDK már 80 000 fővel csökkentette fegyveres erőinek létszámát. A VDK kormányának véleménye szerint tárgyalásokat kellene indítani a két zóna közötti kereskedelem helyreállításának lehetőségeiről is.

Mindezek együttesen lehetővé tennék, hogy teljesüljön a vietnami nép legfőbb kívánsága: egységes ország legyen Vietnam. A javaslatot támogatja a Kínai Népköztársaság kormánya is, valamint mindazok, akik nyugalmat és békét akarnak a világnak ezen a pontján.

Pham Van Dong miniszterelnök javaslata kétségtelenül a vietnami nép érdekeit szolgálja, de nyilvánvalóan nem kedvező a déli hatóságoknak, amelyek elkötelezték magukat az amerikai imperializmusnak, s amelyeket egy szabad választás minden bizonnyal elsöpörne. Mindaddig tehát, amíg az Egyesült Államok beavatkozik Vietnam belügyeibe, nem várható pozitív válasz a VDK kormányának javaslatára. Pedig ezt kívánja a vietnami nép, a béke érdeke.

Csendőrség az üb-választáson az ausztriai Prottesben

Az alsó-ausztriai Prottes községet, ahol nagy kőolajvállalat működik, hétfőn *Helmer* szocialistapárti belügyminiszter utasítására erős csendőri készültség szállta meg. A prottesi dolgozók e napokban választják meg az új üzemi bizottságot, miután a vállalat vezetősége önkényesen elbocsátotta az eddigi üzemi bizottság három kommunista tagját.

A csendőri megszállás nagy felháborodást váltott ki a munkásság körében. *Franz Heinisch*, az osztrák egyesült kőolajvállalatok központi üzemi bizottságának tagja, a következő levelet intézte a belügyminiszterhez:

— A központi üzemi bizottság nevében a legerélyesebben tiltakozom azellen, hogy Prottesban csendőrséget vetnek be a kőolajipari dolgozók megfélemlítésére. A második Osztrák Köztársaságban eddig még sohasem vezényeltek ki csendőrséget üzemi bizottsági választás végrehajtásakor. Minden munkásembernek szégyenkeznie kell amiatt, hogy a szocialista belügyminiszter azokhoz az eszközökhöz folyamodik, amelyekkel az első köztársaság idején *megsemmisítették a demokráciát és a fasizmus útját egyengették.*

Folytatódik a Dzsamila Buhired megmentéséért indított kampány

Párizs, március 11. (MTI)

Az *Humanité* közli, hogy a *Dzsamila Buhired* életének megmentéséért világméretekben kibontakozó kampány tovább tart.

Ho Si Minh, a Vietnami Népköztársaság elnöke táviratot intézett a francia köztársasági elnökhöz és a vietnami nép nevében kérte, döntsön »a francia nép igazságosságának és emberiességének hagyományai szerint«.

Tokióban a japán asszonyok nagy tüntetése zajlott le a francia nagykövetség épülete előtt.

PÁRIZS

Hétfőn Franciaország Nord és Pas de Calais megyéinek szénbányáiba nem szálltak le a bányászok. Tizennyolcezer bányász sztrájkolt, követelve a bányabiztonsági intézkedések megjavítását és fizetésük emelését. A bányászok az 52 évvel ezelőtti nagy bányaszerencsétlenség, a courrieresi katasztrófa évfordulóját választották sztrájkjuk napjául. A bányászok gyűlésein megemlékeztek a bánya hősi halottjairól és a szónokok rámutattak arra, hogy ez év első két hónapjában is 26 halottat követelt a bányák elhanyagolt állapota.

Nehru és Chivu Stoica közös nyilatkozata

A kedd reggeli bukaresti lapok teljes egészében közlik *Dzsavaharlal Nehrunak*, India miniszterelnökének és *Chivu Stoicának*, a Román Népköztársaság minisztertanácsa elnökének közös nyilatkozatát.

A nyilatkozat hangsúlyozza: *a két miniszterelnök egyetért abban, hogy a nemzetközi problémákat csakis békésen, tárgyalások útján, az érdekelt nemzetek függetlenségének és szuverenitásának csorbítása nélkül lehet kiegészítő módon megoldani.* Üdvözlik a magasszintű nemzetközi találkozóra vonatkozó javaslatokat. Meggyőződésük, hogy a nukleáris és a termonukleáris fegyverekkel folyó kísérleteket haladéktalanul meg kell szüntetni. Ismételten kifejezték elhatározásukat: *folytatják erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy a Kínai Népköztársaság elfoglalhassa a jog szerint őt megillető helyet az ENSZ-ben.*

India miniszterelnöke kifejezte kormányának nagyrabecsülését azért a támogatásért, amelyet a Román Népköztársaság kormánya nyújt az indiai kőolajipar fellendítéséhez.

A Pravda közleménye a kommunista és munkáspártok folyóiratának kiadásáról

A *Pravdában* közlemény jelent meg a kommunista és munkáspártok elméleti folyóiratának kiadásáról:

A kommunista és munkáspártok képviselői 1957 novemberében tartott moszkvai értekezletükön kifejezésre juttatták egy nemzetközi folyóirat kiadására irányuló kívánságukat. E kívánságoknak megfelelően néhány kommunista és munkáspárt képviselői március 7-én és 8-án találkoztak Prágában.

A találkozó résztvevői egyhangúlag elhatározták, hogy *rövid időn belül megkezdik Prágában egy elméleti és tájékoztató havi folyóirat közös kiadását.*

A pártok képviselői, a folyóirat alapítói kijelentették, hogy mindazok a testvérpártok, amelyek az adott értekezleten nem vettek részt, azonos jogokkal csatlakozhatnak hozzájuk, vagy bármilyen, számukra alkalmas formában részt vehetnek a folyóirat kiadásában és munkájában.

Kommunisták győztek két franciaországi közigazgatási választáson

Vasárnap a Párizs melletti Montrouge-ban közigazgatási választásokat tartottak. Az új városi tanácsban a kommunisták kapták a legtöbb helyet, s 12 mandátumot szereztek. A választók 35,7 százaléka kommunista jelöltekre adta szavazatait. A párt 5,1 százalékkal növelte szavazatainak arányát és egy tanácsosi hellyel kapott többet. A Romilly-ben vasárnap megtartott közigazgatási választáson is a kommunista párt került az élre; a szavazatok 48 százalékát kapta. A város 27 tanácsosa közül 13 kommunista.

Fekete-vörös zászló az Eiffel-tornyon

Hétfő délben egy fekete-vörös zászlót tűztek az Eiffel-torony első emeletére. A kubai Batista diktátor államcsínyének hatodik évfordulóján a kubai forradalmárok, Fidel Castro párizsi hívei tűzték ki lobogójukat, hogy felhívják a figyelmet mozgalmukra. A rendőrség nem avatkozott közbe.

A lázadók leverésére küldött kormánycsapatokat

lelkesen fogadja Szumátra lakossága

A *Bintang Timur* kedden közölte, hogy indonéz kormánycsapatok szálltak partra Közép-Szumátrán. A lázadó klikk négyszáz katonája ellenállás nélkül átment a kormánycsapatok oldalára. *A helyi lakosság nagy lelkesedéssel fogadta a csapatokat, és nagy segítséget nyújtott nekik a partraszállásban.* Mint az indonéz hadsereg szóvivője közölte, a hadműveletek simán folynak a szumátrai felkelők ellen. Kijelentette, hogy még nem kapott hírt fegyveres összetűzésről.

Dahjar ezredes, dzsakartai parancsnok közölte, hogy a hadsereg figyeli azoknak a politikusoknak lakásait, akik nyíltan a felkelők mellé álltak. Ezek között van *Sajfuddin, az indonéz bank volt kormányzója*, a felkelőkormány miniszterelnöke és *Nastir*, a *Masjumi-párt* elnöke. A hírek szerint *Subandrio* külügyminiszter kedden fogadta a brit és az amerikai nagykövetet, hogy megtárgyalja a helyzetet.

A *Reuter* legfrissebb jelentése szerint az indonéz hadsereg főhadiszállása kedden közölte, hogy Közép-Szumátra keleti partvidékén *három térséget »megtisztítottak a felkelő-csapatoktól«.* A közlemény szerint a hivatalos szervek ezekben a térségekben hűek a dzsakartai központi kormányhoz.

Kormányhű erők tartják Sungai Pakning, Bengkalis és Selat Pandjang térségét — mondja a közlemény, amely nem tesz említést semmiféle partraszállásról vagy harcról. »A kormányszervek — mint a közszolgálat, a rendőrség, a vámhivatal stb. —, különösen pedig a nép, hűek maradtak a kormányhoz és teljes támogatást nyújtanak.

Atommentes ázsiai békeövezet

megteremtése mellett foglal állást a Kínai Népköztársaság kormánya

A Kínai Népköztársaság kormánya hétfőn nyilatkozatot adott ki, s ebben rámutat, hogy az Egyesült Államok a manilai agresszív tömb felhasználásával állandóan beleavatkozik sok délkelet-ázsiai ország belügyeibe azzal az ürüggyel, hogy az úgynevezett kommunista felforgató tevékenység ellen harcol. Támadását legutóbb Indonézia ellen intézte. *Dulles* amerikai külügyminiszter nemrégiben Indonézia elnöke és a kormány ellen irányuló kijelentéseket tett, *durván beleavatkozva egy szuverén állam belügyeibe.* Ugyanakkor — mint ismeretes — Manila és Szingapur fő támaszpontjává vált, amelyen keresztül az indonéziai felkelők utánpótláshoz jutnak és kapcsolatot tartanak fenn egymással. Az amerikai 7. flotta fenyegető lépést tett azzal, hogy hadgyakorlatok ürügyén az indonéziai felségvizek közelébe ment.

A nyilatkozat hangsúlyozza, hogy a kínai kormány és a kínai nép teljes mértékben támogatja Indonézia népét igazságos harcában, amelynek célja megvédeni nemzeti függetlenségét és szuverenitását a külső beavatkozás és a felforgató tervek ellen, és mély meggyőződése, hogy ez a harc végül is diadalmaskodik.

A kínai kormány és a kínai nép erélyesen ellenzi, hogy az Egyesült Államok atom- vagy rakétafegyvereket halmozzon fel Ázsia bármely részében és állást foglal *atomfegyverektől mentes ázsiai békeövezet megteremtése*, valamint egy kollektív békeszerződés megkötése mellett. Ez teljesen megegyezik az összes ázsiai országok népének létérdekeivel.

Támaszpontok

(Beier-Red rajza a Neues Deutschlandból)

Tiltsák meg a nyílt tengeri atomfegyverkísérleteket!

A nemzetközi tengerjogi értekezlet munkája

A nemzetközi tengerjogi értekezlet Genfben folytatja munkáját. A nyílt tengerek jogrendjével foglalkozó bizottságban hétfőn beszédet mondott *Tunkin* professzor, a *szovjet küldöttség vezetője.*

Tunkin professzor beszédében foglalkozott *a nyílt tengeren folyó atom- és hidrogénfegyverkísérletek jogi vonatkozásaival.* A szovjet küldött követelte, hogy *tiltsák meg a nyílt tengeri atom- és hidrogénfegyverkísérleteket, valamint a rádióaktív hulladékok tengerbe juttatását.*

FŐVÁROSI VIII. VEGYESIPARI JAVÍTÓ VÁLLALAT

MAGÁNOSOK
és
KÖZÜLETEK

részére vállal:
erős- és gyengeáramú
VILLANYSZERELÉSI
munkákat

50 000 forint értékhatárig.
Költségvetést díjtalanul készítünk. A munkát azonnal kezdjük.
Bp., VIII., Népszínház u. 11.
Telefon 141—293.

Kisebb javítási-karbantartási munkák és motortekercselések megrendelhetők:
Bp., VIII., József körút 72.
Telefon 331— 392.

Juris Ibolya MDK

textil művész

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége textil bizottságának tagja lett

Müterem 1958 I. évf. 11. sz. 9.o.

Juris Ibolya

iparművésznő

MDK

batik falképeivel nálunk uj müfajt teremtett. Legjobb a "Farsang" cimü maszkos kompozicio. "Kis kakas gyémánt félkrajcárja", "Játék" .

Egy "Függöny" repr. 37.o. 39.o

Iparmüvészeti kiállitás a Csók Galériában.

Szabolcsi Hedvig: Fiatal iparmüvésznők.
Müterem 1956 1. évf. 10. sz. 38-40.o.

Juris Ibolya

Latitterverő művész kiállitása. Komló, Magyar 1. Művelődési Ház. – Ism. H. E. Dunántúli Napló, 1966. nept. 10.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284 l./

267. 1.

P.Juris Ibolya textilfestő

Munkácsy dij

III. Magyar Iparmüvészeti és Népmüvészeti Kiállitás Iparmüvészeti Muzeum, katalogusa Budapest 1955.

13 lap

P. Juris Ibolya Munkácsy dijas

Babszem Jankó /Batik falikép részlet/ repr.

III. Magyar Iparmüvészeti és Népmüvészeti Kiállitás Iparmüvészeti Muzeum katalogusa, Bp. 1955.
24 lap

MDK.

Juris Ibolya

Rövid interju

Szocialista Müvészetért 1967 ápr.

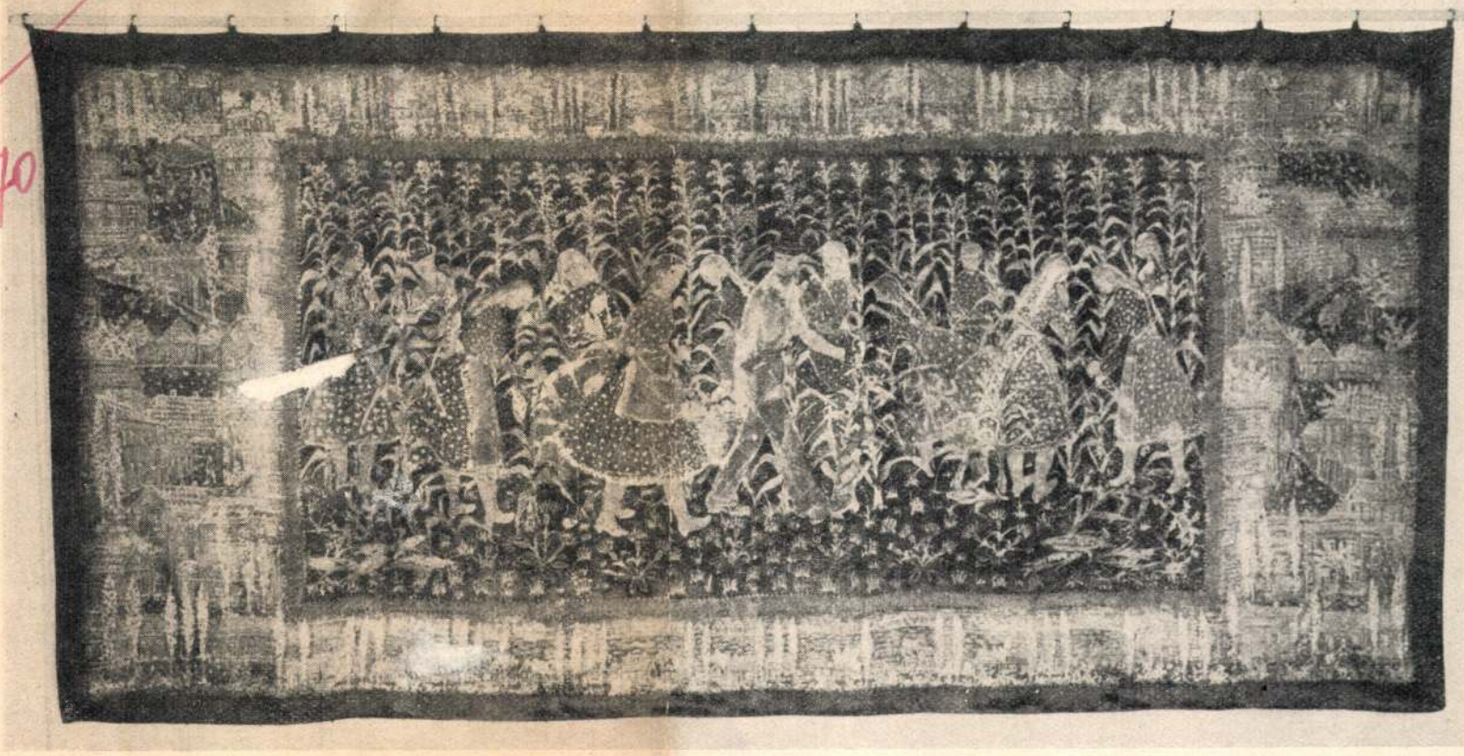

P. JURIS IBOLYA: Sárospataki falikép (kézifestés)

TEXTILMŰVÉSZETÜNK A III. IPARMŰVÉSZETI ÉS NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSON

Domanovszky György

Egyik, nem is olyan régen megrendezett kiállításon — az előkészületek közben — néhány képzőművésszel és művészeti szakíróval kénytelenek voltunk vitába bocsátkozni az „iparművészet" fontosságáról, feladatáról és szerepéről. Most, amikor a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás alkalmából sorozatosan jelennek meg ismertetések és bírálatok, olyanok is, amelyek csak egy-egy szakmai területtel foglalkoznak mint ez az írás is, önkénytelenül is vissza kell gondolnunk arra a rögtönzött vitára, melyen sebtiben, konyhanyelven meg kellett indokolni, meg kellett fogalmazni az „iparművészet", az iparművészek alkotótevékenységének fontosságát. E vita szövege ma már nem érdekes. Még az sem, hogy a velünk szembenállókat mennyire sikerült vagy nem sikerült meggyőzni. Az egészen túllép, még hozzá hatalmasan a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállításon bemutatott anyag, az itt lemérhető sok eredmény. Ezúttal nem kívánunk foglalkozni azzal, hogy mindezek ellenére — a bemutatott anyagra és a lemérhető eredményekre gondolva — miért nem kapta meg a kiállítás azt a támogatást, gondoskodást és érdeklődést minden erre hivatott szervtől, melyet megérdemelt volna és mely „hivatalosan" a Képzőművészeti Kiállításoknak kijár. Írásomban nem a „mostoha gyerek" sorsáról akarok panaszkodni. Oly fontos területről van szó, mely a megérdemelt elismerést — reméljük — hamarosan meg fogja kapni, saját eredményei következtében.

Miután a tény és az előzmények alapján nem kell bizonyítanunk az iparművészetnek éppen a szocialista társadalomban való nagyon is fontos szerepét, meg kell világítanunk a textilművészetnek az iparművészet keretén belüli kiemelkedő jelentőségét.

A dolgozó ember közvetlen környezetét az iparművészet egyetlen ága sem határozza meg olyan mértékben, mint a textil. Ezzel nem azt kívánjuk bizonygatni, hogy az iparművészet számtalan ága közül a textil a legfontosabb, az élenjáró művészi műfaj és minden más fontosságban csak utána következik. Arra akarunk rámutatni, mennyire szerteágazó szerepe van, milyen sokrétű feladatot lát el és éppen ezért mennyire lényeges, hogy minél magasabb művészi igényeket követeljünk tőle.

Mindenek előtt gondoljunk a dolgozó ember lakására, ahol napjait, életének javarészét tölti. Milyen változatosan jelentkezik itt a textil: mint bútorhuzat, mint asztalterítő, mint függöny, mint ágytakaró, mint szőnyeg. De a felsorolást még folytathatnánk tovább is.

Az elmondottak mellett vannak a textilművészetnek sajátos feladatai is. A munkahelyek, de mindenek előtt az ünnepi feladatokat ellátó helyiségek, mint a kultúrtermek, tanácstermek stb. különleges textiliákat, függönyöket, terítőket, bútorhuzatokat, szőnyegeket kívánnak.

De talán elsősorban kellett volna szólnunk a ruházkodásról. Hiszen itt jelentkezik leginkább az egyén szubjektív kívánsága, ízlése, értékítélete. De itt jelentkezik a „divat" kollektív követelménye is. A ruházkodás nemcsak az otthon, a munkahely, hanem az utca képének is döntő alakítója.

*

Az elmondottak jelzik textilművészetünk sokirányú feladatait, problémáit. Ilyen átfogó feladatok csak a

TÁBORI GABRIELLA: Szövött terítő

M. FETT JOLÁN: Szövött anyag

szocializmust építő társadalomban jelentkezhetnek. Miért? — Gondoljunk csak a felszabadulást megelőző félévszázadra, amikor mindaz, amit a fentiekben a művészi textilről elmondottunk — de természetesen vonatkozik ez az iparművészet egészére — csak igen kicsi uralkodó osztály igényeit volt hivatva kielégíteni. A művészi tervezés, a művészi alkotás csak ennek a kicsiny uralkodó rétegnek állt a szolgálatára. A munkásosztálynak a kenyérgondok mellett a legkisebb lehetősége sem volt arra, hogy művészi értékű tárgyakkal, textiliákkal tegye szebbé szegényes, nyomorúságos lakását. Így születtek meg az ízléstromboló papír, és előnyomott, pirossal, kékkel, feketével kivarrandó falvédők. Ezek is a vállalkozók hasznát szolgálták.

Mi volt e társadalom kívánsága? Az egyik oldalon a „legmagasabb művészi igények kielégítése" — de az lehetőleg nyugati emlőkből táplálkozzon — a másik oldalon a nyomor elleplezését szolgáló, már említett papírok és előnyomott textilek.

Hallottunk-e ebben az időben olyanról: kultúrotthon, klubterem, bölcsőde, tanulószoba stb.? Folytathatnánk. Nem!

A szocialista társadalom számtalan fent említett létesítménye éppen az iparművészet számára ad újabb és újabb korszerű feladatokat, lehetőségeket. És itt azonnal rá kell mutatnunk arra, hogy a rossz szervezés miatt ezek a lehetőségek nincsenek megfelelően kihasználva. Pedig mennyire előrevinnék iparművészetünk és különösen a textilművészet ügyét!

Tudjuk, hogy a kapitalista társadalom is igyekezett felhasználni iparművészeink alkotótevékenységét, de az csak kicsiny körre, szűkreszabott tevékenységre szorult, vékony társadalmi réteget szolgált. Főleg ünnepi, hivatalos és idegenforgalmi feladatokkal foglalkoztak.

Ezek után az általunk annyiszor felvetett követelményt idézzük: „A díszítőművészetek fejlesztése a dolgozók közvetlen környezetének, a lakásnak művészi kialakítását szorgalmazza. Milyen művészetpolitika tehát az, mely bútorszövetet kíván bútor nélkül, függönyöket, párnákat, vázákat és más edényeket szoba nélkül?

A kiállítás megmutatta, hogy végre e téren is jelentősen előre léptünk. Különösen két kezdeményezésre gondolunk: az egyik az újpesti, a másik a komáromi klubterem bútorzata és berendezése, melyeknél éppen a textiliáknak igen fontos szerepük van. Az előbbinél az iparművészek, az utóbbinál a népművészek kaptak komoly feladatokat.

Jól tudjuk, hogy különösen az iparművészetben — a textiliáknál hangsúlyozottan — nagyon nehéz az átállás. Nemcsak új feladatokról, hanem egészen új művészi szemlélet kialakításáról van szó, amikor nem excentrikus kívánságokat, hanem széles tömegek igényeit kell kielégíteni.

Az I. Iparművészeti Kiállításon még a nyomott textilek és tervek voltak túlsúlyban a többi technikához képest és a ruhások szerepeltek legkisebb számban. A műcsarnoki Népművészeti és Iparművészeti Kiállításon a három terület között (nyomósok, szövősök, ruhások) számban és eredményben alig volt különbség. Ezzel szemben a Felszabadulási pályázaton és a Fiatal Képzőművészek és Iparművészek Kiállításán igen nagy lemaradást mutatott a nyomós és a ruha terület a szövőkkel szemben. Viszont a textilfestők sosem látott gazdag és magas művészi színvonalú anyaggal jelentkeztek.

Így állt a textilművészet a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás előtt.

A III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállításnak többrendbeli feladata volt. Így „feladata volt" bemutatni

a felszabadulást követő 10 év iparművészetének és népművészetének azokat az eredményeit, melyek népi demokráciánk dolgozóinak közvetlen környezetét magasabb művészi értékű tárgyakkal teszik szebbé." — Ezen felül célja volt „irányt mutatni a jövőre, az elkövetkezendő munkára". — De ezen túl még további komoly feladatai is voltak a kiállításnak: „az egyedi alkotások mellett teret adjon az ipari úton előállított művészi értékű tárgyaknak". — Végül feladatai közé tartozott az is, hogy az iparművészeti és népművészeti alkotások segítségével felkeltse dolgozóinkban az izléses ruházkodás és lakás kialakításának igényét és ebben az irányban segítséget nyújtson."

Vajon mind e követelményeknek eleget tett-e a kiállítás? Véleményünk szerint nem. Ez azonban nem a rendezés hibája. Például Prágában és Varsóban olyan jelentős anyagunk volt még ugyanebben az időben, melynek hiánya érezhetően mutatkozott a fejlődés érzékeltetésénél. Ezért is hiányzott a textilek közül is néhány szép korábbi kezdeményezés.

*

A kiállítás bezárása után nem látjuk célját, hogy az egyes alkotások, az egyes tervek értékét vitassuk. De még annak sem — néhány kivételtől eltekintve — hogy egy-egy művész munkásságával, a kiállításon való szereplésével foglalkozzunk. Eredményesebbnek tartjuk, ha egy-egy szakterületet összefogóan ismertetünk, majd bírálunk.

Ezúttal is a szövők szerepelnek legkiemelkedőbben: nemcsak számban, — eredményben is még mindig ők vezetnek. De még mielőtt tovább mennénk, már itt rá kell mutatni arra, hogy egyeduralmuk egyre inkább veszélyeztetve van. A többi szakmai terület, a nyomósok, kézifestők és kötszövősök mind jobban felzsatlakoznak melléjük.

A kiállításokon már többször szerepelt és művészi alkotómunkájukon keresztül már igen jól ismert Schubert Ernő, Perczel Erzsébet, Bakai Erzsébet, Matló Éva, M. Fett Jolán, Szebényi Béla, Bángi Mária, Horváth Piroska mellett új nevek is jelentkeznek (egyesek ugyan már szerepeltek az I. Iparművészeti Kiállításon tervekkel vagy brigádmunkában), akik közül különösen Szabó Ilonát, Csányi Árpádnét, Imre Júliát, Bencze Józsefet és Plesznivi Károlyt kell kiemelnünk. Őszintén meg kell mondanunk, hogy igen-igen nehéz feladat lenne a nagyszámú gyapjú, selyem stb., szövött ruha- és bútorszövetek között értékelő sorrendet felállítani. Ez azonban már önmagában is értékelés, mert azt jelenti, hogy az idősebb művészgeneráció mellé komoly tehetségű, de komolyan is dolgozó fiatalok csatlakoztak fel.

Másodhegedűsként a nyomósokat kell említenünk, de még mindig nem az eredményeiket, hanem a kiállított anyag mennyiségét tekintve. Rozs Endre, Vén Magda, Kozmutza Theodora és Tóth Istvánné részben már ismert anyagai mellett ott találjuk az Iparművészeti Főiskolát az utóbbi években végzett fiatalokat is, akik közül Kovács Ilonát, Hübner Arankát, Kürthy Ödönnét, Baranyi Margitot, Kenessey Esztert, és a még főiskolás, IV. éves Nagy Katalin anyagát kell kiemelni.

A nyomósokról is elmondhatjuk, hogy a fiatalok közül többen egyenrangú művészei az idősebbekkel e területnek.

A kézifestők ezúttal nem jelentkeztek azzal a súllyal, amit az utóbbi két év ismeretében elvárhattunk volna tőlük. Bár ugyanazok a nevek szerepeltek ezúttal is, mint eddig mindig. Bodó Sándorné, Juris Ibolya, Krasznai Mária, Kürthy Ödönné, Szabó Mariann, Szuppán Irén és Wolf Klára mellett nem tűntek fel újabbak, sőt néhányan, akik már megmutatták tehetségüket és szakmai felkészültsé-

KÜRTHY ÖDÖNNÉ: Nyomott bútorszövet

SCHUBERT ERNŐ: Szövött bútorszövet

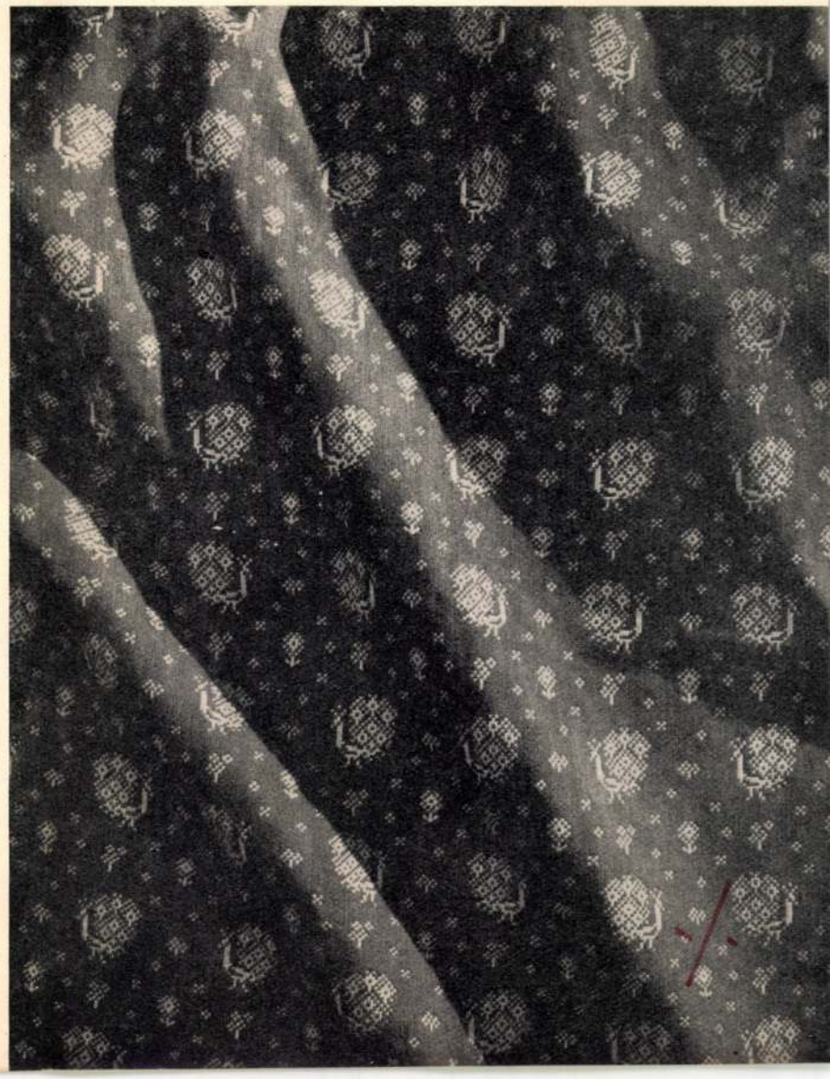

güket, távolmaradtak. Mint ahogy távolmaradt egykori mesterük, Molnár Béla is.

A kiállításon résztvevő kézifestők közül csak Juris Ibolya két figurális faliképét és Bodó Sándorné madaras függönyét tartjuk olyannak, melyek említésre méltóak, illetőleg messze kiemelkednek a többi alkotás közül.

Ezen a kiállításon első ízben jelentkezik egy nálunk eddig elhanyagolt textil-technikai eljárás — a kötszövő — komoly művészi igénnyel. Hibája a rendezésnek, hogy éppen ez a szakmai terület, mely a textilművészetünket újabb technikával és igényes művészi mondanivalóval gazdagítja, beleolvad a szövött anyagok közé. Mivel e terület művészi kifejezési módja természetszerűleg majdnem azonos a szövőkével, így a kettő között a határ majdnem teljesen elmosódik. Úgy érezzük, hogy e Molnár Béla szerető kertészkedése mellett felnövő fiatal textilhajtásnak a kiállítás keretében kiemelt helyet kellett volna biztosítani. A két technika között látásra oly kicsiny a különbség, mely csak szakemberek számára észlelhető.

A kötszövősök közül különösen Horváth Lajos munkáit kell kiemelni, de komoly értéket képviselnek Bárkai Klára, Havas Sándor és Banzsál Edit munkái is.

Érzésünk az, hogy a ruhatervezők még mindig nem találták meg azt a hangot, melyre hazai viszonylatban szükség van. Két ruhát tartunk oly megoldásnak, amiről beszélnünk kell: Nádor Vera—Perczel Erzsébet és Szilvitcky Margit — Imre Júlia ruháit. E kettőnél látunk oly kezdeményezést, ahol ruha- és anyagtervező együttműködéséből olyan ruha született, melynek van bizonyos magyar hangja. Ugyanakkor el kell vetnünk Lendvai Ilona ruháját — a kalocsai hímzésű felső résszel — mely szellemében teljesen hibás és erősen emlékeztet a két világháború közötti álmagyaros kísérletekre.

A fentiek után még három területről kell írnunk: a gobelinről, a szőnyegről és úgy gondoljuk a kiállítás enteriőrjeiről, az ezeknél felhasznált textiliákról.

Egy rövid ismertetés és kritika keretében a gobelinről nagyon nehéz írni. Oly műfaj, melynek hovatartozása, képzőművészet és iparművészet között nem volt eldöntve és véleményünk szerint nem is lesz sosem eldöntve, igen különböző szempontú kritikákat kaphat. E kérdésre alább, amikor az egyes textilterületek értékelésére térünk át, még szólni fogunk.

A kiállításon összesen hat gobelin és egy terv szerepelt. Pekáry István „Szüretel a tszcs" gobelinje a II. kiállításon került bemutatásra és kint volt a moszkvai kiállításon is. Mindkét helyen komoly elismerést nyert. Írtunk is már róla, így nem kell visszatérnünk rá. Másik gobelinje Sztálinváros és a Külügyminisztérium számára készült kétféle nagyságban. Magyarország térképét mutatja, az egyes tájak népviseletével, faragásával, hímzésével, szőtteseivel és kerámiáival. Kevésbé sikeres alkotás mint az előző, mert stilárisan nem oly egységes.

Sebestyén József „Szüretelő nő"-je igen gyenge alkotás. Pléhre festett sablon-kivágásokra emlékeztet.

Solthy Gizella „Gyümölcsfák", Prepelicza Katalin „Krumpliszedők" és Kordováner János „Erdei csendélet" című gobelinjei ugyancsak nem ütötték meg azt a nívót, amit e kiállítás megkövetelt.

A legtöbb újat Bán István gobelin-terve adta. A mohácsiak egy történeti mondáját eleveníti meg. A török sereg Mohács alatt táborozik. A mohácsiak a szigetről alakoskodó álarcokban, kereplőkkel, kürtökkel csónakokon átkelnek a Dunán és futásra késztetik a törököket. Témájában és felfogásában kimondottan gobelin-terv, igen jó megoldásban.

De szőnyegben sem láthattunk oly eredményeket, amilyenre számíthattunk volna. A legkiemelkedőbb törekvést Csik Jolán mutatta fel. Sajnos a kiállításon szereplő faliszőnyege, mely motívumaiban közelálló és folytatása annak, amit a Fiatal Képzőművészek és Iparművészek Kiállításán 1955-ben bemutatott, különösen színezésben érthetetlen visszafejlődést mutatott. A bordür bántóan nyers.

Schubert Ernő és Schubert-Kun Zsigmond szőnyegei még csak első kísérletek. Jól lefektetett alapok, de még nem eredmények. Pekáry István tulipános szőnyege évek óta ismert. Túlsötét alapjával nem értünk egyet.

Végül szólnunk kell még az enteriőrökről is. Véleményünk, hogy a belső berendezők nagyon is ötletszerűen, nem eléggé átgondoltan válogatták ki a lakástextileket. Ezt különösen Hornicsek László szobájával kapcsolatban kell elmondanunk. Oly sokszínű és megoldásában annyira különböző textiliát engedett szobájába, mely az egésznek összhatását nyugtalanná, zavarossá tette. Legegységesebbek Gábriel Frigyes ujpesti munkásklub-termének bútorai és Schubert Ernő bútorhuzatai, függönyei voltak.

*

A fenti rövid ismertetés is eléggé világosan mutatja, hogy a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás iparművészeti textiljéről nem könnyű kritikát adni. Nem könnyű azért, mert oly nagy anyaggal, oly sokan szerepeltek.

Mégis a múlt összes kiállításaihoz viszonyítva sokkal átfogóbb képet tudunk adni, az egyes textilterületek egymáshoz való viszonyáról is jobban tudunk beszélni, és így az egy-egy textilágon belüli kiemelkedő műveket is megfelelően tudjuk értékelni.

Hét szakágról kell ítéletet mondanunk: a szövőkről, nyomókról, kézifestőkről, kötszövőkről, ruhásokról, szőnyegesekről és gobelinesekről.

A hét textilterület között párhuzamot vonva, amint egy évvel ezelőtt, és több esztendeje is — a szövők vezetnek. Egyre szélesebb területen hoznak újabb és újabb eredményeket. Sok új törekvést láthatunk a ruha- és bútoranyag tervezőknél. Mégis visszagondolva a kiállítás nagyszámú szövött anyagára, úgy érezzük, bizonyos egyhangúságot okoz az, hogy egy-két tervezőtől eltekintve zömével csíkos vagy kockás anyagot terveznek. A szövés, különösen lakástextilben lehetőséget ad kötetlenebb mintázásra. Ezt a szövősök nem használják ki megfelelően. A csak csíkban való gondolkodást, tervezést fel kell adniok, mert enélkül egyhangúakká válnak. Ezen egyedül a színezés nem segíthet.

Fentebb már mondottuk, hogy bár szövőink vezetnek, különösen egészséges művészi szemléletük kialakításával, a népi hagyományok helyes, nem másolással való alkalmazásával, a többi szakmai terület is kezd komolyan fejlődni és ezzel veszélyezteti a szövők vezető szerepét. Ha ez bekövetkezik, annak mindenki, aki szereti a textilművészetet, csak örülni fog.

A nyomósok lényegesen jobban szerepeltek, mint eddig bármelyik kiállításon. Komoly kifogásunk ellenük, hogy nagyrészük még mindig a természetutánzó növényi elemekre építi fel díszítményeit. A kézi festők mellett vitathatatlanul ők vannak abban a szerencsés helyzetben, hogy a díszítményt kötetlenül fogalmazhatják meg. Oly lehetőségeik vannak, mellyel egyáltalában nem élnek. Egy szövősnek vagy kötszövőnek a technika olyan nehezen áthágható kötöttséget ad, amit eddig csak Schubert Ernő pávás mintája, mely szimbolikusan a szabadságot jelképezi és Szücs József Népi táncosok szőttese tudott áttörni. — A nyomósoknak sokkal több lehetősége van. Még

mindig nem élnek eléggé iparművészetünk és népművészetünk okvetlenül felhasználandó hagyományaival. Még mindig a természetadta növényi elemekre építik fel mondanivalójukat sokszor túlzottan is naturalisztikus felfogásban. Ha e kiállításon komoly fejlődésről tesznek is tanúságot, az még mindig nem oly mérvű, aminőt e szakágnak fel kellene mutatnia.

Nem lehetünk megelégedve ezúttal a kézifestőkkel. Teljesen érthetetlen, mi okozta náluk a kiállításra beküldött anyagon igen élesen megmutatkozó megtorpanást. Hiszen éppen az ő műfajukban vannak a legnagyobb kifejezési lehetőségek. A technikából adódó esetlegesség ellenére szinte végtelen figurális képi, illetőleg ornamentális mondanivalót lehet e műfajban közölni. Érthetetlen módon nem éltek ezzel a lehetőséggel. Már fentebb, a kiállítás anyagának ismertetésénél mondottuk, hogy csak Juris Ibolya két figurális faliképe és Bodó Sándorné madaras függönye az, mely a kézifestők megszokott, vagy középszerű alkotásaiból messze kiemelkedik. Juris két faliképe, a Borsszem Jankó és Sárospatak közül az utóbbi a jobban megoldott. A kiállításnak azon textilművei közé tartozik, melyről külön is kell néhány szót szólnunk. A Borsszem Jankóval szemben — bár azt is jó alkotásnak tartjuk — sommásan a következő kifogásaink vannak: a három osztatú falikép középső része — a sárkánnyal való küzdelem — elnyomja a két szélső jelenetet. Maga a sárkány túlzottan bizonytalan a megjelenítésében, pedig éppen ornamentális értéket kaphatott volna. Legjobban megoldott az első mező. Az egész faliképet valamivel rajzosabbá kellett volna hangolni, mert így elsősorban a színhatás és nem a téma mondanivalója uralkodik.

Amit itt hiányoltunk, pontosan azok az erényei a „Sárospatak" faliképnek. Figurális és táji ábrázolásra jól felkészült művész munkája. A bordűr barnás-sárgás színezése jó keretet ad a kékeslilás középnek. A kukoricatörők mozgása e műfajban elsőízben látott realisztikus ábrázolás. Ugyanakkor nem tévedt rá egy helytelen festői formanyelvre. Így például a háttért adó kukoricás szerencsésen ornamentális értékűvé van alakítva.

Bodó Sándorné madaras függönye lényegében továbbfejlesztése egy korábbi kicsi méretű bordűrös faliképének. Véleményünk szerint igen komoly lépést tett előre. Ugyanakkor azonban nem értünk egyet „Budapest" faliképével. Még nem kielégítő kísérlet.

A legnagyobb örömmel a kötszövőket kell üdvözölnünk. Úgy látjuk, hogy ha viszonylag kicsi számban is szerepeltek, gazdagították textilművészetünket és olyan igéretet adtak, melynek folytatása lesz, amiről még beszélni és írni fogunk. Egyelőre mondanivalójukat a szövőkhöz kötik.

A legkevesebb eredményt a „ruhások" mutatták fel. Tudjuk, nehéz terület. Nehéz szabadulni Nyugat befolyásától éppen ezen a területen. Pedig éppen itt kellene tenni a legtöbbet.

Egyelőre Szilvitcky aquarell-terveit tartjuk e terület legkiemelkedőbb alkotásainak. Vigyáznia kell azonban, hogy terveinek közlésénél ne váljon manírossá.

A szőnyegtervezők közül Schubert, Schubert—Kun, Csik Jolán, Pekáry István és Plesznivi Károly említendők meg. Schubert, Schubert—Kun szőnyegeit még csak kísérletnek tartjuk. Kísérletek, melyek keresik a dolgozók lakásának egyszerű szőnyegét. A kiállításon szereplők közül egyetlenegyet sem tartunk olyannak, mely ezt az alapvető feladatot sikeresen megoldotta volna.

Nem sikeres Csik Jolán faliszőnyege sem. A tervezés minden pozitív eredménye értéktelenné vált a kivitelezés során a rossz színezés következtében. Míg az Ifjúsági Kiállításon éppen a bordűr megoldása enyhítette a középrész nem harmonikus, sőt darabos felfogását, addig ez utóbbinál éppen ellenkezőleg, a bordűr nyers, sőt rikító színezése lerontotta a középrész értékeit.

ZÁDOR VERA: Gyapjú sál

Szőnyegben Plesznivi Károlynak van egy igen érdekes — a szőnyegtervezők számára megszívlelendő kezdeményezése. A minta a magyar keresztszemes hímzéseknek ritka szerencsés felhasználása. Miután a belső tér ismétlődő, így akár futónak is felhasználható. Olyan kezdeményezés, mely a sok ízléstelen álmagyar szőnyeget, futót és szobaösszekötőt végre magasabb igényű és sokféleképpen alakítható kiváló munkával cseréli fel.

A gobelinről már beszéltünk. Prepelicza Katalin, Solthy Gizella és Kordováner János gobelinjei helytelen festői szemléletből születtek. Nem gobelinek, hanem megszőtt akvarellek, illetőleg pasztellek. Pekáry és Sebestyén gobelinjeihez és Bán tervéhez nincs további hozzáfűzni valónk.

A népművészeti szövött és hímzett textiliákról is kellene írnunk. E téren egyelőre oly nagy vita alakult ki, a megmutatkozó újabb törekvéseket egyesek annyira elítélik — csak suttogó kritikával — hogy e területnek külön kritikai teret szeretnénk adni. Tudjuk, hogy ez nem teljesen helyes, mert éppen a komolyan méltányolandó „újabb törekvések" szorosan az iparművészethez fűzik népi textilművészetünket, de ennek indokolása és igazolása már nem fér a megadott keretek közé.

Textilművészetünk számtalan kérdését nem érintettük. Nem beszéltünk olyanokról, mint az ipar kérdése, az egyes műfajok feladata, a hagyományok felhasználása stb. Mindez azonban nem fér bele egy rövidre szabott visszapillantásba. Módunk lesz még mind e kérdésre visszatérni.

BERÉNY RÓBERT: Fegyverbe! Fegyverbe! (Plakát)

HARCOS MŰVÉSZEK

Kenyeres Júlia

Szinte hihetetlen, ha úgy visszamereng az ember, hogy a Tanácsköztársaság négy és félhónapos fennállása alatt mi mindenre „ért rá". Mintha évszázadok elfojtott energiája, álmok, vágyak siettek volna napfényre törni, formát ölteni. Így volt ez a képzőművészetben is. Uitz Béla „Be a Vörös Hadseregbe!", Berény Róbert „Fegyverbe! Fegyverbe!" című plakátja és más hasonló művészi alkotások elválaszthatatlanok a magyar kommün emlékétől, kultúrtörténetétől. A képzőművészek szervezkedtek, tanműhelyt alakítottak és május 1-ét valami újszerű monumentalitás jegyében ünnepelték. A tereken felállított hatalmas méretű szobrok nem voltak ugyan nemes anyagból, csak gipszből, de nagyszerű volt az a szertelenség, ami a művészeket elfogta. Benne lüktetett az új rend teremtő vágya, ereje. Az események pátosza kilódította a művészeket az öncélú alkotás magányából. Ez még nem jelentette a művészet nagy társadalmi küldetésének felismerését, de ösztönös törekvést a nép szolgálata felé és nem egy művészben mély nyomokat hagyott, amelyek egész további művészi fejlődésüket meghatározták.

A Tanácshatalom bukása után művészek is szétszóródtak az emigráció országútjaira. Ment ki merre tudott, a fehérterror farkasordája elől, Bécsbe, Berlinbe, Párizsba, Londonba, a szerencsésebbek Szovjetoroszországba. Voltak közöttük párttagok, pártonkívüliek, kezdők és beérkezettek, művészi szemlélet tekintetében is nagyon különbözőek. Biró Mihály a „Kalapácsos ember" alkotója, aki evvel a művével a forradalmi proletár művészet úttörője volt és akinek hatása nemzetközileg is jelentős volt (így az ismert amerikai politikai karikatúristákra, Fred Ellisie, Jacub Burckra, Groperre). Uitz Béla a kommün alatt a proletár Képzőművészeti Tanács tanműhelyét szervezte meg és már a forradalom előtt számos nemzetközi kiállításon vett részt, képei megtalálhatók voltak a Szépművészeti Múzeumban, a firenzei „Pitti"-ben, a bécsi Albertinában és más múzeumokban. Fiatalabbak és egész fiatalok, mint Ék Sándor, aki lakatossegédből lett művész, Uitz felfedezettje, Szilágyi Jolán, Kernstok növendéke, Dallos (Griffel), Vértes, Mayor, Dezső, Kelen, Váli és sokan-sokan mások. A Tanácshatalom fennállása túlrövid volt ahhoz, semhogy kikristályosodhatott volna

Juris Ibolya

nevét a hagyományos kézi textilfestés felszabadulás
utáni első úttörői között említi

Katona Imre: Modern iparművészetünk néhány kérdése.
Művtört.~~Közl~~rt. 1970. ~~XX~~ 4.sz. 278-283.l.
283. l.

Juris Ivolya
textilművész

Batik képeit mutatta be.

D.Fehér Zsuzsa: A SZOT kiállítás.
Művészet, 1971. január - 25.lap.

MDK

P. Juris Ibolya

III. Ipar- és Népművészeti kiáll. Iparműv. Muz. Bp. 1955. 13 l.

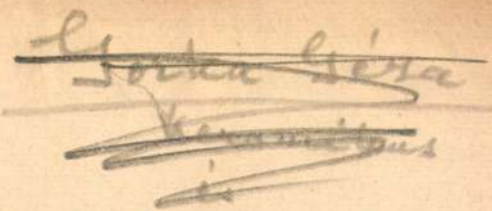

~~Gorka Géza~~

~~Keramikus~~

~~és~~

P. Juris Ibolya

textilművész

Közös kollektív
kiállítása

1955 március

Csók István -
Galeriában

~~Gorka Géra~~

P. Juris Ibolya
(Keppel

Gogolák L: Gorka G. és
P. Juris I. művészete.
SzM, 1955. 229-30. l

~~Gádor István~~

~~Gorka Géza~~

~~Gorka Lívia~~

P. Juris Nagy

Kálmán István

Kovács Margit

Kürthy Ödönné

Lévai Józsefné

Lőrincz István

Muth Ferencné

Nagy Ferenc

Pécsi László

Tordai

Pekáry István

Rákosi Mátyásné

Sándor István
keramikus

Schubert Ernő

Tamás András

Tamás László

Tevan Margit.

Részletes katalogus nincs.

III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti kiállítás. Iparművészeti Muzeum. Bp. 1955. valamennyi képpel. Sapszám nincs.

Rónay Mária

P.Juris Ibolya: Halak, batik

SZABAD MÜVÉSZET

1955.5.sz. 230.l.

/Gogolák L.: Gorka G.és P.Juris I.müvészete/

Rómay Mária

P.Juris Ibolya: Batik falikép

SZABAD MÜVÉSZET
1955.9.sz. 407.1.

/Domanovszky Gy.: Fiatal iparmüvészek/

MDK

P.Juris Ibolya, ip.müv.

167,169,17o,171 l. képpel.

Domanovszky Gy.: Textilmüvészetünk a III.Iparmüv. és Népmüv. kiállitáson. Szabad MÜVÉSZET. 1956. 4.sz.

MDK

P.Juris Ibolya textilfestő müv.

3. M.ipm. és népmüv.kiáll. 1955. Ipm. Muz.

MDK

P.Juris Ibolya ipm.

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

kép

Fénykép

Kab. Mův. Hegedűsné

P. Juris Ibolya: Batik falikép

Textil

Neg. nincs

Fénykép

Kab. Mův. Hegedűsné

P. Juris Ibolya: „Magyar Román Barátság Hete 1950..." feliratú

Textil

Neg. nincs

~~Gálsor Józsefné~~
~~Gerencsér Sebestyén~~
P. Juris Ibolya
Kálmán István
Kántor Sándor
Kapoli Antal id.
Kapoli Antal Aj
Király Elekné
Kisjankó Boris
Kiváesné Király Ilus
Kovács Margit
Maticsányocz Markné
Nagy Ferenc
Szkicsák Bertalanné
Sztelek Dénes
Werner Andrásné.

III. M. Ipar- és Népművészeti Kiállitás. Iparmův. Múzeum. Bp. 1955. 13. l.

16

471

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eperjes, Sáros m.	Róm. kath. pléb. tplom. Szt. Adalbert nolra

P. Juris Ibolya

iparművész

Ernst Muzeum Fiatal Képző és iparművészek kiállításan Kalocsai nőt ábrázoló batik képére I. díjat kapott

Korábban már Munkácsy-díjat nyert.

Domanovszky Gy.:

Fiatal iparművészek.

Szabad Művészet

1955. 407. l. (Képvel)

409. l.

P. Juris Ibolya

lásd

Gogolák L.:

Gorka Géza és
P. Juris Ibolya
ismeretse
szabad Mivé-
nes. 1955.
229–230. l
(Kappel

Juris Ilona
textilkerverő

MOK

Kiállítása Komlón
nyílik meg, a Május 1.
Művelődési Kárban

– Hírek –
Napló, 1966. júl. 28. 4. lap

Juris Ibolya, textilművész

Úttörő munkát végzett.

P. Brestyánszky Ilona: Dél-Dunántúli textilművének kiállítása Szabadkán. 438-439.

JELENKOR, Pécs, 1971. május XIV/5.

Jókai Mór

A Petőfi Irodalmi Múzeum kiállításain a mikszáthi életművet és a századvég irodalmát Jókai Mór textilkarpitjai érzékeltetik.

Gyóni Gyöngy: „Teremteni új nemzedéket..."

Népművelés 1969/5 33 old.

Juris Ibolya

A XX. ker.-i képzőművészek, gyűri kiállításán batik-technikával készült textiliái szerepelnek, köztük a „Fából faragott királyfi" c. alkotása. (említve).

(M.): XX. ker.-i képzőművészek alkotásai Győrben

Kisalföld, 1973. máj. 11.

Juris Ibolya

Győrben máj. 2-án nyílik a bpesti XX. ker.-i képzőművészek tavaszi tárlata, melyen műve szerepel, nagpnévétű batik-képe.

S.N.: Vendéy festők Erzsébetről. Kisalföld, 1973. ápr. 28.

Juris Ibolya

A Csontváry-teremben a közeli napokban nyílik meg a Képcsarnok Váll. és az Iparművészeti Váll. Közös pályázatán részt vett. és díjazott textil és ötvös-munkák bemutatója, ahol a művész műve szerepel.

Festmények, gobelinek, kerámiák.
1972. XI. 24. 21.20 Ka! |11|

Juris Ibolya

A mai magyar iparmüvészetet bemutató kiállitáson a Csepel Galériában szerepelt Juris Ibolya batikolt faliképével, a Vidám park, mely elmagyolt munka.

Magyar Hirlap 1974/16o.6.

Juris Ibolya, iparművész

Kiállít a Pesterzsébeti Múzeumban.

P. Szűcs Julianna: Kiállítások a peremkerületekben 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 6.

Juris Ilolya

folikippitjai (Miksáth témákkal) is a Petőfi Irodalmi Múzeum „Teremténi új nemzedéket" c. kiállításán.

Teremténi új nemzedéket (Sz. E)

Magyar Hírlap, 1969. március 13. 7. l.

Juris Ibalya, textilművész

Az 50-es években bőrtáskáival foglalkozott.

P. Borestyánszky Ilona: Dél-Dunántúli Textilművészek kiállítása Szabadkán.

Jelenkor, Pécs, 1941. (7) 5.

Juris Ibolya

Szerepelt az 1959-es IV. Orsz. Iparmüvészeti Kiállításon. Gergely István említi kritikájában (Müvészet).

Révész Zsuzsa: Textilmüvészetünk negyedszázada; Ipari Müvészet 1971.5.sz. k.l.

Juris Ibolya, iparművész

Kiállít a Csepel Galériában.

–: Mai magyar iparművészeti Kiállítás

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 1.

Juris Ibolya
textilterező

On Ernst Mrózumban meg-
rendezett kiállításon részt vett.

Földes Anna: Most az ismes mintákról álmodom
Nők Lapja, 1968. nov. – 47 szám

Juris Ilona

Budapesten született 1923-ban. Iskolai végzettsége: Magyar Iparművészeti Főiskola 1952. Kiállítások: számos külföldi (Egyiptom, Kína, Prága).

Katona László: II. Fal- és Textil Biennálé, Lambathely, 1972.

Juris Ibolya

Budapest-i és vidéki egyéni kiállítás 1952–1972. Több külföldi csoport kiállítás. Díj Munkácsy díj (1955, 59); Kot díj (1965)

Műve: 14. k. reprodukció: „Fából faragott királyfi."

Katona László: II. Fal- és Tértextil biennálé, Kombathely 1972.

Juris Ibolya, textilmű vész

Szerepel a II. Fal- és Tértextil-biennálén.

Rózsa Gyula: A kettéhasadt kárpit

M.S.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 17.

JURIS IBOLYA, iparművész

Mikszáth műveinek motivumaiból. / Juris Ibolya falkárpitja. 13.old. Fekete repr.

A PETŐFI Irodalmi Múzeum Évkönyve. 8. 1969.80.Bpest

JUSIS IBOLYA, iparművész

Juris Iboly

MDK

"Ősz Budapesten"c. faliképpel

szerepelt a "Művészet a lakásban" c. kamarakiállitáson.

Vajna Éva: "Művészet a lakásban" Kiállitás a Mednyánszky-teremben.

MAGYAR NEMZET 1964 okt. 2.

Juris Ibolya

Jávai miaszbatikja egyedi alkotás.

Fal- és tértextil művészetünk; Korzagh Ákos hozzászólása a II. Szombathelyi Fal- és Tértextil Biennálét követő anhétan; Ipari Művészet, 1973/1. sz. 12. l.

Duris Ibolya

A textil- és ötvöspályázat díjazott művészei között szerepel.

Duroszky Hedvig: Iparművészek a Csontváry Teremben; Ipari Művészet, 1972/6.sz. 20.l.

Juris Ibolya

Nagyméretű batikolt műve a kelme festésén alapuló egyre ritkább kifejezési forma.

Fal- és tértextil művészetünk; Mikály Mária hozzászólása a II. Szombathelyi Fal- és Tértextil Biennálét követő anketon; Ipari Művészet, 1973/1. sz. 14. l.

Juris Kolya

„Kiskakocs gyémánt kvajcára", (foto)
függöny

I. Ipari Textilművészeti Biennálé
Szombathely, 1973. nov – dec

Juris Ibolya textilművész

A mai magyar iparművészetről ad ízelítőt a Csepel Galéria kiállítása. "Vidám park" c. batikolt faliképe (említve).

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Hírlap, 1974. jún. 12.

Juris Ibolya

textiltervező művei díszítik a VII. Lenin krt. 49. sz. Royal Nagyszálloda épületét.

Mezza László, Mernét György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l 1006 l

Juris Ibolya

Munkácsy -dijas

MDK

Szerepelt a kiállitáson .melyet májusban/~~sal~~ salgotarjánban, juniusban/~~Bals~~ Balassagyarmaton rendeznek meg.

Jávai batik-technikát modern nyelven szólaltatja meg.

(te):"Modern iparmüvészet"

NOGRÁDI NÉPUJSÁG 1964 máj. 17.

Juris Ibolya
kétszeres Munkácsy-dijas

MDK

Szerepelt a Budapesti Történeti Muzeum Pesterzsébeti Muzeumában rendezett kiállitáson.

Faliszőnyegei

--: Pesterzsébeti képzőművészek III. Kiállitása.

ROKKA 1964 okt. 20.

Jeris Ibolya
Textilterező

Részt vett a tárlatón

Molnár László: II.fal és tértextil biennálé.
MŰVÉSZET, 1972.augusztus - 38.oldal

Juris Ilga

Müvexx szerepel a II.fal-,és tér-
textilbiennálén Szombathelyen

Kritika 1972 október

38.old.

Juris Ibolya

Textilmunkái szerepelnek
a Csontváry Teremben rendezett textil-
és ötvösbemutatón

Népszava 1972 október 20
2. old

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Juris Ibolya

Szocialista Művészetért

1964 — 10.

/1021

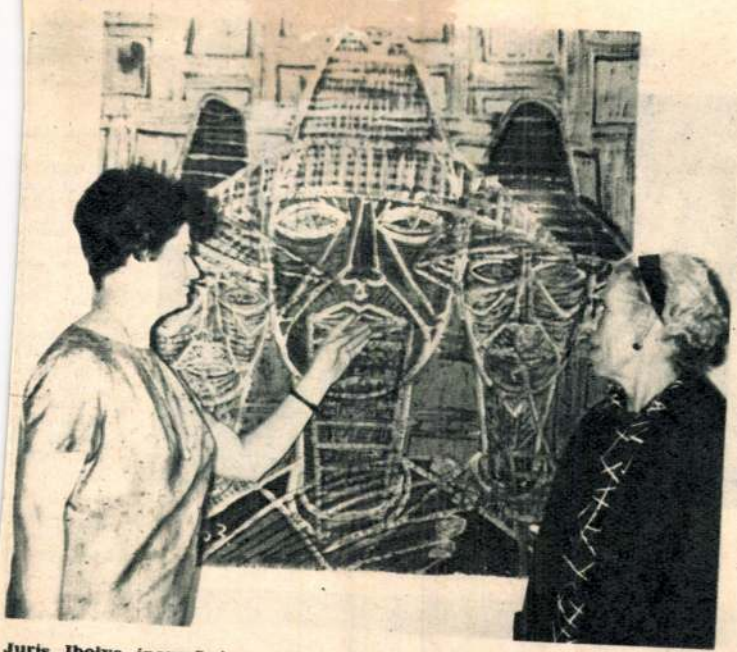

Juris Ibolya iparművész a pesterzsébeti múzeumban rendezett kiállításának megnyitóján (Ujhelyi István felv.)

KÉ

A Színház- és Filmművészeti Főiskola 100. tanévnyitóján gyémánt- és arany diplomákat adtak át a hetven, illetve ötven éve végzett hallgatóknak

ITÜ
nyugdíjba
elismerésé
főmérnök
tetést ado

A müve
nyunk ür
kájuk elis
igazgatójá
Munkaköz
hérvári r
zenetanári
titorának,
könyvtáro
vényt; Bő
vezetőjéne
gatóhelyet
niczky Ti
főkönyvel
zott.

— KÖSZ
táncpedag
alkalombó
tagsága 50
ponti veze
most tünte

— „IZOM
befejező fo
maradt.

— KLUBO

Juris Ibolya. iparművész

A Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek a XIV. ker. i Párthazban kamarajellegű kiállítást rendezett. A résztvevő művészek között van Fett Jolán és Juris Ibolya is. – Szerepelnek a művész barna színhangulatú batikképei. (ehlítve)

B. i.: Egyedi tárgyak.
Nők Lapja, 1974. dec. 17.

Jurisics Ibolya

A Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek pártalapszervezet kialakításán részt vett a művész.

B.I.: Egyéni tárgyak.
Nők Lapja, 1974. dec. 14 - 8 lap.

Juris Ibolya

Juris Ibolya barnás hangulatú batikképeit mutatta be a tárlaton.

B. I.: Egyedi tanyjak
Nők Lapja 1977. dec. 17-8 lap.

Juris

Juris Ibolya

Tetszeres ihmulácsy díjas ígrasmüvész

Kiállítása a Csók István Galériában

1976. VIII. 26 – IX. 9.

Juris Ibolya

Bp. 1923–

A Gépnúvos Licemmba és utfrépzett, ahol Lorberer Emma és Perez Jenő volt a mestere.

Főiskolai tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán kezdte, ahol Varga Nándor volt a grafikai tanára.

Az Iparművészeti Főiskolát 1952-ben fejezte be a nyomott-anyag tervező szakon. Tanárai: Schubert Ernő, Molnár Béla, Ross Endre voltak.

1953-ban az Állami Operaház öltöndíjasaként egy évig Mák Tivadartól tanulta a ruha textilfestését.

1957 óta az Iparművészeti Vállalat üzemi tervező művésze.

Önálló kiállítása volt: Bp-en háromszor a Gál Galériában, KKI-ban, Iparművészeti Múzeumban, Pesterzsébeti Múzeumban. Vidéken: Hódmezővásárhelyen, Miskolcon, Pécsett, Szegeden, Komlón, Külföldön: Egyiptomban, Kínában, Franciaországban, Olaszországban, SZU-ban.

Yuri Kolya

Tübör, Budapest, 1976. IX. 4.

Juris Ibolya
textilterverő

Juris Ibolya a kiállításon
monumentális falképpel
a „Megyjhódás"-sal szerepel.

Brestyánszky Ilona: Tárgy és alkotója.
Nők Lapja, 1975. okt. 25-14 oldal

Juris Ibolya, ipanmű vész

Pesterzsébeten textilfestőhört

jog vezetni.

M. Sz. J.: Tanuljon, Kismama

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jan. 20.

Juris Ilolya iparművész

A Csepel Galériában a „Mai magyar iparművészeti kiállítás"-on, – mely június 6.-án nyílik meg, – műve szerepel.

1974. jún. 6.

Juriss Ibolya textiltervező.

A művész-textiliáit keresik a Csók Galériában.

Bakor Rózsa: Lakásunk díszei a Csók István Galériában.

Dolgozók Lapja (Komárom), 1975. dec. 17.

mint a kohászok, akik a marhahús- és a burgonyafogyasztásban együtt haladnak a bányászokkal. Üzemi étkezésre a *textilesek* költöttek a legtöbbet, náluk a legnagyobb a sertéshús és a zsír, a baromfi és a különböző hentesáruk egy főre eső fogyasztása is.

Általában nincs nagyobb eltérés a négy szakmához tartozó családok fejenkénti élelmiszerfogyasztása között. Egyes esetekben viszont feltűnően nagy a különbség. Így a vizsgált családok közül *a bányászok csaknem kétszer annyit költöttek lisztre, mint a textilesek.* Az utóbbiak viszont több mint a kétszeresét fordították sertéshús vásárlásra, mint a kohászok. *A vasasok havonta és egy főre számítva 6,85 forintért vásároltak vajat, a bányászok 3,76 forintért.* A kohászok pedig feleannyit fordítottak baromfivásárlásra, mint a textilesek.

Ez persze nem jelenti azt, mintha a kohászok kétszer annyi rántott csirkét ettek volna, mint a textilgyárak dolgozói. Mert az élelmiszervásárnyászoknál pedig mindössze a jövedelem 3,5 százaléka volt ez a tétel: a lakás a fűtéssel és a világítással *együttesen*, szemben a tőkés országok *20—30 százalékos* lakbérhányadával.

Egyre nagyobb helyet követel magának a kiadások között — és ez az emelkedő életszínvonal egyik fontos mutatója — *a lakberendezésre és a tartós fogyasztási cikkekre* fordított pénzösszeg. A textilesek az első félévben a jövedelem 12,6 százalékát fordították erre. Nem sokkal volt kevesebb a bányászoknál sem, de a kohászoknál és a vasasoknál is megközelítette a 9 százalékot. Ezek között a kiadások között mindenütt *a bútor a legnagyobb tétel.*

• Mennyi jut művelődésre, egészségápolásra és mennyi kerül a takarékba?

A *művelődésre* fordított kiadások a keresethez viszonyítva a bányászoknál voltak a legmagasabbak. *Közlekedésre* és *egészségápolásra* viszonylag

A KACAGÓ GERLÉK KIÁ
gyar Díszmadártenyésztők és
lete december 25—26-án ki
többszörösen kitüntetett m
mutat majd be a kiállításon.
készülnek
(MTI Fo

RAJK ANDRÁS:

történik semmi. Később fe
bontják a friss téglakerítés

A Volatile nevű hajót beolvasztásra szállították Angliába, de a kivénhedt vízijármű nyilván élni akart még, mert leszakadt a vontatókötélről.

— *JURIS IBOLYA*

Munkácsy-díjas iparművésznő tárlatát az elmúlt hónapban a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítási termében mutatták be. Az anyagot jövőre külföldön is bemutatják.

Itt szent Kristóf beszél...

Egyes amerikai autók sebességmérőjét újabban magnetofon-berendezéssel kapcsolják össze. Ha az autó a meghatározottnál nagyobb sebességgel halad, megszólal egy hang: »Itt szent Kristóf beszél, az autósok védőszentje. Vedd tudomásul hogy e pillanattól kezdve levettem rólad a kezemet!«

»GUMINYÚVÓ«

Igen érdekes kísérleti berendezést készítettek a Kutatási Eszközöket Kivitelező Vállalat szakemberei. Segítségével megállapíthatják, mennyi ideig állja a kerékpár gumija a különböző utak viszontagságait. A gumifárasztó-gép néhány óra alatt olyan próbára teszi a kerékpárpneut, mintha több ezer kilométert futna a jármű. Fékezőköszörűn pereg a kerék és a gumifárasztó-gép bármilyen útviszonyt előállít. Ha szükséges, még a trópusok körülményeit is megteremti. Így néhány óra alatt kiderül, hogy bizonyos gyártmányú kerékpárgumi mennyire bírja a sima betonutat, a göröngyösebb makadámutakat, vagy a dűlőutakat. A világviszonylatban is egyedülálló magyar konstrukció iránt a külföld is érdeklődik.

napokban tárgyalta a 22 éves Erbach-Schönberg herceg, s a 33 éves Quade nevű kereskedő bűnügyét. Három társukkal együtt személygépkocsikat loptak, átfestették azokat, hamis rendszámtáblát helyeztek rájuk és áruba bocsátották.

× **Halálozás.** Fájdalommal tudatom, hogy férjem, Pfeiffer Lipót kárpitosmester december 10-én tragikus hirtelenséggel elhunyt. December 20-án a farkasréti temetőben eltemettük. Minden külön értesítést helyett. — Dr. Herczeg Árpád egy. magántanár december 20-án hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése vasárnap, 28-án ½3 órakor lesz a farkasréti temetőben. — Fájdalommal értesítem az ismerősöket, osztálytársakat, hogy Zsadányi Sándor hirtelen elhunyt. Temetése 29-én, hétfőn du. 3 órakor lesz a farkasréti temetőben. 1958-ban érettségizett a Bánki Donáth Technikumban.

minden otthonmaradt gyerek eheti két napig.)

Hirtelen visszaesett a múltba, az ő menyasszonytánca kavargott előtte. Sovány kis pénzecske jött össze. Mire is futotta? Bálintnak kölcsönvettek vőlegény ruhát, meg cipőt, aztán a húst is csak fel-

Zsuzska keresztanyja, meg nénje — akik a szakajtót artották — összeszámolták a

A NÉPSZAVA TELEFONSZÁMA:

224—819*

Juris Ibolya

A Helikon Galériában Krajcsirovits Henrik grafikusművész kiállitása megtekinthető szeptember 12.-ig.
A Csók István Galériában Juris Ibolya textiltervező augusztus 26.-án nyitja meg kiállitását,-közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 21.
XX. évf. 34. sz. 8. lap.

Juris Ibolya, iparművész

□ JURIS IBOLYA iparművész kiállítását Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg ma délután fél hatkor a Váci utcai Csók Galériában. A tárlat szeptember 9-ig tekinthető meg.

— □ Juris ... — 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. aug. 26.

MDK

Juris Ibolya iparmüv. Munkácsy-dijas

festett falkárpitok, brüsszeli kiáll.

A lakás művészete. Népszava, 1958. aug. 19. 4 l.

MDK

Juris Ibolya

havas: Két Munkácsy-dijas müvész kiáll. Népszava, 1958. dec. 18. 4 l.

III.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI ÉS NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

1955

A címlapot tervezte:
ZELENÁK CRESCENCIA

*

A fotókat készítette:
FALUS KÁROLY

Felelős kiadó:
KERESZTÉNYI ILONA

*

555272 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

1949 óta képzőművészeink évről évre bemutatják alkotásaikat a Műcsarnok termeiben. Ez évben még külön kiállítás keretében összegyűjtötték a felszabadulás óta eltelt tíz év kiemelkedő eredményeit. Az év végén pedig megnyílik a VI. Képzőművészeti Kiállítás. Nem vitás, hogy ezek a seregszemlék igen ösztönző hatásúak képzőművészetünkre. De előrejutásukat, haladásukat, fejlődésüket a nagyszámú és nagyszabású megbízatások is elősegítik.

Iparművészeink és népművészeink velük szemben sokkal mostohább helyzetben vannak. Most a felszabadulás tizedik évében mutatkozhatnak be harmadszor dolgozó népünknek és ez a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás egyúttal visszatekintő is az elmúlt tíz esztendőre.

Díszítőművészeinktől nem kívánhatjuk, hogy minden évben teljes seregszemlét tarthassunk munkásságuk felett, mert különösen az iparművészetnek több oly ága is van, melynél a technikai kivitelezés miatt sem valósítható ez meg, Mégis rendszeresíteni kell

a kétévenkénti kiállításokat és ezen túl az évenkénti kisebb szakmai bemutatókat.

Már itt előljáróban felvetődik a kérdés, miért jöttek létre oly nehezen az iparművészeti és népművészeti kiállítások? A díszítőművészeti alkotások zömmel használati tárgyak. A kapitalizmus korszakában az ipar vajmi kevés gondot fordított ezek művészi megjelenítésére. Az egyéni alkotások pedig nem jutottak el a széles tömegekhez. Így iparművészetünk és népművészetünk zsákutcába jutott. A felszabadulást követően a szocializmust építő társadalmunknak természetszerűen mások voltak az igényei, melyek kielégítésére iparművészeink nem voltak felkészülve. De legtöbbször az alkotáshoz szükséges anyagok is hiányoztak. Így lényegesen nehezebb helyzetben voltak, mint képzőművészeink. Népművészetünk meg éppenséggel halódó állapotban volt és a felszabadulást követő földosztás népművészeink életében oly nagy változást hozott, hogy jórészük egy időre felhagyott az alkotó munkával.

Érthető tehát, hogy a második világháború után iparművészeink lassan meginduló alkotótevékenysége miatt az első iparművészeti és népművészeti kiállítás viszonylag oly későn valósulhatott meg.

*

A III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás tíz év munkájáról számol be, de ugyanakkor a második kiállítás óta elért eredményekről is tanúskodik.

A fentiek alapján kiállításunk feladata bemutatni a felszabadulást követő tíz év iparművészetének és népművészetének azokat az eredményeit, melyek népi demokráciánk dolgozóinak közvetlen környezetét magasabb művészi értékű tárgyakkal teszi szebbé.

Nem cél tehát, hogy a két díszítőművészeti ág utóbbi tíz évének minden törekvéséről történeti sorrendű beszámolót adjunk. Sok olyan alkotás készült, melyeket születésükkor magasan értékeltünk, a mai eredmények tükrében azonban még arra sem érdemesek, hogy kiállításunkon újbóli bemutatásra kerüljenek.

De nem lehet a kiállításnak célja az sem, hogy csak a legkiemelkedőbb alkotások bemutatója legyen. Ez ellentmondana a kiállítás jelzett feladatának.

Célunk tehát oly anyag kiválasztása, mely a szocializmust építő ember lakását, közösségek helyiségeinek berendezését (kultúrotthonok, klubtermek, stb.), az öltözködést hivatott a ma követelményeinek megfelelően kialakítani.

Mindezeken felül még egy hangsúlyozott feladata van a kiállításnak: irányt mutatni a jövőre, az elkövetkezendő munkára. Az első és második kiállításnak éppen ez volt a legnagyobb negatívuma, mert ezt a feladatot nem tudta teljesíteni. Ezért nem szabad fenntartás nélkül a tíz év minden méltányolt alkotását újból bemutatni és ugyanezért nem szabad csak a legkiemelkedőbb eredményekről számot adni.

Fontos feladata kiállításunknak az is, hogy az egyedi alkotások mellett teret adjon az ipari úton előállított művészi értékű tárgyaknak. Ez ugyanis az első két kiállításon csak igen szűk keretek között jelentkezett és így fontos szerepe sohasem kapott hangsúlyt.

Népművészetünknél nem az a feladat, hogy tömegével hasson, mint a második kiállításon, hanem jelezni azt az utat, amit a legjobb hagyományok felhasználásával a felszabadulás óta megtett. Nem kaptak helyet oly alkotások, melyek a réginek szolgai másolatai, vagy melyek a felhasználásban semmi haladást nem mutatnak.

Végül feladata a kiállításnak az is, hogy az iparművészeti és népművészeti alkotások segítségével felkeltse dolgozóinkban az ízléses ruházkodás és lakás kialakításának igényét és ebben az irányban segítséget nyújtson. Mutatja ezt, hogy a három kiállítás közül első ízben itt vannak enteriőrök, melyekben a bútor mellett az iparművészet, illetőleg a népművészet különböző ágait együttes elrendezésben mutatjuk be.

*

A III. Iparművészeti és Népművészeti kiállítás bár tíz évre visszatekintő is, mégsem adhatja ez időszak történeti fejlődésének képét, és mint már láttuk, nem is feladata. Hatalmas, jóformán kiállíthatatlan anyagot kellene érzékeltetésére felvonultatni, hogy érthetően mutatkozzanak azok az erőfeszítések és küzdelmek, melyeket az egyes alkotók, illetőleg szakágak folytattak, amíg a bemuta-

tott eredményekig eljutottak. Pedig ezek az erőfeszítések és küzdelmek igen érdekesek, iparművészetünk és népművészetünk történetének értékes fejezetét adják. Éppen azért, ha röviden is, de szólnunk kell róluk.

Iparművészetünk zömében már a XIX. század közepétől mindjobban elfordul az akkor még elevenen élő nemzeti hagyományoktól és kezd „európaivá" válni. Iparművészetünknek ez a szellemében való elhajlása a felszabadulásig egyre erősebbé vált. Népművészetünk virágkora és gazdagodása éppen ellenkezőleg, a XIX. század közepén kezdődik és tart majdnem a század végéig. Ekkor a mind határozottabban jelentkező kapitalista ipar és kereskedelem súlyosan kikezdi népművészetünk életlehetőségeit, különösen a népi kisipar területén. De a kereskedelem azokba a népművészeti ágakba is, melyek még életerősek, olymértékben nyúlt bele, hogy szellemében elkorcsosodott. Különösen erősen jelentkezik ez a Horthy-korszakban. A felszabaduláskor tehát egy, a nemzeti jellegéből erősen kivetkőzött iparművészetből és egy haladó népművészetből állt díszítőművészetünk.

A második világháborútól borzalmasan végigpusztított országban csak igen lassan indult meg a díszítőművészek alkotó tevékenysége. Az első lépések bizonytalanok voltak, a múlt hibáival súlyosan terheltek. Ankétok, viták és elvi tanulmányok voltak hivatva tisztázni a díszítőművészetek alapvető kérdéseit. Mindezek azonban nem adtak iparművészeink és népművészeink munkájához kielégítő iránymutatást.

A régi Iparművészeti Társulatot a felszabadulás után újjászervezik, de az rövid életű, sajtóorgánuma nincs, sokszorosított beszámolói érdektelenek.

Ugyanez évben megalakul az Iparművészek Szabad Szakszervezete, mely az első megszervezője iparművészeinknek, és elindítója a terület munkájának. De 1945-ben még egy szervet hívott életre újjáéledő társadalmunk, a Művészeti Tanácsot, melyen belül az Iparművészeti Szaktanács komoly munkát végzett az iparművészek alkotó tevékenységének elősegítésében.

1947-ben megalakul a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége és még az évben megindul a Szabad Művészet című

folyóirata. A folyóirat hasábjain iparművészetről, népművészetről csak igen gyéren esik szó. Szakíróink, de maguk a művészek is, nem szívesen foglalkoznak e területtel. A díszítőművészetek elhanyagoltsága — legalább is látszatra — az I. Iparművészeti Kiállítás megrendezésével ért véget, 1952-ben. Tudva írjuk, hogy legalább is látszatra, mert ekkor már serény és komoly munka folyt különösen az újjászervezett Iparművészeti Főiskolán, de a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban és az Országos Iparművészeti Múzeumban is. Fiatal művészeket neveltek szocialista társadalmunk számára alkotóknak, fiatal kutatókat a múlt haladó hagyományainak feltárására. És itt mutatkozott meg az első pozitív lépés. 1949 nyarán hazánkban sereglett össze a világ minden részéről a fiatalság, a budapesti VIT-re. Fiataljaink a Fővárosi Képtárban bemutató kiállítást rendeztek. Az Iparművészeti Főiskola növendékei egy teremben már megmutathatták: új utakon haladnak, keresik a jövőt, az előremutatást. Elgondolkoztató, hogy éppen a fiatalok jelentkeztek elsőkként munkáikkal, amikor az idősebb korosztály még nem mutatkozott be. Érzésünk szerint az Iparművészeti Főiskola jó munkájának volt az eredménye, ha sok zökkenőn ment is át.

1951-ben több szerv szerkesztésében megindult a Képzőművészeti és Iparművészeti Tudósító című sokszorosított folyóirat, mely főleg a Szovjetunió művészeti eredményeiről, elvi kérdéseiről, stb. számolt be. 1952. augusztus 2-án az Ernst Múzeumban megnyílt az I. Iparművészeti Kiállítás. Ez a kiállítás valójában iparművészeti volt, a népművészet alig kapott teret. A fentiekről Dobrovits Aladár a kiállítás megnyitó beszédében, miután beszélt a képzőművészeti kiállításokról — akkor már kettő volt —, a Tavaszi Tárlat-ról, stb., a következőket mondotta: „Az iparművészet, díszítőművészet terén látszólag semmi hasonló nem történt. Nem mintha a munka itt, ezen a területen megállt volna. Művészeink ezen a területen is dolgoztak, új problémákat vetettek fel és vállalták a Párt által eléjük tűzött feladatokat. Az Iparművészeti Főiskola a lelkes fiatalok százait nevelte, hasonló szerepet tölt be a Képző- és Iparművészeti Gimnázium. Az Országos Iparművészeti Múzeum megújulva nyitotta ki kapuit dolgozó népünk előtt, az iparművészeti kutatás — először Magyarországon — szervezetten indult iparművészetünk múltjá-

nak feltárására. De hiányzott az elért eredményeket lemérő, az új feladatokat tisztázó nagy seregszemle, a kiállítás és főként hiányzott a kemény, de építő, elvtársi, pártszerű kritika, hiányoztak az iránytmutató megnyilatkozások. A viták és kérdésfelvetések vagy nem a nyilvánosság előtt folytak le, vagy csak szűk területre korlátozódtak, szinte részvétlenül folytak le."

Ez volt a helyes, tömör megfogalmazása iparművészetünk helyzetének az I. Iparművészeti Kiállítás megnyitásakor, 1952. augusztusában, Dobrovits megnyitóbeszédében az iparművészet szerepét és jelentőségét is helyesen fogalmazta meg: „Pedig az iparművészet, a díszítőművészet szerepe a szocializmus építésében, a szocialista ember típusának alakításában semmiképpen sem kisebb, mint a képzőművészeté, sőt bizonyos szempontból talán még nagyobb, vagy legalább is állandóbb. Míg a képzőművészet alkotásaival általánosságban csak egyes kivételes, ünnepi alkalmakkor találkozhat a dolgozó ember, az iparművészet, a díszítőművészet alkotásai, mint környezetének részei, lakásának berendezési tárgyai, használati eszközök, mint személyi tulajdonát képező dísztárgyak mindennapi életének elválaszthatatlan tartozékai."

Mindezekről sok szó esett addig is, de csak szűkebb körben. Az I. Iparművészeti Kiállítás megadta a lehetőséget, hogy e szavak nagyobb tömegek felé hangozzanak el.

A megnyitó több figyelemreméltó részlete közül még egyet kívánunk kiemelni. Ez az iparművészet hazai értékelésére vonatkozik.

„De a köztudatban még ott kísért az iparművészet fogalmának peioratív értelmezése, néha még a művészek részéről is. Hivatalos és társadalmi szerveink még nem mindig értik meg a környezet befolyásoló erejének jelentőségét, másfelől még nem vált általánossá annak felismerése, hogy nemcsak az lehet művészi alkotás, ami egyedi készítmény, kézműves termék, hanem a nagyüzemi termelésnek is megvannak a maga művészi lehetőségei, melyek éppen ebből az előállítási módból következnek, vagy éppen csak itt lehetségesek."

E helyen nem feladat értékelését adni az I. Iparművészeti Kiállításnak. Bár akkor mindenki azt várta, hogy végre valamelyes iránymutatás történjen, hogy alkotóink végre megkapják munkásságukhoz a helyes szempontokat. Ez azonban nem történt meg.

Valóban elmaradt „a kemény, de építő, elvtársi, pártszerű kritika, hiányzottak az iránytmutató megnyilatkozások". A megnyitóbeszéd ezt a múltra vonatkoztatta, feltételezve azt, hogy az I. Iparművészeti Kiállítás e téren komoly változást, haladást fog hozni. Mi történt? A kiállításról összefogó kritika nem jelent meg. Sem kemény, sem építő, sem elvtársi, sem pártszerű, sem iránytmutató.

A kiállítás tényein túl azonban mégis történt valami, az elvi kérdések tisztázása terén. Egy kritikai cikksorozat jelent meg a Szabad Művészet egyes számaiban. Megjelent Dobrovits Aladár megnyitóbeszéde, melyből idéztünk. Gádor István kerámiai munkákról írt, Schubert Márta és Schubert Ernő a textilművészetről, Mihalik Sándor az ötvösmunkákról, Kaesz Gyula a lakás- és bútorművészetről.

Az összefoglaló kritikát, mely sohasem jelent meg, nyilván az a rövid hír jelezte a Szabad Művészetben : „Pogány Ö. Gábor Iparművészetünk fordulat előtt c. cikkét jövő számunkban közöljük".

E rövid híradás mellett meg kell állnunk. Művészeti íróink, kritikusaink — végignézve munkásságukon — általában nem foglalkoznak iparművészeti kérdésekkel, kritikával. Részben, mert arisztokratikus gőggel fordulnak el a „csak iparművészet"-től, részben mert művészi érdeklődésükben egyre jobban leszűkítik magukat, és így bizonytalanná válnak, ha olyan területre tévednek, mely ily módon távol áll tőlük, pedig amiről tudniok kellene.

Az I. Iparművészeti Kiállításról megjelent szakmai cikkek sok értékes és részben még ma is vitatott kérdéseket vetettek fel.

A kiállításon 652 tárgy, illetőleg terv került bemutatásra. Ebből csak 193 volt népművészek munkája. A rákövetkező évben, 1953 augusztusában a Műcsarnokban megnyílt kiállításnál éppen fordított volt a hangsúly, amint azt a címe is kifejezte : Népművészeti és Iparművészeti Kiállítás. A kiállítás tájékoztató füzete a legelején ismertette annak célját : „Népművészetünk és iparművészetünk régi és új, válogatott alkotásait mutatja be a kiállítás. Célja az, hogy népművészetünk és iparművészetünk legjobb hagyományait és az ezek felhasználásával elért eredményeket tárja dolgozó népünk elé. Ugyanígy célja, hogy az alkotókat: népművészeket és iparművészeket segítse, ösztönözze a reájuk váró feladatok helyes megoldására."

A kiállítás nyolc teremben volt elhelyezve, melyből három-három terem a régi, illetőleg az új népművészetet, egy-egy pedig a régi és az új iparművészetet mutatta be. Az arányból is kitűnik, hogy ezúttal mennyire a népművészetet helyezték az előtérbe, de ezen belül is az új népművészetet. Legkisebb teret az új iparművészet kapta, amit sokan nehezményeztek is. Igaz ugyan, hogy egy évvel az I. Iparművészeti Kiállítás után nehéz lett volna iparművészeinktől sokkal nagyobb anyagot összegyűjteni, de ennek megfelelően kellett volna szűkíteni az új népművészetet, mert az bizony sokszor tömegével hatott és nem művészi értékével. Ez azért is helytelen volt, mert a műcsarnoki kiállítás úgy jött lényegében létre, hogy abból külföldön bemutatandó reprezentatív kiállítás alakuljon ki, ebben pedig éppen az élő iparművészet nem volt megfelelően képviselve. Ezt az anyagot mutattuk be Moszkvában 1953 decemberében és a rákövetkező januárban.

Közbe kell vetnünk, hogy több kiállításunk szerepelt a népi demokráciákban, Kínában, keleten Indiában és Törökországban, de a nyugati államokban is. Ezek a kiállítások azonban túlnyomóan népművészeti kiállítások voltak.

A műcsarnoki kiállításunk éppen a fent jelzett aránytalanságai miatt különösen az iparművészeti alkotók körében nem hatott ösztönzően. Egy átfogó kritika jelent meg róla csupán a Szabad Művészetben. A Népművészeti Intézet vitát rendezett népművészetünkről, iparművészeink bevonásával, de ezt sem lehetett termékenynek mondani. Mégis, ezt a kiállítást is pozitív lépésként kell elkönyvelnünk, éppúgy, mint az elsőt.

A díszítőművészetek lassúbb haladását azonban még mindig a szervezetlenségben kell látnunk. Pedig a második kiállítás eredményeit összegezve, bírálatunkban írtuk: „Ez a kiállítás azt is megmutatta — különösen az iparművészetet nézve —, hogy minden kiállítás előtti időben, tehát hónapokkal előbb konkrét feladatokat kell művészeinknek adni. A magukra hagyott állandó kísérletezések nem vezethetnek rövid időn belül pozitív eredményekhez."

1953 első negyedében kormányzatunk életrehívta a Háziipari és Népi Iparművészeti Szövetkezetek Országos Szövetségét (HISZÖV) mint a szövetkezetekbe tömörült népművészek és háziiparosok csúcs-

szervét. Még ugyanaz év végén pedig megalakult a Népi Iparművészeti Tanács (NIT), melynek feladata a népművészek elvi, ideológiai, szakmai irányítása.

1954-ből két jelentős eseményről kell beszámolnunk: az egyik az Iparművészeti Tanács megalakulása, a másik a felszabadulásunk 10. évfordulójára meghirdetett iparművészeti és népművészeti pályázat.

Az Iparművészeti Tanács legfontosabb feladata az, hogy művészeink alkotótevékenységét a nagy tömegek ipari szükséglete művészi színvonala emelésére is felhasználja. A Tanács a kezdeti bizonytalanság után 1955-ben mind határozottabb munkával elérkezett oda, hogy a meghirdetett sok-sok szakmai pályázaton keresztül végre mind több művészi értékű tervet adhat az ipar számára. Vitathatatlan, hogy e téren a Tanácsnak még súlyos harcai lesznek, mert az ipar és kereskedelem sokszor még mindig maradi magatartását nem könnyű áttörnie. De éppen a jelzett pályázatok, az egyes zsüriken belül elhangzott bírálatok már komoly biztatást adnak.

A másik, amiről beszélnünk kell, a Népművelési Minisztérium és a Képző- és Iparművészek Szövetsége részéről felszabadulásunk 10. évfordulója megünneplésére meghirdetett iparművészeti és népművészeti pályázat, melynek zsürizése még 1954 decemberében zajlott le. A pályadíjnyertes és a kiemelkedő darabokból az Országos Iparművészeti Múzeumban ez év februárjában bemutató volt. Bár a pályázati kiírásnál több hiba történt, mégsem írható csak annak rovására, hogy a beérkezett pályamunkák számban és művészi színvonalban igen szegényes képet mutattak. Még az első és második kiállításon szereplő egyes szakmai ágak is feltűnően leszűkített keretek között jelentkeztek. Erre a fennforgó veszélyre már a második kiállítás bírálatában felhívtuk a figyelmet. „Nem segítség, nem is ösztönzés az, ha a szűk szakmai sovinizmus következtében sok-sok kezdeményezést elzárunk az elől, hogy nyilvánosan bemutatkozhassanak és így megkaphassák a szélesebb, a többoldalú kritikát. Így a kezdeményezésekből sosem nőhet ki komoly művészi munka. És ez a helytelenül szigorú magatartás meg is mutatkozik az új iparművészet termében, annak szegénységében. A kiállítás négy részlege közül ez a leggyengébb, amiben azonban nem az alkotóművészek

a hibásak." — Ezt írtuk a műcsarnoki kiállításról, és ehhez fűztük a felszabadulási pályázat bemutatójáról : „Másfél év után újra igazolva látjuk mindazt, amit a fentiekben leírtunk. Szomorúan kell megállapítanunk, hogy azóta e vonatkozásban egyetlen lépést sem tettünk előre."

A pályázatra beküldött műveket két zsüri bírálta : külön az iparművészekét, külön a népművészekét. Egy-egy pályamunkánál sokszor igen heves viták alakultak ki. Úgy érezzük, hogy a viták a konkrét alkotásokon keresztül sok elvi kérdést tisztáztak, melyek a további munkákban komoly segítséget jelentenek. Mégis, éppen e pályázattal kapcsolatosan meg kell ismételnünk és fel kell hívnunk a szakemberek figyelmét, hogy vannak iparművészetünknek oly ágai, melyek egykor virágzóak voltak, most viszont vegetálóan jelentkeznek. Ezekkel szemben több megértést, pozitív támogatást kell adnunk.

A HISZÖV az 1955. évi Helyiipari Vásáron az ún. Román Pavilonban népművészeti kiállítást rendezett. A kritika a legmelegebb elismeréssel szólott a kiállításról. Meg kell említenünk, hogy voltak hivatalos hangok, melyek értetlenül nyilatkoztak e kezdeményezéssel szemben. És, hogy ez mennyire helytelen volt, bizonyítja, hogy a HISZÖV e kiállítással aranyérmet nyert.

Ez év nyarán még egy kiemelkedő díszítőművészeti eredmény született. Az ifjúság az egész világon készült az V. VIT-re. A nagy találkozás az 1949. évi budapesti VIT-hez hasonló kiállítást hozott létre. Ez a Fiatal Képzőművészek és Iparművészek Kiállítása volt az Ernst Múzeumban. A kiállítást tulajdonképpen egy pályázat hívta életre, amelyet a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége, a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja, a Népművelési Minisztérium és a DISZ együttesen hirdettek meg a kulturális seregszemle keretében.

A fiatal művészek újból, az idősebbektől elhatároltan jelentkeztek, de most már sokkal komolyabb súllyal, mint 1949-ben. A kiállítás újdonsága volt, hogy a képzőművészek, iparművészek és népművészek anyagát nem egymástól elhatároltan, hanem egymásba építve mutatták be.

A fiatalok kiállításának két igen pozitív eredménye volt: szakmánként megmutatkozott, hogy egykori mestereik mily mértékben foglalkoztak velük, másodszor, hogy a foglalkozás értéke szerint mennyire tudtak saját lábukra állni, mennyire tudtak önálló stílust kialakítani, mennyire távolodtak el az epigonizmus veszélyétől. Újból meg kell mondanunk, mint a Szabad Művészetben is, hogy vannak magasan kiugró szakmák és vannak visszamaradóak, sőt visszafejlődőek.

Az, ami a legmegdöbbentőbb volt, a fiatal népművészek gyenge szereplése. Kevés anyagukból is csak kisszámú alkotás érte el azt a mértéket, amely a pályázaton, illetőleg a kiállításon szerepelhetett. Éppen ezért különösen kiemelkedő Nagy Ferenc faragóművészünk, aki komoly felkészültséggel jelentkezett és a varsói V. VIT népművészeti nagydíját el is nyerte.

A felsorolt állomásokon keresztül jutottunk el oda, hogy megrendezhettük a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítást, de a jelzett főbb állomásokon kívül még számtalan olyan volt, melyek mellett nem mehetünk el említés nélkül.

Két kerámikus művészünk gyüjteményes kiállítását láttuk a Nemzeti Szalonban: Kovács Margitét 1953-ban és Gádor Istvánét 1954-ben. Mindketten Kossuth-díjasok. A Csók-galériában 1955-ben több iparművészeti bemutató volt. Ezek közül kiemelkedő Gorka Géza keramikusművész és P. Juris Ibolya textilfestő-művész közös kiállítása. Művészi eredményeikért mindkettőt Munkácsy-díjjal tüntették ki.

Kormányzatunk 1953 óta a régen semmibevett, csak kereskedelmi célokra felhasznált népművészeink alkotó munkáját is jutalmazza. Faragóink közül id. Kapoli Antal, Kálmán István, ifj. Kapoli Antal, Breglovits Kálmán, Sztelek Dénes; a fazekasok közül Kántor Sándor, Szkircsák Bertalanné, Gelencsér Sebestyén és Fazekas István; a szövő, himző és tervező asszonyok közül Kisjankó Bori, Kivácsné Király Ilus, Gábor Józsefné, Bali Istvánné, Király Elekné, Maticsányocz Márkné és Werner Andrásné kapták a Népművészet Mestere címet.

Nagy örömet jelentett népművészeink körében, amikor ez év márciusában id. Kapoli Antal elsőként megkapta a Kossuth-díjat.

Egyes iparművészekről és népművészekről tanulmányok és kritikák jelentek meg az utóbbi években. Természetesen azok is előbbrevitték díszítőművészetünk ügyét. Valójában azonban éppen e téren történt és történik még mindig a legkevesebb. Itt kellene végre komoly tervet kidolgozni.

*

Az utolsó tíz év díszítőművészete az emelkedéseken és hanyatlásokon keresztül is állandó fejlődő, felfelé haladó. Ezt bizonyította iparművészeink idősebb korosztályának komoly művészi és szakmai felkészültsége és alkotótevékenysége, akik közül néhányan az Iparművészeti Főiskolán is tanítanak, biztosítván így a jól felkészült utánpótlást. Ez azonban nem minden szakmai területen egyforma, sőt, a két díszítőművészeti ágnál is igen különböző. Bár ennek megvannak a maguk természetes belső okai, mégis arra kell törekednünk és ez a főfeladatunk, hogy ezeket leküzdjük.

Többször rámutattunk már arra, hogy milyen nagy szerepe van a művészetek fejlődésében a pályázatoknak és megbízatásoknak. E téren kell lényegesen tervszerűbben eljárnunk. Mind a pályázatok, mind a megbízatások zömmel kiállításokkal kapcsolatosak. Így volt ez a felszabadulási pályázattal, és az ezt megelőző és követő megbízatásokkal, melyek már a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás előkészületeit jelentették.

Tervszerűbben kell az egyes díszítőművészeti szakmákkal, illetőleg az egyes alkotókkal, alkotóközösségekkel, szövetkezetekkel foglalkozni. Csak az utóbbi esztendőben is igen sok esetben láttuk azt — nemcsak fiatal művészeknél —, hogy milyen sokat jelent művészi fejlődésük szempontjából a velük való szakmai foglalkozás.

Az ankétoknak és vitáknak csak akkor van értelmük, ha a fentieket tervszerűen és rendszeresen hajtjuk végre.

Ma már megvan a lehetősége annak, ami a felszabadulás előtt csak egyeseknek adatott meg — ti. díszítő-művészeti vonalon —, hogy egyesek, vagy néhányan társulva, gyüjteményes kiállításon vegyenek részt. A közelmúltban láttuk, hogy még kiemelkedő művészeknél is mily fejlesztően hat egy ilyen kiállítás.

A felszabadulást követően — amint mondottuk — a népművészet volt jobb helyzetben az iparművészettel szemben. Ma a fordítottja áll. Iparművészetünk, főleg a fiatalok helyes oktatása következtében, megizmosodott. Ez azonban nem minden ágára vonatkozik. Erről a kiállítás látogatói is meggyőződhetnek és nyilván a kiállítás bírálatai is meg fognak emlékezni. E helyen nem feladatunk bírálatot mondani.

A népművészet, vagy ahogyan mai szóhasználattal mondjuk, népi díszítőművészet, népi iparművészet terén sokkal nehezebb a helyzet. A falu lakói a parasztság is használati tárgyait tette szebbé faragással, hímzéssel, szövéssel stb. A szocializmus építése idején, amikor a város és a falu egyre közelebb jut egymáshoz, éppen a népi díszítőművészetben komoly visszaesés mutatkozik nemcsak nálunk, de minden szocialista társadalomban. Elég, ha példaként a faragóművészetből a pásztorfaragást említjük. A pásztorok mindennapi életük és foglalkozásuk fontos használati tárgyait : botot, ostort, sótartót, stb. díszítették a legkülönbözőbb eljárásokkal. Ma már ezekre nincs szükségük. Mindez már a múlté. De a művészi alkotóvágy megmaradt. Új formákat kell tehát keresniök, melyek a mai életben is hasznosak és a régi díszítőmódokkal — újakat is keresve —, új tartalommal kell azt megoldani. Az új életmód új feladatokat kíván.

Ma már a népművészet minden ágában, a fazekasságban, a szövésben, hímzésben, faragásban van egy-két olyan kiemelkedő alkotó, akik magas művészi fokon komoly szakmai tudással mutatják a helyes utat.

*

A III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállításon ezúttal különösen az iparművészet sokkal szélesebb skálában jelentkezik, mint eddig.

Az előcsarnok a monumentális, az ünnepi alkotások bemutatója. A közösségi helységek díszítményei kaptak itt helyet. A jobboldali galéria a textilművészeté és a ruházkodásé. Az ehhez kapcsolódó hátsó galéria a kerámia, a porcelán, az üveg és az ötvösség tere. A baloldali galéria enteriőröket mutat be.

Az üvegcsarnok a népművészeté. Az egyes szakcsoportok elrendezésében kapcsolódnak az iparművészeti anyaghoz.

*

Kiállításunknak — tudjuk — még sok hiányossága van. Mégis olyan előrehaladásról tesz tanúságot, amilyet a felszabadulás előtti időkből nem tudunk kimutatni. A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége ezúttal komolyan kézbevette a díszítőművészetek fontos, el nem hanyagolható kérdését. Ennek köszönhető, hogy a III. Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás figyelemre méltó megrendezésben, sosem látott terjedelemben valósulhatott meg. Az újjászervezett Szövetség célkitűzése mutatkozik meg a kiállításban. A szocializmust építő, dolgozó emberek művészi igényét kereső és azt kielégíteni akaró művészek mutatják be utolsó tíz év munkáját. Becsületes munka, komoly törekvések és akarások, a dolgozók iránti szeretet és a művészeti alkotásban való hit adja a legfőbb értékeit az egész kiállításnak. Viszont a dolgozók ez iránti szeretete és értékelése fogja eldönteni, hogy az egyes alkotók, illetőleg művészeti szakmák helyes úton haladnak-e, vagy sem.

Domanovszky György

KOVÁCS MARGIT KOSSUTH-DÍJAS, A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ÉRDEMES MŰVÉSZE: BADACSONYI SZÜRET (FALIKÉP)

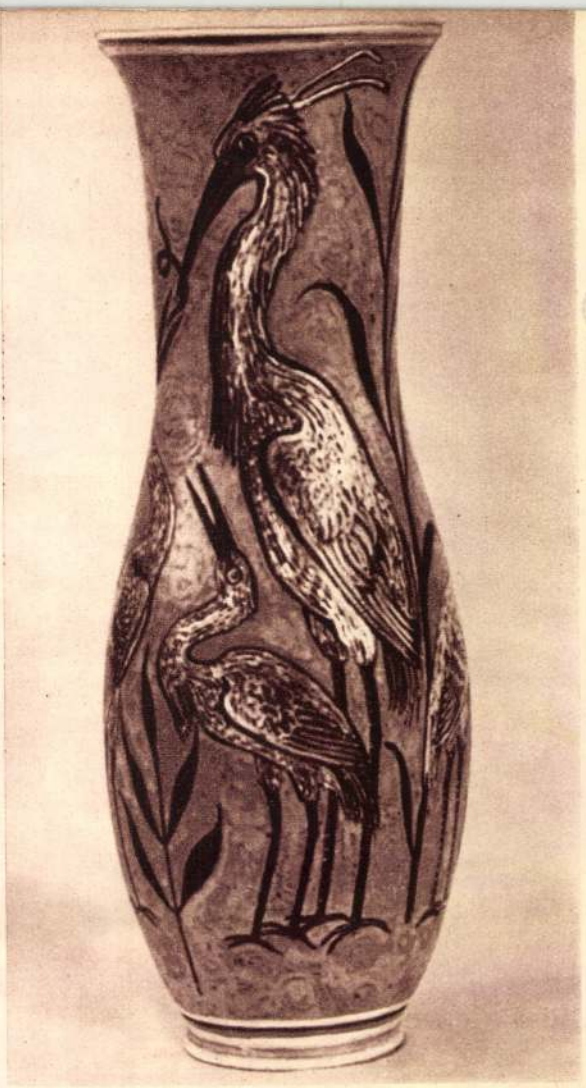

GÁDOR ISTVÁN KOSSUTH-DÍJAS:
MADARAS VÁZA — KÓCSAGOS VÁZA — GALAMBOS TÁL

GORKA GÉZA MUNKÁCSY-DÍJAS:
IVÓKÉSZLET — VÁZA — VÁZA

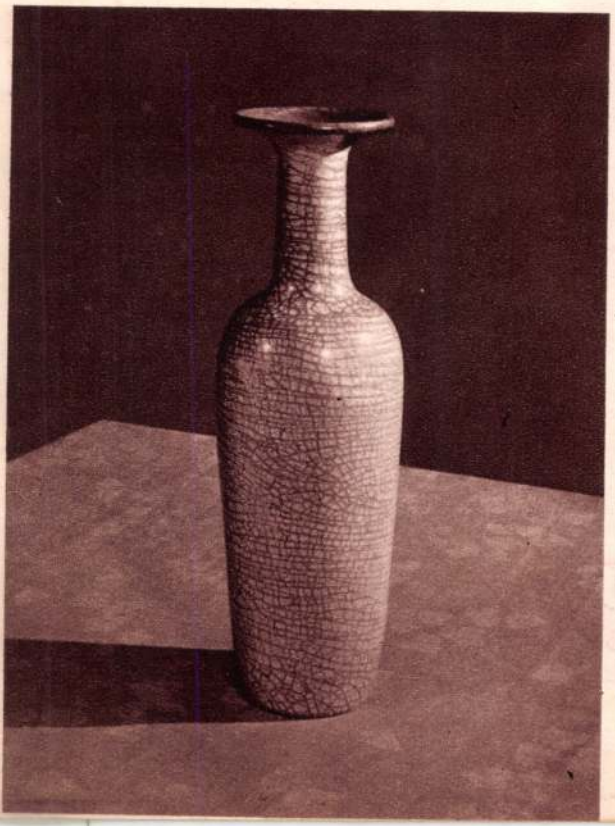

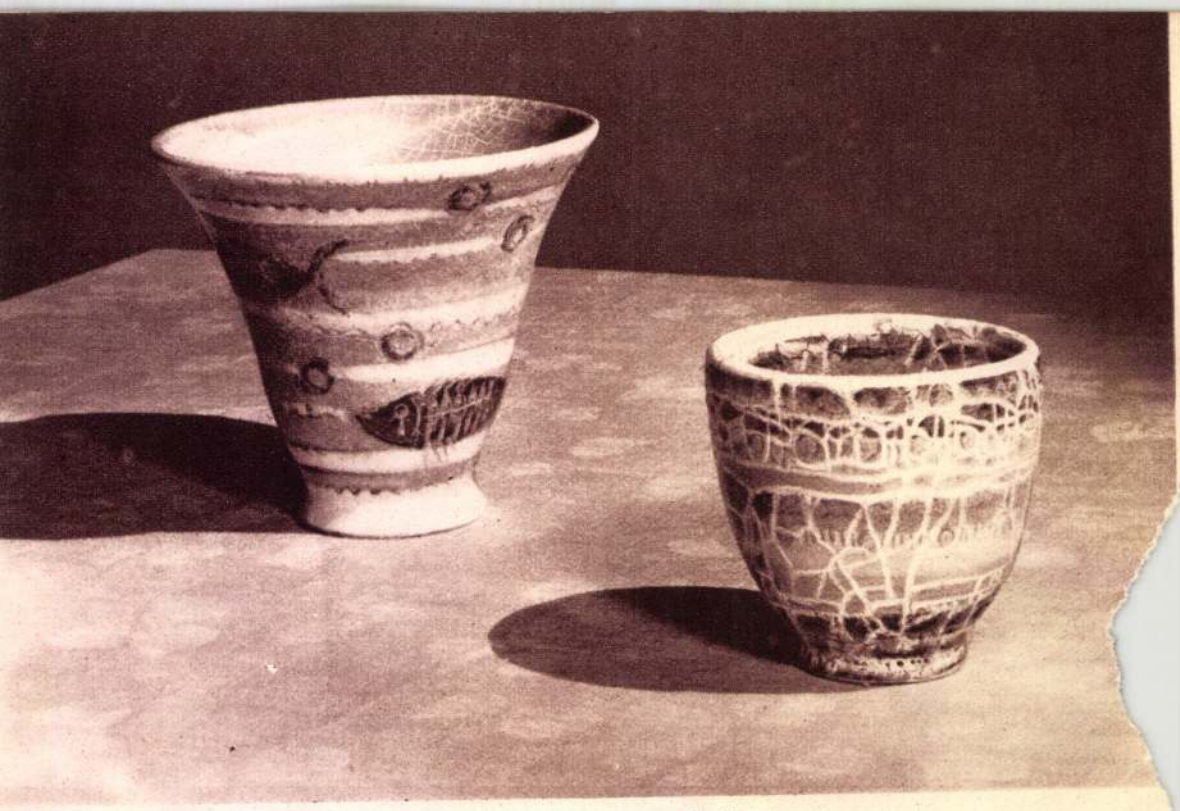

GORKA LÍVIA: VÁZÁK

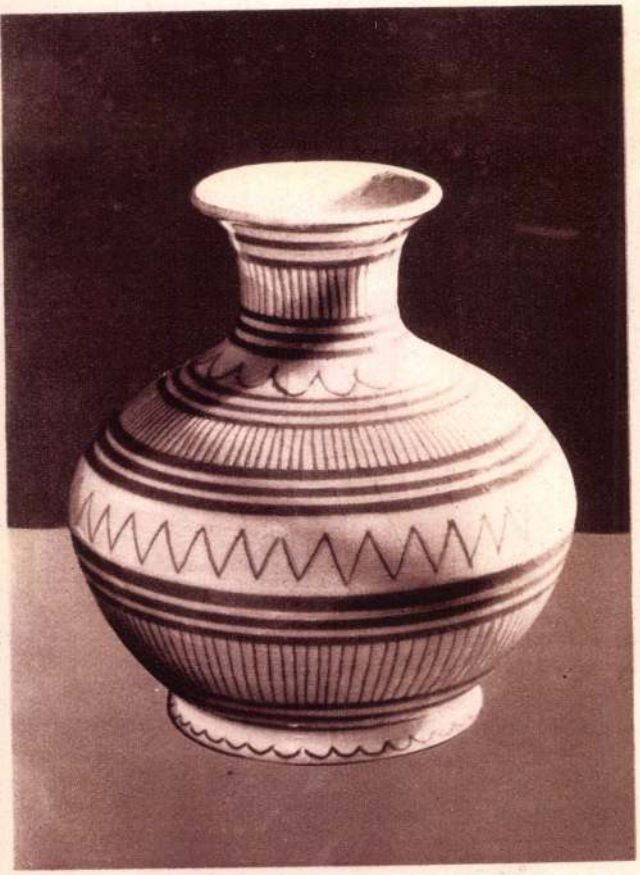

G. CSABAI MÁRIA: VÁZA

SÁNDOR ISTVÁN: VÁZA

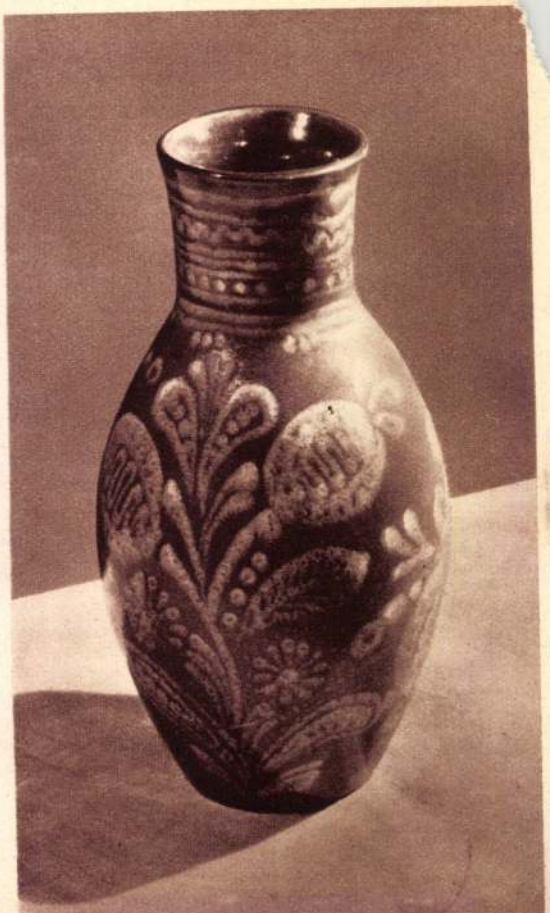

PEKÁRY ISTVÁN: „SZÜRETEL A TSZCS" (GOBELIN)

SCHUBERT ERNŐ: SZÖVÖTT RUHA ÉS FÜGGÖNYANYAGOK

SCHUBERT ERNŐ: BÚTORSZÖVET

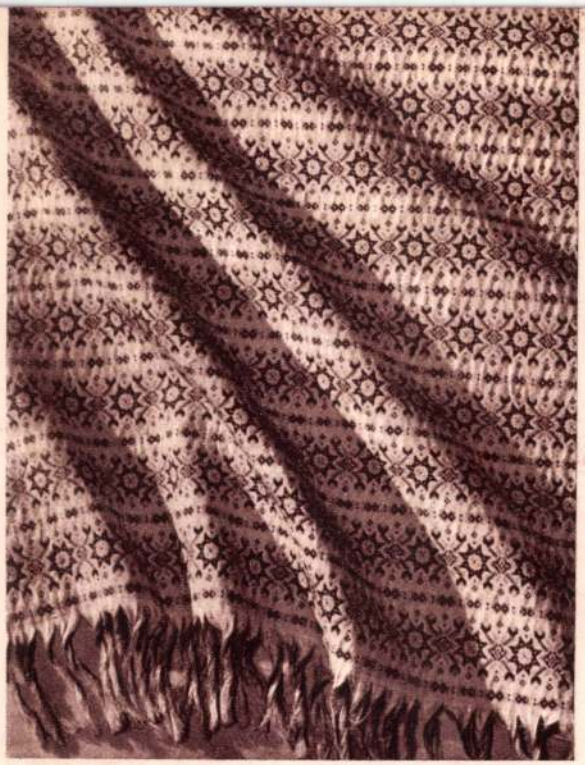

TÁBORI GABRIELLA: SZÖVÖTT TERÍTŐ

BÁNGI MÁRIA: SZÖVÖTT RUHAANYAGOK

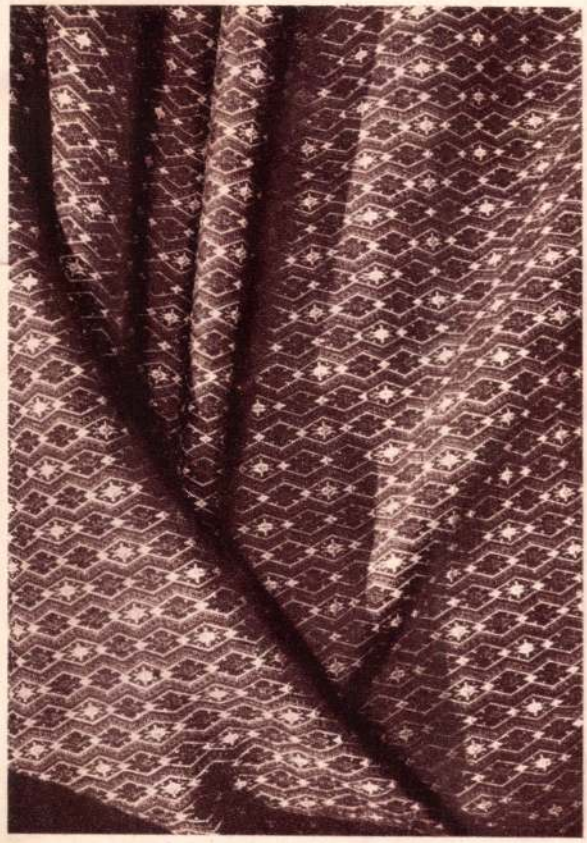

PÉCSI LÁSZLÓ: BÚTORSZÖVET

MUTH FERENCNÉ: SZÖVÖTT ANYAG

P. JURIS IBOLYA MUNKÁCSY-DÍJAS: BABSZEM JANKÓ (BATIK FALIKÉP-RÉSZLET)

KÜRTHY ÖDÖNNÉ: NYOMOTT BÚTORTEXTIL

BODÓ SÁNDORNÉ:
KÉZIFESTÉSŰ FÜGGÖNYANYAG (RÉSZLET)

SZABÓ MARIANN: SELYEMSÁL

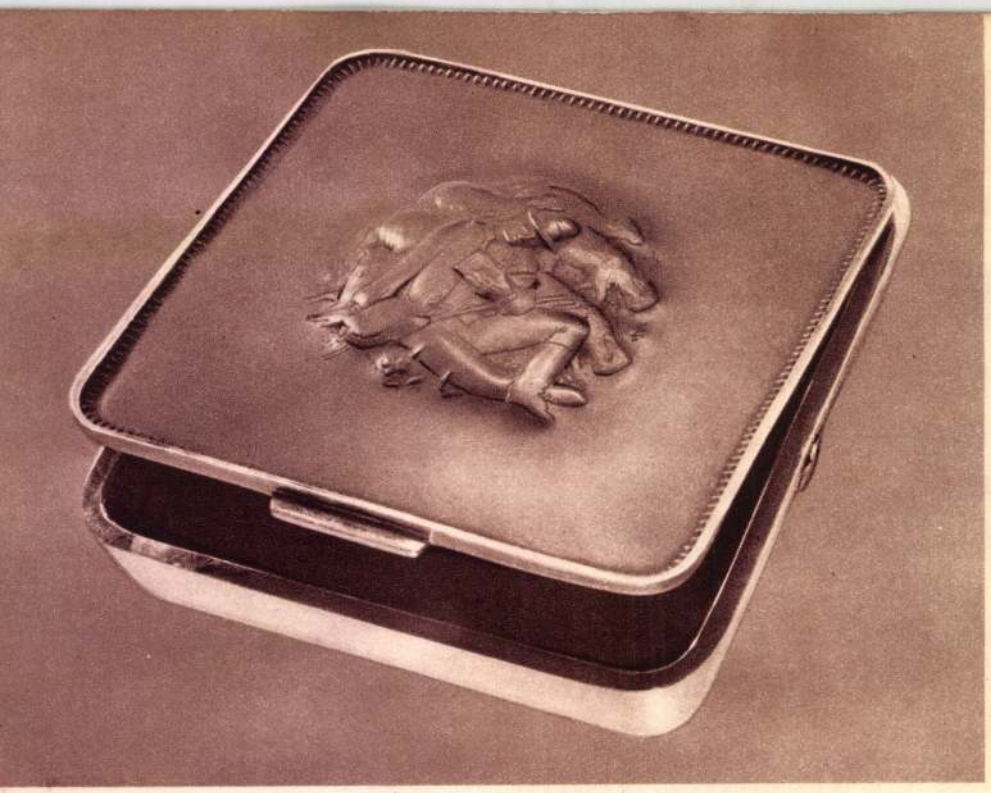

CSAJKA ISTVÁN:
EZÜST SZELENCE

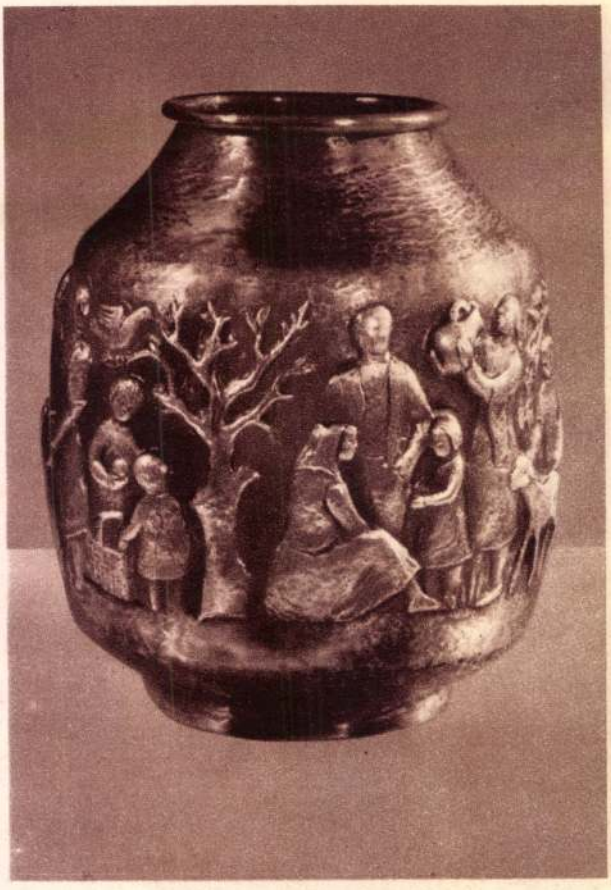

TEVÁN MARGIT: VÁZA

RÁKOSI MÁTYÁSNÉ: TEÁSKÉSZLET

LŐRINCZ ISTVÁN: TEÁSKÉSZLET

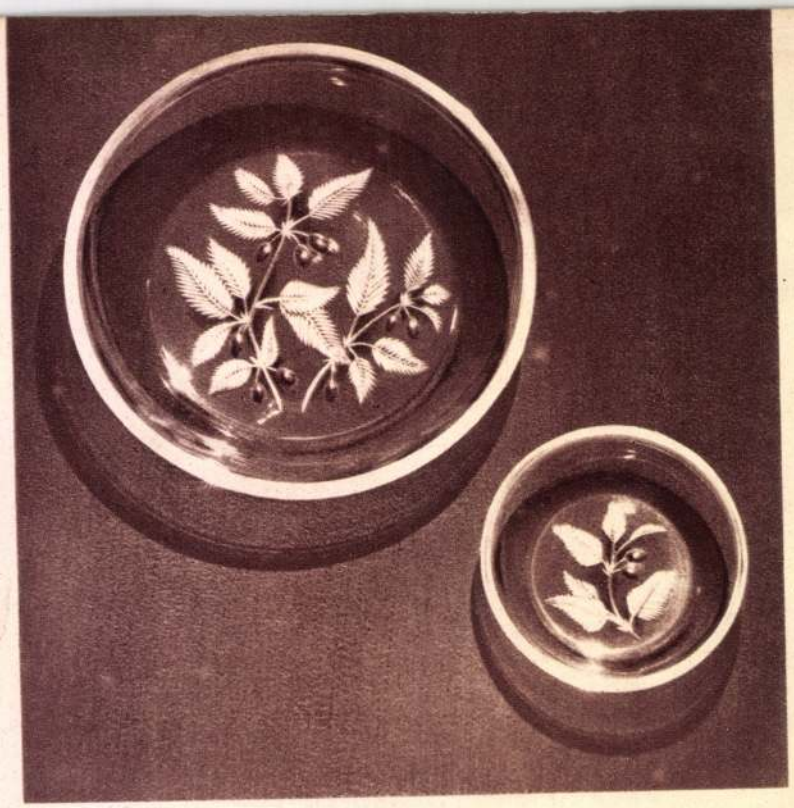

SZABÓ ERZSÉBET: SÜTEMÉNYESTÁLAK

ID. ELEŐD ZOLTÁN: IVÓKÉSZLET

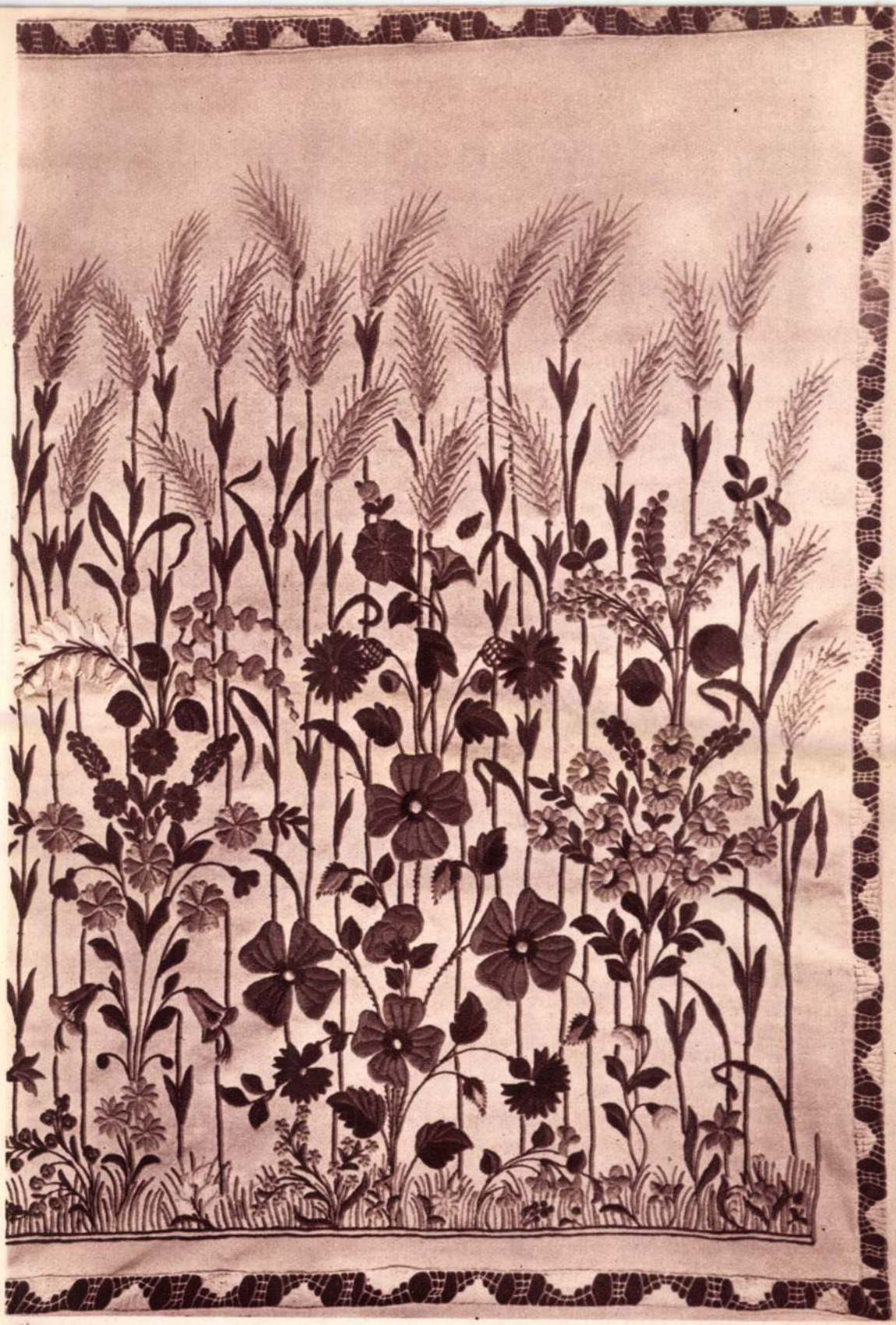

TAMÁS ANDRÁSNÉ: KALOCSAI HÍMZETT FALVÉDŐ (RÉSZLET)

LÉVAI JÓZSEFNÉ: TARDI HÍMZETT FALVÉDŐ (RÉSZLET)

SZ. ERDÉLYI PIROSKA: DERECSKEI SZŰRRÁTÉTES TERÍTŐ

KÁLMÁN ISTVÁN, A NÉPMŰVÉSZET MESTERE: SZARU SÓTARTÓ

NAGY FERENC VIT-DÍJAS: FARAGOTT DOBOZ

TAMÁS LÁSZLÓ: FEKETÉSKÉSZLET

FAZEKAS ISTVÁN, A NÉPMŰVÉSZET MESTERE: NÁDUDVARI FEDELES EDÉNY

Juris Ibolya
Kálmán László
Kovács Margit

M.D.K.

Juris Iboly textiltervező

Munkácsy- és SZOT-dijas

zs .: Juris Iboly kiállitása Komlón

Magyar Nemzet 1966. szeptember 16. 4.1.

. . .

102/ 1976.VIII.25. 19,30 N. /11/

Tv-hirad[illegible]

- A neve Juris Ibolya. Foglalkozása textiltervező művész. Kedvenc időtöltése a batikolás. Egy szobrász vagy egy festőművész munkássá ga sokkal ismertebb, egyértelmübb mint az Öné. Mit takar e szóbatikolás?

- A batikolás ötezer éves technika, akár az indiai kötözött batik, akár pedig a viasz jávai batik. Ebből nagyon sokmindent ki lehet h zni a legegyszerübbtől a legbonyolultabbig a tartalom határozza meg a művész számára, hogy a technikát hogyan alkalmazza.

- Juris Ibolya éltményeit, mint grafikus, mint textilus és mint batikoló művész közli környezetével. Hogyan jutott el a felismeréséhez, hogy éppen ezt és igy kell csinálja?

- Hogy megszálhottá válik-e az ember? Igen, megszállottá, mert valóban ~~ga~~ grafikából is meg lehetne élni, festőnek is lehetne lenni, nyomott anyagtervező az vagyok az Iparmüvészeti Vállalatnál, tehát ebből adódott az, hogy ezt csinálom most már huszonkettő éve.

- Hogy milyen fokon, azt misem bizonyitja jobban minthogy 1955-ben és 1959-ben Munkácsy-dijat, 1965-ben pedig SZOT dijat kapott munkásságáért. A művésznél minden kiállitás egy-egy kis tégla a piramis hoz, amit élete végéig épit. Ezt mondta nekünk Juris Ibolya Ibolya.

Holnap a Csók Galériában nyiló kiállitása is bizonyára ezt igazolja majd. Az érdeklődők szeptember 9-ig tekinthetik meg.

- Sporthirek!
- Időjárásjelentés!

Csütörtöki uozaik

EZER ÚJ SZEMÉLYKOCSI, LOCSOLÓ ÉS SZEMÉTGYŰJTŐ AUTÓK

A csehszlovák—magyar kereskedelmi megállapodás értelmében jövőre tovább növekszik árucsereforgalmunk és ennek megfelelően az importált cikkek mennyisége, köztük a járművek száma is. 1959-ben ezer Skoda személygépkocsi érkezik és ezenkívül különböző, úgynevezett speciálkocsit is vásárolunk. Ilyenek a vontatók, a köztisztasági vállalatoknál használatos szemétgyűjtő és locsoló autók. A többi között húsz KUKÁ-t is kapunk, amelyek a vidéki városokban segítik majd a lakótelepek tisztántartását.

— **A karácsonyi szünetben** is működnek a napközi otthonok a fővárosi általános iskolákban. Változatos, gazdag foglalkoztatási tervet dolgoznak ki a napközis gyermekek számára. A szünidőt elsősorban pihenésre használják fel a diákok, mert a lecke általában mindenütt kevesebb lesz, mint a tavalyi vakáció idején volt.

Kisdobosok áruházi körsétája

Harminckét jó magaviseletű, tanulásban és úttörő munkában kiváló kisdobost hívott meg az áruházi főigazgatóság egy kis sétára a Corvinba, a Kálvin téri és az Úttörő Áruházba. Nem egy gyerek egész listára való játékot szemelt ki magának. Ajándékokat kaptak és mesefilmet vetítettek számukra.

— *BAKONY TURISTAHÁZAIT sokan keresik fel a szokatlanul enyhe decemberi napokon. A Bakony festői tájain késő ősszel sem ritkaság a kék búzavirág, a bokrok alján pedig újra kibontotta apró fehér virágait az erdei szamócza.*

× **Hasznos és olcsó ajándékcikk** a nyakkendő. Több ezer darab közül választhat a Verseny Áruházban (Rákóczi út 12) és az Extra Áruházban (Rákóczi út 4) már 18,50 Ft-tól.

× **»Költözik a jövő század legénye«.** Január 4-én játszik utoljára a Kamara Varieté. Az óriási érdeklődésre való tekintettel az átépítés ideje alatt a »Jövő század legénye« főszereplők: Kiss Manyi, Feleky, Salamon, Ráthonyi folytatja sikere sorozatát január 9-től a MEDOSZ színháztermében, Jókai u. 4.

× **Legszebb ajándékcikk** egy satén, vagy goldsol kombiné, illetőleg hálóing, amelyek nagy méretekben (extra) is kaphatók az Extra Áruházban, Rákóczi út 4.

— A MÁV kéri az utazóközönséget, hogy tekintettel a várható nagy ünnepi forgalomra, menetjegyét lehetőleg elővételben váltsa meg. Elővételben menetjegy az utazás megkezdése előtt már három nappal váltható a pályaudvarokon.

— *A SZENTENDREI FERENCZY KÁROLY MÚZEUMBAN december 21-én délelőtt 11 órakor nyílik meg a IV. Pest megyei képzőművészeti kiállítás.*

— **Francia műszerkiállítás** nyílt meg a Technika Házában. Az ünnepi megnyitón megjelent Jean Paul-Boncour, Franciaország magyarországi rendkívüli követe és meghatalmazott miniszter.

VASÁRNAP IS KÉZBESÍTENEK CSOMAGOT

A Postavezérigazgatóság tájékoztatója szerint december 21-én, aranyvasárnap Budapesten a 3-as, a 4-es, a 62-es, a 72-es, a 112-es, a 114-es, valamint az újpesti, kispesti, pesterzsébeti, csepeli és a budafoki 1-es számú postahivatalok, vidéken pedig a szegedi, a sztálinvárosi 1-es számú, valamint a megyeszékhelyeken levő postahivatalok, az üzletek nyitvatartásától függően, három órán át tartanak szolgálatot és csak az üzletek bevételeinek befizetéseit fogadják el. Ezen a napon a csomagokkal foglalkozó postahivatalok egyszeri kézbesítést tartanak.

A CSEMPÉSZÁRU TOVÁBBADÁSA — ÁRDRÁGÍTÓ ÜZÉRKEDÉS

Fiatalember állt a IV. és XV. kerületi bíróság dr. Odler Zoltán tanácsa előtt. Antal János, a Duna Cipőgyár dolgozója összevásárolt különböző személyektől 13 darab karórát, valamint külföldi hernyóselyem kendőket. Ezeket azután részben munkahelyén árusította. Egy-egy órán általában 50—150 forintot keresett. A bíróság előtt Antal nem tudta megnevezni azokat a személyeket, akiktől a csempészárut vásárolta, egyébként a bűncselekményt töredelmesen beismerte és megbánta tettét. A bíróság árdrágító üzérkedés bűntettében mondta ki bűnösnek. Figyelembe vették tüdőbetegségét és azt, hogy fiatalkorú gyermek eltartásáról gondoskodik, ezért a munkahelyén eltöltendő tízhónapi javító-nevelő munkára ítélték, 10 százalék fizetéscsökkentéssel.

KÜLFÖLDI VENDÉGEINK

A magyar—román kulturális egyezmény alapján hazánkba érkezett Gh. Gheorghiev, a jassyi egyetem matematika tanára és Eugen Papafil, az egyetem dékánja. Ugyancsak Magyarországra jött Julius Ross, a krakkói Jagelló Egyetem művészettörténeti tanszékének adjunktusa. A Román Népköztársaságból Budapestre érkezett Ionescu Dumitru, a román közoktatási és művelődésügyi minisztérium oktatási igazgatóságának munkatársa és Lungeanu Ioana Cosma bukaresti kerületi oktatási osztályvezető. — V. Husa történész, a Csehszlovák Tudományos Akadémia levelező tagja, tanulmányútra hazánkba érkezett.

— *BOLMÁNYI FERENC festőművész, a nagymarosi képzőművészeti szabadiskola vezetőjének kiállítása december 23-án nyílik meg a Műcsarnokban.*

— *A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN Gy. Molnár Zsuzsa december 28-a helyett 27-én délelőtt 11 órakor tartja Ferenczy Károlyról vetítettképes előadását, Telepy Katalin tárlatvezetése pedig 10 órakor lesz a Benczur Gyula emlékkiállításon.*

Alweg-vasutat építenek Walt Disney »országában«

A Los Angeles melletti Disneyland-ben, Walt Disney, a neves rajzfilmművész birodalmában jövőre egy mérföld hosszú, egysínű Alweg-vasutat építenek. A vasútvonalon, amely e meseországon halad majd keresztül, két szerelvény közlekedhet száz utassal a beépített részek és a repülőtér között.

Gergely-Szűr: A NAP REVÜJE

CSÜTÖRTÖK, december 18

A Nap kél 7 óra 27 perckor, nyugszik 15 óra 54 perckor.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon AUGUSZTA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— **Az ünnepekre lesz bőven pezsgő, bor, sör és rum, sőt még víz is?**

Csütörtöki konferansz

Jó reggelt kívánok! Olvasom a Népszavában, hogy működik az Etna, hamueső hull a tűzhányó kopár oldalára. A kíváncsi turisták most megint működésben láthatják a tűzokádót, tehát nagyobb lesz a sziciliai idegenforgalom; hiszen ha valami olyat akarnak látni, ami nem működik, megnézhetnek egy villamos középajtót is. Amikor nem működött az Etna, az idegesebb turisták biztosan ekként dohogtak: »Hallatlan! Alig pármillió éve helyezték üzembe és már nem működik! A szerelő meg persze nem jön!« Az Etna viszont alkalmasint ekként mentegetőzött: »Bocsánat, öreg vagyok már, az orvosom megtiltotta, hogy egész nap füstöljek . . .« Ezt harsányan mondta volna, majd diszkréten a turista füléhez hajolva hozzátette volna: »A feleségem, az a kacér kis szőlőhegy ottan, nem szereti a füstöt. Tudja, hogy van az egy nős tűzhányónál . . .« De az Etna már megint működik; erről jut eszembe, hogy némely pesti utcai nyilvános telefonfülke még mindig nem működik.

Azért a pénzért az Etnába is dobhatná az ember a tantuszt, az legalább működik.

—Ne felejtsd el, Lajos, hogy ma csütörtök van, ma olvastam, hogy a Tatai Szőnyeggyárban 1959-ben megkezdik a műanyagszőnyegek gyártását! Az remek lesz! Egy olyat veszek!

— Nagyon jó lesz, mókuskám! Talán nem csinálsz majd olyan patáliát, ha a műanyagszőnyegre hull egy szem hamu!

— Az akkor lesz, Lajos, ha majd feltalálták a műanyag hamut is.

HÁZI BETEGÁPOLÓNŐKET KERESNEK

A fővárosi tanács egészségügyi osztálya felhívja azokat a kétéves egészségügyi iskolai szakképesítéssel és kórházi gyakorlattal rendelkező ápolónőket, szülésznőket és védőnőket, akik jelenleg nem egészségügyi intézményben dolgoznak és házi betegápolónői munkakör ellátására vállalkoznak, jelentkezzenek a Központi Városházán, személyesen: Városház u. 9—11. számú épület, II. pavilon, félemelet 604; telefonon: 189—850-es számon, az 560-as mellékállomáson.

Új, nagy részecskegyorsító

Az Egyesült Államokbeli Harward Egyetemen egy 6 milliárd elektronvoltos részecskegyorsítót építenek. A berendezés a fénysebességet megközelítő mértékre gyorsítja majd fel az elektronokat és lehetővé teszi az atommagban lejátszódó folyamatok beható tanulmányozását. Ez lesz a világ második legnagyobb szinkrotronja a szovjetunióbeli Dubnában már működő 10 milliárd elektronvoltos berendezés mögött.

— *LOS ANGELESBEN a 18 éves Bruce Ginn agyonlőtte 14 éves öccsét. A bíróság előtt a következőket mondotta: Ted tehetségtelen, alacsonyrendű ember volt, különösen kibírhatatlan volt már ügyetlenkedése a sportban.*

× **A Kígyó utca 4. szám** alatt a főváros egyik legszebb porcelán, üveg és díszműáru boltjában rendezett bemutató a vártnál is nagyobb sikert aratott. Az ünnepekre bő választékban találhatók a feltűnően szép és egyben hasznos ajándéktárgyak nemcsak az ízlésesen elkészített kirakatban, hanem az üzletben is.

SZÁZEGY HALOTTJA VAN EGY BOGOTAI ÁRUHÁZI TŰZNEK

A columbiai Bogotában kedden tűz ütött ki egy négyemeletes áruházban. A tűzvésznek százegy halálos áldozata és több mint száz sebesültje van. A katasztrófát az okozta, hogy az áruház központjában elhelyezett karácsonyfa villanylámpa vezetékében rövidzárlat keletkezett. A tűz rohamosan terjedt, mert a dekorációk, a gyulékony játékok és az illatszerek, gyorsan lángra lobbantak. Az áldozatok egy része szénné égett, mások megfulladtak a füstben, vagy összetiporta őket a pánikba esett tömeg, amely fejvesztetten menekült a rendkívül gyorsan terjedő tűz elől. Ahhoz, hogy a szerencsétlenség ilyen méreteket öltött, hozzájárult néhány alkalmazott fejvesztettsége is, mert a tűzvész kitörésekor bezárták az ajtókat, s ezzel még inkább fokozták a pánikot.

Melléfogott — de rá is fizetett

Egy philadelphiai nő beperelte fogorvosát, mert az vonakodott kártérítést fizetni neki, miután rossz foga helyett egy jót húzott ki. Amikor a bíróság megállapította, hogy az asszonynak ezenkívül csak három foga volt, négyszer akkora kártérítést ítélt meg, mint amennyit a beteg eredetileg követelt.

»Erkölcstelen« szandálok

De la Moncada spanyol tudós Görögországban 2500 éves szandálokra bukkant. Feltevése szerint e tiszteskorú lábbeliket kevéssé tisztességes hölgyek hordhatták, mert a szandálok talpába vert szögek homokba nyomódva a következő feliratot hagyják maguk után: »Kövess, fiatalember!«

× **Temetés.** Dr. Sztojanovits Pál ny. fővárosi főjegyző temetése f. hó 19-én du. 3 órakor a rákoskeresztúri új temetőben.

× **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, akik férjem, édesapám Bihari Miksa elhunyta alkalmából temetésén részt vettek, vagy bennünket részvétükkel felkerestek, ezúton mondunk köszönetet. özv. Bihari Istvánné, Bihari Éva és a Milkó család.

SZÍNMŰVEK HANGLEMEZEN

A Kultúra Külkereskedelmi Vállalat 700 orosz nyelvű prózai hanglemezt adott át ajándékképpen különböző felsőoktatási és művelődési intézményeknek a hazánkban folyó orosz nyelvoktatás céljaira. A hanglemezeken Csehov »Három nővér« és Tolsztoj »A felvilágosodás gyümölcsei« című színműve szólal meg a Moszkvai Művész Színház előadásában. A hanglemezek alkalmazásával lehetővé válik, hogy az orosz nyelvórák anyagát színesebbé tegyék a Magyar—Szovjet Baráti Társaság és a József Attila Szabadegyetem tanfolyamain, valamint az egyetemi—főiskolai nyelvoktatásban.

— **A LENIN KOHÁSZATI MŰVEKBEN** már régóta gondot okozott a nagyolvasztóműből kikerülő kohósalak tárolása. Tekintve, hogy a kohósalak jól bevált úburkolónak, ősszel már 30 000 tonnát értékesítettek ilyen célra.

Aszfaltot ad a tó

A Kazah szovjet köztársaságban nagy kiterjedésű tóra bukkantak, amelyből az aszfaltgyártáshoz szükséges nyersanyagot nyerhetik. A tó medre 95 százalékban tiszta bitumenből tevődik össze. A világ alig tucatnyi aszfalt-tava közül ez a legújabb: különlegesen folyékony bitument tartalmaz, amely rendkívül alkalmas hideg úton való aszfaltgyártásra.

— **KÜLFÖLDI VENDÉGEK IS ÉRKEZNEK a december 19-én és 20-án megtartandó országos kukoricatermesztési tanácskozásra. Küldöttek jönnek a Szovjetunióból, a Német Demokratikus Köztársaságból, Lengyelországból, Csehszlovákiából, Romániából, Bulgáriából.**

Győzött a hordozható írógép

Ez évben tízezerrel több hordozható írógépet gyártottak Angliában, mint tavaly. A hordozható írógép az idén először fölénybe került a stabil irodagépekkel szemben.

× **Halálozás.** Értesítés mindazokat, akik emberi nagyságáért és magatartásáért szerették és nagyrabecsülték, hogy nagybátyám Sulzer Mór elhunyt. Temetése december 19-én, pénteken fél 1 órakor a rákoskeresztúri izraelita temetőben lesz. Benze Pál, Telefon: 113—904.

Két Munkácsy-díjas művész kiállítása

Raszler Károly

Juris Ibolya

Raszler Károly a fiatal grafikus-nemzedék tagja. Másodízben látjuk együtt munkáit gyűjteményes kiállításon. Néhány évvel ezelőtt még nagyrészt tanulmányjellegű rajzait láttuk, melyeket főiskolai tanulmányai során, Leningrádban, vagy pedig közvetlenül utána, idehaza készített. Már ekkor rendkívül nagy rajzbeli felkészültségről és a grafikai technikák kiváló ismeretéről tett tanuságot. De egyéni útján tulajdonképpen csak azóta indult el. Ez az út — ha a stiláris kísérletek széles skáláját járja is be — logikus és egyértelmű. Megmarad a realizmus talaján, de — egyre inkább lemondva a részletezésről — lényegre törően egyszerű és sűrített módon. A grafika egyébként is a sűrítés műfaja — színek nélkül kell képet adnia a valóságról —, s Raszler rajzai, litográfiái és rézkarcai feketék, szürkék és köztük felvillanó fehérek egyszerű eszközével képes felidézni a drámaiság légkörét. Ilyenek 1956 októberét felidéző és imperialistaellenes politikai művei, monumentális munkaábrázolásai és illusztrációi. Magyarország különböző tájairól, Albániából, Jugoszláviából, Prágából, Zakopaneból hazahozott vázlatosabb útirajzain valamint szatirikus »Presszóban« sorozatán mint mesteri rögtönző csillogtatja meg jellemző és komponáló képességét. További fejlődése minden bizonnyal újabb értékekkel gazdagítja majd rajzművészetünket, csak arra kell ügyelnie, hogy fölényes technikai tudása ne ragadja el a mesterségbeli bravúrok talajára.

Juris Ibolyában a nálunk nemes hagyományokkal rendelkező művészművesség talált modern képviselőre.

(havas)

Nyolc könyvet

tartok a kezemben. Nyolcat egyszerre, elfér mind a nyolc a tenyeremben. Alig tudok betelni a nézésükkel — a nyolcféle gyönyörű vászonkötés, a halványkék merített papír, no meg a nyomda mestermunkája: már ezekből is bőven kitelne egy újságcikk témája.

De hát, akármilyen szép is ez a nyolc kötetecske, a könyvnél mégiscsak a tartalom a fontos. »Az angol líra kincsestára« — ez áll a könyvek közös kartontokján. Az egyes köteteken pedig a költők nevei: Burns, Shelley, Keats, Byron, Browning . . . S benn, a könyvekben a XVII. század angol költőitől a ma élőkig az angol líra legszebb ékkövei (talán csak — ám ezt sem tudom elhallgatni — Elisabeth Barrett — Browningot lehetne még számonkérni a szerkesztőkön).

Nézem a könyveket és arra gondolok, hogy nem is olyan régen az ilyen, könyvgyűjtőknek való csemegét legfeljebb néhány száz példányban mert volna kinyomatni a kiadó. Ezek a könyvek pedig sok ezer könyvespolcra kerülnek — és sok ezren lesznek, akik bosszúsan szidják majd a könyvkereskedelmet, mert nekik már nem jutott. (Közben pedig a Szabad Európa és társai harsányan hajtogatják a magukét, mi szerint a magyar népet elzárják a nyugati kultúra termékei elől.) Pillantásom végigfut az íróasztalom melletti könyvespolcon — Bates, Osborne, Amis neve ötlik a szemembe, csak az utolsó hónapok könyvei — s csak a mai angolok — közül. Aztán arra gondolok: a színházakban Shakespeare, Shaw műveit játsszák sorozatban, Osborne-t adják elő, s a közeljövőben Wicherleyt.

Igaz, egyoldalú így a kép, a világért sem akarom azt mondani, hogy az országot elárasztaná valamiféle anglománia. A megjelenő angol könyvek példányszáma valóban csak kis hányada könyvkiadásunknak. De ez a kis hányad is sokszorosa annak, amit másfél, két vagy három évtizeddel ezelőtt adtak ki az angol irodalomból. Irodalomból persze, és nem ponyvaregényekből.

Az angol líra kincsestára gyönyörű ajándék az új magyar olvasóközönségnek, mely Shelleyt, Byront, Keatset már régen sokkal jobban a magáénak érzi, mint azok, akik kenetteljes szavakat szajkóznak a nyugati kultúráról. Magáénak érzi éppúgy, mint a magyar és a világirodalom többi nagyjait, a szabadság és emberség többi dalnokait.

A szép válogatás után nagy érdeklődéssel várjuk a német, a francia, és mindenekelőtt az orosz-szovjet líra kincsestárát is.

(hajdu)

Számolj százig — megmondják, fáradt vagy-e

Érdekes kutatások a foglalkozási betegségekről az Országos Munkaegészségügyi Intézetben

A nézőtér elsötétül. A mozivásznon egy operaházi előadást látunk. Áhítatos csendben hallgatják a zenét. Fordul a kocka: ugyanaz a közönség most már a ruhatárban tolong… A varázslatnak vége. Az ünnepi csend bábeli hangzavarrá, az illedelmes, átszellemült nézők vademberekké válnak. Megint más. Orvosi rendelő várószobája. Néhány beteg csendesen, megadó nyugalommal üldögél. Valaki elunja a némaságot, betegségéről kezd tárgyalni a szomszédjával. A párbeszédet mindenki hallja. Aztán egymás szavába vágva vitatják, hogy a Sevenal vagy a Dorlotin-e a jobb altató. Utána ijesztő részletek következnek kezelésekről és fájdalmakról. A vitázók észre sem veszik, hogy a néhány új beteg egyre halálraváltabb képpel ül köztük. És a filmkockák könyörtelen tárgyilagossággal mutatják tovább — amire a hétköznapok sürgés-forgásában nem is gondolunk —, *milyen sokat ártunk saját és embertársaink idegrendszerének könnyelműségből, tudatlanságból.* De bemutatja ez az elgondolkoztató, tudományos film azt is, *hogyan éljünk, hogyan vigyázzunk egymás legérzékenyebb szervére: az idegrendszerre.* Néhány nap múlva mindenki okulhat belőle, mert műsorra tűzik a budapesti és a vidéki filmszínházak. A film címe: *»Melyik úton?«* Készítette az OMI munkalélektani osztálya, *dr. Bálint István* főorvos vezetésével.

A figyelem emberi és termelési tényező

Megkértük dr. Bálint István főorvost, mondja el olvasóinknak, mivel foglalkozik jelenleg a *munkalélektani osztály.*

— Legfontosabb elméleti és gyakorlati munkánk az úgynevezett *foglalkozási eredetű idegrendszeri megbetegedések okainak feltárása, új vizsgálati módszerek alkalmazása.* Jelenleg öt budapesti és egy vidéki nagyüzemben végzünk vegyi hatású, zaj vagy hő által okozott pszichiátriai elváltozásokkal kapcsolatos kutatásokat. Kutatásaink célja: a már ismertek mellett feltárni, hogy melyek azok az ipari anyagok, amelyek egyes labilis idegrendszerű embereknél organikus vagy pszichoneurózisos megbetegedéseket válthatnak ki. Ugyanakkor javasoljuk, hogy a reagáló munkásokat helyezzék át más munkakörbe.

Érdekes módon — a *brnói* foglalkozási betegségek klinikáján dolgozó *B. Chalupa* pszichológus tapasztalatait felhasználva — folynak ezek a vizsgálatok. A tudomány emberei előtt régen ismeretes, de a laikusok is tudják, hogy *munka közben a figyelmi képesség igen jelentős emberi és termelési tényező.* S az a tény, hogy a figyelem területén beálló zavarok — szinte minden esetben — az egész idegrendszer működési zavarait tükrözik, nagy segítséget nyújt a különféle idegbetegségek megállapításához.

A bűvös tábla

Nézzük csak Chalupa pszichológus vizsgálati módszerének egyikét a munkalélektani osztály gyakorlatában. *Hogyan állapítják meg az ember figyelmi képességét?*

Egy 40×40 centiméteres fe[illegible] táblán jól látható számok [illegible]nak egytől százig, de összessza. A vizsgált személynek [illegible] perc alatt számsor szerint [illegible]kell mutatnia a megfelelő [illegible]ra. *A felsorolás gyorsa[illegible] ritmusa, a figyelmi ké[illegible] csökkenése és élénkü[illegible] kész diagnózist ad.* [illegible]asztalat, hogy a vizsgált személy kora nincs összefüggésben az eredmény alakulásával.

Hasonlóképpen vizsgálják — egy egyszerű kapcsolótábla segítségével — az *időérzéket* s más, az idegrendszer finomabb tevékenysége állapotát tükröző képességeket.

Egy-egy vizsgálandó személlyel több órán keresztül foglalkoznak. S a baj okának megállapításánál *nemcsak az üzemi munkakörülményeket, hanem a beteg otthoni és társadalmi helyzetét is figyelembe veszik.*

Akik önmaguknak ártanak

A[illegible]nak, vizsgálatan[illegible]te láthatatlanna[illegible]niük. Ugyanis ha [illegible]apos vizsgálat után v[illegible]betegnek vagy alkalmatlannak tartanak munkaköre ellátására, bizony nem sok hálára számíthatnak. Sőt: látogatásunk napján történt meg egy cseppet sem egyedülálló eset, hogy a vizsgálatra berendelt beteg megszökött. *Nem akar más munkakörbe menni, ezért nem engedi, hogy megállapítsák: árt az egészségének a jelenlegi foglalkozása.*

— Helyes lenne, ha néhány üzemben, ahol ennek szüksége mutatkozik, beiktatnák a munkásfelvétel előtti orvosi vizsgálatok közé a részletes idegrendszervizsgálatot. De amíg ez megvalósul, a megelőzésre sok minden szolgál még így is. A jövő hónaptól a korábbi heti háromszori rendelés helyett osztályunkon már mindennap lesz rendelés. Helyes lenne, ha az üzemi orvosok, szakrendelők, az eddigi szórványos igénybevétel helyett rendszeresen hozzánk küldenék betegeik egy részét.

Az osztály létszámának növekedésével kibővítik a szúrópróbaszerű üzemi vizsgálatokat is. Jövőre pedig elektromos agyműködésvizsgáló gép könnyíti és teszi még biztonságosabbá ennek a fontos munkaegészségügyi szervnek a vizsgálatait.

Radnóti Edit

Lodge úr „pozitívumai" és az ENSZ tekintélye

MR. CABOT LODGE, az Egyesült Államok ENSZ-delegációjának a vezetője köztudomás szerint nem valami szófukar ember. Ahol csak szerét ejtheti, nyilatkozik. Jól tudja, hogy a bűvös *»publicity«*, a nyilvános szereplés az amerikai közélet döntő kellékei közé tartozik. Most, hogy az ENSZ idei ülésszaka befejeződött, különösen jó alkalom kínálkozott Mr. Lodge számára az újabb »publicity«-re.

És Lodge úr nyilatkozott. Felsorolta azokat a pontokat, amelyek szerinte és megbízói szerint az ENSZ-ülésszak pozitívumai közé tartoznak. E »pozitívumok« közé sorolta az ENSZ úgynevezett »magyar vitáját« is, pontosabban azt, hogy sikerült a nemlétező »magyar kérdést« az ülésszak napirendjére erőszakolni, s a washingtoni szájíznek megfelelő határozatot keresztülhajszolni.

Mr. Lodge hű maradt önmagához — *de nem maradt hű a valósághoz,* s alaposan elrugaszkodott a realitásoktól. Mert az úgynevezett »magyar vita« egész menete azt bizonyította, hogy a washingtoni politikai elgondolásokba — enyhén szólva — hiba csúszott. Még a rendszerint legengedelmesebb fejbólintó jánosok is csak viszolyogva követték az amerikai gazda parancsait, s végül is a »szabad világnak« olyan képviselőit voltak kénytelenek a vita tűzvonalába küldeni, mint az amerikai kegyelemkenyérén élő *csangkajsekista* »kormány« képviselőjét, az amerikai fegyverekkel és közvetlen intervencióval uralomra juttatott *guatemalai* fasiszta terrorrezsim küldöttét, vagy a véres kezű *kubai* diktátor delegátusát.

MÁR EZ IS önmagáért beszél. Lehet, hogy Mr. Lodge ezt az ENSZ-közgyűlés »pozitívumának« tartja, nekünk azonban más a véleményünk. Az, hogy *az ilyesfajta »viták« kierőszakolása e nagyra hivatott testület tekintélyének lejáratására alkalmas,* mint ahogyan annak idején a Népszövetséget is öncélú politikai vitaklubbá züllesztették azok, akik arra törekedtek, hogy a népek és kormányok e fórumát elvonják a sürgős nemzetközi problémák megtárgyalása elől.

Lodge úr emlékezőtehetsége, úgy látszik, kissé hézagos. Mert különben emlékezhetnék arra is, hogy például *Krisna Menon*, a 400 milliós India nagy tekintélyű delegátusa a magyar delegáció mandátumával kapcsolatos vitában félreérthetetlenül megmondotta: *mélységesen helyteleníti a »magyar ügy« tárgyalását.* S hogy ez nem csak India véleménye, azt beszédesen bizonyította az ázsiai—afrikai országok népes csoportjának tartózkodó magatartása a vita és a szavazás során.

MAGYAR RÉSZRŐL ismételten leszegezték, hogy *Magyarország kérdésében az egyetlen illetékes döntőbiró a magyar nép.* Népünk számtalan alkalommal — legmeggyőzőbb módon pedig a közelmúltban lezajlott választások alkalmával — kinyilvánította akaratát, amelyet köteles tiszteletben tartani mindenki — még Mr. Lodge és gazdái is. »Magyar ügy«, mint világpolitikai kérdés, nem létezik. A magyarországi helyzetnek *csupán egyetlen olyan vonatkozása van, amely nemzetközi fórum elé tartozhat — s ez: az Egyesült Államok hivatalos köreinek ismétlődő durva beavatkozási kísérletei,* a népünk békéje és szabadsága ellen irányuló kém- és felforgató tevékenység pénzelése és szervezése.

Erről persze hallgat Mr. Lodge. Ez a kérdés ugyanis az, amelyben az amerikai közéleti vezetők — szokásukkal ellentétben — szerényen mellőzik a »publicity«-t. A világközvélemény számára azonban ez a hallgatás többet mond, mint száz agyonreklámozott Lodge-nyilatkozat.

SZENT * PÉTER * ESERNYŐJE

Magyar—csehszlovák színes, szélesvásznú film

Nem tudom, a magyar—csehszlovák közös filmprodukció gondolata volt-e előbb és ahhoz keresték a megfelelő forgatókönyvet, vagy a *Szent Péter esernyőjét* akarták megfilmesíteni és ahhoz keresték a megoldást? A néző számára mindegy, hogyan kezdődött, fontos az »egymásratalálás« jó eredménye. S ezt a jó eredményt nemcsak azért üdvözöljük örömmel, mert egy művészi filmmel lettünk gazdagabbak, hanem elsősorban azért, mert ez az alkotás bebizonyította, hogy két azonos célokért küzdő nép összefogása kulturális téren is mennyire gyümölcsöző. Útjaink, amelyek eddig is egymás mellett haladtak, összefonódtak, kiszélesedtek. A *Szent Péter esernyője* bebizonyította, hogy az út, amelyen elindultunk, nemcsak *járható,* hanem alkalmas arra, hogy messze célok felé száguldjunk rajta.

Mikszáth Kálmán regényeinek fordulatos cselekménye, egyénített alakjai, rövid, jellemző mondatai első olvasásra úgy hatnak, hogy már lehet is kezdeni a forgatást.

Igen, lehet — ha értő kézzel nyúlnak hozzá. Ezt bizonyítja a *Szent Péter esernyőjének* forgatókönyve, *Apáthi Imre* és *Bán Frigyes* munkája. Helyesen értelmezik a regényt, amely Mikszáth romantikus korszakából való, nem akarnak többet adni, mint kedves szerelmi történetet, egy mosolyogni való legendával körítve. A film kritikai hangja hiteles, mert nem akarja erősebben bírálni a kor társadalmát, mint ahogy Mikszáth, a későbbi nagy realista, itt spontán teszi. A film cselekményét jó mértékkel vágták össze a regényből. Sikerült megoldás például az »üst-motívum« helyett az árverés utáni bútordarabolás, okos a glogovai »szociográfia« megelevenítése (*»szegénység és nyomor van itt és mégis valami báj, valami édes poézis«* — írja Mikszáth), ahogy megmutatják, de nem hangsúlyozzák a nyomort (hiszen nem arról szól a történet). És éppen a sok helyes mellett érthetetlen, miért kellett Szent György-lovaggá ütni Wibra Györgyöt és a film második felében kicsit túl »filmszerűen« pergetni az eseményeket?

Reméljük, nem sértődik meg a forgatókönyv-író, Bán Frigyes, ha a rendező *Bán Frigyes* javára írjuk a legenda születésének és Wibra György álmának mesteri és csöppet sem mesterkélt megoldását. A rendező és társa, *Vladislav Pavlovic* biztos kézzel alkottak a széles vásznon. Emlékezetes marad az expozíció, amikor Gregorics Pált kergetik bátyjai, a haldoklási jelenet, a bábaszéki vacsora, Srankó feltámadása és a jogásszá lett Wibra György bemutatásával Mikszáth is meg lenne elégedve.

Jó segítője a rendezőknek *Illés György* felvevőgépe, amely mindig »elevenére« tapint. Hogy csak egyet, igaz a legfontosabbat ragadjuk ki, nemes, művészi mérsékletre vall, ahogy a piros ernyőt fényképezi. Az ócska ernyő neki köszönheti, hogy a vásznon nem mint kellék, hanem mint aktív drámai figura szerepel.

A biztos kéz vezette szereplők »otthon« érzik magukat a mikszáthi környezetben *Pécsi Sándor Bélyi* plébános szerepében ismét emlékezetes alakítást nyújt. nem ő tehet róla (talán inkább Mikszáth), hogy a film második felében alig van akciója. *Törőcsik Mari* mintha megelevenedett modellje lenne őneki, akiről Mikszáth leányalakjait mintázta. *Karol Machata* Wibra Györgyben nagyon helyesen az értelmes férfit és nem a szépfiút hangsúlyozza. Mint »hódító«, finom eszközöket használ, sokszor csak egy pillantást, kezének visszafogott emelését.

A szereplők sematikus felsorolása helyett néhány kiemelkedő epizódalakításról szeretnénk szólni. Ilyen *Olga Adamcikováé,* aki Adameczné alakjában maga a testetöltött babona. Méltó párja a madame Kriszbay figurájában komédiázó *Psota Irén.* S a »komolyak« közül a Wibra Annát alakító *Jela Tucna-Lesková* és *Rajz János* (Gregorics Pál). Ritka szép jelenet az ő kettősük. Nagy színészek azok, akik így egyetlen egymásra nézéssel tudják érzékeltetni nehéz életük titkolt boldogságát.

A *Szent Péter esernyője jól sikerült film* és ebben a felsoroltakon kívül része van *Simon Jurovsky* zenéjének, amely nem elégszik meg az aláfestéssel, de részt kér a drámából.

Biztos, hogy ez a film nemcsak gyönyörködtetni fogja nézőit, hanem nemes hirdetője is lesz a két nép testvéri együttélésének, amelyet Mikszáth Kálmán olyan magától értetődőnek tartott.

Sólyom László

Szovjet írók és magyar kiadók találkozója

A Kiadói Főigazgatóság, az MSZBT és a Könyvklub baráti találkozóra hívta össze szerdán a hazánkba érkezett szovjet író és újságíró csoport író és műfordító tagjait. Megjelentek: *N. K. Csukovszkij, V. B. Levik, Leonyid Lencs, V. K. Zvjagincova, V. A. Karbovszkaja* írók és műfordítók, *V. A. Tararuhin* egyetemi tanár, *B. V. Rudzijevszkij,* az Iszkusztvo színházi rovatának vezetője. A szívélyes baráti találkozón különböző irodalmi kérdéseket vitattak meg.

A NÉPSZAVA
TELEFONSZÁMA:
224—819*

Vásárlók

Szürke, ködös decemberi alkonyat. Az utcán fázósan szaporázzák lépteiket az emberek, igyekeznek munka után haza. Sietnek, de azért egy-egy percre megállnak a fénylő kirakatok előtt.

Hisz oly közel már a karácsony — ilyenkor mindenkit vonz a boltok csillogása, mindannyian adni szeretnénk valamit kedveseinknek. A körúti áruház zsúfolt pultja előtt két kislány nézelődik. Nyolc-tíz évesek. Vitatkoznak:

— Nylon harisnyát vegyünk! — javasolja a nagyobbacska.

— Inkább nylon sálat! — mondja komoly képpel a kisebbik. — Annak jobban örülne anyuka.

Édes gyerekek! Ha tudnák: egyremegy, hogy melyiket veszik meg… hisz anyukának már a szándék is elég… Ugyan hány gyerek gondol arra, hogy megajándékozza a szüleit? A legtöbb elvárja, hogy ő kapjon, de arra bizony kevés gondol: adhatna ő is. Mennyivel nagyobb öröm adni, mint kapni — régi bölcsesség, mégse igazodunk hozzá. Sok családban a felnőtt gyerekek sem gondolnak szüleikre — ezért kerültek oly közel hozzám az apró vásárlók. Ők már megtanulták a szeretet iskolájának ábécéjét.

Váry Lilly

A villamoson

A decemberi fagy jégvirágokat rajzol a villamos ablakára. Az utasok fázósan topognak a kocsi belsejében, ahová ezúttal nem kell őket a kalauznak invitálni. A körúti ostorlámpák hideg neonfénye megcsillogtatja az ablaküveg jégkristályait.

Mellettem öreg néni ül, fázósan húzza össze fekete télikabátját. Állandóan a kalauzt figyeli, szaporán hunyorgatva. Ha a hórihorgas, fülvédős, hidegtől piros orrú kalauz a kocsi hátulsó részébe megy, utána csavargatja a fejét. Én hasonlóképpen. Nem tudom felfedezni, mit figyel rajta.

A Margit-híd pesti hídfőjénél gyérülnek az utasok. A 4-es csak a budai hídfőig megy, ott kanyart csinál, majd visszafordul a Margit-hídra. Az utolsó utasok a budai megállónál szállnak le. Csak az öreg néni és én maradok a kocsin.

Amikor a villamos megindul, a kalauz leül velünk szemben. A töpörödött öregasszony motozni kezd szatyrában. Amolyan ütött-kopott viaszosvászon táska. Papírcsomagot húz elő, lefejti a burkát, amelyből hatalmas, egymásra fektetett karéj kerül ki. Kis darabot letör belőle, a nagyobb részét odanyújtja a kalauznak.

— Zsíros, májas — mondja vékony, reszketeg hangon, aztán még hozzáteszi:

— Egyél, Pisti, délben úgyis alig ettél valamit…

És alulról pislog rá.

A kalauz immel-ámmal utána nyúl és beleharap. Az anyóka is szájához veszi a kenyeret és mammogni kezd.

— Ugye jó? — kérdi aggódva — délben sütöttem.

— Jó — feleli tele szájjal a kalauz.

Így esznek egy-két percig, amíg a villamos megkerüli a háztömböt és a Mártírok útjai kereszteződéshez ér. A kalauz leszáll, s én utána. Ő a füttyös. Egyik kezében a máj-zsíros kenyér, a másikban a sípja.

Amikor lelépek utána a villamosról, észreveszi, hogy még mindig nézem. Magyarázólag fordul felém.

— Mióta elváltam és visszaköltöztem hozzá, minden este megvár a Rákóczi térnél a vacsorával. Azt hiszi, hogy egyébként nem ennék. Mert ilyen a mama…

Nagyot harap a kenyérből, belefúj kettőt a sípba, aztán komótosan felugrik az induló villamosra. A mama mellé…

Balla Ödön

Designer of beautiful textiles for the home, Ibolya Juris won the Munkácsy Prize twice.

MATERIAL

PHOTOGRAPHS BY KORNÉL KOVÁCS

A tapestry, tasteful and lovely, the creation of Ibolya Juris.

sentative of Hungarian industrial art at the show "Man and Work" held in Italy.

Éva Szabó's designs range from motifs reminiscent of the work of masters of mediaeval Flanders to the modern designs on slipcovers used by the Soviet AEROFLOT aircraft.

Ibolya Juris, recipient of the Munkácsy Prize—one of Hungary's highest awards for artistic contribution—graduated from the Secondary School of Fine Arts in Budapest as a fashion designer. She took a four-year course at the College of Fine Arts and then went through the College of Industrial Arts.

Ibolya travels abroad frequently, returning home with hundreds of sketches which later turn up in textile designs. Peking scenes, the harbour of Pireus, Bulgaria's plains, Paris spring to life on curtains, scarfs, table cloths and other textiles for the home.

Imre Dosztányi

MUSEUM OF THE BLUE DYERS

The signboard of the old Kluge Co. still hangs over the entrance to the museum.

A few decades ago one of the interesting sights at country fairs was the tent of the blue dyer. The dyer's name was painted in capital letters on the side of the tent and above the entrance. Underneath, the goods wrapped in canvas were stored. In front of the tent, bawling and talkative youths acclaimed the blue dyer, or rather the blue dyed linen, which the villagers bought for kerchiefs, aprons, or skirts. In many places the bed linen, too, was made from the blue-dyed stuff. The blue-stained hands of the youths were the mark of their trade, and the peasants had no faith in the master with clean hands: they thought that he was a bungler, and were hesitant to buy from him. In our country, blue dyed goods were favoured chiefly in the districts populated by the Swabians, Slovaks, and Vends. Each workshop delivered its goods to provinces far afield, and frequently Hungarian-made blue-dyed goods turned up on Austrian markets.

This is how the courtyard of the old workshop looked.

The most famous blue-dye workshop in Transdanubia was at Pápa, a small market town. The Kluge Blue Dye Factory was still in operation ten years ago. Now, the Ministry of Culture has placed the factory's equipment, considered rare relics of technical and industrial art, under the protection of the law for preserving historical monuments, and has converted the one-time dye works into a museum.

The Kluge family came to Hungary from Sorau, Saxony. Its first master craftsman, János Kluge, founded a workshop at Sárvár, and his son Károly was working in Pápa in 1786. According to guild rules of the day, the Transdanubian dyers belonged to the main guild at Pozsony, and the Pozsony guild especially wanted the apprentices to secure, during the course of their long wanderings, the "know-how" to pass a master's examination. The apprentices of the Kluge workshop in Pápa toured the workshops of Czech, Swiss and French craftsmen, and the workshop at home thrived as a result of the broader perspective they acquired.

The museum at Pápa traces the process of blue dyeing step by step. The linen, hemp, and calico to be dyed were boiled in the kettles of the ground floor "kitchen", so that the superfluous starch was removed from the material. The end of the cotton cloth was pulled out from the kettle, threaded through the small opening of a hard wooden ring, through which they pulled the whole length. Thus the remaining superfluous starch was squeezed out. The work involved great physical strain and was performed just as many years before in the workshops of the Roman Empire.

The ingredient of the dye was indigo. It was let into the sides of the material hung in "wheelbands." The material was left in the dye for half an hour; then it was hung up to air and dry. The yellowish-green coloured cotton turned first green and blue. The method was repeated six or seven times depending on whether a darker or a lighter blue was desired. The black dying took place in the "black kitchen," and for this operation only the craftsman who had the title of "*Schön und Schwarzfarber*" (dyer of lovely and black material) was authorized. After the dyeing the cloth was taken by the help of a pulley lift to the balks and spread out on the drying galleries. Finally the material, dyed, starched and dried, was taken to the mangle room.

A narrow sloping passage led down into the stables at cellar depth, where the horses were kept. Here the coachmen slept on bunks. They placed 60 to 80 cwts. of stone in the ironing cupboard of the wooden